

30.04. 2013. u 15.07h

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Poštovani poslanici 25. saziva Skupštine Crne Gore, otvaram treću šednicu prvog redovnog zasijedanja u 2013. godini.

Bila je dogovorena za 10. april, ali dobro poznata prolječna dinamika nas je pomjerila na današnji dan, nadam se sa ne manje uspješnim završetkom ove šednice.

Prije utvrđivanja dnevnog reda da konstatujemo nekoliko stvari.

Prvo konstatujemo ostavku Miroslavu Ivaniševiću koji je podnio ostavku na funkciju predsjednika i člana Senata Državne revizorske institucije, pa objavljujem da Skupština konstatuje ostavku i da je Miroslavu Ivaniševiću prestala funkcija predsjednika i člana Senata Državne revizorske institucije.

Zatim, Orhan Šahmanović je podnio ostavku na funkciju člana Upravnog odbora Fonda za manjine, takođe i tu ostavku konstatujemo.

I treće što konstatujemo, odnosno odlučujemo o prestanku funkcije vrhovnom državnom tužiocu.

Tužilački savjet obavijestio je Skupštinu da je Ranki Čarapić zbog isteka mandata prestala funkcija vrhovnog državnog tužioca.

Podsjećam da je Zakonom o državnom tužiocu propisano da državnom tužiocu prestaje funkcija, između ostalog, istekom mandata, a da Skupština donosi Odluku o prestanku funkcije zbog ovog razloga, znači zbog razloga prestanka mandata. Radi se o deklaratornom aktu, koji Skupština praktično konstatuje, ali moram pitati da li se prihvata ova konstatacija.

Nema niko protiv. Konstatovali smo jednoglasno prestanak mandata Ranki Čarapić, vrhovnom državnom tužiocu, i zahvaljujem joj na dosadašnjoj saradnji.

Imamo zapisnike sa prethodnih sjednica, prve i druge, da li neko ima primjedbi? Nema. I njih smo usvojili.

Idemo sad na utvrđivanje dnevnog reda, nešto ćemo smanjiti taj obim utvrđivanja nekim dogovorima koje smo imali, da ne bismo glasali.

Ja sam uvrstio u predlog dnevnog reda Predlog odluke o otvaranju parlamentarne istrage i formiranju anketnog odbora radi prikupljanja informacija i činjenica o događajima koji se odnose na rad državnih organa, povodom objavljivanja audio snimka i transkripta sa sjednica organa Demokratske partije socijalista u dnevnom listu Dan. To je sastavni dio predloga dnevnog reda, o tome se nećemo izjašnjavati. Takođe, uvrštena je još jedna tačka u predlog dnevnog reda. Shodno našem Poslovniku da dogovorom imamo jednu tačku u dnevnom redu koju opozicija predloži, u

ovom slučaju je dogovor pao oko Predloga zakona o zaštiti državnih interesa u elektroenergetskom sistemu Crne Gore, tako da će i ta tačka biti na dnevnom redu, dogovorom u cjelini opozicije. O te dvije tačke se ne izjašnjavamo, one su u predlogu dnevnog reda koji sam vam dostavio.

Ono o čemu se izjašnjavamo, a to je za dopunu predloga dnevnog reda - Vlada je podnijela Predlog zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti i Predlog zakona o dopuni Zakona o strancima da se donesu po skraćenom postupku.

Odbor za ekonomiju, finansije i budžet predložio je da se u dnevni red uvrste Predlog zakona o izmjeni Zakona o isplati deviznih sredstava građana uloženi kod Dafiment banke AD Beograd i Banke privatne privrede D.D. Podgorica, položenih preko preduzeća Jugoskandik D.D. Beograd.

Takođe, Predlog izmjena i dopuna finansijskih planova za 2013. godinu, to znate da se odnosi na plate i na usaglašavanje plata svih šest samostalnih regulatornih tijela. Još jedan Predlog je Statut Agencije za nadzor osiguranja, to nam je stiglo da se izjasnimo, da bismo dali saglasnost. Ja predlažem da to uvrstimo da bismo mogli da se i o tome se izjašnjavamo.

Ima još jedan predlog, kolega Damjanović je predložio dopunu sa Predlogom zakona o dopuni Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, tako da će to biti šesti za izjašnjavanje.

Sad idemo redom da čujemo predlagače, ako žele da obrazlože svoje predloge.

Da li predstavnici Vlade žele da obrazlože hitni postupak za Predlog zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti i Zakon o strancima?

Vlada je rekla što ima u obrazloženju.

Da glasamo da se uvrsti u dnevni red treće sjednice Predlog zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti. Izvolite.

Bolje funkcionišemo u Evropi nego u domaćim poslovima, što je dobar znak.

Hvala, poštovane kolegice i kolege. Glasala su 53 poslanika i svi su bili za.

Takođe po skraćenom postupku - Predlog zakona o dopuni Zakona o strancima. Izmjena nekih rokova. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 53 poslanika i svi su bili za tako da ovo postaje sastavni dio predloga dnevnog reda.

Imamo glasanje o predlogu Odbora za ekonomiju, finansije i budžet, onaj dio sredstava najpoznatiji kao Jugoskandik.

Izvolite, naš Odbor je predložio. Još vraćamo stare dugove.

Hvala vam. Glasala su 53 poslanika, 52 za, nije bilo protiv, ali je jedan bio uzdržan. I ovo je sastavni dio predloga dnevnog reda.

Predlog izmjena finansijskih planova šest regulatornih tijela. Možemo o svima odjednom jer se radi o istoj problematici, da ne bismo glasali odvojeno.

Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 53 poslanika i svi su bili za.

Ostao je predlog Odbora za ekonomiju, finansije i budžet -Statut Agencije za nadzor osiguranja.

Hvala vam, kolege. Glasala su 53 poslanika, 52 za, jedan uzdržan, pa konstatujem da je ovo uvršteno u predlog dnevnog reda.

Da ne propustim šesti predlog, a to je predlog kolege Saše Damjanovića, Predlog zakona o dopuni Zakona o penzijsko-invalidskom osiguranju.

Obrazložiće kolega Neven Gošović. Izvolite.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Gospodine predsjedniče, kolegice i kolege, predstavnici Vlade, poštovani građani,

Skupština Crna Gore je 5.jula 2011.godine donijela Zakon o dopuni Zakona o penzijsko-invalidskom osiguranju kojim je bilo određeno da, izuzetno od odredbi člana 17 tog zakona, osiguranik stiče pravo na starosnu penziju kada navrši 30 godina staža osiguranja, od čega najmanje 20 godina efektivno prevedenih na radnim mjestima na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem, s tim da se pravo na starosnu penziju pod ovim uslovima može ostvariti do 31.decembra 2011.godine. Sva ova lica bila su u ravnopravnom položaju u pogledu uslova za sticanje prava na starosnu penziju, bez obzira da li su na naročito teškim, opasnim i za zdravlje štetnim radnim mjestima radili, u željezarama, proizvodnji aluminijuma, livnicama, kao i na drugim radnim mjestima u drugim oblastima na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem.

Međutim, takvo zakonsko rješenje koje je važilo samo za određeni vremenski period, do 31.decembra 2011.godine, dovelo je u neravnopravan položaj zaposlene radnike koji su, radeći na poslovima na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem, citirane posebne uslove za sticanje prava na starosnu penziju ispunili nakon ovog 31.12.2011.godine. S tim u vezi, Samostalni sindikat radnika KAP-a ponovo je ukazao na činjenice da se rad u proizvodnji aluminijuma odvijao u ekstremnim tehničko-tehnološkim uslovima koji hronično i akutno utiču na psihofizičke osobine i ukupno zdravstveno stanje radnika. Kao posljedica zastarjele i devastirane opreme, nikakvih ili minimalnih ulaganja u prethodnih 20 godina, uslovi rada su toliko ugroženi, bilo da je u pitanju koncentracija štetnih materija, prašine, ekstremne temperature ili buke, da bi, kada bi se poštovali zakonski propisi i

standardi, takva proizvodnja bila zabranjena. Pri svemu tome u KAP-u predstoji i realizacija socijalnog programa za oko 700 zaposlenih. Prema Vladinoj projekciji i projekciji menadžmenta KAP-a, on je ekonomski održiv pri proizvodnji aluminijuma od nekih 50.000 tona na godišnjem nivou, i to sa 500 zaposlenih. Jednom riječju, radi se o izuzetnim kategorijama osiguranika kojima je zbog težine posla, opasnosti, štetnosti po zdravlje u aluminijskoj proizvodnji, željezari, livnicama, drvopreradi, šumarstvu, zdravstvu i drugim oblastima potrebno sistemski na trajnim osnovama obezbijediti posebne uslove za ostvarivanje prava na starosnu penziju.

Prema Predlogu zakona posebni uslovi za sticanje prava na starosnu penziju odnosili bi se na osiguranike koji navršše 30 godina staža osiguranja od čega najmanje 20 godina efektivno provedenih na radnim mjestima na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem, osiguranika koji navršše 30 godina staža osiguranja, od čega najmanje 20 godina efektivno provedenih na radnim mjestima sa skraćenim radnim vremenom, a riječ je o mjestima na kojima je zbog naročito teških poslova, napornih i za zdravlje štetnih poslova, predviđeno skraćeno radno vrijeme u smislu člana 47 Zakona o radu. I na kraju, na osiguranike lica sa invaliditetom, ako je invalidnost prouzrokovana povredom na radu ili profesionalnom bolešću kad navršši 30 godina staža osiguranja od čega najmanje 10 godina efektivno provedenih na radnim mjestima na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem. Radi se o rješenjima koje je naš Zakon o penzijsko-invalidskom osiguranju uglavnom poznao i u ranijem periodu, ali sa ograničenom vremenskom primjenom. Radnici sa preko 30 godina radnog staža koji su radili na ovim naročito teškim, opasnim za zdravlje, štetnim poslovima ili su radeći na takvim poslovima stekli invalidnost prouzrokovanu profesionalnom bolešću moraju imati tu materijalnu sigurnost da se nakon korišćenja ovih sredstava socijalnog programa ne nađu na ulici.

Imajući u vidu naznačeno, očekujem vaše razumijevanje da Predlog ovog zakona uvrstimo na današnju sjednicu naše skupštine, a takvo razumijevanje očekuju sigurno i radnici zbog kojih se Predlog ovog zakona i podnosi kao takav.

Zahvaljujem na razumijevanju.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Gošoviću.

Čuli ste obrazloženje.

Izvolite. Ko je za to da se uvrsti u predlog dnevnog reda?

Hvala vam. Glasala su 54 poslanika, 47 za, nije bilo protiv, sedam je bilo uzdržanih, konstatujem da smo uvrstili u predlog dnevnog reda i ovaj

zakon. Sad sa onim što sam rekao da je sastavni dio predloga dnevnog reda, uključićemo ovaj zakon koji smo uvrstili.

Stavljam na glasanje predlog dnevnog reda, dobićete ga u toku zasijedanja u konačnom obliku. Izvolite.

Hvala vam.

Glasala su 54 poslanika i svi su bili za predloženi dnevni red. Time konstatujem da smo usvojili predloženi dnevni red treće šednice proljećnjeg zasijedanja u 2013.godini.

Prelazimo na realizaciju dogovora da se danas prvo pozabavimo informacijom o načinu realizacije skupštinskih zaključaka od 29.februara 2012.godine, koji se odnose na KAP, iako to ne piše precizno, ali se odnose na KAP, sa predlogom zaključaka.

Mi smo dobili predlog zaključaka Vlade uz informaciju. Ti zaključci nijesu dobili većinu na Odboru, time su izgubili prohodnost ka Skupštini i plenumu. Imamo zaključke Odbora koji su usvojeni većinom i to su predlozi zaključaka koji su u proceduri i o kojima ćemo se izjašnjavati uz eventualne amandmane, ali to zavisi od toga da li će biti tih amandmanskih postupaka. Ako bude vratićemo ih na Odbor da ih mogu učiniti konzistentnim da ne bi bilo kolizije između jednih i drugih zaključaka. To je ono o čemu danas raspravljamo. Naravno, tema je široka, i drugih zaključaka je bilo u procedurama ali jedini koji su spremni za izjašnjavanje su zaključci odbora.

Predstavnik predlagača je tu, ministar ekonomije Kavarić. Izvolite, uvodno izlaganje.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Zahvaljujem, predsjedniče.

Ono što je suština informacije koja je prezentirana parlamentu krajem februara i o čemu se raspravljalo na Odboru u nekoliko iteracija jeste da polaznu osnovu za sve ono što je bio rad i aktivnost Vlade u međuvremenu predstavljaju zaključci Skupštine od 29.februara 2012.godine, čiji osnovni meritum predstavlja obaveza Vlade da obezbijedi KAP-u snabdijevanje električnom energijom, problematika koja se odnosi na socijalni aspekt i pitanje dugova kao i napor da se izbjegne stečaj kao neželjena i moguća opcija i što je najvažnije - potreba da se održi proizvodnja uz uvažavajuću napomenu značaja KAP-a za crnogorsku ekonomiju. Ono o čemu je Odbor u nekoliko navrata tokom prethodne godine obaviješten jeste da je Vlada preduzela sve pravne radnje koje su bile moguće po osnovu zakona i ugovora da se ugovor raskine i u tom dijelu smo se sreli sa situacijom kada je neophodna arbitraža da bi se ovaj ugovor raskinuo. Cijeneći nekoliko fakata, između ostalog i raspravu na odborima gdje nijesmo imali većinu po

tom pitanju, mada jeste bilo dilema, kao i stav Vlade da bi arbitraža u tom dijelu uzela previše vremena i krajni rezultat arbitraže ukoliko bi bio povoljan, a sigurni smo da bi bio, doveo bi do toga da uzmemo vlasništvo u KAP-u sa svim dugovima koje on ima sada, znači da preuzmемо vlasništvo u KAP-u koji bi bio neodrživ. Vlada je definisala, pri čemu je jasno naznačila koji od modela preferira, koji su da kažemo teorijski, pravno, ukoliko hoćete i matematički, mogući modeli za rješavanje ovog problema. Zajednički imenitelj za sve ono što su modeli koji se odnose na KAP jeste neophodnost obezbjeđenja snadbijevanja električnom energijom, i zato počinjem sa tim dijelom.

Jedini mogući način da se struja obezbijedi za KAP u sljedećem dugoročnom periodu jeste ono što je, da kažemo, osnova modela koji je postignut u komunikaciji između Elektroprivrede i Vlade, a to je da Vlada preuzme potraživanja od Elektroprivrede na nivou od 44 miliona, Montenegro bonus 9 i ovaj dio koji se odnosi na potrošenu struju do današnjeg perioda. S druge strane, s obzirom da otpis poreza koji bi konsekvntno uslijedio po tom osnovu nije dovoljan da se podmire ova potraživanja, Elektroprivreda je bila spremna da ustupi šestogodišnji ugovor za snadbijevanje KAP-a električnom energijom, da ponudi Vladi takvu opciju na šest godina i u tom dijelu imali bi jednakost činidbi. Znači, ono što je esencija ovog dijela ugovora jeste da ono čega se država odrekne kroz otpis poreza treba da ima ekonomsku valorizaciju, odnosno ekonomsku težinu u onome što će da dobije kroz ugovor o snadbijevanju električnom energijom na šest godina, a dalje je Vladina odluka da li će taj ugovor da povjeri KAP-u ili će njemu da nađe neku drugu namjenu.

Što se tiče ovog drugog dijela koji se odnosi na pitanje arbitraže, prva opcija između tri koje su bile na stolu jeste preuzimanje vlasništva u KAP-u od strane Vlade uz dogovor sa En plus grupom. U tom dijelu mogućnost koja postoji jeste da En plus besplatno i bespovratno, znači bez ikakve nadoknade, ustupi akcije Vladi i da ono što su potraživanja En plus grupe prema KAP-u, koja u ovom momentu iznose 120 miliona prema onome što se nalazi u knjigama, diskontuju na 40 miliona. U tom dijelu, a to može da bude predmet dogovora ovoga parlamenta, uslov za realizaciju ovoga dijela, ukoliko do njega dođe, da bude potvrda ovih dugova o kojima govorim.

S druge strane, ono što bi bila obaveza Vlade u ovom dijelu jeste da se obezbijedi socijalni program za oko 700 radnika. Znači, poenta je u tome da je KAP-a održiv prema modelu o kojem razgovaramo na nivou od oko pola računa za plate kojeg ima sada, tako da u tom dijelu morali bi govoriti o obezbjeđenju socijalnog programa za 500 do 700 radnika u zavisnosti od onoga što je dogovor sa Sindikatom. Ugovor za električnu energiju po cijeni

od 27,5 eura i u tom dijelu ako bi se ispunilo ono što su projekcije na LMI-u, a moram da kažem da u ovom momentu imamo nešto što se dešava negativno u odnosu na ono što su bile globalne projekcije u tom momentu po pitanja LMI-a, tako da i u tom dijelu treba razgovarati o redefiniciji modela, omogućila bi se održivost KAP-a i da KAP iz svoga poslovanja vrati ono što je bila obaveza po osnovu diskonta od strane En plus grupe.

Druga opcija koja je u izvornim skupštinskim zaključcima naznačena kao neželjena, ali realna, znači firma koja se nalazi u ovom nivou dubioza u kojoj se nalazi KAP mora da računa s tom mogućnošću stečaja. Opcija koja može da se desi, za koju je Vlada dobila zaduženje da pokuša da izbjegne, jeste stečaj. Ono što je problematika koja se odnosi na stečaj i što ga, recimo, ne čini atraktivnim po mišljenju Vlade u slučaju potrebe da se održi proizvodnja u KAP-u, jeste zato što je u slučaju stečaja jako teško obezbijediti kontinuitet proizvodnje. Kroz raspravu možemo reći detaljnije zašto smo takvoga mišljenja, počev od onoga što su pravni aspekti, da li bi kroz proces, stečajni upravnik mogao da obezbijedi dokaze da će KAP-u biti veća cijena kroz stečajni postupak ili ne bi, do onoga što je tehnološki proces i kontinuitet proizvodnje i do onoga što je institucionalni kontinuitet po pitanju preuzimanja upravljanja. Troškovi ovoga procesa bi bili na nivou bez struje, mjesec dana održavanja proizvodnje u KAP-u, u prvom dijelu potraživanje troškova od 4 miliona eura orijentaciono. To govorimo za prvi mjesec ili dva, ali bi kasnije svakako moglo, ukoliko se proizvodnja održi, da iz tekućih prihoda podmiruje ono što su obaveze.

Treća opcija koja koja je bila prezentirana u informaciji je ponuda turske kompanije Tošali holding. Javnost je dobro upoznata sa time da je bilo više razgovora sa potencijalnim investitorom, međutim, jedino smo od turske kompanije Tošali dobili definitivnu i zaokruženu ponudu. Ona nije bila na listi prioriteta Vlade, ne čak ni zbog onoga što je bio zahtjev po pitanju KAP-a, već zbog onoga što je bio zahtjev po pitanju koncesije u rudokopu Maoče na sjeveru Crne Gore. U tom dijelu imali smo jako snažan zahtjev po pitanju državne pomoći ovoj kompaniji u formiranju rudokopa na Maoču pri čemu bi Vlada morala da preuzme trošak ekspropriacije i pri čemu bi Vlada oslobodila ovu kompaniju od plaćanja koncesija tokom eksploatacija proizvoda i tokom eksploatacije rudokopa. U tom dijelu imali smo jaku ogradu ili skepsu po pitanju ove ponude i isključivo u ovom dijelu koji se odnosio na Maoče.

Što se tiče proceduralnoga aspekta, Vlada je u tom dijelu ponudila zaključke. Zaključci nijesu podrazumijevali definitivno rješenje, već isključivo zeleno svjetlo Vladi da radi na realizaciji onoga što je opcija jedna i dogovor o preuzimanju vlasništva i ono što je snadbijevanje KAP-a električnom

energijom. Kao što je i rečeno u uvodu, ovaj predlog Vlade na Odboru nije dobio potrebnu većinu i mi smo kroz komunikaciju na sjednici Odbora, predstavnik Vlade to jest moja malenkost, konstatovali da amandmani SNP-a u jednom svom dijelu imaju najmanji zajednički imenitet po pitanju obezbjeđivanja struje s onim što je Vlada predložila. Poslanici su na Odboru donijeli odluku u tom dijelu po svom nahođenju i amandmani su prošli. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam.

Propustio sam da kažem da je dogovor u Kolegijumu da prvi govornici imaju po 10 minuta bez komentara, a da poslije imamo po pet minuta sa komentarima, tri sata najmanje. Računam da ćemo završiti do 18.30 h.

Sada kolega Šehović ima proceduralnu intervenciju.

Kad se završe sva izlaganja uvodna u ime poslaničkih klubova, možete komentar. Sad ćete proceduralno.

Izvolite.

DAMIR ŠEHOVIĆ:

Vama se obraćam, predsjedniče.

Praksa je dobra do sad bila u parlamentu da na uvodno izlaganje ministra predstavnici poslaničkih klubova imaju pravo na komentar. Naravno, ministar ima pravo na odgovor, a nakon toga, ukoliko se postigne dogovor na Kolegijumu, da uvodničari ispred poslaničkih klubova imaju po 10 minuta, da nemamo komentara na ta izlaganja, a da sve naredne diskusije koje traju po pet minuta su podložne komentarima.

Ne pamtim, od kada sam poslanik u ovom parlamentu, da smo imali važniju raspravu od ove koju danas imamo. Zbog toga Vas molim da mi date pravo na komentar u trajanju od tri minuta. Isto to pravo da date ministru i svima onima koji su našli za shodno da prokomentarišu informaciju povodom koje i imamo današnju raspravu. Vjerujem da ministar neće imati ništa protiv da i na ovaj način razjašnjavamo informaciju koju je upravo obrazložio. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vama.

Dobićete komentar kad se svi ostali izjasne, onda će biti prilika da date komentare na izlaganje ministra. Mislim da je ministar imao nezaboravno izlaganje, pa ga Vi nećete zaboraviti u narednih 30 minuta, jer je bilo nezaboravno.

Idemo redom, od manjih ka većim klubovima, a prije njih će u ime Odbora izlaganje imati predsjednik Odbora, izvjestilac, a i zaključci o kojima glasamo su zaključci Odbora.

Je li dovoljno pet minuta?

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem, predsjedniče.

Poštovana Skupštino, poštovani građani, ministre Kavariću, pomoćniče ministra,

Zbog važnosti same diskusije i teme o kojoj govorimo, smatram da je potrebno pročitati izvještaj Odbora koji uobičajeno ne čitamo, jer ga svi imamo na stolovima, ali smatram da i zbog javnosti i prava građana da znaju treba da pročitamo izvještaj i da jasno definišemo zašto su ovdje ovi zaključci, a ne zaključci Vlade koji su pali na Odboru.

Dakle, izvještaj o razmatranju informacije o realizaciji zaključaka od 29. februara koji je Odbor za ekonomiju, finansije i budžet razmatrao u nekoliko navrata i gdje je ministar ekonomije Vladimir Kavarić u svojstvu predsjednika Vlade obavijestio Odbor o aktivnostima koje je Vlada preduzimala u cilju realizacije zaključaka od prošle godine, gdje nam je dao u svojoj informaciji tri opcije kao način da se riješi situacija u Kombinat u aluminijuma. O njima je ovdje govorio, ja ne bih ponavljao njegove riječi. Jedna opcija je bila dogovor između Vlade, CEAC-a i N plus grupe o preuzimanju vlasništva u KAP-u, takozvano poravnanje i isplata 40 miliona evra za ruske partnere. Drugi neželjeni scenario je dat u smislu nepostizanja dogovora, dakle stečaja. Treći scenario je ponuda turske kompanije Tošali holding, koja je takođe bila na stolu. U tom smislu je ministar Kavarić iz ove tri opcije ponudio i zaključke koje čitam zbog javnosti, koji su pali na Odboru.

Prvi - Skupština je saglasna sa predlogom Vlade za realizaciju skupštinskih zaključaka od 29. februara koji podrazumijeva definisanje međusobnih odnosa između Vlade, CEAC-a i En plus grupe u cilju preuzimanja vlasništva u KAP-u, dakle 40 miliona najmanje, isplata Rusima.

Drugi - Skupština predlaže Vladi da u svrhu realizacije zaključaka nastavi aktivnosti u pravcu obezbjeđivanja dugovječnosti snadbijevanja električnom energijom, definisanja cijene električne energije, kao i utvrđivanja preciznog modela kompenzacije i dostavi ga Skupštini na usvajanje.

Treći - Skupština predlaže Vladi da pripremi dokumenta kojima će se definisti međusobni odnosi između Vlade, CEAC-a i N plus grupe u cilju preuzimanja vlasništva.

Dakle, zaključci koji su pali na Odboru, jer nije predlog prošao da se Vlada dogovora sa CEAC-om i da takozvanom strateškom partneru isplati 40 miliona evra. Umjesto toga uz učešće na sjednici predstavnika Sindikata, koji su ukazali na potrebu hitnog rješavanja situacije u KAP-u i Rudnicima boksita, u cilju obezbjeđivanja nastavka rada i zaštite prava radnika i uz učešće predstavnika Elektroprivrede koji je ukazao na potrebu urgentnog rješavanja problema snadbijevanja KAP-a, kao i na potrebu izmirenja duga koji KAP ima prema EPCG, jer na ovaj način ugroženo je poslovanje Elektroprivrede, a trenutno se KAP snadbijeva nelegalno, na račun svih nas građana. Nakon glasanja, gdje su zaključci odavde pali, Odbor za ekonomiju usvojio je sledeće zaključke. Dakle, polazeći od zaključaka od prošle godine i konstatujući, što je veoma važno, kolege i građani, da pomenuti zaključci od prošle godine nijesu ispoštovani i realizovani, Odbor je usvojio sljedeće zaključke koje predlaže Parlamentu:

Nastavak poslovanja i proizvodnje u repro lancu;

Definisanje odgovarajućeg, modela za izmirenje duga KAP-a prema Elektroprivredi, uz to ugovor o snadbijavanju;

Nagrađivanje potrošača koji uredno i na vrijeme izmiruju račune za električnu energiju i nakon 01. avgusta ove godine.

Pravedno definisanje programa potpunog izmirenja duga za električnu energiju za potrošače koji su u stanju socijalne potrebe.

Identifikacija postojećih dugova za električnu energiju za ona domaćinstva za koja su se stekli uslovi sa aspekta eventualne zastare u skladu sa zakonom.

Predlaganje modela nagrađivanja redovnih platiša iz kategorije ostalih potrošača i ostatak privrede koji je do sad trpio zbog KAP-a i

Dostavljanje Parlamentu, odnosno nadležnom odboru predloge za gradnju novih kapaciteta.

Sve navedeno da se završi do 31. maja, govorim o 10. aprilu kada je trebalo početi ovu sjednicu.

Tri - Da se obezbijede svi neophodni uslovi za puno poštovanje zakonskih obaveza i obaveza predviđenih Kolektivnim ugovorom prema zaposlenim u KAP-u i Rudnicima boksita i svim ostalim radnicima u Crnoj Gori, tako ovo treba shvatiti i izmirenje postojećih obaveza nastalih na zakonom zasnovanim pravima iz radnog odnosa.

Četiri - Da Državna revizorska institucija izvrši reviziju dugova KAP-a i obavijesti Parlament, pa da vidimo o kojih 40 miliona mi pričamo.

Pet - Da Skupština traži od DRI da se u cilju sprovođenja zaključaka od prošle godine, usvojenih glasovima vladajuće koalicije, obezbijedi puna i

nezavisna revizija poslovanja KAP-a od privatizacije, da se jasno i precizno utvrdi odgovornost za ovakvo stanje kroz reviziju privatizacije.

Ovi zaključci Odbora i ovi zaključci koje je Vlada predložila, poštovani građani, ovi zaključci jedni sa drugim nemaju veze. Sve laži koje smo desetak dana čitali u pojedinim medijima koji su obmanjivali građane Crne Gore, da se radi o istim zaključcima, danas ćemo da potpuno ogolimo, odnosno demaskiramo.

Dakle, zaključci koje je Vlada podnijela su bili u funkciji razrešenja odnosa sa CEAC-om i isplate CEAC-u. Ovi zaključci Odbora su to adaktirali i ovdje nema priče o isplati bilo kome, bilo čega dok se to precizno i jasno ne definiše revizijom poslovanja KAP-a. Ovi zaključci Vlade se nisu bavili pravima zaposlenih u KAP-u i Rudniku boksita, a ovi zaključci se bave time i svim pravima ostalih radnika u Crnoj Gori. Zaključci Vlade se nijesu bavili načinom na koji će građani i privreda imati benefite od onoga što je KAP imao svih ovih godina od Elektroprivrede, a ovi zaključci se bave time. Dakle, nevjerovatne laži u državi Crnoj Gori, pojedini mediji konstantno obmanjuju, naravno i jedna od nevaladinih organizacija, koja na dugme i na taster skače i tu ima milionske donacije, molim vas, da obmanjuje javnost i zato je bilo potrebno ovo pročitati.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:
Odbor nije to zaključivao.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Dakle, predsjedniče, u funkciji ove sjednice su još dva veoma važna dokumenta i želim da ih potenciram. Dokumenta koja se tiču snabdijevanja Kombinata električnom energijom, koje je Odbor zahtijevao i dobio od Regulatorne agencije za energetiku. Ovo je kompletna prepiska koju u toj funkciji razrešenja ima Odbor, gdje je konstatovano da se, i to je prvi put javnost čula na sjednici Odbora, KAP snabdijeva nelegalno i ovo stanje ima opasne političko-ekonomske posledice na Crnu Goru, ne rješavanje situacije.

Drugi dokument ovdje želim da posebno potenciram, to su Izvještaji o reviziji garancija koji je stigao od strane Državne revizorske institucije. Zahvalnost članovima Senata, gospodinu Pešiću, gospodinu Raduloviću i gospodinu Daboviću i, naravno, kolegama iz Odbora za ekonomiju finansije i budžet koji su ovdje prisutni, koji su uvažili prepisku koju mjesec dana imamo sa DRI u smislu da dobijemo prije ove sjednice reviziju garancija Kombinata aluminijuma. Dobili smo izvještaj o garanciji koji je katastrofalan za Vladu Crne Gore. O tome ćemo da pričamo tokom diskusije. Izvinjavam

se, predsjedniče, bilo je potrebe da pojasnim neke stvari zbog važnosti teme, a i zbog ograničenog vremena za raspravu, da se ne bi opterećivali citiranjem zaključaka. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RAKKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Mislim da će toliku količinu podataka teško da pohvataju građani, osim na računima će da vide te podatke.

Idemo dalje.

Kolega Kalač, izvolite, u ime Kluba bošnjačke stranke, a neka se pripremi Klub četiri partije.

ALMER KALAČ:

Zahvaljujem, predsjedniče.

Uvaženi ministre, uvažene kolegice i kolege poslanici, poštovani građani Crne Gore,

Tema koja je danas na dnevnom redu, a to je Kombinat aluminijuma Podgorica, tema je o kojoj je trebalo diskutovati mnogo ranije, a samim tim i ranije riješiti problem. Da smo o ovoj temi diskutovali u januaru danas bi dug KAP-a, bez obzira koju bi opciju odabrali, bio manji za 12 miliona eura, ako uzmemo podatak da je dnevni trošak koji pravi KAP 130 hiljada eura. Što znači da kako Vlada tako i Skupština snosi odgovornost za neresavanje problema na vrijeme već konstantno odlaganje. Poražavajuća je činjenica da ne biramo između dva dobra rješenja, ne biramo između dobrog i lošeg, već između dva loša rješenja.

Prvo ponuđeno rješenje za KAP od strane Vlade je da nakon isplate duga ruskom investitoru preuzme akcije KAP-a. Ovakvo rješenje za nas je u tom momentu bilo prihvatljivije. Međutim, nakon detaljne analize i podataka koje smo juče čuli od premijera, da je KAP u 2012. poslovaao sa gubitkom od 52,4 miliona eura, dolazimo do zaključka da je i ono izuzetno loše rješenje, loše ponajviše za privredu Crne Gore. Ovakvo rješenje predloženo je uz očekivanje da će cijena aluminijuma na berzi rasti. Događa se suprotno, cijena aluminijuma pada, što dodatno pogoršava situaciju. Naime, višegodišnje ili bolje reći višedecenijsko subvencioniranje i pomoć KAP-u guši ostalu privredu Crne Gore. Podaci pokazuju da 80% državne pomoći odlazi KAP-u i Boksitima, dok se preostalih 20% usmjerava u ostale, a po najmanje u nerazvijene dijelove Crne Gore.

Postavljam pitanje: Da li je ovakav način raspodjele sredstava dobar, da li je realan, da li je pravedan. Možemo li na ovaj način ravnomjerno razvijati regione? Na papiru je sve ravnomjerno a prethodno iznijeti podaci

govore suprotno. Ponuđeno rješenje kojim bi u KAP bio uveden stečaj, iako u ovom trenutku izgleda kao jeftiniji i povoljnije, za nas je neprihvatljiv. Programirani stečaj je proces koji bi trajao prilično dugo, a samim tim izazvao i velike troškove. Ti troškovi bi dugoročno premašili troškove o kojima sada govorimo u prvom ponuđenom rješenju od strane Vlade.

Razlozi više protiv ovakvog rješenja su i stečajevi koji su sprovedeni u više firmi u Crnoj Gori. Sva ta preduzeća su danas zatvorena i radnici, uglavnom, na ulici. Ista ili slčna sudbina zadesila bi i radnike Kombinata aluminijuma.

U rožajskoj fabrici "Gornji Ibar" u kojoj je bilo upošljeno oko 2.500 radnika, uveden je stečaj zbog 36.000,00 eura duga. Svi znamo šta se sa tom fabrikom desilo.

Vunarski kombinat "Bijelo Polje" upošljavao je više od 2.500 radnika, danas se nalazi u stečaju.

Jedina Ciglana u Crnoj Gori koja se nalazi u Beranama je srušena a godišnji potrošimo i 25. mil. eura za uvoz opeke i crijepa.

Opština Berane pamti i Fabricu papira "Beranka" giganta koji je upošljavao i do 2.500 ljudi. Ni opštinu Plav nije zaobišao talas gušenja industrijske proizvodnje. Nekadašnji kapaciteti poput Hotela "Plavsko jezero" su zatvoreni. Istu sudbinu su doživjele i zadruge koje su se bavile otkupom tržišnih viškova trgovinom.

Da nije samo sjeverni region devastiran govore i sljedeći podaci: u Baru je zatvorena Fabrica "Primorka" (upošljavala je preko 1.000 radnika). Slična sudbina je zadesila i ulcinjskuk Solanu i mnoge drugoe. Pomenuta i slična preduzeća, takođe su bila izvoznici i sva ta preduzeća su zatvorena. Samo pobrojana preduzeća, ukupno su brojila preko 10.000 uposlenih. Da se ovim preduzećima obezbijedila, kakva takva pomoć, i danas bi funkcionisala ako ne u tom obimu a ono makar polovično. Izdvojite od tih desetina miliona koje svake godine idu KAP-u, po jedan milion za svaku od ovih firmi, i sve će oni funkcionisati i mi ćemo takav model podržati.

Nije aluminijum jedino što izvozimo. Zbog zatvaranja fabrika koncesije su podijeljene privatnim firmama a iste te firme izvoze sirovine a ne čak i polu proizvod. Svakodnevno smo svjedoci da kamioni utovarenim balvanima odlaze prema Kosovu i Srbiji. Šta smo uradili da spriječimo takav izvoz? A o načinu raspodjele koncesija da ne govorim, stvarnost je da vlasnici poslastičarnica mogu dobiti koncesije a ne oni koji se stvarno bave preradom drveta.

Svi znamo da najveću cijenu pomaganja KAP-u plaća ili je platila privreda sjeverne regije. Zbog toga danas osim Rudnika uglja u Pljevljima ne postoji fabrika koja pozitivno posluje na sjeveru Crne Gore što je i rezultat

migracije stanovništva ovog kraja u potrazi za zapošljavanjem. Najnerazvijenija regija Crne Gore upravo je sjeverna čije stanovništvo čini 52,1 siromašnih u cijeloj državi. Najsiromašnije opštine su Rožaje i Plav a i poražavajući je podatak da u Rožajama radi svega 16% radno - sposobnih ljudi. Podatak od 16% je statika a realno stanje je drugačije, ta upošljenost ne prelazi 12 procenata jer mnogi radnici, poput onih iz Fabrike "Dekor" iz Rožaja nemaju riješen svoj status ali se ne nalaze na evidenciji Zavoda za zapošljavanje a samim tim se smatraju upošljenim. Nijesu oni jedini sa takvim statusom.

U Kombinat u aluminijuma Podgorica nije zaposleno svo radno - sposobno stanovništvo Crne Gore zbog čega tražimo od Vlade i resornog ministarstva da što prije riješi sudbinu ove fabrike i njenih radnika nakon čega bi konačno mogli krenuti u rješavanju problema ostalih zaposlenih lica i lica koja se nalaze na evidenciji Zavoda za zapošljavanje. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala i Vama.

Kolega Popović, izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Poštovana Skupštino, ovažene građanke i građani Crne Gore i dijaspore, poštovani predstavnici Vlade,

Iznijeću stav Liberalne partije a nije to u cjelosti stav Kluba , reći ću na kraju o stavu ostalih partija albanski partija, Demokratske partije i Force, kao Hrvatske građanske inicijative. Dakle, govorim u ime Liberalne partije.

Liberalnoj partiji je nemoguće raspravljati o Kombinat u aluminijuma Podgorica ako nemamo elaborat i analizu o njegovoj ekonomskoj održivosti, kao iznos ukupnih dugova i potraživanje ispred sebe.

Bezbroj puta, bezbroj pitanja se ovdje nameće, prije svega, najfreškija odakle prošlogodišnji gubitak od 53 miliona eura, budući da je smanjen broj radnika, prepolovljena proizvodnja, neplaćaju struju. Nepoznat je slučaj u svijetu da neka kompanija ne plaća struju ni dva mjeseca a kamo li čitavu godinu. U svo dužno poštovanje i zahvalnost prema KAP-u, njegovim sadašnjim i bivšim radnicima, kao i prema svemu što su radili za Crnu Goru od osnivanja u proteklih nešto više od četiri decenije, svi smo postali taoca beskrajne priče o ovoj kompaniji. 630 .000 ljudi u Crnoj Gori su taoci promašene politike koja je vođena u dužem vremenskom periodu u i oko KAP-a kao i oko njegove privatizacije. Ovdje i dalje radimo s.....posao i bavimo se nečim što ne pripada nadležnostima Skupštine Crne Gore već ekonomskoj politici Vlade. Donosimo neke zaključke koji su mrtvo slovo na

papiru a najbolji dokaz su zaključci o KAP-u od prije 14 mjeseci koji nikome ništa ne znače, bukvalno mlatimo praznu slamu.

Kako se liberali zalažu za liberalnu ekonomiju, odnosno tržišnu privredu a u Crnoj Gori je, na žalost, na sceni i dalje politička ekonomija koja je izumrla u čitavoj Evropi mi se nećemo dalje baviti eventualnim ekonomskim opstankom na tržištu bilo koje kompanije u Crnoj Gori pa ni KAP-a. Teško da možemo bilo što reći novo osim ponoviti dio onoga što sam rekao prije gotovo pet godina kao poslanik Liberalne partije 23. saziva Skupštine Crne Gore kada se takodje raspravljalo o KAP-u. Od tada se ništa nije promijenilo osim što je Crna Gora i njeni građani i građani u međuvremenu usula u KAP nekoliko stotina miliona eura a strah me da ćemo istu priču slušati za pet godina ako do tada ne završimo kao Grčka i Kipar i ne bankrotiramo i zaboravimo pri ostalim svojim jadima na KAP.

Crnoj Gori i te kako nedostaje ozbiljna nacionalna politika životne sredine, ali svi znamo da se ona i ne može donijeti bez ozbiljne strategije razvoja Crne Gore u dužem periodu tako da su do sada usvojeni dokumenti puka forma kojom se žele simulirati reformski procesi. Projekat Crna Gora ekološka država na žalost nije zaživio ni jedan jedini dan jer on nije značio ni onima koji su ga donijeli ništa više od jedne obične marketinške kampanje.

Prevazidjemo odlaganje otpada katastrofalno stanje kanalizacionih sistema, tokovi otpadnih voda bez ikakve kontrole i užano stanje našeg okoliša su samo vrh ledenog brijega a stanje premanetnog zagađenja životne sredine je naša sumorna realnost. Posebno brižan odnos prema KAP-u bez ikakvih ekonomskih argumenata jasno ukazuje da vlast želi graditi Crnu Goru kao industrijsku zemlju sa najprljavijim tehnologijama. Svi zanemaruju činjenicu da je KAP kontinuirao plodnu Zetsku ravnice i ugrožava za sada živote ljudi u veoma širokom području sa tendencijom da svoju kontaminaciju proširi. S obzirom da se otrovi KAP-a, preko Morače, ulivaju u Skadarsko jezero, sada će tu vodu koristiti stanovnici čitavog primorja kroz projekat regionalnog vodovoda da ne govorimo koliko stanovništva koristi u svojoj ishrani povrće i voće iz Zetske ravnice. Kod ovakvog stanja stvari ironija je govoriti o Crnoj Gori kao ekološkoj državi. Ko je analizirao smrtnost u Zeti? Biološki život u vodama Skadarskog jezera? Zagađenost poljoprivredne proizvodnje sa tog prostora?

Za Liberalnu partiju zdravlje ljudi i zdrava životna sredina nije niti ima cijenu. Jedini spasonosan put za Crnu Goru je put izgradnje države kao stvarno ekološke sa proizvodnjom organske hrane koja je sve cijenjenija na evropskom tržištu i razvoju turizma upravo na ovim vrijednostima.

Preduslov za ovakav razvoj mora biti što hitnije zatvaranje KAP-a i vjerovatno Željezare u Nikšiću i dugoročno otklanjanje posljedica njihovog decenijskog zagađivanja životne sredine.

S obzirom da bi gašenjem ovih zagađivača Crna Gora od uvoznika struje postala izvoznik, ne bi bilo teško obezbijediti sredstva ni za socijalno zbrinjavanje zaposlenih ali i za ozdravljenje zagađenih područja.

Liberalna partija će se naročito zalagati za rješavanje socijalnog aspekta zaposlenih u KAP-u kao i ispunjenje obaveza predviđenih Kolektivnim ugovorom.

Ukoliko oko 1.200 zaposlenih u KAP-u dobiju dvije otpremnine od prosječno 20.000 eura. To je iznos od 24 miliona eura, što je puno više nego što im se sada nudi i, mislim, korektna cifra jer ostali naši radnici iz propalih preduzeća u Crnoj Gori ne mogu od Fonda rada da dobiju ni onih simboličnih 1920 eura na koje čekaju godinama. Na primjer, od Fonda rada 1920 eura čekaju ljudi tri godine.

Naravno da u ekološkoj državi za kakvu se zalažu Liberali sve mora biti podređeno takvom razvoju, edukacija građanstva je samo jedan vid projekta, ekologija mora biti obavezan predmet u osnovnom i srednjem obrazovanju. Ovo je bio dio mog izlaganja od prije skoro pet godina. Sada, na osnovu svega izloženog, naročito činjenice da vođenje ekonomske politike nije u nadležnosti Skupštine već da je za to jedina odgovorna adresa Vlada Crne Gore, pozivam Vladu da preuzme svoju izvornu nadležnost i odgovornost, a Liberalna partija se principijelno neće izjašnjavati kod zaključaka jer mislimo da su oni samo politički marketing, demagogija i novo kupovanje vremena kojeg više nema.

Obraćam se Vladi i dominantnom njenom dijelu iz DPS-a i SDP-a, nemojte da zbunjujete narod iako ste sve oko KAP-a godinama radili zajedno. Potpredsjednik Vlade zadužen za ekonomsku politiku iz SDP-a i premijer i ministri ekonomije iz DPS-a, bar od 2006. godine zajedno ste vodili čitav projekat privatizacije KAP-a, a danas pojedini od vas peru ruke od svega, u najmanju ruku je politički nemoralno prebacivati odgovornost na poslanike. Zato vas pozivam da se ne sakrivete iza Parlamenta, a pojedini od vas koji ste krivci za sve što se događa sa i oko KAP-a u posljednjih sedam, osam godina, čak izigravate opoziciju, ni luk jeli, ni luk mirisali. Ponavljam, ovo je bio stav Liberalne partije, a Hrvatska građanska inicijativa i albanska Demokratska partija će podržati zaključke. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Shvatio sam da ste podržali DPS, a ne zaključke.

Idemo dalje. Još sam u evropskom raspoloženju, pa sam mislio da riječi imaju neko značenje.

Na redu su, ako se ne varam, kolege iz Pozitivne Crne Gore, kolega Mladen Bojanić.

Izvolite, kolega Bojaniću.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem.

Poštovani predsjedniče, uvažena gospodo iz Vlade,

Pokušaću da budem jako konkretan od samog početka. Javio sam se prilikom izlaganja gospodina ministra Kavarića, jer smo trebali da čujemo od njega samo informaciju, a zaključke smo danas dogovorili na kolegijumu, da ćemo govoriti samo o zaključcima koji su usvojeni na Odboru za ekonomiju. Dakle, Vladini zaključci nijesu prošli Odbor za ekonomiju, primili smo tu informaciju još jednom, a mislim da smo pošli u pogrešnom pravcu, ali dobro, nema veze.

Što se konkretno time zaključaka o kojima ćemo danas glasati, zaključci Odbora za ekonomiju izvorno su zaključci SNP-a, u stvari oni su predložili. Odmah da kažem da je Pozitivna Crna Gora protiv takvih zaključaka. Mi smo i na Odboru glasali protiv takvih zaključaka i u nekoliko rečenica ću reći zašto smo to uradili, zašto i dalje smatramo da to nijesu zaključci za koje treba da se odluči ova Skupština.

Prvo i osnovno je što se i dalje tim zaključcima daje povjerenje Vladi, daje se kroz riječi da ćemo da zadužimo Vladu da ona obezbijedi nastavak poslovanja, bez obzira na način raskida saradnje sa CEAC-om itd. Smatram da ova Vlada po mnogo čemu nije zavrijedila bilo kakvo povjerenje, a naročito po pitanju KAP-a. Duži niz godina pogrešnom politikom vodi KAP, pogrešnom politikom ga privatizuje, pogrešnom politikom pokušava da ponovo otkupi dio akcija, tako da mislimo da, što se tiče Vlade, ona više nema šta da traži po pitanju KAP-a.

Na kraju krajeva, ona je i sama sebe diskvalifikovala tako što je premijer te iste Vlade na presu vezanom za 100 dana Vlade sam izjavio da je Vlada pitanje KAP-a skinula sa dnevnog reda. Ono što se pokušava, što je i prethodni govornik gospodin Popović i rekao, i tu ću se saglasiti sa njim, da se pokušava gurnuti odgovornost u ruke poslanika, ali ću se nadovezati, ali nam se pri tom ne daju nikakva ovlašćenja. Daju nam se samo ovlašćenja da glasamo ili ne glasamo.

Ono što smo mi u Pozitivnoj tražili našim zaključcima, nažalost nije bilo razumijevanje na Odboru i zaključci nijesu dobili većinu, odnosno nijesu prošli je vrlo jednostavna stvar. Ako je Vlada sama sebe diskvalifikovala da

ne može da donese ništa novo o KAP-u, ako nama nudi da mi preuzmемо odgovornost kao poslanici, u redu, mi ćemo prihvatiti tu odgovornost. Kamo sreće da nam je nudila i ranije da mi prihvatimo neku odgovornost. Međutim, ne daje nam nikakva ovlašćenja. Mi smo zaključcima u Pozitivnoj tražili da tu odgovornost prate i ovlašćenja, potpuno jasni i spremni da preuzmемо odgovornost, ali dajte nam ovlašćenja da ispitamo pravo stanje stvari u KAP-u. Dajte nam ovlašćenja da vidimo kako su nastali dugovi između KAP-a i većinskog vlasnika. Da kažem i nešto što nam danas ide u prilog da ne vjerujemo Vladi, Izvještaj državne revizorske institucije koji je objavljen vezan za reviziju garancija koje je Vlada izdavala za KAP. Katastrofalno loš izvještaj i sada mi nije čudo zašto se odlagalo da se prihvati taj izvještaj. Taj izvještaj, po mojim informacijama je bio gotov već 18. februara, ali je Vlada odlagala kao subjekt revizije da taj preliminarni izvještaj prihvati da bi ga mi imali i, evo, tek danas u dvanaest sati je taj izvještaj dostupan javnosti. Imali smo što da čitamo, biće o njemu i dalje riječi, da ne gubimo vrijeme.

Da nastavim vezano za ovaj dio zaključaka koji nam se danas nude, da ponovim, protiv kojih će biti svi poslanici Pozitivne Crne Gore. Takođe, jedna stvar je vrlo diskutabilna u tim zaključcima, to je pitanje ustavnosti pojedinih stavki. Ako se usvoje ti zaključci, ulazi se u pitanje ravnopravnosti na tržištu, odnosno ulaženje u pitanje odnosa između Elektroprivrede i potrošača, odnosno klijenata, ne znam da li na to imamo pravo. Naravno, Ustavni sud je taj koji će da donese, ukoliko neko pokrene inicijativu, ocjenu ustavnosti. Mogu da sumnjam i mogu da pretpostavim da to nije ustavno.

Takođe, mislim da nije u skladu sa zakonima da se Državnoj revizorskoj instituciji daje obaveza da ona izvrši reviziju KAP-a. Znamo da ona vrši reviziju samo za državne organe i kompanije u kojem je većinski vlasnik Vlada Crne Gore, odnosno država Crna Gora, s obzirom da to nije slučaj sa KAP-om nego bi moralo Odbor direktora KAP-a da prihvati da reviziju vrši Državna revizorska institucija. Bojim se da i ovi zaključci, sve i da budu usvojeni neće moći biti tako lako sprovedeni, odnosno biće ugrožena njihova implementacija.

Takođe, dat je rok 31. maj da se uradi ta, sve i da prođe, odluka da Državna revizorska institucija uradi reviziju poslovanja, mislim da je taj rok jednostavno rok koji se ne može ispoštovati, opet ćemo ući, eventualno, u neko produžavanje rokova, opet ćemo ući u nemogućnost Vlade, kao što je već od 29. februara prošle godine ne može da ispoštuje, odnosno da primijeni zaključke koji su doneseni, koji su jasno dali do znanja šta treba da uradi. Poslije godinu i po dana, mi maltene još uvijek pričamo o gotovo istim zaključcima, o istim obavezama Vlade.

Ono što smo mi predlagali, i smatramo da je jedino i bilo rešenje, da se po članu zakona o privrednim društvima stav 32 koji definiše da svaki akcionar, odnosno grupa akcionara ako imaju 5% i više vlasništva u pojedinoj kompaniji može da odredi lice koje će ispitati poslovanje ili računovodstvo te kompanije.

S obzirom da Vlada ima 29%, dakle ispunjava taj uslov, potpuno otvoreno smo joj dali mogućnost, s obzirom da nas je i premijer naučio, podučio, da evo, ako imamo mi rješenje da mu to ponudimo, mi mu nudimo rješenje. Neka nama da odgovornost, neka prenese tu odgovornost iz člana 32 stav 7 Zakona o privrednim društvima, neka imenuje nekoga od nas da mi ispitamo stanje poslovanje i računovodstvo Kombinata aluminijuma, pa ćemo mi na osnovu toga da vidimo šta i kako dalje.

Dali su ti zaključci predvidjeli da i mi oformimo, naravno sa klubovima poslanika, da ne zaboravim, ostalih političkih stranaka koje nisu za ovakve zaključke vlade koji su spremni da zajedno sa nama ispitaju stanje KAP-a, tako da i zajedno sa nama formiraju radnu grupu, formiraju grupu eksperata koji su spremni da urade poslovni plan za narednih 10 godina. Da znamo za što Crna Gora treba da investira još 200 - 300 miliona eura, da znamo da objasnimo građanima ostalima pored onih u KAP-u, svaka čast za zaposlene u KAP-u i potpuno razumljivo njihova borba da sačuvaju KAP, ali dozvolite da brinemo i o onih 650 hiljada ljudi koji nisu zaposleni niti neko njihov radi u KAP-u, imamo i tu obavezu, jer smo vidjeli da Vlada nije brinula kolike efekte će, evo Državna revizorska institucija je potvrdila danas da Vlada nije brinula o rizicima kada je izdavala onolike garancije 130 miliona po pitanju KAP-a, i da je Vlada znala da ulazi u ogroman rizik po budžet Crne Gore, ali ona je i dalje, ona je ipak i pored toga izdala te garancije.

Da podvučem još jednom, Vladi Crne Gore ne vjerujemo mnogo čemu, a tek po pitanju KAP-a, apsolutno ne bi više voljeli da je vidimo ni jedan jedini dan da se ona pita s KAP-om, čak i da se ja pitam zabranio bih joj pristup dokumentaciji i pristup KAP-u uopšte, ali evo izašli su zaključci odbora tako kako su izašli, protiv smo nji. Glasaćemo svi protiv njih. Nadamo se da ćete shvatiti ozbiljnost i da ovoj vladi uskratimo povjerenje, bar po pitanju KAP-a a to imamo snage u ovom parlamentu, to imamo snage ima nas dovoljno da ovoj vladi danas uskratimo povjerenje po pitanju KAP-a a o ostalom, o tom po tom, vrlo spremni i po svim ostalim pitanjima, ali evo, bili bismo zadovoljni prvi korak da uskratimo pitanje povjerenja bar za KAP i da joj ne damo više da radi ovo što je radila. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vama.

U ime Kluba poslanika Socijaldemokratske partije poslanik Šehović.

DAMIR ŠEHOVIĆ:

Hvala, predsjedniče.

Poštovani gospodine ministre, poštovani kolege,

Mislim da neću pogriješiti ako kažem da u ovom visokom domu vodimo najvažniju raspravu od obnove naše državnosti od 2006. godine. Najvažniju zbog toga što ovo nije samo rasprava o KAP-u, ovo je rasprava o tome hoće li naredne generacije u našoj nezavisnoj državi imati normalan život ili neće. A plašim se da te rasprave nijesmo ni dostojni niti svjesni njene važnosti. Ovo na žalost što još uvijek nijesmo razumjeli da je državu teško stvoriti, a da je još teže sačuvati. Nijesmo rasprave dostojni ni zbog toga što smo jednoj stranoj kompaniji u liku CEAC-a dozvolili da nas dovede ovdje gdje smo, na ivicu ponora. Nijesmo dostojni ove rasprave ni zbog toga što nijesmo na vrijeme shvatili riječi puno značenje riječi jednog političkog mislioca koji je kazao da je početak svakog državnog ostvarivanja početak njenog izvitoperivanja. A ta naša crnogorska izvitoperenost je najočiglednija na primjeru politike koja je vođena oko Kombinata aluminijuma. Zato ću ja danas crnogorskoj javnosti govoriti ono što naša javnost treba da zna, a ne ono što bi ona željela da čuje.

Poštovane kolege, nakon izglasavanja jednih ili drugih zaključaka, potpuno je nebitno, naša država debelo rizikuje da izgubi kontrolu nad svojom sudbinom. Zbog CEAC-a nam već podrhtavaju temelji budućnosti. Rizikujemo da nakon toga postanemo kvazi država koja će biti zatočenik jedne strane kompanije koja se zove CEAC, sa njom povezanih firmi i lobija domaćih i stranih.

A kako smo to došli u ovakvu situaciju? Tako što je uprkos upozorenjima, da ne kažem vapajima od strane SDP-a da se to ne čini, država od momenta ulaska Ceaka u KAP, počela da njeguje, na žalost praksu, da njeguje biznis koji u kontinuitetu prazni naše javne finansije, umjesto da ih puni, što je prešlo u dramatičnu fazu 2012. godine, a država koja njeguje biznis koji prazni njene javne finansije ne može ostati nekažnjena. Tada, iako SDP nije bio pozvan da nudi rješenje, jer je bio protiv svake odluke koja je donošena u vezi KAP-a, a po nama je svaka bila pogrešna od 2005. godine, pa do dana današnjeg, da bi spriječio dalje štete po državu Crnu Goru i napravio zaokret od dotadašnje loše politike u ovoj oblasti, februara 2012. godine, da apsurd bude veći, upravo ministar Kavarić i ja napisali, a Skupština vladajuće opozicije usvojila zaključke poznate sadržine, koji su trebali da stave tačku na dotadašnju lošu politiku u ovoj oblasti.

Problem nastaje onda kada Ministarstvo ekonomije ni nakon punih godinu dana ne izvršava niti jedan zarez iz skupštinskih zaključaka a moralo ih je izvršiti, moralo je raskinuti saradnju sa CEAC-om, moralo je obaviti, stvoriti uslove da se obavi nezavisna revizija održivosti aluminijske proizvodnje, moralo je i obezbijediti izradu nezavisne studije o održivosti aluminijske proizvodnje na osnovu kojih bismo donosili buduće strateške odluke. Međutim, ništa od toga nije urađeno a država Crna Gora je izgubila sada već 90 miliona eura zbog toga ili ni manje ni više nego 1,5 kapitalni budžet naše države.

Još veći problem nastaje onda kada Ministarstvo ekonomije ne samo da ne sprovodi skupštinske zaključke, već problem posebno nastaje onda kada Ministarstvo ekonomije u ovom parlamentu počinje da izigrava poštara i lobistu CEAC-ka, i počinje da zagovara njene predloge. Tako se mi danas opredjeljujemo između dva predloga, između dva predloga CEAC-a, od kojih jedan zastupa Ministarstvo ekonomije, a drugi SNP i predloga Skupštine koji je usvojen februara 2012. godine, a koji ni do dana današnjega ni u jednom zarezu nije ispoštovan.

Prvi predlog CEAC-a za koji lobira Ministarstvo ekonomije je došao kao grom iz vedra neba. Naime, ministar nas je nedavno na sjednici Odbora za ekonomiju, finansije i budžet, šokirao spasonosnom ponudom, koja je teška tačno 263 miliona eura, koliko je strana kompanija koja nas je dovela na ivicu ponora, kako maloprije rekoh, tražila da joj se isplati, a ministar u našoj vladi to prihvatio i tražio od poslanika da podrži to rješenje. SDP je s pravom taj predlog nazvao nepristojnom ponudom, o glatko ga odbio.

Ne samo da je nepristojna nego bih se usudio reći da je zdravom razumu prosto neshvatljiva. Neshvatljivo je da ministar naše vlade lobira za predlog da naša država od strane kompanije kupi za 263 miliona eura 75% onoga što je u kompletu prodala za 48 miliona eura. Neshvatljivo je da traži da fiktivnih 120 miliona eura potraživanja koja ruska N plus grupa i sa njom povezana lica potražuju od KAP-a zamijeni sa 51 milionom eura čistog novca uzetog od građana Crne Gore. Nenormalno je da se pristane da nas CEAC ucjenjuje sa akcijama na koje je, po priznanju samog Ministarstva, već godinu dana nema pravo. Neodgovorno je prema poreskim obveznicima da, ucjenom kompanije koja je 2009. godine dobila 312 miliona eura državne pomoći, kompanije zbog koje smo već platili garanciju od 23 miliona eura, kompanije zbog koje ćemo morati da platimo garanciju od 103 miliona eura, kompanije koja početka ove godine krade struju, kompanije zbog čije krađe struje mi mjesečno gubimo 3,5 miliona eura, kompanije zbog koje građani Crne Gore gube dva miliona eura, za to što ona pred očima našeg predstavnika u Odboru direktora skida toliko sredstava sa računa, zbog

takve kompanije neko hoće da nas posvađa sa Evropskom unijom, jer bi prihvatanje ili jedne ili druge varijante značilo direktno kršenje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i značajno usporavanje našeg puta našeg pristupanja ka Evropskoj uniji, o čemu su nas evropski parlamentarci i danas i juče opominjali.

Ne samo da je neodgovorno nego i hrabro stati iza ovog predloga, a još je hrabrije iz SDP-a tražiti da obrazlaže zašto ne želimo da se složimo sa činjenicom da platimo 263 miliona eura ovakvoj kompaniji koja se manifestuje u liku Ceac-a, i zašto, da mi objašnjavamo zašto želimo da od bankrota čuvamo državu a ne CEAC. E to je dakle, hrabro tražiti od SDP-a.

E zbog ovakve politike Socijaldemokratska partija traži zaokret. I to snažan zaokret u ekonomskoj politici, snažan taman onoliko koliko je bio snažan politički zaokret koji je država Crna Gora napravila 98.godine, ali znate li šta je još veći apsurd. Još veći apsurd je to što upravo oni od čije politike je pravljn zaokret 98. godine, upravo oni koje je premijer juče pozivao na njihovu neslavnu prošlost, upravo oni su se ponudili da stanu na stranu i da stanu iza drugog predloga CEAC-a, i da obezbijede većinu sa vama koji ste tada od njih pravili zaokret i zakomplikovali političku scenu do te mjere da sam siguran da ni Živko Nikolić, a ni bogami ni Stiven .... ne bi mogli da izrežiraju tako nešto.

Taj drugi dio, taj drugi predlog CEAC-a iza kojeg stoji SNP je još nepristojniji, jer ona traži još goru stvar, on traži da od građana Crne Gore, da građani Crne Gore plate sve ono što je CEAC u dosada potrošio, i iznio iz Crne Gore, a da se uopšte ne bave načinima raskida saradnje sa CEAC-om. Iako je debelo zamotana u populističke oblance, iz aviona se vidi da je ova ponuda nešto što država Crna Gora ne bi mogla da istrpi i da ovo zapravo govori o tome da neko ozbiljno želi da se poigra sa našim nacionalnim interesima.

I na kraju, rezultat ove rasprave će, pored svih šteta koje sam dijelom pomenuo u svojoj dosadašnjoj diskusiji, imati jednu jedinu korist, a ta će korist biti za buduće studente Ekonomskog fakulteta koji će ovaj primjer izučavati kao školski primjer naopake politike u određenoj oblasti, i kao školski primjer politike koja je ukrala budućnost generacijama koje dolaze, jednako onako kako danas izučavamo neke primjere u Latinskoj Americi koji su se dešavali tokom 90-tih godina.

Ja i partija kojoj pripadam, zbog toga, u perspektivi nećemo imati problema sa svojom savješću pred tim generacijama, jednako onako kako danas nemamo problema sa svojom savješću pred današnjim generacijama zbog pogrešnih politika koje su vođene tokom 90-tih godina. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Šehoviću.

Idemo dalje.

U ime Socijalističke narodne partije predsjednik te partije Srđan Milić. Izvolite.

SRĐAN MILIĆ:

Hvala vam, gospodine predsjedniče.

Krenimo od ovoga što je rečeno. Moraćemo se svi naučiti da teške riječi, teške kvalifikacije više govore o tome da ljudi nemaju argumenata, nego o potrebi da se na jedan korektan način, jednoj ozbiljnoj raspravi, dođe do rješenja nečega što je problem Crne Gore. I normalno, mnogo bi lakše bilo stajati sa strane. I u trenutku kad se do tančina pokazuje neozbiljnost u vođenju ekonomske politike Vlade Crne Gore svih ovih godina, do tančina se pokazuje neozbiljnost u koalicionim sporazumima koji su sklapani svih ovih godina, sada kroz jedan predlog zaključaka imputira se vezivanje i lobiranje za bilo koga, makar to bio i CEAC.

Dakle, poštovani građani Crne Gore, dogovorom unutar vladajuće većine, 29. februara nešto što je izvorna ingerencija Vlade Crne Gore na volšeban način je postalo predmet interesovanja Skupštine Crne Gore. I mislim da se i dalje bavimo time da čitamo naslove, a da nećemo da pročitamo ono što je suština teme kojom se bavimo.

Dakle, možda je sve to populistički, ali od svih vaših diskusija važniji mi je svaki čovjek koji je zaposlen u KAP-u, u rudnicima boksita, gdje vjerovatno imate informaciju da se štrajkuje, ali i svaki građanin Crne Gore. I zbog toga smo se, ili sam se odlučio na rizik, iako sam znao da mi ne pripada da se miješam u nešto što su dobro dobro uništili DPS i SDP. Jedni činjenjem a drugi nečinjenjem i nereagovanjem u momentu kad su trebali da reaguju.

U vašem predlogu zaključaka ne kaže se samo da Vlada Crne Gore na najefikasniji način raskine saradnju sa CEAC-om, na osnovu ugovora nego na osnovu zakona koji može da dođe na dnevni red ove Skupštine.

U vašim zaključcima od 29.02. koji su osnova za sve ovo kaže se da treba usvojiti studiju ekonomske održivosti. Ko je usvaja Skupština Crne Gore. Gdje je studija ekonomske održivosti razvoja aluminijske proizvodnje za ovu godinu dana. Dakle, gospodo, možda nekome to izgleda kao mogućnost da zaradi političke poene tako što će gebelsovskom propagandom, stalno govoreći neistine, crtajući mete na ljudima, pokušati da sa sebe skine teret odgovornosti gdje se danas nalazi Crna Gora.

A evo, ovi famozni zaključci, kaže se nastavak poslovanja i kontinuitet proizvodnje u energetske metalurškog rapolancu, bez obzira na način raskida saradnje sa CEAC-om. Pitam sve kolege sa Odbora za ekonomiju, finansije i budžet - da li je neko na tom odboru rekao da ne treba da se nastavi proizvodnja u Kombinat aluminijuma i Boksitima. Ne, nego ste svi bili za to da se nastavi proizvodnja. A onda čujemo da KAP treba zatvoriti.

Dakle, ovi zaključci su plod rasprave koji su bili na odboru i razgovora sa onima sa kojim sam bio zainteresovan da razgovaram. A razgovarao sam sa sindikatima KAP - a, oba sindikata boksita koje je zaboravio predlagatelj ili onaj ko je obradio informaciju Vlada Crne Gore, i razgovarao sam sa ljudima iz Elektroprivrede Crne Gore. Jer, mene pitaju da li je ovo, da li su ovo zaključci SNP-a i Odbora o KAP-u ili Elektroprivredi, a ja opet moram da pročitam ono što ste vi predložili, jer zaboravljate što ste predlagali 29. februara. Skupština Crne Gore zadužuje Vladu Crne Gore da očuva Elektroprivredu Crne Gore. Vi ste uveli Elektroprivredu Crne Gore u ovu priču.

Način raskida ugovora. Što se tiče SNP-a ni jedan jedini cent Ceac-u. To je sasvim normalno. A ja vas pitam, pošto se razumijete u tu oblast, kako će Vlada Crne Gore, ministre Kavariću, ako bi prošlo ovaj vaš predlog od 43 miliona, kako će ona da plati CEAC? Gdje su vam pare u budžetu predviđene da plaćate 43 miliona eura? Zašto, kao ozbiljni ljudi koji se bavite finansijama, ne kažete da je SNP rekao da se plaćaju 43 miliona evra. Ponavljam zbog javnosti, pošto vidim da ođe mnogi ponavljaju- nećemo glasati, hoćemo glasati, ja ne moram nikome da se dodvoravam oko ovoga, jer moja snaga je u istini o kojoj pričam. Istina je da ovdje nema jednoga centa. Ako neko pronade jedan cent da je SNP ovim predlogom obezbijedio da se plaća CEAC-u, imaćete priliku da konstatujete još jednu ostavku, predsjedniče Parlamenta, sutradan, nakon što mi neko dokaže ovo. Evo ponuda kao što je bila moja ponuda prije predlaganja ovoga svega, na Odboru i ovdje u Skupštini, pošto je bio Premijerski sat i poslanička pitanja, recite mi, ukoliko se ne usvoje ovi zaključci, šta je alternativa i pada li Vlada. Dakle, rečeno je da Vlada ne pada, a alternativu nijesam vidio. Šta je bila alternativa? Rečeno je stečaj. Zašto neko to ne napiše? Elektroprivreda Crne Gore, nije tačno. Gdje smo mi rekli da treba da se preuzme dug KAP-a? Navedite mi jednu stavku, samo govorimo po činjenicama, jednu stavku gdje se kaže definisanje odgovarajućeg modela izmirenja duga KAP-a prema Elektroprivredi.

Ministre, ako vi kažete u vašem predlogu da može KAP, iz svog poslovanja, 40 miliona evra da izmiri u narednom periodu CEAC, pitam vas, valjda je normalnije da izmiri 40 miliona evra Elektroprivredi Crne Gore i te

pare, ovdje su samo oštećeni građani Crne Gore. Elektroprivreda Crne Gore nije oštećena jer je neko iz Vlade Crne Gore obezbijedio im ekskluzivno pravo da ne plaćaju poreze i doprinose, vjerujem, sigurno 20 mjeseci. Znači, 50 miliona evra. Znači, neko je iz Vlade Crne Gore omogućio nekome da ne plaća poreze i doprinose, a oni su za uzvrat prećutnim nepotpisanim dogovorom isporučivali struju KAP-u i prekinuli je tri mjeseca prije nego što je bilo predviđeno ugovorom o poravnanju. I o tome možemo da pričamo i možemo da pričamo i o arbitraži. Vjerujte mi, nikada se ne bavim nekom temom na način da ću doći ovde, pa što mi padne na pamet da pričam jednu istu priču. Populistički to što sam rekao da od 1.08. treba proširiti ovaj period za lica u stanju socijalne potrebe, populistički to što sam tražio da se definiše da i pravna lica trebaju da imaju popust. Populistički to što tražim da 114.000 domaćinstava u Crnoj Gori koji redovno plaćaju struju i koji drže na svojim leđima teret Elektroprivrede Crne Gore, imaju produženih onih 10% ili 5%, ne znam više koliko je popust.

Sve navedeno će se završiti do 31.05, čuo sam ovdje jednu tezu, 31.05. je kratak rok, ovo nije bio 30. april kada smo predlagali. Ako neko misli da ovdje treba naći model kako da se produži rok neka se produži rok. Radnici. Vidim da ste svi preskočili tu temu, i da se ne bavimo time koje su obaveze, nijesu 20.000 evra, ne ispadaju te otpremnine 20.000 evra.

Ovdje smo prije nekoliko mjeseci započeli priču sa radnicima "Radoja Dakića". Nastavljamo priču sa radnicima KAP-a i Boksita, a dajem riječ da nastavljamo priču sa svim radnicima koji su žrtve tranzicije i privatizacije u Crnoj Gori, baš onim redom kako je to pomenuo kolega iz Bošnjačke stranke, počevši od Gornjeg Ibra, od "Vunka", Bijelog Polja i svega ostalog. Kaže se - zašto DRI? Nijesam čovjek koji je sklon teorijama zavjera, ali kada vidim kako izgleda Izvještaj DRI-a o Vladinim garancijama, ostavlja dosta sumnji šta se to sve dešavalo i ko je šta doprinio da se pojavi u javnost u prošlom periodu. Zato što ste vi vašim zaključkom, DPS i SDP, istakli da će biti nezavisne revizije. Čini mi se, predsjednik Vlade je ovdje u Parlamentu rekao da je neko već angažovan za to. Šta sada treba da napravimo? Da sačekamo da ponovo raspišemo neke konkurse, tendere ili bilo šta drugo. Ako je iz Ministarstva ekonomije napravljena greška i išlo se direktno pogodbom, gospodine Šehoviću, ne planiramo da to radimo direktnom pogodbom. Mislim da je Državna revizorska institucija bila institucija kojom smo se svi, što se tiče njenih izvještaja, do sada ponosili.

Bilo je i teza na nivou zašto nijesmo pozvali tužilaštvo, policiju da uđu u KAP. Izvinjavam se, tužilaštvo i policija su pozivani od 2004. godine inicijativama iz ovoga doma i van ovoga doma, da uđu u KAP i da vide kako se desila najveća pljačka u Crnoj Gori. Kroz Državnu revizorsku instituciju i

kroz njene nalaze, kroz nalaze vezane za dugove koji su nastali, kvalitet tih dugova mi možemo da pričamo. Ne možemo mi ovdje da barjačimo i da kažemo neko je lopov, ne pripadam toj grupaciji. Svoj politički stav sam prema ovoj Vladi rekao. Treba da podnese ostavku. Sada da treba da kažem - gospodo, ako podnesete ostavku povući ću ove predloge zaključaka, kako ćete reagovati? Hoćete li podnijeti ostavku? Ako ćete da podnesete ostavku da znam šta da radimo sa ovim zaključcima. Kažete, onda, prenosi se ovdje još jedan dio, kaže se ovdje da Skupština treba da preuzme ingerencije, ali je Vlada nesposobna, pa će Skupština to da riješi. Ne, ovdje se čulo, Skupštini ne pripada da ulazi na taj način u vlasništvo ili rukovođenje KAP-om, ali zato pripada da se snosi odgovornost za sve ono što treba da se uradi. Završavajući konačno, hvala vam velika, predsjedniče, da konstatujem još dvije stvari. Danas smo imali preporuke koje su usvojene, nijesu jednoglasne u dva slučaja. U prvom slučaju vezano za izbore, a drugom slučaju vezano za zastaru krivičnih djela iz privatizacije.

S obzirom da smo predložili, još jednom se zahvaljujem svim kolegama da smo konačno u jednom dokumentu, koje su glasali za, a nadam se da će mediji naći ko je glasao za pošto je bilo javno, napravili preporuku, i da tu budem precizan do kraja, da krivična djela iz procesa privatizacije ne zastarijevaju. Vraćam se na struju, i to je drugi moj predlog, preporuka da se uzme u obzir, gospodine ministre, da nema više subvencija struje privrednim kolektivima jer bismo na takav način kršili evropsku agendu. Dakle, odgovaram i na onaj element, a to je da nije tačno jer ovdje SNP za razliku od Vlade ne pominje šestogodišnji ugovor, nego sve ovo vezuje za nastavak proizvodnje, da bi se obezbijedilo da se donese strategija razvoja i da se vidi jeli održiva aluminijska proizvodnja.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ovako nijesam povlastio nikoga od Peđe Bulatovića.

Hvala Vam.

Ne u redu je, evo ne bi me osumnjičili da imamo iste političke stavove oko tih stvari pa da kažu da sam vas favorizovao zato što volim.

Mislim da je trenutak da nekim ljudima koji su predsjednici partija prije svega damo više prilike da kažu neke svoje stavove jer tu neka dodatna obaveza postoji.

Gospodine Bojaniću, biće prilike, samo da završimo prvi krug ostaje još DPS ako se ne varam, ostao je DPS pa ćete dati komentare na izlaganje Vi i kolega Šehović ste se prvi prijavili komentare ministru, pa ćemo otvoriti priču.

Iz DPS-a kolega Vukčević.

Izvolite.

ZORAN VUKČEVIĆ:

Zahvaljujem, predsjedniče.

Ministre Kavariću, uvažene kolege i kolegice.

Tačno je da kada govorimo o Kombinat aluminijuma da je to izuzetno važno pitanje, ali rekao bih da moramo poći redom, zato prije svega što je to ekonomsko pitanje, pa socijalno i čini mi se tek na kraju političko pitanje. Moramo biti svjesni činjenice pošto mi dosta često u Crnoj Gori zaboravljamo ili smo kratkog pamćenja ali želim da podsjetim da je zapravo upravo od samog formiranja Kombinata aluminijuma uvijek postoje dileme.

Prvo, od toga zašto je KAP u Podgorici, pa od toga da li ima upotrebnu vrijednost ili nema da li utiče na životnu sredinu ili ne, da li ga treba zatvoriti ili ga ne treba zatvoriti. Mislím, da i tada ali i sada su postojale ti dileme i da su se uvijek nalazila rješenja i siguran sam da će se sada naći rješenja. Značaj KAP-a je velik za ekonomiju Crne Gore i prije svega želim da to obrazložim sa dva aspekta. Jedan je da Kombinat aluminijuma u ukupnom izvozu Crne Gore nekih preko 40% učestvuje u izvozu.

S druge strane, moramo biti svjesni činjenice da u ukupnoj međunarodnoj trgovini negdje od oko četiri petine se obavlja u robama, samo jedna petina u uslugama. Crna Gora kao jedan mali ekonomski sistem mora voditi računa o svakom svom proizvodu pa i u situaciji kada se radi o sirovinama ili polugotovim proizvodima. Moramo voditi računa da u uslovima krize je potrebno da se radi industrijalizacija tamo gdje nije dovoljno industrijalizovano da je potrebno raditi reindustrijalizaciju i da u uslovima krize ta činjenica mora biti veoma jasna svima i da zato su nam potrebni i Kombinat aluminijuma i Željezara i sva preduzeća koja proizvode i koja izvoze i koja naravno posluju u skladu sa tržišnim principima. Sa drugog aspekta kada govorimo o Kombinat aluminijuma moramo voditi računa naravno i radnicima koji rade u Kombinat aluminijuma i moramo imati prije svega taj socijalni aspekt i to je prije svega jedan od prioriteta i kada je u pitanju KAP i kada su u pitanju svi drugi ekonomski sistemi u kojima postoje problemi u njihovom poslovanju.

Da podsjetim da je i glavna karakteristika poslovanja Kombinata aluminijuma i u periodu prije privatizacije bilo takođe problematična i sa aspekta dileme da li KAP treba da funkcioniše 2005. odnosno da nastavi sa radom ili ne. Tada je Vlada donijela odluku s pravom da KAP treba da opstane i tada je privatizovan. Često su u javnosti pominje da je KAP ovako grubo kazano prodan samo za 48,5 miliona eura, zaboravljamo da su obaveze kupca prema ugovoru o privatizaciji bile saglasno sa reprogramom

po ugovoru o reprogramu duga da isplati još 90 miliona dolara glavnim kreditorima da isplati još nekih 70 miliona eura ostalim dobavljačima i povjeriocima uključujući i državu da je nekon privatizacije Kombinat aluminijuma isplatio fakturu Elektroprivredi od 16,5 miliona eura da su isplaćene i obaveze prema montenegro bonusu da je Luka Bar kao jedan sistem koji je naslovljen na rad Kombinata aluminijuma prihodovao 40% više nego u prethodnoj godini. Takođe je bila situacija slična sa Željeznicom i da je država nakon privatizacije redovna ubirala poreze i doprinose lična primanja u iznosu od 13 do 15 miliona eura.

Takođe, zaboravljamo činjenicu da je u tom periodu nakon privatizacije su porasle plate u Kombinat aluminijuma sa 500 eura za 780 eura, sada te plate iznose negdje oko 896 eura i da je socijalni program koji je vodio tada brigu o radnicima zaista bio izdašan kada su u pitanju ovi radnici koji su napustili Kombinat aluminijuma. Takođe, želim da podsjetim da u izvještajima o praćenju realizacije ugovora koji je radio Ekonomski fakultet iz Podgorice pored ostalog su potvrdili da je kupac tokom 2006, 2007, 2008.godine u KAP investirao ukupno 23,7 miliona eura, prema investicionom programu i od oko 9,5 miliona prema programu zaštite životne sredine. Takođe, u tom periodu Kombinat aluminijuma je redovno isplaćivao obavezu prema Elektroprivredi gdje su bile plaćanja 98 miliona, pa 82,9 miliona i tako redom.

Međutim, problemi koji su nastali, koji takođe često zaboravljam tokom 2008.godine i 2009.godine želim samo da napomenem dva aspekta tih problema, a to je da pod uslovima globalne ekonomske krize nekoliko kompanija obustavilo proizvodnju, kad govorimo o aluminijumskoj industriji, a da su ostale smanjile proizvodnju za 10 do čak 60% poslovanja. Da je u tom periodu cijena aluminijuma na svjetskoj berzi pala na oko 1.300 dolara. Takvim okolnostima Kombinat aluminijuma je plaćao cijenu električne energije jednu od najskupljih u svijetu i prema nalizi koju je radila jedna Britanska kompanija se upravo to potvrđuje. Primjer radi, Kombinat aluminijuma u Hrvatskoj je plaćao električnu energiju 20% jeftinije nego što je to plaćao podgorički Kombinat aluminijuma. Mislim da je ključno pitanje za opstanak i za budućnost Kombinata aluminijuma upravo pronalaženje stabilnog izvora električne energije. I upravo je ova Skupština poništenjem tendera za prodaju Termoelektrane Pljevlja i manjinskog paketa akcija rudnika uglja čini mi se došla u situaciju da je propuštena šansa da se riječi i taj problem i da se omogući jedna velika investicija od 270 miliona eura za izgradnju drugog bloka Termoelektrane i koja bi trebala da bude završena 2011.godine.

U skladu sa prije svega ugovorom a i zakonom Vlada Crne Gore je poštovala proceduru o raskidu ugovora u skladu sa zaključcima Skupštine od februara prošle godine. Mislim da su pokrenute one inicijative koje su bile realne u datom trenutku o tome bilo dosta govora u prethodnom periodu. Pokretanje arbitražnog postupka moramo biti svjesni za jedan od načina koji je moguće riješiti ovaj problem i odnosa CEAC-om ali moramo biti svjesni činjenice koliko to košta i koliki to vremenski period zahtijeva da se čitavi taj postupak odradi. Umjesto toga, potpuno ispravno čini mi se da je Vlada definisala model održivosti Kombinata aluminijuma kroz preuzimanje vlasništva i istovremeno konverziju većine dugova u akcije, tako da KAP preostali dio dugovanja ne može izmiriti kroz svoje poslovanje. Zapravo, ideja je da se KAP dovede na nivo od 50 hiljada tona proizvodnje za od oko 500 zaposlenih i sa cijenom električne energije od 27,5 megavat eura po megavat satu što garantuje da Kombinat aluminijuma može normalno da funkcioniše i da iz takvog poslovanja omogući da vraća sve neophodne i obaveze a da isplaćuje sve ono što je važno i kada su u pitanju radnici i kada su u pitanju obaveze prema državi.

Znači, koncept održivog KAP-a podrazumijeva i smanjenje stvarnog broja zaposlenih na optimalni nivo, poštujući, prije svega, kolektivne ugovore koje radnici imaju sa Kombinatom aluminijuma čime bi se omogućila njihova sigurnost na način da se oni sprovedu onako kako je to bilo i u prethodnom periodu.

Rješenje koje je važno u ovoj situaciji kada govorimo o aspektima mogućih izlazaka iz KAP-a na zelenu granu da on profunkcioniše jeste da uradimo sve da KAP ne stane sa proizvodnjom. Ukoliko se desi da Kombinat aluminijuma stane onda je veoma teško govoriti o njegovom reaktiviranju i nastavku, eventualnom nastavku proizvodnje.

Zato mislim, kada govorimo o zaključcima koje je usvojio Odbor za ekonomiju, oni, naravno, rješavaju samo jedan dio problema sa kojima se KAP suočava. Rješava odnos sa Elektroprivredom, cijenu električne energije i omogućava da se obezbijedi da KAP, naravno, u tim uslovima nastavi da radi i da se obezbijedi socijalni paket aranžmana sa radnicima da bi se doveo broj radnika na onaj optimalni nivo, rekao sam, a to je 500 zaposlenih. Tako da u tom kontekstu smatram da je veoma važno da krajnje odgovorno se odnesemo i odgovorimo na ključno pitanje. Da li nam KAP treba ili ne treba? Mi smatramo da nam KAP treba i da ćemo uraditi sve da KAP opstane i da KAP nastavi da proizvodi u skladu sa onim principima koji su važni da Kombinat aluminijuma u narednom periodu može sam sebe da izdržava. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Idemo redom.

Prvo ima komentar na Vaše izlaganje kolega Šehović, pa kolega Bojanić. Izvolite.

DAMIR ŠEHOVIĆ:

Hvala, predsjedniče.

Cijenio sam i prošli put da je dobro da u direktnoj komunikaciji sa ministrom saznamo određene informacije koje čitavu crnogorsku javnost a naravno i poslanike u crnogorskom Parlamentu interesuje. Zbog toga ću iskoristiti priliku u ovih tri minuta da postavim nekoliko pitanja ministru Kavariću.

Gospodine Kavariću, izvršni direktor Kombinata aluminijuma gospodin Mosijev, čije predloge zastupate u Parlamentu, prije neki dan, je rekao da ne zna čiju struju krade kompanija čiji je on izvršni direktor. Rekao je da ne zna kome bi je platio kada bi imao para i kada bi imao volje da je plati, a nema niti para niti volje, pa Vas pitam, pošto on ne zna čiju struju krade i kome bi je platio kada bi htio da je plati, a neće, da li Vi možda znate od koga KAP krade struju? Od Elektroprivrede Crne Gore? Od crnogorskog Elektroprenosnog sistema? Od energetske zajednice ili, pak, od nekog četvrtog? Znate li kome bi KAP trebao da plati tu struju kada bi imao para a nema?

Drugo pitanje, zašto ste, gospodine Kavariću, od javnosti, da ne kažem krili, skrivali, ajde hoću da kažem informaciju koja vam je duže vrijeme poznata a koja govori o tome da bi realizacija scenarija za koji se vi zalažete značilo direktno kršenje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i to ne tvrdim ja, to tvrde predstavnici Evropske komisije?

Zapisnik sa sastanka pododbora koja se bavi pitanjima unutrašnjeg tržišta i konkurencije, pazite šta kaže predstavnik Evropske komisije, "Predstavnici Evropske komisije su ukazali na činjenicu da je KAP već dobio pomoć za restrukturiranje i da bi svako novo ulaganje u KAP predstavljalo kršenje principa - prvi put, zadnji put, odnosno kršenje odgovarajuće uredbe, i tako dalje. Dakle, svako novo ulaganje, kaže predstavnik Evropske komisije, bi od strane Evropske komisije bilo tumačeno kao direktno kršenje odredbi Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, što bi krajnje moglo da se negativno odrazi na dalji proces pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Zašto nam to nijeste saopštili ? Zašto smo ovo morali iz medija da saopštavamo i zašto predlažete model koji znači direktno kršenje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju? Ovaj odbor je održan 7. marta, prije Odbora za ekonomiju,

finansije i budžet, a vama su ove informacije ponavljane i na sastancima koji su održavani tokom 2012. godine, mogu i te zapisnike da vam čitam.

I treće pitanje zašto nijeste rekli koliko je težak paket koji predlažete i kome smatrate da uzmete tih 263 miliona eura da biste isplatili ovo što je Ceac potrošio. Zašto, pobogu, od građana Crne Gore, od javnosti, od poslanika, krijete informaciju, odnosno ekonomski elaborat na osnovu kojeg ste predložili model koji već nekoliko mjeseci zastupate u Parlamentu. Je li logično da nas prvo upoznate sa modelom pa onda da govorite o predlogu baziranom na tom modelu i da li je tačna informacija da vam model već sada ne pije vodu pošto je cijena aluminijuma već značajno ispod one koja je projektovana tim istim modelom sa kojim nas nijeste upoznali. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Izvolite, ministre.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Gospodine predsjedniče, ako ne zamjerate ja bih se držao fakata, jer koristim da nam kao nekima politički manevar jako dobar, neće mnogo koristiti, ako u isto vrijeme se demonstrira znanje srednjoškolca, pravno i ekonomsko, odgovornost digestivnog trakta novorođenčeta, a o etici ne bih govorio. Mada primjetan je princip - gađam visoko - udaram nisko.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Samo mi recite ovo oko digestivnog trakta, mi nije jasno.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Pa evo, može se naći stenogram pa rekao sam, odgovornost digestivnog trakta novorođenčeta, poznato je kako je i s obzirom da nijeste u prethodnim fazama pojedine poslanike prekidali kada su iznosili lične i uvredljive kvalifikacije, molim vas da to ne radite kada ja govorim.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Objasnite mi, pošto ta metafora mi nije jasna. Nijesam je nikada čuo.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Pa, nezaboravna kako ste i sami rekli, ali znate našta asocira odgovornost digestivnog trakta novorođenčeta.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ne, ja mislim da ste se vi trudili da zaboravite na izlaganje kada jedan put dođe do odgovornosti i kada istina bude nekom prezentirana.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Vrlo smo raspoloženi da budu prezentirani kad god bude i tako govorimo u...

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kad će biti ne znam, a l da će biti mora. Ali izvolite bez tih uvredljivih konstatacija. Ajmo dalje.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Gospodine predsjedniče, ja bih vas zamolio, ako druge ne sprečavate u kvalifikacijama uvredljivog sadržaja, da to ne radite ni meni.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Recite koje su bile.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Dio koji se odnosi na izigravanje poštara CEAC-a i tako dalje. Znate dobro na koje.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

To je politička konstatacija.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Uvredljiva ispod pojasa.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Moram vam reći da mislim da je tačna.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Vi imate pravo da mislite što hoćete i da iznesete na način koji nije uvredljiv. U protivnom, ako iznosite uvredljive kvalifikacije, očekujte da bude odgovor na isti način.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Dao sam vam priliku, a idući put ću vam oduzeti riječ. Izvolite.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Možete i to da uradite kad god poželite.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Naravno da mogu, ali neću, mislim da je bolje da kažete da biste poslije mogli odgovarati. Izvolite.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Zahvaljujem.

Znači, ona elementarna teza koja se odnosi, provejavala je kroz izlaganje svih poslanika, jeste zašto u Parlamentu se odlučuje, odnosno donosi, vodi ova vrsta rasprave. Iz jednog prostog razloga, zato što odluke koje podrazumijevaju rješenje ovoga problema mora da donese Skupština, po svim zakonima i nema veze sa onim što je da kažemo politička konotacija čitavoga procesa o raznim pričama i odlukama koje se odnose na preuzimanje dugova i priča o odlukama koje se odnose na kompezaciju poresku. U tom dijelu, znači, rekli smo, stavili smo na sto ono što su elementarne mogućnosti koliko god da su dobre i loše i moramo da se nosimo sa njima bez obzira kakve su kosekvence i da izaberemo onu koja je najmanje loša i smatramo da je legitimno traži političku većinu za ono što je njegovo političko mišljenje i rješenje njegovog predloga. U dijelu koji se odnosi na zaključke više ljudi je bilo uključeno u pisanju zaključaka, usvojila ih je Skupština i toga momenta je bilo jasno i to sam rekao pri izlasku iz Skupštine medijima i vrlo je lako provjerljivo. Ugovor se u kratkom roku može raskinuti sledećih nekoliko dana, moći će da bude efektuiran samo uz saglasnost ruskog vlasnika akcija u KAP-u i to je bilo jasno od prvog dana ko je elementarno htio da sagleda pravne konsekvence u ovom dijelu. Svi drugi zaključci su bili vezani za sprovođenje ovog prvog. Ja sam bar 50 puta na sjednicama odbora rekao, neka neko kaže jednu stvar ili rečenicu koja je mogla da se uradi, a nije urađena. Evo i sad kažem i vrlo precizno kako, ako je mogao da se raskine ugovor, kako? Sa mišljenjem onoga ko je pravni savjetnik.

Što se tiče cijene, opcije koju je predložila Vlada, nije Ministarstvo ekonomije, nego Vlada. Elementarna ekonomska logika podrazumijeva kada se poredе alternative, poredi se ono što je razlika između alternativa, tako da je neistina ako govorimo o alternativama da ova košta 263 miliona eura. Ono što je tačno, jeste da košta 40 i to košta KAP, uz ogradu ukoliko bude sposoban da plaća i doći ćemo do toga kasnije.

Što se tiče činjenice koja se odnosi na 48 miliona prodatih akcija, znači, teze da je država nešto prodala za 48 miliona a kupuje po, ne znam

koja je cifra iznijeta. Moram da kažem da ni to nije tačno, akcija je ono što je država prodala u momentu kada je KAP privatizovan i prihodovala 48,5 miliona eura, prodat je KAP sa 250 miliona dugova. Znači, prodate su akcije za 48 i prodat je KAP sa 250 miliona dugova.....

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Kolega Bojanić. Odgovorili ste, tri minuta on, tri minuta Vi.

Evo kolega Bojanić ima riječ, pa ćete opet imati priliku da odgovarate. Mislim da su pitanja, kod ovakvog stepena razumijevanja, gubi se smisao dijaloga, jer su potpuno oprečni podaci.

Izvolite.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem.

Čini mi se da se stalno vrtimo u krug. Mi imamo zaključke Vlade koji su predloženi u februaru ove godine, ne pominjem one prethodne. Pozitivna sa onim nije imala veze, tako da se neću u to upuštati. Pominjemo zaključke Vlade koji nijesu dobili potrebnu većinu odbora. Dobili smo nove zaključke koje je predložio SNP-e, koji su prošli na odboru. Ne znam, neka mi neko objasni da li pod tim zaključcima odbora u ovom dijelu u kojem stoji da nastavak poslovanja i kontinuitet proizvodnje u energetsom metalurškom repro lancu, bez obzira na način raskida saradnje sa CEAC-om podrazumijeva da se vratimo na zaključke Vlade da damo 40 miliona da bi nam otpisali, ja shvatam ne, ali zašto nas opet iz Vlade...

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

O tim zaključcima se neće glasati. Taj koncept je već propao, neće ni biti razmatran u ovom Parlamentu.

MLADEN BOJANIĆ:

A zašto stalno čujemo od predstavnika Vlade da nam se vraća, da ćemo mi ponovo da damo 40 miliona, tako da to vidimo. Ko će to da sprovede ako, to se sad pitam gospodine Miliću, kako da se obezbijedimo da Vlada ne shvati onako kako je ona to danas shvatila i fino, jer ste im dali ovdje gdje se kaže, zadužuje Vlada da urgentnim mjerama u precizno definisanim rokovima obezbijedi ovo što sam pročitao, nastavak poslovanja i kontinuitet proizvodnje u energetsom metalurškom repro lancu, bez obzira na način raskida saradnje sa CEAC-om, da budemo precizni.

Svakako ovo neću glasati, šta god Vlada dalje tumačila. Ono zašto sam se javio je da jednu konstataciju koja se čula da je na odboru, smo svi listom bili da se nastavi proizvodnja u KAP-u, nismo bili baš tako. Da budem krajnje precizan Pozitivna Crna Gora je imala stav od samog početka političkog djelovanja što se tiče KAP-a. Prvo da ispitamo pravo stanje stvari, da vidimo tačno šta se dešavalo u KAP-u, da vidimo u kakvoj je sad situaciji, da se napravi ne neki, nego ozbiljan poslovni plan i sa realnim scenariom i sa optimističkim i sa pesimističkim, kao što se radi za najmanje firme, najobičnije. Kad pođete u banku tražite kredit od 20 - 30 hiljada eura to vam traže, a ne od 300 miliona. Treba da se izjasnimo, odjednom da imamo odgovornost, da dignem ruku za ili protiv nečega, a o čemu ne znam šta se tamo dešava. Opet se vraćem, ne bježimo od odgovornosti, nudimo odgovornost, ali dajte nam ovlašćenja. To je naš stav, jasan.

Takođe, bio je stav vezan za Državnu revizorsku instituciju, bojim se da se ni tu nijesmo razumjeli, gospodine Miliću. Kažem, imam puno povjerenje u Državnu revizorsku instituciju, ne bih se pozivao na nju, čak sam i njihove garancije danas iskoristio, međutim, imam problem da prihvatim da njoj namećem da ona izvrši reviziju KAP-a, a ona je u problemu da pristupi toj reviziji, jer ne može da radi reviziju komercijalnu akcionarskog društva u kome Vlada nije većinski vlasnik. Daćemo je, nametnućemo je ovaj put ako se izglasaju zaključci da izvrši reviziju. Odbor direktora KAP-a treba da donese odluku da će da angažuje Džavnu revizorsku instituciju, a poučen iskustvom dosadašnjim, mogu da tvrdim da oni neće donijeti takvu odluku. Šta smo napravili, zaključke koji ne mogu da se sprovedu.

Da zaključim ovaj put, čini mi se da bih promašio temu da diskutujem i bilo što sa Vladinim zaključcima onim prvima koji su prošli u bilo kakvu polemiku, jer je samo gubljenje vremena. To je nešto što nije prošlo, ostavimo ga po strani, pričajmo o ovome danas što je na stolu. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Ministar Kavarić.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Iskoristio bih ova tri minuta da odgovorim i na pitanja koja su bila u prethodnom dijelu. Znači, ne bih komentarisao bilo čije navode. Što se tiče same situacije sa interkonekcijom i sa problematikom koja se odnosi na struju, javnosti je dobro poznato, njime se bave sve nadležne institucije. Znači, regulator, CGS i Elektroprivreda i crnogorski operator. Ono na šta nam ukazuje ova situacija, jeste ono što svi znamo od početka, imamo

delikventnog potrošača. U ovom momentu su oni mogli preduzeti odluke koje nijesu, pričam o mogućnostima isključenja KAP-a, suprotno nalogima nekih inspekcija i nadzornih preporuka koje su stizale od nadzornih službi.

Što se tiče informacije koja se nalazi u pozadini predloženog modela, ona ne da nije sakrivena, nego je bila na sjednici Vlade i prije nje razgovarali smo vrlo detaljno, vrlo precizno, svi ministri potpredsjednici i predsjednik i poznat je svaki detalj iz te informacije. Mimo toga prezentirao je sažetak informacije, odnosno model se nalazi u ovom papiru koji je dat Skupštini, prezentirao ga je ispred Vlade na sjednici odbora i pozvao, kumio, molio sve poslanike da onoga momenta kad pokažu interesovanje organizujemo sastanak u Skupštini, Vladi gdje god treba da pojasnimo svaku cifru. Gospodin Bojanić je svjedok, nego sad me ne čuje, da smo im upućivali konkretne pozive na tu temu ko god je raspoložen. Na žalost nije bilo interesovanja.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, ministre.

Imamo raspravu, a čini mi se da smo zajedno u elementarnoj nemogućnosti dijaloga. Operišemo potpuno suprotnim podacima. Samo da dam konstataciju svrhovitosti ovoga što ćemo da radimo u naredna nekoliko sata. Mislim da poenta nije obavljanje rasprave, poenta je u rezultatu rasprave, jer smo mnogo puta obavljali raspravu i u javnosti i drugdje i ovo je trebao da bude dan jasne odluke. Mislim da je to suština kad imamo ovako suprotstavljene podatke. Neki su netačni očigledno ili neko ovdje ne govori istinu. Ko je, ne želim ni malo da arbitriram, mislim da znam šta je istina, barem na osnovu logičkog nivoa, ali to je nebitno za Parlament. Bitno je da li država Crna Gora može da riješi akutni problem koji košta enormne iznose novca i koji ugrožava javne finansije. To je naš zajednički problem i mjera snage demokratije u jednoj zemlji je da se suoči sa takvim izazovima. Kad kažem demokratije mislim i na Parlament, i na policiju i ako imamo delikventnog potrošača, kako ste sada rekli, što će reći kriminalnog potrošača. To se zove kriminal. Za krađu, preko, mimo knjige, ste delinkvent. Kad ukradete nešto više od knjige, onda ste pod krivičnom odgovornošću. Pošto ovo nijesu knjige, nego je struja i pošto nijesu desetine eura nego su stotine miliona eura u ukupnom iznosu, onda je jasno da imamo izazov pred demokratijom Crne Gore kako to da spriječimo. Nije problem samo Parlament. Parlament ima nesaglasnost sa Vladom oko elementarnih činjenica, ali mi svi zajedno imamo problem da neko može da krade struju i da je ne plaća, da neko može to da radi a da krivično ne odgovara itd. Tako da smo tu u nekom bazičnom stanju da ova naša rasprava ima svrhu, ako

možemo to što se slažemo da je negativan proces, evo Vi kažete da je negativan proces, da prekinemo danas, ako to može biti naš rezultat. Kažem, to je svrha ove rasprave, kako prekinuti nešto gdje se ipak svi slažemo, a to je, da ovo vodi u trajne nenadoknadle ekonomske štete finansija u Crnoj Gori, i da ne kažem, života građana koji te finansije treba da plate. I odatle krećemo ovaj krug rasprave koji suštinski treba da da samo taj odgovor.

Ima li neko spas za današnju temu?

Izvolite. Ići će prvo Velizar Kaluđerović.

Velizar Kaluđerović sa investicijom Milorada Bakića pet minuta u njega.

Kolega Milorad Vuletić će govoriti. Ali imaćemo taj problem ako dozvolimo SNP-u, moramo i DPS-u da prodaju akcije ne KAP-a, nego svojih poslanika po pet minuta, i onda ćemo svi govoriti po 10 minuta.

Izvolite, hvala vam na razumijevanju.

Dobra volja je bila, ali nema prostora.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Hvala Vam, gospodine predsjedniče.

Da podsjetim, iako je vrijeme užasno kratko za ovako izuzetno značajnu temu i usaglasiću se na početku sa kolegom Šehovićem, da je jedno od najznačajnijih pitanja sa kojim je ovaj Parlament bio u prilici da se bavi. Ali, slijedeći to, nameće se logično pitanje, gdje je u ovom trenutku premijer Vlade gospodin Đukanović, gdje je u ovom trenutku potpredsjednik Vlade gospodin Vujica Lazović, pri tom ni trunke nemam primisli da omalovažim prisutnog ministra Kavarića i njegovog zamjenika? Međutim, par eksekelsans značajno pitanje, dramatično teško za ekonomsku zbilju Crne Gore, nema ni premijera, ni resornog potpredsjednika Vlade za ekonomiju.

Dakle, pođe kolega Šehović, ali ne mari, čuće me, čuje me, predsjednik Parlamenta i u funkciji predsjednika Socijaldemokratske partije. Dakle, kada je 2005. godine krenulo se sa ovom štetnom privatizacijom i prodajom Kombinata aluminijuma, ne mogu a da ne ponovim, iako to činim ne znam koji put po redu, pred licem crnogorske javnosti, SNP je učinila sve što joj je bilo na raspolaganju kao opozicionoj partiji. Predložila je rezoluciju ovoj Skupštini za zaštitu interesa Crne Gore od štetne privatizacije Kombinata aluminijuma.

Gospodine Krivokapiću, gospodine odsutni Đukanoviću, DPS i SDP su svojom parlamentarnom većinom onemogućile da se Predlog te rezolucije uopšte uvrsti u dnevni red Skupštine Crne Gore. A mi smo govorili o zaštiti

interesa Crne Gore od štetne privatizacije. I još nešto, poštovane dame i gospodo, poštovani građani Crne Gore bojim se i to će se pitanje poteći.

Dakle, kolega Šehović pominje s razlogom Ceac, Ceac centralnu aluminijsku industriju, ali da podsjetim sve. 2005. godine kada je zaključen Ugovor o prodaji Kombinata aluminijuma, sa kime je zaključen. Sa firmom koja se zvala Salamon enterprajzis limitid sa Kipra. Salamon je pravni sljedbenik ove firme. Ima Ugovor o poravnanju sa firmom M plus grupa iz države Džersi. Znači, ajde ko je zainteresovan da traži po geografiji, vrlo teško će naći ovo ostrvo negdje u Atlantiku. I kada je u pitanju Kipar i ovo ostrvo, očigledno eldorado of šor kompanije. Za njih je između ostalog karakteristično da se ne zna ko im je pravi vlasnik. Znači, zar nije parekselans pitanje i tada bilo za nas, nije bilo sporno iz SNP-a da ga treba postaviti, ali i danas nažalost kada govorimo o stotinama miliona, reći ću sa izgubljenom dobiti za ovih sedam-osam godina i o nekoliko milijardi štete po Crnu Goru. I sa ovim svim što je pratilo privatizaciju Kombinata i štetnim ugovorima aranžmanima, ponoviću ovdje sa punim osjećajem odgovornosti kao čovjek koji se maksimalno usteže da izgovara teške riječi. Sve što je Vlada radila u vezi sa privatizacijom Kombinata ima mnogo razloga da se govori o izdaji vitalnih ekonomskih interesa Crne Gore.

Dakle, ubijeđen sam da se gospodin Milo Đukanović aktuelni premijer vratio na funkciju premijera 2009. godine upravo zato da bi obezbijedio prohodnost Ugovora o poravnanju kojim je zamijenjen Ugovor o kupoprodaji iz 2005. godine. A ovim Ugovorom o poravnanju, da podsjetim i ja, poštovane kolege, ali i ukupnu javnost, Crna Gora je dobila nova zaduženja koja se kreću na iznosu od nekih 350 miliona evra. Dobila je klauzulu kojom se Ceac, odnosno inostrani ugovorni partner potpuno oslobađa svih eventualnih štetnih posledica iz primjene kupoprodajnog ugovora. Kada je negdje 20 dana uoči definitivnog zaključenja Ugovora o poravnanju u intervju u Vijestima pitan gospodin Đukanović, da li bi trebalo tim problemom da se bavi Skupština Crne Gore, evo njegovog odgovora, citiram:

"Nije dobro ukoliko Parlament preuzima odgovornost za Vladine poslove ili možda sutra za suđenja. Parlament treba da radi svoj dio posla, a Vlada je dobila mandat i preuzela odgovornost za svoj dio posla i vrši ga ne prizivajući druge u pomoć. Ako istinski težimo funkcionisanju države, najbolje je da svako radi svoj dio posla". Ovo je jedan trenutak kada je Đukanović bio u pravu što se tiče ustavne pozicije i nadležnosti i Vlade i Parlamenta.

A sad upozorenje predstavnicima Vlade, izjave i komentara gospodina Kavarića. Shvatio sam da je Vlada spremna da protumači eventualno usvajanje zaključaka u ovom domu, da je to gospodine Krivokapiću, Odluka o zaduženju Crne Gore. Ne može se, nemoj da kome padne na pamet da

tako tumači zaključke. U zaključcima koje je predložio SNP, koji su dobili većinsku podršku na Odboru za ekonomiju, finansije nema ni primisli o tome. Nema ni jedne riječi i niko osim zlonamjernih ne može tumačiti da ima bilo kakvog obećanja i opravdanje da se može omogućiti plaćanje nečeg što još nije ni utvrđeno kao obaveza Kombinata aluminijuma, odnosno države Crne Gore. Stajem tu nažalost, malo je vremena, ali insistiram u ime SNP-a da oko ovih stvari razjasnimo. Nemojte da kome, ponavljam još jednom, padne na pamet da eventualno usvajanje zaključaka dovodi u vezu i smatra ih odlukom o zaduženju, a bojim se da Vlada upravo to želi. Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolega Kaluđeroviću.

Može komentar.

Izvolite.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Znači, rekao sam, ono što je finalni ishod Odluke koja se odnosi na predloženi model sa Elektroprivredom i sa KAP-om ukoliko ima saglasnost, koja god da je saglasnost, u finalu mora da ima skupštinski blagoslov. I što god danas usvojili ili ne usvojili mi moramo da se vratimo opet u Skupštinu zato jer se po postojećoj regulativi ove stvari o kojima se priča nalaze u nadležnosti Skupštine. Amandmani i jedni i drugi koji se nalaze na stolu samo daju zeleno svijetlo Vladi da ide u tom pravcu i da se vrati sa konkretnim zakonskim ili nekim drugim rješenjima, a koje bi Skupština usvojila ili ne bi usvojila.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Odgovor na komentar, kolega Kaluđerović.

Izvolite.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Zbog čega, ministre Kavariću, to nijeste na pravi i jasan način procesuirali prema ovom parlamentu, priznali da je potrebno da parlament donese odluku o zaduženju Crne Gore da bi se rješavali problemi Kombinata aluminijuma. To do ovog trenutka, koliko je meni poznato, nema. Da podsjetim, Vlada je izbjegla da realizuje zaključke Skupštine Crne Gore koji su stari već duže od godinu dana, između ostalog da raskine saradnju sa CEAC-om, sa inostranim partnerom, da angažuje nezavisnu revizorsku kuću da izvrši provjeru poslovanja Kombinata aluminijuma sa jednom ... izjavom, a

čuo sam i vjerujem da se predsjednik Krivokapić neće ljutiti što ću naglas reći ono što se čulo u ovom domu, ne znam da li je javnost čula, da su potjerali Revizorsku kuću. Jeste li tako rekli, gospodine Krivokapiću? Potjerali, koja je bila angažovana, po informaciji iz Vlade.

Ne čudi mene to od gospodina Đukanovića koji je samo sedam dana nakon što je 29. februara prošle godine u ovom domu usvojeni zaključci voljom vladajuće većine, rekao neistinu. Reći ću i ponoviti, i to ponavljam ko zna koji put, citiram ga, u emisiji TV Crne Gore "U centar", bio sam u prilici, dakle ovo je citat Đukanovića, da vidim kako Rusi računaju ulaganje u Kombinat aluminijuma i imam razumijevanja kada oni tvrde da su uložili 200 miliona evra, završen citat. Sada moja konstatacija, Vlada premijera Lukšića, bivšeg premijera, javno je i jasno saopštila da je inostrani partner u Kombinat aluminijuma uložio samo 30 miliona evra. Dakle, jedan ministar koji je dolazio iz Rusije rekao je i govorio o ulaganju od 300 miliona. Zli jezici neformalno po Podgorici sve više i sve snažnije pričaju i pitaju gdje su ta ulaganja, ako su, zaista, bila, jer od strane Vlade nije jasno demantovana takva tvrdnja. Ministre, da li su ta sredstva pošla u kupovinu ogromne opreme jedne velike građevinske firme, čije se vlasništvo neformalno vezuje za neke bivše ministre u Vladi Crne Gore? To su pitanja na koja javnost Crne Gore, sa razlogom, čeka odgovor. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, kolega Kaluđeroviću.

Za repliku se javio poslanik Krivokapić. Izvolite.

RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Kaluđeroviću, da bi se razjasnili.

Izlazim za ovu govornicu već 24 godine, tada je stajala u onom ćošku tamo, kada sam prvi put izašao. Imao sam dosta situacija koja je ličila na ovu.

Prva je bila kada smo tražili višepartijski sistem za demokratsko društvo, još nije bio pao Berlinski zid, gledali su me kao marsovca. Drugi put, kada je usvajan Ustav 1992. godine, kada sam tražio da Skupština Crne Gore daje saglasnost za uvođenje vanrednog stanja u Crnoj Gori. Tada su mi spominjali familiju, i onda mnogo puta poslije toga. Moram vam reći da je sve to imalo neki stepen vjerovanja, i razumio sam ljude. Tada su vjerovali da je najbolji jednopartijski sistem, razumio sam ih. Vjerujem i poštujem ljude koji vjeruju čak i kada pogrešno vjeruju, 1992. godine su vjerovali u Jugoslaviju, veliku Srbiju, bilo što da su vjerovali, vjerovali su u nešto, u neki vrijednost su vjerovali, koju sam, takođe, trebao da poštujem.

Međutim, sada kada izlazim za ovu govornicu nemam nikakvu vjeru. Nemam nijednu vjeru u kojoj bi neko mogao vjerovati u Crnoj Gori da joj može donijeti dobro. Vidim samo da moramo da plaćamo i ne znamo dokle. To je naša besmislena situacija. Sve one vjere su možda mogle imati i dobar kraj. Ovdje se traži da vjerujemo u nešto što ne može imati nikako dobar kraj. Mi smo ovdje kao država u problemu, nijesmo ni kao SNP, DPS, SDP, to je najmanje važno. Ovo su trenuci kada je to najmanje važno čak i što će ko glasati jer je to odraz nemoći kako god glasali. To je odraz nemoći da primijenimo naše zakone, odraz nemoći da sprovedemo Krivični zakon za krađu struje, kao što smo čuli, odraz nemoći da raskinemo ugovor i da primijenimo zalogu koja piše direktno da se zaloga primjenjuje na osnovu ugovora, to piše u našem zakonu, i on je primjenjiv, i tako redom, i tako redom, i tako redom. To je naš zajednički problem, nemoći kao institucija države Crne Gore i kao što ne pamtimo 1989. godine ko su bili poslanici, ni 1992. godine, to je nebitno za narod, ali pamtimo posljedice tih loših odluka. Ovdje je bitno da donesemo pravu odluku, bez obzira kako ko glasao. Ovo je nemoć institucija države Crne Gore da se odupre jednoj privatnoj kompaniji.

Završiću time, izvinite što ste mi dali više vremena, ali sam ga zaradio valjda ovih 20 i nešto godina. Kada bih morao da biram, zavisnost od bilo koje države na svijetu koja ima pravni sistem, zakone, kao kad smo bili i u državnoj zajednici, i kada bih morao da biram zavisnost od privatne kompanije ovog tipa koja je van svih zakona, a znate dobro da sam život posvetio borbi za nezavisnu Crnu Goru, vjerujte mi, bez dileme bih se odlučio za zavisnost od neke države. Ovo je najveći oblik zavisnosti jer ne važe zakoni, ne važe pravila, važi moć naše nemoći. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem poslaniku Krivokapiću.

Ovo je bila replika. Kolega Kaluđerović. Izvolite.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Doživio sam to kao komentar. Predsjednik Parlamenta se meni obratio i imam pravo na odgovor na komentar, mislim da nije sporno.

Na početku da kažem, predsjedniče Parlamenta Krivokapić, u ocjeni težine nastale situacije vezane za rad ili, bolje rečeno, nerad Vlade za sve ovo vrijeme koje se može vezivati za čitavih 15-ak godina, kada je, ponoviću i ovu ocjenu, kriminalna hobotnica obavila pipke oko Kombinata aluminijuma i isisava iz ekonomije Crne Gore i iz Kombinata stotine miliona evra. Mi sada govorimo o posljedicama.

Gospodine Krivokapiću, vi kao predsjednik Parlamenta svih ovih godina i kao lider jedne od dvije vladajuće partije, sada govorite o tim stvarima. Meni je nelogično da govorite sa tako teškim kvalifikacijama, potpuno se saglašavajući sa posljedicama koje je takav ugovorni aranžman o prodaji Kombinata i zamjene ugovora o kupoprodaji ugovorom o poravnanju proizveo na ekonomiju Crne Gore. Bojim se da još nijesmo ni dokučili štetne posljedice i težinu štetnih posljedica Kombinata aluminijuma. Vi i vaši ministri sjede u toj Vladi, gospodine Krivokapiću. Zar to nijesu kvalifikacije koje imaju elemente krivičnog djela? Meni je nelogično da to izgovarate, a da i dalje ostajete i dijelite vlast u takvoj Vladi koja tako skandalozno, neodgovorno vodi ekonomsku politiku Crne Gore za koju ću još jednom reći da ima elemente izdaje ekonomskih interesa Crne Gore. Iza ovoga svega, ubijeđen sam, stoji personalno Đukanović koji je bio premijer i 2005. godine kada je zaključen ugovor o kupoprodaji i 2009. godine kada je on zamijenjen ugovorom o poravnanju. Nemam dovoljno vremena da čitam neke ugovorne klauzule iz ugovora o poravnanju. To samo ide na tragu onog što ste vi rekli, gospodine Krivokapiću, prije godinu dana i dva mjeseca više, kada smo usvojili zaključke. U pitanju je ili neznanje ili korupcija. Vi dobro znate jednako kao i ja ili bolje nego ja da Vlada nema pravo da ne zna. U pitanju je korupcija. Vi ste na jedan politički, da kažem, mudar način saopštili i ovo što sada kažete samo potvrđuje moju od ranije prisutnu tezu kada sam to čuo iz vaših usta da govorite o korupciji, a ja ću dodati o korupciji na najvišem nivou koja Crnu Goru košta stotine i stotine miliona evra i još koju milijardu izgubljene dobiti jer samo ovakav ugovorni aranžman, a pazite, 2.06.2010. godine, da i to ponovim, zaključen je petogodišnji ugovorni aranžman da Crna Gora do kraja 2015. godine isključivo proizvodi i isporučuje ingote, dakle zabranjeno joj je da prerađuje aluminijske proizvode, već da ih u najjednostavnijem proizvodu isporučuje i omogućuje nekom drugom ko nije u Crnoj Gori da stiže profit. Zbog toga ja govorim o izdaji ekonomskih interesa Crnoj Gori. Ali, iza toga, gospodine Krivokapiću, logično je da slijedi vaš sljedeći politički poteh. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, kolega Kaluđeroviću.

Za komentar se javio kolega Vukčević. Izvolite.

ZORAN VUKČEVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče,

Ja ću veoma kratko. Govoriti o predsjedniku Vlade Đukanoviću, uopšte o Vladi, zaista, najblaže rečeno, nije korektno u ovom trenutku. Molim vas,

da mi dozvolite, da upozorite kolegu da bude parlamentaran do kraja, da mi dozvoli da ja saopštim, jer dok je on govorio ja sam pažljivo slušao.

Moramo biti svjesni činjenice da, kad govorimo o Kombinatoru aluminijuma i da dugovi Kombinatora aluminijuma nijesu nastali od 2005. godine, niti od 2003, niti od 2004. godine. Mnogo prije su nastali dugovi Kombinatora aluminijuma. I u periodu kad su ga vodili neki ljudi koji pripadaju ovoj političkoj partiji koja se nalazi u Parlamentu. Tako da mi smo kratkog pamćenja. Mi samo prihvatamo ono što nas zanima, a one trenutke prije toga što je bilo, to nikome ništa.

U trenutku kada mnogo velike kompanije u aluminijskoj industriji su faktično nestale, kada su smanjile svoju proizvodnju od 10% do 60%, Kombinat aluminijuma Podgorice je opstao i on funkcioniše. I obezbijedena su prije svega radna mjesta građana Crne Gore. I mislim da, ja sam u uvodnom dijelu rekao da je Kombinat aluminijuma prije svega ekonomsko pitanje, pa onda socijalno, pa tek onda političko pitanje.

Govoriti o tome ko je bio za Crnu Goru ko nije i barjačiti odnosom prema Crnoj Gori u ovom trenutku, mislim na primjeru KAP-a, da nije umjesno. Moramo naći rješenje. Izvolite rješenje. Ukoliko predloženi zaključci Vlade nisu dobri, ukoliko zaključci koje je Odbor usvojio nisu dobri, ajmo da nađemo rješenje. Izvolite rješenje za Kombinat aluminijuma. Ako je to rješenje da se Kombinat aluminijuma ugasi, predložite to rješenje i kažite, sve posljedice gašenja Kombinatora aluminijuma, i ekonomske i socijalne, i naravno političke. Ali, nemojmo predlagati nešto što nije dobro, odnosno kritikovati predložena rješenja da nisu dobra, a ne nuditi druga rješenja. Odgovorite jedanput na to koja su to rješenja koja mogu da doprinesu da Kombinat aluminijuma opstane.

Ja sam i u uvodnom dijelu rekao - centralno pitanje je da li želimo da KAP ostane ili želimo da ga ugasimo. To je javnost saopštila. I moramo preuzeti odgovornost i jedne i druge, odnosno posljedice i jedne i druge odluke.

A govoriti sada da je kriva Vlada i da je kriv gospodin Đukanović o dugovima KAP-a, a Kombinat aluminijuma danas radi, a isti ti koji su .....

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, kolega Vukčević.

Kolega Kaluđerović, izvolite.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Kolega Vukčeviću, trebalo bi da znate, i ja vjerujem da znate, da je u trenutku kada je zaključen Kupoprodajni ugovor o prodaji Kombinatora 27. jula

2005. godine, kompletni dugovi Kombinata nastali do tada su preuzeti. Tako da je inostrani partner došao na potpuno, što ono kažu, zdravu situaciju, na potpuno zdravu.

Zbog čega SNP u predlogu zaključaka koji je dobio većinu na Odboru za finansije, ekonomiju i budžet insistira i oročio je da do kraja maja Državna revizorska institucija provjeri poslovanje i realno zaduženje Kombinata aluminijuma, zbog toga što osnovano sumnjamo, između ostalog, što je 11. aprila 2007. godine, pazite, samo nekoliko mjeseci nakon isteka kalendarske, zlatne 2006. godine, kada je u prvoj godini od prodaje Kombinata, Kombinat inkasirao profit koji se mjeri blizu 100 miliona eura. E pazite, imate očišćene dugove, 100 miliona profit u jednoj godini, i onda samo nekoliko mjeseci kasnije kaže interkompanijski kredit od 235 miliona dolara, pa 2008. godine u martu mjesecu novi interkompanijski kredit od 390 miliona evra, i onda se iz godine u godinu, iz mjeseca u mjesec, a da se prethodno to nije provjerilo da li su ta interkompanijska zaduženja fiktivna, mi osnovano sumnjamo da jesu, isisava iz Kombinata aluminijuma i ekonomije Crne Gore milione i milione eura, kroz navodno plaćanje kamata ili ne znam na koji sve način.

Zbog toga, ponavljam, motiv SNP-a je bio da predlažući ove zaključke, a svjesni da idemo na klizav politički teren, upravo se to i ovom raspravom pokazuje, smo željeli da omogućimo da javnost proprati ove stvari, jer još uvijek problematika Kombinata aluminijuma nije dovoljno dostupna javnosti Crne Gore, ali pri tom, poštovani građani, mi nismo nudili recept, jer niko u ovom domu, ni jedan poslanik nije toliko pametan da stavi prst na čelo i da kaže tako i tako će se riješiti problemi Kombinata. Ne. Vlada to mora, to je u njenjo nadležnosti, ona ako nema sopstveno ime, ima ekspertsko znanje i treba da ga angažuje da se riješe problemi Kombinata aluminijuma.

Mi smo rekli, nastavak proizvodnje, jer želimo da vjerujemo da može da se proizvodi, ali samo do trenutka dok određena ekspertska studija ne kaže - može ili ne može. Ako ne može, onda nažalost je gotova stvar, ali do tog trenutka država, i zavređuje napora da država učini to što joj po nadležnosti pripada, da stvorimo pretpostavke da nastavak proizvodnje teče do tog trenutka. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala.

Kolega Šehović se javio za repriku, samo morate navesti negativni kontekst u kome ste pomenuti da bi uspjeli da obrazložite vašu repriku.

DAMIR ŠEHOVIĆ:

Neće biti sporno, kolega Kaluđerović će se složiti sa mnom da me poimenice pomenuo i zbog toga tražim priliku da iskoristim svoje pravo na repriku, a obećavam da je neću zloupotrijebiti, da ću biti konstruktivan, samo mi vrijeme dajte.

Dakle, ja sam u svom izlaganju na samom početku rekao da ova rasprava prevazilazi karakter jedne obične rasprave koja se vodi u Parlamentu. Ustvrdio sam da od kada sam poslanik, a poslanik sam evo pet godina, nijesam imao važniju temu o kojoj sam razgovarao. To sam kazao zbog toga što bi realizacija scenarija koji predlaže CEAK značila trajne štete po naše nacionalne interese, i realizacija tog scenarija bi značila krađu budućnosti generacijama koje dolaze. Ali, možda ni to nije sporno.

Sporna je sljedeća stvar: Dok govorim ovo sjetio sam se jedne rečenice našeg Nobelovca I. Andrića, koja kaže: "Živimo na razmeđu svjetova, na granici naroda, svakome na udaru, uvijek krivi nekome, nad nama se lome talasi istorije kao na grebenu, ali ipak opstajemo...". Ja bih tu zastao i zapitao se zbog čega opstajemo. Zbog državnog dostojanstva.

Crna Gora kod ove teme mora da pokaže državno dostojanstvo. Mora da se odupre pritiscima kompanije koja ima uzurparoske ambicije, kompanije koja je kupila KAP za 48 miliona eura, a nas prisiljava da joj platimo za 262 miliona eura. Kompanije koja otvoreno prijeti poslanicima Crne Gore. Kompanije koja, ne ne poštuje, nego nipodaštava Crnu Goru. Sjetite se prošle godine, izrugivali su se Parlamentu Crne Gore. Izrugivali su se Parlamentu Crne Gore. Kada smo trebali da umjesto njih platimo 23 miliona eura, nijesu pokazivali dozu kooperativnosti zbog čega su za malo sve ostale garancije pale na naplatu. Govorimo o kompaniji za koju ne važe zakoni Crne Gore, koja krade struju, koja iznosi novac iz Crne Gore.

E sad, mi takvoj kompaniji treba da vjerujemo i treba da idemo uz dlaku takvoj kompaniji. Ja mislim da ne treba. I mislim da nam je, kao odgovor na to, potrebno makar malo državnog dostojanstva. Malo državnog dostojanstva koje će nam sve zajedno uliti nadu da ovo možemo do kraja da izdržimo.

I na kraju, završiću jednim citatom Baraka Obame sa inauguracijskog govora. Sjetite se što je rekao: "Naša ekonomija je izuzetno oslabljena. Kako zbog pohlepe i neodgovornosti nekih pojedinaca, tako i zbog našeg kolektivnog propusta da donesemo teške odluke i pripremimo zemlju za novo doba".

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam.

Kolega Milorad Vuletić. Diskusija. Izvolite.

MILORAD VULETIĆ:

Ja bih na samom startu zamolio za kratko produženje diskusije, jer sam pripremio nešto i koncipirao, da ne bih ja odlutao možda i previše na neke teme koje su teško razumljive običnim građanima.

Dakle, uvaženi predsjedavajući, dame i gospodo poslanici, uvaženi apredstavnici Ministarstva finansija.

Mene dosadašnji rad u ovom parlamentu podsjeća na rad na jednoj sjednici Odbora za finansije, ekonomiju i budžet, gdje se vodi izuzetno stručna rasprava, ali dosta teško prihvatljiva za uši običnog slušaoca ili da kažem građanina. Zato ću ja, poštovani građani, pokušati nešto da vam približim, odnosno da laganije opserviram ovu vrlo značajnu temu, kako sam je ja na svoj način doživio a i kako je prenosim vama na znanje.

Danas se po ko zna koji put, dakle, u ovom skupštinskom domu raspravlja sudbina KAP-a. Makar i površni posmatrač iz puke dosade pokušaće da od skraćenice KAP napravi neku novu kovanicu koja bi pomalo zagonetno, ali i intrigantno zvučala.

Rekao bih da se KAP poodavno pretvorio u sredstvo za manipulaciju i političku ucjenu. Često se neiskreno i nehumano licitira sudbinama zaposlenih u KAP-u i njihovih porodica. Umjesto bijelog metala u KAP-u i oko KAP-a proizvodi se nevjerovatan broj kvazi ili nadri stručnjaka od kojih svaki ima svoj plan, što bi uradio da se on pita od KAP-a. Po pravilu, u najmanju ruku umjesto bijelog metala potekao bi med i mlijeko, povećali bi se proizvodni i radni potencijali i kapaciteti, udvostručio broj radnika i njihovi lični dohodci, jednom riječju blagostanje. Naravno, još kad bi za ovakvu priču ponudili elementarno pokriće, smatrao bih da makar dobro misle o KAP-u.

Isto tako, vraćanje u istorijat od postavljanja kamena temeljca do današnjeg dana ne bi nas daleko odvelo. Zato, samo kratka naznaka i podsjećanje. Neposredno prije prodaje kombinata 2005. država je imala tri varijante na raspolaganju. Jedna je bila izvjesna - zatvaranje i gašenje kombinata. Druga neostvariva - pristupanje ekonomskoj revitalizaciji o svom trošku, pa zatim donošenje odluke o njegovoj daljoj sudbini. I treća varijanta, kako se smatralo spasonosnom, ali, uz prihvatanje velikog poslovnog i svakog drugog rizika koji se odnosio, prije svega, na prodaju Kombinata zainteresovanog investitora, koji će angažovanjem sopstvenih sredstava rješavati probleme dugova, zaštite prirodne sredine, kao i veoma tehnološki zastarele proizvodnje.

Danas od lamentiranja nad sudbinom KAP-a nemamo nikakve koristi. Mislim da je konačno vrijeme da se jasno odredimo o sudbini i nastavljanju

poslovanja i kontinuiteta u proizvodnji ovog energetsko metalurškog reprolanca od najvećeg značaja za ekonomiju Crne Gore. Ovo posebno ako se ima u vidu činjenica da su se svi proizvođači aluminijuma od početka 2009. godine suočili sa ogromnim gubicima u poslovanju smanjenjem proizvodnje i do 60%, čemu je najviše doprinio pad berzanske cijene aluminijuma, sa 3.290 dolara po toni sredinom 2008. na svega 1.375 do kraja 2009. No, to su uglavnom poznati ekonomski parametri uz kreditnu prezaduženost fabrike koji su doprinijeli da se KAP nalazi tu gdje jeste.

Ipak ekonomske analize pokazuju da je KAP ekonomski održiv pri godišnjoj proizvodnji metala od 50 hiljada tona, sa oko 500 zaposlenih, ukoliko bi se obezbijedila cijena električne energije od 27,5 eura po megavat času u periodu od najmanje 2013. do 2018. godine. Iza ove ekonomske analize stala je Vlada Crne Gore.

Treba li po ko zna koji put ponoviti što znači KAP za Crnu Goru? To nije samo puko upošljavanje 500 radnika. Čak i ovakav kombinat je od životne važnosti za rudnike boksita, značajno upošljavanje kapaciteta željeznice Crne Gore i Luke Bar. Poslovanje KAP-a je toliko bitno za Crnu Goru da puko sagledavanje bilansnih pozicija, odnosno iskazanog gubitka ne smije biti izgovor za njegovo gašenje. Zato je neophodno da u narednom periodu Vlada obezbijedi najvažniji uslov za nastavak rada Kombinata, a to je postizanje dogovora sa Elektroprivredom o daljem snabdijevanju KAP-a električnom enegijom.

Što se tiče raspleta oko privatizacionog ugovora sa ruskim partnerom, smatram da taj ugovor treba raskinuti na način koji ne bi doveo do stečaja u KAP-u i koji će očuvati postojeći nivo proizvodnje.

Još samo molio bih, zato ću podržati svaku odluku koja znači nastavak rada KAP-a uz obavezu da što hitnije potpiše ugovor.

Ovako mi se devalvira priča. Ja se stvarno vama izvinjavam, jednostavno pogledajte, ja pokušavam baciti na papir da bi se uklopio, ali nekad ne ide. Zato vam hvala.

Evo sad ću skratiti.

Poštovane dame i gospodo poslanici,

Vjerujem da će se svako od vas sa dužnom odgovornošću odnijeti prema ovom pitanju, jer sitni politički šićar u odnosu na spas KAP-a, neće dobro nikome donijeti. Iako je 70-tih godina prošlog vijeka izgrađen kao KAT, od samog nastanka pratili su ga neki čudni slogani kao onaj "Izgradismo kombinat u Dajbabe za inat". Danas nekoliko decenija kasnije ipak imamo obavezu da sačuvamo Kombinacat, ali ne za inat, već za to što i sada crnogorskoj ekonomiji nasušno treba.

Zaključujem, bez obzira što svaki predlog za rješavanje ovog problema, pa i moguća argumentacija koja ide u prilog laganog gašenja Kombinata imaju svoju težinu i prema njima se odnosim sa dužnom pažnjom i respektom, ipak kao što sam i ranije rekao Vladin predlog mjera kojim se garantuje nastavak rada KAP-a, smatram najboljim i najoptimalnijim rješenjem u postojećim uslovima, zbog čega ga podržavam i zahvaljujem se na toleranciji. Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam.

S obzirom na to da je tema veoma važna i goruća, dopuštamo mala prekoračenja. Naravno nadamo se da će ova naša tolerancija proizvesti s druge strane razumijevanje da se diskusije ograniče.

Kolega Bojanić se javio za komentar. Izvolite.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem.

Dakle, da ne bi bio proglašen bilo kakvim političkim šićarem ili kvazi ili nadri stručnjakom ili bilo ko od nas koji kritikujemo Vladu, a neću se mnogo vraćati u prošlost, ja ću pročitati ad litera zaključke vezano za garancije kad je Vlada dala 135 miliona garancija.

Dakle, Državna revizorska institucija zvanično izvještaj, nadam se da ćemo svi priznati da su oni stručnjaci, a ne ne znam šta drugo. Dakle, subjekti revizije nisu u dovoljnoj mjeri vršili primjenu normative kojom je propisana procedura postupka davanja državnih garancija za kredite KAP-u. Normativno ništa nisu radili. Subjekti revizije nijesu prezentirali sopstvene analize finansijskog položaja KAP-a. Za analize ekonomske održivosti programa finansijskog restrukturiranja KAP-a takođe nedostaju procjene kreditnog rizika i odgovarajuća studija troškovi i koristi, kao i procjena mogućih posljedica aktiviranja izdatih državnih garancija KAP-a na državni budžet. Subjekt revizije se na navedeno izjasnio, citiram: "Da nije imao zakonsku obavezu izrade ovih dokumenata". Dakle, Vlada ako nema zakonsku obavezu neće ništa ni da radi o ovom jako važnom pitanju.

Činjenice prezentirane u finansijskim izvještajima KAP-a, izvještajima komercijalnih revizora bili su upozoravajuće da KAP-a ima, citiram: "Nagomilane gubitke, da je prezadužen i da sa velikom izvjesnošću, od svoje djelatnosti ne može vraćati uzete kredite."

I pod 4 - Ugovorom o poravnanju iz 2009. godine, utvrđeno je da je Vlada obavezom davanja državnih garancija za kredite KAP-u u iznosu od

135 miliona, od toga izdato 131.680 hiljada, bez odgovarajućih kontra garancija preuzela značajan rizik od njihovog aktiviranja.

A znate li šta su kontragarancije? Nominalna vrijednost akcija, nominalna 5 eura.

Dakle, da završim, država, Vlada je dala garancije 135 miliona, a dobila je kontra garancije u nominalnom iznosu akcija vrijednih 22 miliona. Tržišna njihova vrijednost nije viša od dva miliona i 200. S jedne strane smo dali 131, a potpisali su garancije sa kontra garancijom od dva miliona. Toliko o ozbiljnosti Vlade i o kvazi stručnjacima. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam.

Odgovor na komentar kolega Vuletić. Izvolite.

MILORAD VULETIĆ:

Ne znam, kolega Bojaniću, u čemu ste se vi prepoznali u mojoj priči.

Moja je priča bila uopštena, priča moja je bila na bazi razgovora sa relevantnim i referentnim stručnjacima iz ove oblasti kojoj ja ne pripadam, priznajem. Ali, zato nikad ne dođem nepripremljen na rasprave u ovaj parlament, makar u onom obimu i dijelu koliko cijenim da ću dati doprinos razjašnjavanju pojedinih stvari i upućivanje nekih poruka koje su bitne za građane i za javnost.

No, ukoliko vi cijenite da ste vi jedan od tih nadri ili kvazi stručnjaka, ja tu ne mogu ništa.

Da se odmah razumijemo, moja namjera nijeste vi bili nego sasvim neki deseti ljudi, nije bitno sada koji.

Pričao sam dakle iz svoje vizure, i rekao sam da pričam jednostavnu priču razumljivu. Mogao sam se ja gađati i ciframa i argumentima ove vrste i druge vrste, ali nije mi to namjera bila, vjerujte. Namjera mi je bila da u svom složenom ovom konglomeratu problema sa kojim se srijeće Kombinat aluminijuma tražim i da nađemo optimalno rješenje. Ja i sada smatram da ovaj predlog Vladin je optimalan u tom dijelu što zadržava 500 radnika, što će sa energetske sektorom zaključiti povoljan ugovor i smanjiti cijenu koštanja po megavat časa cijene koštanja, cijene megavat časa na 27 eura, i što će Kombinat sam moći, valjda da opstaje i da podmiruje dugove u narednom periodu, a radnici, njih 500 imaće egzistenciju i širiti taj reprodanac na ove ostale grane od Željeznice do Luke Bar.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Riječ ima kolega Srđan Perić, diskusija. Izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Svaka škola se plaća, a ova naša traje predugo i previše košta. I na fakturi školarine, pored Radoja Dakića, pored Titekso, pored mnogih drugih preduzeća, ubrzo ćemo očigledno je pridodati fakturu KAP-a.

I nije tu kraj. Dobijamo rješenja o kojima bez provjere treba da prihvatamo ono što strateški partner misli da je najbolje. Naš strateški partner, a nadaleko nema takvog, nama ispostavlja svakih par mjeseci novu fakturu iako je na početku imao strategiju još samo ovaj put, sad ima drugačiju strategiju - platite ovo što prije - nije red da čekam. Taj strateški partner izgleda da pozajmljuje pare sam od sebe, i tako pravi dugove koje mi vraćamo i koje smo kroz sistem garancija obećali da ćemo mu vratiti ukoliko ih on sam sebi ne bude mogao vratiti. Ko je i šta obećao tom partneru izgleda da će ostati državna tajna.

Država Crne Gore je za subvencije struje garancije otpise poreza, socijalni program, i prebijanje duga za struju dala tom strateškom partneru skoro pa 110 miliona eura. Da bismo dali taj novac, građani bi kroz porez euro po euro koji daju za svaki mobilni telefon, za svako električno brojilo, kroz koncesije za duvanske proizvode trebalo da daju 11 godina, dakle 11 godina da plaćaju taj iznos za to što smo častili krupnog kapitalistu, koji narodski rečeno ne zna šta ima, mi smo mogli sagraditi moderni klinički centar, šest osnovnih škola, i 12 vrtića. Toliko smo ga častili. I tu nije kraj za garancije, dug i subvencije za struju, kredite, poreski dug i za mnoge druge stvari, trebali bi od prilike dodatno da častimo strateškog partnera sa 300 miliona eura.

Pozitivna Crna Gora se zalaže da ovo ekonomsko ludilo stane. Previše nas košta.

Pozitivna Crna Gora jeste za društvo jednakih šansi za sve i Pozitivna Crna Gora smatra da svi privredni subjekti nisu u istom položaju i ovo jeste klasičan dokaz za takvo nešto. Ovo je pomaganje državnim parama nekoga ko Crnu Goru upoznaje ploveći na svojoj mega jahti i ko je bestijalno bogat i koliko mu je bitan KAP dovoljno govori podatak koliko ga je puta posjetio od kada ga je kupio. Za tog partnera mi smo još jedna tačka, da ne kažemo rečka, i nedopustivo je da tako dalje ponižavanje Crne Gore nastavi.

Da ne bi bilo da Pozitivna Crna Gora nema konkretnog rješenja, mi smo dobili ponudu od Vlade, ukoliko neko ima rješenja dajte ga, rado ćemo ga prihvatiti.

Pozitivna Crna Gora jeste ponudila zaključke o kojima bi prvo, prije svega trebalo sagledati stanje u kojem se nalazimo da se otkriju te čuvane knjige, da vidimo šta se kupuje, šta se prodaje, koje su ulazne koje su

izlazne fakture, da se vidi da li je zapravo KAP uvozno ili izvozno preduzeće, koja se ruda kupuje, koje se luke koriste, kolike se fakture plaćaju Crnoj Gori, pa da onda donesemo odluku da li je racionalno da on nastavi sa radom, pod kojim uslovima, ali svakako ne bi trebao nastavljati na ovaj način. I koncept da su ovo stručne stvari i da mi na plenumu o njima ne bi trebali raspravljati, jer pobogu nijesmo svi doktori ekonomskih nauka, je potpuno pogrešan. Mi ovdje treba da donesemo političke odluke, hrabre političke odluke koje će omogućiti Crnoj Gori da izađe iz živog blata dugovanja u koje ova Vlada konstantno uvlači Crnu Goru. 1991. godine počeo je najčuveniji pripravnčki staž u istoriji Crne Gore, počeo je na mjestu premijera i izgleda da se još uvijek nije naučio tom poslu, jer pripravnčki staž još traje, ili se bar tako strateški partner ponaša prema višestrukom partneru. Ne dozvolimo da se strateški partner tako ponaša i prema 600 hiljada građana Crne Gore. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem kolegi Periću.

Riječ ima kolega Borislav Banović, diskusija. Izvolite.

Izvinjavam se kolega Banoviću, ja sam dužan obavijestiti Skupštinu da smo upravo vidjeli da je prekinut direktan prenos Skupštine i da je na programu utakmica odbojka žene Budućnost - Luka Bar.

Dakle, ja sam zaista dužan obavijestiti Skupštinu o tome i dogovoriti se sa Vama da li nastavljamo rad bez direktnog prenosa ili ne.

BORISLAV BANOVIĆ:

Ja mogu da govorim. Meni je važno ono što će mi odgovoriti ministar i kolege koje su ponudile određene modele, ali pitanje nije samo za mene. Pitanje je za sve. Ako ostali klubovi žele da govore pod ovim uslovima i ja ću.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Dakle, imamo i obavještenje da bi nakon 19 i 30, ako ne bude produžetaka utakmice mogao da se nastavi prenos. Dakle, ovo je informacija iz Javnog servisa.

Kolega Pajović je tražio proceduralno. Izvolite.

DARKO PAJOVIĆ:

Samo da pomognem, da ne bismo ovako sa mjesta, ako ste voljni pet minuta konsultacija sa šefovima poslaničkih klubova i dogovorite to u cijelih pet minuta. Mislim da je to mnogo bolje nego da svi izražavamo ovako

razmišljanje pojedinačno. To je cijelih pet minuta, jer pravo da vam kažem treba i nama mini konsultacija sa našim šefom poslaničkog kluba da bi znali da li ili ne. Ukoliko postoji ta mogućnost, mislim da je stvar jasna ili da idemo do kraja ili da možemo sačekati nanovo televizijski prenos.

Pauza od pet minuta. Izvolite.

MILUTIN SIMOVIĆ:

Prihvatam predlog uvaženog kolege Pajovića, jer će to biti dobra prilika na Kologijumu da se danas dogovorimo oko nastavka rada ove sjednice, ali istovremeno i dobra prilika da se svi zajedno posjetimo prethodnog kolegijuma kada smo dogovarali da ćemo danas imati raspravu o KAP-u i da ćemo danas ovu temu zaokružiti. Meni se ovdje čini da je na sceni ovaj pokušaj destrukcije i mogućnosti zatvaranja ove važne teme. Molim da napravimo pauzu i o tome da se dogovorimo.

PREDŠEDAVAJUĆI: SULJO MUSTAFIĆ:

Kolega Damjanoviću, izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Potpredsjedniče, pridružujem se predlogu kolege Pajovića da se dogovorimo oko načina rada tokom današnjeg dana. Imali smo dogovor na Kologijumu da krenemo u 14,30 krenuli smo gotovo u 15 časova, dnevni red definisali u 15,30 i vodimo dva i po sata raspravu o najvažnijem pitanju u ovom trenutku, makar što se tiče ekonomsko-socijalne, da kažem, politike u Crnoj Gori. Dva i po sata i potpuno je besmisln, ne zbog mene, ili bilo kojeg pojedinca ovdje ... bez ovog doma, i zbog gradjanam, da raspravu vodimo a da javnost nema pravo da zna. Dakle, ovu raspravu možemo nastaviti u momentu kada se uključe kamere kada su uključivane potpredsjedniče, za mnogo manje bitne stvari i kada napravimo dogovor da ovo napravimo do kraja. Da li je to 19,30 časova ili 19,45, da zaokručimo u 21 čas, nikakav problem nije, niko ovdje nema danas, ili večeras, namjeru da bježi od rasprave i glasanja ali svakako dozvoliti ne zbog Aleksandra Damjanovića ili bilo koejg kolege iz SNP.-a ili bilo koje partije, a znate i sami ko se sve prijavu u SNP.-u dakle svi, da govore i odustali pojedini da ovo dovedemo na primjeren način u direktnom TV prenosu a ne da nas sjutra pojedini mediji seciraju onako kako oni to žele, jer su to dosta radili evo desetak dana.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem. Dajem pauzu da se dogovormo o nastavku sjednice.
Hvala.

- pauza-

PREDŠEDAVAJUĆI SULO MUSTAFIĆ:

Uvažene kolegice i kolege,

Nakon naših konsultacija i konsultacija sa Radio-televizijom, dobili smo informaciju da će biti nastavljen direktan prenos zasijedanja. Upravo je sada i uključeno i naravno da će taj prenos biti obezbijedjen u kontinuitetu sve do kraja današnje rasprave.

Na redu je kolega Borislav Banović, a nakon njega kolegica Zdenka Popović. Izvolite.

BORISLAV BANOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

U svojoj diskusiji ću se osvrnuti na četiri pitanja koja su, po meni, veoma značajna iz kojih možemo ipak u ovoj kratkoj raspravi o ovako krupnoj temi morati sagledati gdje se nalazimo i gdje bi trebalo ići.

Prvo se odnosi na poslovanje KAP-a u jednom dužem vremenskom periodu, uz jednu značajnu ogradu da evo i danas sam se lično uvjerio da mi nemamo dobre i tačne informacije ok poslovanju te kompanije.

Zašto to nemamo a vlasnici smo te kompanije, kako to da nemamo a imamo mehanizme, bar bi trebalo da imamo državne, da do tih podataka dođemo, to je pitanje za drugu raspravu koja, mislim, takodje, treba da se obavi u ovoj Skupštini. U svakom slučaju ono što sam mogao da vidim, a to je i između ostalog i ovaj današnji izvještaj Državne revizorne komisije, koji pokazuje da je ta kompanija 2003, 2004, 2005, 2006. imala dobit u poslovanju, da je 2006, ako se ne varam, ovdje ta dobit bila oko 47 miliona rekordna, prethodnih godina je bilo oko 5 miliona, milion, i tako dalje, a da je od 2007. pa 2008. već se ušlo prvo u minus dva miliona a već 2008. godine, minus 57 miliona. To su vrlo interesatni podaci ovako kada se pogledaju sa jedne istorijske već distance od 7 - 8 godina. Zašto je jedna kompanija nakon privatizacije iz plusa ušla u tako radikalni minus, iz plus 47 u minus 57. Vrlo interesatno. Na žalost nijesam čuo odgovore od naših ministara, sadašnjeg i prethodnih, i od naših analitičara i stručnjaka zašto se to tako desilo, tako da možemo da slutimo. Moja je neka slutnja iskazana juče u poslaničkom pitanju u premijerskom satu, da je moguće da je bilo tih naduvanih i fiktivnih faktura unutar korporacijskih te kompanije netačno

prikazanih troškova i poslovanja. Ali, to su slutnje, na žalost, mimo slutnji mi teško izgleda možemo doći do valjane informacije. Takodje, na žalost, nemamo šteta što to nije Državna revizorna institucija, ne znam zašto, nije isplatila ove trendove i pokazatelje do kraja prošle godine, nego se zadržala na 2008. godinu. Pretpostavljam, ali moraće ministar na to da odgovori da je 2009,20010, 2011. bila sa gubicima. Pretpostavljam da jeste, volio bih da čujem cifre od vas koji su to bili gubici. Dakle, pokazuje jedan već šestogodišnji, sedmogodišnji period da ta kompanija posluje sa gubicima bez obzira da li je neka povoljna cijena aluminijuma na svjetskoj berzi ili je nepovoljna.

Druga stvar koju sam htio da otvorim jeste pitanje modela mogućeg, budućeg modela poslovanja, rentabilnog modela poslovanja te kompanije, pod kojim uslovima, kako bi to trebalo izgledati, koja sve restrukturiranja , koja proizvodnja, koji način rada, m koji broj radnika i sve to ostalo.

Vidjeli smo iz informacije koju je podnijela Vlada da je njoj najbliža, koliko sam shvatio dogovor između Vlade i Ceaca, prva ova opcija, da je najbolja. Po toj opciji ipak, ministre, vi ste u polemici sa mojim kolegom rekli da ne vidite odakle je ta cifra od 200 miliona. Vi ste to napisali. Dakle, po tome Vlada treba da preuzme obavezu, 103 miliona garancija OTP banci i VTB. Dug za električnu energiju koji je ukupno 64 miliona, dug za socijalni program, ne dug nego socijalni program 12 miliona, šest godina pokrivanja razlike u cijeni da bi bila cijena povoljna za rentabilno poslovanje KAP-a a to je nekih 30 miliona. Znači, preko 200 miliona, gospodine ministre informacije koje ste nam vi dali, tako da nemojte nas, ili bar objasnite ako smo zbunjeni pa ne čitamo dobro, ali ovdje piše da su to obaveze Vlade.

Takodje, kolege, i dalje se ne vidi iz ovih vaših zaključaka, to bih vas molio takodje za odogovr, iz ovih vaših zaključaka se baš i ne vidi šta dalje sa time. Ovdje piše da Vlada preuzme i po dogovoru sa Skupštinom, da električna energija se napravi aradžman ugovora a kako dalje, tu ne stoji. U kojem vremenu će za ovo da se rješava, kako će da se rješava, ne stoji, ali sat otkucava. I sat otkucava vrlo negativne cifre. Vidjeli smo prošle godine zbog toga što između ostalog nijesmo realizovali zaključke od februara do ovog februara, tj. do januara, je 54 miliona gubitka. Dakle, to neko mora da pokriva. Do sada je to uglavnom pokrivala država, koliko znam, otpisima, pomoćima, garancijama i tako dalje. Vjerovatno će to tako i nastaviti. Sat otkucava a mi ne reagujemo, tj. Vlada ne reaguje.

Zamolio bih takodje kolege iz SNP-a , iz njihovih predloga zaključaka ne vidim kako se to rješava. Oni kažu da treba bilo koja da je varijanta sa Ceacom da to treba da se reguliše ali kako konkretno, što sa dugovima, što sa parama, ko će da preuzima, kako će da se radi i što će da bude, to je iz

ovog modela, iz ovih zaključaka ne vidim i u tom smislu oni su meni nepoznanica da bih se mogao opredijeljavati o njima.

Dakle, mi u model u suštini nemamo. Mi nemamo studiju, jer nije uradjena, iako smo zaključcima prošle godine to zaključcima. Ponovo malo na zaključke, mogu li dobiti malo vremena? Hvala.

Ponovo o ovim zaključcima koje smo imali prošle godine. Prvi zaključak je bio da se na najefikasniji način raskine saradnja sa Ceacom, jer očigledno vidim iz diskusija svih kolega pa i iz kolega iz SNP-a, da su nezadovoljni radom te kompanije i da je to opšte mjesto u ovom Parlamentu pa i Vlade i DPS-a i SDP-a. Godinu dana je prošlo, dobili smo informaciju da je to vrlo teško uraditi. To stoji, da je arbitraža složena, da je ova rizična opcija, da je ona opcija rizična, uglavnom i dalje smo u aranžmanu sa Ceacom, kako se to već čita i piše, negdje ovako negdje onako, ali u svakom slučaju onako je jer nam otkucava samo minus koji očigledno pokriva država, tj. očigledno na kraju svi mi zajedno - građani. Kada taj prvi zaključak nije realizovan onda slijedom ovi drugi, nije angažovan menadžment, pa nije napravljena studija, pa nije ovo, pa nije ono, i došli smo da nije uradjeno ništa, osim što imamo novih 54 miliona, ponavljam, gubitka u KAP-u. Zašto to i kako nijesmo dobili u krajnje odgovor jer bar nijesam zadovoljan mojim odgovorom da to n....složen o pitanje gospodine ministre, da je to vrlo složeno raskinuti ugovor. Možda baš i nije to toliko složeno bilo.

Na kraju, uz izvinjenje zbog produženja, dvije rečenice, ovo jeste na kraju političko pitanje. Neko je od kolega rekao da je ekonomsko, jeste ekonomsko, da li se može ekonomski riješiti, ali su svi pokazatelji, pa i ovo rečeno danas, da već ovaj model Vladin koji je ponudila je kalkulirala model na 2070 da je cijena tone na svjetskoj berzi. Već je ta cijena 1.700. Znači već ta cijena ne obezbjeđuje po ovim svim subvencijama koje je predviđeno 27 po megavatu i tako dalje, nego to mora još dalje sa novim modelom se tražiti da bi se što više uradilo. Ali, na kraju, samo da imamo realne opcije pred sobom, da se ovo društvo složi, odnosno predstavnici društva, da kažu hoćemo, plaćaćemo politički neku fabriku, plaćaćemo KAP, plaćaćemo .... samo da znamo što plaćamo i kome plaćamo i zašto plaćamo i da vidimo koliko je to plaćanje, je li to pet miliona godišnje, je li to deset miliona ili 70. Na osnovu toga možemo ovdje da odlučimo ne može KAP da posluje ovako kako je rentabilno, samostalno, država treba da ga dotira u nečemu, u struji, u platama, u ne znam čemu, ali to je ta i ta suma i da znamo da dotiramo samo tu proizvodnju, te radnike, a ne da dotiramo lažne fakture CEAC-a ili bilo kome drugome ko te pare izvlači. Mi to nemamo ovdje danas. Mi nemamo parametre na osnovu kojih možemo tako da zaključujemo i da odlučujemo valjano. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:
Imaćete prilike i u odgovoru na komentar.
Ministar Kavarić se javio za komentar. Izvolite.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Ukoliko ste saglasni, da pokušam da odgovorim, gospodine Banoviću. Zaista se ne mogu složiti više nego što se slažem sa pitanjima koje postavljate i onome što bi trebalo da bude rezultat odgovora na ta pitanja. Mislim da ima puno svjedoka u Parlamentu, rekli smo stotinama puta, svaka cifra je otvorena, svaka odluka koju donesemo biće teška. Hajmo da stanemo iza one koja je najmanje teška i da stanemo iza one za koju postoji parlamentarna većina.

Što se tiče informacija koje se odnose na pozitivno poslovanje KAP-a do 2006. i pad 2007. i 2008. godine i nadalje, usuđujem se da dajem procjene zašto se to desilo. Jedan dio procjena proizilazi, odnosno jedan dio obrazloženja proizilazi iz toga što je ruski investitor neadekvatan. Sve ovo što se dešava, dešava se zato što nemamo kvalitetnog investitora. Jedino što vidim oko čega se sporimo je kako da ga se riješimo. Po tome pitanju postoje jedna, dvije, tri opcije, nema ih bezgranično, i oko toga treba da se dogovorimo.

Ono što je bio dodatan argument da KAP radi lošije i sve lošije u tome periodu odnosilo se na povećanje cijene struje koje se dešavalo tokom čitavog perioda, od 2000. godine smo imali cijenu struje od 20 eura, 2004. - 32, 2005. - 35,2, 2006. - 37,7, 2007.-69,1, 2008. - 65,4 itd. Onda opet imamo pad, u ovom momentu je prosječna cijena struje 46,69 regulisana bila do januara. To je dio objašnjenja.

Drugi dio objašnjenja nalazi se, takođe, u Izvještaju Državne revizorske institucije gdje smo vidjeli da cijene .... u tom periodu imamo početak 2007. godine 2800 eura, maksimalnih 3000 eura u martu, pad na 1500 u decembru 2008. godine, onda čitava 2009. godina prolazi sa cijenama 1400, 1300 itd, da bi imali rast u decembru na 2100. Znači, splet je subjektivnih i objektivnih faktora. Subjektivni faktori su ono što je nekompetencija u ruskom investitorovom dijelu, objektivni faktori su cijena ... i cijena struje.

Što se tiče modela, cijenim da sve informacije postoje. To smo govorili više puta. Iza svake od ovih cifara koje se nalaze u informaciji postoji vrlo precizna elaboracija koju je usvojila Vlada koju smo stavili na raspolaganje svim poslanicima na sjednici Odbora. Hajde da u tom dijelu pogledamo da testiramo sve cifre i da damo i, na kraju krajeva, ako razmišljamo drugačije

da se skoncentrišemo i da donesemo odluku, pa makar i drugačiju, većinsku i na bazi pravih informacija. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala.

Kolega Banović, odgovor na komentar. Izvolite.

BORISLAV BANOVIĆ:

Nijesam zadovoljan time što kaže ministar da se slažemo u ocjenama, ali se baš ne slažemo u kvalitetu rada da se te ocjene poprave tj. da su se mogle popraviti u ovom periodu od pet godina. Ako je u periodu od pet godina gubitaka i jasnog saznanja Vlade i Ministarstva, to se moglo jasno znati poslije godinu dana, tako frapantnog gubitka od 54 miliona da nešto tu nije u redu, a onda mi nije jasno kako da se riješimo, da tražimo pet ili šest godina da riješimo i da još nemamo rješenje da se riješimo lošeg investitora. Onda su ti ugovori katastrofalno napravljeni da onemogućavaju da se riješimo takvog investitora. Što god daje, greška je velika i štete su velike. Sledeće je ta ekonomska analiza tih stvari, čujemo sada da su je dobile kolege na Odboru. Šteta je što ova Skupština nije donijela u prethodnom periodu, a posebno u periodima kada se odlučivalo ovdje o budžetu i o garancijama, pa da znamo, onda, sa kakvim, da nam je i tada rečeno prije tri godine kakvom partneru mi dajemo garancije kao što sada piše Državna revizorska institucija, da se na osnovu svih podataka moglo zaključiti da sa velikom izvjesnošću od svoje djelatnosti KAP ne može vratiti uzete kredite. Svaka analiza koju sada pominjete je to mogla da kaže, pa bi se drugačije i odluke donosile i radikalnije i primjerenije stanju tada.

U tom smislu ne mogu biti, mogu li ja biti ili ne mogu najmanje je važno. Najgora i najžalosnija stvar je da mi imamo ogromne dubioze, stotinu milionske dubioze po tom pitanju. Hoćemo li se mi složiti oko zaključaka ili nećemo i ko će tu da preglasa koga, to veze nema u suštini jer će ti milioni minusa ostati bilo kakvi da su zaključci, neko će morati ...(Prekid)

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam.

Imaćete još jednu priliku jer se kolega Milić javio za komentar na vaše izlaganje.

Izvolite, kolega Miliću.

SRĐAN MILIĆ:

Gospodine Banoviću, Ugovor o poravnanju koji je sklopljen 2009. godine je omogućio CEAC-u da se ponaša kako se ponaša danas. To je poenta čitave priče. Dakle, ugovor o poravnanju u onom dijelu gdje se konstatuje da .. ne može da prenese akcije ukoliko nema saglasnost CEAC-a. Imamo jasne motive za raskid ugovora, ne plati se struja tri mjeseca, ne investira se kako treba da se investira oko svega ovoga i onda se na volšeban način radi taj dokument koji je najveći problem u ovoj čitavoj priči. Mi predlažemo da se konstatuje, jer ne znam kako bi se to moglo desiti sada da kažemo - nema proizvodnje. Vjerovatno nijedan političar ne bi mogao na sebe da preuzme to ukoliko ne bi imao neku adekvatnu studiju održivosti aluminijumske proizvodnje. Mislim da je poenta čitave priče da je nama godinu dana proteklo da mi nijesmo napravili reviziju poslovanja, da mi nijesmo donijeli studiju održivosti jer je nijesmo usvojili, nijesmo je razmatrali ođe na Odboru i da nijesmo, na kraju krajeva, zaštitili sebe nego smo štitili CEAC. Ko je ostao da nije zaštićen? Građani Crne Gore. Sa čim se oni suočavaju bez obzira na bilo koje rješenje? Suočavaju se sa preuzetim garancijama od 130 miliona eura. Suočavaju se sa ovih 43 miliona evra struje, s tim što se ne suočavaju od CEAC-a nego se suočavaju od Vlade Crne Gore zato što opraštaju Elektroprivredi Crne Gore da plaća poreze i doprinose.

Ono što mene plaši u ovoj čitavoj priči, ako neko krene sada ugasi KAP, da li to znači da ćemo jednom za vazda pokriti sve ono što se dešavalo u KAP-u, prihvatam, od kada je formiran do današnjeg dana, prihvatam. Hajmo da istražimo, niti jedan čovjek ne treba da bude sačuvan oko svega toga. Upravo zbog toga smo naslagali ove stvari. Kome duguje za struju, samo je 43 miliona evra, ođe ne ulazi Montenegro bonus, gospodine Banoviću. Ođe ne ulazi ovo što predlaže SNP bilo kakvo pokrivanje ove krađe. Šta mi govorimo? Mi ne govorimo o šestogodišnjem ugovoru sa Elektroprivredom Crne Gore nego ga vežemo do trenutka dok se konstatuje dok dođu ovđe stručnjaci i kažu nam - ima li budućnosti aluminijumska industrija ili nema. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ

Hvala vam.

Kolega Banović ima odgovor na komentar.

Izvolite.

BORISLAV BANOVIĆ:

Zahvaljujem,

Kolega Miliću, neka pojašnjenja sam dobio, ali ono najznačajnije po meni ne, a to je pitanje ipak sadržaja toga. Vi ovdje kažete, evo prvi nastavak poslovanja i kontinuitet proizvodnje energetske - metaluškog repro lancu bez obzira na način raskida saradnje sa CEAC-om. To bez obzira na način raskida, saradnja može da traje još godinu, može da traje još dvije kao što je trajalo ovo prošle godine. Znači, u tom smislu ovaj zaključak ne znači ništa. Bez obzira kako, da li će se, razumijem da vi ne želite da se plati Ceacu, ali to takođe, ne stoji ovdje nego taj način raskida može da bude i da se plati. I kada se plati, možda poslije godinu i po dana kada oni još budu imali 53 miliona tokom ove godine gubitka koje ne znamo je li gubitak stvarni ili nije, jer ne plaćaju ništa, ne možemo ući tamo da vidimo. Znači, u tom smislu je velika falinka oko ovog vašeg zaključka jer nema nikakvo dinamičko, nikakvo vremensko ograničenje, nego stoji da se to završi, a kada će se završiti, još jednom ponavljam, sat otkucava veliki minus, i taj minus nema ko na kraju da plati bez posredni ili neposredno država, to jest budžet. To je znači šteta za sve druge budžetske potrošače i za sve druge slučajeve, čak i ove o kojima vi govorite u ovim drugim zaključcima koji su socijalno potrebni. Znači, te pare se moraju negdje naći da bi se platila, a one se moraju naći tamo gdje ih ima. Nažalost, ima ih malo. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala, kolega Banović.

Tu su uslovi da nastavimo sa diskusijama, kolegica Zdenka Popović, a nakon nje kolega Filip Vuković.

Izvolite.

ZDENKA POPOVIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, poštovane kolege, poštovani građani Crne Gore,

Prije nego što počnem svoju diskusiju želim da izrazim žaljenje što ovdje nije premijer, jer je on neposredno učesnik sklapanja Ugovora sa Kombinatom o privatizaciji Kombinata aluminijuma i učestvovao je u donošenju Ugovora o poravnanju. Prije nego što opet počnem moju diskusiju želim da kažem, da ono što smo mi danas dobili ovdje od Državne revizorske institucije je zaista zapanjilo mene kao ekonomistu, a vjerujem i vas sve koji ste iz te struke i koji mislite dobro ovoj državi Crnoj Gori. Znači, dobro je da građani Crne Gore čuju da je Vlada na sjednici od 10.12. 2009. godine donijela Odluku da se otpišu obaveze prema državi u iznosu od

preko 92 miliona eura. Da se obezbijedi socijalni program za radnike od pet miliona eura, da se opredijeli za subvenciju za struju za 60 miliona eura, da se daju državne garancije na kredite u iznosu od 135 miliona eura, da se odlože obaveze prema državi u iznosu od 8,8 miliona eura. Oćete li mi reći gospodine ministre, kakva je ovdje korist za državu Crnu Goru? Zašto država Crna Gora nije zaštitila javni interes i zašto nije obezbijedila poštovanje zakona i zašto nije sprovela uobičajne procedure procjene rizika prilikom privatizacije Kombinata aluminijuma? O čemu se radilo kada je došlo do privatizacije Kombinata aluminijuma? Da li je zaista predsjednik republičkog Parlamenta gospodin Krivokapić bio u pravu kada je rekao da je u pitanju ili neznanje ili korupcija. Ja sam bliža onom drugom dijelu, mislim da je ipak u pitanju ovo drugo.

Ali, ono što me posebno zabrinjava je činjenica da mi danas iz ovih redova, od strane Socijaldemokratske partije koja je vaš koalicioni partner, čujemo strašne kritike na sam postupak privatizacije Kombinata aluminijuma, na sve ono što se dešavalo u Kombinat aluminijuma i na ono što su dubioze Kombinata aluminijuma. I ono sa čime se slažem u potpunosti sa gospodinom Šehovićem, je činjenica da Vi uporno negirate da država Crna Gora time što će platiti ovaj 40 miliona plus 11 miliona kamate treba da građanima isporuči ceh još od nekih 180 miliona eura. Znači, gospodin Šehović je potpuno u pravu. Vi tu činjenicu apsolutno ne želite da kažete, smišljeno ili ne.

Ono što je činjenica je, da se država Crna Gora nalazi na ivici ponora i da je država Crna Gora pred bankrotom. Ali, ono što želim da kažem je, da bi mi mnogo draže bilo, a vjerujem i većini građana Crne Gore, da država Crna Gora bankrotira zbog radnika Crne Gore, a ne zbog stranog partnera.

Priča o radnicima KAP- a nije populistička priča, gospodine Šehoviću. Priča o radnicima KAP-a je priča o radnicima Crne Gore. Vi ste u ovoj Vladi dugo vremena. Vi ste zajedno sa DPS-om ovoj Vladi od momenta kada se ga gasila gotovo kompletna privreda Crne Gore počev od Rožaja, a završiću sa Ulcinjom. Crna Gora više nema privredu. Crna Gora više nema radničku klasu. Crna Gora će ostati samo sa 500 radnika Kombinata aluminijuma onako kako to zamišljaju iz Vlade Crne Gore. Je li to radnička klasa, je li to srednji sloj stanovnika? Kolika je ekonomska logika, gospodine ministre ekonomije, da se državi Crnoj Gori, odnosno građanima natovare na leđa ovolike dubioze Kombinata aluminijuma.

Ono što želim da kažem je da naši zaključci apsolutno su u suprotnosti sa Vladinim zaključcima, jer mi zaista ne želimo da prihvatimo da plaćamo dugove Kombinata aluminijuma za koje nijesmo sigurni da su onoliki koliko nam Ceak kaže. Znači, apsolutno smo za činjenicu da tražimo da Državna

revizorska institucija uđe ili neki ekspertski tim, da se ispita kompletno poslovanje Kombinata aluminijuma, da se utvrdi stvarno stanje dugovanja Kombinata i tek onda da vidimo kakvo je pravo i stvarno stanje Kombinata.

Sve ono što su naši zaključci su ponavljam, potpuno suprotni onome što ste Vi predložili i apsolutno stojim na stanovištu da je dio medija ste to smišljeno radili i da ste zaista očekivali da ćemo mi prihvatiti bezobrazno, kako je rekao gospodin Šehović, i nepristojnu ponudu Ceaka. Hvala vam na pažnji.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala, kolegice Popović.

Komentar, ministar Kavarić.

Izvolite.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Zahvaljujem.

Evo, pokušaću da odgovorim na par pitanja u ovom dijelu, i mislim da se preklapa i sa nekim pitanjima koje sam zbog vremena propustio da odgovorim u prethodnih par iteracija.

Dakle, priča od, shvatio sam pominjete cifru od 263 miliona. Samo da se razumijemo o čemu govorim. Pretpostavljam da je sabrano ono što se nalazi na trećoj strani informacije koja je dostavljena Skupštini. Ono što ja kažem jeste, da je razlika između stečaja kao opcije i opcije koju je predložila Vlada u 40 miliona koje plaća KAP, za to i ostali troškovi su neizbježni u svakoj situaciji. Dakle, 103 miliona garancije to je jednostavno dato i to se ne može izbjeći.

Dug za električnu energiju se može izbjeći jedino ako odlučimo da KAP ne radi, zato jer je to cijena. Elektroprivreda plati struju u tom slučaju taj će dug pasti na Elektroprivredu. Socijalni program, on dolazi i u slučaju stečaja i u slučaju predlaganja, odnosno realizacije modela o kome pričam. Samo što u slučaju stečaja ukoliko bi on rezultirao gašenje KAP-a imali bi socijalni program za sve radnike, ukoliko bi se proizvodnja održala imali bi socijalni program za ono što je dogovoreni broj. Dakle, to je razlika između ta dva modela u ovoj cifri koju sam vam rekao. Ono što je u prilog prvoga u odnosu na drugi model jeste znači, sad je svako pitanje ko će dati kome modelu specifičnu težinu. Razlika je kod prvoga modela što ima manje rizika po pitanju održavanja proizvodnje, prednost drugog modela u odnosu na stečaj je u otome što ne postoji ta obaveza KAP-a, ali imamo ove rizike, i stvar je za odluku. I zato smo stavili sve opcije koje postoje da bismo imali punu informaciju na bazi koje odlučujemo.

Gospodin Banović je pitao, dakle, jeste, ne vidim ga u klupama, ali pretpostavljam da je tu negdje. Jeste, u međuvremenu je pala cijena na LMI-ju. Znači, ukoliko idemo u tom pravcu, ukoliko ima saglasnosti, moraćemo da tražimo nove aranžmane u smislu smanjivanja izloženosti KAP-a po više osnova. Jednostavno, stvari na koje ne možemo uticati su globalna kretanja na globalnim berzama. Jedino što možemo je da donesemo prave odluke po pitanju onoga što su globalna dešavanja i da preuzmemo rizik.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala, ministre.

Odgovor na komentar koleginica Popović. Izvolite.

ZDENKA POPOVIĆ:

Gospodine ministre,

U slučaju stečaja, koliko ja znam radnici idu kući, nemaju prava apsolutno po kolektivnom ugovoru ni na šta. Znači, ono što je bio naš cilj, naš motiv je zaštita interesa radnika da se jednom u ovom parlamentu za ovih 23 godine od kako ste na vlasti, gospodine ministre, jednom počne rješavati pitanje radnika Crne Gore. Jer dobro znamo, samo u Podgorici koliko je postojalo kolektiva, koliko je bilo fabrika i da su svi radnici na ulici.

Znači ono što smo mi tražimo i što smo htjeli ovim našim zaključcima je da zaštitimo ne samo da zaštitimo interese radnika Kombinata aluminijuma, nego apsolutno radnika i Rudnika boksita i svih ostalih radnika i da napokon otvorimo pitanje rješavanja položaja radnika Crne Gore.

Ja sada vas pitam kao ekonomistu - da li vi nama garantujete i ko nama u ovoj državi može da garantuje da je Kombinat aluminijuma održiv, da je proizvodnja u Kombinatoru aluminijuma održiva. Ako iz Kombinata aluminijuma imamo informaciju da je proizvodnja održiva samo ako je cijena struje 27,5 eura po megavat satu, a iz Elektroprivrede kažu da je oni neće dati ispod 30 eura po megavat satu, ja vas pitam kako može sa 500 radnika i sa 50 tona aluminijuma, pri cijeni od 30 eura, kako nudi Elektroprivreda, biti održiva proizvodnja aluminijuma u Aluminijском kombinatu.

Takođe, htjela sam da vam kažem ovo kada vi kažete da pominjem cifru od 263 miliona eura, sve ovo što će doći poslije, ove garancije od 103 miliona eura kredita kod VT banke, OTP banke, imate još uz to još 53 miliona...

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Već smo prekoračili vrijeme, ali dobro.

ZDENKA POPOVIĆ:

Koliki je dug za struju, gospodine ministre, i kako dozvoljavate vi kao jedna odgovorna vlast, odgovorna država, odgovorna vlada koja treba da poštuje zakone, i da bude uzor građanima Crne Gore da dozvolite da jedan investitor, ne želim da koristim kvalifikacije koje su se čule ovdje danas, krade struju? Znači, nelegalno koristi struju.

Vi ste prije nekoliko minuta rekli, imamo jednog investitora problematičnog. A ja vas pitam da li imamo i problematičnog snadbjevača. Ko snadbijeva tog problematičnog investitora strujom. O čemu se tu radi, zašto se ne poštuju zakoni Crne Gore.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, koleginice Popović.

Sada imamo prijavljene kolega Filip Vuković, nakon njega kolega Darko Pajović. Izvolite.

FILIP VUKOVIĆ:

Poštovani kolege, građani Crne Gore, ministre,

Ja ću na početku rasprave da pročitam samo jedan kratak pasus, a ostalo ću se truditi da ne čitam.

Ponuda koju je Vlada pripremila i poslala je Odboru za ekonomiju, i Odbor za ekonomiju nije prihvatio već podržao predlog poslanika Socijalističke narodne partije glasi: "Ponuda je pripremljena na sastanku predstavnika Vlade (potpredsjednik Vlade Vujica Lazović iz SDP-a, ministar ekonomije Vladimir Kavarić, Savjetnik predsjednika Vlade Ranko Milović i pomoćnik ministra ekonomije Dragan Kujović) KAP-a i M+ grupe održane 5. februara 2013. godine u Podgorici i polazi od nekoliko osnovnih elemenata koji su definisani ponudom od strane M+grupe za restrukturiranje KAP-a i njihovog finansijskog iskaza".

I dalje ide ono što smo već ovdje nekoliko puta čuli.

Molim vas, predsjedavajući, najvrednije što Crna Gora ima je rudarsko energetska metalurški kompleks. Sve ostalo je 10 puta manje vrijedno ili 100 puta manje vrijedno kad su u pitanju novac ili euri. S obzirom da Crna Gora još uvijek ima političku stabilnost, zahvaljujući koaliciji takvoj kakvoj DPS-SDP manjinske partije, pa zašto se smejete, jeste li videli maloprije kakva je bila rasprava, to nije rasprava koalicionog partnera, ono što su izmijenili riječi ili rečenice koje u zadnje vrijeme razmjenjuju naši poslanici sa našom vladom, odnosno iz koalicije, to može da se kaže takva kakva je.

Podsjetiću vas, država koja ima ekonomsku nestabilnost, sve države u regionu, ili u ovom dijelu svijeta imaju ekonomsku nestabilnost, međutim, ako imate političku stabilnost i ovakvu, imate šansu. Privatizacija nije se desila zato što je neko ovdje htio da društveno i da pređe iz jednog u drugi sistem, znači to je jednostavno postupak globalizacije od onog famoznog berlinskog zida kada su sve vlade i sve države bilo kako se one zvale bile prinuđene da završe sa vlasničkim odnosima, odnosno dolazi do jedne potpune revolucionarne promjene u ekonomskim odnosima. Pa evo Slovenija nije ništa prodala, sve je ono glavno u rukama države, pa je opet pred bankrotom.

Znači, ovdje možemo da pričamo, ukoliko izgubimo Kombinat aluminijuma, mi remetimo taj najvredniju vrijednost Crne Gore, odnosno crnogorske ekonomije, srazmjerno veličini države, broju stanovnika, vrijednost tog reprociklusa ili rudarsko energetske metalurškog kompleksa, namjerno vam napominjem ovo rudarskog, jer se ovdje niko ne sjeća rudara, ovdje svi razmišljaju o religiji, svi pripadamo nekoj religiji. U svakoj religiji se kaže nasto si od zemlje, vratiš se u zemlju. Molim vas, sve počinje rudarstvom. Znači taj rudarsko metalurško energetske kompleks počinje u Pljevljima - ugalj, Termoelektrana - boksit, glinica - kombinat, to je taj lanac koji mi imamo. Zašto smo to ispustili. Možda je neko namjerno htio da nas destabilizuje i da uđe u taj najvredniji dio crnogorske ekonomije.

Mi ovdje sad raspravljamo i pominjemo, neko je rekao krađa struje i sad svi ponavljaju krađa struje. Uvijek je postojalo neovlašćeno pravo da uđeš u sistem druge države. Pa postoje pravila - struja je roba koja ne liči, koju malo ljudi shvata. Ljudi završe elektrotehniku ne shvate da struja, električna energija ima više vrijednosti, više parametara, da Kombinat aluminijuma je blago za svaki energetske sistem.

Kad bi se desilo da ga izgubimo tek tada bi ukapirali šta smo izgubili. Znači, to nije krađa struje, to je neovlašćeno preuzimanje iz prenosnog sistema. Postoje tamo pravila, svaki kilovat sat se registruje i sve se plati sa nekim penalima, puta tri puta pet puta sedam. Kome će se platiti, onome čija je struja ušla u sistem ovog distributera od koga je Kombinat aluminijuma preuzeo struju. Znači nema potrebe da se plašimo da tu struju neće neko platiti.

Drugo, stalno ponavljanje, zadužićemo građane, uradićemo ovo, mi smo sad ovdje najpozvaniji da čuvamo neku budućnost. Nama je bitno da sačuvamo ono što imamo, ako to sačuvamo Crna Gora i ekonomija i svi mi i naša pokolenja ima budućnost.

Završavam, i apelujem na kolege poslanike da donesu odluku kakva je potrebna da se Kombinat aluminijuma ne zatvori.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala.

Kolega Pajović, izvolite, nakon kolege Pajovića, kolegistica Draginja Vuksanović.

DARKO PAJOVIĆ:

Tu je iznesena jedna vrlo dobra rečenica na koju mi nemamo odgovor, a to je da sačuvamo ono što imamo. Mali problem je što mi ne znamo šta imamo. I mali je problem, zapravo ogroman je problem ministre što mi ne zapravo ne znamo šta imamo u Kombinat u aluminijuma. Mi ne znamo ni koji su dugovi, mi ne znamo kojih je to 400 preduzeća, prije skoro 15 godina saradivalo sa Kombinat u aluminijuma. Ovo ne govorim populistički već po podacima, koliko je meni poznato, početkom 2000. ili tako nešto Kombinat aluminijuma je bio dužan nešto oko 250 miliona dolara, i to su bili jedni od razloga za njegovu privatizaciju. Dakle, nagomilani dugovi, modernizacija Kombinata koji je po tadašnjem direktoru Kombinata bio jedini koji nije modernizovan, i treća stavka je zaštita radnika, tada ih je bilo 3010. Danas 2013. godine mi još uvijek ne znamo koliki su dugovi Kombinata aluminijuma. Ne znaju ni oni koji su ga kupili, a više je nego očigledno da ne znamo ni mi. Kad kažem mi, mislim na poslanike. Čuli smo ovdje potpuno oprečne stavove između poslanika vladajuće koalicije.

Razumjećete da oni koji nijesu dio vladajuće opozicije žele da vjeruju jednim ili možda drugima, ili možda ne žele da vjeruju ni jednim i drugim. A za to nam je ministre potrebna analiza koju vi nijeste uradili. Jer, meni koliko je poznato mi vapimo za tom ekonomskom analizom koja bi nam kazala gdje je sadašnje stanje stvari u Kombinat u aluminijuma.

Vi me demantujte ukoliko sam ja pogriješio, ali koliko je meni poznato danas, 1. maja, sutra je 1. maj 2013. godine, ni jedna ekonomska analiza opravdanosti ili neopravdanosti rada KAP-a nije urađena, plus ono što je za nas mnogo značajnije, čini mi se što smo prenebregli koja je to koncentracija dugova i potraživanja koje ima Kombinat aluminijuma. Sa punim pravom se ovdje potencira nezavisnost jednog sistema i nezavisnost jedne države koja treba da bude stavljena pod okriljem jedne kompanije, bila ona ruska ili bilo koja druga mnogo manje bitna. Mislim da smo olako prešli preko te činjenice.

I razlog spašavanja, da tako kažem KAP-a, svakako treba tražiti u nekim racionalnim rješenjima, ali ne po svaku cijenu. To nije bila nikad diskusija Pozitivne Crne Gore. Tražili smo od vas i još uvijek tražimo koje su to analize koje pokazuju opravdanost nastavka rada Kombinata aluminijuma,

i šta će nas da sačeka u bilo kom scenariju eventualno kod raskida CEAK-a. To nijesmo dobili. To kao ozbiljni ljudi smo morali do sada da dobijemo.

Dakle, ovdje smo stavljeni u poziciju da nismo napravili problem koji se zove Kombinat aluminijuma. Ja možda nisam učestvovao u radu ovog parlamenta, ali na moju sreću, uzmem pa se pripremim za ova skupštinska zasijedanja. Dakle, Vlada je ta koja je određivala bord direktora, Vlada je ta koja je postavljala bivše direktore, Vlada je ta koja je postavljala, koja je nakon javne rasprave privatizovala Kombinat aluminijuma, Vlada je ta koja je produkovala ogroman broj drugova koji su kasnije pratili cijeli ovaj proces i privatizacije i posprivatizacije, i danas ili prije godinu dana kada su usvojeni ti zaključci taj problem je prebačen Skupštini. Neka je, Skupština ne treba da bježi od odgovornosti, ali mislim da smo pobrkali malo lončiče. Jer, tražiti rješenje kad ne znate kakva je situacije je jako teško.

Dakle, ukoliko sam ja dobro shvatio poprilično suprostavljena razmišljanja ljudi u koaliciji i razmišljanja naših kolega iz opozicije, ja mislim da je jedino rješenje večerašnje rasprave u tome da ponudimo analizu, odnosno vi iz vlade morate nama ponuditi analizu onoga gdje nalazi Kombinat aluminijuma. Pozitivna Crna Gora svakako jeste za nastavak proizvodnje, ali ne po svaku cijenu. Koliko će to da košta, a sve su indicije po onome kako mi shvatamo stanje stvari mnogo više, mi apsolutno ne bismo išli u taj neracionalan potez. Zbog toga će Pozitivna Crna Gora glasati protiv ovih zaključaka, jer ovdje u prvoj tački kaže nastavak poslovanja i kontinuiteta proizvodnje, itd.itd.

Dakle, nemojmo da se zavaravamo u pitanju su mnogo ozbiljne stvari koje treba izdići iznad politikanstva, koje treba izdići iznad paušalnih ocjena, jer ovdje je mnogo paušalnih ocjena izrečeno o reprotancu, o značaju, svaka čas, ali svi mi znamo da se danas ruda ne kupuje u boksitima. Svi mi znamo da naša željeznica nije upošljena u prevozu tih boksita, a uložili smo desetine miliona, ako ne mi, čini mi se Češki kredit u prugu Podgorica - Nikšić. Takođe znamo i da danas nemamo 400 preduzeća kao krajem 90-tih godina koja posluju sa KAP-om, ali za to danas niko ne zna koja su to preduzeća koja posluju sa KAP-om. Da ne govorimo o Luci Bar koja praktično u tom reprotancu više i ne postoji, već je aktuelna Luka Ploče.

Dakle, za to su nam potrebni ekonomski parametri, jedna ozbiljna studija koju mi na žalost, nemamo.

Moje pitanje ka vama je ministre kada imate namjeru da uradite ono što, čini mi se, ne čekaju samo poslanici ove skupštine, već jednostavno cijela crnogorska javnost. Mislim da bi to bio korak u pravom smjeru, i umjesto prebacivanja odgovornosti, ponavljam, na one koji ma ko bio u tom sazivu, koji nisu produkovali ovaj problem, a sa punom odgovornošću tvrdim

da ga je produkovao konkretno Vlada i njen predsjednik koji je bio u kontinuitetu predsjednik Vlade i kada je to bilo državno vlasništvo i danas kada je to privatno vlasništvo. Mislim da zaslužujemo taj odgovor od vas, ali opet kažem, na bazi činjenica i egzatnih stvari. Ukoliko postoji ta analiza bili bi vam zahvalni da nam kažete koji su to rezultati.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem, kolega Pajović.

Pravo na odgovor ministar Kavarić. Izvolite.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Dakle, one analize za koje je meni poznato da postoje odnose se na analize Ekonomskog fakulteta i ISSP-a o uticaju KAP-a na ekonomiju u Crnoj Gori, one su dostupne, možemo ih dati i to se odnosilo na neki prethodni period.

Model o kome pričamo napravila je Vlada i ponuđen je poslanicima na skupštinskom odboru, pozivam za svjedoka predsjednika skupštinskog odbora, razgovarali smo na tu temu, rekli ko je god od poslanika zainteresovan, da organizujemo susret, sastanak itd. Oni koji su je tražili dobili su je mejlom, ja vam ne obećavam da je može dobiti danas ili sutra, i sa naše strane, i možemo u svakom momentu da obezbijedimo autora modela da objasni sve plusebe i minuseve koji stoji iza te analize.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Kolega Pajović.

DARKO PAJOVIĆ:

Nisam rekao samo šta znači za crnogorsku ekonomiju već sam rekao i u kojem stanju se nalazi danas Kombinat aluminijuma. Podrazumijeva dugove desetine miliona ili stotine miliona eura koje slušamo svaki dan, a u koje se građani, pravo da vam kažem i ne snalaze, jer se barata od sedam, 77, do 777. Ta analiza, gospodine Kavariću, ne postoji da je meni poznato. Dva, možda je analiza Ekonomskog fakulteta, ovlašt sam imao neke analize. Prije bi se moglo kazati da je to analiza šta bi mogao Kombinat aluminijuma da znači za crnogorsku ekonomiju, ali ne i šta Kombinat aluminijuma u sadašnjem momentu znači za crnogorsku ekonomiju. Jer sam naveo cijeli niz razloga koje danas ne idu u prilog ovdje večeras izrečenim stavovima da je to jedan nezamjenljiv reprodanac. Naravno ne preferiram njegovo gašenje pošto po to, ali preferiram da govorimo o argumentima i činjenicama.

I sljedeća stvar koju smo zaboravili, u procesu pridruživanja Evropskoj uniji nas čeka i čišćenje tog prostora. To su već definitivno stotine miliona eura zadužili smo se, koliko je meni poznato kod svjetske banke, da bi probali da saniramo taj dio. Nisu tačne činjenice da je uloženo devet i nešto miliona eura u program ekologije, iako je ovdje bilo predviđeno 20 miliona, nisu imali modernizaciju od 55, nego od 20 i nešto, ako smo je uopšte imali.

Ali, opet ću ponoviti i podvući, nama treba jedna ozbiljna analiza, mi je nemamo. I bojim se da ćemo večeras nastaviti sa prepucavanjem određenih stavova, cifara i konstatacija, a na kraju ćemo morati da donesemo odluku na bazi čini mi se prije svega neke političke, neću reći tvrdoglavosti, ali političke pripadnosti.

Evo konkretna ponuda Pozitivne Crne Gore jeste da uradimo tu famoznu analizu koja ne treba da bude dostupna meni, treba da bude dostupna svima nama ovdje da bi se na bazi argumenata odlučili o tome. Mi smatramo da je stanje u Kombinat u aluminijuma ekstremno loše i naravno da ne želimo po svaku cijenu da donosimo one odluke koje, sviđalo se to nekome ili ne, ali vrlo izvjesno i vrlo vjerovatno, time ću i završiti, jedan nemar i nebriga vladajuće klase u prethodnih dvije decenije će manje ili više da tako kažem biti na računu crnogorskih građana i ne trebamo to kriti od građana, ali trebamo donijeti neko dobro rješenje za budućnost Crne Gore, a definitivno ovi zaključci to nisu.

Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam.

Koleginica Vuksanović, diskusija.

DRAGINJA VUKSANOVIĆ:

Uvaženi predsjedavajući, kolege poslanici, predstavnici Vlade, poštovani građani Crne Gore,

Svi smo saglasni sa tim da je rješavanje problema Kombinata aluminijuma u Podgorici, pitanje koje ima svoj pravni, ekonomski i svoj socijalni značaj. Sublimacijom svih ovih značaja dolazimo i do političkog značaja ove navedene teme. Većina mojih kolega u predhodnim diskusijama ukazala je na više ekonomski aspekt ovog problema, a ja ću se potruditi da iz ugla struke i iz ugla Socijaldemokratske partije ukažem i na pravni značaj ovog problema na način koji će biti jednostavan i pristupačan građanima.

Svaki građanin zna šta je ugovor. Ugovor je saglasnost, volja dvije ili više ugovornih strana. Kako nastaje ta saglasnost, volja. Nastaje tako što jedna strana daje ponudu, a druga je prihvata. Ponuda plus prihvata ponude

daje saglasnost, volju, a samim tim i zaključenje ugovora. Onog momenta kada se zaključi ugovor njime su predviđene obaveze i prava ugovornih strana, ili kratko rečeno uzajamna prava i obaveze.

Ukoliko jedna ugovorna strana ne ispunjava obaveze prema drugoj ugovornoj strani ta druga ugovorna strana ima svoja prava, u konkretnom slučaju, Vlada Crne Gore imala je pravo ali i obavezu da izvršava odredbu ugovora. Poznato je svima da se Socijaldemokratska partija nije saglasila sa zaključenjem ovog ugovora, ali ako je suprotna strana, Vlada, pristala na zaključenje ovakvog ugovora onda je trebalo da snosi odgovornost ispunjenja to jest, izvršenja ugovornih obaveza. Na šta konkretno mislim, to ću reći kroz pitanja.

Zašto Vlada Crne Gore nije tražila raskid ugovora? Zašto Vlada Crne Gore nije aktivirala zalogu? Ako je poznato iz prava realnih garancija da ako imamo s jedne strane potraživanje povjerioca, a sa druge strane dugovanje dužnika, da kad potraživanje dospije na namirenje onda povjerilac ima pravo da zahtijeva namirenje tog potraživanja. Zašto u ovom slučaju nije traženo namirenje potraživanja već su se nudili neki drugi ustupci. Rezultat neizvršenja ovakvih ugovornih obaveza je slijedeći:

Imamo situaciju da građani sada plaćaju struju. Ko nije ispunjavao obavezu? Ruska kompanija CEAC nije plaćala struju, nije vraćala kredit, a pri tome napravila je milionske dugove. Ko treba da izvrši te obaveze? Građani Crne Gore. I upravo posledica neispunjenja obaveza ugovora biće da će kao i do sada u budućem periodu građani biti dužni da plate struju koju je potrošio neko drugi, ni manje ni više u iznosu od 90 miliona eura. Da li je to interes građana Crne Gore, i da li je to interes ove države? Da li mi treba da podržimo jedan biznis strane kompanije koji dovodi u pitanje integritet države koji imamo, na način što možemo i da izgubimo prerogative države, znači da živimo u državi u kojoj država nema svoje prerogative. Da ne govorim o tome da smo pred vratima bankrota, što će uticati na samu državu i na interese građana. U tom smislu želim da zaključim svoju diskusiju i da ukažem na slijedeće:

Socijaldemokratska partija će štiti državne interese u cilju poboljšanja životnog standarda njenih građana. U tom smislu;

Socijaldemokratska partija neće podržati ponuđene zaključke, a u odnosu na rusku kompaniju CEAC, mi nećemo štiti interese jednog manipulatorskog, neozboljnog i neodgovornog biznisa. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem,

Evo, ušteda na vremenu diskusije.

Komentar, izvolite. Odgovor ili komentar?
Izvolite.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Zahvaljujem.

Odgovor na pitanje.

Jedno od pitanja je bilo, zašto Vlada nije tražila raskid ugovora? Tražila je u novembru četiri mjeseca prije nego što smo došli na raspravu u Skupštinu. Pravni savjetnik Savjeta za privatizaciju je pokrenuo proces raskida i završio ga je recimo nekoliko mjeseci, možemo naći precizane datume poslije zasijedanja Skupštine na kojem su usvojeni skupštinski zaključci, nekoliko poslije februara. I naš je stav, da su formalno pravno te akcije naše. Šta je problem? Problem je, kako da se sprovede Odluka bez arbitražnog postupka po mišljenju pravnog savjetnika koga je angažovao Savjet za privatizaciju i još mimo, da kažemo, onoga što su komentari na marginama. Nijesmo dobili nijednoga pravnoga savjetnika sa potpisanim mišljenjem, to moguće uraditi drugačije.

Zašto nije aktivirana zaloga na akcije? Mogu vam citirati ili nalaz DRI-a koji kaže: U jedinom se to može desiti ukoliko država Crna Gora plati u skladu sa bilo kojim ili svim garancijama države premaši 40 miliona. Znači, na 40 miliona se dešava okidač za aktiviranje zaloge. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Za diskusiju se javio, bio je odgovor na pitanje, nije bio komentar.

Proceduralno, je li tako?

Koleginica Azra Jasavić, komentar na diskusiju koleginice Vuksanović.
Izvolite.

AZRA JASAVIĆ:

Zahvaljujem.

Poštovani potpredsjedniče, poštovane kolege, poštovani građani,

Ovo što je jako inidikativno jeste ono što se upravo kosi sa onim što je sada iznio ministar Kavarić, a to je da kupac KAP-a u periodu prije izdavanja državnih garancija nije u potpunosti izvršio svoje ugovorne obaveze, što je mogao biti jedan od razloga za raskid ugovora zaključenog 2005. godine. To je upravo nastavak i komentar na koleginicino izlaganje.

CEAC je 2007. godine pokrenuo postupak protiv države Crne Gore. Mi smo predali kontra tužbu. Šta se dešava? Državnim revizorima prema Izvještaju koji smo danas dobili od strane subjekta revizije nijesu dostavljeni

ni tužba ni kontra tužba, jer po tvrdnji odgovornih lica nijesu u posjedu istih. O čemu se ovdje radi. Subjekti revizije nemaju uopšte mogućnost da dostave ne samo ovu dokumentaciju, nego veliki broj dokumentacije koji je Državna revizorska institucija tražila na uvid da bi mogla da napravi kvalitetnu analizu. Ono što se postavlja kao pitanje jeste, zašto nijeste dostavili ogroman broj dokumentacije koja je tražena od vas, kao i od Ministarstva finansija? Pa da navedem: Vi ste prvo opstruirali realizaciju zaključaka na način što nijeste bili kooperativni sa Državnom revizorskom institucijom, jer iz njenog Izvještaja se vidi da vi skoro više od sedam, osam mjeseci nijeste bili spremni da reagujete niti dostavite potrebnu dokumentaciju revizorima. Zašto nijeste dostavili zahtjev KAP-a za davanje državne pomoći? Zašto nijeste dostavili eksternu i internu stručnu analizu? Kažete, da nijeste imali obavezu da radite po zakonu, a zašto se nijeste ponašali kao dobri domaćini, i zašto nijeste napravili analizu kompletnog stanja koje traži Pozitivna?

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolegice Jasavić.

Koleginica Vuksanović, odgovor na komentar.

Izvolite.

DRAGINJA VUKSANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Bez namjere da ulazim u bilo kakva mišljenja pravnih savjetnika koje je pominjao uvaženi ministar, dozvolite mi da imam pravo na svoje mišljenje i da iznesem stav svoje partije.

Znači, po ovim odredbama ugovora mi smo imali pravo da aktiviramo zalog, odnosno Vlada je oču reći, imala pravo da aktivira zalog. Zašto to nije učinjeno? I nemojte da se pozivate na arbitražni postupak, jer meni je savršeno jasno, znam što znači ugovor. Molim vas, ne možemo mi tražiti od ruskog Ceaca da se on saglasi sa time, da li ćemo mi tražiti raskid ugovora ili nećemo.

1. CEAC, ruska kompanija nije ispunila ugovorne obaveze.

2. Vlada je imala pravo da traži raskid ugovora kroz naravno, kasnije aktiviranje ovih zaloga, pa tek kad se to desi, ukoliko nešto nije jasno ruskoj kompaniji ili ukoliko naravno, oni nijesu zadovoljni sa tom našom odlukom odnosno, sa odlukom Vlade Crne Gore, onda neka idu na arbitražu. To je postupak.

Znači, to je mišljenje vašeg pravnog savjetnika, ovo je mišljenje mene kao pravnika, molim vas da ga ispoštujete i mišljenje moje partije. Tačno se zna redosled i procedura. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala.

Nastavljamo dalje sa diskusijama.

Kolega Aleksandar Damjanović, a nakon njega kolega Predrag Sekulić.

Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, poštavani građani,

Dakle, kada od jednog dijela medija slušamo laži ovih 10-tak dana, to me ne čudi, jer uređivačke strukture pojedinih medija koje su i te kako dobro profitirale na podjelama u Cnroj Gori i na takozvanom projektu referendumu i sebe sa milionima evra, otetim od ovih građana, imaju svoje interese i, naravno, iznose laži i o ovome što se radi u Parlamentu, i uopšte konkretno onome što radi SNP, to me ne čudi. Ali, me čudi kada se ovdje iznose neke stvari koje nemaju utemeljenje, odnosno koje su gola neistina i kada se jednostavno pokušava pobjeći od ključne činjenice, a to je, koliko što košta u ovom trenutku građane Crne Gore. Da krenem od ovoga što su Zaključci od prošle godine. Neka cijela Crna Gora zna da su nam Zaključci DPS-SDP koalicije iz februara prošle godine, za godinu dana koštali najmanje 60 miliona evra, novih dugova 40 miliona evra i 20 miliona pada garancija. Pa su građani Crne Gore dobili takozvani porez euro po euro, da bi se to igranje DPS-SDP koalicije i sa KAP-om i sa državom pokrilo. Neka građani Crne Gore znaju da ovo što je izjavio potpredsjednik Vlade, a to je- KAP je najbolje ugaziti, i te kako ima veze sa rastom i PDV-a. Jer znate kako, kolege poslanici, poštovani građani?

Gašenje Kombinata aluminijuma košta najmanje 250 miliona evra. Košta pad garancija, košta isplatu dugova za struju, dugova prema radnicima i nekih 80 do 100 miliona ekološke sanacije. I naravno, ako ćemo KAP da ugazimo na prečac, onda treba i to da plate kao euro po euro građani i eto kako potpredsjednik Vlade izlazi sa svojim predlozima.

SNP je ponudio zaključke koji koštaju, ali koštaju obaveza prema radnicima KAP-a i Boksita, onih Boksita čiji radnici danas su u jami i štrajkuju, kojima je ugrožen život, a gle čuda, u jami iznad koje je milijardu evra tih boksita koje ova država nema pameti da iskoristi. I onu prugu za

koju je dala 70 miliona evra, kolega Pajoviću, koja se jedino može odužiti na način da smanjuje troškove transporta toga istoga boksita u KAP, ni to ova država, odnosno ova Vlada nema pameti da iskoristi. I sada smo došli u situaciju ne da predložimo rješenje za spas KAP-a nego da spašavamo ono što se spasiti može, obaveze prema radnicima i Elektroprivredu Crne Gore koju KAP vuče na dno. I sada mi se ovdje serviraju stvari kako neko nije odgovoran za privatizaciju 2005. godine, tada su bili dobri partneri koji su bili ruski ili nijesu bili ruski. Da neko nije odgovoran za Ugovor o poravnanju 2009. godine, a Vlada traje osam punih godina. I sada neko misli da se izvuče na način što će reći da ne valjaju zaključci Vlade koji nijesu dobri, koje smo odbacili i hoće da se isplati Ceac ono što nije njegovo, ne valjaju ni zaključci Odbora za ekonomiju, finansije i budžet koji se bave radnicima i revizijom poslovanja. I hvala Državnoj revizorskoj instituciji što je uslišila moju molbu i danas objavila reviziju garancija gdje se vidi da je dubioza KAP-a bila 408 miliona evra 2008. godine, a akumulirani gubitak 280 miliona evra Vlade Crne Gore koju čine SDP i DPS, i od 2005. i 1998. godine. I hvala Državnoj revizorskoj instituciji što je dala nalaz gdje se kaže da su državne garancije date nezakonito, jer su bile pokrivena sa 16,8% vrijednosti nominalnih akcija koju je Ceac založio za te garancije. I odmah da se razumijemo, ovo je crno na bijelo. I svi oni koji su 2009. godine učestvovali u davanju garancija bojim se da će morati kad - tad da snose odgovornost. Dok je ove vlasti DPS-SDP, ne, ali ovo ostaje kao dokument i biće odgovornosti za ovo što je napravljeno, i sad se borimo da popravimo štetu. Kaže se, glasanje jednih sa SNP-om ili drugih sa SNP-om je koalicija. Ne gospodo, nema političke koalicije SNP-a ni sa DPS-om ni sa SDP-om. Ne, na izbore, gospodo. Svaka odgovorna Vlada bi trebalo da je pala, zato što nije ispoštovala zaključke iz februara. Ove zaključke ako ne ispoštuje, ona mora da padne. I ovdje, predsjednik Milić je pitao, da li pada Vlada ako prođu zaključci Odbora? Ne plada Vlada. Zašto, gospodo? Zašto se borite prijevremenih izbora? Pa to je jedino rješenje da riješimo konflikt u koaliciji DPS-SDP koji košta milione i milione. Upitali su me sinoć drugari partijski u Kolašinu, a što je pozicija ako se ne radi ništa. Ostaje, gospodo, status kvo, za godinu dana 60 miliona novoga duga, za još jednu godinu dana najmanje još toliko. Samo za dva mjeseca imamo 15 miliona evra za neovlašćeno korišćenje ili uzimanje struje iz distributivne mreže. I ko će to da plati? E toliko nas košta zaključak DPS-SDP koalicije iz februara. Toliko nas košta nečinjenje. Vladin predlog, kako da ne, ministre, sami ste rekli, košta mnogo. Košta i onih 40 i nešto miliona najmanje Ceacu za koje mi nijeste rekli, objasnili, na bazi čega ste, na bazi dogovora sa njima. Nema dogovora sa njima. Nema isplate Ceacu ni jednog jedinog centa, i to ste Vi ministre rekli.

Dok se opet ovdje ne uđe u Parlament nakon izvršene revizije dugovanja, jer ovi ljudi koji su napisali u Državnoj instituciji ovakav Izvještaj koji je katastrofalan za Vladu i koji ukazuje na odgovornost pojedinaca u Vladi, i biće je, oni svakako mogu u veoma kratkom vremenu da naprave reviziju realnih dugova, pa da vidimao onda ko je te dugove napravio i kako će ta država da ih vrati. Ali, je demagogija ovdje optuživati nekoga ko pokušava da riješi probleme ljudi koji su u jamama, koji rade svoj posao i koji samo traže da proizvode ...

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Molim Vas, kolega Mustafiću, mnogo je kolega iz SNP-a odustalo, čekamo cijeli dan, provjerite satnicu sa devet poslanika koliko je dobio SNP vremena, vidjećete da smo ubjedljivo najmanje potrošili. Najmanje, jer govorimo argumentima. Shvatam da neko u nedostatku argumenata poseže za političkim kvalifikacijama. Juče, predsjednik Vlade odgovarajući na konkretna pitanja predsjednika partije SNP-a Srđana Milića odgovara prebrojavanjem poslanika SNP-a. Danas neke druge kolege u nedostatku argumentacije govore da su babe i žabe isto. Nijesu. Dakle, i sada dolazimo u situaciju da ovdje moramo da objašnjavamo zašto je Predlog Vlade pao, a danas uporno neko govori o tom istom Predlogu Vlade, a ne govorimo o pokušaju da riješimo makar dio problema da spasimo ono što je DPS-SDP koalicija i ova Vlada, ova Vlada nesporazuma koja milione košta građane, da popravimo. Da ne propane Elektroprivreda Crne Gore, doveli ste je na rub propasti, da se isplate obaveze prema radnicima Boksita i KAP-a, njih 1500, i ne prema njima nego pream svim radnicima u Crnoj Gori, kako njima tako i svima ostalima, od sjevera do juga kako reče koleginica, od Rožaja do Herceg Novoga i do Ulcinja, i da napravimo reviziju dugova Kombinata aluminijuma i reviziju poslovanja. Ko se boji revizije? Da li oni koji su u Vladi od 1998. godine, da li oni koji su prošli sve faze vezane za Kombinat aluminijuma i koji su doveli Crnu Goru na ivicu propasti? I sada neko imputira SNP-u sa pokušajem da riješi dio problema jer je odgovoran prema građanima zaposlenima da će da ide u koaliciju. Ne, nema koalicije sa onima koji su upropastili ovu državu i Kombinat aluminijuma, ali ima pokušaja odgovornih političara ovdje i ljudi da pokušaju da riješe probleme koje ste vi napravili.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam.

Kolega Damjanoviću, imaćete pravo ponovo.

Kolega Šehović prijavio je komentar.

Izvolite.

DAMIR ŠEHOVIĆ:

Zaista, kolega Damjanoviću, ne razumijem nervozu koju ste nam demonstrirali ovdje kao što i ne razumijem neke druge nervoze koje su na početku demonstrirane. Vi znate da ja nijesam maliciozan čovjek, i znate da ne želim da budem maliciozan, a da hoću da budem maliciozan mogao bih da Vas pitam, da li je ta nervoza rezultat činjenice da je najtužnije od svega to što ste od nekad najjače opozicione partije, što vam imputiraju, ne imputiram vam ja, nego Vam kažem kad bih htio da budem maliciozan, mogao bih da Vam kažem da je najtužnije od svega to što ste od nekad najjače opozicione partije došli u situaciju da budete rezervni igrač ili džoker DPS-a onda kada mu je potrebno da napravi određenu većinu u ovom Parlamentu. Da hoću da budem maliciozan, a neću, mogao bih da Vam kažem, da je možda Vaša nervoza rezultat toga što ste zahvaljujući vašoj pogrešnoj politici sebe doveli u situaciju da ste gurnuti na marginu političkog djelovanja. Ali, neću to da radim i ne želim da Vas pitam to, jer mene ne interesuje to. Ono što želim da Vam kažem, da Socijaldemokratska partija jeste bila u Vladi koja je donosila pogrešne politike u vezi Kombinata aluminijuma, ali je isto tako tačno, da je od 2005. do dana današnjeg glasala protiv svakog, protiv svake odluke koja je vezana za Kombinat aluminijuma. I optužiti danas Socijaldemokratsku partiju za stanje u Kombinatoru aluminijuma je isto kao da optužite doktora zbog toga što se njegov pacijent nije pridržavao terapije koji mu je ovaj propisao i koji je radio sve suprotno od onoga što mu je savjetovano da radi. U tom slučaju nije kriv doktor koji je propisao adekvatnu terapiju, nego pacijent koji se te terapije nije pridržavao.

Dakle, ta iputiranja ka Socijaldemokratskoj partiji doživljam kao jeftinu demagogiju i ništa više. Jer, argumenti i činjenice stoje apsolutno iza svega ovoga što govorim i mogu datumski da vam ukazujem kada je sve SDP ukazivao na pogrešne poteze koji su povlačeni oko Kombinata aluminijuma, mogu da ukazujem da smo predlagali amandmane u Skupštini da se neke stvari ne rješavaju na način na koji se rješavaju, ali zahvaljujući činjenici da nijesmo imali podršku opozicije nijesmo uspjeli da to realizujemo. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Pravo na komentar. Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Kolega Šehoviću, na žalost, nijesam samo nervozan ja zbog propasti koju ste napravili zajedno sa vašim koalicionim partnerom Crnoj Gori, nervozni su građani Crne Gore koji vas gledaju. Dakle, sjedite u ovoj Vladi punih 15 godina i mastite brke, što bi se reklo narodski, a ovu ste zemlju doveli do propasti. Da vam kažem, to što ste bili protiv odluka na Vladi a zajednički ih vrlo žilavo i živahno sprovodili to, vas ne amnestira od odgovornosti od one o koje sam vam pričao kroz ovaj nalaz DRI i one koje će vas sačekati sve, jer nećemo se dijeliti na dobre i loše momke, kako bi neki htjeli ovdje u Parlamentu, i tamo iza onih udobnih medijskih fotelja i nekih nevladinih organizacija. Ne. I to vi kažete ispred partije koja se nikada nije izmjerila samostalno na izborima, i to vi kažete, naravno, jer je to vaš politički mentor gospodin Đukanović juče rekao - prebrojavate poslanike kada nemate argumentaciju.

Dakle, ne možete biti amnestirani makar od štete koju ste vi svojim glasovima napravili 29. februara prošle godine kada ste donijeli nesprovodive zaključke o kojima smo govorili ovdje nekoliko sati koji će da koštaju Crnu Goru. Od tada 40 miliona novih dugova i pad garancija od 20 miliona. 60 miliona evra ste oštetili građane Crne Gore sa vašim zaključcima (DPS-SDP) i onda ste uveli porez " euro-po euro", a sada vaš potpredsjednik Vlade predlaže gašenje KAP-a koji košta 250 do 300 mil. evra i naravno uvođenje PDV, nekih 50 mil. plus kredit, da se sa tim parama krpi ono što ste vi zakuval.

E, SNP ne može takve momke da ima dobre ili loše, nego poručuje da pokušamo da spasimo ono što se spasiti može, da Elektroprivredu ne uništite kao što ste uništili Kombinat aluminijuma i da se kao partija socijalne pravde vi okrenete prema građanima i zaposlenima u Kombinatima i Boksitima i svim onim drugim preduzećima koja ste iz Vlade udobno gledali kako propadaju svih ovih 15 godina.

Još sam dužan da kažem, jeste da neke tvrdnje pojedinih kolega da Državna revizorska institucija koja je odradila posao garancija sjajno, na zahtjev Odbora za ekonomiju, finansije i budžet prije dvije godine, konačno a dostavila danas, da ima zakonsko pravo da revidira Kombinat aluminijuma. Zakon o Državnoj revizorskoj instituciji čitam zbog građana član 4. : " Subjekti revizije su organi i organizacije koje upravljaju budžetom i imovinom države i lokalne samouprave, fondovi, Centralna banka Crne Gore i druga pravna lica u kojima država učestvuje u vlasništvu". Dakle, bilo kakvom vlasništvu.

I pod stavom 2 koja prima dotacije ili pomoć od države.

Dakle, ima zakonsko pravo i uradiće ovaj posao.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:
Zahvaljujem kolega Damjanoviću.
Izvolite, kolega Bojaniću.

MLADEN BOJANIĆ.

Vezano konkretno za tumačenje Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji. Tačno je, naravno, ovo što je kolega Damjanović pročitao ali tačno je da pravo ne doživljavaju svi isto, odnosno pravo se tumači na razne načine. Iz komentara Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji profesora Bauera iz 2007. godine možemo da saznamo da on tumači i ovo da ukoliko se radi o isključivo većinskom vlasništvu države, da je tada Državna revizorska institucija može da radi reviziju. U svakom drugom slučaju mora da vidi da li je obezbjeđeno ugovorom o privatizaciji ili odlukom toga pravnog subjekta, odnosno akcionarskog društva u kome nije država vlasnik većinski, mora da se obezbijedi odluka da se prihvati, da se uradi izvještaj da Državna revizorska institucija radi taj izvještaj.

Ovo sam govorio iz praktičnih razloga zato sam osporavao ovaj član zakona jer se bojim, odnosno član zaključaka koji je predložen jer se plašim da ćemo doći u situaciju ako se usvoje ovi zakoni da onda krenemo tumačenje zakona, opet je gubljenje vremena. Dakle, ne sporim da to stoji u zakonu ali s druge strane potpuno sam siguran da ćemo naići na različito tumačenje tog zakona i da svakako to će uzeti puno vremena.

Iskoristio bih samo da kažem priliku, pominjanje dokumentacije koju smo dobili iz Odbora vezano za studiju koja je urađena na Vladi, odnosno jedini dokument koji smo dobili pored onih zaključaka, ovaj put se zahvaljujem predstavnici Vlade, bio sam u komunikaciji, dobio sam sam dokument - Scenario o restrukturiranja pripremljen u skladu sa pretpostavkama koje je predložila država Crna Gora na sastanku održanom 5. februara 2013. između predstavnika države, KAP i N plus grupe. Dakle, radi se o malo široj prezentaciji . Nešto prepričano iz onog dijela zaključaka, nešto malo podataka ima više, ali daleko od bilo kakve ozbiljne studije , odnosno bilo kakve analize na osnovu koje bi mogli da donesemo neke valjane odluke. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:
Zahvaljujem kolegi Bojaniću.
Kolega Damjanović, odgovor.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Da ovo do kraja razjasnimo sa kolegom, članom Odbora Mladenom Bojanićem.

Član 4 Zakona o DRI, u kojem sam lično učestvovao, i predlagao amandmane i to je moj doprinos samom Parlamentu i u ime svih građana Crne Gore, jer moj posao ovdje nije da se vrijedjam sa bilo kim, iako bi to bilo milo, možda, nekim medijima, nego da radim ozbiljan posao. Tražio sam i insistirao tada da u članu 4 država ima pravo da revidira subjekte u kojem država ima 1% vlasništva. Dakle, član 4 stav 1 " i druga pravna lica u kojima država učestvuje u vlasništvu", ne većinskom nego bilo kakvom .

U stavu 2. u onim subjektima koji su primali garancije, odnosno donacije državne pomoći što je KAP eklatatan primjer. Prema tome, jasno kao dan, da DRI ima pravo da radi i nema toga radnika zaposlenoga menadžera CEAC-a koji može da spriječi Državnu revizorsku instituciju ako ovo prođe da odradi reviziju dugova pa da vidimo o kojim dugovima pričamo, ko je naduvao te dugove, da vidimo ima li odgovornosti oko tih dugova, a svaka vlada koja dodje nakon ove Vlade koja će pasti će morati da vraće nažalost dugove koje je 15 godina neko pravio. Ako nećemo da nam plijene brodove, avione i tako dalje, kao što rade države po svijetu.

Ono što želim ovdje da poručim jeste da borba za prava zaposlenih ne samo u KAP-u i u Boksitima, koji su danas u jami, ne mogu da nas gledaju, a leže ispod milijardu evra blaga koje Crna Gora ima, tek počinje. Svakom zaposlenom kojem obezbijedimo kroz ove zaključke prava u KAP-u i Boksitima tražićemo da se obezbijedi svim radnicima, a građanima da se vrati, i privredi onih 50 miliona evra, onih 50 miliona evra kroz subvencije i kroz nagrađivanje koliko je minimum Kombinat imao u ovom periodu od godinu dana famoznih zaključaka od strane Elektroprivrede. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Kolega Sekulić, diskusija, nakon njega kolega Dritan Abazović.

PREDRAG SEKULIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Uvažene kolege, gospodine ministre,

Sa pažnjom sam saslušao sve dosadašnje diskusije i osnovno pitanje je da li treba KAP i dalje da postoji ili ne, ali prije nego što dam svoje viđenje i odgovor na ovo pitanje dozvolite mi samo par napomena s obzirom da sam čuo dosta paušalnih, rekao bih, neutemeljenih ocjena koje se tiču samog procesa privatizacije Kombinata aluminijuma.

Podsjetimo se svi zajedno, nije tako davno bilo, a bilo je rasprave i u ovom Parlamentu, ima kolega koji su i tada bili članovi Parlamenta i koji bi trebali da to pamte, privatizacija je urađena na zakonit, transparentan način. O privatizaciji je raspravljano u parlamentu, postojala je i javna rasprava, Evropska investiciona banka je bila partner Vlade Crne Gore u tom poslu i još pet eminentnih evropskih firmi koje sigurno svoje ime ne bi doveli u pitanje zbog toga da pomognu investitoru u KAP ili s druge strane Vladi Crne Gore.

Takodje, da se svi zajedno prisjetimo da Kombinat aluminijuma u trenutku kada je privatizovan bila je nerentabilna proizvodnja, sa viškom zaposlenih, sa zatarelom tehnologijom i da kažemo sa milionskim dugovima koji su se odnosili kako na Elektroprivredu, tako i na Željeznicu, tako i na Luku Bar. Takodje, samo da podsjetimo da na javni poziv, internacionalni javni poziv, se tada prijavila samo jedna firma i sa tom firmom je sklopljen, po mom mišljenju, dobar ugovor koji je štutio kako zaposlene u KAP-u, tako i interese Vlade Crne Gore. Dozvolite, ne samo što je plaćena cijena koja je bila mnogo veća od tadašnje berzanske cijene, nekih 40,5% mil. eura nego je novi investitor prihvatio i većinu dugova koji su tada iznosili nekih 90 miliona eura u odnosu na glavne kreditore i 70 miliona eura u odnosu na one druge dužnike. Kažem tu je dosta bilo dugova javnih preduzeća Crne Gore, govorim o Elektroprivredi, Luci Bar i Željeznici. Sada, kada sa ove distance posmatramo privatizacioni ugovor mislim da nema nikakve dileme da je to u tom trenutku bilo najbolje rješenje za KAP jer svako drugo rješenje bilo bi lošije. Jedno od tih rješenja bilo bi tada gašenje KAP-a ili eventualno odlaganje uz nastajanje novih dugova. Ne treba zaboraviti da u narednih nekoliko godina kada je berzanska cijena aluminijuma bila dosta visoka da smo imali redovna plaćanja prema Elektroprivredi, da su ta plaćanja bila mnogo veća u odnosu na ranije godine proizvodnje, da se proizvodilo mnogo više i da je takodje čitav lanac oživio.

Medjutim, sada dolazimo do pitanja da li održati KAP.

Pitanje se, prije svega, odnosi na svjetsku ekonomiju, na cijenu aluminijuma, koju u ovom trenutku ne može niko da predvidi. Imamo dosta velike oscilacije, većina proizvodnih pogona aluminijuma u Evropi je zatvorena, prije svega zbog skupe energije u Evropi, većina njih seli svoju proizvodnju, govorim o Latinskoj Americi, ili Africi, gdje je cijena energije nešto niža gdje je mnogo isplativije proizvoditi aluminijum, da ne kažemo i to da je potreba za aluminijumom sve manja iz godine u godinu. Naravno, isto kao što nijesmo gradili novi Kombinat aluminijuma kada je svjetska cijena bila veća, mislim da u ovom trenutku ne treba razmišljati o zatvaranju KAP-a iz više razloga.

Jedan osnovni je, ukoliko zatvorimo Kombinat aluminijuma moramo da se suočimo sa činjenicom da ulazimo u višegodišnju recesiju. Uz to ne treba zaboraviti da bez bozira što bi možda ta proizvodnja od 50.000 tona u ovom trenutku bila profitabilna u sljedećih nekoliko godina može da bude isto tako da donese velike probleme, ali ne treba zaboraviti da ponovo možemo da vratimo ono što je pitanje repro lanca. Tačno je da već nekoliko godina se ne ide , da izvoz aluminijuma ne ide preko Luke Bar, nego preko Luke Ploče, ali ukoliko vratimo vlasništvo Vlade, onda bismo mogli da ponovo zaživi taj repro lanac kao što se tiče i Boksita , upošljavanja pruge Podgorica - Nikšić a isto tako i Luke Bar.

Ono što ne treba zaboraviti jeste ta mogućnost da pokušamo, ono što nijesmo mogli prije 20 ili 30. godina a to je da pokušamo sa nešto jačom preradivačkom industrijom i na taj način izbjegnemo onu priču koju smo i ovdje čuli da izvozimo samo ingote nego da pokušamo da makar napravimo polufabrikante ili sa nekom jačom proizvodnjom da napravimo nešto što bi možda moglo da izravna tu početnu gubitničku cijenu u odnosu na ono što je svjetska proizvodnja.

Cijenim da je to rješenje koje u ovom trenutku zagovaraju svi poslanici, odnosno sve političke partije, samo je pitanje, to je ona naša razlika, kako da na najbezbolniji način dođemo do vlasništva i da nas to najmanje košta. Kada su bili prvi zaključci prije godinu dana ovdje u Skupštini, zaista smatram da je ovo izvorna nadležnost Vlade i da Skupština nije trebala da se bavi sa ovim na način na koji to danas radimo, nego da se bavi sa onim što je bilo pretpostavljeno rješenje sa kojim bi Vlada izašla, ali kada je bio predlog tog prvog rješenja već tada smo imali od strane Vlade Crne Gore jasno saopšten stav, da pokušaj raskida ugovora znači ulozak u dugotrajno arbitražu. Ono što je takođe veoma loše rješenje jeste pokušaj uvođenja stečaja iz prostog razloga što tada niti Skupština niti Vlada ne kontrolišu proces, tada imamo ulazak Privrednog suda i tada se vjerovatno suočavamo sa onom najgorom mogućom varijantom a to je gašenje KAP-a.

Izvinjavam se na prekoračenju. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala.

Komentar, kolega Gošović. Izvolite.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Kolega Sekuliću, ustvrdili ste da je ugovor o privatizaciji Kombinata aluminijuma sklopljen 2005. godine dobar posao. Na protiv, to je rak rana

svih problema koji danas postoji u Kombinat u aluminijuma. Da to nije bio dobar posao pokazala je i činjenica da je taj novi vlasnik, mislim da je to bila 2008. godina, iskoristio ono pravo koje mi ne koristimo, a trebali smo da iskoristimo, i pokrenuo arbitražu - podnio je tužbu i zahtijevao od države Crne Gore da mu nadoknadi štetu od nekih 300 i nešto miliona eura. Uslijedila je i protivtužba države Crne Gore i izlaz se pronadje u zaključivanju ugovora o poravnanju. Taj ugovor o poravnanju, u suštini, udovoljio je svim onim tužbenim zahtjevima tog vlasnika KAP-a, bivšeg pravnog prethodnika ovog CEAC-a. I, kao što stoji sada u izvještaju Državne revizorske institucije, tim ugovorom o poravnanju preuzeta je obaveza da se KAP-u izda pet državnih garancija na kredite u iznosu od 135 miliona eura a upoređivanje finansijskog iznosa koji se odriču dvije ugovorne strane, shodno tom ugovoru o poravnanju 2009. godine, proizilazi da se država Crna Gora odriče potraživanja i daje subvencije za struju i garancije na kredite u ukupnom iznosu od 307. mil. eura, a En+plus grupa i CEAC otpisuju kredite koji su dali svojoj kompaniji KAP-u u iznosima od svega 40 mil. eura i 27 mil. eura. Uporedite te odnose i sve će biti jasno.

Samo da kažem da jednostavno taj partner koji nije poštovao ugovor o poravnanju nema osnova, ni pravnog ni bilo kakvog drugog, da zahtijeva od Crne Gore isplatu 40 odnosno 51 mil. eura, da bi izašao iz KAP-a, problem je samo u tome što ova vlada nije iskoristila one mogućnosti koje je imala i koje je morala da iskoristi - pokrene postupak arbitraže, proteklo je ogromno vrijeme, za ovu godinu i više dana taj problem je mogao biti razriješen i tačno bi se znalo ko kome koliko duguje. Jednostavno iz toga bi proizilazila i odgovornost mnogih i zbog toga nije taj postupak pokrenut.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala.

Odgovor na komentar kolega Sekulić, naravno daćemo priliku da komentarišu svi koji su se prijavili, ali sugerisali bismo da ukoliko je moguće racionalizujemo i komentare, kao što su nekolicina kolega uradili sa svojim diskusijama, odnosno trojica kolega iz vladajuće većine, odnosno Demokratske partije socijalista su odustali od diskusija. To su kolege Branko Čavor, Rašid Adrović i Husnija Šabović, upravo u cilju racionalizacije današnje rasprave.

Izvolite, kolega Sekuliću.

PREDRAG SEKULIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Uvaženi kolega Gošoviću, žao mi je što me nijeste pažljivije slušali. Govorio sam o ugovoru o privatizaciji 2005. i 2006. godine, ali nije zgorega da se još jedan put podsjetimo u kakvom stanju je bio tada Kombinat aluminijuma. Mislite li da jedan kombinat aluminijuma koji ima više od polovine zaposlenih koji su tehnološki višak i koji ima dugovanja u tom trenutku blizu 150 mil. eura i prema kojem imamo neisplaćena potraživanja od strane crnogorskih javnih preduzeća na nekom nivou od 30 do 40 miliona eura, koji ne plaća redovno struju i sve ostalo, mislite li da je takav kombinat aluminijuma bio profitabilan i da, recimo, za takav kombinat aluminijuma bilo lako pronaći privatizacionog partnera.

Još jedan put podsjećam, kompletan proces je bio javan, potpuno transparentno zato što smo imali partnera Evropsku investicionu banku, s druge strane pet eminentnih evropskih firmi su učestvovali u kompletnom tom procesu. U prvoj fazi za zainteresovanost se pokazalo devet firmi, ali na tenderu se javila samo jedna firma. Imali smo prodaju Kombinat aluminijuma 48,95 mil. eura, imali smo plaćanje dugovanja u tom trenutku 90 mil. dolara prema glavnim kreditorima, imali smo 50 mil. eura drugih davanja, da ne govorimo o tome da 2006. i 2007. godine imamo povećanje od 250% plaćanja električne energije Elektroprivredi Crne Gore u odnosu na 2003. godinu, da ne govorimo u činjenici da u narednih par godina imamo povećanje plata zaposlenima za više od 50%, sa nekih 500 na nekih 780 eura prosječne plate; da ne govorimo da imamo ulaganja u tehnološki razvoj. Čini mi se da moramo posmatrati sve u nekom vremenu. Znači, upravo i taj nastavak od te priče, o kom vi govorite, moramo posmatrati u vremenskom kontekstu u kojem se događa. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Kolega Pajović se prvo javio na komentar, pa kolega Šehović, komentar na diskusiju.

DARKO PAJOVIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Kombinat aluminijuma 2005. godine nije prodat CEAC-u, prodat je kompaniji koja je bila vlasnik RUSAL-a, nakon toga je prešla u takozvanu M-plus grupu, onda smo došli do CEAC-a. Takođe, ona nije bila u skladu sa kriterijumima i to da znamo, jer crnogorski zvaničnici su to objasnili da je važnija suština, a ne forma. Bez obzira na svu pomoć koju smo tada imali saglasićemo se gospodine Sekuliću da je to bila jedna jedina ponuda koja je bila pogurana nekim drugim, čini mi se kriterijumima, a ne onim što je vladalo

u poslovnom svijetu. Da je to ipak tako, a ne ovako kako ste vi kazali, govore nam svi ovi dugovi koje imamo danas. Svaka čast svakome ko je sa strane učestvovao u privatizaciji KAP-a, ali ja mu moram sa ove distance čovjeka koji je to posmatrao nakon osam godina kazati da to nije urađeno kako treba ili svmo možda mi bili ti koji eventualno nijesu odradili stvari kako treba.

Nije ovdje pitanje zatvoriti KAP i ne zatvoriti KAP. Molio bih samo da ne baratamo i da ne mijenjamo teze. Ovdje je pitanje da li mi imamo povjerenja u Vladu, istu onu Vladu koja ga je privatizovala, koja se hvalila dobrim rezultatima, da bi nakon toga došli do ovih ponižavajućih stvari, da li mi imamo povjerenja u nju. Jer u koliko donosimo neku odluku koja je vezana za KAP, onda treba poslanicima dati punu odgovornost, jer čudno smo mi društvo. Ovdje govorimo o krađi struje o milionima, ali isto tako nam basta da zatvorimo nekoga ili da ga optužimo za to što je ukrao pomadu. To je ipak crnogorsko društvo i to je realnost, zbog pomade se ide kod sudije, a ukradete ko zna koliko miliona struje i vi ste zaštićeni. Zašto? Mislím da apsolutno svako to zna. Na kraju, to ću podvući, ovo nije zaključak koji štiti radnike, da ne bi smo imali neku dilemu, ovo nije zaključak koji trajno štiti radnike. Samo da se ne igramo sa nečim što se zove socijalna demagogija.

Dakle, radnike jedino možemo da zaštitimo u koliko im kažemo da ti projekti Kombinata alumínijuma, Boksita i tome slično imaju dugoročan prosperite, a to im možemo reći na bazi analiza. Ovi zaključci to ne garantuju, jer preudiciraju samim tim da treba nastaviti sa svim stvarima. Jedino analiza, jedino sagledavanje stvari koje ekstremno loše i sagledavanje strategije kako se izvući iz te cijele situacije garantuje zadovoljstvo svim radnicima u tom takozvanom rebalansu, sve ostalo zapravo nije stvarno stanje stvari.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem, kolega Pajoviću.

Odgovor na komentar, izvolite.

PREDRAG SEKULIĆ:

Uvaženi kolega Pajoviću, samo da znamo, u trenutku kada je privatizovan Kombinat alumínijuma dugovao je nekih 20-ak miliona eura struje prema Elektroprivredi Crne Gore. To dugovanje tada je takođe kamen o vratu Elektroprivredi. Znači, u trenutku privatizacije imamo dug koji je, zavisno da li ga izražavamo u dolarima ili eurima, iznosio nekih 120 do 150 miliona. Šta je bilo tada opcija, samo smo imali jednog ponuđača, opcija je bila odbiti ponuđača i ugaziti Kombinat alumínijuma.

Dozvolite, suština je u tome da korporacija koja u tom trenutku ide na privatizaciju Kombinata aluminijuma je u tom trenutku bila drugi proizvođač aluminijuma u svijtu. Da li je to bila dovoljna referenca? Za nekoga jeste, za nekoga nije, ali u tom trenutku to je bila jedina ponuda. Da ne govorim, kažem još jedan put, pošto smo mi spremni stalno da sumnjamo u ono što je naša Vlada, u ono što su naši ljudi, a kad ne vjerujemo našoj Vladi, našim ljudima, hadje da pokušamo da vidimo ko je još učestvovao u toj privatizaciji, Evropska banka za razvoj. Izvinite, gospodo, ali postavite to pitanje njima i postavite pitanje sa svih pet finansiskih institucija koje su učestvovala u tom procesu, da li je to čisto izveden proces? Onda možemo da razgovaramo o ugovoru. Ako stalno budemo stavljali sjenku na nešto, ne morate vi meni ništa da ukazujete, znam, vi ste u opozicionoj partiji i vi ne podržavate Vladu. Mi je podržavamo i tu nema nikakve dileme to ćemo lako da riješim, ali opcija koja se takođe zagovara, jeste da KAP sada ide u stečaj. Plašim se da u tom trenutku ne kontroliše situaciju niti Vlada, niti Skupština i da to jeste opcija koja bi vodila gašenju, zatvaranju KAP-a. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Šehović komentar na izlagane kolege Sekulića.

DAMIR ŠEHOVIĆ:

Kolega Sekuliću, vjerujem da ćemo se složiti da problem nije u skupštinskim zaključcima koji su usvojeni glasovima vladajuće koalicije, prije ravno godinu dana, nego je problem u nesprovođenju skupštinskih zaključaka od strane Ministarstva ekonomije, a cijena ne sprovedena skupštinskih zaključaka je sada već oko 90 miliona eura. To je prva činjenica. Druga činjenica, problem nastaje zbog toga što se ne sprovodi prvi zaključak Skupštine, a prvi zaključak Skupštine je vezan za raskid saradnje sa CEAC-om.

Ovo što držim u ruci je Ugovor o poravnanju koji je potpisan 2009. godine, koji je po mišljenju Socijaldemokratske partije štetan po naše nacionalne interese. Čak i u takvom ugovoru postoje raskidne klauzule koje su više nego precizne, a koje daju pravo državi da aktivira zalog u onog momenta kada nijesu plaćena tri mjesčna računa. Problem je u tome što neko ne želi da aktivira tu zalogu, a ja i vi pričamo ovo pred građanima Crne Gore, pa eto motiva i pravničkoj javnosti da se bavi ovime. Tvrdim, da ne treba da idemo na arbitražu u Beču da konstatujemo ono što svi građani Crne Gore znaju, da CEAC nije platio struju, ne tri mjeseca nego godinu i po dana. Da zbog toga treba da aktiviramo zalogu, da zbog toga treba da

preuzmemo akcije, a CEAC ima pravo da ide na arbitražu ako nije zadovoljan procedurom o kojoj sam ja govorio.

Drugi način za raskid saradnje sa CEAC-om je stečaj. Stečaj nije ničiji predlog, nego je stečaj realna posledica loše politike koja je vođena u Kombinat aluminijuma, stečaj u koliko je adekvatno pripremljen, u koliko je adekvatno implementiran znači automatsko ostavljanje CEAC-a bez akcija i bez centa svojih potraživanja, znači, automatsko oslobađanje od oko 400 miliona eura nagomilanih dugova i znači očišćenju kompaniju koja jedino takva može biti ponuđena strateškom partneru. Plašim se da u koliko se ne pripremimo za tu opciju stečaja, da rizikujemo stečaj u državni Crnoj Gori. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Sekuliću, pošto ste Vi pravnik, ako se ne varam, a ja Vaš sluga dobri da pročitam Zakon o zalozi, ruski. Član 20 Zakona o zalozi - Ugovor o zalozi na osnovu kojeg se zaloga perfektuira ima snagu izvršne isprave. Vama je to sve jasno, kao i meni. Ima snagu izvršne isprave. Ako hoćete opet da pročitam naš Zakon o zalozi. Mislim da bi smo taj mogli primijeniti, ovaj ne možemo. Da se taj jedini primjenjuje kod nas. Izvinite, ali čitao sam samo zakon.

Izvolite.

PREDRAG SEKULIĆ:

Hvala, gospodine predsjedniče.

Znači, onoga trenutka kad mi uđemo u to što je izvršavanje zaključaka Vlade, a mislim da je to ministar Kavarić saopštio o prošle godine odmah nakon sastanka, jeste da CEAC ima pravo da uđe u arbitražni spor. Plašim se da bi nas taj arbitražni spor uz svo uvažavanje toga kako mi tumačimo ugovor odveo dugoročno u gubljenje pozicije, sa jedne strane, bez obzira što bi smo mi mogli da uđemo u Kombinat aluminijuma. Svi zaboravljamo da bi to značilo i aktiviranje garancija i to automatsko akviriranje garancije koje su u iznosu nekih 100 miliona i što bi takođe moglo dovesti do velikog problema sa Budžetom Crne Gore. Pretpostavljam da i vi to znate, da sada nećmo voditi dijalog.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ne, ja ću Vam objasniti samo dozvolite mi da zloupotrijebim poziciju. Pričam fakte. Prvo, garancije su aktivne onog trenutka ako hoće da ih aktiviraju, ne treba nikakav stečaj za to. To vam sad kažem i snima se sve pa će neko od nas odgovarati za ovo što priča i ja sad pričam to. Znači, čitav

naš zakon koji je po tom ugovoru koji držite u ruci nadležan za aktiviranje zaloge i rok je počeo ako se ne varam 01. marta prošle godine smo mogli da aktiviramo zaloge da budemo vlasnici 20%.

Sledeća stvar, arbitražu ne možete izbjeći. U ugovoru postoji arbitražna, ali garancije mogu biti aktivirane sutra sve zajedno sa ovakvim KAP-om, jer on ne daje nikakvu garanciju da će isplatiti nešto. Prema tome, stečaj ne vodi u aktiviranje garancija, nego nas spašava da nemamo nove troškove. Toliko samo.

PREDRAG SEKULIĆ:

Hvala, predsjedniče.

Uz podsjećanje da nismo na okruglom stolu, samo da kažem još jednu stvar. Dozvolili ste da naši povjerioci se drugačije ponašaju prema državi kada Kombinat alumijuma i dalje proizvodi i kada država stoji iza tog kombinata zajedno sa partnerom, a drugačije se ponaša onoga trenutka kad država ima spor, arbitražu i kada se ne zna šta će biti na kraju tog spora ili na kraju te arbitraže. Uostalom, samo da se vratim na još jednu tezu, da stečaj ne znači automatski gašenje fabrike. Ne, ali takođe imamo ovaj isti problem koji bi imali sa arbitražom, a to je pitanje da u tom trenutku imamo aktiviranje garancija sa velikom izvjesnošću da bi Elektroprivreda Crne Gore, a i sve druge firme željele da stanu u prvi naplatini red, a da bi samim tim bez partnera sa fabrikom u stečaju došlo do potpunog prekida proizvodnje. Čak i ako je pod uslovom da bude dobro, a kažem još jedan put u tom trenutku ne vodi proces niti Skupština, niti Vlada, u tom trenutku proces vodi Privredni sud. Čini mi se da kada govorimo o svim mogućim opcijama, sad možemo da govorimo da li su dobre ili loše, ali rekao bih da zaboravljamo nekoliko stvari. Prva stvar, to je priča o realnoj ekonomiji. Teško može biti država, a to je pokazala ekonomska kriza, čak i sa gubicima ako nemamo realnu ekonomiju i tu se slažem sa mojim uvaženim kolegom, gospodinom Kalačem. Kamo sreće da smo možda ovakve rasprave ili slične vodili kada se gasio "Gornji Ibar" ili neke druge fabrike koje su imale izvjesnu perspektivu i kamo sreće da smo se u tranzicionalnom periodu potrudili da malo više država stane iza nekih velikih projekata i velikih firmi koje su izvjesno imale budućnost. U svakom slučaju moj stav je da u ovom trenutku ukoliko pokušamo sa dugoročnom arbitražom ili sa stečajem da u tom trenutku imamo izvjesnu situaciju gašenja Kombinata aluminijuma i da je svako drugo rješenje bolje, ali poštovaćemo volju većine u ovom parlametu. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Sekuliću.
Kolega Abazović.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Hvala, predsjedniče. Poštovane kolege, dame i gospodo građani Crne Gore,

Nijesam ekonomski ekspert, ali mislim da je situacija prilično jasna, makar što se onoga gdje takođe nijeam ekspert, ali nešto i znam mogu da kažem. Žao mi je što ministar nije trenutno ovdje, ipak bih najviše imao njemu da se obratim, ali tu je njegov pomoćnik tako da u svakom slučaju mislim da je sve u redu. Kap po kap strefila nas je kap, nas kao društvo na žalost. Ovo što je na sceni je klasično silovanje ekonomije. Žao mi je što ovdje nije, kao i kolegama iz SNP-a, premijer. Ovo se pošto je on iskoristio taj termin juče, da ga ja pomenem danas, možda ga je uputio meni, nije nikakav problem, možda je makar u nečemu bio iskren, zove šarlatanstvo u politici. Ovo je neozbiljno, ljudi.

Kako je nastao problem KAP-a? Samo da vas podsjetim, i ako sam tada bio puno mlađi.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Abazoviću, da vas podsjetim, da je vaš Klub reagovaro tada da je to nepristojna riječ.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Rekao sam šarlatanstvo u politici, predsjedniče vrlo dobro sam rekao. Gubite koncentraciju.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ja sam to rekao juče, a vi zaboravljate.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Zbujunje vas koalicioni partner, predsjedniče.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ne dam se ja zbuniti, kao što vidite ne dam se zbuniti.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Izvinjavam se, samo da nastavim.

Ako se dobro sjećam u sličnom momentu, mislim u sličnom vremenskom trenutku kada se prodavao KAP organizovao se transport crkve na Rumiji. Ali ako ste prevarili ljude niste prevarili Boga. To treba da vam je jasno. Ono što ja želim da pitam ministra ili njegovog pomoćnika, ili Vladu, ili vladajuću koaliciju, nije problem, branimo li mi u ovom momentu državni interes ili obraz premijera pred ruskim tajkunima? Želim da mi se da odgovor.

Mi smo doveli državu u bezbjedonosnu prijetnju, po mom skromnom sudu. Ugrožavajući njen ekonomski interes, a samim tim ugrožavajući njen društveni interes samog ekonomskog opstanka. To smo uradili da bi zadovoljili lokalne i međunarodne tajkune i to svim građanima treba da bude jasno. Ko će platiti, pošto ste rekli da nema rješenja, usvojili mi ove zaključke ili ne usvojili, platiće građani, kao što su uvijek plaćali do sada. Ta poruka mora da bude vrlo jasna. Neće platiti premijer iz džepa, niti će prodati sat da se založi za društvo, odnosno za dugove, nego ćemo platiti mi dodatnim mjerama poreza i onim što će plaćati što je i cijenjeni kolega Šehović rekao, buduće generacije. Cijenjeni kolega Šehović je rako da smo na ivici ponora i ja sam negdje saglasan sa tim. Mislim da po mom skromnom sudu ima dovoljno ekonomskog znanja da bih mogao da mu vjerujem na riječ, ali imate li vi rješenje. Ono što je tražio naš šef Kluba, svojim zaključcima, jeste trnsparentnost. Zašto krijete karte pred crnogorskom javnošću? Zašto krijete nešto što je interes čitave države? Molim vas odgovorite, da li postoji to skrivanje i ako ne, dajte da se jedan put stavi tačka na to da uradimo pravu procjenu da li nama treba Kombinat aluminijuma ili nam ne treba i kakve posledice ćemo imati ako ga sačuvamo u ovakvom obliku ili ako ga eventualno zatvorimo? Ova Vlada samo da je jasna situacija, da ne bi bilo izbjegavanja, prebacivanja na Parlament, prebacivanja na Vladu, da premijer kaže - treba da odluči Parlament ili da kaže ministar - usvojite zaključke, ne usvojite zaključke. Ova Vlada je uništila čitavu privredu Crne Gore. Ova Vlada je napravila ekonomski masakr od sjevera do juga svih javnih preduzeća. Moda im se negdje omaklo da naprave i nešto dobro, ali u svakom slučaju odgovornost je jasna. Mi na kraju krajeva nemamo ni druge kadrove u Vladu, čast izuzecima. Imamo premijera koji je došao sedmi put i nemojte da vam pada na pamet, mislim da je vrlo nepristojno da prebacujete loptu na bilo koga drugog na parlamet ili na poslanike ili na bilo koga.

Vlada je dobila mandat ovog parlamenta za sledeće da, rješava probleme građana Crne Gore. Ako ne zna da ih riješi, ne može iz objektivnih razloga, onda treba da podnese ostavku. U svakoj normalnoj zemlji gdje ima iole demokratije, ova vlada bi davno podnijela ostavku. Ja se nadam da je KAP kap koja je prelila čašu i da će zaokret koji se ovdje pominjao se zaista i

desiti i pozivam i kolege iz SDP-a krajnje dobronamjerno i kolege iz SNP-a. Kolege iz SDP-a da otkazu poslušnost ovoj Vladi, a kolege iz SNP-a da ako treba ne glasamo ni za njihove zaključke već jednostavno da Vladu izvedemo na čistac, da dokažemo da ona nije spremna, nije sposobna da riješi ovo pitanje ida dođe neka druga, koja će ako ništa, neće nositi hipoteku odgovornosti zašto je zbog svega ovoga i došlo.

Samo još jednu rečenicu, izvinjavam se.

Ja sam za transparentnost i molim vas prestanite da svi zajedno srljamo kao guske u magli, do sad nas je to koštalo 100-200 miliona, ko zna koliko nas može koštati u budućnosti. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Najavio sam kolegu Rastodera, a onda da se pripremi kolega Lalošević.

RIFAT RASTODER:

Dame i gospodo, uvažene kolegice i kolege,

Imamo po malo čudnu situaciju, imamo privatnu kompaniju, privatnika dakle koji kaže: "Ne mogu i neću da plaćam obaveze državi Crnoj Gori", a mi se evo satima već "živi pojedosmo" kako da mu pomognemo u tome.

Zaista, rekoh čudna ili da kažem apsurdna situacija i to bi trebala biti opomena i nama i svima koji se u ovom trenutku bave KAP-om koji bi trebali tražiti neko rješenje o ovom pitanju. Istina, slažem se sa nekim ko je rekao da je moj kolega prvi Šehović da je riječ o pitanju i temi toliko važnoj da poslije odluke tim povodom teško da će i na političkoj i na ekonomskoj sceni biti išta isto ili neće bar biti ni kao što je do sada bilo. Sami znate šta slijedi nastavkom ove agonije dalje zaduživanje i opterećivanje KAP-a i Crne Gore dalje zatezanje i pregrijavanje i socijalne i ekonomske situacije, da ne govorimo o državnom budžetu itd. itd. šta je posljedica svega toga. Nije teško čak ni laicima bez razlike ko koliko ovdje poznaje materiju zaključiti šta iz toga može proizići.

Ono što treba shvatiti ovdje zaista nije pitanje treba li nam KAP ili svaka moguća kompanija i svaki menadžment i svaki menadžer, odnosno biznismen, ali trebaju nam održiv KAP, kao i svaka druga održiva kompanija i svaki uspješan i pošten menadžer i menadžment. KAP i njegov menadžment onakvi kakvi su već godinama ne da nam trebaju već postaju opasnost i po socijalnu i po ekonomsku održivost i samog KAP-a i ukupno Crne Gore. Mi čak sumnjamo da je riječ o klasičnoj pljački i KAP-a i radnika KAP-a i države, odnosno građana Crne Gore. Nebitno u ovom času čak ni ko je sve za to kriv, jer i to će doći za naplatu taj račun će kad - tad doći za

naplatu. SDP za sigurno nije to možemo danima i u oči svakoga pogledati, kriv je jedino što je godinama upozoravao i godinama skretao i godinama pokušavao da i ovo pitanje riješi i da preduprijedi i da spriječi isto kao što je onih godina prvih pokušavao nažalost da spriječi one ratne pokrete itd. itd. Nažalost, ni tada nijesmo uspjeli krivi smo što nijesmo politički snažniji da sami to možemo riješiti, ali ja vjerujem i hoću da vjerujem da u Crnoj Gori i na političkoj sceni Crne Gore ima i biće ako ne u ovom trenutku dovoljno onih koji mogu da pomognu u tome da se to zaustavi.

Tražimo rješenje ne gašenje KAP-a, nego rješenje za problem KAP-a, tražimo realnu odluku i realan izlazak iz ove situacije i nažalost nijesmo uvjereni da se to može završiti ni zaključcima Vlade ni zaključcima kolega iz opozicije odnosno Odbora za ekonomiju i budžet Skupštine Crne Gore.

Što se tiče zaključaka Vlade možda je dovoljno pogledati obrazloženje koje vi kolege su to pogledale, ali ako budu objavljene treba samo pogledati obrazloženje tih zaključaka, koliko je nemoći u tim zaključcima da se sprovede zakon sopstvene države. I nije ovdje s druge strane zaključci koje nude kolege iz Odbora odnosno iz SNP-a i ostalih, nude pošto, poto održavanje kontinuiteta proizvodnje, kako da ne, ali morate makar sačekati ono što sami tražite.... Nažalost bilo je takvih studija, sve su na neki način koliko su bile poručene, koliko su bile temeljene itd. itd. to je drugo pitanje, ali, one su govorile o nekom optimizmu ne znam nažalost evo tu smo gdje jesmo stotine miliona duga i stotine miliona obaveza još čeka nas. Stečaj ne predlaže SDP stečaj i to nije dovoljno jasno kolege i kolegice. To kaže zakon ove države Crne Gore. Dakle nije to izmislio SDP nego zakoni ove države i mi se samo borimo i molimo da te zakone primijenimo. Ako ih primijenimo učinimo to na najbolji mogući način kao što smo makar učinili sa željezarnom na programiran način vodeći računa i o radnicima, vodeći računa i o KAP-u, naravno rekoh održivom KAP-u i vodeći računa prije svega o interesu države Crne Gore.

Hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Imate dva komentara kolega Rastoder, počastvovani ste kolegom Milićem i kolegom Simovićem.

Kolega Milić prvi, samo trenutak kolega Miliću, prije nego što počnete.

Pošto prijavljeni nijesu članovi Odbora za privredu, finansije i budžet, a ima nekih amandmana predlagača ovih zaključaka, molio bih članove Odbora da pogledaju te amandmane jer su kratki, htio bih da vidim da li imaju podršku, iako su oni sada predlagač je Odbor nije više SNP da pogledate te amandmane su neki rokovi tu vezani pa članovi Odbora neka

izađu 15 minuta ili ćemo dati pauzu, kad završe ima još na spisku pored komentatora još kolega Lalošević je najavljen, kolega Lala Nikčević i to je to. Izvolite. Kolega Miliću izvolite sada.

SRĐAN MILIĆ:

Hvala.

Dakle, nijesam pristalica da se bavim time ko je kriv, sigurni budite baviće se nadležni državni organ i ovo je priča o tome gdje smo danas i šta bismo mogli da napravimo da bismo zaštitili nebih rekao spašeni, nego da bi zaštitili, što možemo da zaštitimo. Govori se o patriotizmu, govori se o državi, Skupština Crne Gore ne može zaključkom definisati da treba uvesti stečaj. Jer Skupština Crne Gore nije potražioc od KAP-a, država jeste i postavlja se pitanje zašto ćute oni koji potražuju novac od KAP-a, nigdje u ovim zaključcima našim nemate mogućnost da se kaže da smo mi protiv jednog od modela raskida ugovora, a to je stečaj. Ono što je bila dilema i sa čim se izlazilo u javnost je da smo mi za to da se daju 43 miliona, nije 43 - 51 milion i sve ovo ostalo CEAC-u. Da bi to bilo jasno u tom smislu ja znam da je ovđe svima jasno, to što je SNP predložio, ali pošto je ovo javna scena, da nebi bilo tu nikakve dileme o tim amandmanima će pisati da ne može da budu na teret Budžeta i građana Crne Gore.

Izvinite malo sam zloupotrijebio gospodine Rastoder ovu moju repliku, a Vi slobodno nastavite.

Hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Da biste pomogli gospodinu Rastoderu, mi ćemo pomoći kolegi Kaluđeroviću, on je malo zloupotrijebio mene, ali izvolite.

RIFAT RASTODER:

Gotovo da nema potrebe, ali evo. Znam u zaključcima se ne govodi o stečaju ne, ne apostrofirate ovo, ali u zaključcima ne apostrofirate ni obavezu, prvenstveno obavezu poštovanja zakona. Dakle, kolege drage ono što je prije svega, zašto se moramo založiti to je za poštovanje ove države za poštovanje zakona, a ne da dobijamo i čitamo pisma, ja ih naravno ne čitam, ali dobijamo na adrese pisma koja su moram reći ponižavajućeg karaktera. Menadžer jedne kompanije maltene upozorava državu Crnu Goru o ozbiljnosti situacije ukoliko ne uradite tako i tako kako oni očekuju, gdje smo mi to. Moramo to spriječiti, moramo zaustaviti i moramo naći načina kako da izađemo iz ove situacije iako je apsurdno da se bavimo jednim privatnikom i privatnom kompanijom, jeste tog značaja, tog karaktera, ali

zamislite neku drugu kompaniju gdje je državljanin građanin Crne Gore vlasnik ili suvlasnik, da smo toliko energije uložili i da smo toliko para uložili gdje bi bio kraj jednoj takvoj kompaniji. Pomenio se ovdje "Gornji Ibar" i "Celuloza", ni u jednoj nije to urađeno, a bile su državne kompanije.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Nisam čuo danas podatak, je li 83% radnika KAP-a ostalo bez posla od kad su došli ovakvi strateški partneri? Odnosno, zaključno sa ovom godinom treba još 500 da ode, ali to je statistika unapeđenije poslovanja. Izvolite.

MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Imamo najsvežiji primjer kada rad u Parlamentu, kada diskusije, kada dijalog proizvodi i moguća dobra rješenja kao rezultat našeg dogovora. Ja sam tako razumio dvije ključne poruke kolege Rastodera. Prva ključna poruka ako sam je ja dobro čuo, a vjerujem da jesam, bila je poziv od svih kolega da tražimo zajedničko rješenje za opstanak KAP-a. Slažem se i mislim da je to ponuda koja upravo odgovara odgovornosti partije koja je u vladajućoj koaliciji, odgovornosti jedne parlamentarne partije i odgovornosti koja je uvijek krasila uvaženog kolegu Rastodera. Druga važna činjenica koju sam čuo od kolege Rastodera na samom kraju diskusije je da SDP-e ne traži stečaj, to je bila ključna poruka. Istina, u nastavku svoje priče je saopštio da to traži zakon i imam tu jednu primjedbu u odnosu na ono što je projekcija gospodina Rastodera bila da se programirani stečaj u KAP-u može jednako uspješno realizovati kao što je bio programirani stečaj Željezare. Mislim da, to sam čuo od ljudi eksperata, stručnjaka, da su to ne uporedive stvari, da smo u Željezari imali situaciju gdje je tehnološki moglo ići sa varijantom isključeno - uključeno, a kod Aluminiskog kombinata tehnologija je ipak potpuno drugačija i da svako gašenje KAP-a bi po svim procjenama značilo njegov gubitak za sva vremena.

Na samom kraju često puta se danas, a i kolega Rastoder ....priču o kompaniji, o našem privatizacionom partneru. Mislim da tu nema ništa sporno, mislim o tom partneru koji je izvršio privatizaciju, kao i o svim drugim u Crnoj Gori treba pričati. Treba analizirati koliko je ispoštovan Ugovor o privatizaciji, treba analizirati koliko su ispoštovani Ugovori o investiciji, koliko je ispoštovan, kakvi su dugovi, kakav je karakter tog kompanijskog duga i sve to. Hajmo neke stvari da ostavimo revizorima, a mi da se posvetimo aktuelnom pitanju. Kako da istinski osvarimo ono što je i kolega Rastoder

najavio kao tu svoju diskusiju i osnovni cilj partije iz koje dolazi, a to je da doprinese opštem opstanku KAP-a. Mislim da ovi zaključci koji se spremaju, koji su spremni od Odbora skupštinskog za usvajanje, da oni upravo daju garanciju opstanka KAP-a, a onda u hodu da analiziramo sva ova otvorena pitanja i dođemo do dugoročnih odgovora u odnosu na ono što je model dugoročne održivosti industrije aluminijuma u Crnoj Gori. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Izvolite.

RIFAT RASTODER:

Hvala Vam, kolega Simoviću, hvala na komplimentima, ali ne i na ironiji. Vidite, jesmo mi za dogovor, kao što znate jesmo uvijek za dobro zajedničko rješenje, ali nijesmo za rješenje po svaku cijenu i nijesmo za rješenja koja garantuju, jedino što garaantuju - garantuju dalje plaćanje obaveza prema Ruskom, ne bitno kom partneru, ali vlasniku kompanije i tako dalje. Ne, na protiv, zaključci Skupštine, osnovni zaključci Skupštine traže prvenstveno da se to pitanje riješi, ali riješi se na bazi zakona. Zamislite da ste vi ili ja dužni nekoliko mjeseci električnu energiju, šta bi bilo? Prinudno bi sud naložio naplatu, mi o tome uopšte ne govorimo. Mi na protiv, kako da pomognemo ili kako da izađemo u susret tome koji kaže ne mogu i neću da plaćam, nemojte molim vas, tako da za takav dogovor ne mogu nikada biti, ali u svakom slučaju jesmo i ja i SDP-e uvijek i bićemo maksimalno za razgovore, dogovore, ne na bazi ovih zaključaka i ne mimo zakona ove države.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Lalošević, izvolite. Kolega Nikčević, neka se spremi.

VASILIJE LALOŠEVIĆ:

Hvala Vam, predsjedniče Parlamenta, poštovane kolege, poštovani građani Crne Gore, uvaženi predstavnici Vlade iz bek stejdža, jer ih nema trenutno ovdje, predpostavljam da su negdje iza pozornice.

Pričamo o veoma značajnoj, kažu stručnjaci, eksperti, ekonomisti, najznačajnijoj temi u Crnoj Gori, mislim da jeste, ali pričamo u predvečerje jednog velikog praznika. U ovoj najljepšoj zemlji na svijetu bio to Prvi maj, Dan ranika, Dan rada, kada su milioni Jugoslovena proslavljani na prvomajskim urancima sve ono što su radile njihovih ruku djelo. Bojim se da danas veoma malo radnika u Crnoj Gori, na žalost, može se pohvaliti time

da će tih prvomajskih praznika proslaviti neki rad ili svje radno mjesto, ali to je drga priča i ne želim da ovom prilikom ulazim u sociološka objašnjenja svega toga.

Moram jednu stvar da vratim i upućujem i vama gospodo iz vlasti i jednima i drugima. Hajde da se sjetimo kada je sva ova priča počinjala tada ste u ciljevima Vlade o KAP-u kazali i ovo: da ćete da vodite računa o opstanku, dugoročnom razvoju KAP-a, da ćete da vodite računa o opstanku i dugoročnom razvoju takozvanih povezanih preduzeća. Podsjetiću vas da su povezana preduzeća Luka Bar, Željeznica, Elektroprivreda, Rudnici boksita, Rudnici uglja u Pljevljima, Termoelektrana, Hidro potencijali i sve ono što čini jedna repro lanac i tu uvažena gospodo iz vlasti dolazimo do jedne ključne stvari. Frapirao sam se kada sam vidio potpredsjednika Vlade za ekonomski sistem koji kaže da se ježi od izraza - repro lanac. Ako se on kao ekspert i glavni u Vladi zadužen za ekonomiju ježi od izraza repro lanac, što da radim ja laik, koji čita ove vaše ciljeve, a to ste zajedno radili? Kaže, mora se voditi specijalno računa o takvozvanom dugoročnom opstanku i razvoju povezanih preduzeća i povezanih privrednih subjekata. Gospodin potpredsjednik Vlade kaže da se ježi od tog izraza.

Gospodo iz vlasti, i jedni i drugi, govorili ste tada da ćete uposliti nove radnike u KAP-u i da ćete razviti kapacitete fabrika prerade i tako dalje, uvažene kolege iz mog kluba su govorile o tome. Govorili se da ćete riješiti pitanje zaštite životne sredine, govorili ste da ćete još produbiti takozvani investicioni proces, imali ste tu i neke rokove, a pominjali ste i javni imidž koji će doprinijeti da svi investitori posežu za mogućnošću da "ulete" u KAP ili eventualno ulažu neke nove investicije. Poštovane kolege od svega toga ništa, a podsjetiću vas još jednu stvar. Da ovaj procesprivatizacije ne samo KAP-a i tu se slažem sa kolegama koji su govorili. Nabrojaću ja iz moga grada Bara makar deset privrednih subjekata koji su, na žalost, posle privatizacije propali, ali ću se složiti sa onim svim koji govore, pri tom neću se složiti sa onim koji spinuju javnost i pokušavaju da od ove večerašnje odluke, vidjećete mnogima će biti jasno je sve nakon amandmana ko će vrlo brzo slijediti pokušavaju da je ovo istorijska sjednica gdje će neko pružiti slamku spasa nekoj vladi tamo neće. A imate šansu gospodo međusobno pogotovo vi iz mlađeg dijela ili manjeg dijela koalicije da ukoliko je večeras u zavisnosti od zadovoljstva ili nezadovoljstva svim ovim što se danas dešavalo kažete stop, dosta je bilo, idemo na nove izbore.

Ajde, stisnite petlju pa da idemo svi na izbore, pa kome opanci, a kome obojci, pa kome 16 kome 9, kome 32, kome 6. Da vidimo živi bili pa vidjeli, okreće se kolo sreće, kada se govori istina i kada se govori sa argumentima. Nemam straha, ako ćemo da poštujemo osnovne principe parlamentarizma.

Pa ako vam se to već ne sviđa ako ste sami projektovale ovdje da se pojedine stavke iz svega ovoga i ciljeva Vlade nijesu realizovale evo vam šanse, da ne govorim briga za sve one stvari koje su se dešavale loše u crnogorskom društvu. I moram nekih živ ostao noćas da ne pomenem još jednu stvar. Učestale i takozvanim privatnim interesima motivisane izmjene pojedinih zakonskih regulativa a bogu hvala evo sam deseta godina u crnogorskom parlamentu koje su dolazile od strane jednog dijela takozvanog nastavno-naučnog kadra sa jedne institucije univerzitetske koja je ovdje blizu na 500 metara vazdušne linije koje su išle na ruku svim tim tajkunima i koje su išle na ruku tobožnju legalnu bazu da zadovolje, a omogućavali da se mimo procedure pravila i tendera donose neki privatizacioni procesi, odnosno odvijaju samo govore da se pogledate gospodo jedni druge u oči vi manji da kažete dosta je bilo nećemo više sa vama jer ste doveli Crnu Goru, a oni vama da kažu dosta je bilo bogami i sa vama jer ste i vi uradili i aminovali sve ono što je doprinijelo da se stvori takav loši imidž u Crnoj Gori koji imamo.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Gospodine Laloševiću, da ne bismo dočekali uranak ima, inače sam čestitao 1.maj građanima u vaše i u moje ime, ali prije uranka kolega Šehović ima komentar.

DAMIR ŠEHOVIĆ:

Hvala, gospodine predsjedniče.

Uvaženi gospodine Laloševiću,

Javio sam se čisto zbog pojašnjenja navoda jer nijesam kod vas primijetio nikakvu negativnu emociju već želju da se razumijemo oko pojedinih stavova koje ste citirali.

Ja ću se nadovezati na ono što ste vi rekli i reći ću da se ja i gospodin Lazović ježimo od potčinjavanja Države Crne Gore kompaniji koja se zove CEAK i ja i gospodin Lazović se ježimo od pomisli da kompaniji koja je ponižavala i finansijski iscrpljivala svo ovo vrijeme Državu Crnu Goru neko predlaže da platimo 51 milion eura. I ja i gospodin Lazović se ježimo od kompanije koja krade struju i ja i gospodin Lazović se ježimo od kompanije koja iznosi novac iz Crne Gore. I ja i gospodin Lazović se ježimo od kompanije koja je 85% radnika KAP-a ostavila na ulice i ja i gospodin Lazović se ježimo od izvlačenja po dva miliona eura sa računa KAP-a svakog mjeseca i ja i gospodin Lazović se ježimo od kompanije koja je po osnovu ugovora o poravnanju dobila 300 miliona eura državne pomoći, a sad traži još 51 da bi nam dala 75% vlasništva na koji je uzgred rečeno već

godinu dana nema pravo samo da Ministarstvo ekonomije počne da realizuje zaključke Skupštine, ali se ja i gospodin Lazović ježimo i vještačkog repro lanca koji treba održavati na leđima drugih građana Crne Gore i ja i gospodin Lazović se ježimo od populizma u Kombinat u aluminijuma i činjenice da pojedini predstavnici sindikata Kombinata aluminijuma primaju platu duplo veću od mene i vas i ja i gospodin Lazović i čitav SDP se ježimo od te navale populizma i ne smatramo da su radnici KAP-a 30 puta vredniji od radnika Gornjeg Ibra ili bilo koje drugog preduzeća u Crnoj Gori jer otpremnine koje su predviđene su taman toliko veće koliko su predviđene one otpremnine koje su ovi drugi radnici širom države Crne Gore dobijali od Fonda rada. E upravo zbog toga smo smatrali da treba da sjednemo i da napravimo dogovor, dogovor oko održivog Kombinata aluminijuma ukoliko ga može biti a ne dogovor o očuvanju Kombinata aluminijuma po svaku cijenu i preko leđa drugih građana Crna Gore. E to je nešto oko čega se vi i ja nismo razumjeli, a što sam ja pokušao ovom prilikom da pojasnim.

Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Izvolite kolega Laloševiću.

VASILIJE LALOŠEVIĆ:

Od poslanika sa kojim ja imam građansku komunikaciju, ali se ja ježim od ježenja što se ježe on i gospodin Lazović, jer je to loše po zdravlje. A ja se ježim od svih ovih 15 godina koliko ste vi u Vladi što ste uradili da ne nabrajam ja sad kolektive iz moga grada.

Dakle, ja se ježim od vaše ježnje.

I moram jednu stvar da vam kažem.

Četiri, pet opcija danas se iskristalisalo ovdje, mogućnosti oko KAP-a. Ali u nekim djelovima diskusija pojedinih ljudi iz vlasti proizilaze neke riječi za koje ja prosto ne mogu da vjerujem da se čuju od nekoga ko je bio do sada odgovoran i ko treba da bude odgovoran, da vodi ovaj narod i ovu zemlju. Po toj logici, ukoliko nemate mogućnosti da vodite ovaj narod i ovu zemlju trebate da demisionirate i onda ćete se prestati ježiti, živjet ćete normalno kao svi građani Crne Gore, jednostavno biće vam bolje u tom dijelu što se tiče tih tegoba. Ali dali će nam biti svima bolje pitanje je sada kroz nekoliko vaših diskusija proizilaze riječi, agonija, ucjena, bankrot, reorganizacija, preuzimanje dugova, dužničko ropstvo, nove subvencije neizvjesna budućnost, pa to ne može da priča ili tvrdi neko ko je u vlasti, a da pri tom nema rješenja. S obzirom da ste ih makar deset puta danas ponovili, ja vam toplo preporučujem da idemo na izbore.

Ponavljam još jednom, kome opanci, kom obojci, ali ćemo svi zajedno pred ovim narodom koji nas gleda pred svim ovim radnicima, svih ovih uništenih preduzeća reći da smo pokušali da uradimo neke stvari za dobro i tu se mi slažemo gospodine Šehoviću. Ima još jedna stvar koja duboko zabrinjava ponovio sam je, a kolega Damjanović je imao prilike da govori o tome. Ovo famozno spinovanje javnosti dovešće do mogućnosti da neko možda u jednom trenutku izgubi živce, neće bolje biti ni narodu Crne Gore, niti ovim radnicima o kojima govorimo ukoliko krene i dalje ta priča o tom spinovanju da će ovaj sa ovim, da će onaj protiv onoga a u suštini i dalje ćemo ići u ovu agoniju kako je neko od poslanika vlasti danas rekao i neizvjestnu budućnost i dužničko ropstvo i kanibalizam prve vrste koji je bio nekada, kada je Velika Britanija je bila najveća kolonijalna sila ovakvih stvari se nije dešavalo.

Hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Imate još jedan komentar otprilike kolega Milošević, ima komentar na vaše izlaganje.

TARZAN MILOŠEVIĆ:

Gospodine predsjedniče, poštovane kolege.

Samo najkraće gospodine Laloševiću, što se tiče izbora izbori su bili 2012.godine, ja mislim da će 2016.godine biti novi izbori u redovnom roku a da ćemo mi do tada bez obzira na ove Šehovićeve riječi funkcionisati kao koalicija. Ono što su dvije teze koje su bile nekolicke teze koje su bile danas ovdje vrlo važno. Prvo, govorili su da vodimo računa o KAP-u. Mi smo obećali, evo vidjeli ste i danas svo vrijeme branimo KAP ubismo se da dokažemo da KAP treba i dalje da funkcioniše i da treba i da je dobra i za Crnu Goru i za građane Crne Gore, istovremeno i za radnike KAP-a. Svo vrijeme su se ljudi žalili za ugašenim radnim mjestima Gornji Ibar, Rožaje Vunarski kombinat itd. Mi sad govorimo da ugasimo još jednu fabriku sa malo argumenata u odnosu na toliko firmi koliko smo ugasili. Pitanje je ovdje kako doći do rješenja, složili smo se da nam nije partner dobar, svi zajedno smo to ovdje konstatovali. I šta je razlika u onome o čemu razgovaramo danas i u čemu je srž. Naša je ambicija da u sljedećih nekoliko godina siguran sam, možemo da nađemo boljeg strateškog partnera. Da to košta državu Crnu Goru na izvjesni dio novca ovdje na taj način će Crna Gora dobiti novog partnera Aluminijskog kombinata ali sam siguran da će preuzeti dio obaveza i to će najmanje koštati Crnu Goru, a ne da će koštati Crnu Goru puno, ja sam siguran u to.

I druga stvar koja je važna za nas ovdje, evo Indijci su 2011.godine kupili 15% akcija Aluminijskog kombinata. Mislim da nijesu oni dovoljno neupućeni, da dovoljno ne poznaju situaciju a da kupuju akcije Aluminijskog kombinata.

I ovdje je bila jedna teza pod izuzetno gospodina Lazovića nekih polemisa sa tim Ekonomski fakultet je bio neko ko je stalno pratio rad u toj firmi, rad Aluminijskog kombinata. A što se tiče ovdje da se raskine ugovor i da se aktivira zaloga i da ta potpuna saglasnost i možemo se i danas dogovoriti od toga da mi glasamo o tome da se raskine ugovor aktivira zalog i da se taj postupak vodi potpredsjednik Lazović i mi smo potpuno saglasni sa tim.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ne može to složiti, to je pisalo u zaključcima od prošle godine ako nijeste znali. Prema tome, nemamo se što složiti, to stoji u zaključcima od prošle godine. Prošlo je 14 mjeseci od tada, što bismo se slagali.

Izvolite kolega Laloševiću.

VASILIJE LALOŠEVIĆ:

Kaže životna filozofija ljudi da mrdnem mali korak, pokušava da mrzi ili počinje da mrzim. Ja se ne bih zaista miješao u vaše unutrašnje skladne odnose zaista se ne bih miješao ali bih vam rekao da je nama bitno gospodine Laloševiću i tu se slažemo da napravimo tu analizu najzad. Ima li budućnosti KAP-u. Da vidimo da li taj KAP može biti alternativa, možda ponovo razvoja Crne Gore. Da vidimo da li taj KAP može izvršiti reviziju poslovanja i utvrditi stvarni bilans stanja. Da vidimo da li možemo obnoviti i pokušati da obnovimo taj energetska, metalurško hidro sektor potencijal Crne Gore. Da vidimo da li možemo sačiniti i studije dugoročne svih ovih potencijala kojih objektivno imamo. Ali takođe nam je bitno da ne damo nikome više ni centa i u tome je intencija Socijalističke narodne partije i poruka spinovanima i svim onima koji psinuju od ovog rješenja SNP-a neće više niko dobiti ni centa. Neko pokušava apsolutno da prikači nešto što nije tačno, a mi smo borci za istinu i pravdu u ovom Parlamentu jer nas je narod birao i hoćemo to da kažemo. Nema ni centa nikome i bitno je da napravimo analizu ima li KAP budućnost. O skladnim unutar partijskim odnosima ponavljam još jednom nekih ovom prilikom u predvečerje praznika i nećemo uraditi ništa što će koštati građane i pogotovo radnike Crne Gore. Radnička klasa u Crnoj Gori je uništena i ponavljam još jednom mnogo bi vode trebalo da protekne i mnogo minuta da traje još ova Skupština da objasnimo te razloge, ali ajde da se složimo sa ovim imamo mogućnost da vidimo može li

KAP ponovo biti lokomotiva razvoja Crne Gore, ako ne može neka radi tehnika skupštinska...

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Napokon smo našli krivca Tehnika Skupštine će da riješi pitanje KAP-a.

Ja mislim da je stvar toliko očigledna da bi možda čak i oni to riješili. Mislim da je stvar toliko očigledna da bi oni to bolje riješili od nas čini mi se na kraju.

I nije završna riječ, ali jeste završno obraćanje u ime Kluba DPS-a kolega Nikčević, a ja molim Odbor za privredu, finansije i budžet da se povuče u crvenom salonu održi radničku sjednicu.

Mi ćemo napraviti pauzu 15 minuta.

Izvolite, kolega Nikčeviću.

RADIVOJE NIKČEVIĆ:

Poštovani predsjedniče, kolege poslanici, poštovani građani, ako uopšte gledate ovo zasijedanje,

Pitanje budućnosti KAP-a jedno je od najznačajnijih ekonomskih socijalnih ja bih se usudio da kažem i političkih pitanja koja u ovom trenutku stoji pred Vladom Crne Gore pa i našim Parlamentom. Ovo je pitanje kojim bi trebalo da se bavi prije svega Vlada Crne Gore. Međutim, imajući u vidu njegovu složenost pa i uticaj na ukupnu ekonomiju Crne Gore, sasvim opravdanim se čini što je Skupština i prošle godine razmatrajući ovo pitanje donijela niz zaključaka i sebe uključila u rješavanje ovog pitanja i na taj način preuzela ili preuzima dio odgovornosti za njegovo rješavanje.

Priča o KAP-u njegovoj sudbini traje od samih početaka njegovog rada. KAP je bio više puta bio u krizi sličnoj danas, ali uvijek su se nalazile manje više, uspješna rješenja za nastavak njegovog funkcionisanja. Vjerujem, da ćemo i mi to ovog puta uspješno učiniti bez obzira na razlike i pristup koji imamo, a čini mi se da svi imamo jedan zajednički cilj da se analizira stanje u KAP-u i da se na način na koji to projektovano našim zaključcima dovede do kraja i izabere najpovoljnije rješenje, a vjerujem da je opstanak KAP-a.

Treba li nas podsjećati na dileme koje su bile prisutne i prije njegovog formiranja kao što je lokacija, sjećate se tada tada je bila Nikšić za pored nalazišta sirovina boksita umjesto Podgorice, tada je argumentacija bila da će troškovi proizvodnje u Podgorici biti uvećani samim troškovima prevoza, koji danas opterećuju cijenu boksita odnosno cijenu aluminijuma, od rudnika do rampe u Nikšiću istovar, utovar, onda imamo prevoz do Podgorice itd.

Naravno i tada je neka politika odlučila i on se gradi u Podgorici. Takođe bila je prisutna i dilema oko izbora tehnologije, da ne govorimo o posljedicama po ekologiju Crne Gore koja je posljedica upravo izbora takve tehnologije, koji su pratili ovaj kolektiv svo ovo vrijeme kao i današnjih dana 41 godina od njegovog početka, koje su i danas aktuelne ni danas nije prisutna ideja da se fabrika Glinice gradi u Nikšiću u neposrednoj blizini rudnika rudnih ležišta to dolazi iz ovih klupa od naših kolega i to u trenutku kada se završila rekonstrukcija pruge Nikšić - Podgorica koja bi trebala da smanji troškove prevoza boksita. Da ne govorimo o pitnaju izvora energije iz koje bi se napajao Kombinat. Sve ovo ukazuje na svu složenost problema funkcionisanja KAP-a sa kojim su se suočavale sve vlade u posljednjih 40 godina.

Zaključcima Skupštine Crne Gore, Vlada je bila zadužena da u skladu sa zakonom i ugovorom na najefikasniji način raskine saradnju sa CEAK-om. U tom smislu Vlada imajući u vidu ekonomske performanse proizvodnje KAP-a kao i globalna očekivanja kretanja i međunarodne standarde poslovanja u ovoj oblasti razradila moguće opcije.

Da ponovim, kao moguće rješenje pokretanja arbitražnog postupka kojim bi se omogućilo prenošenje akcija CEK-a u KAP i rudnicima boksita na državu pokazala se kao najlošija opcija imajući u vidu da je pored ostalog međunarodna arbitraža skup i dugotrajan proces. Raspravom smo vidjeli da i ovdje ima i nekih drugih rješenja. Umjesto toga Vladih je predlog da se definiše model održivosti KAP-a kroz preuzimanje vlasništva istovremeno konverziju duga u kacije u smanjenje proizvodnje i angažovanje otprilike jedne polovine trenutno zaposlenih radnika. Najgora varijanta bi bila da se ne postigne dogovor i da KAP ode u stečaj, što treba izbjeći po svaku cijenu. Uporediti stečaj u KAP-u i stečaju u Željezari. Ja mislim da Milutin Simović na neki način to i približio to je ogromna razlika u Željezari je mogla Željezara da svakog dana i svakog mjeseca i mjesec dana i godinu dana i da se uvijek pokrene proizvodnja ovdje jedan dan zastoja ogromne posljedice i pitanje i kolika ulaganja da bi se pokrenula proizvodnja. Bez obzira koja se opcija izabere osim zaustavljanja KAP-a neophodan je preduslov za realizaciju se postizanje dogovora privrede Crne Gore o snadbijevanju KAP-a električnom energijom. Ovo je najurgentnije pitanje imajući u vidu činjenicu da KAP trenutno nema snadbijevanja električnom energijom, ako se izuzme da je crnogorski elektroprenosni sistem do prije nekoliko dana bio je i privremeni snabdjevač.

Ovom prilikom treba kazati da za KAP nema jednostavnih a ni jedinstvenih rješenja. Bilo koja opcija da se izabere nastavak rada i zatvaranje KAP-a za sobom povlači čitav niz imalo jednostavnih rješenja da

bi KAP bio održiv sistem, mora se riješiti stabilni i jeftin izvor energije, dugoročan to se može riješiti novim izvorom energije iz hidropotencijala sa kojima Crna Gora raspolaže da bi rudnici boksita bili dugoročno stabilna firma, mora se uložiti nekoliko miliona stručnjaci kažu čak i dugoročno 15 miliona u Glinicu u njenu organizaciju koja bi se kao investicija vratila za dvije godine a da ne govorim o tome da bi se kvalitetna glinica mogla plasirati na evropskom tržištu gdje nedostaje. Nakon toga golazi potreba za aktiviranje prerađivačkih kapaciteta što u ovom trenutku nije realno. Od značaju KAP-a za ekonomiju Crne Gore govorili su mnogi pa neće biti suvišno da i ja ovog puta nešto kažem. KAP Crnoj Gori treba iz više razloga, KAP učestvuje u ukupnom iznosu Crne Gore preko 40%, razvoj Crne Gore ne može se zamisliti ili zasnovati samo na razvoju poljoprivrede i turizma mora se zadržati i KAP kao i Željezara sa modernizacijom i ulaganjima u nove tehnologije što bi sa prerađivačkim kapacitetima na bazi čelika i aluminijuma bio značajan zamac Crne Gore, a da ne govorim o mogućnostima zapošljavanja stručnjaka koji dolaze sa fakulteta, mašinskog fakulteta, metalurškog fakulteta, ukidanjem KAP-a ja mislim da treba onda ukinuti i te fakultete, jer tržište rada za ovaj prostor je usko.

Opstanak KAP-a i rudnici boksita imaju šansu, u protivnom deđavaće se ono što se dešava ovih dana. Jednostavno aktiviranje glinice boksiti isporučujuboksit KAP-u to je jedna šansa. U ovom trenutku, u posljednjih nekoliko godina pokušaj da se traži neki drugi partner, nije uspjelo. Ovih dana je nešto urađeno sa mađarima, iz tih osnova je i ovaj razlog zatvaranja radnika u jami tražeći garancije od Vlade Crne Gore, imajući u vidu da su pred nekim ugovorom. Ali, to su sve neki ugovori koji su dosta rizični, ugovori koji nijesu profitabilni, jedino rješenje je KAP i za boksite, i za željeznicu, i za Luku Bar, i za mala i srednja preduzeća iz oblasti trgovine, transporta i usluga.

Procjena je da bi sve ove firme, od ovih firmi živjelo 10 hiljada naših građana. U tom smislu zaista tražimo ono rješenje i podržavamo rješenje koje je i optimalno, rješenje koje će učiniti sve da se KAP spase, izuzme od ovog vlasnika i stvore uslovi za naredne poteze, eventualno modernizacija ili mala privatizacija. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ovim smo završili raspravu, bar za ovaj put.

Čućete zvono kada naš Odbor završi sjednicu o amandmanima i ostaje nam još da se izjasnimo o zaključcima.

Čekajte zvuk zvona.

- pauza -

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Poštovane kolegice i kolege 25. saziva, nastavljamo rad.

Dobili smo amandmane, Odbor se izjasnio o njima. Dobili ste izvještaj.

Mislim da bi bilo korisno da ih predsjednik Odbora pročita i da možda, ako ima potrebe, i pojasni nešto, u svakom slučaju korisno je da se pročitaju, nema ih previše.

Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem, predsjedniče.

Izvinjenje što je stručnoj službi trebalo ipak malo vremena da napravi prečišćeni tekst amandmana, odnosno zaključaka sa podnesenim amandmanima. Podnijeli smo izvještaj o radu Odbora u odnosu na predlog amandmana poslanika Srđana Milića na zaključke Odbora za ekonomiju, finansije i budžet, i četiri amandmana koja je poslanik Milić podnio, dakle tri izvorno i četvrti koji je modifikovan su dobili saglasnost Odbora, i sada ide ka Parlamentu sa prečišćenim tekstom zaključaka koji ću vam pročitati radi preciznosti i da bi znali o čemu se izjašnjavamo.

Dakle, prečišćeni tekst zaključaka, sada glasi ovako:

1. Nastavak poslovanja i kontinuitet proizvodnje u energetske - metalurškom reprodancu, bez obzira na način raskida saradnje sa CEAC-om.

Imajući u vidu da strani partner nije poštovao ključne ugovorne obaveze, prenos akcija CEAC-a na državu Crnu Goru, moguće je

uraditi jedino, na najefikasniji i najekonomičniji način, bez naknade po bilo kom osnovu, i tereta za Budžet i građane Crne Gore.

2. Skupština Crne Gore obavezuje Vladu da do 20.05.2013.godine formira stručni tim sastavljen od domaćih i međunarodnih eksperata koji će do 20.10.2013.godine podnijeti Skupštini Crne Gore na usvajanje studiju dugoročne održivosti i razvoja aluminijske industrije u Crnoj Gori.
3. Definisanje odgovarajućeg modela za izmirenje duga KAP-a prema EPCG i uslova ugovora o snabdijevanju električnom energijom u narednom periodu; nagrađivanje potrošača koji uredno i na vrijeme izmiruju račune za električnu energiju i nakon 01. 08. 2013. Godine, da se na pravedan način definiše program potpunog izmirenja postojećeg duga za električnu energiju za potrošače koji su u stanju socijalne potrebe;

da se izvrši identifikacija i otpis dugova za električnu energiju za ona domaćinstva za koja su se stekli uslovi sa aspekta eventualne zastare potraživanja u skladu sa zakonom;

da se izvrši predlaganje modela nagrađivanja redovnih platiša iz kategorije "ostali potrošači" na način i u obimu koji će biti stimulativan i za ovu strukturu;

da se u predviđenom roku dostavi Skupštini, odnosno nadležnom Odboru predlog načina investiranja u ove kapacitete;

Sve gore navedene elemente treba završiti do 30. 06. 2013. godine.

4. Da obezbijedi sve neophodne uslove za puno poštovanje zakonskih obaveza i obaveza predviđenih kolektivnim ugovorom prema zaposlenima u KAP-u i Rudnicima boksita, kao i za izmirenje postojećih obaveza nastalih na zakonu zasnovanim pravima iz radnog odnosa.
5. Skupština Crne Gore traži od Državne revizorske institucije da, u skladu sa zakonom, izvrši reviziju dugova KAP-a i da o tome podnese poseban izvještaj Skupštini i Vladi Crne Gore do 31. 05. 2013. godine, a imamo i ovaj rok gore koji je definisan tačkom tri, dakle ostavlja mogućnost do 30.juna.
6. Skupština Crne Gore traži od Državne revizorske institucije, da u cilju sprovođenja zaključaka od 29. februara 2012. godine, odnosno obezbjeđenja potpune i nezavisne revizije poslovanja KAP-a, od dana preuzimanja od strane CEAC-a, obavi predmetnu reviziju, uz mogućnost angažovanja ekspertskih stručnjaka sa posebnim specijalističkim znanjima, u roku koji će se precizno definisati u dogovoru sa nadležnim skupštinskim odborom i Vladom Crne Gore.
7. KAP će najkasnije u roku od dva mjeseci od donošenja ovih zaključaka definiše model da se proces proizvodnje u KAP-u odvija uz puno poštovanje normi i standarda propisanih zakonima Crne Gore kojima se uređuju pitanja upravljanja otpadom, zaštite životne sredine, procjene uticaja na životnu sredinu i sprečavanja uticaja na životnu sredinu.

Pomenuti proces proizvodnje u KAP-u, shodno navedenom, započeće da se odvija najkasnije u roku od godinu dana od dana donošenja ovih zaključaka.

8. Ovi zaključci predstavljaju cjelinu sa zaključcima Skupštine Crne Gore od 29.02.2012.godine i od 08. juna.2012. godine.
9. Vlada Crne Gore, kao državni organ nadležan i odgovoran za vođenje ekonomske politike Crne Gore, koja je odgovorna i za realizaciju ovih zaključaka, najmanje jednom u tri mjeseca će Skupštini Crne Gore podnositi detaljnu informaciju o problematici poslovanja KAP-a i RBN i realizaciji Zaključaka Skupštine Crne Gore u vezi sa tim.

To je prečišćeni tekst zaključaka nakon rasprave na Odboru.

Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Želi li po jedan u ime kluba da se izjasni?

Želi kolega Bojanić i podnosilac amandmana kolega Milić.

Izvolite, kolega Miliću.

SRĐAN MILIĆ:

Hvala vam na intervenciji gdje ste rekli nešto što je meni promaklo. I ne znam koje su proceduralne mogućnosti, čak i do nivoa da zatražim posebnu sjednicu Kluba i da mi onda zauzmemo stav oko svega.

Dakle, imajući u vidu da strani partner nije poštovao ključne ugovorne obaveze, prenos akcija CEAC-a na državu Crnu Goru, moguće je uraditi jedino, na najefikasniji i najekonomičniji način, bez naknade po bilo kom osnovu, i tereta za Budžet i građane Crne Gore.

Ovo se može tumačiti samo kao prenos akcija. A jasno je da je iz ovoga o čemu smo govorili prije, prethodi raskid ugovora, ovdje nedostaje "i raskid ugovora". I ovo, kako bi trebalo da glasi: "Imajući u vidu da strani partner nije poštovao ključne ugovorne obaveze, prenos akcija CEAC-a na državu Crnu Goru i raskid ugovora, moguće je uraditi jedino, na najefikasniji i najekonomičniji način, bez naknade po bilo kom osnovu i tereta za Budžet i građane Crne Gore".

Dakle, pitam, da ne bude pogrešnoga tumačenja poslije i da bude kompletno. Ne, ne, ja se nikada ne igram sa ovim da bih rekao nešto što nije predloženo, kako smo čuli, ali potpuno ste u pravu, predsjedniče Parlamenta, kreativna tumačenja neće faliti za mnoge stvari, ali ajmo makar ovu da protumačimo onako kako sam je i predložio.

Je li za proceduru to moguće da se uradi?

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Jeste, vi ste vlasnik ovoga amandmana, i moguće je.

SRĐAN MILIĆ:

Onda se izvinjavam kolegama iz Odbora koji su glasali.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

To smo dozvoljavali i kod zakona, a ne kod zaključaka, da budem vrlo otvoren tu, bili smo tolerantniji i kod većih akata. Moguće da se ugradi tu i raskid ugovora, iza riječi Crnu Goru, ugradi se i o raskidu Ugovora.

SRĐAN MILIĆ:

"...i raskid Ugovora", dakle da se podrazumijeva i jedno i drugo, da ne bi slučajno neko tumačio da bilo što prebaci na teret građana ili budžeta Crne Gore.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

To je prihvaćeno, to je konačna verzija, to smo radili.

Znači, pročitajte, da ostane u stenogram, samo taj dio.

SRĐAN MILIĆ:

"Imajući u vidu da strani partner nije poštovao ključne ugovorne obaveze, prenos akcija CEAC-a na državu Crnu Goru i raskid ugovora, moguće je uraditi jedino, na najefikasniji i najekonomičniji način, bez naknade po bilo kom osnovu i tereta za Budžet i građane Crne Gore".

Dakle, to sam obećao da ovdje se ispričamo i mislio sam da će biti pitanja, vjerovatno će biti izjašnjenja samo.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

U ime klubova će po jedan govoriti, kolega Bojanić i Šehović su se prijavili.

SRĐAN MILIĆ:

Amandman 2, da ne bude i tu bilo kakvih tumačenja, pošto sam to progovorio na sjednici Odbora, ponoviću ovdje. Dakle, nakon ovoga svega, ide obrazloženje koje će biti sastavni dio ove moje diskusije makar, ako ne čega drugog. A to je, govori se o studiji dugoročne održivosti i razvoja aluminijske industrije u Crnoj Gori. Studija će proizaći od objektivne globalne projekcije kretanja proizvodnje aluminijuma, od stvarnog tehnološkog i ekološkog stanja Kombinata aluminijuma u rudnicima crvenih boksita, od geoloških rezervi crvenih boksita i strukture zaposlenih. Obuhvatiće restrukturiranje, dinamiku i modernizaciju svih tehnoloških faza, počev od realizacije crvenih boksita, primarne proizvodnje, prerade i daljeg razvoja malih i srednjih preduzeća na bazi aluminijuma, od usvajanja pojedinih tipova i legura na bazi aluminijuma, sa analizama direktnih i indirektnih finansijskih efekata i indikatora.

I imam onaj dio gdje sam rekao da ću to ovdje da progovorim, da smatram da je način kako se ovo može najlakše završiti i aktiviranje zaloge

ili stečaj i da, s druge strane, za mene kad sam predlagao ove amandmane prioritet je raskid ugovora sa CEAC-om.

Odgovoriću ako bude nekih pitanja.

Hvala na ovome razumijevanju.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Radimo veliku finansijsku stvar koja se tiče Crne Gore, i tu vrijeme parlamentaraca je najmanje bitno.

U ime klubova su htjeli izjašnjenje pojedinačno za sada kolega Bojanić.

Izvolite, kolega Bojaniću, pa kolega Šehović, kolega Popović. Izvolite.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem.

Dio naših razmišljanja zašto nismo podržali ove zaključke, odnosno amandmane na ove zaključke iznio sam na Odboru. Međutim, mi smo, i poslije sve ove rasprave, u istoj situaciji - treba da se raskine ugovor sa CEAC-om, a niko ne precizira kako. Ovo su treći zaključci. Od 29. februar prethodne godine, pa od juna, pa evo treći zaključak donosi ova skupština u kome se kaže da treba raskinuti ugovor, a niko ne zna kako.

Ja vas pitam, uopšte da li ima svrhe donositi ovakve zaključke, jer Vlada nikakve konsekvence nije snosila što nije ispunila one prethodne.

Takođe, rok je sad pomjeren da se analiza stručni tim sastanu od eksperata da će podnijeti Skupštini na usvajanje studiju dugoročne održivosti i razvoja aluminijske industrije do 20.10. 2013.

Podsjetiću kolege da je glavna zamjerka, barem je tako rečeno javno, na zaključke Pozitivne što nije stavljen rok šest mjeseci. Od 25. marta, taj je rok mjesec dana prije ovog roka. Sad još se rok prolongira, a evo sad idemo na novi red zaključaka.

Meni se čini da ostaje i dalje ovo sporno vezano za Državnu revizorsku instituciju, i tu smo krenuli priču naopako, stalno guramo Državnu revizorsku instituciju da ona vrši razne revizije, da nam ona podnosi stanje i naravno njena je obaveza da donese preporuke državnim organima koji su subjekti revizije. A niko nije postavio pitanje da pritisnemo subjekte državne revizije, odnosno državne organe da izvrše te preporuke. Mi ćemo opet doći u situaciju da nam Državna revizorska institucija, ako prođe zakonski, ako uspije da uradi i analizu i stanja KAP-a, ali nikome neće pasti na pamet da te preporuke ispoštuje do kraja.

Tako da zaključim, da ne dužim više, i dalje smo pri tome, i dalje podvlačim, ono što je za Pozitivnu od prvog dana jedino prihvatljivo, ako hoćete odgovornost od nas, mi hoćemo da nam date uz odgovornost i ovlašćenja po pitanju KAP-a. Ukoliko nam samo gurate odgovornost, znamo da je to na Vladi vođenje ekonomske politike, to je bila rasprava na Odboru, ne sporimo mi sa tim da je Vlada nadležna, međutim ona sama sebe diskvalifikuje, prenosi na nas odgovornost, hoćemo da prihvatimo odgovornost, ali u paketu sa ovlašćenjima. Sve dotle neka Vlada završava svoj posao. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Mogu ukratko da kažem, naš Klub je heterogen, Demokratska partija i Hrvatska građanska inicijativa će podržati zaključke, Liberalna partija se principijelno neće uopšte izjašnjavati o ovim zaključcima. Mislimo da je to izvorna nadležnost Vlade, a ne prebacivanje odgovornosti na Skupštinu.

Pretpostavljam da će ovi zaključci završiti kao i oni od prije 14 mjeseci. To će biti mrtvo slovo na papiru. Još jedanput pozivam Vladu, bavite se sa onim što je vaša nadležnost, nemojte da prebacujete ovako vruću krtolu na Parlament. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam, kolega Popoviću.

Kolega Šehović, izvolite.

DAMIR ŠEHOVIĆ:

Hvala, predsjedniče Krivokapiću.

Poštovane kolege, dozvolite mi da na kraju ove današnje naporne rasprave o Kombinat aluminijuma pokušam da u kratkim crtama, u vremenu koje mi je stavljeno na raspolaganje, iznesem argumente zbog čega smo protiv i jednih i drugih zaključaka, odnosno u ovom konkretnom slučaju zbog čega smo debelo protiv zaključaka koje je predložila Socijalistička narodna partija, a usvojio Odbor za ekonomiju, finansije i budžet, glasovima DPS-a, SNP-a i Bošnjačke stranke.

Dakle, u svom uvodnom izlaganju sam rekao da CEAC ima dvije preferirane opcije. Jedna opcija koja njemu odgovara jeste da mu se pored izmirenja svih dugova koje je on napravio u KAP-u do sada a koji prevazilaze cifru od 200 miliona eura isplati i 51 milion eura da bi nam oni ustupili akcije na koje je već više od godinu dana nemaju pravo. I to je za njih dobra opcija, jer ćemo izmiriti 200 miliona dugova koji su oni trebali da izmire i daćemo im još 50 miliona eura. Oni će kao čin dobre volje, kako reče jedan njihov zvaničnik u prijetećem pismu ovim poslanicima, ustupiti akcije CEAC-a. I druga varijanta po njih je da oni ostanu u KAP-u, da nastavljaju da iznose novac iz Crne Gore, a da neko umjesto njih podmiri dug za struju, jer smo mi došli u ovu situaciju samo zbog činjenice što Elektroprivreda više neće da im isporučuje struju, jer se dug prema njoj nagomilao i iznosi oko 60 miliona eura.

Dakle, problem sa ovim zaključcima se sastoji u tome što mi niti jednu jedinu novu obavezu prema CEAC-u nijesmo prepoznali koja već nije zapisana u skupštinskim zaključcima koji su na snazi, a

koji se ne poštuju, a zbog kojih smo izgubili 90 miliona eura, a ovim zaključcima otvaramo prostor da se traži rješenje da se izmiri dug KAP-a prema Elektroprivredi Crne Gore ili ,drugačije rečeno, da građani Crne Gore plate struju koju je CEAC potrošio. Na ovaj način se pokazuje nemoć države Crne Gore, nemoć da sprovodi zakon. Kompanija CEAC, i nakon ovih zaključaka, nastaviće da ponižava državu Crnu Goru. Kompanija CEAC će, i nakon ovih zaključaka, nastaviti da izvlači po dva miliona eura mjesečno sa računa KAP-a. CEAC će, nakon ovih zaključaka, biti u situaciji joj bude izmiren dug od 40 miliona eura, koji je jednak jednom i po budžetu Direkcije za saobraćaj koji je jednak ekvivaletnom iznosu od desetak novih bolnica, koji je jednak iznosu za desetak novih vrtića, koji je četiri puta veći od onih taksi euro po euro, kako ih zovemo, i koji je tri puta veći od ukupnog iznosa kriznog poreza koji ćemo prikupiti tokom ove godine. Najbolje će nepravdu za koju se otvara prostor ovim zaključcima osjetiti oni građani Crne Gore kojima Elektroprivreda Crne Gore dodje da isključi struju kad ne plate dva mjesečna računa, pa makar iznosi tih računa bili i pet eura. Dakle, najbolje će oni da osjete tu nepravdu, jer smo mi danas ovim zaključcima otvorili prostor da se traži model da se izmiri dug KAP-a prema Elektroprivredi Crne Gore, na način što će građani Crne Gore platiti više od 40 milina eura potrošene struje od strane CEAC-a. Zbog toga nećemo da podržimo ovo rješenje.

Zbog toga je uslov svih uslova, da bismo uopšte razgovarali o bilo čemu oko KAP-a, da se prvo raskine saradnja sa partnerom koji ponižava u kontinuitetu ovu državu i koji je finansijski iscrpljuje, i evo, po ko zna koji put, to ponavlja. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Kolega Simoviću,izvolite.

MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala, gospodine predjedniče.

Pa evo kratki utisci nakon ovog, rekao bih, danas dugog i napornog rada, rada koji je u finale ipak pokazao da je dao svoj konačni rezultat.

Imali smo veoma dugu, veoma ozbiljnu raspravu, odgovornu raspravu sa različitim argumentima, povodom jednog najvažnijeg ekonomskog pitanja u Crnoj Gori. Završavamo je zaključcima koji će dobiti potrebnu većinu u Parlamentu, zaključcima koji obezbjeđuju i koji otvaraju perspektivu za dugoročnu održivost Kombinata aluminijuma u Podgorici, zaključcima koji daju mogućnost i otvaraju mogućnost za dugoročni dogovor i aranžman između Elektroprivrede Crne Gore i Kombinata aluminijuma u

Podgorici, zaključcima koji daju mogućnost da se iskaže puna socijalna briga u odnosu na zaposlene ne samo u Kombinatoru aluminijuma, nego i u Rudnicima boksita. Ovu današnju raspravu završavamo i zaključcima koji će obavezati i da se u kratkom periodu napravi studija koja treba da da konačni odgovor o dugoročnoj održivosti, opravdanosti industrije aluminijuma u Crnoj Gori. Završavamo raspravu zaključkom koji se odnosi na pitanje životne sredine, zaštite životne sredine u Crnoj Gori u okolini Kombinata, pri čemu tu iskreno imam jednu malu rezervu, ali ajmo da vjerujemo, ajmo da budemo optimisti. Nijesam od onih koji vjeruju da će model koji treba da da odgovor koje su to pretpostavke da KAP ispuni sve tehnološke standarde u skladu sa zakonskim propisima Crne Gore, u roku od dva mjeseca da se definiše model, a u roku od godinu dana da se sve to ispuni. Mislim da je to preambiciozno ako u ovom trenutku svi znamo da je to veoma zahtjevan projekat, projekat traženja modela, a da je investicija sigurno 60-70 miliona. Ali ajde da budemo ambiciozni, a vrijeme će pokazati da je to veoma važno da krenemo u taj proces.

Takođe, mislim da je ovo dobra prilika da, doneseći ove zaključke i ukupno kada razgovaramo o problemu aluminijumske industrije, mi svi zajedno, siguran sam, imamo odgovoran odnos prema onim obavezama koje smo zajedno upisali u Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju, o našim evropskim obavezama, o našim

obavezama kad je u pitanju potreba da i u dijelu standarda davanja državne pomoći ispunimo ugovorene obaveze u odnosu na ono što je upisano u tom prvom ugovoru našem sa Evropskom unijom, a to je Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju. Ovih dana imali smo dijalog sa našim evropskim partnerima. I ovo je dobra prilika da kažemo da ćemo pokazati odgovoran odnos prema tim potpisanim obavezama. Mi, takođe, vjerujemo, i ono što na kraju želim da kažem, više smo nego sigurni da će Vlada u narednom periodu pokazati veoma odgovoran odnos prema traženju odgovora u odnosu na ono što je najvažnije ekonomsko pitanje u Crnoj Gori i da će Vlada Crne Gore, pokazati odgovoran odnos u realizaciji zaključaka koji dolaze iz ovog parlamenta. Hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Kolega Milić.

SRĐAN MILIĆ:

Jasno je da dolazimo do određenih zaključaka koji, prije svega, onemogućavaju teze da će 43 miliona evra ili 51 milion evra platiti građani Crne Gore ili će se iz budžeta platiti CEAC-u. Drugi element ove priče je da počinju kreativno da se tumače zaključci prije nego što su usvojeni. A to je da će neko preuzeti 200 miliona

evra duga, a da pri tome to isto ostaje i kod stečaja, to isto ostaje i kod aktiviranja zaloge, i da ni jednim jedinim slovom stečaj nije onemogućen ovim zaključcima. Već sutra može bilo koja firma pokrenuti postupak stečaja u KAP-u koliki god da je dug. Koliko sam čuo u Gornjem lbru Rožaje pokrenut je stečaj zbog 36 hiljada evra.

Treće su radnici. Ako u nečemu postoji malo zadovoljstvo, gospodine minister, da ako se usvoje ovi zaključci, ako već nijeste riješili onu garanciju prema Rudnicima boksita, prema rudarima od večeras imate obavezu.

Četvrto su građani Crne Gore ili prvo su građani Crne Gore, a to su računi za struju. Nije tačno da će se prenositi ništa na građane Crne Gore, niti jednoga centa da će ih koštati, osim ako ne bude ponovo kreativno tumačenje svega ovoga. Zašto tražimo oko kreativnog tumačenja da se to razjasni. Zbog toga što ovdje po prvi put nijesu postavili ni 29.02. pa smo se čudili zašto nijesu ispoštovani zaključci niti jedan rok nije postojao 29.02.2012. godine, niti jedan rok postoji 8. juna 2012. godine, i po prvi put ovdje definišemo rokove i pozivam, naročito iz vlasti, ljude da ne trče sa potpisivanjem ugovora o dugoročnom snabdijevanju strujom Kombinata aluminijuma, jer ćemo ovdje najkasnije do 20. oktobra raspravljati o strategiji dugoročnog razvoja Aluminijskog kombinata. Ukoliko ta strategija nakon tačne evidencije svega ovoga što smo danas uradili, a ozbiljni smo ljudi i niko nikoga ne bi smio da prevari da ga gleda u oči i ukoliko ta strategija ne dobije podršku ovdje u Parlamentu zna se šta slijedi sa KAP-a. Toliko od mene hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Pošto je to dio zaključaka rok je bio petnaestodnevno da izvještavaju o ispunjavanju zaključaka, petnaestodnevno od 29. februara, petnaestodnevno nadležni Odbor je bio Odbor za privredu, finansije i budžet koji je u rukama opozicije. Zbog preciznosti parlamenta i njegovim moćima koji je imao a koje nije iskoristio, naša zajednička nemoć. Ponavljam za mene postoji samo jedna riječ večeras nemoć, ali postoje i takvi dani u životu u svakoj državi treba ih zapamtiti.

Ništa ne ostaje bez da stavim na glasanje ako niko neće više riječ.

Kolega Vukoviću, jeste li stigli do mjesta?

Sjedite svi na svoje mjesto da ne bi bilo listinga pogrešnoga. Ne bi bilo dobro da Džavid Šabović ne bi niko vjerovao da glasa za ovo, a nama ne treba bodrum i slične situacije. Jeste li svi na svojim mjestima? Miško je bio u Vladi pa su mu duge ruke, duge su mu ruke.

Stavljam na glasanje Predlog zaključaka uz ovu korekciju koju je kolega Milić dao i raskid ugovora u prvom amandmanu.

Ko je za, protiv, uzdržan?

Glasamo zaključke u cjelini.

Amandmani su uvršteni. Predlagač ih je prihvatio.

Sad smo na svoje ja sam crveni, a sud je zeleni.

Jesmo li svi glasali?

Hvala vam, kolegice i kolege. Glasalo je 56 poslanika, 42 za, 14 protiv, nije bilo uzdržanih.

Konstatujem da su ovi zaključci prihvaćeni.

Danas mo mi počeli u devet sa pospom, ja sam imao tu privilegiju da presjedavam na više jezika danas, najmanje sam razumio ovaj večerašnji. Ali nastavićemo iduće sedmice posle praznika.

Zakazao sam Kolegijum za utorak, da bi smo u srijedu počeli sa radom, zakazao sam Ustavni odbor za utorak, da bi smo počeli da radimo na Ustavu, i zaslužili ste da se odmorite svakako vi koji ste imali teške izbore.

Želim Vam srećne praznike, prvi maj i onima koji slave uskršnje praznike.

Hvala vam.

08.05. 2013. u 12.15h

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Poštovani poslanici 25. saziva Skupštine Crne Gore, poštovani guverneru Centralne banke i rukovodioci agencija, ne znam da li ste svi u istom statusu formalnom, nastavljamo treću šednicu prolječnog zasijedanja u 2013. Po dogovoru sa Kolegijuma smo složni za dnevni red koji ćemo pratiti, nadam se, precizno do kraja, do završetka 17. tačke.

Mi smo završili već jednu tačku - Informacija o načinu realizacije skupštinskih zaključaka od 29. februara 2012. godinesa predlogom novih zaključaka, pred praznike.

Danas, da bismo jedno od dosta bitnih mjesta u Centralnoj banci Crne Gore što prije zatvorili, dogovor je da krenemo sa tačkom *Izbor i imenovanje*, da to danas glasamo, a onda bismo išli na redosljed koji je pred vama, od zajedničkog razmatranja tačke 3. i 4. pa na Predlog zakona o željeznici, lukama, životnoj sredini, da bismo sutra krenuli sa, nadamo se, Predlogom zakona o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore, odnosno Petnjici, poznatiji kao zakon o Petnjici, trenutno.

To je otprilike osnovni predlog naših kretanja kroz dnevni red u ovoj sedmici.

Računam da ćemo iduće sedmice završiti treću šednicu i obaviti sve ono što je pred nama.

Izbor i imenovanje

Tu je guverner Centralne banke Crne Gore gospodin Dakić.

Predlog je za Nikolu Fabrisa, dosadašnjeg glavnog ekonomistu Centralne banke Crne Gore, dosta poznat javnosti, tiho govori ali tačno, koliko mi se čini, o mnogim stvarima, bar mu je vrijeme dalo za pravo, i to mu je dalo i priliku da bude viceguverner.

Izvolite, guverneru.

MILOJICA DAKIĆ:

Poštovani predsjedniče Skupštine, uvaženi poslanici,

Na osnovu člana 50 stav 3 Zakona o Centralnoj banci Crne Gore, predlažem Skupštini Crne Gore da za viceguvernera za finansijsku stabilnost i platni promet imenuje prof.dr Nikolu Fabrisa, glavnog ekonomistu Centralne banke Crne Gore.

Prof.dr Nikola Fabris je od 2004. godine glavni ekonomista Centralne banke Crne Gore, odgovoran za posao makroekonomskih analiza,

uključujući monetarne, fiskalne, finansijske i platno bilansne analize i za poslove iz oblasti podsticanja i očuvanja finansijske stabilnosti.

Zamjenik je guvernera Crne Gore u Međunarodnom monetarnom fondu. Član je pregovaračke grupe za vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji, zadužen za poglavlja - ekonomska i monetarna politika, finansijske usluge, slobodno kretanje kapitala i statistika.

Redovni je profesor na Ekonomskom fakultetu u Beogradu, a kao gostujući predavač angažovan je na Ekonomskom fakultetu u Podgorici i na drugim visokoškolskim institucijama u regionu.

Predsjednik je Statističkog savjeta Crne Gore.

Kao rukovodilac ili član projektnog tima, radio je na preko 50 makro-ekonomskih projekata. Autor je, odnosno koautor pet knjiga iz oblasti ekonomije i brojnih radova iz oblasti centralnog bankarstva, ekonomske i monetarne politike, finansijskog sistema, stranih direktnih investicija i sl.

Govori engleski jezik, oženjen je i otac jednog djeteta.

Predlog za imenovanje dr Fabrisa na mjesto viceguvernera Centralne banke Crne Gore uslovljen je potrebom za kadrovskim kompletiranjem najužeg rukovodnog tima u Centralnoj banci Crne Gore.

U narednom periodu pred ovom institucijom su brojni složeni i odgovorni zadaci koje je moguće izvršavati jedino ako Centralna banka funkcioniše u punom kapacitetu.

U veoma složenim ekonomskim prilikama u kojima se nalazi Crna Gora, od Centralne banke se očekuje da u skladu sa ustavnim odgovornostima za monetarnu i finansijsku stabilnost i funkcionisanje bankarskog sektora, preduzima sve neophodne mjere iz svoje nadležnosti u cilju jačanja povjerenja u ukupan finansijski sistem.

U narednom periodu, posebnu pažnju posvetićemo očuvanju stabilnosti bankarskog sektora, kao ključnog elementa finansijskog sistema. Centralna banka, u saradnji sa Svjetskom bankom i Ministarstvom finansija, već radi na razvijanju i implementaciji modela restrukturiranja loših kredita. Nastaviće se sa politikom davanja odobrenja novim akcionarima za ulazak u postojeći bankarski sistem. Naša pažnja posebno će biti usmjerena na unapređenje procesa upravljanja rizicima u bankama kao i procesa supervizije zasnovanog na rizicima.

U skladu sa Ustavom i Zakonom o definisanju odgovornostima i nezavisnošću, a u svrhu ostvarivanja ciljeva ekonomske politike, Centralna banka je obavezna Vladi Crne Gore davati preporuke za vođenje ekonomske politike i učestvovati u kreiranju sistemskih rješenja, prije svega u domenu smanjenja nelikvidnosti privrednog sektora i podsticanja kreditne aktivnosti banaka.

U procesu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, Centralna banka će aktivno učestvovati i samopregorno raditi na daljoj harmonizaciji propisa iz svoje nadležnosti sa pravnim tekovinama Evropske unije.

U skladu sa zakonom i standardima javnosti i transparentnosti, nastojaćemo da svim relevantnim subjektima obezbijedimo pravovremeno i davanja informacija iz domena svoje nadležnosti. U svom poslovanju vodićemo se principima društveno odgovorne organizacije kako prema zaposlenim i sredstvima kojima raspolažemo, tako i prema potrebama razvoja našeg društva. S namjerom da Centralu banku Crne Gore stavimo u funkciju zajedničkog pregnuća, da nađemo put za što brži i bezbolniji izlazak iz krize kojoj su u ovoj ili onoj mjeri izloženi svi građani naše zemlje, predlažem Skupštini Crne Gore da imenuje prof. dr Nikolu Fabrisa za viceguvernera Centralne banke Crne Gore. Hvala vam na pažnji.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Izvolite, da li neko želi riječ?

Kolega Bojanić.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem, poštovani predsjedniče i uvaženi poslanici, a i gosti,

Prilično dobro poznajem teorijski rad i naučni rad gospodina Fabrisa i u tom dijelu gotovo da nemam nijednu zamjerku. Međutim, ono što će nas iz Pozitivne opredijeliti da glasamo protiv gospodina Fabrisa je njegova sreća ili nesreća što je u momentu kada je ugrožen bankarski sistem u Crnoj Gori bio u Centralnoj banci i, bez obzira što nije bio na poziciji da vrši nadzor i super viziju nad bankarskim sistemom, smatram da kao profesionalac zašta ga cijenim da bi trebao biti kao svaki profesionalac, da je morao dići glas protiv ugrožavanja bankarskog sistema, prvenstveno zbog načina na koji je Prva banka i dobila kredit od 44 miliona, a naročito zbog načina kako je vratila. Svi znamo onu smiješnu priču, mogu reći i tužnu i smiješnu, kako je jedan milion putovao 11 puta da bi se ispunila forma i vratio taj kredit. Na žalost, cijeneći stručan rad gospodina Fabrisa i isto imamo situaciju kao što smo imali sa gospodinom guvernerom koga uvažavamo kao visokog stručnjaka, čovjeka koji dugo radi u bankarstvu, ali takođe imamo tu zamjerku da u momentu kada je ugrožen bankarski sistem u Crnoj Gori nijesu reagovali dovoljno odlučno, odnosno morali su hrabrije djelovati i zaustaviti onako silovanje zakona kako smo imali u tom periodu. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Izvolite, kolega Damjanoviću.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem predsjedniče, poštovana Skupštino, poštovani građani, gospodine guverneru Dakiću,

Javio sam se da iznesem svoje zadovoljstvo što konačno biramo viceguvernera, imajući u vidu da ste vi izabrani na ovu poziciju na koju se izabrani i da je to mjesto upražnjeno, a imajući u vidu i brojne obaveze koje stoje pred Savjetom guvernera, a koje se tiču dubokih rezova, kako mi u SNP-u očekujemo u bankarskom sektoru. Još jednom pred građanima da ponovim da smo nezadovoljni načinom na koji funkcionira bankarski sektor, pogotovo načinom na koji taj isti sektor daje podršku privredi, odnosno građanima Crne Gore. Vi znate da smo inicirali i obaviceemo formalne komunikacije sa Vama, a i sa ostalim relevantnim predstavnicima, pokušaja da se jedna dio bogatstva koji je akumuliran u finansijskom sektoru, odnosno u bankama prebaci, odnosno rastereti privreda i budžet i da umjesto što posežemo sa nekim kriznim mjerama i porezima od građana i od privrede, to isto uradimo od finansijskog sektora, mislim na mogućnost uvođenja poreza na platni promet. Jedan institut koji je postojao nekad u velikoj Jugoslaviji, koji je bio efikasan, želim ovdje da napomenem da je naplata toga poreza 100%, tu nema evazije, izbjegavanja poreza, jer su sve finansijske transakcije u platnom prometu legalne i samo je stvar političke volje, a i načina na koji će se postaviti Centralna banka u dijelu onemogućavanja onih koji bi bili dužni da plate taj porez, da taj porez prevale na račun građana ili privrede povećavanjem naknada. Mislim da Centralna banka ima dovoljno mehanizama da zaštiti privredu i građane i da se na taj način konačno Crnoj Gori bogatstvo sa ovih koji imaju preusmjeri na one kojima je to potrebno kako bi kroz funkcionisanje privrede, a i olakšavanje građanima, jednom dijelu građana, jednostavno stvari bolje funkcionisale. Interesovalo bi me, s obzirom da gospodin Fabris, kojeg predlažete za viceguvernera, ima dobre stručne reference, mi u SNP-u se prije svega vodimo time da se na odgovorna mjesta predlažu stručni ljudi, da, koliko mi znamo, gospodin Fabris je apolitičan, dakle, nije član, organ nijedne političke partije, što je veoma važno kod imenovanja na ovakve funkcije i to ga još tim prije preporučuje za ovakvu funkciju, da dobijem odgovor na jedno pitanje koje je svakako interesuje javnost, a iz domena je rada Savjeta guvernera Centralne banke, odnosno Savjeta Centralne banke. Naime, gospodin Fabris je predložen na ovu funkciju sa mjesta koje trenutno obavlja, glavnog ekonomiste Centralne banke. Znajući da Savjet Centralne banke funkcionira u jednom respektabilnom sedmočlanom sastavu i da postoji solidna

popunjenost Centralne banke, nadam se da će biti i bolje kod Centralne banke odlučnosti, s obzirom na maltene novo rukovodstvo, da se agresivnije ide i ka kontroli banaka i ka sređivanju stvari u bankarskom sektoru, da se nikad ne ponove one stvari o kojima je govorio moj uvaženi prethodnik.

Da li planirate da popunjavate mjesto koje do sada i sada obavlja gospodin Fabris, glavnog ekonomiste u Centralnoj banci? Mi u SNP-u ne bi željeli da vidimo da na tako upražnjeno mjesto dolaze ljudi koji imaju manje kompetencije od dosadašnjeg gavnog ekonomiste, odnosno da ga preporučuju neke druge reference koji nisu struka već politika i smatramo da bi bilo bolje da se to mjesto i ne popunjava, jer ne vidimo neku pretjeranu potrebu za tim, s obzirom da postoje već uhodani mehanizmi u Centralnoj banci. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Stalno pitanje je struka bez glasa i glas bez struke. Kod nas je opasnost da smo glas bez struke, a kod njih je opasnost da su struka bez glasa, ali tu je negdje razapeta naša realnost. Izvolite.

MILOJICA DAKIĆ:

Mogu da kažem da nakon 36 godina rada u Centralnoj banci Crne Gore nemam nikakav drugi motiv izuzev da se profesionalno i stručno odnosim prema svim pitanjima koja se tiču Centralne banke, pa tako i prema ovom predlogu koji sam danas ovdje vama saopštio. Što se tiče gospodina Fabrisa mogu da potkrijepim jednom činjenicom, prije par dana u Vašingtonu je održana jedna zatvorena međunarodna konferencija pod nazivom "Razmišljanje o makroekonomskoj politici". To je konferencija koja je okupila jedan broj živih nobelovaca ekonomista među kojima su Spenser, Stiglic i slično, a bili su i poznati makroekonomisti poput Romera, Blanšara i ostalih. Na poziv Olivera Blanšara ovom zatvorenom skupu je prisustvovao i doktor Nikola Fabris. I mislim da je to dovoljna potvrda njegove stručnosti, znanja i uvažavanja, odnosno rejtinga, reputacije koju uživa ne samo kod nas, nego i u svijetu.

Drugo, govoreno je o ugroženosti bankarskog sektora, bankarskog sistema. Mogu da kažem da u ovom momentu u Crnoj Gori imamo siguran i stabilan bankarski sektor, i to je dovoljna potreba da sve ono što je rađeno u prethodnom periodu, i ako je bilo nekih propusta i grešaka, ali generalno ne možemo za sistem reći da nije siguran i stabilan.

Kreditna aktivnost banaka- u 2012. godini krediti su povećani za 702 miliona, od toga 97 miliona u prva dva mjeseca ove godine.

Što se tiče Centralne banke siguran sam da će ona sve svoje funkcije i zadatke obavljati u skladu sa zakonom i pod zakonskim aktima. To mislim u dijelu kontrole, u dijelu praćenja bankarskog sektora i sistema. Što se tiče glavnog ekonomiste razmišljanja već postoje u Centralnoj banci, ne bih želio ništa da prejudiciram, ali mogu samo da kažem da ćemo sigurno doći do jednog racionalnog rješenja koje u ovom momentu najviše odgovara i Centralnoj banci, a siguran sam i Crnoj Gori.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Izvinite, porez na transakcije, porez na transakcije, kolege, na platni promet.

MILOJICA DAKIĆ:

To je posebno pitanje. Ja mislim da tu dolazi do nekog brkanja, to je porez na platni promet, umjesto poreza na transakcije to pitanje se sagledava u Centralnoj banci i vjerujem da ćemo u kratkom periodu imati iskristalizovani stav koji ćemo na odgovarajući način saopštiti javnosti.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Pokušavam da ne izlazim iz opsega rasprave, ali smatram da je Predlog za imenovanje viceguvernera dobra prilika i da govorimo o onome što i taj novi viceguverner treba da radi.

Hvala i vama predsjedniče, što ste podsjetili na pitanje koje sam uputio, jasno sam ga precizirao i adresirao. Govorio sam i ja o porezu na platnom prometu, jer govoriti o porezu na finansijskim transakcijama u Crnoj Gori, je irelevantno s obzirom na veličinu opseg i dubinu finansijskog tržišta u ovom trenutku. Ali je porez na platni promet nešto što je već funkcionisalo u našem sistemu, jednostavna je naplata ja sam vam u odnosu na obim planog prometa koji je 20 milijardi evra godišnje, rekao da bi samo 0,1% što je minimum od minimuma stope donio Crnoj Gori 20 miliona, 0,2%, 40 miliona evra prihoda, što je mnogo veći prihod nego sve overizne antikrizne mjere koje smo radili kroz takozvani porez euro na euro i porez na takozvani progresivni porez na dohodak koji smo nedavno usvojili, i neke poreze koje predlažemo poput povećanja PDV-a. To je bila srž i volio bih da znajući

razmišljanja sadašnjeg ekonomiste dobijem potvrdu da recimo će budući viceguverner zajedno sa vama ozbiljno uzeti u razmatranje ovaj predlog koji je inicirao SNP. U odnosu na podatke koje ste dali o rastu kreditne aktivnosti banaka, svakako da sam u toku, razmatraćemo i vaš izvještaj koji ste dostavili Parlamentu prije neki dan na posebnoj sjednici, nadam se već u junu, ali rast kreditne aktivnosti banaka treba da i korespondira sa zahtjevima realne privrede i rastom privrednog sektora. Još ne vidim tu korespondenciju, i biće prilike da govorimo i o namjeni i strukturi tih kredita koji se daju.

Treća stvar, pola minuta s njom završavam.

Smatram da ostaje još jedna važna tačka o kojoj treba da razgovaramo. Ovo je prilika da je otvorimo, a na Skupštini kada bude vaš izvještaj ćemo je svakako dublje elaborirati, a to je konkurencija u bankarskom sektoru, uvažavajući činjenicu da u Crnoj Gori, imamo 11 maltene stranih banaka sem dvije, koje su takve i takve jesu u određenim problemima. Mislim da bi pospješivanje konkurencije moglo da se desi na način da se otvore vrata i za banke iz nekih drugih država koje ne moraju da budu iz zemalja Evropske unije koje imaju neke poteškoće u smislu banaka koje predstavljaju itd. Dakle, banke iz drugih zemalja Kina, Turska i Rusija, i mislim da bi Centralna banka u tom smislu trebala da ima proaktivan pristup ne samo da kažemo mi imamo uslove, tržište je liberalizovano pa dođite, već da se aktivno uključi da se dođe do određene konkurencije u bankarskom sektoru, koja će onda sniziti cijene usluga i kamate koje su sada na nivou koji je takav da ne omogućava ni građanima, ni privredi normalnu aktivnost uzimanjem kredita, dakle, najveće u euro zoni čini mi se u Evropi. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Je li bilo odgovora?

Izvolite.

MLADEN BOJANIĆ:

Samo kratko vezano za komentar o ugroženosti bankarskog sistema. Jer ja sam rekao da bankarski sistem jeste bio ugrožen. Nijesam mislio na sadašnju situaciju, nego prije dvije, tri godine u periodu kada su se dešavali razni propusti i greške, namjerne ili nenamjerne, ne bih sada ovaj put o tome šire. Mislim da su bile prilično namjerne, i ono što ja zamjeram menadžmentu Centralne banke, i zato što sam rekao da bez obzira na stručnost i vašu i gospodina Fabrisa, bili smo protiv vašeg izbora i danas

smo protiv gospodina Fabrisa. Menadžment u tom momentu umjesto da reaguje odlučnije, da spriječi i sankcioniše takve pojave, zajedno sa Ministarstvom finansija je urađen zakon i predložen jer odgovara kreatorima tih problema, tako da je direktno jasno znamo da je taj zakon i predložen i usvojen da bi se jedna banka spašavala. Dalje da ne širim priču kako se spasila i dokle je došla, to nekom drugom prilikom. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Toliko novca, toliko i politike.

Izvolite.

MILOJICA DAKIĆ:

Htio sam da kažem vezano za taj period gospodin Fabris nije bio član Savjeta. Gospodin Fabris, nije bio u toj grupi koja je donosila odluke i mislim da sa tog aspekta ne trebamo spočitavati nešto što nije čovjek bio u prilici da doprinese svemu tome.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Da li se još neko javlja za riječ?

Ima nas 41. U redu onda.

Mislim da je neko izašao. Imali smo 41 prije nekoliko, kolega Nikčević je bio četrdeset prvi.

Mogu staviti na glasanje Predlog da se za viceguvernera izabere gospodin Fabris.

Izvolite. Stavljam na glasanje predlog.

Hvala vam kolegice i kolege. Glasala su 44 poslanika, 40 za, 4 protiv, nije bilo uzdržanih.

Konstatujem da je za viceguvernera Centralne banke Crne Gore izabran gospodin Fabris.

Hvala guverneru na prisustvu.

Mi prelazimo na **objedinjenu treću i četvrtu tačku. Predlog izmjena i dopuna finansijskih planova za 2013. godinu šest samostalnih regulatornih tijela i to: Regulatorna agencija za energetiku, Agencija za lijekove i medicinska sredstva, Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, Agencija za elektronske medije, Komisija za hartije od vrijednosti, Agencija za nadzor osiguranja.** Zajedno sa tim ćemo razmatrati status Agencije za nadzor osiguranja, na

kojima dajemo saglasnost da li treba izvjestilac osim našeg odbora u ime našeg odbora to je Filip Vuković. Koliko vidim nije tu.

Izvolite predsjedniče, da bi smo skratili u ime svih da vi date osnovu, naznaku ovih izmjena.

Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem, predsjedniče.

Dakle, ja sam juče potencirao da danas probamo da krenemo u raspravu sa ovom tačkom dnevnog reda, zato što smo već ušli u mjesec maj, a intencija i namjera svog ovog obimnog posla koji je odrađen u Parlamentu i matičnom odboru i koji je trajao gotovo puna dva mjeseca, jeste da se što prije donesu mjere racionalizacije, odnosno štednje u nezavisnim regulatornim tijelima tačno njih šest, gdje nadzor završava ovaj Parlament i kako bi te mjere štednje imale efekta. To znači da usvajanjem ovih izmjena i dopuna finansijskih planova koje smo usvojili krajem decembra prošle godine se stvaraju uslovi da se već od prvoga juna, i kroz mjere smanjenja zarada u ovim regulatornim tijelima kod 200 i nešto službenika i članova, dakle rukovodećih organa u tim tijelima, a i kroz racionalizaciju ostalih troškova poslovanja dođe do određenih ušteda. Na nivou svih regulatora uz izvinjenje što u ovoj objedinjenoj raspravi ponovo razgovaramo o svih šest regulatora i ako su im kompetencije nadležnosti različite i treba da se detaljno razgovara o pojedinačnim regulatorima. To ćemo imati prilike kroz nadam se izvještaje o radu i finansijske izvještaje koje ćemo razmatrati već u junu. Na nivou dakle, svih šest regulatornih tijela predviđen je efekat smanjenja troškova zarada jeste 660 hiljada evra. To je ono što je definisano kroz ocjene i stavove Odbora za ekonomiju, finansije i budžet koji je uz učešće i presjeka Ministarstva finansija koji nijesu imali zamjerke na predložene ocjene i stavove, došao do ovih mjera. 660 hiljada evra i jeste i nije velika suma. Jeste velika suma imajući u vidu stanje u crnogorskim javnim finansijama i potrebu da svi organi pa i nezavisna regulatorna tijela daju svoj doprinos mjerama štednje, naravno, i štednju u odnosu na ostale troškove poslovanja, a nije velika suma ako se zna šta ovi regulatori rade, ako se zna na kakvim tržištima postavljaju uslove i pravila igre, i ako se zna kakve su zarade, /ako mogu samo kolege, izvinjavam se, koliki je obim poslovanja i prihoda učesnika na tim tržištima, dakle, od sektora telekomunikacije i energetike pa do medija misleći na cijelu Crnu Goru. U tom dijelu posebno bih potencirao važnost da nakon ovih izmjena i dopuna finansijskih planova koje nadam se danas usvajamo kako bi one što prije stupile na snagu i kako bi se mjere sprovele, posebno je važno da

kontinuirano kao Parlament vršimo svoju nadzornu funkciju i da pratimo kako će se i u praksi ove mjere sprovesti. Očekujem da ovo bude minimum ušteda kao doprinos nezavisnih regulatornih agencija. Očekujem da ovaj nivo ušteda koji znači solidarnost sa ostalim dijelom i javnog sektora i uopšte privrede u Crnoj Gori i građana, neće uticati na kvalitet regulacije u regulatornim tijelima. Dakle, da ćemo imati i povećani kvalitet i vršenje svojih funkcija kako bismo demonopolisali prilično monopolisana tržišta gdje regulatori imaju svoje učešće. Tu, prije svega, mislim na sektor telekomunikacija pa i sektor energetike. I očekujem, a mislim da će se u ime Kluba obratiti u svom izlaganju kolega Srđan Milić, da se ne stane sa racionalizacijom kod nezavisnih regulatornih agencija, već da se ide dalje ka punom poštovanju zaključaka koja je ovaj Parlament usvojio donoseći budžet za ovu godinu, a na predlog Socijalističke narodne partije, a to je da se mjere štednje, odnosno smanjenja zarada osim u šest regulatornih tijela koje zapošljavaju između 200 i 300 zaposlenih, sprovedu i u javnim preduzećima koje osniva država i koje osnivaju opštine i u privrednim društvima u većinskom vlasništvu države gdje je zaposleno nekoliko hiljada ljudi i gdje bi očekivani efekti bili na nivou od nekoliko miliona evra. To bi bio konkretan i realan doprinos i ove Skupštine i Matičnog odbora saniranjem teške situacije u Crnoj Gori. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem kolegi Damjanoviću.

Da li predstavnici regulatornih tijela žele da daju neko dopunsko obrazloženje? Ne žele.

Od poslanika trenutno imamo prijavljenog kolegu Zorana Vukčevića, i Mladena Bojanića.

Dakle, kolega Vukčević, izvolite.

ZORAN VUKČEVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Uvažene kolege i kolegice, poštovani direktori regulatornih agencija,

Kao što je i predsjednik Odbora za ekonomiju rekao da smo zaista dugo radili na usvajanju finansijskih planova i osvrnuću se samo na taj aspekt koji je bio dominantan, a to je smanjenje plata i smanjenje ukupnih troškova koje se odnose prije svega na plate i rukovodećeg kadra i zaposlenih u ovim regulatorima. I naravno, da jedna takva odluka je prije svega rezultat situacije u kojoj se nalazi Crna Gora, i da uzimajući u obzir socioekonomski status Crne Gore u ovom trenutku je ta odluka bila rekao bih i nužna, i samim tim moramo zajednički podijeliti teret ekonomske

situacije i u tom kontekstu je i Vlada i Skupština donijela odluku o smanjenju plata, pa samim tim je neophodno da regulatori takođe, donesu takvu odluku. Međutim, želim da iznesem i svoj lični stav kada je u pitanju takva administrativna odluka, smatram da bez obzira što se radi o temporalnoj odluci da jedna takva odluka koja je prije svega zasnovana na administrativnim mjerama kada su u pitanju limitiranje plata, ima naravno i svoje negativnosti. Posebno je to važno istaći kada govorimo o stvaranju sistemskog ambijenta i kada želimo da regulatori koji trebaju da regulišu tržište se mogu naći i u veoma nezgodnu situaciju. Ta situacija može da bude krajnje objektivna ovakvom jednom odlukom, a to je da na jednoj strani imamo, da oni koji kontrolišu, da oni koji su na terenu i koji želi i koji imaju obavezu prije svega i zadatak da uspostave red na tržištu za koje su osnovani imaju bar tri puta niže plate od onih koji su kontrolisani, koji su objekt kontrole.

Zaista jedna takva situacija treba da nas prije svega zabrine, sa ukupnog sistema i sa sistema kada želimo da u ukupnoj situaciji borbe protiv korupcije moramo voditi računa i sa tog aspekta kada imamo na umu ovakvu jednu odluku. Međutim, mi moramo biti svjesni činjenice da u narednom periodu moramo graditi sistem koji će poštovati sve one principe koji su principi koji važe u zemljama Evropske unije, pa samim tim kada govorimo i o tržištima i regulatorima, jer zaista oni moraju imati one uslove koji su neophodni za stabilnost tržišta za koji su oni nadležni, a samim tim moramo voditi računa i o materijalnom statusu svih zaposlenih u tom regulatorima, jer drugačije teško možemo govoriti o pristupu Cnoe Gore u Evropskoj uniji. Naravno, i pored toga mislim da je ova odluka trenutna u smislu obezbjeđivanja podjele tereta ravnopravno na sve u Crnoj Gori uzimajući u obzir i Vladu ali i Parlament, ali isto tako i regulatore. U skladu sa tim mislim da je odluka svakog pojedinačnog regulatora bila krajnje korektna i da su oni poštujući sve one principe koji su prije svega bili sa aspekta Vlade, odnosno Ministarstva finansija i odbora, i ispoštovani. Imajući u obzir te principe Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost je dodatno i pored toga što je u svojim prvim verzijama svog finansijskog plana uložila napore za smanjenje ukupnih troškova, donijela odluku o smanjenju plata za 7% za članove Savjeta i izvršnom direktoru, i da su još za dodatnih 10% umanjani svi ostali rashodi koji se odnose na neto zarade zaposlenih, materijal, usluge, održavanje osnovnih sredstava itd. Takođe, slična situacija je i kada je u pitanju Regulatorna agencija za energetiku gdje su izvršnom menadžmentu određene plate u visini od dvije i po prosječne zarade, a zarade administrativno-tehničkog osoblja na nivou 1,5% prosječne plate što

govori o tome da je ispoštovana odluka koja je bila u dijelu i Ministarstva finansija, ali i Odbora.

Takođe, u potpunosti su ispoštovane i odluke Agencije za nadzor osiguranja koja je takođe, u skladu sa ovim principima donijela odgovarajuće odluke i dodatno uložila napore za smanjenje ukupnih troškova za svo poslovanje uključujući naravno, i plate.

Ono što je bitno za Agenciju za lijekove i medicinska sredstva, takođe, su donijeli odluku da zarade direktora budu oko dvije i po prosječne plate na nivou države, i ispoštovane su sve one odluke koje se tiču dodatnog smanjenja svih troškova,

Isto tako se to može reći i za Komisiju za hartije od vrijednosti, koja je ukupno smanjila sve svoje obaveze koje se odnose na finansijski plan za 2013. godinu u dijelu smanjenja, posebno da se donese odluka o smanjenju naknade za nadzor i kontrolu poslovanja investicionih fondova, što je bio dodatni napor ovog regulatora da na taj način sagleda realnu mogućnost kada je u pitanju ovaj regulator. Ponavljam da su u potpunosti svi regulatori ispoštovali zahtjeve Vlade, odnosno Ministarstva finansija i Odbora. Vjerujem da je ovo samo trenutna odluka i da ćemo veoma brzo biti u situaciji da, kada govorimo o slobodnom tržištu, regulator u skladu sa svojim potencijalom i obavezama kreiraju ukupan finansijski plan imajući u vidu i kada su u pitanju lična primanja svih zaposlenih u regulatorima. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem kolegi Vukčeviću.

Sljedeći prijavljeni je kolega Mladen Bojanić, a nakon njega kolega Vasilije Lalošević. Izvolite.

MLADEN BOJANIĆ:

Uvaženi potpredsjedniče, s obzirom da se radi o objedinjenoj raspravi i Predlogu o izmjenama i dopunama finansijskih planova i Statutu Agencije za nadzor i osiguranja, odmah na početku da kažem da ćemo glasati za obje ove tačke iz jednog jedinog i prostog razloga jer su regulatorne agencije postupale po zaključcima Ministarstva finansija, odnosno Odbora za ekonomiju, finansije i budžet Skupštine Crne Gore. Totalno je jasno i principijelno da treba da podržimo ove finansijske planove jer, na kraju krajeva, mi smo to od njih i tražili.

Ono što me malo brine, to sam i ranije govorio, čini mi se da smo ovim ušli, odnosno ugrozili njihovu nezavisnost bez obzira što jeste kriza i jeste da svi treba da trpimo teret krize, to se već kao mantra ponavlja odavno. Ono što meni smeta, odnosno nama smeta kod rada svih regulatornih agencija

manje više, a biće prilike pojedinačno da govorimo kada budu pristizali izvještaji svih regulatornih agencija i onda ćemo detaljnije govoriti, mislim da smo daleko od procesa profesionalizacije i departizacije nezavisnih regulatora, uslovno rečeno nezavisnih, jer smatramo da je do sada bila praksa koja ne vidim da se mijenja da su uglavnom politički kriterijumi, odnosno političke veze, raznorazni uticajni lobiji oslonjeni na političke uticaje vedrili i oblačili, odnosno birali ljude koji rukovode ovim regulatornim agencijama. Smeta mi malo priča da smanjenjem plata menadžeri, odnosno članovi savjeta pojedinih regulatornih agencija će biti u prilici da kontrolišu subjekte koji imaju veće plate od njih. Zalažemo se za tržište, niko od članova savjeta nije tu po nuždi, slobodno je tržište za sve, ukoliko nijesu zadovoljni takvim primanjima potpuno otvoreno da traže mjesto pod suncem i boju platu u nekoj drugoj agenciji, odnosno drugoj kompaniji, tako da tu ne dijelim neku zabrinutost.

Ono što mislim da smo izgubili puno vremena mijenjajući ove zakone, a mali efekat ćemo imati na kraju jer smo mijenjali i zakone i finansijske planove jedne, pa druge. Mislim da 600.000 nije iznos koji će na kraju godine biti vraćen budžetu, ne zato što oni to neće da urade nego mislim da su prenapumpani prihodi finansijskih regulatornih agencija. Ne vjerujem da će biti u prilici da ostvare toliki višak prihoda nad rashodima da bi budžet zaradio 600.000. Naravno, poučen iskustvom iz dosadašnjeg rada, prilično neracionalno trošenje u pojedinim regulatornim agencijama mi daje za pravo da se ne nadam nekom prihodu za budžet.

U svakom slučaju, glasaćemo za iz razloga što su ispunili sve što je traženo od njih po pitanju finansijskih planova. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem kolegi Bojaniću.

Kolega Lalošević je, prema ovoj evidenciji, posljednji na listi prijavljenih za sada. Izvolite.

VASILIJE LALOŠEVIĆ:

Ne daj bože posljednji.

Poštovani potpredsjedniče Parlamenta, poštovane kolege, poštovani građani Crne Gore, gospodo direktori regulatornih agencija,

Pred nama su izvještaji o razmatranju Predloga izmjena Finansijskog plana regulatornih agencija za 2013. godinu. Moji prethodnici su kazali, a i u uvodi treba reći da je Skupština Crne Gore na svojoj trećoj sjednici dana 28. decembra povodom razmatranja Predloga finansijskih planova sa planovima rada nezavisnih regulatornih tijela za 2013. godinu usvojila zaključke koji se

odnose na nezavisna regulatorna tijela i na sve ovo što su i moji prethodnici govorili, što se tiče smanjenja troškova i smanjenja plata rukovodnim strukturama.

Javio sam se da iskoristim ovo vrijeme i da podsjetim na neke stvari jer smo mi ukazivali, kada je bila rasprava o ovim izvještajima i kada je bila rasprava o izvještajima za rad ovih agencija za 2012. godinu, upozoravali smo na neke stvari koje su se desile ili koje će se dešavati. Uzgred, gospoda iz agencija su ispoštovala preporuku Ministarstva finansija i Odbora za finansije i budžet Skupštine Crne Gore, dostavila izmjene finansijskih planova svojih agencija za 2013. godinu. Ispred sebe imam materijal vrlo korektno obrađen, i tu vidim i direktora gospodina Džafića, Agencija za elektronske medije, vidim da su oni ispoštovali ovu odluku. Ovo je povod i prilika da sve ono što smo govorili u decembru 2012. godine ponovimo i sada da nam se ne bi dogodilo na jesen ili pred kraj 2013. godine da se desi ovo o čemu ću sada pričati.

Naime, nažalost, moram kazati da se u međuvremenu desilo nešto što smo mi iz opozicije najavljivali, što svi oni ljudi koji prate medije u Crnoj Gori i navijaju da tzv. mali komercijalni mediji opstanu, desilo se sljedeće. Prilikom svih ovih događanja došli smo do podataka da su određeni mali komercijalni emiteri, nažalost, prestali da rade. Tako je oduzeto nekoliko odobrenja za emitovanje tzv. godišnjih naknada po osnovu izdatih odobrenja za emitovanje i to Televiziji Elmag, Televiziji IN, MTV, Orion, TV Eho, Radio Gorica, Radio Amigo dok su neki emiteri odustali od korišćenja radiodifuznih frekvencija kao što je Televizija Atlas.

Podsjetiću, a kolege iz Agencije to znaju da je plan prihoda bio predviđen da se sačinio od tzv. jednokratnih naknada za registraciju pružanja audiovizuelnih usluga, zatim godišnjim naknadama po osnovu izdatih odobrenja i upravo je riječ o tim godišnjim naknadama. Mi smo iz opozicije tada predlagali da treba smanjiti i treba omogućiti, prije svega, razvoj tzv. malih komercijalnih emitera ako hoćemo tzv. medijski pluralizam da se ne bi dešavalo da postoje monopoli od strane nekih tzv. velikih emitera ili, eventualno, štampanih medija.

Tada smo ukazivali da će se desiti ova situacija. Imali smo dosta malih radio stanica iz gradova Crne Gore koji su se nama obraćali i žalili da je ta naknada na godišnjem nivou dosta velika. Naravno, predlagači, odnosno ljudi iz Agencije za elektronske medije govorili su da je to realna cijena. Sada vidimo da će vrijednost koeficijenta nakon ovog smanjenja pasti, da će to biti 2150 evra, što predstavlja umanjeње od 15%, a inače je u prvom kvartalu bilo 2500 evra.

Prilikom projektovanja prihoda uzeta su u obzir rješenja koja su bila sadržana i u Zakonu o digitalnoj radiodifuziji. Moram reći da smo mi u julu 2012. godine predvidjeli da emiteri koji na dan stupanja na snagu imaju odobrenja za korišćenje frekvencija prestaju sa emitovanjem svojih televizijskih programa u tzv. analognoj tehnologiji najkasnije do 17. jula 2015. godine. Odobrenja za emitovanje na tim analognim TV kanalima su važila do 31. decembra 2012. godine i mi smo taj rok produžili. Da li će Agencija za elektronske medije koja je dala odobrenje do 17. juna 2015. godine i Agencija za elektronske komunikacije u narednom periodu pokušati da ostvare ono što smo mi ovdje kao poslanici usvojili da dođe najzad do tog famoznog digitalnog signala. Da li će se u međuvremenu pojedini tzv. mali komercijalni emiteri ili radiodifuzni emiteri osloboditi dijela plaćanja naknade za emitovanje uz korišćenje kapaciteta te digitalne tehnologije? Da li će se njime omogućiti, pretpostavljam da oni nemaju sredstava da pređu na tzv. digitalni kanal? Bojim se da će se u ovom slučaju desiti nešto na pragu našeg sigurnog puta ka Evropskoj uniji, da u jednom trenutku otpadaju ili se gase ti tzv. mali radioemiteri koji su vrlo značajni za dio u kojima egzistiraju, koji su vrlo značajni za takozvano medijsko nebo u Crnoj Gori.

Apelujem na vas, gospodine Džafiću, da pogledate, ja znam da ste uradili dodatni napor vezano oko plana prihoda, ja znam da ste uradili ovaj izmijenjeni izvještaj, znam da ste revidirali svoje troškove, ali apelujem da se obrati pažnja na ove male elektronske emitere, ili komercijalne medije koji su prijeko potrebni Crnoj Gori radi demokratizacije prostora, prijeko potrebni medijskoj zajednici. Bojim se da malo ko svih ovih mjeseci, i pogotovo u susret tom zakonu o digitalizaciji i toj digitalnoj tehnologiji, vodi računa o njima. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem kolega Laloševiću.

Gospodin Džafić. Izvolite.

ABAZ DŽAFIĆ:

Ja ću kratko da dam odgovor.

Od šestog mjeseca prošle godine mi primjenjujemo ove mjere, nismo čekali odluke u Parlamentu, a emiterima smo umanjili njihova plaćanja za 15% i to je napor koji je napravila Agencija.

Inače, samo kratko da vam kažem, mi smo ti koji vodimo brigu o malim emiterima, ali tržište je nemilosrdno. Neki od njih će morati da nestaju u ovom procesu. Njih ima i previše u Crnoj Gori, ima ih preko 70 emitera, i ako pogledate ukupne prihode Agencije, samo 48% su prihodi od emitera, a 52%

u tom revidiranom planu su prihodi od sedam kablovskih operatera i to nije pravično prema tom dijelu sistema koji mi regulišemo, ali pokušavamo da tim dopunskim mjerama stimulišemo te ljude da nekako opstanu na tržištu.

Inače smo, to moram da vas informišem, sve činili da im nekako pomognemo u svemu tome, ali mi ne možemo kršiti zakon. Na kraju, mi se ne finansiramo budžetski. Devet godina ova agencija opstaje od nečega što se zove regulacija tržišta rada elektronskih medija, i dalje ćemo pokušavati da im stvorimo neke zdrave uslove za poslovanje, ali ne po cijenu toga da loše gazdujemo resursom sa kojim inače države gazdujemo.

Ja i dalje tvrdim da su to najniže cijene u Evropi, ja i dalje tvrdim da neki od njih moraju da razmisle o tome da se počnu da bave nekim drugim biznisom, jer u najvećem dijelu je ovo biznis. I dalje tvrdim da agencije koje regulator će učiniti sve da pokuša da im olakša i da stvori neke zdrave uslove za njihov rad. I sad smo napravili taj pokušaj, to uopšte nije malo. Za agenciju za elektronske medije iznos od 150 hiljada eura, je jako veliki, umanjenje nije samo 15%, ako se pogleda jeste ukupno na nivou agencija, ako se pogledaju samo elektronski mediji, to umanjenje je preko 29% vezano za njih i već su im fakture umanjene za taj iznos. Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem gospodine Džafiću.

Izvolite, izvolite.

VASILIJE LALOŠEVIĆ:

Zahvaljujem gospodinu Džafiću na odgovoru.

Ja sam namjerno preskočio ovaj dio vezano oko zarada direktora Agencije, vi ste ovdje predvidjeli umanjenje na nivou od 85% iznosa dvije prosječne zarade zaposlenih u Agenciji.

Vi ovdje i pominjete da revidirani plan predviđa da u prihodima Agencije visina godišnjih naknada čini manji dio ukupnih prihoda, da 48%, 52% čini takozvani većinski izvor preostalih prihoda. Ali, mene je intencija bila upravo ovo da čuje javnost i da ponovo ispričamo ovu priču vezano za takozvane male i komercijalne emitere.

Dobio sam prije 15-20 dana i nekoliko mejlova. Očekujući raspravu po ovom pitanju, upravo su se interesovali takozvani mali komercijalni emiteri. Oni kažu da, ajde ja ne želim da prisvajam neke stvari niti da govorim u prvom licu jednine, ali kažu da sam jedan od rijetkih koji je govorio po ovom pitanju, evo vi ste sada ispričali jednu dobru priču za njih, i pretpostavljam da će oni, nakon ove rasprave, biti zadovoljni.

Ono što je suština cijele priče, da nam se ne dogodi upravo ovo o čemu sam pričao. Dakle, idemo ka Evropskoj uniji, imamo pregovore, otvaramo pregovaračka poglavlja, u malim sredinama te radio stanice ili tv stanice, vrlo su značajne da informišu građane. Ja sam bio jedan, evo trenutno za predsjedničkim stolom sjedi gospodin Mustafić, koji je bio glavni i odgovorni urednik Radio Bara, ja sam bio direktor i glavni i odgovorni urednik Radio Bara, u nekoliko navrata, i znam koliko je značaj jedne lokalne radio stanice po svim životnim pitanjima i problemima.

Zbog toga ne bih volio da se nikada više dogodi da se takozvana TV elmag, ili IN, ili Orion, ili Radio Gorica, Radio Mina, ili Eho, da se ponove i da imamo brojne radio i tv stanice do sljedećeg izvještaja krajem 2013. godine, koje će se ugasiti. Vi činite napore, ja pretpostavljam da ovo smanjenje za 15% takozvane koeficijenta za godišnju naknadu, značajno je i ovo što ste radili ad hok u junu mjesecu, i to mi je drago da čujem. Ali, ponavljam još jednom, nama predstoji takozvana digitalizacija radio difuzije Crne Gore. Bojim se da će mnogi od ovih emitera se ugušiti, da neće imati sredstva da uđu u taj veliki projekat i bojim se da ćemo u tom trenutku imati osiromašeno medijsko nebo, a to nije dobro za medijski pluralizam, jer ponavljam još jednom kada imate monopoliste na polju elektronskih medija ili isto tako i štampanih, a očigledno da ih imamo, ne valja rabota.

Treba dati šansu i ovim malim komercijalnim emiterima. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala.

Radio Bar je imao sreću da tri poslanika trenutno u 25-tom sazivu su bili njegovi glavni urednici ili direktori.

Dogovor sa kolegama je bio da po jedan predstavnik poslaničkih klubova govori o ovim izvještajima, odnosno predlozima. Međutim, pošto je kolega Milić se prijavio, takođe da diskutuju, a naravno mi imamo razumijevanja s obzirom da je riječ o partijskom lideru, odnosno lideru jedne od partija, onda ćemo naravno dati riječ.

Prije toga se javio gospodin Džafić. Izvolite.

ABAZ DŽAFIĆ:

Hvala vam.

Samo dvije rečenice.

Ja poštujem vašu brigu za male emitere, ali Agencija, postoji zbog njih, a mi nikome nismo otvorili monopol, ako jesmo onda kad, gdje i kod kojeg segmenta našeg sistema.

Znači, vodimo mi o njima brigu a ne pod cijenu nepoštovanja zakona, ne pod cijenu selektivnosti da neki plate i te simbolične naknade, a drugi ne. Znači, oni moraju u pravima i obavezama da budu apsolutno istovjetni sa svima koji emituju program u Crnoj Gori, da ne trpimo i prigovore druge vrste, a to su oni moćni da imamo u sistemu one koji ne ispunjavaju svoje obaveze.

Vodimo brigu o njima, poštujemo i vašu brigu. Vjerovatno je ona i zbog toga što dolazite iz tog jako osjetljivog sistema, ali kažem ne van zakona i ne van toga da selektivno primjenjujemo mere. Ako postoji bilo koji opravdan prigovor, sud je nadležan da cijeni sve postupke Agencije i mi smo spremni na to. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Ovo je sigurno bilo veoma korisno u cilju pojašnjavanja.

Gospodin, kolega Srđan Milić, diskusija. Izbolite.

SRĐAN MILIĆ:

Hvala vam.

Uz rizik da, normalno me ne razumiju oni koji ne slušaju, ja ću uzeti učešće u ovoj raspravi iz više razloga.

Prvi razlog je za to što zaista smatram da ovo o čemu smo razgovarali na Odboru, trebalo bi ovdje napomenuti, izvinjavam se ako je neko od kolega to pomenuo. Bolje bi bilo da raspravljamo o svakoj od ovih agencija, ponaosob i tada bismo imali priliku da gospodin Lalošević i gospodin Džafić razjasne ovo do kraja jer i ja sam imao slučajeve, ja sam ukazivao na te slučajeve gdje su ljudi govorili o potrebi. Razjašnjenje. Dakle, niko vas ne želi ništa ubjeđivati, a s druge strane treba obezbijediti demonopolizaciju u onom obliku koja je moguća obezbijediti, u okviru vaših ingerencija, u okviru naših ingerencija ovdje. Jer, mislim da monopoli postoje.

Očigledno da ovdje u Crnoj Gori postoji jedan monopol koji je najizraženiji, a to je monopol nad istinom. Jer, istina je ono što onaj koji prvi progovori progovori glasno, i onda sa jednom gebelsovskom propagandom, stalno ponavlja ta neistina, i onda smo svi isti i svi na isti način odgovaramo u odnosu na zadatke koji su nam postavljeni.

Dakle, ako se ko prepoznao mimo ove sale, bila mi je to namjera da se prepozna. Nisam nikome od vas koji sjedite preko puta mene to namijenio.

S druge strane, govorimo, ne znam koliko smo došli na kraju, na 600 hiljada evra, je li tako. To treba da znaju građani Crne Gore, da ni jednoga trenutka kod vas nije postojao taj problem, vezano za ta sredstva, da mi

posebno, možda zloupotrebljavajući ovu govornicu, želimo da govorimo o onome što je vaš posao i moram da naglasim da mi se ...ovaj dopis Regulatorne agencije za energetiku od 9.aprila. Nadam se da ovi stručnjaci koji su očito raspoređeni u štampanim medijima će imati priliku da vas pitaju za ovaj dopis, da vide za ove konstatacije koje ste naveli. Dopis prema ministru ekonomije ne znam da li je to neko pominjao ovdje i koje treba zakonske propise mijenjati, zašto treba ući u izmjenu Zakona o energetici, zašto treba obezbijediti drugačije ingerencije. Govorim o Regulatornoj agenciji za energetiku kao pojmu, a misim da to predlažete svi ostali jer vi svi nijeste zadovoljni obimom onih prava koja vam proističu iz onoga što su bila zakonska rješenja i ovdje se bavite, čini mi se, sa ovim crnogorskim elektroprenosnim sistemom. Vidim da i dalje pojedine članke u novinama tako prilježeno prate marketinške pojave onih koji komentarišu. Tako da imate da neko u medijima pokušava da stvori pogrešnu sliku. Ako žele da pitaju nešto oko elektroenergetske situacije neka pitaju vas i vi ćete odgovarati nama ovdje vezano da li je zaista do 1.aprila bila jedna situacija da li je poslije 1. aprila bila druga situacija u Crnoj Gori i vidim da se reklamiraju i CGS i sve je to normalno, i Elektroprivreda Crne Gore, i normalno ove mikrokreditne institucije. Lijepo je to, lijepo je to da se reklamira samo je to ono vraćanje na početak ove moje priče, to je pokušaj publikovanja svih građana Crne Gore. 600 hiljada evra, sa jedne strane, sa druge strane zvanična informacija ministra finansija, utvrđena visina duga poreske uprave 354 miliona evra. Ja sad to kažem da je neistina i da je poreski dug potraživanje koje ova država ima i značajno prelazi 500 miliona evra. I tražio sam od njih, znači govorimo kolege o 500 miliona evra, a s druge strane sjedi nam šest regulatornih agencija kojima smo oduzeli svojim odlukama pitanje a koliko je to ispravno. U jednom slučaju sigurno nezakonito govorimo o Radio difuznom o Agenciji gospodina Džafića gdje su oduzeta neka sredstva. A ovdje govorimo o 500 miliona evra. Tražio sam i sada koristim ovo. Zloupotrebljavam potpredsjedniče, prvi potpredsjedniče parlamenta, zloupotrebljavam ovu govornicu i pozivam ministra finansija da mi dostavi spisak onih 75 firmi koje duguju 160 miliona evra. Da, s druge strane Ministarstvo finansija umjesto ovog dopisa koje nam je dalo o ispunjenju obaveza shodno Zaključcima ove Skupštine 28.decembra prilikom usvajanja Budžeta za 2013.godinu dostavi nam analizu politike zarada i potrošnje na nivou lokalnih samouprava. Danas u Crnoj Gori na nivou lokalnih samouprava imamo listom zaposlene koji imaju višestruko veće prihode nego što imaju plate, nego što imaju poslanici, a poslanici su Skupštine stavljeni na stub srama zbog toga što mi imamo najveće plate a nije tačno. Neka se pogledaju koliko imaju pojedini direktori javnih

preduzeća, javnih ustanova, predsjednici opština i zašto danas Vlada Crne Gore štiti te direktore. Ja znam da su iduće godine lokalni izbori, ja znam da je teško ući u tu priču, ali ako hoćemo pravedno, pa ajmo pravedno, hajdemo zaista da svima, da ih sve dovedemo spoznaji pravde i da svi snose trošak onoga što pokušavamo da snosimo svi zajedno.

Izvinjavam se što sam zloupotrijebio.

Hvala Vam velika.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Kolega Dritan Abazović, je tražio dva minuta i dozvolićemo.

Izvolite.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Gospodine potpredsjedniče, kolege poslanici, građani Crne Gore, dragi gosti, direktori agencija,

Ja intervenišem iako znam da je možda i van procedure s obzirom da je kolega Bojanić već iskoristio diskusiju, ali samo da iskoristimo prostor. Znam da se možda direktno ne odnosi na vašu nadležnost, ali možete mnogo pomoći u tom pravcu, a malo je u korespondenciji sa onim što smo čuli maloprije od kolege Laloševića, a to je da se pomognu manji emiteri, odnosno manji mediji u Crnoj Gori. Sticajem okolnosti sam sam radio u manjim medijima koji vrše većinu programa na albanskom jeziku, znači na manjinskom jeziku i mislim da bi država morala i agencije pokazati veći senzibilitet. Prema tome i prema medijima koji imaju društveni značaj sa aspekta što razvijaju građansku svijest i potpomažu da se unutrašnje integracije Crne Gore izvedu na jedan pravilan način. Podsjetiću da je tada postojao problem vezano naprimjer za nacionalnu pokrivenost, jer dešava se da repetitor neki put bude u nekoj drugoj opštini, a da se program emituje ponajviše zbog jedne druge opštine i samim tim se dobija jednostavno cijena nacionalne pokrivenosti, a istini za volju znamo da mali mediji, odnosno lokalni mediji i djeluju samo na određenom lokalnom području. S toga, samo apel. Poznajući dobru namjeru i direktora Džafića da često izlazi u susret manjim medijima, da se pokaže koliko je moguće više senzibiliteta prema manjim medijima, da se uvidi njihov značaj i da se zajedničkim koordiniranim akcijama i Skupštine, i Vlade jednostavno zaštite koliko je moguće i pomogne tim emiterima.

Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem kolegi Abazoviću.
Gospodin Džafić. Izvolite.

ABAZ DŽAFIĆ:

Pošto Vi pokazujete veliki interes za male emitere, ja bih vam predložio da vi njima vratite one fondove koje ste im ukinuli ovdje u ovoj Skupštini. Oni su kroz te fondove dobili skoro četiri i nešto miliona eura. I ovdje na jednoj vrlo kratkoj sjednici su ostali bez te podrške, pa im vratite, jer Agencija nema nikakve mehanizme niti poluge da im pomogne osim da preživi i ona na isti način kao i on. Inače što se tiče transparentnosti rada Agencije u tom finansijskom dijelu, ona je od prvog dana prisutna na sajtu Agencije i ovo je li zakonito ili ne, mi i dalje mislimo da je nesaglasna evropskim standardima. To smo pojasnili. Imali smo skupštinski odbor gdje smo donijeli tu dokumentaciju i dalje mislimo da ne bi trebali da budemo tu. Ali, svaki zakon koji vi donesete mi ćemo poštovati, ima vremena za usklađivanje sa standardima Evropske unije, a mislimo da će to biti jako brzo. Vratite fondove malim emiterima, inače veoma brzo u Crnoj Gori nećete imati male emitere i kroz taj segment ćete prepoznati na pravi način njihov ekonomski položaj. Ono što mi možemo da uradimo smo već odradili.

Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem gospodinu Džafiću.

Pošto više niko nema prijavljen po ovoj tački dnevnog reda, konstatujem da je pretres završen, a da ćemo se o tačkama 3 i 4 izjasniti naknadno.

Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Ako postoje proceduralne mogućnosti potpredsjedniče, ja vidim da postoji i politička volja kod prisutnih poslanika, da podržimo izmjene i dopune planova, da se izjasnimo odmah da bi stvorili uslove da se objavi u "Službenom listu" izmjena i dopuna i što prije pristupi realizaciji, odnosno smanjenju zarada i racionalizaciji troškova, jer se bojim da ukoliko budemo čekali završetak ove sjednice što može biti one tamo nedjelje, one tamo krajem maja da ćemo još jedan mjesec izgubiti u smislu da se već 1.juna i zarade i ostali troškovi smanje.

Evo toliko.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Naravno, ukoliko bi bio dovoljan broj poslanika u sali da bi pristupili izjašnjavanju, ali čini mi se da nemamo možda danas tokom radnog dana ili sutra prije početka sjednice. Možemo prije početka sjednice, odnosno prije početka rasprave o teritorijalnoj organizaciji.

Zahvaljujem se predstavnicima agencija i regulatornih tijela.

Dakle, ovim konstatujem da smo zaključili raspravu o trećoj i četvrtoj tački dnevnog reda.

Prelazimo na petu tačku dnevnog reda - **Predlog zakona o željeznici.**

Predlog zakona o željeznici, ovlašćeni predstavnici Vlade su: Ivan Brajović, ministar saobraćaja i pomorstva i dr Nebojša Obradović, direktor Direkcije za željeznice.

Izvjestioci Odbora o ovoj tački dnevnog reda su: Željko Aprcović, Zakonodavnog odobora i dr Filip Vuković, Odbora za ekonomiju, finansije i budžet.

Da li neko želi riječ?

Da li predstavnik Vlade. u ovom slučaju. predstavnici Vlade su tu.

Da li žele dopunsko obrazloženje?

Izvolite, ministar Ivan Brajović.

IVAN BRAJOVIĆ:

Uvaženi potpredsjedniče, poštovani poslanici,

Samo ću kratko dati nekoliko napomena. Ovaj zakon kao i zakon koji slijedi o lukama su zakoni koji su tokom prošle godine u onom prethodnom sazivu Vlade i Parlamenta bili upućeni ka Parlamentu. Tako da i tu su predstavnici koji su radili na zakonima i oni su prisutni za sva detaljnija obrazloženja. Donošenjem ovog novog Zakona o željeznici izvršiće se harmonizacija nacionalnog zakonodavstva sa propisima Evropske unije, što predstavlja ključni prioritet u okviru procesa pristupanja Evropskoj uniji i implementirajući treći paket direktiva vezanih za oblast željezničkog saobraćaja. Predlog zakona razrađuje odnos između Vlade Crne Gore, Ministarstva saobraćaja i pomorstva, Direkcije za željeznice i željezničkih privrednih društava kao i njihove nadležnosti, obaveze i uslove koje moraju ispunjavati željeznička privredna društva radi obavljanja djelatnosti za koju su osnovana. Predviđeno je stvaranje uslova za pojavu više upravljača željezničke infrastrukture i željezničkih prevoznika što treba da dovede do pojave konkurencije i povećanja kvaliteta prevoza kao i liberalizacije željezničkog tržišta.

Cilj donošenja novog Zakona o željeznici je taj, što se zakonom predvija obaveza donošenja strategije razvoja željeznice na period od 10

godina, kojom će se jasno definisati dugoročni razvojni ciljevi i smjernice za razvoj željeznice, pravci i mjere razvoja, način, dinamika i obim realizacije razvojnih ciljeva, okvirna finansijska sredstva za realizaciju, izvore finansiranja kao i drugi elementi od značaja za razvoj željeznice.

Kao što znate u prethodnom periodu su značajna sredstva povučena iz investicionih fondova za pokušaj rehabilitacije. Značajnije je popravljavanje situacije na pruzi, pogotovu na dominantnom dijelu pruge Bar-Vrbnica, i moram da kažem da smo mi značajno više ulagali u taj pravac nego što je ulagano u pravac od naše granice do Beograda. Imamo obećanja od strane kolega iz Srbije da će oni u narednom periodu značajnije investirati u taj pravac. To je prouzrokovano podacima da je stanje infrastrukture na našem dijelu pruge bolje nego u Srbiji, i da su manja kašnjenja koja se bilježe na toj međunarodnoj relaciji, na teritoriji Crne Gore. Naravno, to je daleko od poželjnog i optimalnog i zato gotovo 170 miliona sredstava je u prethodnih šest godina povučeno, od kojih su sem 40-tak ostala veće iskorišćena i upotrijebljena i očekuje nas naravno, značajno dalje rehabilitovanje pruge. Tu imamo i međunarodne partnere koji rade studiju opravdanosti ulaganja, a kao što znate to je, pogotovu ovaj potez od Podgorice do Kolašina, pruga na najtežoj mogućoj dionici u Evropi, koja stalno zahtijeva pažnju, koja je u vrlo nepristupačnom terenu i mislimo da između ostalog ćemo i ovim zakonskim rješenjima omogućiti bolje funkcionisanje. Kao što znate kako smo sad na putu evropskih integracija i kako se nove direktive stalno donose mi ćemo vjerovatno biti u situaciji da u nekom narednom periodu ponovo radimo ili izmjene i dopune ovog zakona ili nove zakone. U svakom slučaju presjek na današnje stanje ovo zakonsko rješenje je mnogo bolje nego rješenje koje sad funkcioniše. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem ministru Brajoviću.

Da li neko od izvjestilaca Odbora želi riječ?

Prema redoslijedu prijavljenih, dakle, u ime poslaničkih klubova, prvi jeste iz poslaničkog kluba Demokratske partije socijalista kolega Branko Čavor.

Da se pripremi kolega Damjanović u ime Kluba SNP-a.

Izvolite.

BRANKO ČAVOR:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Uvaženi ministre, dragi gosti, kolegice i kolege poslanici,

Iskorišćavanje razvojnih potencijala neke zemlje i njen privredni razvoj zavisi od niza elemenata, kao što su:

Postojeća privredna struktura, ekonomsko-sistemske mjere, razvoj i obrazovanje nauke, kadrovski potencijal, stepen razvijenosti i primjene savremene tehnike i tehnologije i tome slično. Kao preduslov, ali i posledica privrednog razvoja svake države i njenog pojedinog dijela i regiona i opština, infrastruktura ima važan i kompleksan sadržaj i značenje u društveno-ekonomskoj strukturi. Ona je nezaobilazan opšti imput u odvijanju društvene reprodukcije u proizvodnji dobara svakog društva. Takav karakter i uloga infrastrukture proizilaze iz širokog područja djelovanja njenih materijalnih institucionalnih i personalnih stanja i funkcija u procesima razvoja. Posebno privredni razvoj u mnogome zavisi od stanja i funkcije infrastrukture. Bez obzira na različite stavove o shvatanju infrastrukture očito je da joj se u svijetu pridaje sve veća pažnja, kako u teoriji tako i u praktičnoj ekonomskoj politici. Svakako da i željezničkoj infrastrukturi pripada značajno mjesto u razvoju društva u cjelini.

Evropska unija na osnovu Bijele knjige, prepoznaje željeznički saobraćaj kao najprihvatljiviji vid saobraćaja. Kao jedan od najekonomičnijih modela transporta, ali i prihvatljiv sa aspekta parametara zaštite čovjekove okoline. Predlogom ovog zakona se uređuju uslovi i način upravljanja željezničkom infrastrukturuom i obavljanja u željezničkom saobraćaju. Višestruki je značaj donošenja ovoga zakona.

Prvi, svakako kao što je pomenuo i ministar, je sa aspekta pridruživanja Evropskoj uniji. Usvajanjem ovog Zakona o željeznici izvršiće se harmonizacija nacionalnog zakonodavstva sa evropskim, primjenom trećeg paketa evropskih direktiva za željeznicu.

Drugo, ne manje značajno, na osnovu dosadašnjih iskustava potrebno je unaprijediti ovu oblast kroz definisanje nekih pitanja o kojima ovdje danas valja govoriti. Uspostavlja se pravni i suštinski odnos između Ministarstva saobraćaja i pomorstva, Direkcije za željeznice i Privrednih društava i definišu njihove nadležnosti.

Zakonom je utvrđena i definisana obaveza donošenja strategija razvoja željeznice na period od 10 godina i nacionalnog programa na period od tri godine, veoma značajna dokumenta.

Prihod od korišćenja infrastrukture je prihod budžeta Crne Gore, a do sada je bio prihod željezničke infrastrukture Crne Gore. Zakon podstiče i konkurentnost i otvoreno tržište u cilju podizanja kvaliteta, efikasnosti i bezbjednosti prevoza kroz stvaranje uslova za javljanje i angažovanje više upravljača željeznicom kao i željezničkih prevoznika. Uspostavlja se i definiše način priznavanja dobijanja licenci za prevoz stranim operaterima.

Dugogodišnja je i boljka i česte primjedbe od strane građana da u pojasu od 25 metara od ose kolosjeka nije dozvoljena gradnja, smanjena je na osam metara u nenaseljenim mjestima i šest u naseljenim, i time je omogućena legalizacija velikog broja kuća i prostora u pružnom pojasu. Na ovaj način, ne odstupajući od evropske prakse, izašlo se u susret molbama velikom broju građana koji nijesu mogli koristiti do sada svoje zemljište i objekte na adekvatan način. Shodno regulativi uslugama javnog prevoza putnika u željezničkom i drumskom saobraćaju, kao i preporukama Komisije za kontrolu državne pomoći da se moraju posebno voditi troškovi i prihodi koji su namijenjeni uslugama javnog prevoza putnika, u zakonu su one i implementirani. Time se omogućava preciziranje bližih uslova, način, sadržina i isključivanje ugovora o obavezi pružanja javnih usluga.

Dakle, konstituisanje je pravni osnov za donošenje metodologije o obavezi pružanja javnih usluga na osnovu koje će se potpisati ugovor između željezničkog prevoza i Direkcije za željeznice, a u skladu sa regulativom u uslugama javnog prevoza putnika u željezničkom i drumskom saobraćaju.

Na kraju, donošenjem Zakona o željeznici i Zakona o bezbjednosti u željezničkom saobraćaju stvoriće se kvalitetna osnova za realizaciju ciljeva definisanih u strategiji razvoja saobraćaja u Crnoj Gori, kao i ciljeva definisanih u Bijeloj knjizi Evropske unije koja se odnosi na željeznički transport. I na samom kraju, veoma važna stvar jeste primjena samog zakona u praksi u životu. Na tome treba dosta toga poraditi, a jedna od mojih preporuka, Ministarstvu pošto je predvidjelo u ovome Predlogu akta donošenje podzakonskih akata i da je utvrđen taj rok do godine dana, moja preporuka je da se ne čeka taj zadnji rok do godine dana, da se već pređe odmah u izradi tih podzakonskih akata kako bi zakon u cjelini bio potpuno primjenjiv i bio u funkciji. Na kraju, izražavam zadovoljstvo za donošenje ovoga zakona i dajemo mu zeleno svjetlo i podršku. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem kolegi Čavoru.

Riječ ima u ime poslaničkog kluba SNP-a, kolega Aleksandar Damjanović.

Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Pošto, čini mi se, govorim jedini iz kluba oko ove tačke, zamoliću minut-dva ako mi bude potrebno. Saslušao sam pažljivo i uvodno

obrazloženje koje je dao ministar uz uvažavanje načina na koji je ministar potencirao neke stvari koje se odnose i na vozni red itd. Možda da se našalim, pa kao paradigmu načina na koji funkcioniše ova Vlada Crne Gore, da kažem da funkcioniše kao voz bez voznog reda, kad već pričamo o željeznici. Na to me upućuje i to što je vezano za ovu priču, a to je strategija Željeznice i neki strateški prioriteti koji su malo pobrkani, pa mi se čini da je veliki novac protraćen u ovom trenutku, a da su neke stvari ostale nezavršene. Nego da krenemo od važećeg Zakona o Željeznici koji je, čini mi se, u primjeni od 1. januara 2005. godine, dakle velikih gotovo devet godina, kako bi se mogle dati neke ocjene. U odnosu na pokušaj liberalizacije tržišta čitave privatizacije koji omogućava ovaj novi Predlog zakona, jasno je da je i ovaj Zakon o Željeznici imao neke norme koje su to isto upućivale privrednim društvima da se na tržišnim osnovama kvalifikuju da budu upravljači infrastrukture i da upravljaju trasama itd, ali je veliko pitanje koliko nam je donio ovaj predlog zakona u modernizaciji i poboljšanju željezničkog saobraćaja, koliko nam je strategija donijela restrukturiranje nekadašnjeg velikog ŽTP-a, imamo sada četiri ili pet nezavisnih firmi podjelom te jedne i osim četiri puta pet ili pet puta više direktora i funkcionera u tim firmama. Ne vidim da su neke osnovne performanse željezničkog saobraćaj poboljšane. Tu, prije svega, mislim na novoizgrađene pruge liše ove Podgorica-Nikšić o kojoj ću posebno. Prije svega, mislim na kvalitet vozova, na tačnost ovog voznog reda o čemu ste pričali, udobnost putnika itd.

Elem, bilo bi dobro da smo dobili i podatke vezane za primjenu ovog zakona u smislu vršenja inspekcijskog nadzora. Znamo i sami šta nam se sve izdešavalo od velikih nesreća, nažalost, koje smo imali do problema koje smo nedavno imali, takođe još jedne velike nesreće koja se desila itd, da čujemo malo i o tom aspektu, da čujemo o aspektu naplate prekršajnih kazni za sijaset normi koje su definisane važećim zakonom. Nažalost, nemamo tu praksu kada predlažemo novi zakon, a ovo je jedan od sistemskih zakona nakon punih devet godina, napravimo malu analizu primjene dosadašnjeg zakona.

U odnosu na ovaj predlog zakona, ne bih se mnogo bavio obrazloženjem. Mislim da je praksa da se daju loša obrazloženja nastavljena. Kao jedno od ključnih obrazloženja jeste i potreba donošenja strategije razvoja Željeznice. Lično mislim da mi i dalje imamo problem između nesklada i validnosti dokumenata višeg i nižeg reda. Po meni, strategije su strateška dokumenta iz kojih proizilaze svi ostali dokumenti. Dakle, ako treba da strategijom i definišemo kada ćemo i na koji način donijeti neki zakon. On ne može biti osnovno opravdanje uz usaglašavanje

sa direktivama Evropske unije i uz to što se kaže da se ovaj proces restrukturiranja sprovodi shodno principima, rekao sam o tome šta mislim, i otvara se prostor za liberalizaciju tržišta.

Kako to izgleda sa predloženim normama zakona, probaću na nekoliko članova da vam dam primjer. Član 5 definiše strategiju koja se donosi na deset godina. Imamo jednu vrstu strategije restrukturiranja sektora, rekao sam šta mislim o hijerarhiji planova. U članu 10 definisali ste kako se daje licenca za upravljanje infrastrukturom i jedan od osnovnih uslova, odnosno prvi uslov je dobar ugled, a onda kada raznjašnjavate šta je to dobar ugled u smislu ovog zakona, dobar ugled lice koje nije osuđivano za krivična djela itd. Mislim da je tu normu trebalo mnogo bolje razraditi, kao i ovu normu pod tačkom 2 gdje se traži finansijska sposobnost na samo godinu dana. Ipak je upravljanje infrastrukturom od strateškog značaja i ne može se baš svakome dodijeliti, a znamo da ovaj zakon ima intencije da omogući, uslovno rečeno, javno privatno partnerstvo i u tom sektoru, dakle da malo sagledate da li ste ovom normom sve obuhvatili. U članu 14 za izdavanje licence za upravljanje infrastrukturom plaća se naknada u skladu sa zakonom kojim se uređuju administrativne takse, da li smo dobro pogodili i da li je postala potreba da se definiše naknada i ovim zakonom, a ne samo da drugim zakonom kojim se definišu takse to notiramo, i to da sagledate do kraja. U članu 42 jedna stvar koja je možda i od suštinske važnosti, u stavu 43 koja se tiče ovog zakona, to su koncesije.

Citiraću zbog javnosti, zbog građana, pojedini poslovi iz djelatnosti upravljačke infrastrukture, dakle nekog lica koje može biti i privatnog preduzeće koje ispuni uslove i koje bude upravljalo infrastrukturom, mogu se dati na koncesiju domaćem ili stranom pravnom licu koje ispunjava uslove za obavljanje tih poslova utvrđenih zakonom. Kojim zakonom, koji uslovi, gdje, osim člana 43 koji široka vrata otvara da se strani i domaći partner uvede u posao koncesija, nigdje nijesam vidio razradu do kraja na koje se koncesije i poslove misli. To nije slučajna nedostatnost. U članu 42 naknada za korišćenje trase, dakle gdje se ovu naknadu ostavili privatniku ili nekoj državnoj firmi, nebitno je, koja upravlja infrastrukturom. Kažete da je naknada za trasu njen prihod, a ne prihod budžeta. Da bi u članu 52 koji definiše finansiranje, gle čuda, finansiranje izgradnje infrastrukture iz budžeta, sredstava ulaganja domaćih i stranih lica, kredita, naknade za korišćenje infrastrukture i naknada za trasu, i njih ste definisali i stavili tom članu obavezu da se i ta naknada koristi za održavanje infrastrukture, a ovamo je dajete po slobodi onome koji upravlja infrastrukturom. Dakle, čini mi se jedna nedoslednost jer ne vidim koji je to drugi bez finansijski motiv onoga koji upravlja infrastrukturom da trasu po trasu ili dionicu izdaje pod

zakup, odnosno na korišćenje, odnosno da ima finansijsku uslugu, naravno on je zato dužen da održava infrastrukturu i da ispuni sve one pretpostavke kako bi imali brz, lagodan i udoban prevoz željezničkim saobraćajem. Mislim da ste i tu zakazali.

Član 65, dakle čitam kao primjer, Predloga zakona koji kaže šta je to nadoknada za pružanje usluga prevoza od javnog interesa. To vam je ono ako ima potrebe da voz vozi do nekog sela, slažem se, jer je to javni interes da se održava linija, pa država dotira, odnosno pomaže onome koji će te usluge da obavlja, što je vrlo lijepo i vrlo komercijalno. To se koristi često i u autobuskom saobraćaju, znamo da su to fina sredstva. Za pružanje usluga prevoza od javnog interesa plaća se nadoknada za pokrivanje dijela troškova u vezi sa javnom uslugom. Ne kaže se kojeg to dijela troškova, kolika je to naknada. To će se sve odrediti nekim podzakonskim aktima, mi o tome predstave nemamo. Završavam, uz zahvalnost što sam malo produžio. Nemamo ni ovdje analizu jačine kapaciteta za inspekcijski nadzor u ovako delikatnoj djelatnosti kao što je željeznički saobraćaj. Mislim, ministre, da postoji potreba da se ovaj predlog zakona do usvajanja u parlamentu doradi u smislu ovoga što se notirao, ima tu još nekih stvari. Naravno, ukoliko ima potrebe da se održi posebna sjednica Odbora, ako Vlada planira amandmanski da reaguje jer ima dosta toga, svakako smo tu da pomognemo da dobijemo kvalitetan Predlog zakona i da uvedemo reda konačno u sektoru željezničkog saobraćaja, da nam se ne dešavaju stvari, potpredsjedniče, da potrošimo 70 miliona evra za rekonstrukciju pruge Nikšić-Podgorica kako bismo boksit dopremali u Kombinat aluminijuma, a niti nam Kombinat aluminijuma niti Boksiti rade, a prugom Beograd-Bar putujemo dvanaest sati do Beograda.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem kolegi Damjanoviću.

Sada je po redosljedu prijavljenih kolega Damir Šehović, u ime Poslaničkog kluba SDP-a, a nakon njega kolega Mladen Bojanić, u ime Pozitivne Crne Gore. Izvolite.

DAMIR ŠEHOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Uvaženi ministre Brajoviću, poštovane kolege, dozvolite mi da i ja u vremenu koje mi je stavljeno na raspolaganju da dam svoj osvrt i osvrt Socijaldemokratske partije na Zakon o Željeznici.

U potpunosti se slažem sa ocjenama koje smo čuli od strane mojih prethodnika da je riječ o sistemskom zakonu kojim se iskoračuje još jedan

korak naprijed kada je riječ o regulisanju oblasti željezničkog saobraćaja. Mislim da se sa ovim dopunama još više upotpunjuje i precizira odnos između Vlade Crne Gore, Ministarstva saobraćaja i pomorstva, Direkcije za željeznice i željezničkih privrednih društava. Mislim da ovaj zakon, odnosno ove izmjene i dopune Zakona da svakako predstavljaju korak u dobrom pravcu. Korak u dobrom pravcu predstavljaju izmjene i zbog toga što se na ovaj način vrši harmonizacija našeg nacionalnog zakonodavstva sa propisima Evropske unije i što su izmjene ovog zakona rađene na način što se implementira treći paket direktiva vezanih za oblast željezničkog saobraćaja. Zakon iako nije dug sadrži nekoliko ključnih novina koje bi ovdje trebalo potencirati, koje bi ovdje trebalo afirmirati. Prva i osnovna stvar koja se nameće, kada se čitaju izmjene ovog zakona, koji se predlaže od strane Ministarstva saobraćaja jeste prepoznavanje strategije razvoja Željeznice, kao jednog strateškog dokumenta koji će se donositi na period od 10 godina. Takođe se prepoznaje i nacionalni program željezničke infrastrukture koji služi kao dokument pomoću kojeg će se realizovati prethodno pomenuta strategija, koji zapravo predstavlja dokument koji se odnosi na period od tri godine, i predviđa se i godišnji program koji će biti ingerencija Direkcije za željeznice, kojim će se na operativnom nivou razrađivati prethodno pomenuta dva dokumenta.

Ono što takođe treba reći kada je riječ o izmjenama ovog zakona jesu i nekoliko suštinskih novina koje mijenjaju dosadašnji način funkcionisanja u željezničkom saobraćaju.

Naime, kao što ste mogli da primijetite čitajući ovaj zakon, investiciono održavanje željezničke infrastrukture prelazi u nadležnost organa uprave, odnosno Direkcije za željeznice, što je i rješenje koje je potpuno logično, imajući u vidu činjenicu da Uredbom o organizaciji državne uprave ovi poslovi su dodijeljeni Direkciji za željeznice, pa je potpuno prirodno da i u sistemskom zakonu koji tretira željeznički saobraćaj imamo usklađenost ta dva dokumenta.

Takođe, ono što želim da kažem jeste to da je logično da ovo investiciono održavanje pređe u ingerenciju Direkcije za željeznice, po istom principu po kojem je slična materija regulisana kada govorimo o saobraćajnoj infrastrukturi, odnosno kada govorimo o Direkciji za saobraćaj, tako da na ovaj način usklađujemo sistem tako što će i ove poslove, jednako kako to radi Direkcija za saobraćaj u svom domenu, odrađivati ubuduće Direkcija za željeznice.

Što je posebno važno, važno je napomenuti i to da imamo i novinu koja se odnosi na naknade za korišćenje željezničke infrastrukture koje se odnose na pružni pojas i zemljište koje pripada infrastrukturi, kao i izdavanje

poslovnih prostora. I jedno i drugo, prihodi i po jednom i po drugom osnovu će ubuduće ići u budžet države Crne Gore, što je rješenje koje je takođe iskorak u odnosu na postojeće zakonsko rješenje.

Osim toga, izvršeno je usklađivanje ovog zakona sa evropskom legislativom. I ono što, takođe, treba pomenuti a što jeste sadržano u ovom zakonu jeste i novina koja se odnosi na pojam lučke željeznice. Međutim, ono što takođe želim da podijelim sa vama jeste činjenica da smatram da bi na ovaj zakon bilo potrebno i amandmanski djelovati na način što bi se i regulacija tržišta željezničkih usluga prepoznala u okviru poslova koji su iz domena Direkcije za željeznice. Na taj način bi Direkcija za željeznice, osim poslova koji su vezani za investicije i bezbjednost, bila prepoznata kao institucija koja određuje i regulativne poslove, po uzoru na čitav niz zemalja Evropske unije, poput Njemačke, Danske, Litvanije, Rumunije, itd. Smatram da je jako važno i da ispoštujemo i ovu dobru praksu koju imaju pojedine zemlje članice Evropske unije i na taj način upotpunosti i zaokružimo ovaj segment priče koji je vezan za željeznički saobraćaj, tako da ću biti slobodan da već najavim Ministarstvu saobraćaja i pomorstva da sam već predložio amandmane koji idu u tom pravcu i da očekujem da će isti biti prihvaćeni, pošto je to samo implementacija najbolje evropske prakse koja trenutno, kažem trenutno, postoji u najrazvijenim zemljama Evropske unije. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem kolegi Šehoviću.

U ime Kluba Pozitivne Crne Gore Mladen Bojanić, a nakon njega u ime Kluba Bošnjačke stranke Almer Kalač.

Izvolite, kolega Bojaniću.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem.

Ja ću pokušati da objedinim diskusiju vezanu za Zakon o željeznici i Zakon o lukama, zbog efikasnosti rada, jer neću se baviti konkretno zakonima, više ću se baviti jednom sistemskom zabludom ekonomske politike koja je na sceni 20-tak i više godina. Smatram da je ta jedna od najvećih sistemskih zabluda ove vlada ili ovih vlada, segmentacija koja je prilično pogodila i željeznicu i Luku Bar, tako da ću, kažem, gledati zajedno da o tome objedinim. Šta smo mi dobili dok cijeli svijet ide u ukрупnjavanje određenih kompanija, zbog lakšeg rukovođenja, smanjenje troškova i administracije? Mi smo pošli jednom naopakom logikom, nametnutim privatizacijama preko noći. A da bi se one što lakše odradile treba da se segmentišu u razna preduzeća, da bi, bože moj, raznorazni strateški

investitori uspjeli da dio po dio otkupe mnoge kompanije. A evo za mnoge nam se na žalost to vraća kao bumerang. Vidimo koliko smo se borili i koliko imamo problema, i koliko imamo nemoći da od takvog strateškog investitora kupimo KAP. Jedan aforizam je prava slika ovoga što mi radimo u ekonomskoj politici, a on kaže - sigurni smo da idemo pravim putem, neki se već vraćaju. Tako da otprilike i mi to radimo. Zagovaramo segmentacije i privazacije, a onda muku mučimo da otkupimo to od partnera.

Što se tiče željeznice, čuo sam da ovaj zakon sistemski treba da harmonizuje ovaj zakon sa regulativom Evropske unije. Ja bih volio više da ovaj zakon, odnosno praksa sprovođenja ovog i ostalih zakona, a evo govorimo konkretno o željeznici, harmonizuje potrebe, odnosno usluge koje pruža željeznica sa potrebama građana i privrede Crne Gore, a čini mi se da smo u svoj ovoj priči zaboravili na korisnike, odnosno one koji zavise od te željeznice, a previše se bavimo direktivama, ispunjavanjem raznih normi, reda radi, da bismo pokazali da smo na evropskom putu, a potpuno zaboravljajući kako to funkcioniše.

Podsjetiću vas da se više polemike vodilo zadnjih par godina o željeznici o tome koliko je ko uzeo kao nadoknadu iz odbora direktora od jedne od kompanija koje su nastale iz stare željeznice, jedinstvene, kako je ko kome isplaćivao bonuse, a manje o tome kako funkcionišu ti privredni subjekti od kojih i te kako zavise svi građani i privreda Crne Gore.

Takođe, Zakon kaže treba strategija razvoja da se definiše u narednih 10 godina. A ko je bio problem, ja vas pitam - a šta je bio problem da se uradi strategija, pa nije zakon zabranjivao da se radi strategija razvoja željeznice? Tako da ne vidim ništa, bog zna, nešto novo što će se desiti ovim zakonom.

Slična je situacija i sa Lukom Bar, da nastavim da budem efikasan. Takođe smo jedan nacionalni resurs podijelili na više kompanija i tamo su međusobno, kad drago izlazile u javnost i svađe između pojedinih subjekata. Da budem krajnje otvoren i jasan, mi iz Pozitivne ne vidimo problem da to bude u državnom vlasništvu, mi ne vidimo problem da to za neki duži period ostane, odnosno vratimo da budu jedinstvene kompanije, mogu nas optužiti mnogi da smo retrogradni, da vraćamo ekonomske prilike unazad, ali potpuno sam svjestan i siguran da onaj način realizacije prije 30 godina, koji smo imali, što se tiče i željeznice i Luke Bar, daleko je bolji nego ovo što radimo danas, odnosno kako smo krenuli. I bojim se da ćemo opet naknadnu pamet imati pa ćemo u narednih nekoliko godina gledati da se vratimo na nešto što smo imali prije 30 godina.

Glasaćemo protiv ovih zakona, i jednog i drugog, jer ne vjerujem da će išta dobro donijeti. Pro forma je nešto što nas kvalifikuje da smo tamo

ispunili neke norme, da smo dobili neke štrikove kod Evropske unije, ali ćemo dobiti sigurno, i dobijamo s pravom minuse svih korisnika usluga kompanija iz ovih oblasti. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala kolegi Bojaniću.

U ime Kluba Bošnjačke stranke kolega Almer Kalač.

ALMER KALAČ:

Hvala vam, gospodine potpredsjedniče,

Uvaženi ministre, predstavnici Vlade, poslanici i uvaženi građani Crne Gore,

U obrazloženju Predloga zakona o željeznici se navodi da će se njegovim usvajanjem izvršiti usklađivanje nacionalnog zakonodavstva sa propisima Evropske unije. Slažem se da se naše zakonodavstvo treba uskladiti sa evropskim, tim prije što je cilj i naše vlade i svih parlamentarnih stranaka članstvo Crne Gore u Evropskoj uniji.

Naše težnje jesu i treba da budu usmjerene ka standardima Evropske unije, a kada je u pitanju željeznica, to prije svega znači poboljšanje i modernizaciju zatim i povezivanje većeg broja gradova željezničkom infrastrukturom. Činjenica je da željeznica predstavlja jedan od najvažnijih transportnih sistema za građane, značajan kako za turizam tako i za transport roba, a prvenstveno je neophodan za privredni razvoj države.

Razuđenost željezničke infrastrukture preduslov je za ekonomski razvoj naše države, naročito za nerazvijenu sjevernu regiju. S obzirom da je Željeznica Crne Gore do sada bila potpuno orijentisana na prugu Bar - Beograd, neophodno je da se u skorije vrijeme otpočne sa realizacijom projekta, odnosno sa izgradnjom pruge na relaciji Pljevlja-Bijelo Polje-Berane- granica sa Kosovom.

Ovom dionicom ćemo se i željezničkom infrastrukturom povezati sa državama regiona, olakšati prevoz građana, ali što je najvažnije obezbijediće se brži transport roba od Luke Bar prema svim opštinama na sjeveru i obrnuto.

U najavi je i izgradnja cementare Pljevlja koja je neophodna za realizaciju strateškog projekta izgradnje auto puta Bar - Boljari. Ako ne uključimo opštinu Pljevlja u pružnu infrastrukturu Crne Gore, sama cementara u ovom gradu ne može biti rentabilna.

Ranije rađenom strategijom razvoja saobraćaja Crne Gore planirana je i rehabilitacija i modernizacija pruge Podgorica - Skadar. Do početka 90-tih na ovoj relaciji bio je uspostavljen željeznički i teretni saobraćaj

međunarodnog karaktera. Nakon obnove pruge 2002. godine, na ovoj relaciji se obavlja transport roba manjeg obima. Vlada Crne Gore, odnosno Ministarstvo saobraćaja, treba da radi na promociji ove putne trase, kako bi se stvorile mogućnosti da osim teretnog, na ovoj dionici saobraćaju i putnički vozovi.

Osim uspostavljanja neophodnih trasa, neophodna je i rekonstrukcija postojeće pruge na relaciji Bar - Vrbnica. Iako je u dosta boljem stanju dio pruge koji prolazi kroz našu državu u odnosu na dio pruge koji nastavlja dalje kroz susjednu Srbiju, još mnogo toga može da se uradi kako bi kvalitet naše dionice doveli u još bolji nivo. Rekonstrukcijom željezničke pruge bismo poboljšali bezbjednost putnika, a vrijeme putovanja znatno skratilo.

Ono što smatramo glavnim problemom našeg željezničkog sistema su prije svega tehničko- tehnološka zastarjelost i mali stepen raspoloživosti kapaciteta.

Znamo da je održavanje pruge skupo, godišnje je neophodno izdvojiti od oko 18 do 20 miliona eura, a zadnjih godina se ulaže pet do sedam miliona, mislim na tekuće investicione ulaganje, što je apsolutno nedovoljno. Međutim, smatram da su ovo jako mali iznosi ako time sačuvamo ono što je najvrednije, a to su ljudski životi.

Kada već govorimo o problemima željezničkog sistema, ne mogu a da ne istaknem nedovoljnu osposobljenost mehanizacijom, što je izašlo na vidjelo prošle godine kada su sniježni nameti zatrpali putnički voz na stanici Lutovo. Svi se sjećamo ovog događaja kada su ekipe za spašavanje tri dana pokušavale da dopru do putnika. Koliko god bilo bolno za rodbinu nastradalih moram da pomenem i željezničku nesreću koja se 2006. godine dogodila na mjestu Bioče, kada je život izgubilo 47 putnika, i nesreću koja se dogodila u tunelu kod Mojkovca prošle godine kada su poginule dvije osobe. Zbog toga, bezbjednost na prugama treba i mora biti prioritet i željeznice i Ministarstva za saobraćaj.

Ono što bih izdvojio kada je Predlog zakona o željeznici u pitanju, jeste dio koji se odnosi na uslove obavljanja prevoza u željezničkom saobraćaju koji navodi da svaki prevoznik koji ispunjava uslove predviđene ovim zakonom može dobiti licencu za prevoz. Ovim odredbama zakona se otvara tržište željezničkog saobraćaja i za druge operatere, a svi znamo da stvaranjem konkurencije poboljšavamo kvalitet usluga koje i sami nudimo.

Na kraju će biti zadovoljni korisnici usluga što i treba da nam bude cilj. Tome će da doprinese i član 5 Predloga ovog zakona, kojim se planira strategija razvoja željeznice koju donosi Vlada Crne Gore na period od 10

godina. Strategijom će se jasno planirati ciljevi i smjernice za razvoj željeznice, kao i okvirna finansijska sredstva za realizaciju razvojnih planova.

Crna Gora je prepoznata turistička destinacija. Pred predstojeću i svaku narednu sezonu moramo rasteretiti drumski saobraćaj i na taj način vremenom trajno riješiti probleme gužvi na svim saobraćajnim pravcima u zemlji. Transportni sistem u Crnoj Gori, a samim tim i željeznički sistem treba da se razvija tako da doprinosi ekonomskom razvoju. To treba da nam bude zajednički cilj kojem težimo jer su upravo to standardi Evropske unije sa čijim zakonodavstvom usklađujemo Predlog zakona o željeznici. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem kolegi Almeru Kalaču.

I ovim je iscrpljen redosljed prijavljenih u ime poslaničkih klubova.

Da li predstavnik Vlade, ministar Brajović želi da da završnu riječ. Izvolite.

IVAN BRAJOVIĆ:

Hvala vam na diskusijama, naravno i za one koje su bile kritički nastrojene, i za one koje su dale podršku Predlogu zakona. Saslušaćemo i sačekaćemo, naravno, tu parlamentarnu proceduru i vaše amandmansko djelovanje pa ćemo se odrediti po pojedinim amandmanima.

Ono što mogu da kažem kolegama koji su o tome govorili, treba zaista sagledati efekat tolike segmentacije preduzeća. Ja mislim da u pojedinim segmentima zaista se pokazuje da to nije bilo dobro, ali to će da ipak da neko preciznije izučavanje svih tih problema, sagledavanje i ukupnih troškova, jer naravno moglo bi se povećati kad iz jednog segmenta kažete da ste stvorili pet preduzeća koji imaju svoje uprave, svoje bordove, kao što znate na tome smo već za ovo kratko vrijeme dosta uradili, to su deprofesionalizovani bordovi.

Na željeznici smo konkretno dogovorili smanjivanje plata. Prosto se mora voditi računa sa tim da li se ostvaruje profit ili gubitak, da se sa tog stanovišta onda mora i sudbina plata vezivati, tako da računam da ćemo u narednom peiodu predložiti neku racionalizaciju u tom pogledu, ali svakako, hvala vam na diskusijama.

Vidjećemo kako će biti amandmani u proceduri i o njima ćete dobiti mišljenje Ministarstva i Vlade. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem ministru Brajoviću.

Ovim konstatujem da je pretres o petoj tački o Predlogu zakona o željeznici završen. Naravno i o ovom predlogu zakona ćemo se izjasniti naknadno.

Prelazimo na šestu tačku dnevnog reda, to je - **Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lukama.**

Ovlašćeni predstavnici Vlade su Ivan Brajović, ministar saobraćaja i pomorstva i Mladen Lučić, direktor lučke uprave.

Izvjestioci odbora su: Emilo Labudović, zakonodavnog odbora i dr Filip Vuković, Odbora za ekonomiju, finansije i budžet.

Otvaram pretres.

Da li predstavnik Vlade želi dati dopunsko obrazloženje?

Izvolite, ministar Brajović.

IVAN BRAJOVIĆ:

Hvala vam.

Poštovane kolege, u skladu sa preporukama Komisije za dodjelu državne pomoći, koje su sadržane u programu prilagođavanja postojećih programa državnih pomoći sa kriterijumima iz člana 73 Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, pristupilo se izmjenama i dopunama Zakona o lukama.

Na osnovu člana 10 stav 1 tačka 1 i člana 19 stav 3 Zakona o kontroli državne pomoći, Komisija za kontrolu državne pomoći, na sjednici održanoj još u novembru 2011. godine donijela je rješenje kojim se Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lukama, ocjenjuje usklađenim sa Zakonom o kontroli državne pomoći.

Bilo je više razloga za donošenje zakona. Potreba da se Predlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lukama preciznije i kvalitetnije uredi pravni status podjela luka, upravljanje, naknada, koncesije, red, inspeksijski nadzor, kao i druga pitanja koja su od značaja za luku u Crnoj Gori. Da se izvrši, takođe, neophodno usaglašavanje sa Ustavom, odnosno Zakonom o prekršajima, kojim je isključena mogućnost propisivanje kaznenih odredaba podzakonskim propisima kao što je to do sada bio slučaj da kazne kada su u pitanju prekršaji koji ugrožavaju red u lukama, budu propisane, na primjer, uredbom o održavanju reda u lukama i na djelovima, ostalim djelovima obalnog mora i unutrašnjim plovnim putevima.

Predlogom zakona izvršena je podjela lučke infrastrukture na osnovnu i operativnu infrastrukturu, jasno propisana mogućnost da se operativna infrastruktura može dati u koncesiju. U odnosu na važeći Zakon o lukama, ovim predlogom nije uvedena nova, već precizno definisana postojeća odredba, vezana za naknade za upotrebu obale, brodsku ležarinu, i sidrenje,

kao i za luke od nacionalnog značaja, prihod budžeta Crne Gore, a za luke od lokalnog značaja, privredno lice, a koristi se za izgradnju, rekonstrukciju, održavanje osnovne infrastrukture i operativne infrastrukture iz člana 9 stav 1 tačka 13 ovog zakona, održavaje dubina u luci i na sidrištu luke, poboljšanje sigurnosti i bezbjednosti i zaštiti mora od zagađenja plovni objekata u luci i sidrištu luke, troškove poslovanja organa uprave, odnosno pravnog lica.

Takođe, novim zakonom je predviđena mogućnost dodjele koncesije za lučke usluge na period od 10 godina, u izuzetnim slučajevima, ukoliko se radi o određenim investicijama, taj period može biti i duži.

Ovim zakonom je predviđeno, u odnosu na postojeći zakon, da se rok trajanja koncesija određuje u zavisnosti od predmeta koncesije, ukupnih ekonomskih efekata koji se koncesijom postižu visine namjene i dinamike investicija i vremena potrebnog za povraćaj. Rok trajanja koncesije može se produžiti samo za period za koji koncesionar nije mogao koristiti koncesiju usljed više sile. Takođe je propisano da privredno društvo je dužno da vodi odvojeno računovodstvo za svaku lučku uslugu za koju mu je data koncesija. Koncesionar koji je zaključio ugovor o konceciji, do stupanje na snagu ovog zakona, dužan je svoje računovodstvo uskladiti sa ovim zakonom u periodu od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona. Ovim Predlogom zakona uređena su i neka pitanja koja se odnose na red u lukama, naročito da su lučka uprava i Javno preduzeće za upravljanje morskim dobrom dužni da ograniče grnice luka i sidrišta. Data je mogućnost da Ministarstvo saobraćaja i pomorstva može privremeno zatvoriti saobraćaj luke ili dio luke u koliko dolazi do ugrožavanja bezbjednosti i sigurnosti plovidbe i zaštite mora zagađenja.

U odnosu na postojeći zakonski okvir, takođe je propisano da red u lukama održavaju pravna i fizička lica kojima je luka ili dio luke dat na korišćenje, odnosno u koncesiju. Ova taksativno povezana pravna rješenja sadržana u Predlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lukama imaće, nadamo se, pozitivan uticaj, jer će se sa njima regulisti međusobni odnosi svih subjekata na lučnom području. Pravilo i precizno regulisanje odnosa koje će se podstići njegovom primjenom produkovaće bolju iskorišćenost lučkih kapaciteta, povećanje prometa i konkurentnost naših luka na tržištu lučkih usluga, a time, nadamo se, veće interesovanje i podsticaj privatnim investicijama u luke. Takođe je važno istaći da je Zakon o lukama usaglašen sa međunarodnim standardima koji se odnose na bezbjedonosnu i ekološku zaštitu i red u lukama koji su prizišli iz konvencija Međunarodne pomorske organizacije i pravne tekovine Evropske unije.

Naravno, pošto je poslanik Bojanić rekao da se njegovo izlaganje odnosi na oba, kažem da onaj komentar koji sam rekao o segmentaciji se takođe odnosi na oba slučaja.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem ministru Brajoviću.

Prije nego što damo riječ predstavnicima poslaničkih klubova za komentar se javio kolega Aprcović, komentar uvodnog izlaganja ministra Brajovića.

Izvolite.

ŽELJKO APRCOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine predsjedavajući.

Uvažene kolege, uvaženi građani, uvaženi ministre, direktore lučke uprave,

S aspekta činjenice da dolazim iz grada koji je jako zainteresovan za ove izmjene i dopune Zakona o lukama, znači, iz grada Kotora, koji ima luku Kotor, Akcionarsko društvo čiji je većinski vlasnik Opština Kotor sa 57% akcijskog kapitala, želio bih kroz formu pitanja da mi odgovorite na neke moje dileme, odnosno dileme Akcionarskog društva luka Kotor o daljem njegovom radu i daljem njegovom prosperitetu, odnosno unapređenju svih onih usluga koje daje na nivou luke Kotor.

Prvo i osnovno pitanje, znam koji su osnovni razlozi za donošenje ovoga zakona, podržavam ga u jednom dijelu, međutim u drugom dijelu gdje se vežete za modu četiri svjetske banke, mi smo imali dosadašnje rješenje koje je predviđalo to rasčlanjivalo na javno pravni entitet tj. lučku upravu koja se bavila upravnim stvarima i korporativni entitet na privredna društva koja su obavljala privrednu djelatnost u okviru luka. Zašto ste sada išli na ovakvo rješenje, u dijelu koji se odnosi na razdvajanje, na raščlanjenje, na operativnu infrastrukturu, kako ste naveli u članu 1, operativna infrastruktura i osnovna infrastruktura?

Drugo pitanje bi se odnosilo, da li smo vodili računa da smo kroz ove izmjene i dopune Zakona o lukama trebali eventualno da razmišljamo o tome da promijenimo član 34 a tiče se luke Kotor, a odnosi se na njihov zahtjev za dodjelu prvenstva koncesije iz prostog razloga što znamo da je luka Kotor planirala u ovoj idućoj godini da značajna sredstva uloži što se tiče izgradnje Upravne zgrade koja je u toku, a što se tiče i drugog dijela operativnog dijela produžetka obale, gdje bi se stvorili uslovi za prihvat najvećih kruzera koji bi imali adekvatne uslove i samim tim bi se poboljšao nivo turističke usluge grada Kotora i cijele Crne Gore.

Treće pitanje bi se odnosilo na to, da li se razmišljalo o tome da dio nadoknade se ustupi koncensionarima, kako bi oni mogli kroz određeni period, da vrate sredstva koja su uložili, koja nijesu mala? Iz prostog razloga kažem, znajući podatke da je luka Kotor predvidjela za ova dva infrastrukturna objekta ... nekih milion i po eura i smatram da bi se kroz takvo jedno rješenje u stvari dao podsticaj svim privatnim investitorima da ulaskom i dodatnim finansijskim sredstvima upodobe pa između ostalog i luku Kotor, ako bude došlo kasnije do privatizacije luke Kotor.

Još jedna dilema za mene, kao pravnika, jeste u onom dijelu koji sam postavio gospodinu Lučiću, na Odboru za zakonodavstvo, a tiče se odvojenog vođenja računovodstva. Da li je ta odredba da je koncensionar dužan da vodi odvojena računovodstva za svaku djelatnost koju obavlja u okviru luke, da li je ta odredba u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji iz prostog razloga što je jedinstveni sistem vođenja knjiga shodno tom zakonu? Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Izvolite.

MLADEN LUČIĆ:

Hvala, uvaženi predsjedavajući.

Uvažene dame i gospodo, poštovani građani,

Kolega Aprcoviću, mi smo i na Odboru za zakonodavstvo raspravljali. Počecu od jedne od osnovnih razloga što se pristupilo izmjenama i dopunama Zakona o lukama, a to je upravo iz razloga infrastrukture. Preporuka naših konsultanata je bila, kao što je uređeno u svim drugim državama, da se infrastrukturna podijeli na operativnu i osnovnu, da se operativna može dati u koncesiju, a da je osnovna svakom dostupna pod jednakim uslovima. To je taj razlog zašto se pristupilo i ovo je mnogo bolje i kvalitetnije rješenje nego što je bilo u postojećem zakonu.

Što se tiče prvenstva koncesije vezano za luku Kotor, mogu da kažem, prije svega, da podsjetim cijenjene poslanike i građane da odlukom Vlade Crne Gore za luke od nacionalnog značaja su određene luka Bar, u kapacitetu, Kontejnerski terminal i marina Bar, luka Kotor, luka u Bijeloj i buduća ribarska luka u Njivicama. Da bi ovi subjekti, s obzirom da su sticajem okolnosti u većinskom vlasništvu države nastavili sa svojim radom mi smo postojeće ugovore koje su oni imali sa javnim preduzećem sa morskim dobrom u punom kapacitetu sve ugovore preuzeli od njih i sklopili anekse, sporazume i sa lukom Bar i sa Kontejnerskim terminalom i sa

marinom Bar je već bio slučaj, ona je na tenderu dodijeljena, privatizovana. Brodogradilište ima poseban tender gdje je pobijedio postojeći korisnik privrednog područja, dakle, Brodogradilište u Bijeloj na 30 godina. Luka Kotor je smatrana da ima pravo na prvenstvenu koncesiju, međutim nema, jer zakonom je precizirano da onaj pravi subjekt koji ima važeći ugovor u tom trenutku donošenja novog zakona, tj. određivanja luka prema značaju, da ne može da bude nosilac prvenstvene koncesije. Mi smo i luci Kotor ponudili oblik pravnog regulisanja kao i sa lukom Bar, međutim, na žalost za luku Kotor to nije bilo prihvatljivo rješenje.

Što se tiče vašeg trećeg pitanja, ako sam ga dobro razumio da se dio koncensione naknade koje su prihod budžeta Crne Gore, a to su tri segmenta, to je upotreba obale, naknada za sidrenje i brodska ležarina. I sada ti subjekti ubiraju prihode po ovom osnovu. Mi smo sada u procesu da svi ovi subjekti naprave model integralnog upravljanja, a nam ga u stvari predlože, da ga mi procesuiramo ministarstvu, a onda da bude i na Vladi. Neće remetiti njihovo poslovanje, s obzirom da se radi o izuzetno značajnim prihodima ova tri osnova. I dalje oni ubiraju prihode po ovom osnovu s tim što imaju obavezu da ulažu u infrastrukturu i da održavaju tu infrastrukturu, što inače treba da radi država. Dakle, u ovom trenutku oni to ubiraju a model integralnog upravljanja koji je sada na izradi će potpuno regulisati ovaj....

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Da li neko od izvjestilaca odbora želi riječ?

Prelazimo na raspravu u ime poslaničkih klubova, najprije poslanički klub Demokratske partije socijalista, kolega Slobodan Radović, izvolite.

SLOBODAN RADOVIĆ:

Poštovano predsjedništvo, uvaženi kolege i poslanici i poslanice, uvaženi ministre, gospodine Brajoviću, poštovani građani Crne Gore,

Cijenim nepotrebnim govoriti o tome koliko su luke značajan resurs u crnogorske privrede, bez obzira na to da li se radi o lukama koje su namijenjene za pretovar tereta, lukama koje su predviđene za nautičko i lukama koje su za brodogradnju. U svakom slučaju u velikoj mjeri zavisi od Zakona o lukama. Mi danas razmatramo Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lukama. Možda je trebalo raditi na izradi novog zakona, jer dopune imaju jako puno izmjena. Bez obzira, dobro je što se zakon usklađuje sa propisima Evropske unije, tim prije što se radi o propisima koji su usklađeni u čitavom svijetu. Najvažnija izmjena odnosi se na pitanje državne pomoći, što je takođe u skladu sa propisima Evropske unije. Što

znači, država ne može davati garancije, kreditirati ih i tako slično. Dobro je što su predviđene dugoročne koncesije na 30 i 60 godina, što je garancija koncesionaru da ulaganje može sigurno vratiti jer bez ulaganja sigurno nema ni kvaliteta.

Član 5 stav 1 i 2 citiram: "Naknada za upotrebu obale plaća se za brod koji koristi luku za ukrcavanje ili iskrcavanje tereta, putnika ili vozila, odnosno plovni objekata koji se u luci čuva, održava, popravlja, oprema ili sjedi.

Stav 2 - brodska ležarina plaća se za brod koji koristi luku u druge svrhe osim ukrcavanja ili iskrcavanja tereta, putnika ili vozila i popravki. Sve zabrane su jasno navedene, ali se čini da su previše detaljne, a sa druge strane pomaže kada se određuje prekršaj.

Član 15 stav 1 i stav 2 - koncesija se može zaključiti najviše na rok od 60 godina u saglasnosti Skupštine Crne Gore. Stav 2 -ugovorom o koncesiji može se predvidjeti produženje trajanja koncesije do polovine roka na koji je koncesija data, ako je nakon zaključivanja ugovora došlo do promjene koja otežava ispunjenje ugovora. Sa ovim predlogom dopuna naše luke koje su sigurne, biće još sigurnije, a ono što je najvažnije ovi zakoni će omogućiti da se zainteresuju strani investitori i na taj način dobijemo još jedan kvalitet više i još veće interesovanje".

Hvala lijepo.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem kolegi Radoviću.

U ime Poslaničkog kluba Socijalističke narodne partije kolega Obrad Gojković.

Izvolite.

OBRAD GOJKOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Gospodine ministre, gospodine Lučiću, poštovane kolege,

Pa za ovaj zakon, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona možemo reći da je, sa stanovišta struke, tamo gdje imamo kvalitet u struci ovaj zakon dobar. Tamo gdje nemamo ovaj zakon ni ne valja.

Znači, ovdje očigledno da mi imamo kvalitet u pomorskoj struci, da pravnička struka kasni a da je ekonomska u potpunom kolapsu. Zašto to kažem i zašto bih ja podržao ovaj Zakon? Pa zbog nekih stvari koje su sasvim praktične. Prvo oko državne pomoći. Taj problem iz ove oblasti već je prošla Hrvatska i ona je to rješavala na način što je pomagala ne luke nego pomorske kompanije da bi što češće servisirale borodove i na taj način omogućavale da ta brodogradilišta investiraju, jer su bili u velikom problemu.

Znači, prvo zbog ove državne pomoći. Druga stvar zbog prekršaja u prošlom, ovom osnovnom tekstu zakona imali smo samo osam kaznenih prekršaja. Ovdje imamo 41 prekršaj za pravna lica i 21 za fizička lica. To je ovako kad pričamo teorijski. Međutim, bio sam svjedok mnogo puta u praksi da inspekcije nijesu uredno reagovala upravo iz razloga što su vjerovatno i oni sami sumnjali u zakonitost tih njihovih inspekcijskih pregleda i zapisnika. I na taj način ovaj Zakon će obezbijediti da građani Crne Gore i privreda Crne Gore, koji se bave ovim biznisom, na neki način budu zaštićeniji nego što su do sada bili.

Sa pravnog aspekta znači, ovo je trebalo prije da se uradi, jer se uočilo to loše funkcionisanje inspekcija zadnjih godina. Upravo vjerovatno zbog toga, zbog te sumnje samih inspekcijskih organa.

Što se tiče ekonomske struke, ovaj zakon je loš u tom dijelu, jednostavno trebalo je ići liberalnije što se tiče koncesija, ali je trebalo mnogo oštrije ići što se tiče raskida ugovora jer imamo puno primjera u Crnoj Gori, kao što je Luka Zelenika, gdje se jednostavno ne obavlja nikakva djelatnost, a te koncesije i dalje traju. Jednostavno Crna Gora nema ekonomsku opravdanost te koncesije.

Što se tiče ove podjele na operativnu infrastrukturu ja tu vidim jednu vjerovatno pravnu mogućnost koju bi trebalo preispitati, da se na taj način možda pruži državna pomoć u ovom elementu, u osnovnoj infrastrukturi, tj. lukobrana, zaštita od vjetrova itd. Možda se to može iskoristiti, možda čak i na bolji način nego što je to Hrvatska riješila svojim rješenjima.

Ono što želim da kažem da lučki biznis, pustićete me desetak sekundi i malo duže. U ovom momentu svijetu je u velikoj recesiji. Vozarine pomorskih kompanija su danas dnevno za srednje brodove od tri hiljade kontejnerskih jedinica od šest svita, oko šest do sedam hiljada dolara, a prije četiri - pet godina su bile 22 hiljade dolara. Znači, tri puta samim tim to utiče na luke. U periodu od 2008.godine, do 2011.godine, 60% hrvatskih charter kompanija u nautičkom turizmu bila je pred bankrotom. Znači, to je posljedica ekonomske krize, jedna velika recesija. Crna Gora tu ima jednu sretnu okolnost koju sam ja uvijek podržavao, prije svega zbog imidža Crne Gore. To je otvaranje Porto Montenegra. Mada bi trebalo napraviti analizu koliki su ekonomski efekti izgradnje te marine i koliko to tačno doprinosi Crnoj Gori. Ali u svakom slučaju mijenjaju imidž, na neki način tu recesiju u nautičkom turizmu mi nadomještamo postojanjem jedne ekskluzivne marine u Tivtu i krpimo te rupe koje naše okruženje ima.

Treći dio lučkog biznisa su brodogradilišta. Naše brodogradilište Bijela je je dosta dugo opstajalo nasuprot drugim brodogradilištima u regionu. Međutim već i ono pomalo posrće i veliki su dugovi za doprinose, poreze i

penzije, a i u ovu godinu se završilo u gubitku. Luka Bar je poslovala u 2012. godini gubitkom. Znači jedan je ekonomski ambijent koji je u recesiji, koji je teško pokrenuti. Zbog toga mislim, da je trebalo liberalnije ići u neka ekonomska rješenja, prije svega što se tiče koncesija. Evo da uzmemo primjer Luke Zelenika koja je ogromne vrijednosti iako je mala luka, a to je jedan vrlo uređen akvatorijum i vrlo uređena luka koja ne funkcionira već deceniju. Tamo stoje neki balvani, gubici balvana itd. ni jedan brod ne pristaje, ništa se ne radi, ja i ne znam tačno ko je koncesionar, jer oni se sude između sebe. Uglavnom Opština Herceg Novi i Crna Gora nemaju nikakvu korist od toga.

Ja mislim da ta koncesija treba da se raskine i da je prirodno i sasvim normalo da Zelenika postane putnička luka i luka za nautički turizam i da se omogući razvoj u tom dijelu hercegnovske opštine i ne znam zašto se tome ne pristupi. Jednostavno održavati takve koncesije koje ne funkcioniraju to je od velike štete za kompletnu Crnu Goru. Imalo bi puno oko ovoga da se priča, želio bih da pitam gospodina Lučića da li sam dobro čuo on je spomenuo ribarsku luku Njivice. Ja želim da kažem ovdje da je pogrešan dio zakona gdje lukama od značaja upravlja Morsko dobro. Vi dobro znate da je kompletno da su velike peticije pisane da narod ne dozvoljava da se pravi ribarska luka u Njivicama.

Molio bih vas da mi odgovorite je li to još uvijek aktuelno jer je to bilo skinuto sa dnevnog reda. Jednostavno to nema opravdanje u jednom ekskluzivnom turističkom ambijentu da se radi nešto tako, pogotovo što je lokalno stanovništvo iz tog primorskog mjesta protiv takve investicije.

Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem kolegi Gojkoviću.

U ime poslaničkog Kluba albanskih partija, Hrvatske građanske inicijative i liberalne partije kolegica Ljerka Dragičević.

LJERKA DRAGIČEVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Uvažene kolegice i kolege, uvaženi ministri, poštovani građani, Ja bih nešto rekla, otprilike sve ovo što su rekli moji prethodnici da ne ponavljam pa bih rekla nešto drugo, možda sa drugog ugla prišla ovom problemu.

U odjeljku značenje pojedinih izraza pod tačkom 6 piše, Luka nautičkog turizma, odnosno marina je luka namijenjena za smještaj, čuvanje, zaštitu, održavanje, popravku, opremanje i sidrenje jahti i čamaca. Nažalost,

Morsko dobro upravlja gradskim lukama i te gradske luke su sada pretvorene u bare u izvor zaraza, gdje ovako brodovi leže koji non stop nešto peru, nekakvog deterdženta je puno, to je već ono što se tiče zaštite životne sredine. Na našem primorju, crnogorskom, gradovi ne postoje od juče, gradovi su stari po dvije hiljade, dvije i po hiljade godina, te luke su donijele nešto i kod nas se u primorju kaže da se metne prst u more i da je veza sa cijelim svijetom. Znači, luke koje su nam našu slavu pronijele kroz cijeli svijet i dalje je pronose, sad su postale neke marine, nešto što ne odgovara onome što treba da bude.

Rekla bih još nešto, sama luka bez obzira koja je ona mora da zavisi od ljudi koji rade. Ako ništa drugo mora je izgraditi neko ko zna nešto o tome. Mora da postoji škola za one koji će uvesti brod ili će ga izvesti iz luke. Ne zaboravite da mi imamo jako dobru školu, međutim, 99,99% znači, permanentno ide 99, oni koji završe školu u Crnoj Gori ne mogu da rade u Crnoj Gori. To su jedini ljudi iz Crne Gore koji završe školu i idu trbuhom za kruhom po cijelom svijetu. Njih negdje oko pet hiljada taj svoj kruh sa sedam kora zarađuju na tuđim kompanijama, na tuđim brodovima, a pare donose ovdje, sad hoće da im se oporezuje i ako im nije dato ni osnovno pravo. To su jedini ljudi u Crnoj Gori koji nemaju osnovno pravo koje je zakonom, odnosno Ustavom zagarantirano. Članom 2, članom 17, članom 45, kaže se, ovaj poslednji ću da citiram: da svaki punoljetni građanin, a ovo nije srednji vijek, da se ukrcavaju djeca od 10 godina , nego tek oni koji završe školu, znači, sa 18 godina, a svaki punoljetni građanin Crne Gore ima pravo da bude biran i da bira. To su jedini ljudi u Crnoj Gori o kojima niko ne vodi računa, koji nikada ne mogu da biraju, sem ako dođu s broda, a nije zanemarivo pet hiljada građana Crne Gore o kojima niko ne vodi računa, ne mogu da glasaju. Sada mi još hoćemo da ih oporezujemo, em ne mogu da glasaju, em ne mogu tu da rade, ajde da ih oporezujemo. Nemam ništa protiv, porez je za svakoga, treba da ga plati. Nije smiješno, ovi koji se smiju, nego neka malo vide kako je kad ne daj Bože nevrjeme uhvati, ili neka se sjete broad Bergistrija , neka se sjete toga. Nikad se nije saznalo ni gdje je, ni što, ni kako je pošao. Neki val je naišao, neko zlo sa mora je naišlo, ništa od njega nije ostalo, kamen na kamen.

Zakon neću podržati, jer po meni nije zakon u redu, po meni, trebalo bi da se piše novi zakon i u tome potpuno podržavam, uvaženog kolegu Radovića. Mislim da ovaj zakon, govorim u osobno ime, ne ispred kluba, kao Ljerka Dragičević, da zakon ne mogu podržati, jer bi trebalo dosta toga da se ispravi, a posebno ono da lukama ako su već luke neka gazduje država, a nikako Morsko dobro. Hvala na pažnji.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem, koleginci Dragičević.

Pošto nema više prijavljenih u ime klubova, a i u raspravi, očigledno nije veliko interesovanje osim kolega s primorja, dajem riječ kolegi Vasiliju Laloševiću, koji se prijavio za petominutnu raspravu. Izvolite.

VASILIJ LALOŠEVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Poštovane kolege, poštovani građani Crne Gore, gospodine ministre, gospodine Lučiću i mladi gospodine iz Ministarstva,

Javio sam se da govorim o onom zakonu, odnosno izmjenama, prije svega, iniciran jednim procesom koji se odvija u mom gradu već pet, šest godina i volio bih da govorim o tome a i da postavim uzgred i neka pitanja. U ovom novom zakonu, imao sam prilike da čitam izvještaj sa javne rasprave koji se vodio prošle godine i nisam našao ono što me zanimalo, a tiče se člana 8 koji govori o mijenjanju onog člana koji se tiče koncesija za korišćenje luka ili dijela luke. Ovdje imam izvod sa sajta lučke uprave Kotora gdje stoji ovako: da lučka uprava Kotor u pogledu koncesija na osnovu odluka Vlade Crne Gore ima na realizaciju kontrolu izvršavanja tri ugovora o koncesiji i to: ugovor između Vlade Crne Gore i AD marina Bar, o tome ću da govorim. Drugi koncesioni ugovor je ugovor između Vlade Crne Gore i pomorskih poslova DOO Bar, takođe mi je poznat taj slučaj kada je grupa takozvanih pilota kako ih mi na primorju zovemo osnovala svoj pilotski servis za remorkere, za dostavu vode, za prevoz lučkih vlasti i tako dalje. Sjećamo se svih onih stvari koje su se dašavale dok ta grupa mladih ljudi nije uradila to. Na žalost jedan dio stručnog kadra je nezadovoljan nekim rješenjima otišao, sad radi u inostranstvu u velikim lukama, ali jednog dana će se vjerovatno vratiti, u svoj grad i u svoju zemlju. Treći ugovor o koncesiji između Vlade Crne Gore i AD Jadransko brodogradilište Bijela.

Mene zanima ovaj prvi dio koncesionog ugovora između Vlade Crne Gore i AD marina koji je stupio na snagu 2009. godine, rok je 30 godina. Vidim da je u Predlogu zakona, odnosno izmjena rok ostao isti. Tu se govori o pravima i obavezama koncesionara da on izgradi i održava infrastrukturu i super strukturu na ovom području, da izradi nautički centar, upravlja marinom, obavlja javne usluge u marini i tako dalje. Svi Barani znaju da je marina u 2/3 grubih radova rađena sredstvima svih građana Bara, doprinosom i svih Barani znaju da nažalost u tom trenutku nije prihvaćena ideja odbornika Skupštine Opštine Bar, bio sam tada u tom sastavu odbornik, da jedan dio vlasničke strukture ima i Skupština Opštine Bar. Svi Barani znaju da se u tom trenutku pojavila jedna grupacija firmi iz Letonije,

takozvani konzorcijum multikapital zajedno uz podršku banke iz Rige. Radi se o latinskoj banci iz Rige i svi znamo da je taj posao u jednom trenutku i krenuo. Međutim, u zadnje vrijeme marini i tim Letoncima koji su trebali da investiraju oko 12 miliona u marinu Bar, ne cvjetaju ruže.

Mi imamo informaciju koja se ovih dana pojavila u medijima, a Barani dobro znaju da se traži, takozvani novi strateški partner u realizaciji projekta razvoja marine. Govori se da je ova letonska banka bankrotirala ili ti pošla u stečaj, govori se o tome da će Letonci da se potruže da u tom svom vlasništvu od, čini mi se, 54% akcija nađu na tom sličnom geografskom području u okolnim zemljama neke investicione partnere koji su spremni da preuzmu njihov paket akcija i da ulažu u barsku marinu. Imamo izjave pojedinih rukovodioca barske marine da će se, nažalost, od tih 12 miliona samo oko 400 000 investirati i tu dolazi do zastoja. Već se pojavljuje jedan veliki problem za žitelje Bara i sve one koji se bave, takozvanom, odnosno koji su članovi, primorci kažu takozvane ribarsko nautičke zajednice. Otvoreno je novo poglavlje muka tih ljudi. Oko 250 vlasnika malih i srednjih čamaca u ovom trenutku nemaju takozvani komunalni vez u marini, nemaju mogućnost, ponavljam još jednom, mnogi žive od toga, mnogi hrane porodicu od toga, nemaju mogućnost da funkcionišu, dok su nekada funkcinisali takozvani kameni gatovi pored luke Bar. Imali su mogućnost da oni vežu svoja plovila, sada nemaju.

Ribari sa kojima sam i ja pričao govore da neće da izađu javno da ne pogoršavaju sebi situaciju, jer je muka kada imate osim tih problema egzistencijalne prirode, još kad vam se na vrat navali i neko ko je možda i lobista neke firme. Oni su dobili obavještenje da će tih 250 čamaca biti izmješteno tamo negdje na ušću rijeke Željeznice, ali avaj, na ušću rijeke Željeznice ne postoje vezovi, ne postoji marina. Na ušću rijeke Željeznice je jedan lijepi na izgled, ali veoma divlji prostor za ovu vrstu djelatnosti. Hvala vam, gospodine Mustafiću što imate razumijevanja za muke ribarsko nautičke zajednice iz našeg grada. DUP se još nije usvojio, kada će se uraditi taj vez za te ljude, 250 vlasnika i još jedno 10-ak barki koje se bave taksi prevozom. Oni hrane oko hiljadu i po članova svojih familija, a objektivno se suočavaju sa činjenicom da apsolutno neće imati mogućnost da obavljaju svoju djelatnost. Sad se vraćamo na ovaj zakon, odnosno na taj famozni član 8 ili 15 koji se mijenja, a koji govori o koncesijama i zbog toga vam postavljam i sledeće pitanje. Kada se napravila i pravila ova koncesija, da li je neko imao na uvid i da li je neko vršio procjenu finansijske i tehničke izvodljivosti ili privrednih djelatnosti onih ljudi koji su se prijavili da budu koncesionari? Da li je neko napravio i analizu procjene uticaja na životnu sredinu u koliko izmjestimo ovaj dio koji objektivno u tom slučaju predstavlja

jedan lijepi ugao, jednu lijepu plažu, koju koriste brojni turisti? Da li imate ikakve informacije oko toga i da li vi kao lučka uprava Kotor, koja vodi računa o ova tri ugovora o koncesiji imate bilo kakve informacije o ovome o čemu sam vam govorio?

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem, kolega Laloševiću.

Da li želite da odgovorite na postavljeno pitanje? Ministar Brajović, izvolite.

IVAN BRAJOVIĆ:

Ja bih kratko, biće i neka moja završna riječ. Kolega Lučić će dati odgovor na ovo poslednje pitanje, s tim što on nije direktor lučke uprave Kotor, nego direktor lučke uprave čije je sjedište u Kotoru.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Izvinjavam, se da li je to vaša završna riječ?

Bolje odgovor na pitanje, pa onda završna riječ.

Izvolte, gospodine Lučiću.

MLADEN LUČIĆ:

Uvaženi predsjedavajući, gospodine Laloševiću hvala na pitanju,

Znam vas kao Baranina, svakako i sve nas interesuje dalja sudbina marine Bar kao jednog veoma važnog turističkog kompleksa i jednog zamajca, sigurno, za nautički turizam u Baru. Podsjetiću da je ugovor između marine Bar i Ministarstva pomorstva i saobraćaja potpisan 23.12. 2009.godine, da je mjesec dana nakon toga osnovana lučka uprava i mi smo taj ugovor u punom njegovom kapacitetu preuzeli da pratimo njegovu implementaciju. Tim ugovorom država se obavezala da će donijeti studiju o lokaciji sektora 56 do 01. juna 2010. godine, nažalost tek ovih dana je ona izašla u Službenom listu, prije nekoliko dana, a shodno tome ugovorom je precizirano da u roku od 60 dana investitor mora da počne sa investicionim ulaganjima. Po dinamici pet godina investicija sa bančnim garancijama i svim onim što prati jednu tako ozbiljnu i veliku investiciju. Dakle, objektivno marina Bar nije mogla da izvrši investiciona ulaganja kad nije bila donešena studija o lokaciji. Ona je sada donešena u poslednjem Službenom listu 20 2013.godine ona je prijavljena i od tog dana teče rok 60 dana investitoru da počne sa investicionim ulaganjima. Mi smo upoznati sa teškoćama tj. sa stečajem koji jedan od članova ovog konzorcijuma sa vlasništvom 27%, oni imaju podjednako po 27% vlasništva u većinskom paketu 54%, je u

problemima. Međutim, mi moramo čekati 60 dana da protekne i nakon toga da preuzmemo korake ka raskidu ugovora, jer je to bitna povreda koncesionog ugovora, jer se nije počelo sa investicionim ulaganjima.

Što se tiče komunalnih vezova, na žalost oni su loše zaštićeni u smislu ugovora koji je tada bio, sigurno to nije namjerno bilo nego isto takvi ribarski brodovi, a složit ćemo se da u jednu takvu savremenu marinu koja se namjerava graditi, ipak vez za ribarske brodove se mora obezbijediti na neko drugo mjesto. Svakako, u tom smislu je i lučka uprava i pokrenula inicijativu da se naprave dvije ribarske luke, jedna za područje uprave Bara i Ulcinja, a druga za područje Boke, upravo da bi ti ljudi čija je to djelatnost mogli da vežu svoje brodove.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zhavljujem, pošto je isteklo vrijeme, odgovori na pitanje gospodina Laloševića, a sada prilika za završnu riječ, ministar Ivan Brajović, izvolite.

Proceduralno, izvolite gospodine Gojkoviću.

OBRAD GOJKOVIĆ:

Hvala potpredsjedniče, da poštujemo neki redosled.

Postavio sam pitanje gospodinu Lučiću, šta je sa ribarskom lukom u Njivicama, želim tačan i precizan odgovor, jer smo kao građani Herceg Novog uložili dosta napora da se nečije ideje koje su bile potpuno neproduktivne i da se uništi jedan turistički resurs zaustavimo, a sada ponovo o tome govorimo. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Za odgovor, gospodine Lučiću, izvolite, da ovu raspravu ipak učinimo korisnom.

MLADEN LUČIĆ:

Gospodine Gojkoviću, izvinjavam se što nijesam odgovorio. Kao što sam prije rekao, odlukom Vlade i buduća ribarska luka, tako je u definiciji odluke stavljeno, je proglašena i ribarska luka Njivice. Nakon reakcije odbornika i građana tog dijela Igala kao i Instituta dr Simo Milošević, stalo se sa aktivnostima vezano za izgradnju te ribarske luke i ako je već Ministarstvo održivog razvoja i turizma pripremilo urbanističko tehničke uslove shodno pripremi projektne dokumentacije koju smo namjeravali da radimo. Dakle, sada je to za sada stopirano do odluke Vlade da se preispitaju mogući neki drugi lokaliteti ili da se još preispita da li bi zaista ta lokacija, te ribarske luke bila toliko štetna po taj dio Herceg Novog.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem, gospodinu gospodinu Lučiću, kolega Laloševiću imate minut mimo Poslovnika. Izvolite.

VASILIJE LALOŠEVIĆ:

Zadovoljan sam odgovorom koji je gospodin Lučić dao, i samo jedno podsjećanje. Kada govorimo o koncesiji, da podsjetimo sve da je to pravo korišćenja luke ili dijela luke i obavljanja privrednih djelatnosti. Drugi stav ovog člana o koncesiji jeste izdvajanje, rekonstrukcija, održavanje kao i finansiranje lučke infrastrukture i strukture po takozvanom ugovoru o koncesiji po takozvanom bot sistemu. Ništa od ovoga nije na žalost urađeno u barskoj marini, osim što je vršena takozvana kozmetička, jednostavno prilagođavanje nekim stranim velikim jahtama. Barani su stalno govorili da će bogati dolaziti sa jahtama, da će se lokalni ribari i ta cjelokupna grupa eliminisati, ali ne ulazim sad u to, to je za neku drugu priliku. Dakle, imate svu mogućnost da od ovog isteka roka od 60 dana primijenite ovu drugu klauzulu o takozvanim koncesionim ugovorima, jer se ne poštuje ugovor po takozvanom Bot sistemu. Znači, niti je građeno, korićeno jeste, malo se i zarađivalo, a predaće se po svoj prilici nekom novom koncesionaru ili investitoru, a možda bi bilo najbolje da se preda onome ko je to izgradio, a to su građani Bara i Skupština Opštine Bar. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem, kolega Laloševiću.

Naravno, završna riječ ministra Brajovića. Izvolite.

IVAN BRAJOVIĆ:

Jedan dio sam mislio da posvetim ovim odgovorima, mislim da su se razjasnili kolega Gojković, Lalošević i kolega Lučić. Ono što je važno, čule su se korisne sugestije i hvala kolegi poslaniku Gojkoviću na podršci zakonu. U ovom dijelu zaista je tako bilo. Opredjeljenje Ministarstva saobraćaja i pomorstva jeste bilo da se izgrade dvije ribarske luke, jedna za Ulcinj i Bar, jedna na području Boke. Pošla je inicijativa ka lokalnim zajednicama da daju svoje predloge za to. Ovu južnije nijesmo dobili, ovamo je bila u opticaju priča o Njivicama, za sad se, kao što je rekao kolega Lučić, zastalo sa tom pričom.

Ova priča, uvijek treba biti korektan i reći šta je, kad problem postoji sa jedne i kad postoji sa druge strane. Državna studija lokacija koja je bila obećana ona je usvojena na Vladi i donijeta tek prije nekoliko dana i stupila

je na snagu, mislim baš 04. maja, 05. maja, od tada teče taj rok koji rečen, 60 dana. Ako nema investicija u tom roku onda se raskida ugovor. Tačno je ono što ste Vi čuli, da ima problema sa stečajem banke, i da ćemo pratiti kako će se taj proces razvijati i kad budemo u mogućnosti u zakonskom roku da intervenišemo, onda ćemo donositi druge odluke o tom pitanju. Mislim da ove izmjene i dopune zakona omogućavaju kvalitetnije upravljanje lukama i da one daju nagovještaje za preciziranje nekih stvari koje nijesu bile dovoljno precizirane u prethodnom zakonu, zašto vas molim za podršku. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Zahvaljujem predstavnicima Vlade i ovim konstatujem da je pretres po tački Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lukama završen i naravno da ćemo se o ovom prijedlogu izjasniti naknadno.

Sada prelazimo na sedmu tečku dnevnog reda, to je **Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu.**

Ovlašćeni predstavnici Vlade su Branimir Gvozdenović, ministar održivog razvoja i turizma i Ivana Vojinović, pomoćnica ministra. Izvjestioci odbora su Vladislav Bojović, Zakonodavnog odbora i dr Filip Vuković Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje.

Otvaram pretres, da li predstavnik Vlade želi dodatno obrazloženje?
Ministar Gvozdenović, izvolite.

BRANIMIR GVOZDENOVIĆ:

Zakon o procjeni uticaja na životnu sredinu prvi put uveden je u pravni okvir Crne Gore već 2005. godine, a počeo je sa primjenom 01. januara 2008. godine. Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu uređuje se postupak o procjeni uticaja za projekte koju mogu biti značajni uticaj na životnu sredinu, sadrže elaborat o procjeni uticaja, učešće zainteresovanih ograna i organizacija javnosti, postupak ocjene, izdavanje saglasnosti, obavještenje o projektima koji mogu imati značajni uticaj na životnu sredinu druge države, nadzori i druga pitanja od značaja za procjenu uticaja na životnu sredinu.

Predmet ocjene uticaja na životnu sredinu su projekti koji se planiraju i izvode, a koji mogu značajno da utiču za životnu sredinu ili zdravlje ljudi. Procjene uticaja na životnu sredinu je proces identifikacije opisa, vrednovanja i objavljivanja mogućih uticaja na životnu sredinu predloženog projekta, odnosno aktivnosti na životnu sredinu kao i određivanje načina i mjera prevencije, ublažavanja mogućih posledica, odnosno štetinih uticaja

na životnu sredinu i zdravlje ljudi. Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu, unapređuje se zakonski okvir u oblasti životne sredine sa ciljem da svaka planirana aktivnost mora biti sprovedena na način da se spriječi ili smanji negativni uticaj na životnu sredinu i zdravlje ljudi.

Važno je naglasiti da se ovim izmjenama i dopunama ne uvode nove procedure iako je ovaj zakon bio u visokoj mjeri usaglašen sa direktivama Evropske unije koje regulišu ova oblast. Razlog izmjene i dopune istog su sledeće:

Potpuno usaglašavanje sa direktivom Savjeta 85/337 od 27.juna u procjeni uticaja određenih javnih i privatnih projekata na životnu sredinu koja je dopunjena direktivom 97/11 i direktivom 2003/35 i direktivom 2009/31.

Usaglašavanje sa Zakonom o prekršajima, takođe u cilju unapređenja poslovnog ambijenta i smanjenje biznis barijera ovim izmjenama skraćuju se rokovi u dijelu koji se odnosi na određivanje obima i sadržaja elaborata, tako da sa 134 dana smanjeno je na 99 dana.

Pojašnjenje teksta i bolje razumijevanje ovog zakona.

Definisanje organa nadležnog za postupak sprovođenja procjene uticaja na životnu sredinu.

Centralizacija poslovanja inspekcijiskog nadzora.

Sprovođenje postupaka o procjeni uticaja doprinosi se racionalnom korišćenju i valvorizaciji prirodnih resursa i dobara održivom upravljanju životnom sredinom. Na sjednici Odbora za turizam, ekologiju, poljoprivredu i prostorno planiranje predložena su četiri amandmana koje je Vlada usvojila na sjednici održanoj 08.02.2013. godine. Predmetni amandmani postaju sastavni dio teksta izmjene i dopuna Zakona o procjenama uticaja na životnu sredinu. Hvala lijepo.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem ministru Gvozdenoviću.

Da li neko iz najvećeg kluba Demokratske partije socijalista želi riječ u ime kluba?

Kolega Martinović, a neka se pripremi kolega Kaluđerović u ime kluba SNP-a.

JOVAN MARITINOVIĆ:

Poštovani predsjedavajući, uvaženi ministre, pomoćnik ministra, poštovani građani Crne Gore, uvažene kolege,

Potreba za procjenom uticaja na životnu sredinu rezultat je povećanja svijesti i nužnosti zaštite životne sredine. U savremenom svijetu odnos razvoja i brige za očuvanjem prirodnih resursa uslov je daljeg razvoja, i

rekao bih, jedinog mogućeg održivog razvoja. Predložene izmjene zakona o izmjenama i dopunama Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu značajne su, kako je to i ministar rekao, jer se ovim propisom omogućava potpuno usaglašavanje sa direktivom Savjeta Evrope, uključujući i sporazum o stabilizaciji i pridruživanju Evropskoj uniji. Takođe, jedan od ciljeva predmetnih izmjena i dopuna je postizanje opšteg cilja da se postigne visok nivo zaštite i unapređenja kvaliteta životne sredine, kao i primjena opštih principa integrisanja zaštite životne sredine u sve sektorske politike.

S obzirom da se procjena uticaja na životnu sredinu vrši za projete koji se planiraju i izvode iz raznih oblasti i industrije, šumarstva, poljoprivrede, vodoprivrede, turizma, kao i komunalnih djelatnosti, značajno je da se ove izmjene usvoje, jer će se na ovaj način urediti postupak procjene uticaja za projekte koji mogu imati značajan uticaj na životnu sredinu, kao i na sadržaj elaborata o procjeni uticaja i učešće zainteresovanih organa, organizacija i javnosti. Novina je da su ovim izmjenama i dopunama zakona propisani kraći rokovi za preduzimanje pojedinih radnji u postupku, isključivo u korist stranaka, a takođe je izvršena i centralizacija inspekcijskog nadzora u cilju prevazilaženja problema nepostojanja inspekcija na lokalnom nivou.

Lokalne samouprave od početka primjene ovog zakona nijesu osnovale ekološku inspekciju na lokalnom nivou, tako da se pojavila potreba za centralizacijom poslova inspekcijskog nadzora. Poslovi sprovođenja procjene uticaja ovim izmjenama na životnu sredinu ostaju na lokalnom nivou u nadležnosti lokalne uprave za projekte za koje saglasnost i odobrenje i dozvole izdaju drugi organi lokalne uprave. Predloženim izmjenama čitav postupak procjene uticaja postaje transparentan, čime se omogućava da predmetna dokumentacija bude dostupna zainteresovanoj javnosti, zainteresovanim organima i organizacijama, kako na teritoriji čitave države, tako i na teritoriji lokalne uprave.

Takođe, ovaj zakon je važan i za inostranu javnost, posebno naše okruženje. Ako neki projekat može imati značajan negativan uticaj na životnu sredinu druge države ili ako država čija životna sredina može biti značajno ugrožena to zatraži, ministarstvo u što kraćem roku dostavlja drugoj državi na mišljenje potrebne informacije. Znači, predloženim izmjenama vrši se usaglašavanje sa direktivom Savjeta Evrope, skraćuje se procedura i na krajnje transparentan način uz puni inspekcijski nadzor se omogućava kvalitetna procjena uticaja na životnu sredinu. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem kolegi Maritinoviću.

U ime kluba SNP-a, kolega Kaluđerović.

Izvolite.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Hvala Vam potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, poštovani ministre, poštovani građani,

Država koja u svoj Ustav i to u njegov član prvi ugradi normu da je ona između ostalog i ekološka država, kao što je to slučaj sa Crnom Gorom, je prihvatila da ide po pitanjima uređenja zaštite životne sredine sa najvišim mogućim standardima. Kakav je faktički odnos ove Vlade prema tom pitanju, prema i Ustavu između ostalog, svjedoči i činjenica da imamo ovaj Predlog zakona koji je potpisan od ministra koji je već nekoliko mjeseci naš kolega poslanik, kolega Sekulić, a brani ga drugi ministar u tom dijelu se dio odgovornosti, naravno, može vezivati i za rukovodstvo Parlamenta. U prilici smo da deset punih mjeseci nakon što je ovaj zakon predložen o njemu raspravljamo. Suštinski, šta ćemo dobiti novo ako usvojimo izmjene i dopune Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu? Prihvatam da će se u jednom dijelu neke norme, kao se inače u obrazloženju Predloga zakona navodi kao razlog za procesuiranje njegovih izmjena, neke norme će se na jasniji način saopštiti, neki rokovi vezano za izradu elaborata o potrebi elaboriranja procjene uticaja na životnu sredinu, kada se rade neki novi projekti kada se govori o usklađivanju sa konvencijama, odnosno deklaracijom Evropske unije i pazite od 27. jula 1985. godine, dakle konvencijom koja je stara već punih 28 godina. Da li ćemo u praktičnom ponašanju vlasti u odnosu na ono što su norme, što je inače boljka našeg društva ukupno nešto popraviti. Plašim se da, nažalost, ne. Ovo je jedan od seta od četiri izuzetno značajna zakona koja je ovaj dom donio još u decembru 2005. godine, a čija je primjena još tada kada su usvojeni odložena za početak 2008. godine. Sada smo u prilici da govorimo o izmjenama i dopunama ovog zakona. Ovaj termin donošenja zakona i ovog, i o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu, i zakona o upravljanju otpadom i o integrisanom sprečavanju zagađenja životne sredine dakle, to što su usvojeni u decembru 2005. godine, je interesantno i sa jednog posebnog aspekta kada se odnosi na pitanje ugovaranja odnosa sa partnerom kojeg sada imamo u Kombinat aluminijuma. Ja sam i kroz poslaničko pitanje pitao resornog ministra, i ministra za ekonomiju u kojem zakonu su našli uporište da ugovorom o poravnanju koji je zaključen 2009. godine, a stupio na snagu 2010. godine, i to u njegovom članu 18 tačka 2 napišu da će CEAC do 30.11.2012. godine, primjenjivati kada je u pitanju poštovanje propisa iz oblasti zaštite životne sredine u Kombinat aluminijuma propise koji su bili na snazi 30. novembra 2005.godine.

Dakle, ugovorom sa inostranim partnerom Vlada Crne Gore, bez ikakvog ustavnog i zakonskog utemeljenja stavila je van snage, odnosno oslobodila obaveze da inostrani partner u poslovanju Kombinata aluminijuma poštuje zakone, poštuje Ustav Crne Gore. Odgovoreno mi je da je kriza i da treba voditi računa o tome da se, maltene, treba štedeti i na zaštiti zdravlja građana i zaštite ukupno životne sredine. Upravo to je bio jedan od motiva Socijalističke narodne partije Crne Gore da predlažući zaključke i Odboru za finansije a kasnije i ovdje ovom Parlamentu da jedan od zaključaka u vezi sa problematikom KAP-a bude posvećen problematici zaštite životne sredine. Ja ću afimišući tu činjenicu koja, nažalost, zbog političke priče o tome zbog čega je neko uopšte predložio zaključke zbog čega je neko glasao, a neko nije o Predlogu zaključaka je to stavilo po strani ne baveći se suštinom i onim što suštinski piše u zaključcima. Član 7 zaključaka koje smo u ovom domu usvojili 30.aprila ove godine, doslovce glasi: KAP će najkasnije u roku od dva mjeseca od donošenja ovih zaključaka definisati model kojim će se obezbijediti da se proces proizvodnje u KAP-u odvija uz puno poštovanje normi i standarda propisanih zakonima Crne Gore kojim se uređuju pitanja upravljanja otpadom, zaštite životne sredine, procjene uticaja na životnu sredinu i sprečavanja uticaja i zagađenja na životnu sredinu. Pomenuti proces proizvodnje u KAP-u, shodno navedenom, započeće da se odvija najkasnije u roku od godinu dana od usvajanja ovih zaključaka. Dakle, da smo samo ovo usvojili u tim zaključcima mislim da je izuzetno vrijedno posebno sa stanovišta interesovanja građana Zete i ukupno građana Podgorice. Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem kolegi Kaluđeroviću.

I u obraćanjima predstavnika poslaničkih klubova imamo još prijavljenog kolegu Andriju Popovića, u ime Kluba Albanskih partija, Hrvatske građanske inicijative i Liberalne partije.

Izvolite kolega Popoviću.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Poštovana Skupštino, uvažene građanke i građani Crne Gore i dijaspore, poštovani predstavnici Vlade,

Nijesam čak ni mislio da se javljam, ali ovo je toliko značajna oblast - Zakon o procjeni uticaja na životnu sredinu. Nadovezaću se na ovo što je kolega poslanik Kaluđerović, sada rekao, mi smo svjesni svi vjerujemo da projekat Crna Gora, ekološka država nažalost nije zaživio ni jedan jedini dan. Postali smo ekološka država prije, evo sad će brzo, 22 godine. To je

ispalo da je to bila jedna obična marketinška kampanja. Moram priznati da ima nekih poboljšanja ali ona su veoma mala i dalje imamo uglavnom na čitavoj teritoriji Crne Gore prevaziđeno odlaganje otpada, veoma loše stanje kanalizacionih sistema, tokovi otpadnih voda bez gotove ikakve kontrole. Moram priznati da uz sredstva naročito njemačke KfV-e banke, Svjetske banke na području primorskih opština u poslednjih nekoliko godina se dosta uradilo na poboljšanju stanja kanalizacionih i otpadnih voda.

Iskoristio bi prisustvo ovdje, gospodina ministra Gvozdenovića, ovo što se tiče KAP-a tu priču smo bezbroj puta pričali. KAP je kontaminirao najplodnije zemljište u Crnoj Gori, čitavu Zetsku ravnicu, ugrožava živote mnogo ljudi. Ono što mene interesuje je da li je neko do sada analizirao smrtnost u Zeti, biološki život u vodama Skadarskoga jezera i kakva je zagađenost poljoprivredne proizvodnje sa tog područja? Stah me ako dobijemo te rezultate da će to biti pogubno po sve nas a najviše po ljude koji žive u tom području. Mislim da je veoma malo procentualno od onoga što je trebalo da vlasnik, većinski vlasnik KAP-a uloži u zaštitu životne sredine da je procentualno veoma malo uloženo, a mi nemamo nikakvog načina da ga naćeramo da bilo što popravi. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem kolegi Popoviću.

Pošto nemamo više prijavljenih, sad diskusije.

Kolega Milić. Izvolite.

SRĐAN MILIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Bio sam u Parlamentu 2005. godine, kada je usvajan set ovih zakona, tada sam postavljao pitanje zašto 1.01.2008. godine i insistirao sam da ni tada nećemo biti spremni da implementiramo evropske standarde. Evo nas u 2013. godini i je li situacija bolja? Imamo usaglašavanje sa evropskim zakonodavstvom i ništa preko toga. Kako kaže resorni ministar ne uvode se nove procedure. Potpuno se usaglašavamo sa direktivama Evropske unije, bolje ćemo razumjeti tekst nego što smo ga razumjeli o centralizaciji inspekcijuskog nadzora. Možda sam negdje malo karikirao, ali sam karikirao namjerno, jer način kako se Vlada Crne Gore odnosi prema zaštiti životne sredine je najbolji javni oblik svega onoga što nam se dešavalo svih ovih godina. Životnu sredinu koristimo reda radi, koristimo zbog toga što smo imali potrebu da u Ustavu definišemo da je Crna Gora ekološka država i dalje je pitanje da li imamo mapu zagađivača, mapu crnih ekoloških taćaka Crne Gore, i onda možemo da imamo dijalog oko toga šta bi trebalo

napraviti i kako bi trebalo napraviti, e pa tu SNP nije partner. SNP je upravo kroz zaključke, o tome je govorio kolega Kaluđerović, insistirao da se po prvi put u jednom zvaničnom dokumentu, i to Skupštine Crne Gore, jasno definiše, a mislim da je ukupna vrijednost te obaveze definisana tim zaključkom našim, a to trebaju da znaju stanovnici Zete, to treba i da znaju stanovnici Podgorice, stanovnici Crne Gore, 70 miliona evra. Po prvi put u jednom dokumentu se stvara obaveza državi Crnoj Gori, KAP-u ili državi Crnoj Gori, jer neko mora da plati sve što su generacije i generacije izgubile zbog toga što se neko od početka drznuo da ne poštuje standarde životne sredine. Međutim, tu nije kraj, nastavićemo sa Maljevcem, pljevljaska opština, odnos Elektroprivrede Crne Gore, potrebe plaćanja svega onoga, jer upravo ste Vi ovdje rekli, da treba da se ovaj zakon bavi prevencijama zaštite zdravlja ljudi. Elektroprivreda Crne Gore, danas duguje lokalnoj upravi upravo za onu branu na Maljevcu, čini mi se negdje oko 15 miliona evra. I imate zaključke Skupštine Opštine Pljevlja. Nemojte da neko u Vladi Crne Gore, i nemojte da neko drugi u Crnoj Gori, u rukovodstvu Elektroprivrede Crne Gore, potcjenjuje ono što su građani ili izabrani predstavnici naroda u Pljevaljima, a čini mi se da su svi glasali i DPS, SNP i Nova srpska demokratija i sve partije koje tamo participiraju, postavili tačno rokove do kada se moraju ispuniti obaveze. Bio sam na tom protestu na Vasovim Vodama, bio sam, jer svi znaju da ja to ne koristim za političke propaganda. Bio sam kao čovjek da dam podršku, bila je čini mi se i profesorica Kalezić iz Demokratskog fronta, da damo podršku tim ljudima, koji kažu da to što se tamo radi je zločin prema stanovništvu. Trebao je neko da dodje da vidi koliko tamo tog naroda ima, koliko se ljudi bori da živi u zdravoj životnoj sredini. Ovog puta se zahvaljujem i kolegama iz manjinskih partija, posebno Bošnjačke stranke, kada smo radili oko zaključaka Kombinata aluminijuma Podgorica, tada smo govorili ne samo o Kombinatoru aluminijuma Podgorica nego o stanju životne sredine i van tog segmenta. Govorili smo o Rožajama, govorili smo o gradskoj deponiji koja je na samoj obali Ibra. Govorili smo o odluci lokalne samouprave u Rožajima, čini mi se, da se naplaćuje ulaz na gradsku deponiju pa smo onda dobili više ilegalnih deponija koje još više ugrožavaju životnu sredinu na tom području.

Dakle, mi možemo da diskutujemo, možemo da podnosimo amandmane na predloge zakona, možemo da usaglašavamo sa evropskim standardima, ali makar što se tiče Socijalističke narodne partije Crne Gore, dobićete kvantifikaciju svega onoga što treba uraditi u Crnoj Gori, kroz naše zaključke koje ćemo predlagati Skupštini Crne Gore. Ja se zahvaljujem normalno i kolegama ostalim iz DPS-a da ovdje niko nije prevaren, nego su razumjeli šta smo mi predložili i razumjeli što smo predložili tih 70 miliona

evra, da se mora uložiti u Zetsku ravnicu, a da sa druge strane zaista se ne bavimo populizmom. Ovo što se pokušava sada sakriti od građana Crne Gore je da Crnoj Gori nema puta u Evropu ako ne riješi ekološke probleme. Evropa je mnogo daleko ako ne budemo počeli da se bavimo sa onim što su stvarni problemi, a stvarni problemi su - danas građani Crne Gore ne žive u zdravoj životnoj sredini. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Kolega Sekulić se javio za diskusiju.

Izvolite.

PREDRAG SEKULIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Uvaženi gospodine ministre, uvažene kolege,

Dozvolite samo nekoliko rečenica zato što imam obavezu, mada sam malo u konfliktu interesa, jer je zakon zaista urađen u vremenu kada sam ja bio ministar i tim prije imam obavezu i odgovornost prema ovom zakonskom predlogu. Na samom početku da kažem dvije stvari koje su veoma značajne u ovom zakonu, a to je usaglašavanje sa evropskim propisima uoči otvaranja poglavlja 2, izuzetno značajno poglavlje, i poglavlje koje će biti jedno od najzahtjevnih u pregovorima sa Evropskom unijom i druga stvar je skraćivanje onih procedura koje danas sutra mogu da ometaju ili su u prošlosti bili veoma duge procedure za investitore kada su u pitanju veliki projekti. Mislim da je dovoljno te dvije stvari da kažemo da ovaj zakonski predlog jeste dobar i da zaista treba i istrajati na tome da što više poslanika u našem Parlamentu glasa za njega. No, naravno, da ne bi govorio previše o zakonskom predlogu, nekoliko rečenica na osnovu onoga što se čulo tokom današnjih diskusija. Da li Crna Gora jeste ekološka država, i da li je to bio samo marketinški trik?

Ustavom smo izglasali to da je Crna Gora ekološka država i ako je marketinški potez jeste pozitivan pomak. A dozvolićete i onog trenutka kada je sama ta ideja bila rođena da se govorilo o toj ideji to je ipak bila prije svega želja da Crna Gora koja je jedna mala država u srcu Evrope zaista živi održivo i živi na svim onim osnovama kojima predentuje jedna država koja želi da se naziva ekološkom. Ali da to ne bi bila samo priča ili pusti marketing dozvolite da kažem nekoliko stvari koje nas čine u ovom trenutku drugačijim od drugih država. Znači, čak i vremenu ekonomske krize država koja ima budžet od nekih milijardu i 300 miliona, a ukupan GDP tri milijarde i 300 miliona, a ako se ta država odluči da recimo da 100 ili 150 miliona eura

uloži u zaštitu mora kroz projekte koji se tiču tretmana otpadnih voda, dozvolićete da ipak smatram da nas razlikuje od drugih država i dozvolićete da kažem da to jeste nešto što je hrabar potez bio kada se tako nešto odluči. Uz to postiću takođe da kada govorimo o KAP-u i ostalim velikim zagađivačima, dozvolićete da je Vlada Crne Gore, u prethodnom periodu puno toga učinila na projektu zajedno sa Svjetskom bankom kako bi obezbijedila da svih pet crnih ekoloških tačaka u Crnoj Gori bude u narednom periodu sanirano, i to će koštati, takođe treba to reći, nekih 60 miliona dolara. Znači, ako uzimamo samo te dvije stavke, a da ne govorimo o nekim drugim projektima, prije svega mislim tu na izgradnju regionalne deponije kod Bara, ali projektima o izgradnji drugih regionalnih deponija, čini mi se da, samo sa strane posmatra, se stanje životne sredine iz dana u dan ne unapredjuje. Ali moramo da shvatimo još jednu stvar, da je velika obaveza lokalnih samouprava, pri tom ne amnestiram ni u jednom slučaju odgovornost ministarstva i Vlade, ali je velika obaveza lokalnih samouprava gdje smo mi zajedno sa vašim kolegama iz opozicije kroz Zakone o lokalnim samoupravama jasno stavili njihovu obavezu kada je u pitanju komunalna čistoća, čini mi se da je to nešto što mi svi zajedno podrazumijevamo pod pojmom ekologije, znači, ta komunalna čistoća obavezno stanuje u lokalnim samoupravama. Čini mi se da većina lokalnih samouprava i jedan dobar dio njih nije bio na visini zadatka kada je te probleme trebalo rješavati u pravo vrijeme. U svakom slučaju, cijenim da zakon jeste napredak u odnosu na postojeći. Ja se nadam da ćemo u narednih nekoliko godina sretati sa još drugim izmjenama i drugim zakonskim rješenjima koji će takođe ići u susret onome što je evropska praksa. A kažem još jedan put, cijenim da će i Vlada Crne Gore preuzeti novi korak kada je u pitanju zaštita životne sredine. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem kolegi Sekuliću.

Za komentar se javio kolega Kaluđerović. Izvolite.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Hvala vam, potpredsjedniče.

Kolega Sekuliću, više kao eksministru resornom za oblast, između ostalog, zaštite životne sredine. Dakle, upravo u vrijeme kada ste Vi bili taj ministar resorni Vlada je potpisala ugovor o paravnjanju sa CEAC gdje u članu, da još jednom kažem, potpuno nezakonito stoji da će CEAC do 30.11.2012. godine, garantovati da će KAP i Rudnici boksita se pridržavati zakona koji su bili na snazi 30.11.2005. godine, a pazite do 30.11.2005.

godine, a u decembru 2005. godine, nekoliko dana nakon toga u ovom domu je usvojen set od četiri izuzetno važna zakona, između ostalih, i Zakon o upravljanju otpadom koji, takođe sadrži odredbu da Vlada Crne Gore najkasnije do 31.marta 2013. godine usvoji državni plan upravljanja otpadom. Gospodine Sekuliću, pitam vas, gospodine Gvozdenoviću, pitam i vas, da li je Vlada Crne Gore do sada, iako je prošao 31. mart ove godine, usvojila državni plan upravljanja otpadom? Nije, nego je u svom programu rada za ovu godinu, gle čuda, stavila da će taj državni plan upravljanja otpadom usvojiti u četvrtom kvartalu.

Po pravilu se nešto za šta onaj ko pravi sebi plan i program rada za koji je gotovo siguran da ga neće ispuniti ostavlja za kraj godine da bi imao kakav takav izgovor kao nijesmo stigli da to završimo. I pored izričite zakonske norme i Zakona o upravljanju otpadom, da se najkasnije do 31. marta ove godine mora donijeti tako značajan dokument kao što je državni plan upravljanja otpadom sa kojim treba da se usklade i lokalni planovi upravljanja otpadom, Vlada lagano u svom programu kaže mi ćemo to u četvrtom kvartalu. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Odgovor na komentar ima kolega Sekulić. Izvolite.

PREDRAG SEKULIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Uvaženi kolega Kaluđeroviću, pretpostavljam da ćemo se veoma lako složiti da problem crvenog mulja otpada Kombinata aluminijuma nije problem od juče nego da je to problem koji je nastao onoga trenutka kada je donijeta odluka da se Kombinat aluminijuma gradi tu gdje se izgradio. Naravno, sada je mnogo lakše govoriti o tome makar iz toga što danas imamo tu studiju Svjetske banke koja pokazuje na koji način ćemo sutra rješavati problem crvenog mulja. Bez obzira ko bio investitor i bez obzira kako Vlada donijela Predlog upravljanja otpadom, moramo da se pridržavamo onoga što je pokazala studija Svjetske banke kako danas, sutra ne bismo, takođe, bili u problemu i kako ne bismo kada saniramo taj problem crvenog mulja ili, recimo, kada saniramo ono što je otpad Željezare ili kada saniramo Jalovište u Pljevljima, kako sutra ponovo ne bismo imali problem. Dozvolićete da, kada se sanira problem crvenog mulja, opet će sutra ukoliko, a nadamo se da hoće, Kombinat aluminijuma bude radio i proizvodio, ponovo će imati neki industrijski otpad koji treba smjestiti negdje gdje je to prikladno. Nije baš tako lako naći, vidjeli smo i ovaj primjer sa Vasovim vodama, neku lokaciju sa

kojom će svi biti, mještani ili okruženje, biti saglasni sa tim. U konačnom, i dalje cijenim da je mnogo bolje da na Vasovim vodama ili u blizini Vasovih voda imamo uređenu sanitarnu deponiju, kakav primjer imamo kod Bara, nego što u ovom trenutku imamo neuređeno smetlište. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem kolegi Sekuliću.

Upravo se prijavio kolega Mladen Bojanić. Izvolite.

MLADEN BOJANIĆ:

Pokušaću da budem što kraći, čisto malo da dam jedan teorijski doprinos ovoj raspravi. Plaćanje penala ili plaćanje kazni za uništavanje životne sredine ili zagađenje je nešto što teorija ekonomije već poznaje više od 100 godina. Prije 102 godine je britanski teoretičar, odnosno profesor Artur Sesil pisao o tome, postavio je temelje negativne eksternalije, kako je nazvao, i svako ko uništava životnu sredinu dužan je da plati za to. Više od 100 godina ozbiljne zemlje se time bave. Mi možda u tom periodu, iako smo imali opravdanje, ali sigurno zadnjih par decenija nijesmo imali opravdanje da to što smo ugradili u mnoge zakone, a i u Ustav prvenstveno nijesmo poštovali. Mislim da možemo beskonačnu raspravu da vodimo o tome zašto se nijesu poštovali ti zakoni, odnosno zašto se nijesu ti podzakonski akti, zaključci, kako god, ugovori o privatizaciji koji su dalje vidimo i ovih dana koliko problema napravili, pa i u ovom dijelu i te kako važnom ekološkom dijelu.

Pozitivna Crna Gora će podržati ovaj zakon, ne zato što smatramo da će ova Vlada nešto promijeniti, da će ova Vlada sada nešto biti odjednom odgovornija i ozbiljnija nego što su bile one prethodne jer smatram da je ovo ista Vlada kao i ona ranije, ne vidim razliku, ne očekujemo da će bilo što odgovornije raditi. Glasaćemo za ovaj zakon iz dva razloga što smatramo da koliki god taj pomak, pa neka bude i mali korak u nekoj zaštiti da damo tu podršku. Glasaćemo iz jednog važnijeg razloga što smatramo da ova Vlada neće imati dugo prilike da primjenjuje ove zakone. Vjerujemo da će neka nova i odgovornija Vlada brzo doći, pa eto bar prilike da neki bolji zakon ima spreman da ga primijeni odgovornije i ozbiljnije nego što je ova radila sve ovo vrijeme, a neće joj biti teško. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem kolegi Bojaniću.

Pošto nema više prijavljenih diskutanta, evo prilike za završnu riječ.

Ministar Gvozdenović. Izvolite.

BRANIMIR GVOZDENOVIĆ:

Zahvaljujem, predsjedavajući. Zahvaljujem se svim kolegama koji su dali određene amandmane i svima koji su učestvovali u ovom značajnom zakonskom rješenju. Zahvaljujem se svima koji ste pohvalili određena rješenja i koji ćete podržati zakon, ali koji ste u svojim diskusijama, takođe, ukazali o progresu koji je ostvaren u ekološkom projektu Crna Gora.

Tačno je, Crna Gora se prije značajnog broja godina proglasila kao ekološka država. Značajno je da je Crna Gora u prethodnom periodu jako puno radila na jačanju svijesti na implementaciji određenih zakonskih rješenja. Takođe je tačno da se jako puno zajedno mora raditi i u narednom periodu, kako Crna Gora tako i sve druge zemlje svijeta. Mi sigurno moramo da radimo jako puno zbog toga što je turizam jedna od naših prioriternih grana, zbog toga što želimo da imamo svoj kvalitet, to je kvalitet našeg prostora. Siguran sam da će Vlada u ovom pravcu intenzivno kvalitetno i dobro raditi ne samo da će donositi određena zakonska rješenja nego da će i primjenjivati ta zakonska rješenja. Jako je važno da imamo podršku svih da bi to bilo na kvalitetan način urađeno.

Crna Gora intenzivno radi na poglavlju 27, poglavlje vezano za životnu sredinu. U februaru i martu mjesecu smo imali ekvadratni I bilateralni skrining, jako uspješno smo ga završili. Tu smo i definisali naše planove za budućnost koja imaju određena budžetska ograničenja, ali siguran sam da će svake godine ta pozicija u budžetu rasti, tu pozivam sve članove Parlamentu da svaki put kada predložimo određena rješenja koja su vezana za budžet dobijemo vašu podršku i na taj način pomognete da se određena zakonska rješenja koja predložimo dobiju još dodatnu podršku u budžetu i na taj način se efikasno realizuje.

Kao što znate, Crna Gora ima pet nacionalnih parkova, skoro smo proglasili Prokletije kao nacionalni park. Imamo preko 20% zaštićenog prostora i pripadamo na vrhu evropske ljestvice po zaštićenim prostorima. Ove godine proglašavamo Tivatska solila kao zaštićeno močvarno područje. Poslije 18 godina prvi put, zahvaljujući podršci koju smo imali od međunarodne zajednice, imamo na tom prostoru jedan novi zaštićeni prostor. Realizujemo projekte koji su vezani za Komove kao regionalni park i rješavamo i druga pitanja koja su vezana za još jedan regionalni park koji bi trebao tokom naredne godinu dana da bude realizovan. Siguran sam da se svi ti pomaci uočavaju. Već ste u svojim diskusijama uočili mnoge pomake koji su zadnjih nekoliko godina urađeni u dijelu koji je vezan za realizaciju projekta vodosnabdijevanja koji je bio jedan od najvećih crnogorskih projekata i koštao oko 100 miliona eura, kao i projekata koji su vezani za

projekte koje finansiramo i uz pomoć njemačke Vlade i KFW banke, ... i drugih evropskih finansijskih institucija, a koje su vezane za projekte otpadnih voda. Takođe, realizovane su dvije deponije za komunalni otpad. To su projekti koji su vezani za Podgoricu i za Bar. Nadam se da će se stvoriti uslovi za realizaciju i drugih deponija i na taj način zamijeniti smetlišta koja postoje na deponijama i na taj način stvoriti boji kvalitet života.

Takođe, Vlada jako puno ulaže u projekte u pet kritičnih tačaka ...., to su projekti koje ste vi ovdje naglasili. To su projekti koji su vezani za Pljevlja, to je projekat koji je vezan za Kombinat aluminijuma, to je projekat koji je vezan za Bijelu. Tu se uz pomoć Svjetske banke stvaraju uslovi za realizaciju tog projekta, to je preko 60 miliona dolara koji će se u narednom periodu, prije svega, usmjeriti u pravcu realizacije određenih projekata o kojima ste vi pričali što znači da ova Vlada odgovorno i jasno definiše svoju politiku i obezbijedila je finansijska sredstva koja su potrebna za realizaciju tog kompletnog projekta.

Siguran sam da treba pohvaliti sve zaključke koje Parlament donese u pravcu dalje podrške koja se odnosi na ekološke projekte. Zbog toga sam jako zadovoljan što u raznim zaključcima koji su doneseni, doneseni su i zaključci koji su usmjereni u tom pravcu i siguran sam da ćemo imati snage da ih uspješno i kvalitetno realizujemo. Takođe, usvojena su pravila koja već dugo postoje u svijetu, a to je da zagađivač plaća, to je naša jasna politika i u skladu sa tom politikom realizovaćemo jasno definisane smjernice i politiku koja je vezana za zaštitu životne sredine. Siguran sam da će svakim danom sve više i više rasti svijest građana i odgovornost prema životnoj sredini. Taj projekat ne može da uradi nijedno ministarstvo, ni sama Vlada, ni sami Parlament, tu treba značajno učešće da uzmu svi građani Crne Gore. Ovo je dobra prilika da ih pozovem da se uključe u sve akcije koje se organizuju i da sami iniciraju određene akcije koje ćemo, siguran sam, svi zajedno podržati. Hvala lijepo.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem ministru Gvozdenoviću.

Proceduralno. Izvolite.

SRĐAN MILIĆ:

Gospodine potpredsjedniče, vama se obraćam. Činjenica je da se kroz ovakvu završnu riječ potpuno izgubi smisao rasprave o zakonu, smisao postavljanja pitanja i smisao rada o nečemu što je, zaista, jedna od ključnih tema kojima bi trebalo da se bavi Parlament Crne Gore.

Što se tiče SNP-a, mi ćemo tražiti ubuduće da se od resornog ministra traži da odgovara na pitanja tokom rasprave, da odgovara ako ima komentar na našu raspravu da ne bismo ušli u situaciju da nas neko hvali ovđe što smo usvojili zaključke. Mi nijesmo, gospodine potpredsjedniče, usvojili zaključke da bi neko došao ođe da nas hvali nego istog momenta da ih sprovodi u djelo. Mi smo ovdje izabrani kao predstavnici političkih partija, a gospoda iz Vlade imaju obavezu da rade u interesu svih građana Crne Gore. Zbog toga bi ispalo, poslije ovakve priče, da je sve što se tiče životne sredine u Crnoj Gori riješeno. Jedna stvar koju vas molim kao potpredsjednika, da se zatraži od resornog ministarstva njihov zahtjev koji je bio vezan za budžet 2013. godine, da vidimo da li su tražili bilo šta više sredstava nego što im je odobreno kroz ovaj budžet. Hvala vam velika.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem kolegi Miliću.

Naravno, svaka promjena procedure treba da bude inicirana na kolegijumu i vjerovatno će vaš predstavnik na kolegijumu i iznijeti takav prijedlog. Ovim zaključujemo raspravu u načelu o sedmoj tački dnevnog reda Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu. Zahvaljujemo se predstavnicima Vlade, ministru Gvozdenoviću i pomoćnici Vojinović koji su učestvovali u današnjoj raspravi. Najavljujem da ćemo se i o ovoj tački izjasniti naknadno.

Sada prelazimo na osmu tačku dnevnog reda, to je **Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti i ostvarivanju prava mentalno oboljelih lica**. Ovlašćeni predstavnici Vlade su dr Miodrag Radunović, ministar zdravlja i Gorica Savović, pomoćnica ministra. Izvjestioci odbora su Veljko Vasiljević, Zakonodavnog Odbora i dr Halil Duković, Odbora za zdravlje, rad i socijalno staranje.

Otvaram pretres. Da li predstavnik Vlade želi da da dopunsko obrazloženje?

Ministar Radunović. Izvolite.

MIODRAG RADUNOVIĆ:

Poštovani predsjedavajući, uvažene poslanice i poslanici,

Zakonom o zaštiti i ostvarivanju prava mentalno oboljelih lica usvojenom još 2005. godine Crna Gora se uključila u globalnu kampanju Svjetske zdravstvene organizacije nastojeći da proširi javnu i profesionalnu svijest o stvarnom teretu mentalnih poremećaja u ljudskom, socijalnom i ekonomskom segmentu. Zakon je zajedno sa strategijom mentalnog zdravlja bio početak težnji da lica koja boluju od mentalnih poremećaja dobiju

medicinski tretman kakav im pripada, u skladu sa savremenim standardima, uz istovremeno poštovanje zakonom utvrđenih prava, a da se pri tom uklone mnoge prepreke, stigma i diskriminacija.

Zakon iz 2005. godine je ugradio preporuke Svjetske zdravstvene organizacije, kao i principe zaštite mentalnog oboljelih lica usvojenih Rezolucijom 4611917 Generalne skupštine Ujedinjenih nacija od decembra 1991. godine, prepoznao je ciljeve nacionalne politike mentalnog zdravlja i potrebu reforme i daljeg razvoja zdravstvene zaštite u Crnoj Gori. Načela zaštite mentalno oboljelih lica koja su ugrađena u navedeni zakon zasnivaju se na opštim pravilima međunarodnog prava o zabrani diskriminacije mentalno oboljelog lica i garantovanje ovim licima ljudskih prava i sloboda koje se mogu ograničiti samo u mjeri i na način kako su propisani zakonom.

S toga je dosadašnja primjena zakona ukazala na potrebu određenih izmjena i dopuna iako ne koncepta, svakako značajnih dopuna i preciziranja nekih normi što dovodi do potpunije zaštite prava ovih lica. Izmjene nijesu obimne, ali značajno unapređuju zaštitu prava ovih lica tokom zadržavanja u zdravstvenim ustanovama, dobrovoljno ili prisilno. Izmjene su sačinjene u skladu sa preporukama stručnjaka Svjetske zdravstvene organizacije kako bi se tretmanom mentalno oboljelog lica u potpunosti prepoznali savremeni pristupi u liječenju tih oboljenja. Tako se izmjenama bliže preciziraju neke odredbe i time otklanja mogućnost ugrožavanja prava kao, na primjer, uvodi se potpunija zaštita lica koje je dobrovoljno smješteno u psihijatrijsku ustanovu od elektrokoluzivnog liječenja na način da je potrebna saglasnost i Etičkog komiteta pored već propisanih uslova.

Značajne izmjene su učinjene i uvođenjem zabrane primjene psihohirurgije oboljelom licu, kao i sprovođenja biomedicinskih istraživanja bez njegovog pristanka. Proširuje se pravo mentalno oboljelih lica bez obzira da li je prisilno ili dobrovoljno smješten u psihijatrijsku ustanovu na odgovarajuću novčanu naknadu za rad u radnoterapeutskim aktivnostima. Propisano je i trajanje primjene fizičke sile, izolacije ili ograničenja u zaštiti mentalno oboljelih lica i prema preporukama Svjetske zdravstvene organizacije mogu da se primjene u trajanju od nekoliko minuta do nekoliko sati. Istovremeno su dopunjene i neke definicije, ali i izvršeno upodobljavanje kaznenih odredaba sa materijalnim, kao i Zakonom o prekršajima. Cijenimo da su navedene izmjene značajan korak kao upotpunjavanju normativnog okvira u kojem se ostvaruju prava lica sa mentalnim oboljenjima. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:
Zahvaljujem ministru Radunoviću.

Da li izvjestioci odbora žele riječ? Nijesu tu.

Prema redosljedu prijavljenih najprije će, u ime Poslaničkog kluba DPS-a, govoriti koleginja Branka Tanasijević. Izvolite.

BRANKA TANASIJEVIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, poštovani ministre, kolegice i kolege poslanici, poštovani građani,

Problem mentalnog zdravlja se može posmatrati iz više uglova, opštemedicinskog, psihijatrijskog, psihološkog, pravnog, sociološkog, antropološkog, kulturološkog itd. Multidisciplinarni pristup i uključenost velikog broja naučnika u tumačenje ovog pojma govoriti o tome koliko je značajan, koliko je bitan pojam mentalnog zdravlja i koliko je bitno uticati na liječenje mentalno oboljelih lica. Takođe, to i ukazuje da postoji veliki broj definicija psihičkog zdravlja. Međutim, najveći broj teoretičara se slaže u stavu da psihičko zdravlje, u stvari, reprezentuje prosjek, ono što je karakteristično za ponašanje većine ljudi u određenoj kulturnoj i socijalnoj sredini. Anomalije u tom slučaju predstavljaju odstupanja od uspostavljenih pravilnosti.

Kada su svojevremeno pitali Frojda da on definiše šta bi bila psihički zdrava osoba, on je rekao da je to osoba koja zna da voli i osoba koja zna da radi. Proširujući ovaj stav savremeni naučnici i istraživači tvrde da mentalno zdrav znači biti dobro prilagođen, imati osjećanje zadovoljstva sa svojim životom i razvijenu sposobnost da se funkcioniše punim intelektualnim, emocionalnim i fizičkim kapacitetom, odnosno mentalno zdrav znači biti opušten, jednostavno živjeti i dopustiti drugima da to čine.

Prvi opisi duševnih poremećaja nastali su u Antičkoj Grčkoj, u kojoj je dominiralo stanovište da je granice duše nemoguće dostići. Dragocjeno nasljeđe u tom smislu ostavili su i stari Rimljani koji su prvi zapazili da je duševnom bolesniku neophodna zaštita i briga drugih, što je istovremeno jedan od osnovnih postulata savremene psihijatrije.

U liječenju mentalno oboljelih lica u svijetu vrlo dugo su korišćeni represivni medicinski terapijski postupci i metode. Humanizacija odnosa prema ovim licima praktično počinje osnivanjem prve duševne bolnice u Valensiji u 16. vijeku. A isključene su represivne metode u jednoj psihijatrijskoj ustanovi u Parizu 1573. godine. Psihijatrija je stalno napredovala i u 20. vijeku se približila i ostalim medicinskim disciplinama. Međutim bez obzira na dostignuti stepen razvoja u ovoj oblasti još uvijek nije prevaziđena stigmatizacija mentalno oboljelih lica i njihovih porodica. Iskorjenjivanje predrasuda o ovim bolesnicima nije samo pravna nego i moralna obaveza naročito iz razloga što mentalna bolest ne predstavlja lični

neuspjeh čovjeka. Zakonom o zaštiti i ostvarivanju prava mentalno oboljelih lica prvi put je u našem zakonodavstvu utvrđena izričita zabrana kvalifikovanja mentalno oboljelih lica i zabrana ukazivanja na mentalni poremećaj. Prisutno je i načelo da se niko ne može prisiliti na medicinsko ispitivanje radi utvrđivanja pritustva ili odsustva mentalnog poremećaja osim u slučajevima i postupku utvrđenim zakonom. Upravo iz potrebe da se u Crnoj Gori dodatno humanizuje odnos prema mentalno oboljelim licima predložene su izmjene i dopune ovog zakona, koje su usklađene sa preporukama Svjetske zdravstvene organizacije i strateškim dokumentima iz ove oblasti. Dopunjena je definicija teže mentalno oboljelog lica da bi se izbjegla opasnost trajnog gubljenja prava ljudi sa ovom dijagnozom. Upotunjeno je i utvrđivanje plana liječenja kroz obavezno uključivanje članova porodice ili zakonskog zastupnika uz pristanak mentalno oboljelog lica u slučaju kada lice nije sposobno da shvati značaj svojih postupaka. Precizirani su i određeni medicinski postupci u liječenju oboljelih o kojima je govorio ministar Radunović kao i zabrana pojedinih terapijskih procedura u skladu sa preporukama Svjetske zdravstvene organizacije.

Takođe, prošireno je pravo mentalno oboljelih lica koja su prisilno ili dobrovoljno smještena u psihijatrijsku ustanovu na novčanu naknadu za rad u radu na terapijskim uslovima.

Predlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti i ostvarivanju prava mentalno oboljelih lica obezbijeđena je potpunija i kvalitetnija zaštita ove kategorije građana. Istovremeno ostvaren je doprinos njihovoj destigmaciji u smislu prevazilaženja stava da ova lica uglavnom predstavljaju prijetnju, opasnost koja izaziva i racionalnu potrebu da se izbjegnu i opomenu da je duševna bolest uvijek moguća. To nije uvijek istina, ali je istina uvijek da je mentalno oboljelo lice čovjek, odnosno bolestan čovjek kome je potrebna pomoć, briga, zaštita i podrška porodice, ljekara i šire društvene zajednice. To je osnovni princip i polazište Predloga ovog zakona i način da se sačuva dostojanstvo mentalno oboljelog lica i njegove porodice. To je takođe i preporuka Evropske komisije u okviru antistigma kampanje, koja se zasniva na stavu da je kontakt sa psihijatrijskim pacijentima jedini način kojim bi se suštinski moglo uticati na odstranjivanje predrasuda.

Hvala lijepo.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem kolegici Tanasiijević.

U ime Kluba Socijalističke narodne partije govoriće Snežana Jonica, a nakon nje u ime Kluba SDP-a kolega Izet Bralić.

Izvolite.

SNEŽANA JONICA:

Hvala, potpredsjedniče.

Dame i gospodo poslanici, gospodine ministre,

Predlažući izmjene i dopune Zakona o zaštiti i ostvarivanju prava mentalno oboljelih lica rekli ste sami da se ukazala potreba za izmjenama iz razloga potpunije zaštite prava ovih lica i da u suštini nemamo konkretne izmjene u konceptu, ali imamo u poboljšanju tih prava.

Međutim, moram da naglasim da sam, čitajući obrazloženje osnovnog zakona koji danas mijenjamo koji je donijet 2005.godine, našla otprilike isto takve tvrdnje kojima se definiše da se tim zakonom obezbjeđuje zaštita prava ovih lica na odgovarajući način itd. a onda smo nakon toga bili u prilici da imamo jedno jako ružno iskustvo da tako blizu nas, a daleko od naših očiju u Komanskom mostu imamo iskustvo da se danima, mjesecima, možda i godinama na jedan nedopustiv i neprimjeren način krše prava ovih lica na ivici onoga što se može smatrati i humano i ljudski i sve ostalo, da se to radi i pored toga što i važećim zakonom je tada bilo predviđena mogućnost vršenja nadzora, da se sve to događa i da mi do toga ne dođemo nego da je potrebno bilo da predstavnici CPT-a dođu u posjetu i da konstatuju sve te nepravilnosti, da, nažalost, konstatuju nevjerovatna kršenja ljudskih prava upravo u odnosu na lica koja predstavljaju jednu od najranjivijih kategorija. Naravno, ako postoji nešto što je proizašlo iz te priče činjenica da je nakon toga makar u Komanskom mostu napravljen značajan napredak u ostvarivanju i obezbjeđivanju prava tih lica, ali ostaje dilema da li je morao da dođe neko iz CPT-a, da li je morao neko da dođe iz Evrope, iz nekog evropskog grada da nas upozna sa činjenicom da se tako blizu nas dešavaju takve stvari i da se na toliko, možda, bestijalan način krše prava lica koja su po okolnostima svog zdravstvenog stanja dovedeni u poziciju da i oni imaju jednaka prava koja svi imamo. Zato me i brine činjenica da li smo i ovim izmjenama zakona ostvarili ovo što ste vi rekli kroz uvodne napomene. Brine me i zbog toga što i ako znam da je, recimo, konkretno u Komanskom mostu, jer sam više puta posjetila tu ustanovu, značajno unapređen položaj ovih lica ostala jedna ružna konstatacija činjenica da čovjek koji je bio na čelu te ustanove nije snosio nikakve zakonske posljedice za evidentno jako mnogo prekršaja koji su tada napravljeni. Čak postoji tvrdnja da je imenovanjem na funkciju, koja je takođe u resoru Ministarstva koja je pokrivala i Komanski most, na neki način i nagrađen za sve to zbog čega smo se mi stidjeli pred CPT i pred samima sobom, uostalom.

Ono što je prilika takođe danas da čujem jer od donošenja preporuka institucija ombudsmana danas i nemamo kvalitetnu informaciju izuzev Komanskog mosta za koji zaista znam jer sam bila u prilici da se upoznam sa pozitivnim promjenama koje su se tamo desile, jeste da čujemo šta su sve institucije i ministarstva koja su nadležna za to u Vladi uradila da se preporuke institucije u ovom pravcu riješe. I ja bih zaista iskoristila ovu priču o ovom zakonu, jer suština priče nije da promijenimo norme, nego da ono što smo prepoznali kao nedostatak u primjeni, a na što se i vi pozivate u svom obrazloženju bude razlog da se ovim pitanjem ozbiljnije pozabavimo. Znam da je Ministarstvo rada i socijalnog staranja i Ministarstvo zdravlja preporučilo da se preduzmu sve neophodne mjere za obezbjeđivanje dovoljnog broja specijalizovanog kadra i zaposlene koji su direktno u kontaktu sa štićenicima. Medicinske sestre, vaspitačice, negovateljice, stručnjaci za rad u terapijama, socijalni radnici kao i pomoćno osoblje. I takođe znam da je to norma koja je, ako se dobro sjećam, bukvalno dva lica na jednu osobu, na jednog štićenika i takođe znam da smo mi daleko od toga da to obezbijedimo, ali me interesuje da li postoji ikakav napredak u povećanju broja, mislim da one brojke do kojih smo makar prije pola godine ili godinu kad smo zadnji put pričali u ovome na Odboru za ljudska prava došli nijesu bile makar u tom dijelu značajan napredak. Znam takođe da smo više puta ukazivali na potrebu mogućnosti, nalaženja mogućnosti povećanja zarada zaposlenima u ovim ustanovama kako bi se povećala njihova motivisanost za zapošljavanje i opstanak u ovim ustanovama. Pokazalo se da je, naravno, po logici stvari, jako težak rad tamo i da je bilo jako teško animirati ljude da se zaposle i da za tu nadoknadu rade posao za koji su lica sa istim stručnim karakteristikama na drugim mjestima jednako plaćena, a obavljaju značajno lakši posao. U tom smislu, mislim da nigdje jer smo o tom pričali prilikom donošenja Budžeta za ovu godinu, nije jasno definisan značajan iznos sredstava kojim bi se to i obezbijedilo niti mehanizam koji sam ja prepoznala kako bismo na taj način i obezbijedili i povećanje zaposlenih i specijalizovanog kadra, ali i njihovu motivisanost da se stalno zaposle i taj posao da rade u skladu sa onim što su potrebe institucija u kojima rade. Naravno, ono što je takođe bitno je i preuzimanje neophodnih aktivnosti i informisanje šire javnosti u cilju eliminisanja predrasuda prema osobama sa problemom mentalnog zdravlja. Ja ću podsjetiti na jako neugodne trenutke kada smo našoj javnosti imali jako negativne reakcije zbog ideja o pozicioniranju određenih institucija na mjestima bliskih njima. Ono što su takođe obaveze koje su se odnosile na Ministarstvo rada i socijalnog staranja, dakle ne vaš resor znam sigurno da kroz posao koji radite vjerovatno imate dovoljno informacija oko centra 1.jun

jeste proširenje njihovih prostornih kapaciteta i obezbjeđenja uslova za radno angažovanje, osposobljenih korisnika i jako bi bilo korisno ukoliko bi ste danas bili u prilici da nam kažete da li je išta u ovom periodu, a prošlo je više od godinu i po, od kako su ove preporuke donijete urađeno kako bismo i u konkretnom, najkonkretnijem a prepoznatom problemu obezbijedili zaštitu prava ovih lica jer mislim da će im se ta prava upravo obezbijediti, ako se neka od ovih jasno definisanih preporuka realizuje mnogo više nego što ćemo neke rečenice u našem zakonu preformulisati. Zahvaljujem se potpredsjedniče.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem kolegici Jonici.

Kolega Izet Bralić u ime Kluba Socijaldemokratske partije, a nakon njega u ime Kluba Pozitivne Crne Gore, kolegica Azra Jasavić.

Izvolite, kolega Bralić.

IZET BRALIĆ:

Gospodine potpredsjedniče Skupštine, uvaženi gospodine ministre Radunoviću, gospođo Savović.

Prijedlog izmjene i dopune Zakona o zaštiti i ostvarivanju prava mentalno oboljelih lica je pravi iskorak u jednom dijelu, i predložene izmjene su kvalitet više u ovoj oblasti. Sa druge strane postoje segmenti koji zakonom nijesu tretirani, niti je to ovim izmjenama učinjeno. Prijedlogom zakona dopunjuje se definicija teže oboljelog lica i revezibilnog medicinskog postupka u cilju zaštite ostvarenja prava oboljelih lica, kao i jasnije primjene ovog zakona. Takođe, Prijedlogom zakona potpunije štiti se mentalno oboljelo lice od elektrokonvuzivnog liječenja na način da je potrebna saglasnost i Etičkog komiteta pored već pozitivnog mišljenja Konzilijuma psihijatarata. Uvedena je i zabrana biomedicinskih istraživanja na mentalno oboljelim licima bez njenog pristanka. Ograničeno je trajanje primjene fizičke sile i izolacija i zaštita mentalno oboljelih lica što ranije nije bio slučaj. Takođe, značajan broj izmjena se odnosi na usklađivanje sa drugim relevantnim zakonima, pa tako zakon usklađen sa Zakonom o pravima pacijenata, Zakonom o krivičnom postupku i Zakonom o prekršajima.

U Izvještaju Monitoring tima nevladine organizacije iz 2011. godine navodi se sledeće: U Crnoj Gori ne postoji specijalista dječije psihijatrije, te se maloljetnici moraju liječiti u inostranstvu. Umeđuvremenu je nešto učinjeno u pozitivnom pravcu u toj oblasti, ali svakako da je to oblast u kojoj se mora zakonski regulisati procedura. Evidentan je nedostatak srednjeg medicinskog kadra u ustanovama za hospitalizaciju mentalno oboljelih lica.

Takođe, ne postoje uslovi za potpuno ostvarivanje prava na privatnost koja se garantuje ovim Prijedlogom zakona. Imamo dilemu takođe, i u vezi sa članom 8 koji tretira član 24 postojećeg zakona. Naime predviđeno je brisanje stava 4, člana 24 postojećeg zakona kojim je bila propisana zabrana biomedicinskih istraživanja na maloljetnim i mentalno oboljelim licima. Iako se mijenja stav 2, koji bi trebalo da obuhvati sve što je do sad bilo tretirano stavom 2, 3, i 4 ovog člana koji će glasiti; " Biomedicinska istraživanja se ne smiju sprovoditi na mentalno oboljelom licu koje nije u stanju ili ne želi da da svoj pristanak".Smatramo da su maloljetna mentalno oboljela lica posebno osjetljiva kategorija koju treba maksimalno i dodatno zaštititi.

Ovim Prijedlogom zakona dodatno će se upotpuniti zaštita u ostvarivanju prava mentalno oboljelih lica, međutim, ne smiju se zanemariti problemi koje je ustanovio Moritoring tim 2011. godine. Otvaranje specijalizovanih medicinskih ustanova, medicinskog karaktera, bi se smanjila preopterećenost ustanova za hospitalizaciju, prije svega mislim na kliniku u Dobroti koja je preopterećena, jednim dijelom zato što porodice odbijaju da prihvate lica koja ne zahtijevaju bolnički tretma, sa druge strane starački domovi koji odbijaju da prihvate mentalno oboljela lica bez dodatne novčane naknade, jer to nije u njihovoj nadležnosti. Manjak srednjeg medicinskog kadra u situacijama koje zahtijevaju obuzdavanje pacijenata može dovesti do prenatrženih reakcija osoblja iz straha, što je česta pojava u ustanovama zatvorenog tipa. Možda treba razmisliti o izgradnji jednog centra za mentalno oboljela lica na sjeveru.

Poseban problem je transport mentalno oboljelih lica od ustanova primarnog zdravstvenog nivoa do specijalizovanih ustanova. Nerijetko se transport mentalno oboljelih lica čini sanitetskim autom koje nije prilagođeno za transport takvih lica, ili se još uvijek nerijetko transportuju takva lica policijskim autima sa rešetkama, što pruža veoma ružnu sliku i što nije ni etički niti humano. Potrebno je ići u pravcu navedenih problema. Zahvaljujem se.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem kolegi Braliću.

U ime Kluba Pozitivne Crne Gore, kolegunica Azra Jasavić, i nakon nje u ime Kluba Bošnjačke stranke, kolega Kemal Zoronjić.

Kolegynice Jasavić, izvolite.

AZRA JASAVIĆ:

Zahvaljujem.

Poštovani potpredsjedniče, uvaženi ministre, osobito uvažena gospođo Savović, poštovane kolege, poštovani građani,

Pozitivna Crna Gora je osnovana sa jasnim ciljevima, a to je da se bori protiv svih oblika diskriminacije i radi humanizacije cjelokupnog crnogorskog društva. Stigmatizacija osoba mentalno oboljelih kao i bilo kojih drugih koji su rođeni sa prirodnim pravom da budu poštovani, biće ono proti čega će se boriti Pozitivna Crna Gora. Sasvim je sigurno da je u središtu politike Pozitivne Crne Gore čovjek, a čovjek je osnovna vrijednost svakog društva. Moderno društvo kakvo mi želimo da budemo, ne smije dozvoliti slike kakve smo imali do nedavno u našim ustanovama u kojima tretiramo mentalno oboljela lica. Radi racionalizacije vremena i poštovanja procedure i da ne bih prekoračila vrijeme, neću ponavljati ono što su uvažene kolege o tom stanju govorili, osobito kolegistica Jonica, kao i uvaženi kolega Bralić. Ali, sasvim sigurno da su ove izmjene ono što je bilo potrebno crnogorskom zdravstvenom zakonodavstvu, jer su one, promjene su urađene u skladu sa preporukama Svjetske zdravstvene organizacije i to znači, da će se status mentalno oboljelih lica sasvim izvjesno poboljšati, zato će Pozitivna Crna Gora glasati za ovaj zakon, jer on znači da ukoliko ga primijenimo zaista poboljšava situaciju lica mentalno oboljelih. Ono što ne bi bilo dobro, ne bi bilo dobro da samo donosimo zakone, a da vi iz izvršne vlasti koji ih primjenjujete, kao i mi koji ih donosimo, ne pratimo kontrolu primjene ovih zakona. I sasvim je izvjesno da će Pozitivna Crna Gora kao i uvaženi dom pratiti primjenu ovog zakona, jer na to nas obavezuju i etičke civilizacijske norme koje su bazirane u tradiciji našeg mentaliteta, a što Evropa naziva, evropskim standardima, jer je dužnost svakog onog ko jeste moćan da zaštiti svakog onog ko nije moćan, definitivno da osobe sa mentalnim oboljenjem zavise od nas koji možemo reći, jesmo mentalno zdraviji ili mentalno zdravi. Zbog toga apel na kompletan dom, i na osobito Ministarstvo zdravlja da povede računa o tome kako će se primjenjivati ove odredbe, jer je suština svakog zakona da benefit od njega upravo imaju građani zbog koga se ti zakoni donose. I to je ono što bih zamolila resorno ministarstvo, a mi ćemo kao zakonodavna vlast vršiti kontrolu primjene ovih odredaba, jer je Pozitivna stranka koja se zalaže za humanost, za solidarnost za empatiju i za jednake šanse svih bez obzira na činjenicu što se jednaki ne rađamo pod različitim okolnostima. Mentalno oboljele osobe zaslužuju svaku pažnju i zbog toga, zbog ovih preporuka koje ste ispoštovali od strane Svjetske zdravstvene organizacije i njenih stručnjaka, ponavljam, sa velikim zadovoljstvom glasaćemo za ovaj zakon. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala, kolegice Jasavić.
U ime Kluba Bošnjačke stranke, kolega Zoronjić.
Izvolite.

KEMAL ZORONJIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, kolege poslanici, poštovani ministre Radunoviću, uvaženi građani.

Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti i ostvarenju prava mentalno oboljelih lica je po našem mišljenju jedan od bitnijih Predloga zakona o kojim danas raspravljamo, jer se odnosi na jednu jako ranjivu društvenu grupu u Crnoj Gori. Vrijeme u kojem živimo sa povećanim brojem nasilja i ubistava, a čiji je česti uzrok poremećaj u mentalnom zdravlju, droga i alkohol upozoravaju nas da političari zaštite mentalnog zdravlja treba posvetiti posebnu pažnju, predozivanje sistemskih mjera.

Izmjene i dopune koje se odnose na postojeći zakon su izvršene u pravcu unapređenja zaštite prava ovih lica tokom smještaja i zadržavanja u zdravstvenim ustanovama. Ono što bih posebno istakao povodom ovih izmjena jeste to što se zabranjuje biomedicinska istraživanja na mentalno oboljelom licu koje nije u stanju ili ne želi da da svoj pristanak. Mentalno oboljelo lice je još dodatno zaštićeno od primjene elektro konzilnog liječenja tako što je pored već propisanih uslova potrebna saglasnost i Etičkog komiteta psihijatrijske ustanove.

Sledeću dopunu koju bih spomenuo, a tiče se prava mentalno oboljelog lica smještenog u psihijatrijsku ustanovu jeste član 18 stav 1 tačka 16, koja glasi; "Za rad u radno terapijskim poslovima od kojih ustanova u kojoj se nalazi na liječenje ostvaruje prihod, dobije odgovarajuću novčanu naknadu u skladu sa aktom ustanove". Ova odredba zakona će stimulatивно djelovati na lica koja borave u posebnim zdravstvenim ustanovama. Ne vidim razlog zašto određenom novčanom nadoknadom ne bi nagradili njihov trud i zalaganje. Šta više, to je značajan pomak ne samo za njihovu socijalizaciju u ovim ustanovama, nego i za vrednovanje i njegovanje njihove kreativnosti.

Ovim Predlogom zakona propisano je i trajanje primjene fizičke sile, izolacije ili ograničenja u zaštiti mentalno oboljelih lica. Upotreba sile u liječenju ovih lica nije ograničena prema trenutno važećem Zakonu o zaštiti i ostvarenju prava mentalno oboljelih lica. Dok se dopunom ovog zakona, on ograničava na trajanje od nekoliko minuta do nekoliko sati. Kao što sam već naveo, ovu odredbu zakona smatramo veoma važnom, i neophodnom u zaštiti fizičkog integriteta ovih lica. Sve izmjene i dopune predloženog zakona su rađene kako je navedeno i u obrazloženju Predloga zakona

prema preporukama Svjetske zdravstvene organizacije s ciljem da se prilikom liječenja mentalno oboljelih lica primijene tehnike savremene medicine. Takođe, ovaj Prijedlog zakona se temelji na principima zaštite mentalno oboljelih lica koja su usvojena Rezolucijom 46/119 Generalne Skupštine Ujedinjenih nacija.

Iskoristio bih ovu priliku da kad već raspravljamo o Predlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti mentalno oboljelih lica, spomenem jednu grupu djece koja boluju od autizma. Osvrnuo bih se na neke od problema sa kojima se ova djeca suočavaju, a tiče se stomatoloških usluga. S obzirom da se stomatološke intervencije kod ove djece često rade u opštoj anesteziji, što se do sada nije obavljalo u Kliničkom centru Crne Gore, ova djeca su upućivana u Beograd. Međutim, ono što je veoma ohrabrujuće jeste da su predstavnici Fonda za zdravstveno osiguranje Stomatološke Poli klinike i Centra za obrazovanje i osposobljavanje "1 jun" potpisali početkom ove godine Ugovor za pružanje stomatoloških usluga djeci sa teškoćama u razvoju. Ovim ugovorom su precizirana prava i način ostvarivanja tih usluga. Stoga bih htio da pohvalim ovaj značajan iskorak i apelujem na nadležne institucije za što bržu implementaciju tog ugovora, kako bi ova djeca, a i ostala djeca sa teškoćama u razvoju što prije dobila adekvatne stomatološke usluge u Cnroj Gori.

Na kraju s obzirom da se predložene izmjene i dopune Zakona o zaštiti i ostvarivanju prava mentalno oboljelih lica odnose na proširivanje prava ovih lica prilikom njihove hospitalizacije, ali se i želi sačuvati dostojanstvo ove veoma osjetljive grupe građana, Bošnjačka stranka će podržati ove izmjene i dopune zakona. Zahvaljujem.

PEDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, bio je to kolega Zoronjić.

Pošto više nema prijavljenih diskutanata o ovoj tački, o ovom Predlogu zakona, ministre, da li želite pravo na završnu riječ?

Izvolite.

MIODRAG RADUNOVIĆ:

Hvala Vam.

Želim da se zahvalim svim poslanicima koji su uzeli učešće po ovoj temi, ovom Predlogu zakona. Želim i da se zahvalim na vašim stavovima, ne samo podrške zakona, nego pozitivnom stavu u borbi protiv diskriminacije i destigmatizacije svih u društvu. Mislim da je to jako dobro da imamo konzensualan stav i čini mi se da mi koji da kažem, smo nosioci kreiranja normativnih akata ili ovog zakona možemo to dati javnositi, ali

implementacija zavisi od svih nas pojedinačno i društva u cjelini, i tu osjećam jednu snagu nakon ovog Prijedloga zakona i njegovog usvajanja, da svi zajedno možemo poboljšati uslove za ljude koji su mentalno oboljeli u Crnoj Gori ili ljude sa posebnim potrebama.

Gospođa Branka Tanasijević, kao i uvijek, jedno edukativno da kažem izlaganje, gdje uvijek iz tog izlaganja može da se nešto nauči, drago mi je da i Vi i poslanik Zoranjić prepoznajete, pa i ostali koji ste kazali, šta je značaj i koje su to suštinske izmjene u ovom zakonu, a ne mijenjamo koncept, dakle, gdje na sve ove radnje invazivne i ne invazivne na dijagnostiku ili terapiju neophodno je stav i Etičkog komiteta što do sada nije bio slučaj, bilo da se radi o elektro konzilnom liječenju, psihi hirurgiji ili pak sprovođenje biomedicinskih istraživanja bez jasnog stava ili potrebe samog lica. Drago mi je da to prepoznajem.

Poslanica, gospođa Snežana Jonica je kazala dosta da kažem široki pristup. Kad kažem široki, nijesu to pitanja koja ne tangiraju zdravstveni sistem, ali su to direktno vezana za stanje određenim ustanovama koja su u sistemu socijalne i dječije zaštite gdje normalno zdravstvena zaštita je ono čime se mi moramo baviti, i tu je nešto što je jako unaprijeđeno u odnosu na sve ono što je bilo nakon prvog dolaska CPT-a 2011. godine. Nakon sadašnjeg boravka, kad kažem sadašnjeg u ovoj godini u februaru mjesecu, iskazana su tu dosta pozitivna mišljenja i stavovi u unapređenju. Drago mi je da ste nakon odlaska u tu instituciju Komanski most, sami vidjeli koji je to vid unapređenja i da ne čitam, ali na osnovu tih preliminarnih opservacija Komiteta za sprečavanje torture nehumanog i ne ponižavajućeg odnosa i kažnjavanja Savjeta Evrope koji se odnosi na konstataciju o značajnom napretku prilikom ove Monitoring posjete Crnoj Gori i Forenzičko psihijatrijskoj jedinici u okviru specijalne bolnice Dobrota, kao i ustanovama socijalne i dječije zaštite. I da ih ne čitam, prosto sprovela je kontrolnu posjetu, i što se tiče uslova za rad, delegacija je sa zadovoljstvom primijetila da je ustanova u značajnoj mjeri renovirana, prostori u ustanovi sad pružaju adekvatne uslove za one koji tu borave. Zatim, još jedan pozitivni pomak odnosi se na činjenicu da oni koji tu borave sad imaju i pristup prostranim igralištima u okviru ustanove itd, itd, imate to pa da ne bih čitao. Dakle, napravljen je pomak i mene to raduje kao i sve vas, i to je taj iskorak i činjenica da je to urađeno ove dvije godine, ali mislim da nikad nije kasno. Bolje da smo sada to uradili, nego da smo ostali u onom dijelu uslova za boravak te djece i tih ljudi koji stvarno nijesu bili primjereni.

Pominjali ste da li smo išta uradili od ovih preporuka koje su date 2011. godine. Reći ću o njima nešto malo kasnije. A kroz sporazum sa Sindikatom zdravstva definisali smo da ljudi koji rade na nivou liječenja i tretmana

mentalno oboljelih lica imaju uvećan lični dohodak za 15%. To je ono što je u tom trenutku bilo realno moguće, i to imaju specijalna bolnica "Dobrota" u Kotoru, ima Klinika za psihijatriju Kliničkog centra i segment psihijatriju u okviru Opšte bolnice u Nikšiću.

Okolo destigmatizacije evo, i Vi ste kazali sada, gospodine Zoronjiću, ovo što je pominjala i poslanica Jonica, i tu je u stvari i odgovor, da li je obezbijedena stomatološka zdravstvena zaštita? Jeste. I prvi puta imamo mogućnost da djeci sa autizmom, djeci sa posebnim potrebama rješavamo na adekvatan način. Ja jesam hirurg, ali znam šta treba uraditi i kroz taj dio stomatološko tarapeutskog tretmana. Zato je omogućena posebna stolica, set za anesteziju sa anestezioološkim aparatom, prisustvo anesteziologa i vjerujem da neće se više dešavati to što se dešavalo, i zato ste u pravu i Vi i poslanica Jonica, da su ta djeca morala ili se liječiti na način kako će ih usmjeravati na specijalizovane ustanove po tom pitanju. Kolega dr Bralić je iskazao svoj stav da je ovaj zakon kvalitet više u oblasti zaštite mentalnog zdravlja, mentalno oboljelih lica. Tačno je pa evo već dosta dugo sjedim na čelu Ministarstva, na čelu resora i prepoznali smo taj problem da nije bilo specijalističke dječje psihijatrije. U međuvremenu je kolega na specijalizaciji dječje psihijatrije, ali vjerujem da ćemo brzo imati i prvog specijalistu. To je proces. Uređivanje sistema je proces, reforma nije laka, vi znate da ovo sve što radimo je nešto što je počelo i prije nas a mi nastavljamo, a neko će nastaviti protiv nas, bitno je da je proces u uzlaznoj putanji, da mi popunjavamo prazne kockice u mozaiku zdravstvene zaštite i vjerujem da će i djeca imati adekvatan tretman ovdje u Crnoj Gori. Oko monitoringa dakle. U februaru smo imali ove 2013.godine, tu su iskazani stavovi oko transporta i kakav je način. Uglavnom se trudimo i to su obaveze u skladu sa pravilnikom da idu sanitetskim autom uz pratnju zdravstvenih radnika. Vjerovatno ima i ono što ste kazali nekad u policijskoj pratnji možda kod agresivnih ili na licu mjesta ne saniranog ili obuzdanog pacijenta, s tim što definitivno humani pristup, način tretmana treba da bude primarno obzirom da čovjek mora biti u centru pažnje svih nas.

Zahvaljujem se na riječima koje je iskazala poslanica gospođa Azra Jasavić. Mislim da je tu potpuno jasan stav da se poklapa sa svim trendovima koji radimo u želji da eliminišemo oblast diskriminacije i stigmatizacije i da ćete ovo podržati. Ono što je ključno nije stvar da li ćemo sada svi to kontrolisati, treba svi da kontrolišemo i mi koji smo kreirali ovu normativu zajedno Skupština, izvršna vlast i građani i društvo u cjelini. I drago mi je da nam taj dio monitoringa pomaže i akcija za ljudska prava na osnovu sporazuma koji smo uradili sa njima i mogu vam pročitati ono što su oni uradili. Kod nas je došlo u februaru mjesecu ove godine, dakle i prije

samog dolaska ovog segmenta, nove kontrole monitoringa koji radi CPT izvještaj koji sadrži ukupno 61 preporuku našeg monitoring tima među kojima su bile ponovljene preporuke evropskog komiteta za sprečavanje mučenje i drugog nečovječnog i ponižavajućeg postupka. I ono što je ipak zaključak iz ovih preporuka ja ih ne bih čitao pitala je poslanica Jonica, ovdje su sve date, mogu se naći na sajtu akcija za ljudska prava. Vidjećete koje su usvojene, koje su djelimično usvojene, koje nijesu realizovane, ali suštinski zadovoljni smo načelom, brojem ispunjenih preporuka koje pokazuju da je ovaj projekat imao smisla i da je napredovao u praksi. Dakle i nevladin sektor i oni koji su radili monitoring iskazuju pozitivan odnos prema onom što je urađeno u zaštiti mentalnog zdravlja.

Prokomentarisao sam ovo gospodina Zoronjića i hvala vam lijepo.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem ministru Radunoviću.

Dakle, o temi o kojoj svi treba da iskazujemo dodatnu senzitivnost smo dozvolili prekoračenje u diskusijama i u završnoj riječi.

Zahvaljujemo se ministru Radunoviću i pomoćnici ministra Gorici Savović na učešću u današnjoj raspravi o ovoj tački dnevnog reda.

Konstatujem da je ovaj pretres o ovoj tački završen. Dakle o tački dnevnog reda - Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti i ostvarivanju prava mentalno oboljelih lica.

Prelazimo na devetu tačku dnevnog reda - **Predlog zakona o izmjenama i dopunam Zakona o pravnoj zaštiti industrijskog dizajna.**

Ovlašćeni predstavnici Vlade su: dr Vladimir Kavarić, ministar ekonomije i Zoran Perišić, pomoćnik ministra.

Izjestioci Odbora su: Radovan Obradović, Zakonodavnog odbora i Rešid Adrović, Odbora za ekonomiju, finansije i budžet.

Otvaram pretres. Da li predstavnik Vlade gospodin Perišić, želi dati obrazloženje?

Izvolite.

ZORAN PERIŠIĆ:

Poštovani predsjedavajući, poštovani poslanici, poštovani građani.

Donošenjem ovog zakona ispunjava se obaveza preuzeta Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju, glava VI, član 75, tačka 3.

Takođe, izmjenama i dopunama navedenog Prijedloga zakona, pristupilo se harmonizaciji pojedinih odredbi ovog zakona sa pravom Evropske unije i preciznijeg regulisanja pojedinih faza u postupku nacionalne

registracije industrijskog dizajna kao i detaljnijeg i efikasnijeg uređenja postupka sudske zaštite u slučaju povreda prava.

Želim da istaknem da se ovim izmjenama preciznije uređuje postupak izmjene prijave za registraciju dizajna, formalnog ispitivanja prijave, podnošenje zahtjeva nadležnom sudu za utvrđivanje i prestankom povrede dizajna, kao i privremene mjere za obezbjeđivanje dokaza. Takođe se zakonom definišu i alternativne mjere u sudskom postupku.

Na kraju želim da naglasim da je Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama usklađen sa direktivom 98, 71 Evropskog parlamenta i Savjeta o pravnoj zaštiti industrijskog dizajna, kao i direktivom 2004/48 Evropskog parlamenta i Savjeta o sprovođenju prava intelektualne svojine.

Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem gospodinu Perišiću.

Da li izvjestioci Odbora žele? Ne žele.

Imamo dva prijavljena diskutanta, najprije u ime Demokratske partije kolega Zoran Vukčević.

Izvolite.

Izvinjavam se nijesam najavio u ime Kluba Socijaldemokratske partije koleginicu Vuksanović, nakon Vas.

ZORAN VUKČEVIĆ:

Zahvaljujem.

Uvaženi potpredsjedniče, poštovane kolege i kolegince, pomoćniče ministra Perišiću,

Zakon o pravnoj zaštiti industrijskog dizajna o izmjenama i dopunama ovog Zakona, prije svega, su usmjerena ka tome da se obezbijedi njihova harmonizacija sa pravom Evropske unije i naravno sa drugim relevantnim međunarodnim institucijama koje će omogućiti da Crna Gora brže prilagodi domaće zakonodavstvo međunarodnim standardima. Ali, isto tako smatram da je izuzetno važno i sa aspekta razvoja biznisa i uređenja svih onih pravnih uslova kada je u pitanju registracija proizvoda i usluga. To je prije svega šansa da izmjenama i dopunama ovog Zakona se olakšaju neke mjere i procedure koje će značajno unaprijediti realizaciju nekih biznis ideja ili ideja koje mogu da se realizuju kao određeni proizvod ili usluga ali isto tako se omogućava i zaštita prava intelektualne svojine. Mislim, da se ovim izmjenama i dopunama usmjerava da se doprinese i smanjenju u onim segmentima i piraterijskog, crnog tržišta gdje smo zaista svjedoci da posebno kada ju u pitanju intelektualna svojina da postoji dosta primjera u

Crnoj Gori, da mnoge intelektualne svojine i mnogi proizvodi i usluge, mnoga umjetnička i književna djela su predmet crnog tržišta.

Mislim da je ovim izmjenama i dopunama zapravo se omogućava šansa za unapređenje regulatornih pretpostavki za registrovanje svih onih intelektualnih usluga, proizvoda i usluga koji mogu da budu predmet crnog tržišta i koje mogu da se primjenom ovih izmjena i dopuna smanji taj aspekt sivog tržišta. Tako mislim da je izuzetno važno da su sve one mjere koje su usvojene, koje će zapravo biti usvojene, izmjene i dopune ovog zakona koje se odnose na obezbjeđenje dokaza u parničnom postupku obezbjeđenja uslova za bolje pružanje informacija, posebno pružanja informacija između država i niz drugih izmjena i dopuna, značajno mogu da unaprijede mogućnost da oni nosioci određene intelektualne svojine mogu lakše i brže da ostvare neka svoja prava koja mogu da budu ugrožena, prije svega, djelovanjem crnog tržišta. Mislim da je ono što je definisano članom 3, a odnosi se na utvrđivanje mjera i postupaka da bi se osiguralo sprovođenje zaštite prava intelektualne svojine koje su obuhvaćene direktivama koje su pomenute, prije svega te mjere i postupci moraju, kako je definisano ovim izmjenama, moraju biti lakše primjenljivi i ne smiju biti skupi, što značajno olakšava nosiocima intelektualne svojine da mogu brže i efikasnije da svoju biznis ideju, da svoju neku intelektualnu svojinu registruju. Takođe, u članu 5 koji se odnosi na pretpostavke u autorstvu i vlasništvu, posebno je bitno za ona djela koja spadaju u kategoriju književnog i umjetničkog dijela, će upravo omogućiti brže i na većem nivou zaštite njihove intelektualne svojine.

Isto tako, pravo na dobijanje informacija, članom 8 je definisano uspostavljanje saradnje sa drugim državama, čime bi se obezbijedila jedna šira baza provjerljivosti industrijskog dizajna, odnosno određenih biznis ideja, i prije svega njihovo lakše utvrđivanje vjerodostojnosti, a isto tako i većeg nivoa zaštite autorskog dijela. Tako će Crna Gora biti u prilici na većem nivou da ima tu komunikaciju između različitih baza podataka, odnosno različitih država, što će omogućiti da se na efikasniji način takođe borimo protiv crnog tržišta.

To će doprinijeti prije svega i član 2 kojim je definisano da sve ono što se mora registrovati u domaćoj bazi podataka kod centralne službe za intelektualnu svojinu, kao i omogućivanja automatskog postupka za registraciju u beneluks službi za dizajn, čime će se zapravo omogućiti internacionalizacija svega onoga što u Crnoj Gori bude registrovano u ovom smislu.

Mislim da je dobra ideja koja se odnosi na unapređenje rada strukturnog udruženja ili organizacija u cilju saradnje i unapređenja i dodatnog podsticaja, prije svega preduzetnika da oni koji imaju svoje ideje

mogu na ovaj način, prije svega zaštititi svoju intelektualnu uslugu kao način borbe protiv crnog tržišta i omogućavanje da se biznis ideje realizuju na kvalitetan način i da budu u kategoriji onoga što predstavlja njihovu realizaciju. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem kolegi Vukčeviću.

U ime Kluba Socijaldemokratske partije koleginica Draginja Vuksanović, a u ime kKluba Pozitivne Crne Gore, nakon nje, kolega Srđan Perić.

Izvolite, koleginice Vuksanović.

DRAGINJA VUKSANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Uvaženi potpredsjedniče, predstavniče Vlade, uvažni poslanici, poštovani i uvaženi građani Crne Gore,

U sistemu podjele subjektivnih građanskih prava na apsolutna i relativna građanska prava, veoma značajno mjesto pored stvarnih i ličnih prava zauzimaju i prava autorstva.

Posebno naglašavam činjenicu prava autorstva zato što se i u teoriji i praksi ne pravi dovoljna razlika između prava autorstva, s jedne strane i autorskih prava s druge strane. U prvom zbog činjenice što su prava autorstva ne u kontekstu moralnih prava autora, već u kontekstu podjele prava širi pojam od autorskih prava. Ovo iz razloga što se pod pravima autorstva podrazumijeva podjela prava na autorska prava s jedne strane i prava idustrijske ... s druge strane, gdje i podpada pravo na idustrijski dizajn.

Želim da ukažem na značaj donošenja ovog zakona, upravo zbog potrebe prilagođavanja, tj. usaglašavanja ovih propisa iz oblasti crnogorskog zakonodavstva sa direktivama Evropske unije, međunarodnim konvencijama i ugovorima.

Slazem se sa svim što je rekao kolega Vukčević, u smislu pojedinosti koje donosi ovaj zakon, i Socijaldemokratska partija će glasati za predložene dopune i izmjene ovog zakona.

Želim samo da ukažem na potrebu da se i u kontekstu drugih zakona, a takođe i u domenu ovog, ukaže na malo preciznije označenje nekih određenih pojmova. Tako na primjer, kada se čita ovaj zakon, na pojedinim mjestima stvara se utisak da se stavlja znak jednakosti između termina "dizajner" i "nosilac dizajna". Na drugom mjestu, pak, tačno se vidi da se pravi razlika između dizajnera kao pojma i nosioca dizajna. Smatram da je

ovdje potrebno u nekom pojmovniku zakona precizirati ove tremine. Zbog čega. Kad kažemo dizajner, onda se može zaključiti na osnovu samog izvornog teksta ovog zakona da prilikom utvrđivanja obima prava na dizajn u slučaju spora, sud će uzeti u obzir slobodu autora prilikom stvaranja dizajna. Možemo izvesti zaključak da je onda dizajner u stvari autor dizajna. Jer, nosilac dizajna može imati uža prava, a autor dizajna ima sva imovinska ovlaštenja s jedne strane i moralna ovlaštenja s druge strane.

Vidimo u izvornom tekstu zakona, a i u predloženim dopunama Zakona da se nabrajaju u okviru posebnog poglavlja imovinska prava autora dizajna, što je karakteristično i za Zakon o autorskim i srodnim pravima, ali da se konkretno kod ovih predloženih izmjena i dopuna zakona ne preciziraju moralna prava, već se da to zaključiti iz Zakona o autorskim i srodnim pravima.

Obzirom da sam na samom početku svog izlaganja konstatovala da se prava autorstva dijele na autorska prava, s jedne, i prava industrijske svojine, s druge strane, smatram za potrebno da se u okviru svakog konkretnog prava u okviru industrijske svojine, preciziraju i moralna prava, kao što je to učinjeno i sa imovinskim pravima, u cilju što bolje i efikasnije zaštite samih autora dizajna.

U tom smislu, slažem se sa svim izmjenama i dopunama ovog predloženog zakona, ali sa nekim apelom da se u buduću i bez obzira na potrebu usaglašavanja sa evropskim zakonodavstvom, u odnosu na kenu značajna i konkretna ovlaštenja i prava, mora voditi računa o preciznijem korišćenju izvjesnih termina, a sve u cilju zaštite onih koji su stvaraoci, ovdje konkretno dizajna, kasnije žiga itd. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem kolegici Vuksanović.

Kolega Srđan Perić, u ime kluba Pozitivne Crne Gore. Izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Poštovani potpredsjednici Skupštine, uvaženi poslanici, uvaženi predstavnice Ministarstva ekonomije,

Pozitivna Crna Gora će glasati za Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o pravnoj zaštiti industrijskog dizajna, jer prosto je potrebno regulisati ovu materiju do kraja precizno.

Međutim, ono što je interesantno kod ovog zakona da su rijetki slučajevi gdje prilikom samog usvajanja zakona, moramo već razmišljati o njihovoj analizi iz više razloga, a prije svega ne bi bilo loše da se samom

primjenom ovog zakona oformi ili radna grupa, ili da se kvartalno polugodišnje ili godišnje, pravi analiza iz više razloga.

Prvi razlog je taj što mi imamo pred sobom tekst izmjena i dopuna Zakona o pravnoj zaštiti industrijskog dizajna, koji ima 30 strana. Znači, ili je ovo, sad možemo imati problem sa prenormiranošću, ili sa druge strane prethodni zakon nije bio dovoljno dobar, kao što je tu neophodna analiza. I u ovom dijelu koji se odnosi na pravni dio tu nema nekih krupnih i suštinskih primjedbi, ali ono što jeste za posebnu pažljivu primjenu ovog zakona, više stvari koje nosi priroda ovog zakona.

Naime, rijetki su zakoni gdje je balans između zaštite tržišta, odnosno zaštite autorskih prava i s druge strane biznis barijere za mala preduzeća koja se bave industrijskim dizajnom, očigledna kao u ovom slučaju i jako je bitna njegova adekvatna primjena. Nismo sigurni da u ovom trenutku Ministarstvo ekonomije kao nadzorni organ, kao organ zadužen za njegovo sprovođenje, ima dovoljno obučene kadrove koji mogu do kraja sprovesti primjenu ovog zakona. Nama je jasno da se on morao usvojiti iz razloga usklađivanja legislative, ali s druge strane ne smijemo uvijek trčati da ispunjavamo formu, nemajući u vidu sadržinu i nemajući u vidu kako ovo može da se odrazi na jednu prilično ranjivu kategoriju industrije ili privrede, ili kako god je definisali. Poenta cijele priče jeste u tome da vi, recimo jednom krutom primjenom ovog zakona koji ovdje imamo, neuočavanjem razlike između određenih termina, vi možete favorizovati velike kompanije na uštrb malih lokalnih kompanija koje rade u Crnoj Gori, koje se bave ovom oblašću autora samog industrijskog dizajna.

I ono na što kod ovog zakona insistiram da se njegovo težište prebaci na analizu, na primjenu ovog zakona i da možda već nakon nekih godinu dana imamo i neku analizu u kom pravcu, da li ovaj zakon pomaže domaće stvaraoce ili im otežava rad i u skladu sa tim vidjeti da li će biti potrebne dalje izmjene. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala, kolega.

Ovim smo iscrpili listu diskutanata.

Da li želite završnu riječ, pomoćniče Perišiću? Izvolite.

ZORAN PERIŠIĆ:

Par riječi samo gospodinu Periću.

U pravu ste, ova izmjena zakona je dosta obimna iz jednog razloga, a to je direktiva 48 iz 2004. godine, koja je ranije bila implementirana kroz

zakon koji se odnosio na Zakon o sprovođenju zakona o intelektualnoj svojini.

Znači, to je direktiva koja definiše inspekcijski nadzor i kaznene odredbe.

Znači, mi smo dobili primjedbu, uslovno rečeno, traženo je od nas od Brisela da svaki zakon za sebe zadrži i inspekcijski nadzor i kaznenu politiku, tako da smo pristupili segmentalno izmjenama svih tih zakona. Znači, u tim materijalnim odredbama, znači samo u dijelu odredbi koje se odnose na inspekcijski nadzor i na kaznenu politiku.

Da kažem, ova izmjena izgleda obimno, ne iz razloga toga što smo mi promašili temu prethodnim zakonom, nego samo ispunjavamo neke obaveze koje nam proističu iz našeg postupka pristupanja. Što se kaže, to je neka pokretna meta, i ovakvih će stvari biti sve češće i češće, jer i kroz i sam Brisel i sama Evropska unija, svakodnevno donose nove direktive koje smo mi u obavezi da implementiramo kroz naš zakon.

Što se tiče implementacije Zakona, samo Ministarstvo ekonomije nije zaduženo za implementaciju ovoga zakona. Tu je zadužen značajan broj institucija, prije svega mislim na Tržišnu inspekciju, na Carinu, Policiju, između ostalog, ajde da kažem, i Ministarstvo ekonomije.

Meni je žao što ja nemam te podatke koje smo prezentirali i u Briselu prilikom skринinga, gdje su decidno date u brojevima, znači koliko je naša tržišna inspekcija, carina i policija imala slučajeva povrede industrijskog dizajna u proteklih četiri, pet godina od kad je i prvi zakon u primjeni.

I želim još da naglasim da je naglasak ovoga zakona na nosioca industrijskog dizajna, a ne na autora. Znači, sve se odnosi na to da se zloupotrebljava tuđi dizajn. Na primjer: flaša koka-kole, ako je neko zloupotrebljava, to je u stvari taj predmet zaštite koju spoznaje ovaj zakon.

A pitanje autora to je već pitanje drugog zakona koji se odnosi na Zakon o autorskim i srodnim pravima, koji štiti imovinska prava tog autora i moralna prava tog autora.

Znači, ovaj zakon se tiče nosioca te svojine. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem, gospodine Perišiću.

Ovim smo završili pretres i po devetoj tački dnevnog reda - Predlogu o izmjenama i dopunama Zakona o pravnoj zaštiti industrijskog dizajna.

Naravno, i o ovoj tački ćemo se naknadno izjasniti kada i o ostalim tačkama dnevnog reda.

Ovim zaključujem današnji rad i najavljujem sutra, shodno dogovoru sa Kolegijuma, početak u 12 sati.

Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore. Hvala.

9.05.2013. u 12.20h

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Uvažene poslanice i poslanici 25. saziva, kao i što smo se dogovorili, nastavljamo danas sa radom.

Na dnevnom redu je deseta tačka **Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore.**

Podsjećam da su ovaj prijedlog podnijeli poslanici Rifat Rastoder, Rešid Adrović i Saša Pešić. Na kolegijumu predsjednika Skupštine smo dogovorili da pretres po ovom prijedlogu zakona traje dva sata, uz eventualni produžetak u trajanju još sat. Izvjestioci odbora su Velizar Kaluđerović Zakonodavnog odbora i Šefkija Murić Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu.

Otvaram pretres.

Pitam predstavnika predlagača da li želi dati dopunsko obrazloženje?

Kolega Rifat Rastoder. Izvolite.

RIFAT RASTODER:

Dame i gospodo, uvažene kolegice i kolege, predugo se već bavim pitanjem mogućnosti vraćanja statusa lokalne samouprave ili, tačnije, dugo već živim probleme žitelja područja Petnjice kod Berana, tako da naprosto nijesam čak ni siguran odakle bi najupotnije bilo i početi.

Ono što sam dužan u prvom redu kazati jeste to da predmetni Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore nije samo moj predlog. Prvobitni formalnopravi predlagači zajedno sa mnom su bili naše bivše kolege Drago Čantrić i Fahrudin Hadrović. Kako oni u ovom sazivu Skupštine nijesu poslanici umjesto njih su mi se kao supredlagači pridružili kolege Rešid Adrović i Saša Pešić. Moram reći da su se podrškom u supredlagača prethodno upisali i svi odbornici sa cjelokupnim rukovodstvom Skupštine i ukupno Opštine Berane, kao i kolegice i kolege članovi Odbora za politički sistem i upravu, Zakonodavnog odbora i Odbora za ekonomiju i budžet ovoga doma. U suštini, međutim, riječ je o predlogu maltene svih žitelja, uključujući i veoma brojne iseljenike sa tog područja koje je tokom cjelokupne kampanje dostojno reprezentovao Odbor za vraćanje statusa opštine, i ja im se ovom prilikom svima zahvaljujem.

Kao drugo, skrećem pažnju da je ovaj predlog nakon više ranijih neuspješnih pokušaja procesuiran još 28. decembra 2011. godine, te da je od tada do danas shodno odgovarajućoj zakonskoj regulativi prošao prilično komplikovanu i dugu proceduru razmatranja, počev od preliminarnog pozitivnog mišljenja nadležnog ministarstva za lokalnu samoupravu preko matične Opštine Berane, uključujući konsultativnu referendumsku provjeru mišljenja građana, kao i jednoglasnu podršku Skupštine Opštine do vladine Komisije za ocjenu opravdanosti predloženog formiranja Opštine Petnjica i konačnog pozitivnog mišljenja i same Vlade Crne Gore.

Kao treće i svakako najvažnije što želim naglasiti jeste činjenica da predlog nije motivisan nikakvim uskopoličkim, odnosno uskostranačkim, uskonacionalnim ili bilo kojim drugim iracionalnim razlozima. Isključivi motiv predlagača i predloga je osjećaj obaveze da se izađe u susret višedecenijskom bezmalo jednodušnom zahtjevu građana da im se dozvoli da se makar boljom sopstvenom samoorganizacijom tj. lokalnom samoupravom pokušaju izboriti za očuvanje života ljudi na ovom iako prirodno veoma izdašnom i životnom i dalje jednom od najnerazvijenih područja u Crnoj Gori.

Iz mišljenja Vlade Crne Gore od predmetnom Predlogu zakona mogli ste, između ostalog, pročitati da je područje Petnjice geografski, ekonomski i kulturološki uglavnom kompaktna cjelina, obuhvata površinu od 173 kvadratna kilometra sa 28 naselja u kojima, prema popisu iz 2011. godine, bez radnika na privremenom radu u raznim evropskim i drugim državama živi 6.713 stanovnika. Na popisu iz 2003. godine sa radnicima na privremenom radu u inostranstvu bilo je 9760, a prema popisu iz 1991. godine 9878 stanovnika. U trinaest ustanova, škola i drugih državnih ustanova trenutno je zaposleno njih 185 dok je u privrednom sektoru, u preradi tekstila, proizvodnji hrane, trgovini, ugostiteljstvu i drugim uslužnim djelatnostima zaposleno 190 lica. Jedan broj radi u Beranama kao i u susjednim opštinama dok se poljoprivredom kao osnovnom djelatnošću bavi 1137 domaćinstava. Iako sve zapušteniji značajni su i prirodni resursi.

Prema podacima sa popisa poljoprivrednog zemljišta iz 2010. godine od ukupno 25.476 hektara raspoloživog poljoprivrednog zemljišta u Opštini Berane na područje Petnjice pada oko 25%, odnosno 6369 hektara. Od 21.870 hektara ukupnog obradivog poljoprivrednog zemljišta u Opštini Berane, na ovom području je 5468 hektara. Kompleksi industrijske šume prostiru se na oko 8500 hektara sa orijentacionom količinom od oko 1.608.459 kubnih metara mase različitih vrsta tzv. industrijskog drveta. Veoma značajan resurs područja Petnjice jeste i pitka voda i uopšte hidropotencijal desetak rijeka i rječica koje se u donjem trgu slivaju u jedan

tok, odnosno rijeku Lješnicu značajnog hidropotencijala. Sliv je veoma pogodan za izgradnju malih i srednjih hidroelektrana. O tome možda i dovoljno govori činjenica da je svojevremeno na slivu funkcionisalo 137 vodenica za mljevenje žita, što će reći da bi se njemu moglo izgraditi isto toliko protočnih ili drugih minihidroelektrana.

Istraživanjima i projektima iz 1979. godine Elektroprivreda Crne Gore je u mnogome već izanalizirala hidropotencijal ovog područja, ali ništa nije učinjeno dalje na njegovoj valorizaciji. Istina, u Petnjici je odmah iza drugog svjetskog rata izgrađena jedna od prvih na sjeveru Crne Gore hidrocentrala iz koje je decenijama potom snabdijevano električnom energijom naselje Petnjica. Područje Petnjica je, takođe, prirodno najuslovnija i najkraća veza Crne Gore sa središnjom Srbijom, ali je do dan danas, takođe, ostalo neiskorišćeno. Ova činjenica je, međutim, značajna pretpostavka mogućnosti bolje valorizacije raspoloživih prirodnih resursa, pogotovo izvanrednih pašnjaka i kompleksa šume duž granice sa Srbijom. Iako su ovi resursi u mnogome još neiskorišćeni, analiza postojećeg fiskalnog kapaciteta područja Petnjice ipak govori o finansijskoj samoodrživosti buduće opštine. Da li će tako i biti, zavisice svakako u prvom redu od samih građana sa ovog područja, i nadasve od njihovih političkih i drugih predstavnika, odnosno od umijeća da izborenu šansu i iskoriste. U protivnom, sami sebi će počinuti najveću štetu. Istina, sa postojećim konceptom, načinom finansiranja i uopšte tretmanom lokalne samouprave, teško da je i jedna od postojećih lokalnih samouprava može u potpunosti biti održiva.

Ponoviću po ko zna koji put, za iole dugoročniju stabilnost ovog važnog sistemskog segmenta neophodna je temeljitija reforma. Ali, to i ne znači da do pretpostavljene reforme treba zaustaviti život. Naprotiv, bar što se tiče predmetnog predloga za vraćanje statusa opštine području Petnjice, on predugo već čeka, i pitanje je imajući u vidu višedecenijski trend migracija stanovništva, da li bi uopšte za koju godinu i imao više svrhe.

No, mi smo uradili sve što je do nas. Vlada je konačno ocijenila da su ispunjeni svi uslovi da ovo područje ponovo dobije status opštine, koji je poslije vjekovnog uživanja izgubilo 1957. godine. Stoga s razlogom dame i gospodo, uvažene koleginice i kolege, očekujemo i vašu podršku. U nadi da ćemo je imati, unaprijed se zahvaljujem. Izvinjavam se još jednom na prekoračenju.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:
Zahvaljujem kolegi Rastoderu.

Naravno, značaj ove današnje teme, a i sama činjenica da ste dobar dio i svog političkog angažmana ugradili u oživotvorenje ove ideje, daje zapravo naravno, i za prekoračenje i za šire obrazloženje ove današnje teme.

Sada da pitam da li izvjestioci Odbora žele riječ?

Komentar kolege Gošovića. Izvolite.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče Skupštine.

Gospodine Rastoder, siguran sam da dijelite naše mišljenje da u postupku donošenja ovog zakona moramo stvoriti sve pretpostavke za njegovu nesmetanu praktičnu primjenu, i da je mnogo bitno da ako postoje neka sporna pitanja da ih razmotrimo i stvorimo normativne pretpostavke za njihovo otklanjanje u postupku donošenja samog zakona.

Razlog mog komentara sadržan je u činjenici da je Pođanin Milovan, predsjednik Mjesne zajednice Polica dana 10. jula ove godine, Opštini Berane, sekretaru Skupštine opštine, obratio se jednim zahtjevom navodeći slijedeće:

"Povodom zahtjeva Mjesnog područja Petnjica za saglasnost Skupštine opštine Berane za dobijanje opštine, Mjesna zajednica Polica obraća vam se zahtjevom da ne date saglasnost iz razloga što se njihovim zahtjevom navodi, da granična linija područja Petnjica koje iznosi 173 km² sa kojim se ulazi duboko u teritoriju Mjesne zajednice Polica, pa Vas molimo da ažurirate razgraničenja između ova dva mjesna područja, jer bi historijski bilo nepošteno da područje koje pripada vjekovima Mjesnoj zajednici Polica, bude prepušteno nekom drugom na gazdovanje. U sklopu ovoga dostavljam Vam detaljnu kartu područja sa koje se mogu utvrditi granične linije oba područja".

Takođe, gospodin Pođanin nam je i danas kao Klubu poslanika SNP-a dostavio pismo slične sadržine, ukazujući na jednu graničnu liniju razgraničenja, koja je kao takva bila utvrđena još 1952. godine. Ono što usložnjava ovo pitanje po nama jeste i činjenica da je na Zakonodavnom odboru, da ste kao predlagač zakona na Zakonodavnom odboru, na sjednici od 21.marta ove godine, prihvatili predlog stručne službe, da se odredbe člana 2 Predloga zakona kao takvog brišu.

Podsjetiću da je tim odredbama iz člana 2 Predloga zakona bilo predviđeno sledeće:

Da će Vlada Crne Gore u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona obrazovati Komisiju koja će utvrditi teritorijalno razgraničenje

opština, pripremiti diobni bilans, pripremiti statut i obaviti druge poslove koje se povjere Odlukom o obrazovanju.

Pa evo, značajno je da ovo pitanje kroz komentar pokušamo razjasniti, da bismo našli adekvatno rješenje u toku rasprave, i eventualnog podnošenja amandmana na sam Prijedlog zakona.

Znači, u sastav Komisije bi ušli predstavnik predlagača zakona i po jedan predstavnik mjesnih zajednica koje ulaze u sastav Opštine Petnjica. Koliko se sjećam, ocijenjeno je da su ove odredbe člana 2 suviše kao takve, ali mi se sada čini da, naprotiv, da bi bilo veoma značajno, jer ovdje se očigledno može pojaviti problem u postupku razgraničenja između dvije mjesne zajednice, znači, Police koja pripada Opštini Berane gdje njeni predstavnici smatraju da bi moglo doći, da tako kažem, imajući u vidu sadržaj, vjerovatno elaborata opravdanosti osnivanja mjesne zajednice Police, do zadirano u prostor ove mjesne zajednice. Dakle, i taj problem razgraničenja se pojavljuje kao takav, dijelom i kod naselja Lješnice, ne u pogledu stambenih objekata, nego nekih imanja tih lica koja se proširila po njima i na područje Opštine Berane.

Dakle, ovo je jedno pitanje koje je neophodno da razjasnimo, pa nam je bio neophodan i vaš stav kao predlagača zakona. I takođe, mislim da ste bili u prilici da vidite da smo kolega Snežana Jonica i ja podnijeli jedan amandman na Predlog ovog zakona. Imajući u vidu, prije svega, po nama nespornu činjenicu i jasno naznačeno u zakonu da je predsjednik Crne Gore u obavezi da u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu zakona kojim se obrazuje nova opština, raspiše izbore za Skupštinu te novoosnovane opštine. Ali, po nama ne proizilazi jasno i obaveza predsjednika države da isto takve izbore raspiše i za onu Skupštinu opštine sa čije je teritorije došlo do izdvajanja nove opštine, što je takođe, obaveza koja nesumnjivo treba da proistekne iz primjene ovog zakona, pa bih kao predstavnika predlagača ovog zakona, evo ako ste u mogućnosti sada ili ćemo to uraditi tokom rasprave ili na Odboru za zakonodavstvo, interesuje i Vaš stav vezan na naš podneseni amandman. Ako ste u mogućnosti da ga sada iznesete. Zahvaljujem, izvinjavam se na prekoračenju.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolega Gošoviću.

Bilo je sigurno u cilju pojašnjavanja, pa smo i produžili.

Izvolite, kolega Rastoder, odgovor na komentar.

RIFAT RASTODER:

Hvala Vam.

Uvaženi kolega Gošoviću,

Prije svega da pozdravim moje komšije i prijatelje sa Police i sve građane Mjesne zajednice Polica, i da im poručim da zaista nema nikakvog razloga za brigu, niti ikakvih razloga za bilo kakve probleme, jer nikom ne pada na pamet da pravi, ne pravimo nikakve granice, nikakve državne ili bilo kakve slične granice. To, ako se konstituiše opština ne znači da se povlače ne znam kakve granice, jer to bi značilo da dijelimo Crnu Goru na neke svoje atare itd. No, nezavisno od toga to je sve riješeno procedurom kojom se mi čak nijesmo ni bavili. Član 8 Zakona o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore između ostalog kaže slijedeće:

Granice jedinica lokalne samouprave određene su granicama naselja. Granice jedinice lokalne samouprave po pravilu poklapaju se sa područjem katastarskih opština koje ulaze u njen sastav. Ako se granice jedinice lokalne samouprave ne poklapaju sa granicama naselja, odnosno sa područjem katastarskih opština, jedinice lokalne samouprave mogu to pitanje rješavati sporazumno ili njegovo rješavanje povjeriti arbitraži. Članom 44 i 45, to je dodatno razrađeno, dakle, zbog toga smo i prihvatili predlog sugestiju Zakonodavnog odbora, da onaj član 2 brišemo, jer je to definisano zakonom, da umjesto bilo kakvih komisija prvo to skupštine opština Berana i buduće Opštine Petnjica pokušaju raz riješiti sporazumno, a ako ne, da to onda prepuste arbitraži. U sastavu arbitraže ulaze onda predstavnici zainteresovanih strana, Vlade i nezavisnih, odnosno pravnih stručnjaka koji čak predsjedavaju tom arbitražom. Dakle, nijesmo htjeli mi da to definišemo jer je zakonom definisano. Ono što su katastarske opštine koje pripadaju tom području one formalno u načelu pripadaju toj opštini, a ako ima spornih detalja onda se sporazumno rješavaju na nivou skupštine opština, odnosno na nivou arbitraže.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Izvolite.

RIFAT RASTODER:

Drugo pitanje oko vašeg amandmana, ja sam ga pogledao jutros. Naravno evo u toku je rasprava. Sa dužnim poštovanjem ja očekujem da ćemo svi mi kao što smo do sada bili jedinstveni pa ne vjerujem da u ovom času i u ovoj raspravi ne možemo biti. Ja nijesam jedini predlagač, napomenuo sam ima nas više. Moramo napraviti konsultacije, moramo to pogledati. I na kraju i na odboru i na ovom domu se izjasniti o tome. Mislim, da sve ono što je logično neće biti problema i ne vjerujem da sada ima razloga i za kakvo podozrenje kada je u pitanju ovaj projekat.

Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem kolegi Rastoderu.

Možemo početi sa raspravom.

U ime poslaničkih klubova dogovor je dakle da idemo od manjih poslaničkih klubova ka većim. Uobičajeni je redosljed koji smo do sada poštovali.

U ime Kluba Bošnjačke stranke kolega Kemal Zoronjić.

KEMAL ZORONJIĆ:

Poštovani poslaniče Mustafiću, kolegice i kolege poslanici, uvaženi građani.

U svoje ime i u ime Bošnjačke stranke izrazim zadovoljstvo što se Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore, ponovo našao na dnevnom redu uz nadu da će Petnjica konačno vratiti status opštine. U ovoj sali je više puta bilo priče na ovu temu od zahtjeva poslanika stranke Demokratske akcije 90.godine, pa zahtjeva ministra Salije Adrovića 98.godine, kao i predloga poslanika Socijaldemokratske partije 2010.godine. Bošnjačka stranka u svom programu od svog osnivanja 2006.godine ima kao programske odrednice povratak Opštine Petnjice i Gusinje. Naši poslanici su u oktobru 2010.godine podnijeli amandmane na Prijedlog zakona o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore. Nažalost svi ovi pokušaji bili su bezuspješni. Danas pred nama je prijedlog zakona koji je podnijela grupa poslanika na čelu sa Rifatom Rastoderom kolegom koji u ovom Parlamentu najbolje poznaje i osjeća probleme sa kojima se žitelji ovog kraja suočavaju. Moram naglasiti da ovim Prijedlogom zakona područje Petnjica ne dobija već joj se vraća status Opštine. Status Opštine Petnjice je imala sve do 57. godine kada je isti izgubila i time administrativno pripojena Opštini Berane. Poznato je da je područje Petnjice prirodna, privredna i kulturološka cjelina koja je dio šireg prostora beranske i bjelopoljske opštine zvanog Bihor. Područje ime 28 naseljenjih mjesta što je trenutno čini najvećom mjesnom zajednicom u Crnoj Gori. Po površini Petnjica je veća od Opštine Budva ili Tivat, a po broju stanovnika od Opštine Andrijevića, Žabljak, Plužine ili Šavnik. Prirodni potencijali nijesu niti su mogli biti na pravi način valorizovani bez adekvatne samoupravne organizacije. U periodu od gubitka statusa opštine pa do danas ovo područje je marginalizovano i danas jedno od najnerazvijenijih u Crnoj Gori. Brojni su podaci koji ukazuju na probleme zapuštenosti ovog kraja posebno onih koji se tiču saobraćajne i komunalne infrastrukture.

Ovom prilikom navešću samo neke od njih ne umanjujući značajan i brojnih drugih problema sa kojima se mještani ovog kraja susreću. Od preko 250 km lokalnih puteva samo je od oko 50 km asfaltrano. Žitelji najudaljenijih sela sa ovog područja za potrebe liječenja, školovanja, administracije i slično moraju da pređu 20 km do mjesnog centra Petnjica a do opštinskog centra u Beranama čak 40 km. Ili pak nedostatak odgovarajuće vodovodne infrastrukture i pored ogromnih hidropotencijala kojim ovo područje obiluje. Ipak najveći problem sa kojim se Mjesna zajednica Petnjica suočava su velika demografska kretanja. Ukidanjem Opštine Petnjica 1957.godine je došlo do zanemarivanja privrednog i društvenog života te emigracije školovanih i radno sposobnih kadrova, što je dovelo do značajnog smanjenja broja stanovnika ovog kraja. Samo između dva zadnja popisa, po rezultatima Monstata, broj stanovnika u Petnjici opao je za nešto više od tri hiljade. Posljedica jedne ovakve politike su brojni iseljenici koji su i svima nama poznatih razloga otišli širom svijeta. Ali ipak ostali emotivno vezani za kraj iz kojeg potiču. Vođeni tom emocijom više puta su kazali spremnost i inicijativu da investiraju ovaj kraj. Međutim, svih ovih godina nije se pokazala spremnost da se značajnije ulaže u razvoj Mjesne zajednice Petnjica i time unaprijede uslovi života, odnosno unaprijedi standard mještana petnjičkog kraja.

Mnogo puta pokretane inicijative za vraćanje statusa Opštine Petnjica su potvrdile opravdanost referendumskim rezultatom 4.avgusta 2012. godine kada je blizu sedam hiljada stanovnika ili skoro 75% glasalo od osnivanja Opštine Petnjica. O ovom rezultatu u prilog idu i mišljenje Komisije za ocjenjivanje ispunjenosti uslova za teritorijalnu promjenu, a zatim i Vladi Crne Gore koja govore da su ispunjeni uslovi da područje Petnjica ponovo dobije status opštine. Petnjica nije samo ekonomsko - etičko ili historijsko pitanje već i političko jer ne postoji politički subjekt koji je tražio od Petnjičana a da im nije obećao opštinu. Mi iz Bošnjačke stranke želimo da vjerujemo da će Petnjica biti jedna uspješna opština na sjeveru Crne Gore. Smatramo da će buduća lokalna uprava biti racionalna ali ne manje efikasna, da će biti spremna da kroz saradnju sa Vladom Crne Gore, međunarodnim organizacijama i svojim brojnim iseljenicima obezbijedi i dokaže da je moguće dobro živjeti i stvarati u Petnjici.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala gospodinu Zoronjiću.

U ime Kluba četiri partije, Kluba albanskih partija, HGI i Liberalne partije kolega Genci Nimanbegu.

Izvolite, a nakon njega kolega Dritan Abazović. Hvala.

GENCI NIMANBEGU:

Hvala, potpredsjedniče Mustafiću.

S tim da ja samo par sekundi želim proceduralno i takođe potvrditi da u ovom domu nemamo poslaničko pravilo kako krećemo raspravom. To zavisi od predsjedavajućeg ili od Kolegijuma da li se ide od većih ka manjim, a manjim ka većim. Imamo primjer premijerska pitanja koja idu od većih ka manjim po redosljedu s tim da želim ovo reći da se u budućnosti tačno dogovorimo kako krećemo u raspravu i znam da to nije vaša krivica, ali ....

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Uvijek smo do sada, koliko se ja sjećam, bar ovo je drugi saziv u kome smo ovdje, išli kada smo o predlogu zakona raspravljali. Uobičajeni redosljed bio od manjih ka većim, a kada je premijerski sat drugačije. Pa dobro.

Izvolite kolega.

GENCI NIMANBEGU:

Dobro, zahvaljujem.

Ja bih želio samo da mi vrijeme vratite pošto je to bilo proceduralno.

Meni jedna riječ pada na pamet, poštovane kolege i kolegice, kad govorimo o ovom zakonu, o predlogu gospodina Rastodera, a to je decentralizacija.

Ovo je primjer kada se u ovom domu, mislim za Petnjičane konačno, kreće u ostvarenju njihovog zahtjeva za dobijanjem punopravne opštine.

Političari, poslanici imaju veliku odgovornost prilikom donošenja bilo kojih odluka zakona planiranja jer oni mogu svojim odlukama igrati se čak i sa sudbinom nekog kraja, porodice, žitelja. Uvijek je bilo bitno kuda ide put, kojom trasom jer za neke to će značiti izlazak na svijet dok za druge će značiti ako ne ide time da će ostati u zapećku. I zato, sve nas ovdje, građane Crne Gore ne treba da čudi što puno regiona u Crnoj Gori, puno područja traže samostalnu opštinu, punopravnu, a sve to iz razloga što su društveni, ekonomski, kulturni razlozi doveli da ta područja se osjećaju zapostavljenim, nedovoljno razvijenim i žele da uzmu sudbinu u svoje ruke što se tiče ostvarenja prava na lokalnu samoupravu.

Nas sve obavezuje i Evropska povelja o lokalnoj samoupravi i koja govori u svom jednom članu da se lokalna samuprava vrši tamo gdje je najbliža građanima. Sigurno da područje Petnjice, poštovane kolege posjetio sam Petnjicu, jedno područje koje zavređuje da se sa punom pažnjom

okrenemo prema, ali prvenstveno stanovnici tog područja da uzmu odgovornost za svoj razvoj.

Ponoviću, zakon koji smo mi dobili je bio predmet i amandmanskog djelovanja kolega, tada, sticajem političkih okolnosti on nije prošao. Sjećam se 2010. godine da je sigurno Petnjica mogla dobiti skupštinsku većinu, ali želi ovdje izraziti žljenje da u ovom momentu nemamo još primjera oko izmjene ovog zakona, a prvenstveno mislim na Opštinu Malesija Tuzi. Sa mojim kolegom Sinishtajem, sam već od avgusta prošle godine podnio zakon u proceduri i danas sam prvi put dobio od kolege predsjednika Odbora za ekonomiju i finansije predlog da će se to razmatrati na Odboru sledeće sedmice. Želim iskazati, da je primjer Petnjice da će posle ... i za druga područja, jer Petnjica ima šest hiljada stanovnika, ima ... imala je preko devet hiljada prije osam godina ili 1991. godine i ako Petnjica prođe u ovom domu, što možda i ne sumnjam, to će biti razlog više da i druga područja dobiju punopravnost ili samoslanu opštinu.

Moram reći da područje na kojem se fiskalni kapacitet kreće ispod 100 eura, da će sigurno tražiti dosta energije, dosta rada i dosta finansijske pomoći i od strane Vlade i od strane donatora i mislim da je to manjkavost u elaboratu koji je rađen i da je to potencijalna opasnost i za samu Opštinu Petnjicu da se razvija u pravnom smjeru. Na kraju, želio bih istaći da sigurno ovdje niko ne treba da uzima najviše zasluge za dobijanje punopravnosti, ali želim iskazati i prema kolegi Rastoderu, da je njegova upornost uz podršku drugih poslanika koji su podržali, pokazalo se da se može uticati i na promjenu političke volje oko dobijanja statusa. To isto želim da se ubrzo ostvari i za Opštinu Malesija i za druga područja koja iskažu i u elaboratu, a i ono što je najbitnije, voljom građana na referendumu želju da sudbinu uzmu u svoje ruke. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem kolegi Nimanbegu.

Kolega Dritan Abazović u ime Kluba Pozitivne Crne Gore. Izvolite.

Neka se pripremi nakon kolege Abazovića, kolega Džavid Šabović u ime Kluba Socijaldemokratske partije.

Izvolite, kolega Abazoviću.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Poštovani poslanici i kolegice i kolege, građani Crne Gore i građani Petnjice,

Mislim da je ovo jedan zaista istorijski momenat za građane tog područja i odmah, da ne bi postojala neka dilema, da kažem da će Pozitivna Crne Gore podržati osnivanje Opštine Petnjica. Međutim, to ne znači da neću navesti neke druge stvari, ali u svakom slučaju mislim da svi treba da imamo razloga za zadovoljstvo, očekujem da u jednom širokom konsenzusu odluka bude i donešena.

Ova odluka je zakasnila, dame i gospodo, ali dolazi, čini mi se, u poslednjem trenutku. Istorijskim aspektom, a i čuli smo o prethodnih kolega Petnjica je do 1957. imala status Opštine. Po mom ličnom ubjeđenju, ne mora uopšte da je tačno, izgula ga je zbog istih onih razloga zbog kojih ga ovih 24 godine ne može dobiti. U međuvremenu se dešava eskpanzija odlaska stanovništva sa tog područja, bilo prema jugu i prema centralnim djelovima Crne Gore, bilo još više prema zapadnoj Evropi. Svjesni činjenice da niko ne bježi od dobra, znamo da treba nešto preduzeti i dobro je da je došlo do ove situacije i dobro je što je došlo do ovog zakona. 1981. godine, ne 1991. Petnjica je imala skoro duplo više stanovništva nego danas. Kakva nam opština treba na sjeveru? Treba nam funkcionalna opština i tu sam potpuno saglasna. Ne treba nam opština na papiru, a da bi imali takvu opštinu koja je funkcionalna i koja može da odgovori zahtjevima građana i da zadrži građane na tom području, spriječi iseljavanje, moramo sve da gledamo u jednom regionalnom kontekstu. Danas u vremenu globalizacije, pa i ako hoćete nama bližih evropskih integracija, shvatamo da nijedna država ne može sama da opstane bez dobrih i kvalitetnih konekcija i saradnje sa ostalima. Isto je tako i sa opštinama. Ne možemo ekonomskim parametrima da gledamo Opštinu Petnjica, da li će ona biti održiva ili ne, ako znamo da su praktično sve opštine na sjeveru zapostavljene, da su sve neodržive, a da Vlada uporno govori o nekom regionalnom razvoju koji u realnom životu ne postoji. S toga je potrebno sagledati taj regionalni aspekt, tražiti infrastrukturna rješenja koja neće samo pomoći Opštinu Petnjica, nego koji će pomoći i druge opštine na sjeveru i u tom nekom sagledavanju ustvari pronaći ekonomsku logiku za održivost buduće opštine.

Šta treba raditi? Prije svega, treba raditi na infrastrukturi. Ona htjeli mi to da priznamo ili ne utiče nevjerovatno na uslove života, a moram da požurim zbog vremena. Sa druge strane treba poraditi na poljoprivredi i razvojnim mogućnostima Petnjice kao opštine koja može da bude kvalitetna u tom segmentu i u eko-turizmu koji, takođe, može da bude razvojna šansa tog kraja. Pri tom moramo da imamo i pomoć Vlade, pomoć Vlade i buduće lokalne samouprave. Mislim da bi za Petnjicu bilo od izuzetnog značaja da maksimalno pomogne buduće investitore, da maksimalno da olakšice koje će motivisati, prije svega, dijasporu i ljude koji su stekli materijalno bogatstvo

i imaju novca za ulaganje, da zaista ulože u taj kraj i samim tim jednostavno da omoguće da onima njihovim sunarodnicima koji su ostali tamo da žive, da što kvalitetnije nastave svoje bivstvovanje.

Sa druge strane potrebno je prestati sa političkom trgovinom i prestati sa političkim inženjeringom koji je vladao svih ovih godina. Ovo ne govorim samo u kontekstu Opštine Petnjica, nego i u kontekstu Opštine Tuzi i drugih opština. Evropska praksa i standard i princip je vrlo jasan, a odnosi se na .... . To znači da građani trebaju da donose odluke što bliže sami sebi i da oni koji žive na određenom području najbolje znaju kako se mogu i kako se trebaju organizovati. S toga pozivam sve uvažene kolege i kolegice da zaista podržimo ovaj predlog, a sa druge strane pozivam i ovu skupštinu i ovaj parlament da se okrene sjeveru, da ne gleda kroz sitnu matematiku ili politički inženjering kako treba da se odnosi prema nekim opštinama, nego zaista uz jedan kvalitetan regionalan razvoj, prije svega, vezan za infrastrukturu ostvari mogućnosti da ti ljudi tamo žive što kvalitetnije, što bolje i da se jaz između sjevera i juga umanjuje u korist svih građana Crne Gore. Mislim da je to društveni interes.

Na kraju, izvinite zbog prekoračenja, da ponovim da ćemo podržati Predlog i takođe želim da se zahvalim i kolegi Rastoderu i svima ostalima koji su dali svih ovih godina doprinos da ovo pitanje, ako ništa drugo ostane živo, a kažem odluka će biti zakašnjela, ali bolje ikad nego nikad. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem kolegi Abazoviću.

U ime Kluba Socijaldemokratske partije Kolega Džavid Šabović, a neka se pripremi, kolegica Snežana Jonica, koja će govoriti u ime Kluba SNP-a.

Izvolite, kolega Šaboviću.

DŽAVID ŠABOVIĆ:

Hvala Vam, gospodine potpredsjedniče.

Normalno, neću reći ništa novo ako kažem da se današnjim zakonom ispravlja višedecenijska nepravda koja je učinjena narodu Petnjice, ne samo onom manjem dijelu koji je ostao na tim prostorima, nego i onom mnogo većem koji je odavno otišao van nje, nadamo se da će ako bog da danas kada se voljom većine nas prisutnih u ovoj Skupštini ta nepravda ispavi biti pozivnica za sve one koji još se nadaju da se mogu vratiti tome. Ja neću sada pričati o tome da je kolega Rastoder i ostali poslanici koji su bili glavni inicijatori te ideje jer su ih svi pohvalili pa ne mari da ih i ja preskočim, a ovo ću preostalo vremena pokušati da iskoristim da Parlamentu i javnosti Crne

Gore, približim još jednu ideju o jednoj novoj, takođe, nadam se budućoj opštini. Riječ je o Gusinju. Zbog vremena normalno neću moći da pričam sve ono što sam naumio, ali ću pokušati da kratko kažem barem ono što mislim da je mnogo bitno.

Gusinje je Mjesna zajednica na teritoriji opštine Plav, koja je odavno, a mislim najmanje 300 godina, ili preciznije od 1612. do 1912. godine, zaista bio glavni centar Gornjeg Polimlja. Da li je bila kaza, kadiluk, kapetanija ili slično ona je sve to bila do 1912. godine. O tome svjedoči mnogo dokumenata. Ja ću samo podsjetiti na neka francuski konzul u Skadru Ekarije juna 1859. godine posjetio Gusinje i upisao u svom teferu da u varoši Gusinje ima 350 dućana što nije čudo, jer su Gusinjani inače poznati kao dobri trgovci bez obzira da se radi o Gusinju, Podgorici, Instambulju ili Njujorku. .... je 1833. godine kazao da varoš Gusinje broji 1600 domova, pet džamija, četiri hana, 240 dućana, a sa okolinom ima 23.000 stanovnika. Jovan Cvijić je u Gusinju boravio u periodu od 1906. do 1908. godine i zabilježio da u to vrijeme Gusinje broji 6.200. Primjera radi Pazar je tada imao 13. hiljada, Sjenica 4.000, Pljevlja 4.000, Bijelo Polje 3.500, Prijepolje 4.000, Berane 3.000, Rožaje 2.500 i tako redom. Kad to znamo a znamo danas gdje je Gusinje ne treba izvoditi posebne zaključke. Gubitkom administrativnih kapaciteta i putne povezanosti prema Podgorici i Skadru na zapadu, Peći i Skoplju, Istambulju na istoku, Gusinje je kao što se i vidi počelo da gubi u ekonomskom i demografskom smislu jer broj stanovnika svake godine je sve više i više padao. Prošli vijek karakterišu brojne migracije i to 1914. godine, zatim 1919. godine, 1925. godine, 1933. godine, 1936. godine. Najprije su išli u Tursku i Albaniju, a zatim od 1945. godine do trinajete Plav, Andrijevice, Berane, Peć, Priština, Podgorica, Skoplje, Maribor, Ljubljana, zapadna Evropa, Amerika, a i u zadnje vrijeme i Australija. Po nekakvim podacima koje se vode preko internet popisa broj Gusinjana u dijaspori iznosi oko 37.000 građana. Ne treba pominjati da je po površini Gusinje veće od opština Budva i Tivat, a po broju stanovnika od Opštine Andrijevice, Šavnik, Žabljak i Plužine. Ja ću, kada budemo pričali u pojedinostima, preložiti da se u ovom zakonu u članu 7, stav 1 doda Opština Gusinje, da se u članu 7, stav 2, tačka 12 brišu naselja koja su do sada pripadala Mjesnoj zajednici Gusinje, a preko nje i Opštini Plav, i da se u istom članu sedmom doda tačka koja će glasiti da Opština Gusinje sa sjedištem u Gusinje obuhvata sledeća naselja Budeviće, Dolja, Dosuđe i tako redom. Inicijativu o praćenju statusa Opštine Gusinje su podnijeli inicijativni odbor Mjesne zajednice Gusinje još 2003. godine. Skupština opštine Plav je na svojoj drugoj redovnoj sjednici 2007. godine, donijela zaključake kojima se potvrđuje da podržava povraćaj statusa Opštine Plav i

od tada pa do zadnjih izbora, nije bilo izbora da predstavnici svih političkih partija nijesu Gusinjanima obećavali da će konačno vratiti status opštini. Da počnemo redom. Prvo je 2006. godine tadašnji potpredsjednik Svetozar Marović potpisao ugovor sa... (Upadica).

Odmah ću ja, a nijesam htio da brzo predjem preko ove teme, a već dugo smo se ispričali i pričaćemo svi dozvolite mi da ovu temu koja ništa nije manja ni manje bitna. Ali ipak su ti Gusinjani svojim ponašanjem zaradili da dodju, da ne podsjećam kada i zašto. Potpisali su dogovor da će se založiti i da će ovo mišljenje njegova partija da podrži i ideju o vraćanju statusa Opštini Gusinje. Takođe je i predsjednik partije DPS-a rekao da će Gusinje biti evropska opština. Ja sam na promocije moje partije rekao slično i predsjednik moje partije potvrdio u svom intervjuu datom u Njojorku da će podržati tu ideju. Na kraju i kandidat za predsjednika je rekao.Molim. Učinjelo mi se da neko pokušava da me ometa, slabo mi se čini. Znači neustavni kandidat za predsjednika ispred DPS-a je obećao da će biti Gusinje opština i biće put Gusinje – Podgorica. Da me ne bi shvatili pogrešno Gusinjani koji ovo slušaju, znam da je to bilo odmah neđe iza prvog aprila, ne bi želio da to tako shvate i da im se to desi. Hvala i oprostite.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem kolegi Šaboviću.

Nema komentara prilikom uvodnih riječi.

Proceduralno možete.Izvolite.

HUSNIJA ŠABOVIĆ:

Gospodine predsjedavajući,

Nedavno je ne znam koja tačka ovdje bila, pa je u okviru istog kluba bilo komentara, ne znam da li ste Vi predsjedavali ili neko drugi, da je bilo mogućnosti, ja mislim da ste čak i Vi predsjedavali na zadnjoj Skupštini i da je u okviru kluba bilo mogućnost.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Naravno, kolega Šaboviću, ali ne u prvom krugu, a i ne u uvodnim izlaganjima.

Izvolite, proceduralno možete nastaviti.

HUSNIJA ŠABOVIĆ:

Da, ja Vama se obraćam. Netečne su tvrdnje koje je izrekao poslanik Šabović potpuno, nikada potpredsjednik DPS-a Svetozar Marović nije

potpisao nikakav ugovor. Potpisao je jedan sporazum da će Demokratska partija socijalista dati puni doprinos da u zakonskoj proceduri sa normativnim aktom onakvim kakvim smo usvojili u ovom Parlamentu, a to je Zakon o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore iz 2011. godine, i da ćemo po proceduri razmotriti sve zahtjeve inicijative za povraćaj statusa opštine. Mislim da se danas ova tačka zloupotrebljava u manipulativne i partijske političke svrhe i mislim da je prethodnik prije mene htio da pomogne Gusinju da dobiju opštinu to bi učinio na referendumu. Naprotiv, osim deklarativnog istupanja njegovog, svi u Gusinju znaju kakav je odnos bio Socijaldemokratske partije prema referendumu. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem, kolega Šaboviću.

Zahvaljujem, bilo je proceduralno reagovanje.

DŽAVID ŠABOVIĆ:

Videla žaba đe se konji kuju, neka stara, mudra narodna poslovice. Crna Gora je po Ustavu ekološka država, omogućite to. Dobro Gusinjani znaju šta su potpisali i ne treba da im ja ili neko drugi bude portparol niti imam namjeru. Način borbe za Gusinje, za referendum svako vodi na svoj način. Neko se pojavi i kaže glasajte. Izadju da glasaju, neko kaže ne glasajte i oni ne izađu na glasaju, neko mora da čeka da dodju nive, kombi, džipovi, sa neakvim vrećama i da kupuju taj narod jadni, to su razlike. To je od početka tako.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, kolega Šaboviću.

Ovo je sigurno bilo korisno u cilju unutarkoalicionog razjašnjavanja. Koleginica Snežana Jonica, u ime Kluba Socijalističke narodne partije. Izvinjavam se, koleginice Jonica, kolega Abazović se javio da pomognemo u razjašnjavanju.

Proceduralno. Izvolite.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Javio sam se proceduralno.

Potpredsjedniče, molim vas da u cilju vođenja dijaloga i u cilju što bolje komunikacije koja je postojala i da sada jednostavno reagujete kada imamo situacije da neko osporava ljudima, odnosno poslanicima njihovo prirodno pravo da kažu ono što misle. Što se to nekome ne sviđa, nema razloga da se koriste nikakve pogrdne riječi, niti da se koristi neka jeftina priča o tome.

Ovo je politički zbor, ovo je politička institucija. Mislim da su vrlo učestala ponavljanja od strane najjače partije politikantstvo itd. Ne dozvolite, molim vas, da se dignitet nijednog čovjeka, ovdje se vodi politika i pričaju se striktno političke priče. U tom duhu, mislim da svi treba da povedemo računa.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala, kolegi Abazoviću, bilo je, zaista, proceduralno. Podsjećam vas samo da poštujemo, ipak, Poslovnik. Naravno, Poslovnik ne poznaje ponekad metafore koje mi ovdje koristimo, one su sigurno slikovite, ali naravno da se klonimo uvredljivih riječi.

Koleginica Snežana Jonica, u ime Kluba SNP-a, a nakon nje, u ime Kluba Demokratske partije socijalista, kolega Rešid Adrović. Izvolite, koleginice Jonica.

SNEŽANA JONICA:

Hvala, potpredsjedniče.

Dame i gospodo poslanici, prije nego što pređem na raspravu o ovom zakonu, moram reći da mi je ova proceduralna rasprava, naročito rasprava između kolega unutar vladajuće koalicije ukazala na činjenicu da uvodno izlaganje ne da nema svoj povlašćeni status nego ima nedostatak jer traje jednako koliko i ostala izlaganja, dakle pet minuta. Zaista sam smatrala da će uvodna izlaganja imati deset minuta, a samo imamo nedostatak da u odnosu na sve ostale ne možemo učestvovati na kvalitetan način u diskusijama i raspravi jer ne postoji pravo na komentar. Toliko o tome. Negdje da imamo u vidu i to razmišljanje zbog čega je onda to uvodno izlaganje i za šta služi. Računam da ćete mi ukalkulisati ovo vrijeme jer je i ovo jedan vid proceduralnog reagovanja.

Danas smo u prilici da govorimo o izmjenama Zakona o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore koje, u stvari, predstavljaju prvu primjenu novog zakona o teritorijalnoj organizaciji, u njegovom dijelu koji se odnosi na osnivanje novih opština. Činjenica je da je ova inicijativa koju je davno započeo gospodin Rastoder danas dovedena ovom raspravom i do kraja te priče. Činjenica je da se potvrđuje ono što smo mi govorili kada je donošen Zakon o teritorijalnoj organizaciji i što je gospodin Rastoder rekao u svom uvodnom izlaganju, a to je da je ovo bila jedna jako duga i komplikovana procedura. Dakle, vraćam se na onu priču koju smo govorili prilikom donošenja zakona, da se ovo moglo i brže i efikasnije, ali i još preciznije. Vraćam se na činjenicu da smo prilikom donošenja Zakona o teritorijalnoj organizaciji 2011. godine imali određeni broj amandmana koji se odnosili na formiranje novih opština, gdje smo svi odlično znali da postoji jasno

artikulisana volja građana sa tih područja da do toga i dođe. Kao što smo tada imali amandman da se formira opština Petnjica koja će se godinu i po dana kasnije, ako se ova priča do kraja završi, većinom u ovom parlamentu formirati, tako smo imali i to u odnosu na neka druga područja. Postavlja se pitanje čemu su služile ove godinu i po, da li je trošeno vrijeme i energija umjesto da se učini mnogo više za građane sa tog područja.

Poznata je činjenica da smo se zalagali za decentralizaciju i da smo podržavali od početka priču koju je inicirao u odnosu na opštinu Petnjica gospodin Rastoder, upravo zbog činjenice što je SNP-u cilj da se poštuje volja građana. Naš cilj je da se proces odlučivanja približi građanima, iz tih razloga smo se na ovakav način i odnijeli prema ovom predlogu. Iz tih razloga je i danas kolega Gošović ukazao na činjenicu da jedan dio građana sa područja koje treba da obuhvati nova opština Petnjica ukazuje da to i nije njihova volja. Imajući u vidu da se radi o dijelu koji se mnogo jasnije može definisati i razgraničenjem i ne treba da se definiše kroz izuzimanje određenih područja nego samo kroz kvalitetno definisanje razgraničenja između Opštine Berane i nove opštine Petnjica.

Podsjećam ponovo, ono što je kolega Gošović rekao, da se našem Poslaničkom klubu obratio gospodin Milovan Pođanin sa informacijom da je Mjesna zajednica Polica, odnosno da su njihovi građani ukazali na potrebu da jedan dio tog područja koji je u obuhvatu nove opštine Petnjica treba da bude na drugačiji način razgraničeno. On ukazuje na jedno razgraničenje iz 5. jula 1952. godine. S te strane ukazujem i na činjenicu da je vaš član 2 koji ste bili predložili u osnovnom tekstu zakona koji je uklonio Zakonodavni odbor mogao doprinijeti da upravo dođemo do toga da kao što poštujemo volju građana Petnjice na način što ćemo poštovati to da žele da imaju novu opštinu, poštujemo volju i onog dijela stanovništva ili Mjesne zajednice Polica koja smatra da, ipak, njihova mjesna zajednica treba da pripada Opštini Berane.

Iskreno mislim da ćemo mi u Klubu SNP-a ukazati na to i kroz amandmansko djelovanje kroz određenu formu koja će još kvalitetnije nego što je to bilo vašim članom 2 definisati mogućnost razgraničenja. Vi ste sami rekli da je članom 8 propisano da se granice jedinica lokalne samouprave poklapaju sa područjem katastarske opštine, ali ste, takođe, zaboravili da naglasite da se to dešava po pravilu, iz tih razloga je potrebno razgraničenje. Takođe, podsjetiću i na ono o čemu je govorio kolega Gošović, a to je pitanje izbora i u Beranama i u Petnjici jer je sticajem okolnosti ili nečijom greškom, a možda i namjerom zaboravljeno da se to definiše kada smo donosili osnovni zakon. Takođe ću podsjetiti da smo mi ovu inicijativu podržavali zajedno sa činjenicom da smo podnosili amandmane i insistirali na

poštovanju volje građana i Sutomora i Petrovca na moru i Grblja i Golubovaca, a čujemo priču i o Gusinju, jer smatramo da građanima treba približiti proces odlučivanja dovoljno da mogu na kvalitetan način da opredjeljuju budućnost područja na kojem žive. Sjećam se jako loše reakcije na naše amandmane u odnosu na Petrovac na moru, Grbalj, Sutomore i sjećam se priče o fiskalnom kapacitetu iako on, naročito kada su u pitanju ova područja teško da ima smisla. Uračunajte onu proceduralnu reakciju, gospodine Mustafiću. Podsjetiću, takođe, da priča o fiskalnom kapacitetu kada pričamo o novim opštinama ne može da se tumači na način na koji se tumačila iz skupa vladajuće koalicije. Ako bismo na takav način govorili morali bismo uzeti u obzir činjenicu da danas 14 opština od 21 u Crnoj Gori primaju sredstva iz Egalizacionog fonda, što znači da se dvije trećine opština u Crnoj Gori nalaze u stanju socijalne potrebe ili da nemaju fiskalni kapacitet, da imaju svoju samostalnost, te da postoji problem, i ovim problemom zaokružujem ovu diskusiju, a to je da Zakonom o finansiranju lokalne samouprave i Zakonom o lokalnoj samoupravi nijesmo kvalitetno riješili ovo pitanje. Postoji činjenica da smo svojevremeno interpelacijom o radu Vlade iz oblasti lokalne samouprave ukazivali da će nam se upravo ovo desiti, da ćemo imati loše stanje u lokalnim samoupravama.

Postoji činjenica da sam zahtjevom za uvrštavanje kontrolnog saslušanja ministra unutrašnjih poslova, kada je u pitanju analiza stanja u lokalnim samoupravama koja postoji u MUP-u i koja ukazuje na to da opštine nijesu u mogućnosti da tekućim prihodima u potpunosti finansiraju tekuće rashode. Moramo ukazati na činjenicu da iz ove priče osim aktivnosti koje će se dešavati i u Grblju i u Sutomoru i u Petrovcu na moru i u Golubovcima i u Gusinju i kroz elaborat i kroz vođenje ovog postupka kao što je za Petnjicu, mi moramo raditi na izmjenama Zakona o finansiranju lokalne samouprave i Zakona o lokalnoj samoupravi kako bismo obezbijedili da u lokalnim samoupravama kojima se na najbliži način pomaže građanima da učestvuju u odlučivanju obezbijedi da oni to mogu raditi na način na koji treba. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem kolegici Jonici.

U ime Kluba Demokratske partije socijalista kolega Rešid Adrović, i time završavamo krug uvodnih izlaganja.

Izvolite, kolega Adroviću.

REŠID ADROVIĆ:

Poštovani potpredsjedniče Skupštine, uvažene poslanice i poslanici,

S obzirom da dolazim iz Berana, kao i sa područja Petnjice osjećam se obaveznim da i sa svoje strane dam doprinos vezano za usvajanje ovog predloga zakona koji je za područje Petnjice pitanje od životnog interesa kompletnog stanovništva koji živi na tom prostoru.

Prihvatanjem Predloga ovog zakona, odnosno povoljno rješenje zahtjeva za vraćanje statusa opštine Petnjici, predstavlja ujedno i ostvarenje višedecenijskog sna građana stanovnika ovog područja sadašnje beranske opštine. Pozivam sve kolege poslanike, kako pozicije tako i opozicije, da iskažu potrebno razumijevanje kada je ova tačka dnevnog reda Skupštine u pitanju.

Prostor Petnjice iznosi oko 173 kilometra kvadratnih i čini 25% ukupne teritorije današnje beranske opštine. Na ovom prostoru od 28 naselja trenutno živi 6.713 stanovnika, a do prije 20-ak godina živjelo ih je oko 10.000. Po površini područje Petnjice je veće od Opštine Budva i Opštine Tivat, a po broju stanovnika od opština Plužine, Žavljak, Andrijevića i Šavnik.

Zbog ovih, a i drugih brojnih karakteristika, ovo područje je bilo organizovano kao posebna lokalna samouprava od 1913. do 1957. godine. Te godine Opština Petnjica je, suprotno volji građana, ukinuta i jednoglasno pripojena je Opštini Berane. Tada je područje Petnjica sa 28 naselja bila najveća mjesna zajednica u Crnoj Gori, da bi se desetak godina kasnije podijelilo u sedam mjesnih zajednica, skoro bez ikakve međusobne koordinacije.

Sa izuzetkom kancelarije matičara, pet osnovnih škola, odjeljenja pošte, isturenog odjeljenja srednje škole, zdravstvene stanice, kao i odjeljenja stanice policije i Doma kulture u Petnjici nema druge javne službe, tako da se njeni stanovnici, pogotovu iz udaljenih planiskih sela primorani da do centra Berana za njihove potrebe putuju i do 40 kilometara za najobičnije stvari, za najobičniju potvrdu.

Da nevolja bude tim veća, ovo područje je komunikacijski potpuno zapostavljeno, naročito od 70-tih godina, sada već prošloga vijeka, kada je jedini put koji je tada spajao Srbiju i Crnu Goru prolazio kroz centar ovog područja, napušten i magistralni put usmjeren na pravcu Berane-Dapsićetunel Lokve - Rožaje. Od tada je povećano iseljavanje i totalno usporen svaki razvoj. Mada nema preciznih podataka, ali se procjenjuje da trenutno skoro jedna današnja Petnjica živi i radi u zemljama zapadne Evrope, a ima ih i u Americi, Kanadi, odnosno na svim kontinentima.

Uprkos svemu tome, mora se konstatovati da ovaj kraj, iako nerazvijen, ima relativno dobre privredne potencijale koji ni iz daleka nijesu iskorišćeni na adekvatan način, iako su njegovi stanovnici poznati kao radni, uporni i marljivi i dobri domaćini. Prirodni potencijali se ogledaju u prirodnim

zemljišnim površinama, oranicama i pašnjacima, izuzetno bogatom vodenom potencijalu pogodnom za navodnjavanje i izgradnju malih hidroelektrana i izvora pitke vode, od kojih bi se više njih moglo iskoristiti za izgradnju pogona za flaširanje vode. Područje je bogato voćnjacima, kao i šumskim potencijalom, a klima je povoljna za razvoj poljoprivrede, stočarstva i voćarstva i na bazi toga izgradnju malih prerađivačkih kapaciteta.

Na području Petnjica trenutno egzistira fabrika košulja, preduzeće za proizvodnju ratlokuma, želea i sokova, pogon za drvoprerađu Radmanci, a u Trpezima, trenutno je privatna firma započela realizaciju projekta mljekare u objektu bivšeg pogona za proizvodnju tepiha.

Na ovom području ima jedan broj uzornih farmera, a sve veću afirmaciju u oblasti ratarske proizvodnje doživljava zadruga Vrbica, u izgradnji je jedno etno naselje sa ribnjakom koji već funkcioniše u selu Trpezi, a postoji još jedan broj malih trgovinskih i ugostiteljskih objekata.

Uprkos svemu tome, kao i činjenici da područje Petnjice u ukupnom broju stanovnika Opštine Berane učestvuje sa 1/3 u broju zapsolenih u privredi i vanprivredi stanovništvo sa ovog područja učestvuje sa svega nešto iznad 3%, što je bio jedan od glavnih razloga za iseljavanje sa ovog područja, naročito put Podgorice, Bara, Sarajeva, u prvom redu prema zemljama zapadne Evrope, Luksemburgu, Švajcarskoj, Njemačkoj, a ima ih i na svim kontinentima. Trenutno, iako nemam preciznih podataka, sigurno preko sedam hiljada Petnjičana živi i radi u zemljama zapadne Evrope.

U posljednjih sedam godina od kada je na vlasti u lokalnom parlamentu Demokratska partija socijalista i Socijaldemokratska partija, koalicija je dosta učinila na povezivanju skoro svih mjesnih centara asfaltnim putevima sa Petnjicom i regionalnim putem prema Beranama i Rožajama. Izgrađeno je nekoliko vodovoda ali, pored svega toga to je bilo nedovoljno da se nadoknadi višedecenijsko zapostavljanje razvoja ovog kraja i kao posljedica javlja se iseljavanje koje i danas traje.

Zbog ovih i drugih brojnih okolnosti, jedinstven stav kompletnog stanovništva ovog kraja je da bi se vraćanjem statusa samostalne opštine Petnjica negativan trend iseljavanja zaustavio i da bi uz neveliku pomoć državnih organa koja se, čini mi se, sa pravom očekuje, vjerujem došlo bi do nešto ubrzanijeg razvoja kompletnog ovog kraja. Uz nešto veću pomoć dijaspore koja se takođe najavljuje od svih naših udruženja u dijaspori, a polazeći od činjenice da su ljudi iz tog kraja pouzdani, poznati kao vrijedni i dobri domaćini, ja sam čvrsto ubijeđen da bi jedna racionalna lokalna samouprava mogla sasvim normalno da funkcioniše i egzistira, servisira potrebe stanovništva i stvara ambijent za nešto brži razvoj a i studija govori u tom pravcu. Procijenjeni fiskalni prihodi, porezi, takse i nadoknade,

izuzimajući nadoknadu za komunalno opremanje građevinskog zemljišta za opštinu Petnjica za 2012. godinu, prema izvršenim analizama po glavi stanovnika su skoro isti sa budžetskim prihodima i rashodima po glavi stanovnika u Opštini Berane za 2012. godinu.

Dakle, analizom se dolazi do zaključka da je procijenjeni fiskalni kapacitet po stanovniku područja Petnjice, približno jednak fiskalnom kapacitetu po stanovniku opštine Berane, kao i procijenjenom fiskalnom kapacitetu područja Berane, koje ostaje nakon teritorijalne promjene, čime su ispunjene odredbe člana 5 Pravilnika o sadržaju i metodologiji opravdanosti teritorijalne promjene.

Opština Berane bi se rasteretila značajnog dijela problema, a vjerujem da bi to dalo određeni doprinos razvoju naše države kao cjeline. Imajući sve ovo na umu, kao i činjenicu da su stanovnici Petnjice dali podršku obnovi crnogorske nezavisnosti, da su spremni da se odazovu na svaki konstruktivan zahtjev domovine Crne Gore, predstavnici najviših organa naših partija DPS, odnosno državnih organa kao i kompletno rukovodstvo Opštine Berane, dalo je podršku ovom zahtjevu. Podršku za formiranje nove opštine Petnjica dali su skoro jednoglasno i odbornici Skupštine opštine Berane, a na kraju konstruktivni referendum je sve to potvrdio. Sve je to dodatno ohrabrilu stanovnike Petnjice za koje je podrška crnogorske vlade, kao i lokalne samouprave Berane od posebnog značaja.

Ja sve, kada bi postojala zakonska mogućnost da mogu sami da formiraju zasebnu opštinu, oni to ne bi uradili ako bi takva jedna podrška izostala. Zbog toga, ja, s obzirom na razumijevanje na koje smo sada naišli, kada je u pitanju inicijativa za vraćanje statusa opštine Petnjici, očekujem podršku, i to ne samo od poslanika Demokratske partije socijalista, SDP partije, Bošnjačke stranke, albanskih partija, Hrvatske građanske inicijative, Liberalne partije, nego i SNP-a i poslanika Pozitivne Crne Gore, što smo danas kroz diskusije određene i čuli.

Jer, kada su u pitanju problemi od vitalnog interesa naših građana, bilo bi poželjno da budemo što je moguće jedinstveni, bar u ovom visokom domu. Ja vas još jednom pozivam da date podršku predlogu ovog zakona i unaprijed se zahvaljujem, kao što smo zahvalni svima onima koji su učestvovali u konstruisanju inicijative i svih akcija koje su bile usmjerene ostvarivanju višedecenijskog sna Petnjičana, Vladi i njenim organima i tijelima, brojnim pojedincima i građanima, kao i podnosiocima ovog zakona, dijaspori i njenim udruženjima koja nas takođe podržava. Hvala i neka bude sretno.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, kolega Adroviću.

Ovim je zaključen krug uvodnih izlaganja.

Riječ je tražio kolega Rastoder, kao predlagač. Želite li komentar ili učešće u diskusiji.

RIFAT RASTODER:

Hvala vam, kolega Mustafiću.

Kako god vi tretirate to, možete da vežete za neko izlaganje, ako hoćete, koleginci Jonici ili bilo kome, ali ja sam htio kao predlagač samo, prije svega, da se zahvalim svima, rekao bih na iskrenim podrškama i naravno svim sugestijam, jer samo mogu biti od koristi.

Da pojasnim nekoliko pitanja, da ne bi zbog javnosti, jer ipak je ovo javna sjednica, da ne bi bilo kakvih zabuna kod građana, prije svega.

To prvo pitanje pitanje mjesne zajednice Polica, odnosno pisma i mišljenje koje smo čuli, molim vas, da ne bude nejasnoća. Mjesna zajednica Polica pripada svakako Opštini Berane, i ne pripada nikako ni u kakvoj kombinaciji ne može doći sa budućom opštinom Petnjica. Čak je i katastarska opština posebno definisana.

Ima jedan broj, manji, koliko komšija sa Police koji imaju po neku njivu dolje na terenu područja Petnjice, isto kao što mojih prijatelja i s jedne i s druge strane, konkretno iz Lješnice, ima na području katastarske opštine Lješnica.

Kažem, prvo ne radi se o bilo kakvim granicama koje mogu remetiti ta imovinska prava ili bilo što. Ali, čak i ukoliko ima i bude, postoji zakonska procedura koju ja ne mogu i nijesam u mogućnosti da rješavam ovim predlogom zakona, nego mora drugačijom procedurom, odnosno zakonskom procedurom sporazuma dvije buduće opštine, odnosno dvije skupštine, ako ne, onda posredstvom arbitražne komisije. I to, da pojasnimo i da molimo, molim, prije svega, komšije i prijatelje i mjesne zajednice Polica da to shvate i da nema nikakvog zaista spora, čak i voljom lično ću gdje god treba da idem pješke ako treba da to razjašnjavamo i pojašnjavamo kad to bude, i ako naravno oni sami tamo svi odlučuju, imaju svoje opštine, svoje centre, itd.

Ostali zahtjevi, ja uvažavam nikada nijesam bio protiv onoga što je demokratski zahtjev, naprotiv, uvijek sam gdje god mogao podržao itd., ali je red da prođu proceduru koju je ovaj predlog prošao. Red je jer je to sad zakonska regulativa, takva je kakva je, evo prešli smo je, utemeljili smo put, ja se nadam da mogu i svi zahtjevi ispuniti to. Sve bi drugo bilo, bojim se, skraćeni postupci nešto što nije, ja mislim u redu.

Egalizacioni fond, samo da kažem nije socijala, to su sredstva građana iz kojih se samo vraćaju za projekte, itd. a ne nikakva socijala, da se ne bi shvatilo da se daje socijala određenom broju opština. Istina, daje se po određenim kriterijumima onima koji su manje razvijeni, imaju prednost u odnosu na ove druge, ali bogami iz tog fonda zahvataju, ako pogledate, svi na neki način.

I konačno, amandmani. Rekao sam, izjasnićemo se i tokom rasprave i nakon rasprave na odboru i, naravno tokom konsultacija sa ostalim predlagračem o svim amandmanima. Evo nagovještava se još, itd.

Sve u svemu, ponoviću, ovo nije zaista predlog za bilo kakvu političku trgovinu, čini mi se da ste to vi iskreno shvatili i podržali. Motiv jedini naš kao predlagrača jeste da se pokuša, da šansa tim građanima, ljudima sa tog područja da pokušaju da zaustave negativne procese koji su katastrofalni do sada bili i prijete da to područje i ako životno, ostane zaista bez ljudi, što bi bila šteta prije svega za Crnu Goru, a naravno i za njih same. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Koleginica Jonica, odgovor na komentar. Izvolite.

SNEŽANA JONICA:

Gospodine Rastoder,

Mi smo se potpuno razumjeli. Radi se o mještanima mjesne zajednice Police u dijelu koji se odnosi na naselje Lješnica. Ono na što mi ukazujemo je činjenica da oni govore o granici. Ja ću je sada precizirati, zaista bi time razriješili dilemu, ako je to na takav način definisano, onda oni nemaju problema. To je od Turjaka, mjesta zvanog Kacuber, pa nadalje, vodotečinom rječice Vrbičanke sve do sastava sa rečicom Popčom kod mosta, onda rijekom Lješnicom do Bioče, gledano nizvodno, desna strana pripada Bihoru, a lijeva Polici. Dakle, to je ono na što ukazuju građani ovog područja. A ja samo podsjećam na činjenicu da uspostavljanjem ove prakse, primjenom po prvi put zakona u dijelu formiranja novih opština, moramo pažljivo uraditi sve na najkvalitetniji mogući način, da se ispoštuje volja, koja je toliko čekala, mještana Petnjice, da se time ne ugrozi volja onih koji smatraju da pripadaju ovom ili onom prostoru, ali da na taj način definišemo da li smo na pogrešan ili na dobar način utvrdili ovu proceduru, jer ste i vi u uvodnom izlaganju rekli da se definitivno radi o teškoj i komplikovanoj proceduri kojoj su bili izloženi mještani Petnjice. I do kraja priče, poslije godinu i po smo došli do onoga do šta smo mogli da imamo i onim jednim

amandmanom i kada smo posljednji put donosili ovaj zakon, a i kroz vaše prethodne inicijative.

Dakle, iz svega ovoga treba i da naučimo i kako dalje u procesu decentralizacije, kako dalje u odnosu na jasno iskazanu volju građana za izdvajanjem određenih područja.

S druge strane, kada govorimo o egalizacionom fondu i fiskalnoj decentralizaciji, ja samo podsjećam i sa žaljenjem konstatujem da ste i vi odbili moj predlog da na Odboru za politički sistem imamo kontrolno saslušanje ministra unutrašnjih poslova sa ciljem, ne da mi njega nešto propitujemo ili napadamo, nego da govorimo o analizi funkcionisanja lokalne samouprave u Crnoj Gori, jer je MUP i njegove komisije koje se bave lokalnom saupravom, konstatovao da su Zakonom o finansiranju lokalne samouprave utvrđena pojedina rješenja čija primjena pokazuje određene nedostatke koji usporavaju rad lokalne samouprave i njeno funkcionisanje. I mislim da je i danas prilika da o tome govorimo zato što je ovo dokument koji postoji, zato što je ovo dokument o kojem treba i ovdje da razgovaramo, jer smo kroz donošenje i jednog i drugog i ovog zakona odgovorni prema građanima i njihovom pravu na lokalnu samoupravu.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem, kolegice.

Sada možemo preći na raspravu.

Prvi prijavljeni diskutant je kolega Saša Pešić iz Demokratske partije socijalista. Izvolite.

Nakon kolege Pešića kolega Vasilije Lalošević iz Socijalističke narodne partije.

Izvolite, kolega Pešiću.

SAŠA PEŠIĆ:

Poštovani predsjedniče, cijenjeni kolegice i kolege, uvaženi građani Crne Gore,

Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore u formi koja je danas na dnevnom redu ovog uvaženog doma je dugo očekivan. To očekivanje je u pravcu želje nas predlagača iz Demokratske partije socijalista i Socijaldemokratske partije, vjerujem i velike većine ovdje prisutnih, a najviše mještana Petnjice da se Predlog zakona usvoji.

Tim činom bi se stekli uslovi za konstituisanje nove opštine na sjeveroistoku Crne Gore, preciznije rečeno Petnjici bi se vratio status opštine koji je ona izgubila davne 1957. godine.

Voljom vlasti iz tog vremena, tj. nedovoljno utemeljenom reformom lokalne samouprave, Opština Petnjica je, suprotno volji građana, ukinuta i administrativno pripojena tadašnjoj opštini Ivangrad. Strpljivo čekajući ove dane, predstavnici stanovništva sa tog područja, pojedinačno ili preko Odbora za vraćanje statusa opštine Petnjica, su upornim radom obezbijedili sprovođenje svih potrebnih aktivnosti u postupku predviđenim pravnom regulativom.

Formiranje opštine imaće opravdanje samo ako ona bude samoodrživa. Jedino takva ispuniće želje svojih žitelja koji su se plebisticarno izjasnili u njenu korist. Od buduće lokalne samouprave u Petnjici se očekuje da ona bude visoko profesionalna i organizovana tako da bude servis građana u pravom smislu te riječi. Dakle, bolji uslovi za život i intenzivniji razvoj tog kraja bila je osnovna vodilja lokalnog stanovništva svaki put kada se kretalo sa novom inicijativom. Stopa nezaposlenosti u tom kraju je jako velika, znatno iznad prosjeka u državi. Mladi ljudi, posebno oni sa višim i visokim obrazovanjem, u ovim uslovima, nazaposleni ne vide svoju perspektivu. Nezaposlenost je uglavnom bila glavni motiv za izraženu migraciju stanovništva. U inostranstvu su, prevashodno u zemlje zapadne Evrope, brojne generacije Petnjičana koji su tamo pošli trbuhom za kruhom. Tamo su za sebe i svoje porodice pronašli solidnu egzistenciju i, kao vrijedni ljudi, postali uvaženi u novim sredinama. Međutim, čežnja za zavičajem kod njih uvijek postoji.

Svjesni smo činjenice da se problem nezaposlenosti u Petnjici sa formiranjem opštine neće značajno poboljšati, posebno se to neće desiti u početku. Međutim, i mali broj novozaposlenih u lokalnoj administraciji će značiti početnu nadu za ostale koji će čekati nadu za ostale koji će čekati šansu da kroz očekivani brži razvoj tog kraja prema kome je priroda bila posebno darežljiva, kao i kroz otvaranje novih radnih mjesta i oni dobiju šansu za rad.

U materijalima u koje smo imali prilike da izvršimo uvid- Opština Petnjica - stanje i perspektive razvoja, autora gospodina Rifata Rastodera, Studija opravdanosti osnivanja opštine Petnjica, zapažam da je na jedan kvalitetan, precizan i detaljan način približen prostor, priroda i ljudi tehničkog kraja. Iz tog razloga smatram da ne treba da pričamo o tim pojedinostima, ali jedino želim da kroz par rečenica saopštim nešto o aktivnostima Elektroprivrede Crne Gore koja je preko Elektrodistribucije Berane u

posljednje vrijeme jako prisutna na tom prostoru, sa željom unapređenja kvaliteta isporučene električne energije.

Elektroprivreda Crne Gore, kao društveno odgovorno akcionarsko društvo u posljednje dvije decenije imala je značajno ulaganje u poboljšanje niskonaponske, visokonaponske mreže i elektroenergetskih objekata. 1997. godine puštena je u rad nova trafostanica 35 na .... kilovolti Berane 3 Jaštak, koja značajno doprinijela kvalitetu napajanja petnjičkog i poličkog kraja. Vrijednost te investicije je milion i 200 hiljada eura. U poslednih sedam godina investirano je u četiri nove distributivne trafo-stanice sa pripadajućim priključnim 10 kilovoltnim dalekovodom. Vrijednost tih investicija je blizu 130 hiljada eura. 2010. godiune izgrađen je novi 10-kilovoltni dalekovod Trpezi u dužini 9 km i vrijednost te kapitalne investicije je 180 hiljada eura. Nabranje izvršenih rekonstrukcija niskonaponske i visokonaponske mreže bi zaista dugo trajalo, te ću vas poštediti te priče.

Ako mogu da završim? Hvala vam.

Ono što moram naglasiti jeste činjenica da je u značajnom broju naših rekonstrukcija posebno na seoskom području postojala velika pomoć lokalnih mještana. Na kraju, zaist nemam dilemu da li treba podržati formiranje nove opštine u Petnjici. Vjerujem u bolji život stanovništva u tom kraju, vjerujem u pomoć svih, a posebno onih najbližih u prvom redu beranske lokalne samouprave, vjerujem u najdragocjeniju podršku, podršku naših centranih vlasti. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Perišiću.

Na red je kolega Lalošević, a onda da se pripremi kolega Duković.

VASILIJE LALOŠEVIĆ:

Hvala, predsjedniče.

Poštovane kolege, poštovani građani Crne Gore,

Tamo negdje polovinom 80-ih godina Evropu je zapljusnuo talas političkih reformi koji se kretao u pravcu decentralizacije. U tom kontekstu treba podsjetiti, mada je neko od govornika možda i napomenuo, da je 1985. godine usvojena i ta takozvana Povelja o lokalnoj samoupravi. Naravno, ta povelja predstavlja jedan od najznačajnijih stubova, prije svega, Evropske demokratizacije i centralizacije. Tako se govori o onom osnovnom uvodu da lokalna samouprava podrazumijeva pravo i osposobljenost vlasti da u granicama zakona reguliše i rukovodi znatnim dijelom javnih poslova na osnovu odgovornosti i u interesu lokalnog stanovništva. Upravo mi govorimo danas o interesu lokalnog stanovništva i o decentralizaciji. Imali smo priliku

da čujemo od kolega vrlo značajne argumente vezane za Petnjicu, imali smo prilike da čujemo vrlo značajne argumente vezane za Gusinje, imali smo prilike da dijelom čujemo i značajne argumente oko Malesije. U koliko se, naravno, slažete apostrofirao bih i neke oblasti o kojima smo govirili prošle godine i podnosili amandmane mi iz Socijalističke narodne partije, uzvažavanje i poštovanje svega ovog što smo čuli do sada vezano za ova tri dijela Crne Gore.

Naime, za obnovu statusa opštine Sutomore u mojoj opštini Bar, do sada je prikupljeno oko 1 300 potpisa građana. U skladu sa Zakonima o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore, ta barska mjesna zajednica je zvanično pokrenula inicijativu da se Sutomore proglašuje opštinom. Shodno proceduri nakon prikupljanja potpisa inicijatori su angažovali i takozvani ekspertske tim koji će po propisanoj metodologiji izraditi studiju opravdanosti izdvajanja Sutomora iz barske u samostalnu opštinu. Naravno, inicijatori ove ideje govorili su da ni po koju cijenu ne žele da idu kontrainteresima grada Bara. Oni su tu opravdanu potrebu građana Sutomora i tako napravili u toj prvobitnoj inicijalnoj ideji. Kazali su da Sutomore sa svim onim što ima, a podsjetiću vas da gotovo 3/4 barskog turističkog profita ubiraju upravo u toj Mjesnoj zajednici. Podsjetiću da Sutomore, Mišići, Đurmani, Nehaj imaju vrlo kvalitetna područja gdje turisti dolaze. Imaju veliki broj hotela, sjajne plaže, prema tome, postoji onaj dio o kojem su kolege govorile, taj finansijski pokazatelj i ekonomska opravdanost. Naravno, sav taj profit odlazi, generalno, centralnoj opštini, dakle našoj matičnoj Opštini Baru, ali realno, a to smo imali prilike da vidimo nakon nekih pokušaja privatizacije određenih djelova barske rivijere, kao kada je bilo riječi o Maljeviku, da veliki dio novca, a bilo je riječi oko 45 miliona evra, koje je trebalo ruski investitor da uloži. Na žalost, vema malo se odlilo ka Sutomoru, ako ne i ni malo, a sve ostalo išlo je u drugi dio opštine, dakle, u centralni Bar.

Naravno da je žiteljima Bara bila dobrodošla ta investicija, ali je trebalo nešto vratiti i u osnovnu Mjesnu zajednicu Sutomore koja je dala taj prelijepi prostor Maljevika. Inače, hadje malo istorije, govorili smo malo i o istoriji određenih mjesta, Sutomore je imalo opštinu punih 75 godina, zvala se Opština Spič. Ona je imala opštinu do 1906. godine i treba kazati da je Spič imao predsjednika opštine još krajem XIX vijeka, tamo negdje hiljadu osamsto i neke godine, koji je biran na tadašnjim demokratskim izborima. Dakle, ako ćemo malo istorije, da kažemo da pojedina područja Crne Gore, apsolutno imaju razloga da zahtijevaju, a sve u kontekstu ove decentralizacije Evropske povelje.

Hajde malo da pomenemo i Zetu, odnosno Golubovce. Mislim da bi to bila jedna od najbogatijih crnogorskih opština. Teritorijalnim razgraničenjem

sa Zetom, Podgorica bi ostala, dakle, to bi pripalo Zeti, odnosno Golubovcima bez Kombinata aluminijuma, plantaža, Nacionalnog parka Skadarsko jezero, brojnih koncesija na eksploataciju .. asfaltne baze, i samim tim omogućavalo finansijsku stabilnost toj budućoj opštini. Dakle, imamo razloga da isto to kažemo i za Malesiju, odnosno Tuze, koje imaju respektabilan potencijal. O Gusinju smo čuli da ima veoma moćnu Dijasporu. Ako hoćemo da pričamo o principima decentralizacije treba, naravno, ispoštovati zakonsku proceduru, napraviti elaboraciju, napraviti sve ono što su radile kolege vezano za Petnjicu, što se radi sada za Gusinje, što se radi za Malesiju, jednostavno pokušati da ispoštujemo volju građana koji samo traže da se ta decentralizacija najzad i primijeni.

Izvinjavam se, predsjedniče, ako mi dozvolite sad ću malo i do vaše opštine skoknuti. Postoji i mjesni centar Radanovići, odnosno Grbalj. Donji Grbalj izlazi na more i tu su veoma atraktivna naselja Bigova, Žukovica, Trsteno, Jaz, sa druge strane imamo Gornji Grbalj koji čine sela koja se nalaze iznad magistralnog puta koji presjeca ovo područje i to je vrlo finansijski i ekonomski moćan i bogat kraj, tako da i tu postoji mogućnost u koliko dođe do ekonomske elaboracije, da se podnese ova inicijativa. Završavam sa Petrovcem, odnosno Paštrovićima, ako vi sami sagledate činjenicu da imate Petrovac, da imate Bečiće, da imate Reževiće, da imate veliki dio prelijepa paštrovske obale i mjesta uz obalu, onda i tu objektivno imamo mogućnost da napravimo ekonomski elaborat i da omogućimo građanima i tih mjesnih zajednica i žiteljima tih krajeva Crne Gore da se i oni izjasne u prilog decentralizaciji, odnosno formiranju svojih opština. Hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Mislim da je Venecija imala prvi Ustav 1192. godine i do 1798. je bila Republika, sad nema ni republiku ni Ustav. Znači, ni tih šest, sedam vjekova nije bilo dovoljno da ima sada državu, a bila je ustavna republika, bila je prva ustavna republika.

Najavio sam kolegu Dukovića, posle njega ako bude koleginica Jasavić tu, mislim da je ona prijavljena.

Izvolite, kolega Dukoviću.

HALIL DUKOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine predsjedniče.

Dame i gospodo poslanici, uvaženi građani,

Ono što bih na samom početku izlaganja rekao da će poslanici Demokratske partije socijalista u ovom domu podržati Predlog izmjena i

dopuna Zakona o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore, odnosno formiranje nove Opštine Petnjica, pa bih i u ime Kluba Demokratske partije socijalista svim građanima tog područja čestitao i formiranje nove Opštine Petnjica.

Naravno, razlog formiranja novih opština jeste da se nivo usluga koje opština pruža građanima podigne na jedan veći nivo, a što samim tim znači da i kvalitet života bude bolji. Naravno, to je i suština formiranja novih opština, a i normalno je očekivati da ako već stvaramo, formiramo nešto novo da to novo bude bolje od onog što je do sada bilo. Ako to nije slučaj onda je pitanje da li se nalazimo na pravom putu. Na kakvom putu se ovdje nalazimo zaisigurno najbolje govori elaborat koji je urađen u vezi Opštine Petnjica iz koga možemo slobodno reći da je to ipak kraj koji je bogat prirodnim resursima koji mogu biti inicijator razvoja ovog rada, ovog područja, a takođe da je glavna profesija s kojom se mještani bave poljoprivreda, kojauz jednu dobru plansku proizvodnju može doprinijeti sigurno i kvalitetnijem i bogatijem životu na tom području.

Naravno, ne treba zaboraviti da svaki početak predstavlja i jedan problem i da naravno, biće problema u samom funkcionisanju, u početku funkcionisanja, ali ne treba zaboraviti da je to vrlo odgovoran, vrlo ozbiljan posao, a isto tako vjerujem da će i buduća opština, nova Opština Petnjica imati punu podršku kako Opštine Berane tako i Vlade Crne Gore.

Naravno, ono što se još iz elaborata može vidjeti da Petnjičani formiranjem nove opštine žele da riješe dva svoja problema. Prije svega bolji kvalitet života i veći nivo usluga koje će imati građani, ali drugi jedan današnji problem koji je evidentan na tom području, a to jeste da koliko mogu spriječe iseljavanje koje je evidentno na tom području. Naravno, ovo napominjem zbog toga što i Petnjica nije jedino mjesto koje je suočeno sa iseljavanjem stanovništva, maltene većina mjesta u Crnoj Gori posebno na sjeveru Crne Gore je suočeno sa ovim problemom. Ali, ono što je bitno istaći jeste, da posebno sredine sa manjinskim narodom su baš sredine u kojima je iseljavanje i najviše prisutno. Zbog toga kada su u pitanju i ove sredine, prema ovim sredinama svi mi moramo imati i poseban senzibilitet. Za primjer mogu uzeti sredinu iz koje ja dolazim, primjer gradske Opštine Tuzi koja danas broji oko 13 hiljada stanovnika, a još jedna gradska Opština Tuzi ili Malesija živi i radi danas van Crne Gore. Kada sam već spomenuo Tuzi, takođe, još jedna činjenica koja nas veže za budućom Opštinom Petnjica jeste da se i mi nalazimo u procesu reorganizacije, odnosno formiranje samostalne Opštine Tuzi, mada uvijek kažem da se Tuzi nalaze u povlašćenom položaju, a što naravno, iziskuje i našu dodatnu odgovornost i ozbiljnost u ovom procesu.

Kad kažem u povlašćenom položaju, sigurno mislim na sledeće činjenice.

Prvo, Tuzi jesu sastavni dio sada Glavnog grada, lijepo je biti dio Glavnog grada, odnosno Podgorice. Podgorica je ipak centar Crne Gore i reprezent države.

Drugo, geografska blizina Tuzi i Podgorice uslovia je razvijanje određenih veza koje su se samo vremenom razvijale.

Treće, velike su investicije koje je Glavni grad uradio na području gradske Opštine Tuzi, tako da mi danas u Tuzima imamo mjesni centar čijoj infrastrukturi mogu pozavidjeti mnogo veće opštine danas u Crnoj Gori, a takođe, nemamo ni mjesta u cijeloj gradskoj opštini gdje nešto nije investirano što je sigurno doprinijelo i boljem kvalitetu života na tim područjima. I ono što je možda i najglavnije i suština priče, novim Zakonom o glavnom gradu stvorena je, formirana gradska opština, time i sami gradski Parlament gradske Opštine Tuzi u uprave, tako da mi imamo maltene svu potrebnu strukturu za formiranje samostalne opštine. Moliću samo za još malo vremena ako može.

Zbog svih ovih činjenica ozbiljnost posla u koji smo ušli sigurno zahtijeva i dodatni naš angažman. Poznato je javnosti da u septembru ove godine će se građani referendumom izjasniti u kakvoj opštini žele da žive. Da li je to samostalna opština ili je to neki novi vid organizacije zajednice sa Glavnim gradom, jedino pravo o tome imaju da odluče građani na referendumu, i u prcesu smo izrade elaborata kao ključnog dokumenta koji će nam ukazati na to kakva nas sutra opština očekuje. Na tenderu je posao za izradu elaborata dobila jedna firma Investment consultnig, i za čiju izradu iz budžeta Glavnog grada izdvojeno 15 hiljada eura koja ima i potrebne stručne kvalitete da nam na jedan kvalitetan način prezentuje sve one kapacitete kojima gradska Opština Tuzi, odnosno sutra buduća Opština Tuzi raspolaže.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam.

Imate još jedan komentar, pa će biti prilike.

Biće prilike, imate komentar.

Kolega Kaluđerović je htio komentar, relacija Glavni grad-gradska opština.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Hvala Vam, gospodine predsjedniče.

Kolega Dukoviću, Vi i javnost zna stav SNP-a odavno, da mi i podržavamo da Tuzi budu samostalna opština, kao što smo prije toga rekli da podržavamo da i Zeta bude samostalna opština, i još jedan broj sredina, o tome ću ako budem bio u prilici da dobijem pravo na diskusiju, nešto duže reći. Ali, pomenuli ste septembar i referendum za gradsku Opštinu Tuzi. Kolega Dukoviću, korektno je i obaveza je i Vaša i moja, da javnost obavijestimo da to što je Skupština Glavnog grada većnom glasova od strane DPS-a i na predlog aktuelnog gradonačelnika, učinila je golo bezakonje, potpuno nepoštovanje procedure predviđene Zakonom o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore. Dakle, zaključkom su rekli, referendum konsultativni za samostalnu Opštinu Tuzi održaće se najkasnije u septembru mjesecu. A istovremeno na istoj sjednici su se bavili informacijom šta je učinjeno u pogledu izrade studije opravdanosti i ispunjavanju uslova da to područje dobije status samostalne opštine. To jedno sa drugim ne ide, ako neko korektno realizuje. Znači, potpuno je jasna činjenica da je Skupština Glavnog grada sa tom tačkom dnevnog reda išla mjesec dana prije predsjedničkih izbora, i da je DPS po svaku cijenu želio da pošalje poruku javnosti i posebno biračkom tijelu gradske Opštine Tuzi da kaže, imaćete referendum, zaboravite na to da smo vam ga obećali 10 dana prije referenduma o državno pravnom statusu u maju mjesecu 2006. i da ćete ga organizovati šest mjeseci kasnije, pa je prošlo sedam godina, a sada opet na nezakonit način nudite građanima gradske Opštine Tuzi obmanu, da će se to desiti najkasnije do septembra.

Dakle, evo, držimo vas za riječ. Mi podržavamo da se realizuje referendum i do septembra, ali tražimo da sve to ide u proceduri kako je to inače zakonom predviđeno, i da se naravno, vodi računa da se ne čini politizacija kakva se inače čini u vezi sa ovim pitanjima kada to zaista ne bi smjelo da se čini. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Vidim da ideja o samostalnosti zavlada ovim Parlamentom, samo ne drgžave nego opština, što je pomak.

Mislim da bi bolje bilo da je država samostalna, da opština malo bolje promišljamo svi zajedno.

Izvolite.

HALIL DUKOVIĆ:

Zahvaljujemo, gospodine Kaluđeroviću na brizi oko Opštine Tuzi. Poznato nam je kakvu brigu SNP ima u odnosu na Tuzi, ali ono što ću Vas upoznati da postoji ...

/upadica Velizara Kaluđerovića/

Reći ću Vam.

Poznato je da vlast u Tuzima drže tri partije. Demokratska partija su koalicija tri partije, Demokratska partija socijalista, Demokratska unija i Bošnjačka stranka. Postoji sporazum između predsjednika Đukanovića i tadašnjeg predsjednika Demokratske unije Albanaca, da će se za vrijeme četvorogodišnjeg mandata, znači, do 2014. godine održati taj referendum.

Znači, mi smo prije nego što je istekao taj rok, organizujemo taj referendum. U septembar, pošto nas stalno optužujete da mi nešto radimo pred izbore, u septembar valjda nemamo nikakvih izbora.

/Upadica poslanika Kaluđerovića /

Jeste li sigurni vi da ima u oktobru? Pa ja ne znam onda kako vi možete, ali jedna činjenica da ih organizujemo kad nemamo nikakvih planiranih da bi građani, jer ne organizujemo zbog nikakvih izbora, niti ikakvih političkih stavova ili dobiti, referendum, već da građani samostalno ispolje na demokratski način svoju volju i iskažu u kakvoj opštini žele da žive.

Nama je kao odgovornim političarima, da i sve činjenice iz toga šta ih očekuje sutra kao samostalna opština, ustvari šta dobijaju, šta mogu izgubiti, šta je dobro, a šta manje dobro u samostalnoj opštini, prije toga izložimo. I zbog toga je i izrada elaborata uzeta kao jedan vrlo ozbiljan problem, i nije rađena bilo kako, već je 15 hiljada iz budžeta Glavnog grada izdvojeno, i sa jednom renimiranom firmom koja treba da radi taj elaborat koji će pokazati građanima. Mi ćemo prezentovati taj elaborat građanima i na osnovu toga neka svaki građanin odluči u kakvoj opštini želi da živi shodno svojim ubjeđenjima i naravno, svaki građanin će preuzeti dio odgovornosti za budući status opštine. Nama kao odgovornim političarima samo ostaje, da ono što iskažu građani na referendumu mi sprovedemo u djelo.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ako je vjerovati statistici, građani iz opština uglavnom žele da žive u njujorškoj opštini.

Kolega Abazović je takođe, htio u ime Kluba Pozitivne da Vam da komentar, pa ćete Vi odgovoriti dodatno.

Govorimo o zajedničkoj brizi, da gubimo ono što je najvažnije državi, a to su ljudi.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Ja sam isto pobornik da je dobro, zadovoljan sam što ove ideje oko formiranja novih opština dobijaju sve više na značaju. Imamo, jednostavno, tendenciju stvaranja tog što većeg konsenzusa oko toga, ali stvarno ne mogu da se pomirim sa nekim stvarima o kojima smo čuli ovdje. Doktore Vi znate mnogo bolju situaciju od mene u Opštini Malesija i u opšte ne treba ja sad građane Malesije nešto da ubjedjujem da kao ja branim njihove interese, a Vi ih ne branite, ali isto tako ne mogu da dozvolim da se neke stvari jednostavno zaborave ili ne apostrofiraju. Vi opstruirate, vaša partija, ne mislim na vas lično naravno, Vi opstruirate proces dobijanja opštine 24 godine. Vi apostrofirate, Vi ste direktni krivci, direktno nosite odgovornost, funkcionalnu odgovornost za to što imamo toliko iseljenika u Njujorku. Pa nije niko pobjegao od dobroga. Koliko puta ste obećali referendum doktore, koliko puta ste obećali opštinu? Recite, pa ja znam, da će do opštine doći nekad, doći će ako ne dođe u septembru, doći će ne znam za dvije godine, za pet nije bitno, ali nije to dobar princip. Ne možemo mi da postavljamo obećanja u nedogled, mislim da to nije lijepo, izbori ne završavaju nikad, hoće li biti u novembru, možda neće, biće u maju. Šta ima veze? Vi ćete reći mi smo vama donijeli opštinu, a Vi nama kažete hvala. Mi Vama da kažemo hvala što nas opstruirate čitavo vrijeme, a da dobijemo nešto što je pravo građana toga područja i pri tom sproveli, ponavljam, politički inženjering i promjenu demokratske strukture. Tako da je upitno i da li će proći referendum. Upitno i zbog toga Vi sada apostrofirate na referendum, jer postoji.

Gospodine Vukčeviću, ovo su manje opasne teze od onih što Vi iznosite po odborima. Molim Vas slobodno se javite na komentar ili recite što imate opasne teze, nemojte Vi da se bojite mene. Ovo je građanska država uopšte nije sporno, apsolutno ne treba miješati. Vi to radite, Vi to radite vrlo uspješno 24 godine.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Abazoviću, hoćemo li se čuti?

Nemamo potrebe da se, nema ne nego, ođe ne postoji ne nego, nego postoji red. Opasne teze trebaju da se kaže ovdje, a ne neđe drugo.

Kolega Vukoviću, ugasio sam mikrofone i sada ćemo stati sa tom pričom.

Znači, kolega Vukoviću, molim vas, vi ste doajen ovog Parlamenta, a ako ne možemo ovdje da slušamo ne moramo da čujemo, a moramo da slušamo. Molim vas, vi ste doajen, a kolega najmlađi poslanik. Daću vašem

predsjedniku kluba pošto on može i da čuje i sluša, ali kada završi kolega, samo da završi kolega Abazović, svi će imati pravo, samo red. Nema potrebe da se govori iz klupa. Nije tema baš toliko žestoka. Mislim da imamo potrebu da svi zajedno promišljamo ovu stvar na duži rok. Viđećemo efekte koji će se desiti formiranjem opština. Ozbiljne države ne prave analizu što je to donijelo, što je ponijelo, pa onda su spremne da vide da li je to dobro ili nije, hoće li to vratiti ljude viđećemo, hoće li donijet investicije viđećemo, pa ćemo razmišljati za deset godina ponovo, ali bitno da danas to uradimo u mirnoj atmosferi.

Kolega Abazoviću, završićete. Bilo je petnaest- dvadeset sekundi ali nije problem.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Gospodine predsjedniče, ja mislim da nema nikakvog razloga za tenzije, a nema razloga ni da mi se dobacuje niti da mi se pripisuje nešto što nijesam rekao. I nemojte građansku državu da branite od mene, od Dritana Abazovića niko ne treba da brani građansku državu. To je prva teza. Druga teza, nastavljam vrlo odgovorno sam rekao to što sam rekao i to je tačno i imam za to potvrdu, jednostavno mogu da to elaboriram i da završim sa kolegom Dukovićem na čije sam se izlaganje javio. Moja intervencija je bila u pravcu da mi je žao što su vaša obećanja beskonačna i ona će proizvesti opštinu. Vidjećemo kakve će efekte dati.

Hvala i vama, predsjedniče.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Kolega Simoviću, izvolite.

MILUTIN SIMOVIĆ:

Da se složim sa vama evo mjesto u kom treba da imamo kondicije i da saslušamo, ali i mjesto u kojem mislim da nema potrebe da snagu svoje argumentacije iskazujemo u visinom tona i pokazanim prstom prema najjačem klubvu u ovom Parlamentu. Molio bih samo da to imamo u vidu jer ako bi visinom tona mjerili argumentaciju i ako bi to napravili paralelu koja je negdje prije desetak godina napravljena u ovom domu, ali otom potom onda bi u nekom carstvu drugom neki prestavnici tog carstva važili za najmudrije i najhrabrije u tom carstvu.

Dakle, molim bez visokih tonova i molim bez prsta prema našem klubu. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Skoro sam saznao dobićete riječ, nebi volio da postanemo Indijski Parlament, u Indijskom Parlamentu poslanici su vrlo glasni jer to traži njihovi birači, ako nije najglasniji nije najbolji, pošto mi to nemamo u svojoj tradiciji kod nas nije najglasni najbolji, niti to traže naši birači i mislim da možemo normalno komunikacijom da ostanemo na sreću Crnogorski, a ne Indijski Parlament.

Kolega Perić. Povreda Poslovnika, izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Preceduralno u smislu da ja razumijem da su ove teme neprijatne DPS-u, i da izazivaju nervozu i dobacivanje iz klupa, ali mi ovdje imamo jednu konstatnu tendenciju ton, rečnik koji nije uvredljiv po bilo koga je osnovna izražajna sposobnost poslanika, i ako ćemo mi ići do te granice da opstrujišemo način izražavanja sadržaj govora koji nije uvredljiv i prst koji nije pokazivan ja zaista mislim da mi u značajnom mjeri zakidamo nešto što je parlametalizam i pozivam malo kolege iz DPS-a ,da prošire svoju demokratski kapacitet 24 godine na vlasti uzrokuje tako je, uzrokuje i malo očigledno spušten prag tolerancije. Znači samo da razumijete mi kakvi god da smo mi predstavljamo glas naroda, kakvi god da smo, jasno je da Vam se oni ne dopadaju, ali molim Vas ne zakidajte pravo poslaniku da govori na način na koji on smatra da treba. I ponavljam nije uperen prst. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Razjasnili smo se. Kolega Duković, ja mislim da će to na najbolji način završiti.

Izvolite.

HALIL DUKOVIĆ:

Zahvaljujem.

Naravno, gospodin Abazović, iznio nijesu tačne činjenice, ja ću ga samo upoznati da je i na području Malesije iseljavanje počelo već početkom pedesetih godina, posjetiću Vas da onda na vlasti nije bio DPS, da su najveća iseljavanja rađena šezdesetih-osamdesetih godina, znate da pojedinci koji su otišli tamo su povukli cijelu porodicu tamo, tako da mi danas u Malesiji imamo mjesta gdje nemamo skoro ni jednog jedinog stanovnika, znači, DPS taj koji je tjerao na iseljništvo bilo koga iz Malesije već su druge

okolnosti da ne ulazimo u tu diskusiju. Prema tome, jer me čudi vaša konstatacija da je DPS glavni krivac.

Druga konstatacija koju ste iznijeli a koja je takođe ne stoji da smo mi promijenili etničku strukturu, naravno ponavlja se priča onih Albanskih nacionalnosti sa naše teritorije koje tvrde da smo sa stvaranje Karabuškoga polja promijenili etničku strukturu to apsolutno nije tačno, napomenuću vas da svi koji su došli da žive u Karabuškom polju su placeve kupili od mještana tu za svoj novac. Znači, nijesu nigdje nikoga uzurpirali, ako Vi mislite da mi trebamo prodavati placeve na nacionalnoj osnovi i pitati da li je neko ove nacionalnosti pa tamo kod svoje nacionalnosti može kupiti plac, ja onda sam biću i jesam u uvijek ću biti protiv tog stava. Znači, svi oni koji su došli i žive u Karabuškom polju došli su zarađeni svojim novcem, kupovinom placa koji su prodali mještani čije to. Prema tome, nikakva teorija o bilo kakvoj promjeni strukture nacionalne ne može biti i naravno treća konstatacija koju ste iznijeli da ćemo mi da se hvalimo da smo donijeli opštinu, ona čak po najmanje stoji, i vi znate da su Albanske partije još uvijek izbore pokrećali, jedna vam je inicijativa već u skupštinskoj proceduri za formiranje opštine Tuzi. Mi nikad to radili nijesmo. Sve odluke koje smo donijeli, donijeli smo na Skupštini Gradske opštine. Odluku o elaboratu donijeli smo svi predsjednici klubova, znači u radnom tijelu u Gradskoj opštini. Znači ne donosimo opštinu da bi se DPS hvalio da je donio, ne nego za dobro građana i zbog građana, ni zbog čega drugog. Prema tome, čudi me od vas da iznosite neke konstatacije za koje čak, siguran sam, i vi lično znate da nijesu tačne. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ušli smo u posljednji sat rasprave, imamo još devet prijavljenih, tako da se vraćamo u redosljed, najavljena je koleginica Jasavić, a da se pripremi Tarzan Milošević, ako je tu. Idemo redom.

Izvolite, koleginice.

AZRA JASAVIĆ:

Zahvaljujem.

Uvaženi predsjedniče, uvažene kolege, poštovani građani,

Želim kratko da se zahvalim građanima Petnjice što su opstali i što su pokazali iskonsku vrijednost i trajanje jednog naroda. Radi ispravljanja istorijske nepravde koja je počinjena Petnjici, kao što smo i rekli, Pozitivna će podržati ovaj zakon. Petnjica je imala status opštine do 1957. godine. Tada je imala preko 10.000 stanovnika. Kada ste vi iz DPS-a došli na vlast, ona je imala 10.000 stanovnika. Danas ona ima 6.000 stanovnika. Da li to vas kao najjaču partiju zabrinjava? Smatram da ne. Zašto ovo tvrdim? Zato

što ste upravo vi zaustavljali sve inicijative da Petnjica dobije status opštine. Vi ste upravo 1990. godine zaustavili inicijativu Stranke demokratske akcije jer nijeste željeli da Petnjica dobije status opštine. Upravo ste vi u brutalnoj akciji "Lim" zgazili legitimnu partiju Stranku demokratske akcije i na taj način ste bacili bošnjački narod na koljena. Tada ste uz pomoć pomoćnika iz okruženja Jovice Stanišića i domaćih saradnika Bojovića, Vladimira Šušovića, Milana Radovića i ministra pravde Filipa Vujanovića zgazili dostojanstvo bošnjačkog naroda. Bošnjaci vam to nijesu zaboravili jer pamte dobro kao što pamte i zlo. Upravo tada dolazi do iseljavanja stanovnika Petnjice.

Na posljednjim izborima Bošnjaci su vam pokazali da znaju da vi nijeste budućnost Crne Gore i da ne možete Crnu Goru učiniti građanskom. Napokon Bošnjaci nijesu na koljenima pred vama. Oni nijesu podržali za predsjednika Filipa Vujanovića koji je kao ministar pravde učestvovao u gaženju dostojanstva bošnjačkog naroda. Da se Filip Vujanović nije pokajao najbolji je dokaz činjenica da je upravo on 2008. godine predložio za člana Tužilačkog savjeta Vladimira Šušovića bivšeg državnog tužioca koji je bio tužilac u vrijeme kada se Bošnjacima desila Bukovica, Štrpci, akcija "Lim" i deportacija. Bošnjaci su vam na posljednjim izborima pokazali da ne žele vazalski odnos sa Demokratskom partijom socijalista već da žele čisto partnerske odnose zasnovane na opštim, a ne ličnim partikularnim interesima. Dok ste vi iz Demokratske partije na vlasti u ovom sastavu u kome ste sada, Crna Gora će biti zemlja u kojoj sunce ne grije, kako bi rekao Ibrahim Čikić. Nadam se da će zahvaljujući zalaganjima kolega iz Socijaldemokratske partije, kao i vašim javnim pokajanjem ovaj zakon biti izglasan. Nakon dobijanja opštine Petnjice vi, gospodo iz DPS-a, u Berana, u Petnjici, u kompletnoj Crnoj Gori kao maratonci u gušenju slobodne Crne Gore trčaćete svoj posljednji krug u vršenju apsolutne vlasti. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Komentar u ime Kluba. Kolega Vuković. Izvolite.

MIODRAG VUKOVIĆ:

Ovo je vrlo osjetljivo. Ili treba biti svjedok tih vremena, ili pročitati pravu literaturu koja ukazuje na to. Dolaziti do spoznaja na osnovu političkih pamfleta to nije moj manir i nemam razloga da sa tim polemishem.

Gospođo Jasavić, znate li da je Petnjica u jednom trenutku trebalo da ostane bez ijednog Bošnjaka? Ne znate. To vam niko nije rekao ni iz SDA i nadolazeće Pozitivne, a 1999. godine, ovdje sjedi svjedok, kada je

kompletna Petnjica spakovala kofere, svi Bošnjaci iz Petnjice zbog politika onih koji su i tada bili protiv politike DPS-a da napušte Petnjicu i da idu za Sarajevo, 1999. i 2000. godine Rifat Rastoder i Miško Vuković i još neki iz DPS-a su držali govor Petnjičarima i molili ih govoreći im ovo je vaša Crna Gora, ako vi odete, a nas ostavite nema Crne Gore. Ostali su na našu riječ. Vi to ne znate, vi to ne uvažavate. Mi smo se posvađali sa Petnjičarima, vi nas svađate sa Bošnjacima.

Znate li šta je bilo sa svatovima koji su išli 90-ih godina prema Tuzima da iseles Malesiju od Albanaca? Isto ljudi učeni, edukovani na nekim politikama koji stanuju u ovom parlamentu, a koji nama spočitavaju da smo mi u svađi sa Albancima i da ih kupujemo. Znate li da smo mi odvezivali čovjeka od 87 godina koga je vezao sedmi bataljon? Znate li čija je to vojna formacija bila? Ne znate za to. Sedmi bataljon u Ulcinju, gospodine Abazoviću, zato to pričam, vi to znate, vaš otac će vam reći, vi ste mlad čovjek, možda to ne znate, ali ja znam, sjećam se toga, katastrofe kada Albanci nijesu smjeli da progovore, vezali su za drvo čovjeka od 87 godina, starca, prvog čovjeka jednog sela da bi pokazali Albancima kako treba da se ponašaju. Mi smo smogli snage da odemo da ga odvezemo i da kažemo - ostaćete ođe, ovo je vaša zemlja. Toliko mi iz DPS-a.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Odgovor na komentar. Koleginica Jasavić.

AZRA JASAVIĆ:

Zahvaljujem.

Kao što sam i rekla, Bošnjaci pamte i dobro i zlo. Bošnjaci znaju šta je pokajanje. Bošnjaci podržavaju vaše pokajanje, ali Bošnjaci neće vazalni odnos koji vi hoćete da imate sa njima vršeći vlast, manipulišući sa manjinama. Bošnjaci hoće jasan partnerski odnos gdje se stvari vrlo jasno postave i gdje se možemo odrediti prema pitanju poštovanja, ukoliko vi poštujete sve ono što jesu svi ostali u Crnoj Gori koliko ni ostali u Crnoj Gori poštuju Demokratsku partiju socijalista. Ne govori se lično o vama, gospodine Vukoviću, o vama nije riječ. Riječ je o onima koji su 90-ih godina vrlo uspješno sprovodili akciju etničkog čišćenja teritorije Crne Gore.

Podaci koji ukazuju, koje je pomenuo uvaženi predsjednik Skupštine, kao i veliki broj poslanika, da je preko 60.000 ljudi iz opština koje pominjemo van Crne Gore dovoljno ukazuju koliko dugo nijeste bili svjesni činjenice što činite. Bogu hvala da ste konačno shvatili 1999. godine, uz pomoć najčestitijih pravoslavnih bisera Crne Gore koji su čuvali čast i čojstvo Crnoj

Gori, a to nijesu bili ljudi iz Demokratske partije socijalista, to su bili ljudi iz Liberalnog saveza i Socijaldemokratske partije. To su bili ljudi u liku Slavka Perovića i Žarka Rakčevića, isti oni ljudi koji danas od ove vlasti apsolutno doživljavaju diskriminaciju jer su svjedoci vremena u kome vi nijeste znali što činite. Ako tražite oprost, oprost će vam se dati, ali naša politička borba Pozitivne za stvaranjem građanske države na zdravim osnovama podrazumijeva da ćemo mi biti jedini garant građanske Crne Gore zajedno sa onim snagama koje se 1990. godine stajali na pozicijama građanske čestite i časne Crne Gore i dokazali da Crna Gora nije viteška samo u literaturi već da je ona istinski i stvarno viteška jer oni koji su bili crnogorski vitezovi branili su manjine 90-ih dok ste ih vi nazivali ustašama. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Izvolite po proceduri, ako je vrijeđanje recite mi što je bila uvreda. Samo izvolite. Spreman sam da dam riječ da vidim šta je bila uvreda. Ako nije negativno ne može. Hvala.

Idemo dalje. Kolega Nimanbegu ima komentar na izlaganje kolegince Jasavić. Nadam se da je oponiranje.

GENCI NIMANBEGU:

Predsjedniče Krivokapiću, mislim na komentar na dio izlaganja kolegince Jasavić i želim komentarisati gospodina Vukovića. Ovo nije oponiranje, ovdje su pomenute i manjine. Želio bih i zbog nas i zbog javnosti iskomentarisati to.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Vi imate pravo na raspravu, onda to možete uraditi bez ikakvih polemika. Da preciziramo, na izlaganje kolegince Jasavić ako ćete nešto oponirati, ako ćete podržavati to ne može.

GENCI NIMANBEGU:

Gospodine Krivokapiću, molim vas da mi dozvolite vrijeme, ja ću ga koristiti, ako vam se ne sviđa možete prekinuti moje izlaganje.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Slažemo se potpuno, samo da vas upozorim. Kolegu Vukovića ne možete komentarisati, daću mu repliku. Nije bilo negativno po vas, pohvalio je vas i vašeg borca. Izvolite.

GENCI NIMANBEGU:

Gospodine Krivokapiću, da doprinesem raspravi u ovom domu i možda rukovođenju sjednice. U mom prvom obraćanju Skupštini Crne Gore 2009. godine, jasno sam rekao u obraćanju tada kandidatu za predsjednika Vlade koji je i danas predsjednik Vlade, obraćao se javnosti da su Albanci u Crnoj Gori u sjenci odnosa između Srba i Crnogoraca. Ovih 20-ak godina mi se tako i osjećamo i naša prava su i dalje pod tom sjenkom. Želim istaći da, pošto je koleginica Jasavić rekla o manipulacijama sa manjinama, u ime moje stranke Forca moram reći da mi na to ne pristajemo i ne želimo da gospođa Jasavić poredi našu partiju sa možda nekim ranijim albanskim partijama koje su bile u ovom domu. Mi imamo jasne političke stavove i mi smo sklopili koaliciju i sa DPS-om i sa SDP-om za budućnost. Za ono što je bilo u prošlosti sigurno da ne zaboravljamo, ali se sigurno ne osjećamo nikom dužni. Naše stanovništvo je iseljavano iz Crne Gore, izašlo je ne od dobra, od lošega. Mi smo, ako i DPS misli da smo dužni kao Albanci nešto Crnoj Gori, mi smo to vraćali i vratili smo, i građanskim razumom, i stavom, i glasanjem u lošim momentima i za referendum. Nadam se da je u Crnoj Gori konačno vrijeme da se mi hipoteke 90-ih manemo i te priče da se manemo.

To je bio moj komentar. Ako mislite da nije bio u redu, vi recite.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ne, bio je potpuno koristan, rekao bih. Prvo, mislim da nijedan narod ne duguje ništa ovoj Crnoj Gori.

Hvala, kolega Nimanbegu, sve je bilo ok, a koleginica ima pravo na odgovor.

AZRA JASAVIĆ:

Zahvaljujem.

Žao mi je što je kolega shvatio da se to odnosi na partiju ili bilo koju partiju koja participira u parlamentarnom životu ili van njega u Crnoj Gori. To se odnosilo na odnos Demokratske partije socijalista prema manjinama u kontinuitetu u dvadesettrogodišnjoj vladavini te partije. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Husnija Šabović, iako je kolega Milošević stigao. Izvolite.

HUSNIJA ŠABOVIĆ:

Hvala, gospodine predsjedniče.

Poštovane kolege poslanici, Predlog izmjena Zakona o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore podrazumijeva konačno donošenje odluke o povraćaju građanima mjesnog centra Petnjica statusa opštine. Vrijeme je pokazalo da je ovoj nekadašnjoj opštini gubljenjem statusa opštine sve išlo na štetu, što pokazuju svi pokazatelji u elaboratu o opravdanosti inicijative za povraćaj statusa opštine, a što su i potvrdili danas svi diskutanti.

Svaka priča do danas o ovom pitanju je samo pokušaj da se kroz ovo pitanje sebi ili svojoj partiji napravi neki politički profit, a građanima bilo Petnjice, Gusinja ili neke treće sigurno šteta. Tek nakon donošenja Zakona o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore iz 2011. godine stvorili su se uslovi da u zakonom propisanoj proceduri svi zahtjevi i sve inicijative nađu svoje mjesto i dobiju svoj odgovor od nadležnih državnih organa, što inicijativa Petnjičana danas i doživljava gotovo u završnoj fazi. Za stvaranje normativnih pretpostavki za ovakvu proceduru, posebnu zaslugu ima potpredsjednik Demokratske partije socijalista, tada potpredsjednik Vlade za politički sistem, gospodin Svetozar Marović obećanjem građanima mjesnog centra Gusinje da će dati svoj doprinos u njihovim naporima za povraćaj statusa opštine Gusinje. Vjerujem da će Opština Berane, a posebno Vlada Crne Gore dati doprinos u stvaranju optimalnih uslova za normalno funkcionisanje buduće opštine Petnjica.

Posebna odgovornost leži na ovaj zakonodavni dom koji donoseći svoje odluke bilo kroz donošenje budžeta, bilo kroz usvajanje različitih programa reformi resornih ministarstava, a sve u cilju normalnog puta harmonizacije standarda našeg zakonodavstva sa standardima Evrope. Uzeću za primjer, ne mogu se na ovom putu primjenjivati isti standardi za Opštinu Budva i, recimo, sutra novu opštinu Petnjica. Građanima Petnjice iskreno želim uspješan povratak statusa opštine, povratak raseljenih i bolji i kvalitetniji život.

Demokratska partija socijalista u Plavu je inicijativi Gusinje davala i daje puni doprinos. Mi to činimo pod sredstvom naše Vlade koja je u nekoliko proteklih godina stvorila optimalne uslove kako bi sutra mjesni centar Gusinje na tom putu za povraćaj imao što kvalitetnije uslove. Znači, ovih dana se završava moderna saobraćajnica u susret putu preko Albanije teška dva i po miliona eura. Napravili smo Dom kulture, napravljeno je nekoliko modernih ulica, ovo ljeto počinje gradnja sportske sale zajedno sa gusinjskom dijasporom gradimo centar buduće opštine tako da na ovaj način stvaramo realne pretpostavke. Takođe smo kao partija na proteklom

referendumu, za razliku od nekih drugih koji ovdje svojim demagoškim istupima žele da profitiraju, mi dali puni doprinos na tom referendumu i to građani mjesnog centra znaju i cijene.

Iznenaduju me diskusije nekih diskutanata, žao mi je da ovdje nema kolegince Jasavić. Prema njoj imam ozbiljan i porodičan odnos i obavezu da imamo mjeru riječi. Ono što je izrekla da je Demokratska partija solijalista niz godina obećavala, a ništa nije radila. Nije mogla jer je Demokratska partija socijalista sigurno željela da se napravi normativna procedura, što je danas i gotovo. Priču o Demokratskoj partiji socijalista u proteklim vremenima tako teških riječi, nadam se da će čuti, gotovo je nazvala i mene kao pripadnika ove partije zločinačkom partijom u proteklim godinama. Šaljem joj poruku da, ukoliko su to bila zločinačka djela što smo radili ja i partija kojoj pripadam, onda ona nosi jednu najveću odgovornost jer je i lično i uža i šira porodica bila u našoj partiji i njen, sada da ne pominjem, pokojni svekar bio bajraktar naše partije.... (Prekid)

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Molim vas, nema pominjanja porodice. Hvala, završili ste.

Nema pominjanja porodice, pročitajte Poslovnik. Da vam pročitam? Vi dobro znate kako ja reagujem na to, osim dio porodice koji je u javnim poslovima, da budemo vrlo precizni. Dio naših porodica koji ima javne funkcije može biti spomenut, ali dio koji nema nikakve veze sa politikom, molim vas, to ne može ići. Izvolite.

HUSNIJA ŠABOVIĆ:

Samo ću proceduralno i samo se vama obraćam.

Pominjanje porodice u ovom kontekstu vi cijenite kao negativno. Zar ja nemam porodicu koja gleda danas ovaj prenos i koja sluša da je Demokratska partija socijalista u proteklim vremenima bila zlotvor bošnjačkog naroda? Zar se to ne odnosi na moju porodicu?

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ne, jer vaša porodica ne mora ni biti u Demokratskoj partiji socijalista, to nijedan politički sistem ne podrazumijeva, čak ni jednopartijski to nijesu podrazumijevali.

HUSNIJA ŠABOVIĆ:

Molim vas, da vam kažem, zato što vi polažete pravo da kroz moj komentar vi upadate i da vi diskutujete sa mnom. Mislim da to nije u redu. Moj problem je moja porodica i da li je ona u mojoj partiji ili nije. Moja porodica, bez obzira gdje živi, u Hartvordu, u Americi, Bosni, bilo gdje pripada Demokratskoj partiji socijalista, i sa ponosom to ističem i sa ponosom ističem da sam ja i partija kojoj pripadam dao najznačajniji doprinos za spas naroda kome ja pripadam. U ovu partiju sam došao radi onih koji danas pljuvaju po ovoj partiji, a neki koji su bili u pijesku kao nojevi sada su se pojavili, sada ispadam ja zločinac u ovoj državi, ja i moja partija kojoj pripadam. Naprotiv, da nije nas bilo ne bi bošnjačkog čeljadeta u Crnoj Gori ostalo. Niko drugi nije imao moći da to učini, samo smo to mi mogli da uradimo, i to je opštepoznato. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Daću vam odgovor, da raščistimo neke stvari zbog svih nas ovdje. Naša pripadnost partiji i kada smo osnivači partije ne samo pripadnost partiji nas ne oslobađa od ličnih odgovornosti. Znači, naša pripadnost partiji ne pokriva sve naše djelove ličnosti, naša krivična odgovornost nema veze sa partijama. Krivično djelo koje uradi Ranko Krivokapić nije uradio SDP nego Ranko Krivokapić. Nije zbog toga partija osramoćena nego Ranko Krivokapić, uzeo sam moje ime i prezime, ne nečije drugo, da bi vam bilo jasno. Prema tome, postoje razne naše životne aktivnosti koje nemaju veze sa partijom, pogotovo, nadam se da je tako i kod vas, vaše porodične aktivnosti nemaju veze sa partijom. Javni poslovi nijesu privatni poslovi. Porodični poslovi nijesu javni poslovi, da idemo tako redom, i tako redom. Znači, politika pokriva samo jedan dio naše ličnosti. Ovi drugi djelovi naših životnih trajanja, da upotrijebim, nijesu predmet političke rasprave i stvar su privatnosti.

Dozvolite, nijedan predsjedavajući ne smije dozvoliti da privatnost bude dio rasprave ovdje nego naše javne aktivnosti i naše javne odgovornosti. Prema svim porodicama, vjerujte mi, i tu sam bio, kao što znate, i kod ljudi osumnjičenih za teška kriminalna djela sam uzimao riječ kada su spominjani u ovom parlamentu. Naći ćete serijale tekstova u nekim listovima povodom toga, ali mislim da smo mi zajedno postavili taj standard koji mora da čuvamo jer ne moraju naše porodice biti žrtve naših političkih aktivnosti, niti smiju biti. Hvala na razumijevanju zbog svih nas. Danas je vaša, sutra će moja, preksutra će nečija drugo.

Možemo li dalje? Komentar na izlaganje kolege Šabovića.

Izvolite.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Hvala, predsjedniče. Hvala i gospodinu Šaboviću, u svakom slučaju, sve je u redu, vi ste intervenisali, neću pominjati to više. Imam jedno pitanje koje se logično nameće. Koja je to riječ ili šta je to gospođa Jasavić izjavila, a da nije tačno ili da ste se vi pronašli u tome, a da ne odgovara istini? To bih, zaista, volio da čujem, čisto radi javnosti i radi vas lično. Šta je to, koja je to riječ?

Što se odgovornosti tiče, pominjala je imena ljudi koji nijesu ođe, ali koji su obavljali javne funkcije, političke funkcije i nose političku odgovornost, a krivična će se utvrđivati. Mislim da tu nema ništa sporno, niko vašu partiju nije nazvao zločinačkom, ali niko vašu partiju ne može bogami ni da amnestira od onoga što se dešavalo.

Da se kratko osvrnem, inače ja jako cijenim dr Vukovića, samo da se osvrnem na ono što je rekao pošto je rekao da i ja pitam svoga oca. Pitao sam svoga oca i više puta razgovarao sa svojim ocem, ali čisto radi javnosti da bude jasno. Ljudi koji su bili iz vaše partije, nebitno je što ste vi nakon određenog vremena imali raskol i pošli drugačijim putevima, ljudi koji su bili najveći eksponenti vaše partije i koji su najveći i lični prijatelji, neki od njih su, bog da im dušu prosti, pokojni, bili su ti koji su svašta činili i vezali ljude i prijetili ljudima i rekli da će da ih prebace sa druge strane Bojane i išli u uniformama po gradu i gasili struju kada su dijelili oružje tačno određenim porodicama, to su bili bivši najviši funkcioneri Demokratske partije socijalista, na taj način da jednostavno bude jasno. Ako je ovo što kažem neistina, slobodno recite, ja ću vam reći o kojim se ljudima radi, uz dužno poštovanje svih.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Imali ste pominjanje, kolege Vukovića, on će imati pravo na repliku, onda će vam odgovor na komentar dati kolega. Bilo je vrlo negativno jer ste govorili da su ti ljudi bili, crnogorski bi se reklo, svaštočinje.

Koleginice Jasavić, vi ste htjeli nešto? Poslovnik.

Da čujem, pokušao sam da to umirim bez vas. Izvolite.

AZRA JASAVIĆ:

Zahvaljujem.

Poštovani predsjedniče, poštovane kolege poslanici,

Smatram da ovaj dom mora biti dom u kome će se poštovati civilizacijske norme i standardi u komunikaciji, u ponašanju jer smo

akademski građani, a i da nijesmo vrlo je važno da zbog digniteta ovog doma poštujemo pravila i procedure ove institucije.

Želim da zadržim nivo u kulturološkom, civilizacijskom, duhovnom, intelektualnom i svakom drugom smislu i dam značaj ustanovi u kojoj jesam izabrana od naroda Crne Gore, bez obzira da li se radi o Bošnjacima, o Srbima, Crnogorcima, Albancima, Hrvatima, Romima ili bilo kom drugom. Pominjanje ličnih, porodičnih prilika nije imanentno niti će biti imanentno poslanicima Pozitivne Crne Gore. To što kolega se služi tim stvarima, to je nešto što ste vi, imala sam prilike da pratim na krajnje civilizovan, profesionalan i stalozen način koji podrazumijeva da ste očigledno ovladali tehnikom vođenja Parlamenta, pokazali da Crna Gora ima parlament dostojan poštovanja građana Crne Gore. Ono što želim da kažem jeste da je vrlo žalosno kada bilo koja partija jeste pokriće bilo kome za bilo što, što nije u skladu sa Ustavom i Zakonom. Apsolutno sam vas dobro razumjela i shvatila i na tome vam zahvaljujem jer čitanje iz podteksta i redova je osobina posebnih, vrljih intelektualaca koje želim da ovaj dom ima u većoj mjeri. Ja znam da ovdje ima jako puno intelektualaca. To me raduje, ali znam da u Crnoj Gori ima mnogo više intelektualaca nego što brojčano ima u ovom domu i jako poštujem uvažene kolege i znam da oni razumiju da se ljudi potvrđuju kroz životna djela, a ne kroz riječi. Ovo je mala zemlja i u njoj se sve zna i znamo ko je gdje, šta, kako zarađivao, pisao i kako je živio.

Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam.

Samo polako. Odmorili ste se za praznike, svi ste malo umorniji, svi hoćete više riječi, imate partije, pa imate prilike da snimate da pričate, ne moramo sve u Parlamentu, redom, redom.

Mi smo u ovom Parlamentu došli zajedno do velikih dostignuća, a to je da čuvamo naše porodice i ostale tradicije koje su dobre od teških riječi. Bojim se da smo počeli malo da gubimo te orijentire na temi koja nije baš tako vatrena. Da budemo vrlo otvoreni, mislim da će biti koncensualno izglasano da Petnjica postane opština, da tu neće biti spora. Je li tako? Ne vidim niko da je rekao da je protiv Petnjice opštine. Znači na temi koja nema čak ni spora mi smo ušli u tanano sporenje, a najjači moraju najviše da istrpe. To je tako bilo.

Proceduralno, kolega Popović. Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Ja se pozivam na član 102, povreda Poslovnika. Mi ovdje pričamo Markove konake. Nemam pojma više koje su ovo priče, čemu služe, na dnevnom redu je Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore. Čekam diskusiju dva sata. Neki su govorili po deset puta, vi im stalno dajete riječ, komentar proceduralno, komentar, proceduralno. Pa što ćemo mi ostali ovdje raditi? Oni će stalno pričati jednu te istu priču koja nema veze sa dnevnim redom, a vi ćete i dalje nastaviti da vodite sjednicu na taj način.

Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Vidite što je parlament, prije sve hvalospjevi, sad kritike. Sve to u jednom minutu.

Kolega Vukoviću, izvolite.

MIODRAG VUKOVIĆ:

Replika u odnosu na ovo što je rekao gospodin Abazović.

Ja bih volio da on meni pomogne u ovom Parlamentu. Ja ću njemu pomoći, ako čujem od njega takve stavove, da mi razgovaramo o građanskoj Crnoj Gori i povodom stvaranja Opštine Petnjica. Samo bošnjačku opštinu Petnjica, nego Opštinu Petnjica u okviru demokratske, građanske države Crne Gore. Ko je otvorio pitanje Bošnjaka danas ovdje? Mi iz DPS-a, taman posla. Ko je pričao o ugroženim Bošnjacima u ovom Parlamentu danas? Mi iz DPS-a, taman posla. Mi pričamo o tome kako se stvaraju opštine. Mladi kolega ja vas podsjećam na onu francusku sociološku misao, Vi ste taj fakultet završili iz 1905. o takozvanom građanskom nacionalizmu, ne širimo utisak od naroda da nacionalno federalizujemo Crnu Goru, sad bošnjačka opština Petnjica, sjutra albanska opština Malesija. Za mene su to građanske opštine Petnjica, Melesija i sve ostale ako imaju uslova. Podržite me u tome, podržite naš klub koji tako razmišlja. Glasaćemo za Petnjicu zato što ima uslova, a ne zato što žive Bošnjaci tamo nego što žive građani Crne Gore. Kako se oni osjećaju to je njihovo pravo, a oni mene gledaju i nijesam vam sve ispričao šta smo mi radili da bi spasili, da bi došli u ovu situaciju, da bi spasili Crnu Goru uz sve greške koje smo pravili, da bi spasili Crnu Goru, očuvali je od stradanja upravo na nacionalnoj osnovi.

Hvala vam puno.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Vraćamo se u slijed koji smo najavili.

Kolega Šabović ima pravo da odgovara na komentar, a neka se pripremi za raspravu kolega Gošović. Ovaj put konačno.

Izvolite.

DŽAVID ŠABOVIĆ:

Hvala, gospodine predsjedniče.

Pitam se, kolegice Jasavić, na Vaše pozivanje na akademsko obraćanje ovom Parlamentu da li akademsko pozivanje da je jedna partija uništila Bošnjački narod, da li je to akademsko obraćanje kolegi poslaniku. I šta sam drugo htio i trebao nego odgovoriti da pojedini poslanici, pojedinim ljudima u ovoj državi, kada treba ova partija onda dođu i vuču nas za rukave da rješavamo njihove kadrovske probleme, a onog momenta kada to riješimo tada pozivamo i nazivamo najtežim mogućim kvalifikacijama jednu partiju koja se ne bori sa čime se slažem sa kolegom Vukovićem, da danas od prvog diskutanta gotovo na ovamo kompletna priča samo se izvinjavam gospodinu Rifatu Rastoderu, koji sve što je radio za ideju Petnjice nikada nije radio pod plaštom Socijaldemokratske partije i nikada nije htio da profitira nego je to činio iskreno za dobro tog tamo naroda. Svi su danas prenijeli priču i o Petnjici i o Gusinju. Znači danas uopšte Gusinje nije na dnevnom redu, mi pričamo danas o Gusinju i hoćemo da profitiramo unaprijed. Ovo je najbolji pokazatelj koliko želimo da nemaštinu i probleme onih mjesnih centara koji žele da povrate svoj status Opštine, želimo partijski da isprofitiramo i da napravimo političke. Ja garantujem da se već sada tamo razmišlja koju ćemo partiju, koga ćemo za predsjednika itd. Mislím da je ovo pogrešan pristup i mislim da nije dobro ovako da radimo jer čini mi se da ćemo da napravimo štetu i Petnjici i budućim opštinama. Ja i moja partija se zalažemo za Petnjicu kao buduću opštinu svih građana u građanskoj državi Crnoj Gori.

Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam.

Nemate više pravo, ne nemate.

Kolega Gošoviću, izvolite.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Zahvaljujem, predsjedniče.

Kolegice i kolege, poštovani građani,

Predlogom zakona kojeg danas razmatramo predlaže se osnivanje nove Opštine Petnjica, sa naseljenim mjestima u njenom sastavu. Riječ je o opštini koja nastaje izdvajanjem iz postojeće Opštine Berane. Usvajanjem ovog zakona otvara se nova stranica u teritorijalnoj organizaciji Crne Gore. Htjelo je biti svakako cjelishodno da je Vlada podstakla i pomogla aktivnosti na istovremenom postupanju i sprovođenju složene zakonske procedure i već pokrenutim inicijativama za obrazovanje samostalnih opština za područja Malesije, Zete, Grblja, Petrovca, Sutomora, Gusinja. Kako formiranje novih opština ne bi bilo predmet manipulacija u predizbornim aktivnostima partija na vlasti. Javnosti je poznat stav SNP-a o produžavanju inicijativa građana za formiranje opština. Ne zbog toga da bi SNP na taj način obezvređivala pretpostavke za vršenje vlasti već da onaj koji vrši vlast u Zeti i Malesiji i Petnjici, Gusinju i drugim područjima funkciju vlasti uvijek mora vršiti u interesu građana tog područja i tim građanima biti odgovoran za efikasno i kvalitetno izvršavanje poslova od neposrednog interesa za te građane.

Građanima Petnjice i drugih područja treba opština koja će predstavljati bolju organizaciju ukupnog društvenog života opština, koja će biti mjesto stvarnog odlučivanja o lokalnim poslovima i pitanjima od neposrednog interesa građana, opština koja će doprinijeti bržem ukupnom materijalnom i društvenom razvoju njihovog kraja i biti mjesto stvarnog odlučivanja o lokalnim poslovima i pitanjima od neposrednog interesa za građane. Ubijedjeni smo da samo Opština organizovana na takvim načelima predstavlja preduslov ostvarivanja neposrednog interesa građana i preduslov bržeg razvoja bilo kog kraja i građanima takvu šansu treba pružiti, a pravo građana na takvu šansu proizilazi iz Ustava Crne Gore, koji jamči pravo na lokalnu samoupravu i propisuje da lokalna samouprava obuhvata prava građana i organa lokalne samouprave da uređuju i upravljaju određenim javnim i drugim poslovima na osnovu sopstvene odgovornosti i u interesu loklanog stanovništva. Jasnu orijentaciju za vođenje politike u oblasti lokalne samouprave predstavljaju načela sadržane u preambule evropske povelje o lokalnoj samoupravi o kojima se izražava prvo da je pravo građanina da sudjeluje u vođenju javnih poslova jedan od osnovnih demokratskih principa, drugo da je najneposrednije ostvarivanje ovog prava moguće upravo na lokalnom nivou. Treće, da samo lokalne vlasti sa stvarnim odgovornostima mogu da osiguraju upravu koja će biti efikasna i bliska građanima i četvrto da je očuvanje i jačanje lokalne samouprave doprinos izgradnje Evrope zasnovane na načelima demokratije i decentralizacije vlasti. Nesumnjivo je da slobode i prava građana u sistemu lokalne samouprave, sadržane u navedenim načelima evropske povelje u

lokalnoj samoupravi, građani Petnjice na najadekvatniji način mogu ostvariti u opštini kao osnovnom obliku lokalne samouprave. Ali, ono što zabrinjava jeste činjenica da je danas nedostatak sredstava za finansiranje funkcija lokalne samouprave opšta pojava, posebno izražena na sjeveru Crne Gore.

Odredbe Evropske povelje koje se odnose na to da izvori finansiranja lokalne samouprave treba da budu primjerene njenim dužnostima koje propisuje Ustav i Zakon nijesu nažalost zaživjeli u Crnoj Gori. Evidentan je visok nivo zaduženosti velikog broja opština, visok nivo neizmirenih obaveza prema dobavljačima, visok nivo budžetskih deficita, te visoka zaposlenost u mnogim organima lokalne uprave, javnim preduzećima i ustanovama čiji je osnivač opština. A finansiranje lokalne samouprave zahtijeva njihovu određenu i materijalnu, i normativnu samostalnost, te realno sprovođenje instrumenata naplate prihoda bez čega nema organizovanje lokalne samouprave i zadovoljavanja potreba građana ni u postojećim, ni u novoosnovanim opštinama. Zato i analize fiskalnog kapaciteta Opštine Berane i Petnjice prikazan je u studiji opravdanosti osnivanja Opštine Petnjica koje su pokazale da je procijenjeni fiskalni kapacitet po stanovniku područja na koje se teritorijalna promjena odnosi, dakle u Petnjici približno jednak fiskalnom kapacitetu po stanovniku područja koje ostaje nakon teritorijalne promjene. Dakle, u Beranama. Imajući u vidu katastrofalnu ekonomsko socijalnu situaciju u Opštini Berane, zvuči ni malo optimistički, ali u svemu očigledno je bilo opredjeljujuće saznanje da projekat konstituisanja nove Opštine Petnjica nije sporan ni sa aspekta ukupne ekonomske opravdanosti iz razloga što je cilj koji se žele postići bolje gazdovanje i valorizacija ukupnog raspoloživih prirodnih i privrednih potencijala ovog kraja kada je u pitanju poljoprivreda, stočarstvo, voćarstvo, vodoprivreda, drvoprerađiva, turizam i druge oblasti.

U raspravi u Zakonu o pojedinostima bićemo u prilici da obrazložimo naš amandman koji je posljedica činjenice da konstituisanje nove vlasti u novoosnovanoj opštini, skupštini opštine svakako mora imati za prethodnicu sprovođenje izbora odlučivanje građana te opštine na tim izborima, ali takođe da legalitet one vlasti iz čije je teritorije osnovana nova opština podrazumijeva sprovođenje izbora i u toj opštini. Jer to je nešto što mora biti proizvod volje građana koji žive na teritoriji te opštine. Vjerujemo da ćemo u daljoj raspravi u pojedinostima po ovim zakonima prevazići bilo koje nedoumice vezano za naše amandmane i stvoriti sve one pretpostavke da SNP podrži Predlog ovog zakona.

Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam.

Kolega Popović, a da se pripremi kolega Perić.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Poštovana Skupštino, uvažene građanke i građani Crne Gore i dijaspore,

Na samom početku, da kažem da će Liberalna partija podržati izmjene i dopune Zakona o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore, da ćemo podržati da Petnjica ponovo dobije status opštine poslije nekih 60 godina. Što reći? Jedino mogu čestitati novoj opštini Petnjica i reći srećno.

Drugo, bez ikakve dileme Petnjica zaslužuje taj status. Viđeli smo i sami da je prošla čitavu zakonsku proceduru, a Liberalna partija će ići u korak dalje ne samo što se tiče Petnjice, nego i ostalih opština, za sada naselja u nekim opštinama, koje po nama isto tako, vjerujemo, da zaslužuju neke da povrate, a neke da steknu status opštine, to se radi o Tuzima i Tuzi - Golubovci. Dalje u Opštini Kotor, Grbalj, Risan, Petrovac, sadašnja Opština Budva, Gusinje, svakako Opštini Plav, Sutomore, sadašnja Opština Bar. Naravno, svi ovi za koje sam rekao za sada da bi trebali da steknu taj status prvo trebaju da prođu ono što su prošli Gusinje i Petnjica, na referendumu da se narod odluči za takvo nešto i da dokažu da su ekonomski održive.

Iskoristiću priliku još da kažem nešto da će Liberalna partija pokrenuti, ovo je kao najava, inicijativu da Kotor, rodni grad moj, predsjednika Skupštine, postane grad prijestonica kulture Crne Gore. Ta inicijativa je u Opštini Kotor već na neki način pokrenuta putem društvenih mreža, ali u svakom slučaju ta inicijativa sigurno će imati podršku Liberalne partije, da kažem da se preko 60% kulturno-istorijskih spomenika Crne Gore nalazi na teritoriji Opštine Kotor, jedini grad u Crnoj Gori koji se nalazi na listi svjetske kulturne i prirodne baštine, pod zaštitom UNESCO-a od 1979.godine, kao jedna od 830 lokacija u svijetu koja pripada čitavom čovječanstvu. Samo proglašenje Kotora bi puno značilo za Crnu Goru da ne kažem znate i sami da svakodnevno hiljade, desetine hiljada ljudi dolazi u Kotor da vide jednu od najvećih istorijskih atrakcija na Mediteranu.

Što se tiče opština moram reći da mislim da mi nemamo sluha za formiranje novih opština, samo da kažem da naprimjer u Francuskoj imate opštinu sa jednim stanovnikom. Naravno, Crna Gora neće doći tako brzo na taj nivo, ali u svakom slučaju ta neka ekonomska opravdanost je ako se ispuni i svakako je potrebna decentralizacija Crne Gore koja je u mnogim oblastima veoma centralizovana zemlja.

I, na kraju, samo da kažem i neke opštine se slabo brinu o svojim rubnim područjima, evo ja mogu samo da navedem naprimjer recimo

Opština Kolašin će nema uslova za formiranje novih opština, ali ta naselja u opštini Kolašin recimo od Mateševa, taj dio Vasojevića do Opštine Andrijevića, do Trešnjevika. Vjerujte da je to na nivou od kako je bilo prije 200 godina, niti puta, struja koja prosto treperi, to su šterike, a ne sijalice. Tako da nema načina da se naprave nove opštine ali moraju opštine postojeće malo više povesti računa o svemu i završavam sa tim.

Četrnaest opština u Crnoj Gori dobija ogromna sredstva iz egalizacionog fonda, ja sam to pratio ali nijesam u zadnje vrijeme, mislim da se radi o nekih 13, 14, 15 miliona eura ako ne i više, mora malo veća kontrola da ta sredstva idu. Državna revizorska institucija se mora uključiti, ta sredstva se troše nenamjenski.

Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vama.

Kolega Perić, a da se pripremi kolega Lalošević.

SRĐAN PERIĆ:

Prije svega bih prije samog početka diskusije imao potrebu da se osvrnem na karakter pošto nam je spočitano u prethodnim diskusijama kakva smo partija ili nijesmo partija i šta radimo. Pozitivna Crna Gora je građanska partija, Crna Gora je građanska država i ni jedno osnivanje bilo koje opštine ni na koji način neće narušiti teritorijalni integritet Crne Gore. I ono što je malo zabrinjavajuće da sam ja mogao i da prepoznam zapravo i svi građani jedan rukopis koji postoji od 90. godina je to da se izrekne da su to neke opasne teze koje dolaze iz opozicionih klupa, ponavljam opozicionih klupa, pa se to onda kao nešto miri i onda je DPS uvijek taj koji povratu tu neku stabilnost. To prosto ne stoji. Ja ću vas vratiti u prošlosti i podsjetiti i pitati zapravo ko je zakidao i prebacivao Ministarstvo odbrane 90. u Crnoj Gori, Pozitivna nije sigurno.

U Crnoj Gori u proteklih 24 godine se vlada na strahu, bilo da je u pitanju nacionalni, vjerski, strah da ćete imati posao, strah da ćete ostati bez posla, strah da ćete imati da prehranite porodicu, ali to je ono na čemu DPS vlada pune 24 godine. I vrijeme je da jedan po jedan strah adaptiramo. Mi smo jako zadovoljni što ovaj strah koji se danas otvorio, a očigledno je postojao 90. jer ne bi danas bilo ovako žučne rasprave, ne bi većina diskutantata bila upravo iz redova naroda manjina danas da nas ne bole te 90.godine. Jedan po jedan strah i ja doživljam današnju odluku i korakom u tom pravcu cimentiranjem, adaptiranjem tog straha eto. I ako je to pokajanje DPS-a mi ga pozdravljamo.

Kada je riječ o drugim strahovima mi vjerujemo da će biti prilike da se DPS izvinjava i zbog onog što se danas čini i mi smo strpljivi i sačekamo i to vrijeme, jer se radi o stranci čiji su se najveći zvaničnici izvinili svima u regionu samo ne građanima Crne Gore.

Ipak da se vratim temi. Uvijek smo imali tu, kada je riječ o novim opštinama, tu takozvanu kontroverzu s jedne strane je to bio bez ikakve dileme predmet političkog i izbornog inženjeringa vladajuće klase, a sa druge strane uvijek proturana teza da osnivanje novih opština može da uzrokuje narušavanje teritorijalnog integriteta. Mi danas moramo da pošaljemo jasnu poruku da ni jedna ni druga teza da prva treba da prestane jer je bila tačna, a takođe da nema ni govora o bilo kojoj dezintegraciji. To zaista na kontu prethodnih diskusija imam potrebu da pocrtam.

Pozitivna Crna Gora će podržati današnji predlog, ali sama po sebi ova Odluka ne znači ništa ako se ne primijeni u punom kapacitetu. Nažalost, danas govoriti o samoodrživim opštinama, o bilo kojoj nažalost opštini u Crnoj Gori je prilično apsurdna, zato što upravo koalicija na vlasti, odnosno DPS je produkovao tako prije svega ekonomsko stanje. I to je jedan potpuno građanski problem. Stanje u frižideru svakog građanina danas u Crnoj Gori je apsolutno i samo građanski problem i možemo ga mi prevoditi na bilo koju drugu ravan.

Kada je riječ o dijelu koji se odnosi na samo upravljanje opštinom to znači da će buduća lokalna uprava u Petnjici kada bude ostvarena pored toga što će dobiti određena prava povući određene odgovornosti i ona će biti odgovorna prije svega svojim građanima za kvalitet života za to kakvi su im putevi, za to kakva im je elektroprivredna mreža, za to kakav im je generalno standard i uslovi za zapošljavanje. I građani ne smiju dozvoliti da politički se trguje na njihovu uštrb, bilo koje partije i bilo kog pojedinca u Petnjici i to je lekcija iz demokratije koju ja vjerujem da će naučiti i savladati.

Ono što je jako važno pocrtati da Petnjičani kada budu birali lokalnu vlast neka shvate da imaju ogromnu odgovornost i da ne treba ni iz jednog razloga da tolerišu protekcionizam, partijsko zapošljavanje, pritiske prilikom glasanja i da od te lokalne vlasti treba zahtijevati uvijek da žive bolje, uvijek i bez izuzetka. I da nikakvo drugo skretanje pažnje ne dozvole. Takođe, u obraćanju Petnjičanima iskoristiću taj luksuz i privilegiju da završim riječima, inspirisan veličanstvenim govorom Martina Lutera Kinga, da želimo da dozvolimo slobodu i da prođe kroz svaki grad i gradić jer ćemo tada ubrzati dolazak dana na kojem će sva djeca božja, dodajem bez obzira na vjeru i naciju, jedni drugima pružiti ruke i moći pjevati stare crnačke, duhovne pjesme konačno slobodni, konačno slobodni, veliki svemogući bože mi smo konačno slobodni.

Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

U sekularnoj državi, pozivanje na boga u Parlamentu i nije najprimjerenije. Toliko.

Ali bez ikakve loše namjere, naravno, samo kao naša zajednička obaveza, već dosta često zaboravimo da smo sekularna država.

Ostalo je naših četvoro kolega, vrijeme bi isteklo za pet minuta, ja mislim da je red da ih saslušamo, svu četvoricu.

Kolega Vuletić, a da se pripremi kolega Milić ako želi ili kolega Kaluđerović, a poslije kolege Kaluđerovića, kolega Milošević i da tako završimo ako kolega Milić neće.

Izvolite.

Mislim da neće biti potrebe, kolega Vuletić nikad nije polemičan. Izvolite.

MILORAD VULETIĆ:

Ovaj put potrudicu se da ne izazivam komentare zbog vrijednosti i da kažem opšteg utiska da se radi o jednoj vrlo značajnoj i lijepoj temi koja je na dnevnom redu.

Dakle, gospodine predsjedavajući, predsjedniče, dame i gospodo, uvaženi poslanici, uvaženi građani.

Poštujući Poslovnik ja ću se držati zadate teme i pozdraviti napor za predlagača zakona o izmjenama i dopunama Zakona o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore da Petnjica dobije opštinu. Važećim zakonom iz 2011.godine, reguliše se pitanje teritorijalne organizacije Crne Gore, na način da njenu teritorijalnu organizaciju čine 19 opština, glavni grad Podgorica i prijestonica Cetinje, kao i jedinica lokalne samouprave, a po prvi put se uvode novine u Zakonu koje tretiraju uslove, postupak osnivanja, ukidanja, spajanja i promjene teritorije opštine. Zakonom je bliže takođe uređena procedura postupanja, dakle, od podnosioca inicijative, razmatranja te inicijative od strane državnih organa i skupštine lokalne samouprave provjerava se volja građana na lokalnom, odnosno konsultativnom referendumu, a što je u skladu sa paragrafom petim Evropske povelje o samoupravi, imenovanje adhoc komisije, te postupanje Vlade po inicijativi i konačno donošenje odluke u Skupštini Crne Gore.

Kompletna ova procedura je ispoštovana od strane predlagača i okončana do momenta konačnog odlučivanja u Skupštini, da li se Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o teritorijalnoj organizaciji Crne

Gore prihvata. Moram priznati da sam prilikom usvajanja važećeg zakona iz 2011.godine bio mišljenja da je postojeći model teritorijalne organizacije bio optimalan. Polazeći od prirodnih i ekonomskih potencijala, postojećih lokalnih jedinica i zajednica, ekonomskih okolnosti, prirodnih i ekonomskih potencijala, kojima raspolažu smatrao sam takođe da i sama održivost već postojećih teritorijalnih jedinica u datim ekonomskim uslovima ima svoja značajna opterećenja. Da svako novo cjepljanje postojećih teritorijalnih jedinica izaziva pretjeranu usitnjenost koja može dovesti do toga da realnu kategoriju mjesne zajednice pretvaramo u opštinu. Isto tako i veličina teritorije treba da ima svoj uticaj na nova opredjeljenja. Pri razmatranju ovakvih zahtjeva, u terete svakako spada i formiranje i finansiranje novih administracija, posebno u situaciji kada se imperativno mora smanjiti broj zaposlenih u upravama postojećih jedinica. No, po svojoj prilici vrijeme me je demantovalo. Kod činjenice da Vladin ekspertski tim smatra da nemamo ograničenja za predloženu teritorijalnu promjenu u smislu odredaba člana 21 Zakona o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore, a u vezi sa članom petim, Pravilnika o sadržaju i metodologiji studije opravdanosti teritorijalne promjene koji se odnose na analizu fiskalnih kapaciteta. Budući da projekat konstituisanja nove Opštine Petnjica nije sporan ni sa stanovišta ukupne ekonomske opravdanosti iz razloga što ima za cilj upravo bolje gazdovanje i valorizaciju da raspoloživih prirodnih i privrednih potencijala, meni preostaje samo da Petnjičanima uputim najiskrenije čestitke povodom dobijanja opštine i da u njoj istinski na najbolji način servisiraju svoje potrebe na lokalnom nivou. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vama.

Potpuno ste održali obećanje, hvala Vam.

Kolega Kaluđeroviću i Vi krećete, a kolega Lalošević da se pripremi, i ako želi kolega Rastoder završnu riječ.

Svakako, samo izvolite.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Hvala, gospodine predsjedniče.

Poštovana Skupštino, poštovani građani,

Na početku da i ja afirmišem vašu ocjenu koju sam tako makar razumio, gospodine predsjedniče, da nedostaje državna politika u vezi sa organizovanjem jedinica lokalne samuprave. Apsolutno sam saglasan, jer upravo to govori, o tome svjedoči činjenica da sada razgovaramo o jednoj inicijativi, a svjedoci smo da imamo veliki broj još inicijativa, najvjerovatnije ja

pripadam onim koji pretpostavljam iako naravno, treba sačekati da se urade odgovarajuće studije kojim će se na stručan i nepristrasan način provjeriti da li zaista postoje svi uslovi da se organizuju pune opštine na području Zete, Tuzi, Grblja, Sutomora, Petrovca, Gusinja, a vjerujem da nikome od nas i u ovom domu i ukupnoj Crnoj Gori ne bi trebalo da smeta, da tamo gdje postoje područja sadašnji djelovi naših opština, gdje postoji izražen interes građana da se dio tog područja organizuje kao posebna opština, a studija izvodljivosti i održivosti, ocjena fiskalnog kapaciteta tog područja potvrđuje da ta opština može da samostalno sebe izdržava, da kažemo u uslovima organizovanog načina finansiranja jedinica lokalne samouprave kakav postoji u Crnoj Gori. Dakle, da nema i da ne bi trebalo da bude bilo kakvog mjesta politizaciji tih stvari. Nažalost, ovakvim pristupom koji je očigledno pristutan već duže od jedne decenije, imamo ne prisutnu politizaciju, nego gotovo potpunu politizaciju ovog pitanja. Zato je i potvrda i izjava jednog od kolega koji je u predhodnoj raspravi se pozvao, budući da mu je i ključna sigurnost da će na primjer područje Tuzi konačno dobiti status opštine, jer je glde čuda, predsjednik DPS-a potpisao sporazum sa predsjednikom jedne od nacionalnih Albanskih partija i to mu je veća garancija nego 41 glas za, u ovom domu, a zna se da nova opština može nastati jedino ako se donese zakon, odnosno izmijeni ili dopuni postojeći Zakon o teritorijalnoj organizaciji, a zato je nadležan jedino ovaj dom, odnosno Skupština Crne Gore.

Dakle, nema nikakvih problema, možete dati, ako se neko prepoznaje u tome, ja sam izbjegao da izgovorim ime tog kolege poslanika, potpuno svjestan da izgovaram riječi na osnovu kojih će se i on ali i javnost lagano prepoznati o kome se radi.

Dakle, da je u pitanju politizacija govori ovo što je nažalost u Skupštini Glavnog grada učinjeno povodom inicijative, i reći ću i ponoviti ono što je odavno stav Socijalističke narodne partije, opravdane inicijative za osnivanje samostalne opštine na području Tuzi. I još jedno podsjetiti, da je taj dugo vremena, taj noviti sporazum jednog broja parlamentarnih partija koji je zaključen 10 dana prije referenduma o državno-pravnom statusu, da će se obezbijediti da u roku od pola godine od tog referenduma se organizuje referendum građana sa područja gradske Opštine Tuzi, sadašnje gradske Opštine Tuzi za osnivanje samostalne opštine. I evo, sedam godina protiče, a tog referenduma nema, već ga na sjednici od kraja februara ove godine jednim potpuno neformalno bezvrijednim zaključkom Skupština nagovještava da predhodno nije sama donijela odluku za koju je jedino nadležna, da prihvati i donosi inicijativu da ide u proceduru osnivanja samostalne Opštine Tuzi, da sa tom inicijativom i odgovarajućom studijom ide prema Ministarstvu unutrašnjih poslova kao resornom, da ono da svoje

mišljenje, da se umeđuvremenu kada se uradi studija sa tim ide prema Vladi, da Vlada utvrdi Predlog zakona ili eventualno ako umeđuvremenu to ne učine poslanici.

Važno je bilo gospodinu Miomiru Mugoši i kolegama iz DPS-a da na mjesec dana prije održavanja predsjedničkih izbora pošalju poruku javnosti, biće referendum u Tuzima najkasnije do kraja septembra mjeseca ove godine, iako za to nijesu stvorili nikakve formalno-pravne pretpostavke. A da je u pitanju gola politizacija, i da je i područje Tuzi nažalost kao što je i područje Petnjice dugo vremena bilo politički talac interesa DPS-a i procjene o tome da li će ako to područje postane samostalna opština u drugom dijelu opštine moći da sačuvaju svoju vlast. Dakle, ubijeđen sam da je to prisutno i da je to problem do ovog trenutka za građane gradske Opštine Tuzi, zbog tih političkih kalkulacija. I konačno, lider DPS-a u Glavnom gradu je upravo tih dana kada se govorilo u Skupštini Glavnog grada o ovoj inicijativi za područje Tuzi rekao: Nema izbora u Glavnom gradu prije četvorogodišnjeg mandata, a to je maj naredne godine, ali će građani sa područja gradske Opštine Tuzi sigurno glasati na tim lokalnim izborima, dakle, za cjelinu gradske opštine.

Dakle, govore o septembru za referendum, ali računaju na glasove i sa tog područja i u maju naredne godine. Hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vama.

I u raspravi kolega, Tarzan Milošević.

Izvolite.

TARZAN MILOŠEVIĆ:

Hvala, predsjedniče.

Poštovane kolege, neću odgovarati gospodinu Kaluđeroviću. Nadam se da će biti drugi put prilika da razgovaramo na ovu temu što se tiče Opštine Tuzi i Malesija i reći ću nešto što je vrlo važno. Mislim da donošenjem ove Odluke o Opštini Petnjica je dosta značajno sa, ne samo za ovaj dom, nego uopšte za Crnu Goru. Mislim da će današnja odluka umnogome opredijeliti možda i dalji status Zakona o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore.

Ono zašto sam se zalagao u predhodnom periodu, gospodin Rastoder to zna, govorio sam o tome da je Crnoj Gori možda potreban jedan dvostepeni nivo uređenja opština i da bi to bila jedna mjera. Kad govorimo o tome, govorim na bazi da recimo Šavnik i Podgorica maltene imaju iste ingerencije što se tiče lokalne vlasti.

Šta je opredijelilo Opštinu Petnjica i druge opštine, kad govorim za osamostaljenje? To je demografska devastacija, ulaganje u te sredine veće, bolji finansijski uslovi i približavanje usluga građanima. Nesporno je da su to bili i u ovom ovdje elaboratu, bile ključne činjenice koje su opredijelile nadam se i građane Petnjice. Međutim, ovo istovremeno i za ljude koji su podnosioci inicijative i za same ljude koji na referendum su glasali za ovo, biće itekako izazovno, da li sve ovo mogu da u sledećem periodu rade na kvalitetan način. Tada ćemo na ovaj način smanjiti iseljavanje iz Petnjice i iz ostalih opština, da li ćemo povećati ulaganja, da li ćemo imati dobre finansijske uslove istovremeno, da li ćemo usluge približiti građanima?

U osnovi svega ovoga leži istorijska tradicija, politički razvoj i geografske karakteristike. Generalno gledano trend koji vlada trenutno u većini zemalja vodi u pravcu porasta veličina opština kroz proces ... i spajanja, a ne na smanjenje broja opština. Faktor koji utiče na to je društveno ekonomska modernizacija koja igleda zahtijeva obavljanje funkcija lokalne uprave u što većim jedinicama. Neki međutim, smatraju da je takav trend problematičan u smislu lokalne demokratije. Možda je veća jedinica lokalne samouprave potrebna radi efikasnijeg vršenja određenih funkcija, ali takvo uvećanje može da dovede do gubitka demografskog kvaliteta.

Decentralizacija je politički proces o čemu je govorio i gospodin Lalošević, za koji je neophodan i snažan politički imput. Radi se o prenosu ovlašćenja i funkcija iz političkog centra na čitav niz subnacionalnih nivoa, na regionalne i lokalne uprave što često podrazumijeva otpor od strane administrativnog državnog aparata. Neizostavno u ovom procesu postoje i dobitnici i gubitnici. Bez političke volje, decentralizacije će biti niska ili je neće biti. Režimi decentralizacije često podrazumijevaju i određenu koaliciju jakih lokalnih političkih lidera u savezu sa liderima na nacionalnom nivou. Znači, moramo da imamo jaku lokalnu upravu i na tom nivou, ili na nivou Petnjice. Može se učiniti da ukupnjavanje preduslova za omogućavanje opštinama da na sebe preuzmu tehnički zahtjevne funkcije, što je nama i neophodno recimo u procesu pridruživanja Evropskoj uniji. Inicijativa za ukupnjavanje bi mogla da predstavi jedan od instrumenata u okviru programa decentralizacije, po meni.

Strategija za jačanje lokalne i regionalne uprave mogu da podrazumijevaju i osnaživanje autonomije efikasnosti, demokratski kvaliteti jedinica lokalne samouprave, više autonomije i podrazumijeva šira ovlašćenja za samostalno odlučivanje na nivou jedinica lokalne samouprave. Više efikasnosti znači veći kapacitet za pružanje usluga, dok više demokratije podrazumijeva da građani u većoj mjeri kontrolišu proces odlučivanja na lokalnom nivou. Centralnom nivou modernizacija, očekivanje

da se ostvari veći stepen fleksibilnosti i efikasnosti u odlučivanju pružanja usluga uz korišćenje znanja koje postoji na lokalnom nivou, čime bi se ostvarila veća efikasnost, odnosno da usluge u većoj mjeri budu prilagođene potrebama građana na lokalnom nivou, što očekuju i građani Petnjice.

Želja za unapređenjem demokratije, prenošenje većeg broja pitanja iz javnog domena pod kontrolu lokalno izabranih odbornika i stvaranje prilike za direktno učešće građana u procesu odlučivanja, i konačno decentralizacija može da bude primarni politički odgovor na pritiske uz zahtjev za većom autonomijom koja dolazi iz regiona sa osobenom kulturnom tradicijom i identitetom različitim od tradicije identiteta dominantnog na centralnom nivou, što je sigurno slučaj u većini sredina koje traže autonomiju ili traže opštinu. U takvim slučajevima decentralizacija može predstavljati promišljen potez na ..... /Prekid/

Ono što bih želio posebno da istaknem da je problem jedan koji je ovdje, to je, vrlo ću kratko samo još 10 sekundi. Znači, problem finansiranja. Problem fiskalne, znači, ekvivalentnosti odnosi se na postizanje ravnoteže između odluke koje rezultiraju troškovima i odluke potrebnih za njihovo pokriće, ili najgrublje da kažem, kako osigurati da oni koji imaju koristi od određenih izdataka takođe, moraju to da plate. To će biti i tekako delikatno pitanje za sve. Hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Mislim da ste Vi svoj aktivizam u Komitetu regiona Savjeta Evrope sada pretočili u raspravu, što je dobro bilo i da iz tog ugla pogledamo što nas sve čeka i što se sve dešava u toj oblasti.

Kolega Milić je bio kooperativan krajnje. Nije htio raspravu, nego je samo htio komentar da bi ubrzao stvari.

SRĐAN MILIĆ:

Dakle, sama rasprava vezana za ovu tačku dnevnog reda, nju je teško, vjerovatno, odvojiti od činjenice da moramo razmišljati o izmjenama i dopunama Zakona o finansiranju lokalnih samouprava, i o onome što je urađeno u prethodnom periodu kada je značajan dio prihoda, izvornih prihoda lokalnih samouprava centralizovan. Jer svaka naša dobra volja koja se pokazuje i ovoga puta, ostaće mrtvo slovo na papiru ako zaista ne obezbijedimo ekonomsku održivost tih lokalnih samouprava.

Sa druge strane, ja sam i u razgovoru i kolege iz Kluba poslanika SNP-a u razgovoru sa gospodinom Rastoderom najavili ovo vezano za pismo, mislim da ga imate iz Mjesne zajednice Police, i imaćemo amandman vezano za to pitanje, jer mislim da ne bi trebalo to prije glasanja da se ne

izjasnimo oko svega toga, da mještani Polica dobiju jasan odgovor vezano za sve one dileme koje postoje za razgraničenjem između buduće Opštine Petnjica, očigledno i Opštine Berane.

Treći element ove priče je, da pomenemo na koji način danas funkcionišu lokalne samouprave. Normalno, gospodine Rastoder rekao sam to i u razgovoru koji smo imali, da ćemo zavisno od toga na koji način se bude odnio Parlament prema našim amandmanima, mi tome primjeriti i glasanje, što se tiče Kluba poslanika SNP-a jer ne želimo na bilo koji način dovesti u zabludu nerješavanjem toga pitanja, bilo koga mještanina, jer kada bismo bilo kome dali više prava, oduzimali nekome drugome, mislim da to nije bila, ni smisao onoga, kada znajući Vas kao čovjeka kad ste predlagali ovakvo rješenje. Izvinjavam se što se direktno obraćam i ne želim da izazovem nikakvu repliku po tom pitanju.

S druge strane, juče sam, gospodine predsjedniče, istakao problem u raspravi vezanom za Zakon o zaštiti životne sredine i procjeni uticaja na lokalitetu Vasove vode, i danas je to eskalirao, i imam razlog zašto sam se javio da komentarišem upravo izlaganje gospodina Miloševića. Gospodin Milošević je čovjek koji dolazi upravo iz te branše. Bio je gradonačelnik, bio je predsjednik Opštine u Bijelom Polju i danas se dogodio jedan ekces koji je za osudu. Za osudu da gradonačelnik Berana riječima koje je upotrijebio, je neću jer nijesu primjerene ovom Parlamentu, javnost će biti vrlo brzo upoznata, se odnosi prema ljudima koji su došli da protestuju. Da protestuju i zaštite svoje lično pravo. Mislim da se i mi kao Parlament moramo jasno izjasniti ovdje i reći da smo, prije svega, za zaštitu jednog od tih osnovnih ljudskih prava, a to je ljudsko pravo na zdravu životnu sredinu. Najavio sam to, bojim se da će ta situacija eskalirati iz dana u dan i činjenica da je privođen ili da je pozivan na saslušavanje 95-to godišnjak, 95 godina čovjek koji je morao da da izjavu zašto je prisustvovao tome da zaštiti svoja prava i životnu sredinu, daje posebnu obavezu ovome Parlamentu. Dakle, mislim da niko ne smije biti, znači, mi kao javni funkcioneri oslobođeni od odgovornosti za svaku izgovorenu riječ. I mislim da trebamo kao ljudi iz ovog Parlamenta da, znam da vas dovodim u možda sad nezgodnu situaciju, jer se radi o vašem partijskom kolegi, ali te riječi koje su upućene građanima, treba i zaslužuju osudu. Hvala vam.

PREDSEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:
Hvala Vam.
Kolega Milošević, izvolite.

TARZAN MILOŠEVIĆ:

Hvala, gospodine predsjedniče.

Nijesam upoznat sa ovim što je gradonačelnik Berana izjavio, ali jedna stvar koja će da u sledećem periodu čeka Opštinu Petnjica, eventualno Opštinu Tuzi i stale opštine, to je da ljudi koji vode opštine moraju da donose odluke. Te odluke sigurno ne mogu, ne moraju biti uvijek simpatične svim građanima koji žive u toj opštini i ne mogu biti od interesa za sve građane, baš govorim uslovno u toj opštini. Sjutra će biti pitanje deponije za Opštinu Petnjica, pitanje deponije za Opštinu Tuzi gdje ni malo lako neće biti novom rukovodstvu da donese jednu takvu odluku, ili koliko će koštati odlaganje smeća, recimo na teritoriji Opštine Podgorica sad građane Opštine Tuzi ili Opštine Zeta ako budu željeli da koriste tu deponiju. Nimalo ne želim da amnestiram ako je neko nekoga uvrijedio, neka odgovara za to što je uradio apsolutno. Ali, nije ni malo lako ni na tom mjestu biti predsjednik opštine. Uvijek sam samo cijenio predsjednike opština koji su donosili odluke i imali svoj jasan stav po pitanju i nekad kad to nije ovako po volji baš svih građana, ali u interesu većine građana koji žive u Beranama.

Drugi dio priče, ovdje kada smo govorili o djelu prihoda tačno je, da je dio prihoda sa državnog nivoa koji su bile u ingerenciji opština, taj dio prihoda je uzela Vlada u odnosu, i smanjen je u odnosu na opštine. Ali, ono što je bitno zavisno od država, znači, porez na dohodak, porez na promet, porez na korporaciju ili porez na imovinu zavisno od država, oni imaju određen stepen koji izdvajaju za sebe, a procentualno jedan dio ostaje opštinama. Ono što ja kao predsjednik opštine, nažalost i većina predsjednika opština i ono što je bilo i ingerenciji opština, nijesmo uspjeli u dovoljnoj mjeri da naplatimo i taj dio prihoda koji pripada opštinama, nadam se da će u slijedećem periodu biti više efikasnosti na tom polju, i možda manje opštine moći će da se na kvalitetniji način brinu o tome i da daju doprinos da se ti prihodi koji su ustupljeni opštinama naplaćuju na kvalitetniji način, da opštine bolje funkcionišu. Zahvaljujem se.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Mi svi zajedno možemo izvući komparativne podatke od 80. godina o broju zaposlenih u lokalnoj samoupravi i tada mnogo većim nadležnostima opština, mnogo većim tada je i sudstvo i policija bilo u nadležnosti opština, nije bilo elektronike, znači, daktilobiroa i sve ostalo, a broj je višestruko bio manji nego sada. I ako smo odgovorni politički ljudi to su pitanja za nas, kako da učinimo jeftinijim svakom građaninu, bez obzira u kojoj opštini živio, državne usluge, to je ključno pitanje. Time što ćemo imati rast administracije,

nužnim rastom opština, a pad prihoda svih nas zajedno, nećemo doći do pravih odgovora. Postoje specifičnosti koje moramo uvažiti, ali to ne pože postati talas koji treba da nas ponese olakom logikom udovoljavanja trendovima. Ponavljam, govorili smo o tom sistemu kao neekonomskom, on je bio puno ekonomski efikasniji od ovog koji mi sada zajedno pravimo udijelu lokalnih samouprava. Govorim samo o ekonomiji ni o čemu drugom. To je pitanje za sve nas da ga razmotrimo.

Kolega Rastoder, biće rasprava u pojedinosti, pa ne bi bilo dobro da sad uzimate završnu riječ, jer će biti još amandmana, procedure po amandmanima, pa da ostavite posle toga vašu riječ za kraj ili ako želite nešto usput da odgovorite, predlagač može kad hoće.

Izvolite, onda.

RIFAT RASTODER:

Uz izvinjenje zaista što koristim malo vremena, jer smo imali jednu iscrpnu raspravu evo prešli sa predviđene vremenske okvire, ali samo kratko da ponovim, ne u smislu završne riječi, nego da se zahvalim na bezrezervnoj podršci svih kolega koji su učestvovali u raspravi, a se zahvalim podršci svih onih koji su učestvovali u čitavoj kampavni oko Predloga zakona i oko sazrijevanja situacije da imamo danas ovakvu raspravu. Žao mi je što je ta rasprava u dijelu samo iskočila iz konteksta i poprimila nešto polemičnije tonove, ali i to je život i to je ovaj dom i molim kolege da to tako i shvate.

Ono što je bitno na ovakvim predlozima je se potvrđuje ono da oni ne mogu biti ničiji posebno, kao što u svoj onoj situaciji koju smo preživjeli tokom ovih godina, a bilo je i teških situacija, teško povući međustranačke granice. Ipak su to ljudi i bilo je slučajeva kada smo se oslanjali jedni na druge, nezavisno ko je bio. Znam u komisiji sojevremeno o Štrpcima, veoma pouzdanog člana smo imali iz ondašnje Radikalne stranke, a da ne govorim iz svih ostalih stranaka i tako dalje. Dakle, drago mi je da smo sve to na kraju spoznali i da će ovaj Predlog imati podršku. Ponoviću, on zaista nije ni najmanje uskostranački ni uskonacionalni, on je želja i nakakava obaveza da pokušamo da obezbijedimo šansu tim građanima da od resursa koje imaju iskoriste i na neki način pokušaju zaustaviti neke trendove koji su vrlo loši, koji decenijama traju i nadam se da ovo jeste jedna od mogućnosti, ali oni trebaju da znaju da je samo to mogućnost i šansa, a da od toga kako se ponašati i kako ćemo im kao društvo, kao institucija države pomoći, od toga će zavisiti koliko će oni tu šansu zaista i iskoristiti. Mi ćemo im koliko shvatam pružiti tu mogućnost, a vidjećemo, naravno uz našu pomoć i uz svih vas, da će to ispasti kako je najbolje moguće.

Što se tiče ovih konkretnih pitanja koje je kolega Milić ponovi apostrofirao, ponoviću, mi sa ovim predlogom nijesmo obavili, prosto smo prošli od zakonske regulative da buduću opštinu čine katastarske opštine koje su i do sad bile u sastavu tog područja, a da eventualno sporne detalje razrešavaju poslije sporazumom buduće Skupštine Opština, ako čak i one to ne riješe onda one opredjeljuju to posebnoj arbitražnoj komisiji koja je sastavljena od svih zainteresovanih strana na čelu sa nezavisnim stručnjakom iz oblasti imovinskog prava koji čak i predsjedava tom arbitražnom komisijom. Ne vjerujem da među mojim komšijama ima spora, jer ima parcela i na jednoj i na drugoj strani, ne mnogo i što je najbitnije da pođe kao poruka, jeste da kao što predlog nije bio jednonacionalni ili uskostranački, ni to područje ni buduća opština neće biti jednonacionalna, neće biti ni bošnjačka, ni crnogorska, ni srpska, nego svih građana sa tog područja. Tamo imam komšije, prijatelje, kumove i jedne i druge i treće vjere i nacije, tako da vjerujem da ovo može biti zajednička, uspješna, pozitivna priča.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam.

Ovim smo završili raspravu. Za danas smo još planirali **tehnički izvještaj o radu Anketnog odbora za prikupljanje informacija i činjenica o korupciji u privatizaciji Telekoma Crne Gore**. To je naš prvi Anketni odbor i izvještaj, dobli smo ga u tehničkom modelu. Dosta truda je uloženo da bi došli do tehničkog izvještaja, ali teško je da je prvi korak ikad bio baš i najuspješniji korak. Dogovorili smo dva sata, ako ima potrebe da se priča na tu temu i da dobije riječ ko hoće, a nije obavezan.

Predsjednik anketnog odbora nije tu, u ime Klubova kolega Damjanović, prvi će krenuti.

Ovaj dio je bez komentara, samo u ime Klubova.

Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem, predsjedniče.

Poštovana Skupštino, poštovani građani,

Pošto smo raspravu definisali u trajanju do sat i po, odnosno do dva sata, zamoliću u koliko bude potrebe malo više vremena da mi dozvolite da prekoračim vrijeme od pet minuta i ujedno i da iskažem svoju zahvalnost što je na moju inicijativu u ime Socijalističke narodne partije Crne Gore, dana 19.03 kada sam je podnio i tražio da se o ovom Izvještaju raspravlja u

Parlamentu shodno poslaničkim obavezama ista zakazana. Evo danas imamo prilike da se suočimo sa rezultatima sprovedene parlamentarne istrage, a u predvečerje mogućeg donošenja odluke o sprovođenju nove parlamentarne istrage gdje bismo iz ovih rezultata, grešaka i pouka koje ćemo izvući, svakako dali doprinos da neka naredna ili već ova sljedeća parlamentaran istraga afere "snimak" ima mnogo bolji rezultat i ishod, a to je ono što očekuje javnost Crne Gore.

Podsjetiću da smo uoči otvaranja parlamentarne istrage prošle godine u martu mjesecu imali raspravu u Skupštini Crne Gore gdje smo govorili oko afere Telekom, odnosno gdje smo govorili o potrebi da se i parlament odredi prema skandalu povodom korupcije pojedinih crnogorskih zvaničnika, a što je dokazano presudom kod američkih sudova. Tada sam rekao da sam imavo uvid u Izvještaj Ekonomskog fakulteta u tom predmetu 14/ 336 koji je formiran kod tužilaštva 2006. i 2007. godine i da bez obzira što je taj Izvještaj Ekonomskog fakulteta, nema potrebe da navodim, jer sam tada već rekao ko je bio potpisnik tog izvještaja, dao zeleno svjetlo za formalnu ispravnost ugovora, koji su bili predmet istrage, da postoji osnov za sumnju da i ako su u formalnom smislu ti ugovori bili dobri da su oni bili suštinski loši, odnosno štetni po državu Crnu Goru i Telekom. Korist su izvukli pojedinci. Tako je i dokazano kodsuda u Americi. U tom smislu sam rekao da tih 7,3 miliona evra za tri ugovora koja su potpisana i mito koje je tada dato pojedinim crnogorskim zvaničnicima jesu ogroman problem zbog skandala kojem se izlaže Crna Gora i njeni zvaničnici i svi mi, ali je mnogo manji problem u odnosu na štetu koja je napravljena kroz tih 7,3 miliona evra, dokazanog, a mi u SNP-u sumnjamo da toga postoji još. Da bi se sproveda formalno tri ugovora, jedan kako bi neko uradi analizu tržišta u regionu, dato mu je 2,3 miliona evra firmi "Roulight" koja je potpisala ugovor sa tadašnjim Monetom. Drugi ugovor je bio sa firmom "Fiesta" od 4,5 miliona evra i imamo još jedna ugovor sa nekom firmom gdje bi oni za pola miliona evra sugerisali kako treba otpustiti 200 radnika u Telekomu. Nije sproveden do kraja postupak kod početka, kod otvaranja parlamentarne istrage sveobuhvatnog sagledavanja inputa za samu istragu. Tražio sam tada da se otvori istraga i o vezanom slučaju prodaje, pa onda naknadne kupoprodaje firme " Internet Crna Gora" gdje je država višestruko oštećena, a gdje je profitirala jedna uska grupa povezanih lica koja se pominje u ovom slučaju, a neka lica se nalaze i u političkom javnom životu Crne Gore. Naravno, dobili smo na kraju, 01. oktobra poslije punih šest mjeseci iscrpljivanja, takozvani, tehnički izvještaj. Moje je da napomenem ovdje pred građanima Crne Gore da u momentu kada je ovaj izvještaj 01.oktobra 2012.godine sačinjen i dostavljen Parlamentu SNP nije imao predstavnika u Anketnom odboru. Da je SNP

imao predstavnika u anketnom odboru, njegov predstavnik nikada ne bi podržao ovakav Izvještaj koji je došao pred Parlamentom, jer ovdje su date poimenice i pobrojane sjednice koje su održane, tačnije njih 13 sjednica sa time ko je sve bio na tim sjednicama, bez i jednog jedinog elementa koji bi ušao u suštinu problema. Na Kolegijumu sam pitao, neka ovo građani znaju, da li su potrošena neka sredstva iz ovog Parlamenta za neke spoljne eksperte koji su radili da bi pomogli rad ovog i ovakvog Anketnog dobra i dobio sam informaciju. Očekujem, i to napismeno, kako mi je obećano da je bio angažovan ekspert koji je za platu, čini mi se, u rangu predsjednika Parlamenta, odnosno naknadu radio posao koji je trajao ukupno 24 sata i 45 minuta. Volio bih, da se zna koliko je to troška napravio Parlament i takozvani Anketni odbor, da bi nam podnio tehnički izvještaj u kome ništa ne piše.

Pročitacu šta veoma kratko o tome misli jedna renomirana nevladina organizacija Institut alternativa, koja je nakon sprovedene istrage dala jednu malu vrlo korisnu studiju svim poslanicima "Istraga afere Telekom u Skupštini nerealno očekivanje realnog ograničenja." U zaključku se kaže - rad anketnog odbora poklopio se sa približavanjem prijevremenih parlamentarnih izbora, pa je sprovođenje parlamentarne istrage bilo otežano zbog naglašene politizacije predmetnog pitanje i sve oštrije predizborne retorike parlamentarne većine, manjine. To je uticalo na obesmišljavanje rada Anketnog odbora nakon zavrenih saslušanja, podrazumijevajući da nema potrebnu većinu za usvajanje izvještaja, podrazumijevajući, predsjednik Anketnog odbora je u skladu sa zakonom predložio tehnički izvještaj bez zaključka o ocjenama o političkoj odgovornosti i predloženim mjerama iz nadležnosti Parlamenta. Dobili smo nešto što je defakto, aboliranje ili amnestija makar što se tiče Parlamenta, krivaca, odnosno primalaca mita u aferi Telekom. Što se tiče nas u Socijalističkoj narodnoj partiji Crne Gore mi vjerujemo presuđenim predmetima kod američkih sudova, očekujemo da se posao međunarodne pravne pomoći između Crne Gore i Amerike završi do kraja, on je u toku i da se dokaže ko je primio mito od 7,3 miliona evra da bi nanio štetu i Telekomu i državi Crnoj Gori. Mi znamo da, bez obzira na ovako loš tehnički izvještaj, izvještaj koji mi faktički nemamo ovdje već samo imamo popis sjednica, da će se krivci kad tad, za to trebaju političke promjene naravno, privesti spoznaji pravde.

Jednostavno, bojimo se da u koliko ne bude suštinskih izmjena u načinu otvaranja sljedeće parlamentarne istrage koju podržavamo i gdje ćemo biti aktivno uključeni, a tiče se afere Snimak, da rezultati neće biti mnogo bolji. Veoma kratko u minut, samo da kažem da nismo još uvijek procesuirali one krivce koji su ovu državu oštetili za nekoliko stotina miliona

evra. Dakle, kroz privatizaciju Telekoma 2005. godine i to mito koje je dato pojedincima iz Crne Gore onemogućena je aktivna kontrolna pozicija Vlade i ministarstva za informatiku i Agencije za telekomunikacije u smislu demonopolizacije tržišta, odnosno produžen je monopol Telekomu, tada ne kao državnoj, već kao privatnoj firmi koji je trajao još pet, šest godina i dan danas traje gdje je taj Telekom izvukao iz ove države sa ovom godinom 150 miliona profita. Znajući da je jedan drugi provajder mobilne telefonije takođe od svog osnivanja do 2010. godine izvukao 300 miliona profita, eto gospodo 450 miliona čistog profita koje je neko izvukao iz ove države zahvaljujući tome što je neko primio mito od najmanje 7,3 miliona evra. To je ono što interesuje SNP-e i to je ono što nas neće zaustaviti u političkoj i pravnoj borbi da se ovi krivci izvedu pred sud, bez obzira na rezultate ovakve nakazne parlamentarne istrage, odnosno rada Anketnog odbora koji je završen sa takozvanim tehničkim izvještajem. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Da odmah otvorimo komentare, imamo li vremena?

Imamo iz DPS-a kolega Vukčević, Sekulić i Vuković, a iz SNP-a kolega Lalošević i kolega Milić, to je ukupno sedam. Hajde, možemo komentare, zaključujem listu, više liste nema. Izvolite.

MILUTIN SIMOVIĆ:

Insistiram na pravo na komentar da bih prosto održao svoje obećanje koje sam dao kolegi Damjanoviću, na dva Kolegijumu koja smo imali. Prvi je bio 18.marta, kolega Damjanović je pomenuo 19.og, a sutra dan, dakle, 19.marta imali smo istu temu sa upitanošću svih prisutnih na Koleginumu, da li je ovaj tehnički izvještaj treba da bude na plenumu ili ne. Ja sam u ime Demokratske partije socijalista predlagao da svakako treba da bude ovaj tehnički izvještaj na plenumu, da će to biti nova prilika da pokažemo da je iza cijele te priče bila nova konstruisana afera, što se u ostalom i pokazalo i tokom rada na Anketnom odboru. Ono što sam obećao kolegi Damjanoviću, kazao sam da ću moliti za pojašnjenje ovdje na plenumu pred očima crnogorske javnosti, dijaloga za mene jako interesantnog koji je vođen između kolege Damjanovića i kolega koji danas nijesu ovdje prisutni iz Demokratskog fronta, koji su tada insistirali da ovaj tehnički izvještaj ne bude na plenumu, što je za mene bilo jako čudno i neshvatljivo. Međutim, dobio sam objašnjenje od kolege Damjanovića zbog čega on insistira da se ovo nađe na raspravi, jer je tada kazao da će ovo biti dobra prilika da članove Anketnog odbora iz Demokratskog fronta, upita, da li je istina, jer je on tada kazao 18.og marta da ima dokaze, a 19. marta fino sam to upisao, što inače

rijetko radim zapisnike sa Kolegijuma, šuška se šuška da prvi dan, kažem sa jasnom definicijom da ima dokaze, da su neki privrednici bili ucjenjivani od nekih članova Anketnog odbora, od onih koji danas nijesu tu, da se ne pozivaju na Anketni odbor. To je za mene bila jaka kvalifikacija. Obećano mi je objašnjenje ovdje, da ću dobiti i evo prilike da se to pojasnimo malo na tu temu, a kolege ostali prijavljeni diskutanti iz Demokratske partije socijalista će pokazati svojim diskusijama koliko je i ovo bio pucanj u prazno i ova parlamentarna istraga i ovaj Anketni odbor, kao i oni prethodni. Nemojte gospodine Damjanoviću da budete tako sigurni da ćete imati neke spektakularne rezultate, presude, kao što vi već danas donosite uoči najavljene nove parlamentarne istrage, povodom afere Snimak.

Sa nestrpljenjem očekujemo sprovođenje i te parlamentarne istrage. Naš rad u Anketnom odboru sa očekivanjem da će to biti nova prilika da se pokaže ovaj besmisao. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Kolega Damjanoviću, izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Hvala, predsjedniče.

Kolega Simoviću, potpuno sam uvjeren da vi sa nestrpljenjem očekujete sprovođenje i naredne parlamentarne istrage po modelu kako je i ova sprovedena oko Telekoma i dao Bog da se ona sprovede po vama i da rezultira ovakvim tehničkim izvještajima. E to vam ovog puta mi iz SNP-a obećavamo tako neće proći. Ta istraga koja bude neće završiti sa tehničkim izvještajem, što je obesmišljavanje pokušaja da Parlament da svoj doprinos, kako bi ostale institucije koje su zarobljene u ovom trenutku u Crnoj Gori završile svoj dio posla. Procesirale one koji su primili mito od 7,3 miliona evra, prema američkim sudovima. Tri ugovora jedan od pola miliona evra, da jedna konsultantska firma kaže da treba otpustiti zaposlene, drugi ugovor od 2,3 miliona evra da se radi analiza tržišta mobilne telefonije i treći ugovor od 4,5 miliona za "Fiestu" o kojem ne znamo ništa. Dakle, u tom dijelu sam siguran da će se završiti do posla koji treba da se završi oko međunarodne razmjene, pa da vidimo da li će ostale institucije dati svoj doprinos.

Rekao sam da je Anketni odbor bio politizovan i od strane većine i od strane onog dijela iz manjine, kojima je odgovaralo u predvečerje parlamentarnih izbora 01.oktobra da uz ovakav izvještaj, imaju onakvo nagornjavanje bez zadiranja u suštinu. To je ono što je ključni problem. Ne lovi niko ovdje vještice već samo tražimo krivce za najmanje 7,3 miliona

evra primljenoga mita te više stotina miliona štete koja je nanešena Crnoj Gori kroz obećano nepostupanje i demonopolisanje Telekoma kad je izvršena njegova štetna, po državnu Crnu Goru, privatizacija.

U kontekstu onoga što sam rekao na Kolegijumu pred deset ljudi da ponovim i ovdje. Šuška se i načulo se da su pojedini privrednici, odnosno ljudi koji su trebali da svjedoče nagovarani da ne dođu i za to im je tražena protiv usluga. Volio bih da dobijem demantije toga. Kad ja dobijem ubjedljive dokaze, a ne šuškanja, koje sam čuo i to kao prijetnju i upozorenje, jer ćemo otvarati neke druge istrage, svakako ću ih izdeklamovati javno, kad dobijem. Dok ne dobijem samo želim demanti od svih članova Anketnog odbora. Dakle, to je upućeno bilo svim članovima Anketnog odbora koji su tada bili tamo, jer to oni najbolje znaju.

Sa druge strane, gospodine Simoviću, te sumnje ćemo odagnati ili nećemo, neka ostane, na žalost ako ne bude dokaza kao i mnogo čega u ovoj državi ne sumnjamo, ali činjenice koje su izrečene kod američkih sudova i ovo o čemu sam ja govorio. Govorim vam činjenice koje su dokazane poravnanjima sa Komisijom za hartije od vrijednosti pred američkim institucijama. Kolega Vukoviću, vidjećemo imamo li krivce i ko je uzeo 7,3 miliona evra. Ako nije mito samo neka se kaže ko je za ova tri famozna ugovora uzeo novac i ništa više od toga.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Nisu svi postupci sudski. Idemo redom, po klubovima, kolegunica Jasavić u ime svog Kluba, pa ćete onda vi, pošto su samo prijavljena ta tri kluba. Izvolite.

AZRA JASAVIĆ:

Zahvaljujem, poštovani predsjedniče, poštovane kolege, poštovani građani,

U mom prvom obraćanju bila je politička priča, prije svega. U mom drugom obraćanju ovom biće ekonomska priča, koja će obrazložiti zašto Demokratska partija socijalista gubi birače i zašto ona neće biti vlast i to vrlo brzo. Imaćete priliku da se uvjerite. Upravo ću sad da vam objasnim.

Ranih dvije hiljaditih godina imali ste priliku da vas podržavaju građani Crne Gore, zato što su htjeli da artikulišu svoje legitimne interese, da dobiju samostalnu državu Crnu Goru. Samostalnu državu koja će biti dostojan, ugledna, dostojanstvena u međunarodnoj zajednici, a to znači da se od vas očekivalo da znate šta je to vladavina prava, jer ni jedan od vas iz Demokratske partije socijalista u državi u kojoj imamo vladavinu prava ne

može biti znad Ustava i zakona. Od vas se očekivalo da stvorite institucije koje će biti od integriteta sa časnim profesionalcima bez obzira kojoj partiji pripadaju, koji će biti u stanju da sude po Ustavu, zakonu i savjesti. Vi to niste učinili. Vi niste željeli Crnu Goru kao samostalnu iz ubjeđenja već iz ličnih interesa, jer u periodu pred referendum započeo je proces privatizacija velikog broja firmi i tada je građanima Crne Gore postalo jasno šta su vaši motivi, a svakodnevno isplivavaju afere za koje ja kao pravnik ne želim da ih imam bez dokaza, a u državni Crnoj Gori, gospodine neću vam pomenuti ime, jer ne želim da dobijete priliku da govorite, u državni Crnoj Gori očigledno je da te institucije vi kontrolišete. Da ih vi ne kontrolišete mi bi imali pokretanje istraga, mi bi imali utvrđene dokaze, pa danas su u ovom Parlamentu ne bi govorili o američkim institucijama, koje poštujem, a iznad svega poštujem institucije moje države i Pozitivna Crna Gora će se sa ostalim zdravim snagama u Crnoj Gori zalagati da te institucije budu dostojne svakog poštovanja, nezavisne, nepristrasne i u stanju da pokrenu nepristrasne djelotvorne i efikasne istrage u kojima ćemo utvrđivati dokaze i dokaznu građu. To što je postignuto vansudsko poravnanje pred američkim institucijama, to nije dovoljno da mi ovdje nemamo našu priču i naše tužilaštvo koje će da pokrene našu istragu.

Znam da je u toku to, ali to previše dugo traje, to neprimjereno dugo traje. Da se vratimo na Telekom, ovo je bio odgovor oko političke priče, jer vi gubite glasače zbog toga što imamo korupciju na visokom nivou koju vi niste u stanju da istražite. Građani od vas očekuju da se istaži korupcija na visokom nivou i da se ona kazni, jer vi ste zaustavili razvoj Crne Gore zbog korupcije na visokom nivou i istraga koje ne pokrećemo. Najbolji dokaz za to je upravo afera Telekom. Najbolji dokaz za to je da ste vi zbunjivali 2005. godine crnogorsku javnost, građani Crne Gore izvinjavam vam se što žurim prilikom izlaganja jer moje vrijeme je ograničeno, ali nije ograničeno vrijeme Pozitivne Crne Gore i to će sasvim sigurno dani koji dolaze dokazati. Jednostavno vi ste zbunjivali 2005. godine građane, tako što ste tvrdili, da prvo vaš kadar, predsjednik komisije za hartije od vrijednosti Zoran Đikanović, kaže u oktobru 2004.godine: "Država i manjinski akcionari imaju potpuno drugačiji interes. Cilj manjinskih akcionara je," kako je dodao "isključivo novac, a Vlada mora da vodi računa o svemu dobrom." Da skratim priču, da biste kasnije kako ste se dogovarali, kako ste pregovarali, kako ste iza leđa građana Crne Gore koji su htjeli snažnu državu sa jasnim institucijama, dok ste vi tamo pravili dogovor oko privatizacije Telekoma, vi kasnije mijenjate kurs, pa onda kažete: Ministar finansija Igor Lukšić, u martu 2005. rekao je danas novinarima nakon sjednice Vlade da će tako biti

stvorenim uslovi da manjinski akcionari prodaju akcije, jer je Mađar Telekom po višoj cijeni od početno ponuđenih 2,2 eura.

Prema usvojenom predlogu Vlada bi od ukupno 114 miliona eura koje bi od Mađar Telekoma dobila za 51% akcija u Telekomu, devet miliona utrošila na doplatu u slučaju da vlasnici svih preostalih 49% odluči da proda dionice. Kome ste vi ovo iza leđa pravili? Građanima Crne Gore. Ko je uzeo novac i da li je uzeo novac? Odgovori na to pitanje moraju da daju državni organi Crne Gore. Hvala Americi i svim iz međunarodne zajednice, ali najveća će hvala biti crnogorskim građanima kada ove naše nadležne institucije daju odgovore šta je to rađeno 2005. godine, pa ako neko nije kriv, neka se zna da nije kriv, ali ako je neko kriv, onda se zna šta slijedi. Molim vas. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Gospodine Jeliću, izvolite. U ime Kluba DPS.

ZORAN JELIĆ:

Zahvaljujem, gospodine predsjedniče.

Dame i gospodo poslanici,

Na današnjem dnevnom redu je tehnički izvještaj o radu Anketnog odbora za prikupljanje informacija i činjenica korupcije privatizacije Telekoma Crne Gore. Bio sam član tog Anketnog odbora i bio sam zamjenik predsjednika Anketnog odbora i mislim da sam potpuno kompetentan danas da saopštim ovdje neke detalje oko tehničkog izvještaja. Očito da se želi otvoriti rasprava ponovo i temu vrtjeti onako u nedogled. Radi prikupljanja informacija i činjenica o događajima koje se odnose na privatizaciju Telekoma ova Skupština je otvorila parlamentarnu istragu i obrazovala Anketni odbor.

Ono što želim da kažem jeste da je posebnom odlukom koja je donijeta ovdje u Parlamentu od 28. februara, formiran je Anketni odbor od osam poslanika 24. saziva Skupštine, i to: četiri poslanika iz stranaka parlamentarne većine i četiri iz reda opozicije. Sastav je bio sljedeći: dva poslanika iz Demokratske partije socijalista, jedan iz Socijaldemokratske partije, jedan iz Bošnjačke stranke, jedan iz Socijalističke narodne partije, jedan iz Nove srpske demokratije, jedan iz Pokreta za promjene, jedan iz redova albanskih poslanika. Predsjednik Odbora je bio iz Nove srpske demokratije, potpredsjednik je bio iz Demokratske partije socijalista, što je donijeto na sjednicama samog Anketnog odbora. Ovdje se postavlja pitanje zašto je sve ovo pokrenuto i kako je tekao taj slijed događaja? Američka

agencija koja je najbliža evropskim standardima Komisiji za hartije od vrijednosti tužila je sudu Južnog okruga države Njujork, najvećeg provajdera telekomunikacionih usluga u Mađarskoj Mađar telekom, tvrdeći da je prekršio Zakon o koruptivnim djelatnostima u inostrastvu. Tužena su tri funkcionera Mađar telekoma. U tačkama 39 i 40 se tvrdi da je Mađar telekom kao subjekat koji plasira akcije na Sjedinjenim Američkim Državama, to jeste na njihovom tržištu, prekršio član 39 pomenutog Zakona o koruptivnim djelatnostima i da je ne vodeći adekvatno knjigovostvo prekršio odgovarajuće odredbe člana 13 tog zakona. Komisija je od suda zatražila da odluči da Mađar telekom povрати nesavjesno i nezakonito stečenu dobit i plati građanske sankcije. Dojč telekom je odgovoran što nije nazirao finansijske transakcije svoje ćerke firme i tako napravio pomenuti prekršaj. Mađar telekom na ime poravnjanja isplatio je komisiji više od 31 milion dolara kao povraćaj ilegalno stečene dobiti i skoro 60 miliona dolara kao nagodbu sa Ministarstvom pravde radi odlaganja gonjenja. Dojč telekom je u iste svrhe isplatio 4,36 miliona dolara Sjedinjenim Američkim Državama i ovakva praksa nije rijetka. Napomenuću ovdje da je Siemens 2008. godine, platio 800 miliona dolara, zatim Eni Holandije 365 miliona dolara, Dajmer Njemački 185 miliona dolara. U dijelu koji se odnosi na Crnu Goru ne pominje se nijedno ime i prezime nekog funkcionera sadašnje izvršne vlasti ili prethodne izvršne vlasti. To mogu da odgovorim jer sam bio u posjetu tajnih informacija i informacija koje su nam bile dostupne u ovoj dolje takozvanoj gluvoj sobi gdje smo po posebnoj proceduri mogli da pogledamo sve dokumente koje su se tada nudile.

Šta je radio Anketni odbor? Anketni odbor je u skladu sa Zakonom o parlamentarnoj istrazi vršio svoju nadležnost i u trinajest sjednica koliko je trajao rad Anketnog odbora je jedna od najvećih vrijednosti Anketnog odbora što je iniciran i usvojen Zakon o parlamentarnoj istrazi, a isto tako Anketni odbor je inicirao Predlog zakona o dopuni zakona o tajnosti podataka. Na sjednicama Anketnog odbora smo pozvali da daju svoje izjave Vrhovni državni tužilac, direktor Uprave za sprečavanje pranja novca, zatim direktor Uprave policije i lica koja su u tadašnjem vremenu privatizacije Telekoma, bivši direktori su dali takođe svoje izjave i sva ona lica koja Anketni odbor procijenio da treba da mogu biti od interesa da daju svoje kvalitetne iskaze.

Dakle, Anketni odbor je u skladu sa članom 9 Zakona o parlamentarnoj istrazi dužan da sačini izvještaj o radu Anketnog odbora, i to je trebalo da se usvoji većinom glasova. Kako većina glasova u Anketnom odboru nije bila jer smo na jednoj stani imali mi svoje zaključke, parlamentarna manjina svoje zaključke, došlo se do ovog tehničkog izvještaja. U članu 9 kaže ako ne postoji većina od ukupnog broja članova

Anketni odbor će dostaviti Skupštini tehnički izvještaj o svom radu koji sadrži sve ove elemente koje imate. Anketni odbor je završio svoj rad 1. oktobra kako je to pisalo u odluci o otvaranju parlamentarne istrage članu 4 da je Odbor dužan najkasnije do 1. oktobra 2012. godine, da sačini izvještaj, on je to uradio i dostavio Skupštini.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Vi ste u stvari nastupali kao potpredsjednik Anketnog odbora pa sam vam dao više vremena, bilo je informantiva.

Idemo dalje, Vi ste htjeli komentar.

Izvolite komentar, kolega Abazović.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Hvala, predsjedniče.

Ne osporavam angažman Anketnog odbora vezano za pitanje slučaja afere Telekom, ali prosto mi nije jasno nema mi logičnu vezu da sve ove neke potencijalne afere u Crnoj Gori ne postoje. Postoje svugdje u regionu, postoji u zemljama Evropske unije, postoji u SAD-u a u Crnoj Gori ne postoje. Meni nema logičku dimenziju. To je posljedica nefunkcionisanja sistema i onoga što mi ne možemo da oslobodimo društvo, odnosno ne znamo da odvojimo partiju od države. Jednostavno mislimo da država i državne institucije treba samo da stanu u odbranu nekih pojedinaca ili neke partij, i na taj način ne mogu da proizvedu rezultat. Intencija moje priče je druga. Ne treba biti nikakav ekonomski ekspert da se razumije da naftne kompanije i telekomunikacione kompanije u suštini profitiraju u svakoj mogućoj zemlji, bez obzira na stepen njihovog razgovora. Znači, ako ste pametniji zaradićete više, ako ste manje pametni i neorganizovani zaradićete manje. Mi smo Telekom prodali da bi gradili auto put. I sad imamo situaciju - nemamo Telekom, nemamo auto put. A treće ključno pitanje na koje tražim odgovor- dje su pare, gdje su pare od prodaje Telekoma, gdje su one uložene? Prodali smo ga za auto put, prodali smo jedno dobro da bi pravili drugo dobro. E sad nemamo ni jednog ni drugog dobra, a nemamo ni para. Vi nakon svega ovoga - nema korupcije nema ničega sve je regularno, niko nije odgovoran.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Izvolite, kolega Jeliću.

ZORAN JELIĆ:

Kolega, vaša dilemma je zašto ove afere ne daju neki rezultat. Zato što su izmišljene, zato što su plasirane u određenom vremenskom periodu pred izbore da bi se pokupili određeni jeftini politički poeni. Državne institucije Crne Gore rade po zakonu i ja vjerujem državnim institucijama. Državne institucije rade svoj posao nezavisno od bilo koje političke partije. Kad kažete gdje su pare, ja ću Vas zamoliti negdje da uzmete od 2005. godine do, recimo, prošle godine koliko je kapitalni budžet Crne Gore iznosio i koliko je para uloženo u tunel Sozinu, koliko je para uloženo u kapitalne infrastrukturne objekte, škole, bolnice itd. Dakle, imate jednu hronologiju da to nađete tamo u bužetu Crne Gore. Postavlja se i ovdje pitanje oko samog Telekoma i da je Telekom iznosio iz Crne Gore novac. Želim da Vas podsjetim da je od privatizacije Telekoma do danas Telekom u Crnu Goru investirao više od 130 miliona eura, od čega je preko 98,5 miliona otišlo na infrastrukturu, poboljšanje naše mreže nove tehnologije itd. Dojč Telekom, grupa koja je nabavlja najnoviju opremu i usluge crnogorskog Telekoma su identične uslugama u zapadnoj Evropi. Ovdje bih mogao da nabrajam gdje su sve uložili novac u Crnoj Gori, da pomenem samo donacije koje su vrijedne 9,5 miliona eura u društveno odgovorne projekte u Crnoj Gori itd.itd. ali vrijeme mi ne dozvoljava da Vam saopštim puno toga (prekid)

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ako me sjećanje dobro služi, a brojevi bolje, meni se čini da je jedan jedin godine Jugopetrol Kotor toliko dao za sport u Kotor ako je to sve što ste sada rekli i Bokelji i ostali državni Jugopetrol. No to je tako ne dolazi niko da bi nam dao, no da bi nešto ponio to je potpuno logično, niko ne dolazi zbog nas ođe na to se moramo navići. Zato razvijajući i podržavaju svoje kompanije da bi bilo bolje svakoj zemalja koje te kompanije podržava.

Idemo dalje najavljeni su kolega Vasilije Lalošević, a da se pripremi Predrag Sekulić.

VASILIJE LALOŠEVIĆ:

Hvala, predsjedniče.

Kao član Odbora za bezbjednost imao sam prilike da u par navrata na više sjednica čujem mnoge komentare, čujem mnoge podatke koje na žalost nakon ovog tehničkog izvještaja Anketnog odbora ne možemo valirizovati jer ovo je samo nabranje onih sjednica koje su održane. Ali ja bih ... javnosti i svih nas ovdje i pogotovo poštovanih građana Crne Gore, usmjerio na nekoliko ključnih nedostataka državnih institucija Crne Gore, koji su

potpuno omanuli po ovom pitanju. Vrhovnom državnom tužilaštvu trebalo je više od 50 dana da pošalje zamolnice nadležnim organima SAD i Mađarskoj istrazi i ako im je Ambasada Sjedinjenih Američkih Država omogućila, dostavila prevedene formulare i upustvo kako da ih ispune. To smo imali prilike da čujemo na sjednici Odbora za bezbjednost imali smo poštovani građani Crne Gore, poštovane kolege na tim sjednicama Odbora za bezbjednost i izvjesne probleme koje neko namjerno htio da stavi u hokus pažnje, a koje smo možda i htjele da od starta obesmisle svu tu priču, imali smo curenje podataka ko je neko bio kvalifikao kao tajne podatke, neko ih je tretirao kao podatke sa manjim stepenom službene tajne, i onda su se pojavljivali neki ljudi iz odbora, ja ne želim ovom prilikom da im pominjem imena, prepoznaće se oni sami, koji su ukazivali prstom na nas članove Odbora za bezbjednost i govorili da mi dajemo te podatke, nije tačno upravo je tu došlo do zastoja u cjelokupnoj ovoj priči, ali ja ne želim da vraćam ovu priču na taj početak jer sam tim ljudima koji su se pravili da su sveznalice i multiprakti političari to i u oči rekao. Ali sada vraćamo priču na nešto što je zaista apsurno.

Dolazimo do situacije da je 2006. godine Vrhovno državno tužilaštvo formiralo predmet oko Telekoma i imamo situaciju da se u vezi sa provjerom radnji prilikom sklapanja ugovora dodjeljuje predmet odeljenju za organizovani kriminal i korupciju i u trenutku kada se počnu javljati inicijative za otvaranje priče na Odboru za bezbjednost ili eventualno parlamentarne istrage, ili eventualno formiranje Anketnog odbora onda imamo informacije iz VDP-a da šest godina niko ništa nije radio, i ako je predmet dat odeljenju za organizovani kriminal. Odma da Vam kažem. Vrlo neozbiljno i mi smo to bivšem Vrhovnom državnom tužiocu na tim sjednicama Odbora za bezbjednost jasno u oči kazali. Ono što bode oči i svi mi koji smo prisustvovali tim sjednicama su frapatni podaci o pranju novca koji se dešavao tih godina u Crnoj Gori, frapatni podaci o lažnim fiktivnim konsultanskim ugovorima, frapatni podaci o tome da su neki ljudi iz jedne od bivših zemalja bivše Jugoslavije dolazile u pojedine banke da na račun tih lažnih fiktivnih konsultantskih ugovora podižu norme količine novca, imamo nevjerovatne podatke da su pravljene takozvane Šel kompanije gospodo ekonomisti bolje znate od mene koje traju kao vilin konjić samo jedan dan, pare se operu uzmu i taj neko ode kasnije smo saznali da je riječ o jednom bivšem visokom uz izvinjenje on je sada preminuo bivšem visokom funkcioneru one stare Jugoslavije potpredsjedniku Savezne Vlade koji je otvorio firmu u Podgorici dva puta sam o tome pričao i više sam dosadio sam sebi pod imenom Oskar Ramirez podigao poslao čovjeka živoga iz Slovenije koji je digao dva miliona evra, taj nesretnik je posle preminuo i

onda smo saznali da je riječ o Živku Preglu bivšem potpredsjedniku Vlade Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije. Sva ova priča ne vodi na vodenicu da mi hoćemo po svaku cijenu da optužimo nekoga, sačekaćemo mi sve ovošto će se dešavati, mi znamo da Ministarstvo pravde i Komisija za fartije od vrijednosti i SAD-a pokrenuli istragu protiv Mađar telekoma i Dojče telekoma i doće će to sve na naplatu, i doći će sve to konačnim odlukama tih Američkih sudova. Ali jeli moguće da je u jednom renutku da se u jednom trenutku određene državne institucije Crne Gore, pokazale ovakvu nesposobnost, pokazale da im se tu na prag odnosno pred nose mogu odvijati ovakve malorizacije.

I suština cijele ove priče gospodine predsjedniče Parlamenta mada imam još zamoliću Vas još deset sekundi. Da je odbor za bezbjednost i ova Skupština bila jedan od pokretača rasprave po tom pitanju, to treba priznati i to treba potvrditi kasnije nastaju Anketni odbor, ponavljam još jednom ovaj tehnički izvještaj samo govori o sjednicama ne govori ništa suštinski, ali još jedna stvar. U tom trenutku imali smo prilike da čujemo i članove Anketnog odbora ili Odbora za bezbjednost iz opozicije ili pozicije koji su se hvalili i govorili da je to riješeno sa aspekta, pričam sada i svoje ime opozicionog da je riješeno i odlučeno da se ide do kraja, da ćemo imati prilike da odevedete ljudi koji su rukovodili upravo za sprečavanje pranja novca dobijemo i neke nove podatke koji su najvaljivani kao spektakularni i od jednom je sva priča stala. Postupno se slažem sa kolegom Aleksandrom Damjanovićem, koji je kazao da sve sledeće parlamentarne istrage i svi sledeći Anketni odbori ne smiju krenuti ovim tragom uz izvinjenje svima onima koji su bili članovi Anketnog odbora, ja samo govorim o konačnom i suštinskom rezultatu.

Ponavljam još jednom Odbor za bezbjednost imao je jedan hendikep što je bio oivičen takozvanom službenom tajnom i neke podatke nije smio odnosno članovi njegovi da iznose u javnost, a vjerujte da bi bilo mnogo bolje da su članovi Odbora za bezbjednost te neke stvari koje su čuli na sjednicima Odbora za bezbjednost govorili u javnost i onda bi se mnoge stvari dovele spoznaniju prava. Hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vama.

Izvolite, kolega Sekuliću.

PREDRAG SEKULIĆ:

Hvala, gospodine predsjedniče.

Uvažene kolege,

Hajde svi zajedno da se prisjetimo ovdje poslanik ne može biti na bilo koji način pozivan na odgovornost, posebno ne na krivičnu za riječ, ali otvoreno pitam da li ako imamo to pravo sa druge strane imamo pravo da se igramo tužitelja i sudija i dželata.

Uvažene kolege, samo postavljam pitanje zašto smo dozvolili u jednom trenutku da ono ljudsko u nama bude pobedjeno od strane onog političkog i zašto da na ovakav način presudjujemo ljudima i porodicama. Trebalo bi svi zajedno da se prisjetimo da ovo nije prva afera i nije prvi put da Parlament raspravlja o nekoj aferi da se formiraju neke komisije, prisjetimo se prije 15 godina počela je priča o navodnoj Duvanskoj aferi, epilog dijela te priče imali smo ovdje u Parlamentu, i došli smo do poznaje da o te afere na način na koji je kreirano u medijima, a podržana od strane političke javnosti u Crnoj Gori nije bilo ništa. Ali 15 godina, je trajalo stavljanja na stub političkog srama jednog čovjeka ili jedne političke ideje. Plašim se da ako budemo na taj način sudili ljudima u političkim idejama, plašim sve da svi idemo saputnicom koja ne može da na odvede daleko. U svakom slučaju kao što u poznatoj aferi Drajfus", svi pamtimo i ko je bio Drajfus i svi pamtimo Emila Zolu, ali niko se više i ne sjeća kako se zvao predsjednik države Francuske koji je naredio hapšenje tog nesrećnog čovjeka, koji je odležao nekoliko godina zatvora ni kriv ni dužan. Čini mi se da sada kada budete pitale građane Crne Gore teško će se neko od njih prisjetiti svih onih epizodnih uloga u proteklih 15 godina trajanje duvanske afere, ali ćemo svi pamtiti da je jedan čovjek koji je bio stavljen na stub srama zbog svoje političke ideje, ostao i izašao čist. I dozvolićete, ipak će njega pamtiti istorija.

Takođe, ne treba zaboraviti da je početak te afere bio zbog političke ideje. Onoga trenutka kada je u Parlamentu Crne Gore predsjednik tadašnje Vlade Milo Đukanović i sadašnje Vlade saopštio da Crna Gora može da hrani samu sebe i da živi o svojoj torbici, tada je krenula haranga i hajka na političku ideju, a Milo Đukanović je samo bio personifikacija te ideje.

U svakom slučaju, kažem još jedanput, pokušajmo makar na trenutak da se stavimo u poziciju nekoga ko je optužen bez dokaza. Posjetimo se svi zajedno da, kada govorimo o tome da nemamo instituciju u Crnoj Gori, da upravo, poštujući instituciju i parlamente i same komisije, predsjednik Demokratske partije socijalista Milo Đukanović se odazvao pozivu i bio vrlo otvoren da odgovori na sva pitanja članova Komisije. Znači, nijesam siguran da li su članovi Komisije bili zadovoljni sa njegovim odgovorima, zato što su shvatili da nemaju ni jedan jedini argument. Znači, ako novinari imaju pravo ili ako mi kao političari moramo zbog presuda Suda za ljudska prava u Strazburu da imamo veći prag političke tolerancije, samo postavljam pitanje

da li je moguće da mi kao u konačnom intelektualci, jer o tome se govorilo danas u Parlamentu, imamo pravo da se igramo boga na način na koji smo to danas pokušali?

I da ne bude nikakve dileme vezano za rejting Demokratske partije socijalista, u proteklih 15-tak godina bilo je puno političkih partija koje su dolazile i prolazile kroz ovaj parlamet, imale veći i manji rejting i koje su govorili da rejting Demokratske partije socijalista opada iz dana u dan, da gubimo povjerenje građana, a mi smo i dalje tu. Jednim dijelom zbog svoje sposobnosti, a rekao bih jednim velikim dijelom zbog nesposobnosti naših kolega iz opozicije. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Izvolite.

AZRA JASAVIĆ:

Poštovani predsjedniče, poštovani kolege,

Demokratska partija socijalista jeste u prilici da ovako dugo vrši vlast samo zbog toga što u kontinuitetu zloupotrebljava državne resurse. To je najbolje pokazala takozvana afera "Snimak", a sve ono što smo imali prilike da vidimo i čujemo, a dešavalo se na sjednici te partije, dokazuje da izbori koji su do sada sprovedeni nisu bili fer, ni demokratski, ni poštjeni, jer ste vi upravo na vlasti kroz zloupotrebu držvnih resursa.

Druga stvar koju želim da vas pitam, gospodine Sekuliću, kao vrsnog intelektualca, kao čovjeka koji mjeri svoje riječi i lijepo vas je slušati u Parlamentu, možda bolje nego u ministarskoj fotelji, zato ste ga i vratili, kako vi objašnjavate sljedeću činjenicu: 2010. godine bila sam advokat Sindikata Telekomu u pregovorima oko priče za proglašavanje o tehnološkim viškovima. I tada sam imala prilike da se upoznam sa činjenicama koje su me, kao građanku, a onda kao profesionalca, vrlo vrlo zabrinule. Da li znate da od 2005. godine, ja nastojim da govorim precizno i tačno, pa do 2010. kada sam ja zastupala Sindikat, nije ni jedan radnik otišao u penziju, izuzev jednog, u penziju regularnim putem? Da li znate da nijedan sudski spor pred crnogorskim sudovima koji su vodili crnogorski građani protiv Telekomu nije dobijen? Na to pitanje ćemo morati da dobijemo odgovore od sudova.

Želim da budem krajnje ozbiljna i da postavim pitanje - Da li su i neki funkcioneri iz sudova učestvovali "u privatizaciji Telekomu"? Ne želim da prenosim glasine i šuškanje, ali radnici Telekomu, prenosim što oni kažu, tvrde da je napravljen dogovor između Telekomu i Vlade da se nijedan spor ne izgubi. Ja ne želim u to da vjerujem, ali činjenice da se sporovi svi gube

pred crnogorskim institucijama i sudovima, su vrlo indikativne, jer mi imamo kršenje zakona od strane Telekoma, i to evidentno i po pitanju diskriminacije po osnovu starosti. I mislim da će vam samo evropski sud za ljudska prava moći da dokaže kakvu diskriminaciju Telekom vršu u Crnoj Gori nad građanima Crne Gore, a sudovi ne štite crnogorske građane Crne Gore.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

To je možda zato što smo zemlja euro zone, a imamo zajedničku valutu.

Izvolite.

PREDRAG SEKULIĆ:

Hvala, gospodine predsjedniče.

Uvažena kolegice Jasavić,

Prije svega da vam se zahvalim na lijepim riječima koje ničim nijesam zaslužio. Sa druge strane, najmanje sam od vas očekivao, koji ste advokat i pravnik, najmanje sam očekivao dvije stvari. Znači, prva stvar da ponovo optužujete bez dokaza, na osnovu šuškanja i priče, i druga stvar, kao advokat da se hvalite sa tim da nijeste dobili nijedan spor. Vi ste rekli da ste bili advokat Sindikata Telekoma, vrlo sam vas pažljivo slušao.

Ali, bez obzira na sve, opet se vraćamo na početnu tezu, bez obzira što smo političari, da li imamo pravo da izgovorimo nešto jaču riječ koja presuđuje nekom u Crnoj Gori. Apstrahujmo sada ličnosti, apstrahujmo imena. Dozvolite, zaista ne mislim da svoje pravo i svoju političku zaštićenost u konačnom, mi smo ipak na neki način zaštićeni, ili zaštićeniji, ili jednakiji od ostalih građana. Dozvolićete da postavim to pitanje - da li imamo pravo da presuđujemo, da optužujemo, da li imamo pravo da insinuiramo? Ajde znači da se bavimo sa onim što je najbenignije u čitavoj toj priči. Znači, mogu da razumijem da politička borba podrazumijeva nekad i neku priču koja je bez uvijanja, bez rukavica, koja možda bude politički nešto oštija, da može da bude retorički nešto drugačija, ali kažem još jedanput, nemojmo kao parlamentarci, a to se od nas i ne očekuje, da uzimamo više prava nego što zaista imamo. I nemojmo da nam pitanje političkog rejtinga ponekad bude osnovno pitanje.

I samo još jedan detalj, nemojmo, znači za to što je država dala više manjinskim akcionarima, tražimo odgovornost te države. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ja ne mogu da odolim intelektualnom izazovu koji ste vi postavili. Rakli ste da je Emil Zola optuživao. Zna li koga je optuživao? Sudstvo,

predsjednika države, vladu, policiju, vojsku, čitav Generalštab zato što je Jevreje stavio na stub srama.

Nisam mogao da odolim tom intelektualnom izazovu koji ste vi postavili.

Može, može, ako sam što pogriješio.

PREDRAG SEKULIĆ:

Žao mi je, gospodine predsjedniče, što u jednom trenutku niste bili dorasli intelektualnom izazovu koji sam postavio. Posmatrajte u širem kontekstu, posmatrajte to kao priču o žrtvi koja je nevino optužena i onome koji je tu žrtvu oslobodio.

Sa druge strane, istorija ne pamti one koji su tu žrtvu stavili u zatvor. Samo pokušajte malo da proširite vidike. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Pa ja upravo govorim o širem vidiku. Vi ne vidite od pojedinca ko je tog pojedinca pretvorio u žrtvu, a ko je branio tu žrtvu. Zato ću vam reći da vaš primjer je upravo kontra argument. Ali, slažemo se oko vaše namjere, a oko modela koji ste izabrali ne baš.

Izvolite.

PREDRAG SEKULIĆ:

Dozvolićete da ipak ja nijesam započeo polemiku nego vi, ako hoćemo da budemo iskreni do kraja na način što ste povrijedili Poslovník, ali bez obzira na sve, znači ovo je bila priča o žrtvi, i to žrtvi koja je nevino optužena. Ako ne razumijete taj kontekst, plašim se da vam ja tu ne mogu pomoći. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ne znam ko kome treba pomoći, ali ću vam ja pomoći još jedanput. Ja nijesam glasao da se ta komisija formira, jedini u ovom Parlamentu, tako da vam tu još tek više mogu pomoći. Jedini u Parlamentu nijesam glasao da se formira grupa za Nacional, tako da vam i tu mogu pokazati koliko sam iznad progona. A ovo vam govorim oko Drajfusa i oko sistema. Tako da u tom konkretnom slučaju ja nisam glasao za tu komisiju.

Ne, ne možete, nema više komentara.

Kolega Milić, hoćete li komentar ili raspravu?

Komentar, izvolite.

SRĐAN MILIĆ:

Dakle, koliko sam ja shvatio vi se malo razlikujete u tumačenju Drajfusa, a oko ostaloga se svega slažete, naročito u tome dijelu da ne glasate za formiranje komisije, odnosno ne glasate za progon, da budem precizan.

Dakle, Skupština Crne Gore, čiji smo svi mi dio, ima u svojoj arhivi izvještaj Komisije vezano za navode Nacionala i svega ostaloga. I ono što mi smeta u čitavoj priči je nepodnošljiva lakoća pretvaranja nečega što je nepravo u pravo. Nisam pravnik, ne želim se time duže baviti, ali pokušaj abolicije svega onoga što se radilo ovdje u Crnoj Gori, pokušaj abolicije zajedničkog rada, čini mi se, predsjedniče parlamenta, i predstavnika opozicije i predstavnika vlasti, činjenica koji su događaji bili nakon toga u parlamentarnom životu Crne Gore i onog čime se mi danas u stvari bavimo ovdje, pokušavamo raspravom oko izvještaja zaboraviti da su institucije u Crnoj Gori zarobljene. Institucije postoje, ali ljudi koji su na čelu tih institucija pripadaju jednom istom sistemu vrijednosti koji ovdje je definitivno od 1998. godine promovisan kao istina.

Dakle, pokušajte vi mene da objasnite što god hoćete, vezano za progon ljudi, ali neko je ubijen, neko je maltretiran, neko je ostavljen bez egzistencije, neko je iskreno pokazao svoju želju da se dođe do pravde, a pravda je spora, ali dostižna.

Ako nešto u jednom trenutku nije dobilo svoju pojavnu vrijednost, ne potcjenjujte upornost onih koji neće stati, a ja vam garantuje da SNP neće stati da sve ono za što smo se borili od prvoga dana dobije svoju pravu pojavnu vrijednost kroz slobodnu državu slobodnih građana i slobodnih institucija. I neka te slobodne institucije daju sud o tome što radi SNP, a neće davati niti jedan političar, niti jedna politička partija. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Izvolite, kolega Sekuliću.

PREDRAG SEKULIĆ:

Hvala, gospodine predsjedniče.

Uvaženi kolega Miliću,

Samo da vas podsjetim da ova dokumentacija ne postoji samo u arhivama Skupštine, nego, zahvaljujući vašoj partiji, postoji i u Sudu u Bariju. Znači, ta dokumentacija je predata prije, koliko me sjećanje služi, 10-tak godina. Još uvijek nemamo epilog. Još uvijek, dozvolićete, znači uputite

kritike jednoj državi, odnosno pravosuđu države Evropske unije. Toliko o tome.

Ali, da sam na vašem mjestu ja se zaista ne bih vraćao na tu aferu za to što nije ni malo dobro za vašu partiju. Uostalom, podsjetiću vas kad ste počeli sa pričom o toj aferi imali ste, ja bih rekao, skoro trostruko više poslanika nego što ih imate danas. Ali, to je sud građana Crne Gore o Socijalističkoj narodnoj partiji.

Ono što je više zabrinjavajuće jeste teza da su institucije zarobljene. Vi smatrate da ukoliko tužilaštvo, policija, pravosuđe ne rade onako kako vi smatrate da treba da rade, da onda vi treba da preuzmete njihovu ulogu i da u ovom parlamentu izigravate i istražitelja, i tužitelja, i presuditelja, i u konačnom i političkog dželata. To je ono što je zabrinjavajuće kod vas.

Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Završili smo i molio bih da nemamo više komentara, ostale su kolege koji će biti dovoljno, da kažem, reprezentativni u tom nastupu. Kolega Vukčević, ako se ne varam. Kolega Milić, ja ih brojim po partijama, i kolega Vuković na kraju.

Kolega Milić, pa se spremite, kolega. Ja mislim da su to jaki govornici da mogu bez komentara da saopšte svoje stavove. Izvolite.

SRĐAN MILIĆ:

Posljednja osoba kojoj se može imputirati da želi da bude sudija, tužilac ili bilo ko sam ja ili bilo ko iz SNP-a. Nezgodni smo mi svjedoci. Koliko god nas ima ovdje, mnogo smo nezgodni svjedoci. Niste vi problem kao politička partija, meni lično. Problem je sistem vrijednosti. Problem je nedostatak hrabrosti da se iskorači iz nečega što vodi ovu zemlju u ambis. Ovdje nema para. Lijepo je pitao gospodin Abazović - gdje su pare? 7,3 miliona evra je neko uzeo mito. 400 miliona evra iznijeto je iz ove zemlje. Kako smo dozvolili to? Svojim zakonima. I to je način kako se u stvari obezbjeđivalo izvršenje onoga zašto su se dobile pare i zašto je neko uzeo mito. I to je moglo da bude na sjednicama određenih klubova poslanika da ljudi ne budu upoznati šta se u stvari krije iza toga, ali onaj koji je dao nalog, on je samo izvršavao obavezu za onih 7,3 miliona evra. Od Palermo Konvencije 2001. godine zna se da se istražuju oni koji uzimaju i oni koji daju mito.

I ovdje imamo nešto čega se nismo dotakli, to su različiti vidovi blokade rada Anketnog odbora. I ovu raspravu danas sam ja razumio kao

potrebu da kažemo - ako će da bude rad Anketnog odbora oko afere "Snimak", dakle ne takozvane nego afere "Snimak" tako blokirano, onda nećemo ni započinjati tu priču. Ali, danas vi znate da ovdje postoji jedan subjekat više, a to je zahtjev Evropske unije da se ovo sve ispita do kraja. Ja sam u mom premijerskom pitanju jasno rekao da žao mi je, ali očigledno da dolazi vrijeme kad će neko morati da odgovara za sve ono što je uradio i što je namjeravao da uradi.

Da li smo imali instrumente adekvatne da bismo imali kvalitetniji rad Anketnog odbora? Da li tehnički izvještaj može biti stvaranje alibi bilo kome ko je dao ili uzeo mito? 2005. godine privatizacija Telekom. Pred svake parlamentarne izbore smo imali jednu veliku privatizaciju.

I ono što je dobro, na što sam posebno ponosan, što smo uspjeli zajedno da odradimo, čini mi se, kao preporuku kroz Rezoluciju, Deklaraciju POSPA je da treba stvoriti normativni okvir o tome treba ovdje da Skupština odlučuje da krivična djela iz procesa privatizacije ne zastarijevaju. I zbog toga, ja kažem, pravda je spora ali je dostižna.

Pominjali smo Vrhovnog državnog tužioca, direktora za sprečavanje pranja novca Agencije za sprječavanje pranja novca, direktora Uprave policije, pominjao je gospodin Lalošević, ali to su sve bivši direktori, i bivši Vrhovni državni tužilac. Da li to ima kakve koincidencije sa onim što je vezano za aferu Telekom?

Vidim da u javnosti se pojavila sada dilema vezano za dvije trećine podrške za izbor Vrhovnog državnog tužioca. Ja sam potpisnik onog zahtjeva, i mi od toga nećemo odustati, sa mitinga da se u Skupštini mora većinom značajnom iznad dvije trećine dogovoriti konačno, jer ne trebamo nikom od nas, mislim da to nije problem, da se sakriva iza toga da se mi ne možemo dogovoriti ko će biti Vrhovni državni tužilac.

Tačno je da za tri petine, po prvi put, je li tako, da za tri petine u Skupštini Crne Gore nije potreban DSP. Dakle, u Skupštini Crne Gore postoje tri petine poslanika od kojih nijedan ne treba da bude iz Demokratske partije socijalista i to je možda neka dodatna vrijednost ovoj svojoj priči. A ono što sam ubijeđen da će se uraditi je da će Klub poslanika Pozitivne, Klub poslanika Fronta i Klub poslanika SNP-a imati jednog kandidata za Vrhovnog državnog tužioca i to je 36, nedostajace 18 i nedostajace 13, ali to ćemo da vidimo na koji način će se završiti.

Ono što je bitno je da niko iz ove priče neće izaći kao pobjednik po sistemu kakav je kvalitet tehničkog izvještaja. Ovaj tehnički izvještaj je naš poraz svih ovdje koji sjedimo u ovom parlamentu. Naša pobjeda će biti ako zaista budemo ispoštovali sve evropske standarde kad se govori o parlamentarnoj istrazi i tada ću biti prvi koji će reći kad ne bude blokade

rada, kad ne bude bilo blokade institucija, prvi ću reći - u pravu ste. Ali sada pokušavati da se od nečega stvori privid da je sve čisto, vratiće vam se kao bumerang.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Kolega Vukčeviću, izvolite.

Taj predlog mora da formira Tužilački savjet a ne mi, tako da vam formulacije nijesu tačne.

Ja znam da je apsolutna većina bez DPS-a, da vam pomognem na još nižem broju koji odlučuje vrlo važnije stvari. Prema tome nikakvih problema nema.

Je li vam sad jasno, kolega Vukoviću, je li vam sad jasno, i na 41 može bez DPS-a? Ne trebaju tri petine zbog DPS-a.

Izvolite, kolega Vukčeviću.

ZORAN VUKČEVIĆ:

Zahvaljujem, predsjedniče.

Uvažene kolege i kolegice,

Pokretanje parlamentarne istrage povodom privatizacije Telekoma je isključivo politički motivisano. Kako drugačije objasniti kada ni u jednom dokumentu ne postoji niti jedno ime iz Crne Gore, niti je pokrenut bilo koji sudski postupak protiv bilo kojeg lica iz Crne Gore, niti postoji bilo koja sudska presuda protiv bilo kog lica iz Crne Gore po pitanju privatizacije Telekoma ili eventualno koruptivnih radnji.

U Mađarskoj, Makedoniji, Njemačkoj, Sjedinjenim Američkim Državama i Crnoj Gori neka neko izađe sa dokumentom i neka pokaže taj dokument sa imenom i prezimenom bilo kog lica iz Crne Gore koji se odnosi na bilo koju koruptivnu radnju u procesu privatizacije Telekom.

Međutim, i dalje se uporno daju takve konstatacije i tvrdnje da je bilo nekih koruptivnih radnji a da prethodno ne postoji ni jedan jedini dokaz. Međutim, nije rijetkost zapravo da Skupštinu mi pretvaramo u policijsku ispostavu, istražni organ i sudnicu, a na drugoj strani se zalažemo za demokratiju, za razvoj institucija sistema.

Da je parlamentarna istraga povodom privatizacije Telekoma politički motivisana postoje najmanje dva razloga. Prvi, bio sam u prilici kao član Anketnog odbora da imam uvid u dokumenta koja imaju oznaku "tajna". Niti u jednom jedinom tom dokumentu nije postojalo bilo koje ime za bilo koju koruptivnu radnju u procesu privatizacije.

I drugi razlog je sam proces privatizacije Telekoma. Čini mi se da mi u Crnoj Gori, mi smo kratke pameti i kratko pamtimo. Ja želim da podsjetim da je proces privatizacije Telekoma počeo 2001. godine i da je tada Vlada Crne Gore, takođe sa inostranim partnerom i savjetnikom pokrenula proces privatizacije i da u tom periodu su se javile samo dvije kompanije koje nisu preuzele dokumentaciju i Vlada je odlučila da zatvori proces privatizacije Telekoma. 2004. godine u martu donosi se odluka o planu privatizacije kojom je predviđena privatizacija i Telekoma. U junu izabran je i savjetnik na javnom tenderu za proces privatizacije Telekoma. U septembru Vlada utvrđuje predlog strategije za privatizaciju. Sprovodi se javna rasprava tokom septembra i oktobra mjeseca, koju sprovode i Vlada, sprovodi je i Sindikat Telekoma i postoje dodatne aktivnosti koje sprovode naše kolege iz Socijaldemokratske partije i organizuju takođe javnu raspravu povodom proces privatizacije Telekoma. U oktobru, iste godine, Vlada konačno usvaja konačnu verziju strategije privatizacije i počinje proces privatizacije sa javnim tenderom.

Na osnovu javnog tendera u decembru 2004. godine, pojavljuju se šest kompanija, dvije iz Austrije, iz Mađarske, iz Slovenije, iz Srbije, od kojih su se pet kvalifikovalo za dalji proces. Na osnovu javnog procesa prijavljivanja i na osnovu jasno utvrđenih kriterijuma, uz pomoć međunarodnih, odnosno inostranih savjetnika, tenderska komisija je objavila javnu listu bodovanja kompletnog procesa privatizacije. Želim dodatno da, pored investicija koje su uložene, preko 125 miliona u infrastrukturu u kompletnu realizaciju onog što je bilo predviđeno planom. Nakon privatizacije kojom je od ukupno 114 miliona vrijednost akcija po kojoj su privatizovan Telekom, samo da napomenem da su bile iznad nominalne vrijednosti i iznad tržišne vrijednosti. I Dojče telekom je ponudio dodatno otkup akcija manjinskim akcionarima od 2,2 eura koji su 30% više bile od cijene na berzi. Vlada niti jedan put nije razgovarala o otkupu manjinskih akcionara, pa čak ni u završnom ugovoru nema niti jedne klauzule na tu temu. Niko iz Vlade nikada nije razgovarao ni sa manjinskim akcionarima oko toga kako i na koji način će oni prodati svoje akcije. Dobrovoljno su prodali svoje akcije. Od ukupno 49 manjinskih akcionara, akcije je prodalo njih 22%. Ponuda od 2,2 eura po akciji značila je za investicije za Crnu Goru 51 miliona eura. Vlada je donijela odluku da da crnogorskim građanima i fondovima, a ne Telekomu. Na taj način strani investitor je uložio u Crnu Goru dodatnih 23 miliona eura otkupom manjinskih akcija. I ako se tih 26 miliona eura projektovalo samo po jednom osnovu, a to je recimo PDV, onda od tih 26 miliona eura Vlada je dobila nazad četiri miliona eura, najmanje četiri miliona eura.

Tako da sa tog aspekta, a i tada a i sada, ja lično smatram da je to bilo dobro i da je to bilo u interesu, prije svega, građana Crne Gore.

Čitav postupak sprovođenja realizacije prodaje akcija manjinskih vlasnika i Sindikata bili su pod patronatom konsultanata, konsultanata koji su danas i poslanici u Skupštini. Nisu prisutni u ovoj sali i pod njihovim patronatom su manjinski akcionari prihvatili ove cijene koje je Dojče telekom ponudio za prodaju manjinskog paketa.

Uzimajući u obzir sve rezultate, sve aspekte kompletnog procesa privatizacije, apsolutno ne postoji niti jedan jedini dokaz o bilo kojim koruptivnim radnjama kad je u pitanju proces privatizacije Telekoma. O tome, prije svega treba da govore činjenice, a ne nikako paušalne ocjene i politički pomfleti koji u ovoj skupštini, vrlo često, i olako saopštavaju neki predstavnici opozicije. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Na redu je kolega Kaluđerović, pa kolega Vuković, pri tom ne mislim da ćete vi bolji od kolege to odraditi, ali evo, daću vam završnu riječ.

Izvolite, malo ubrzajte da damo kolegi Vukoviću da završi.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Hvala vam, predsjedniče.

Poštovani kolege, poštovani građani,

Sve ovo što se dešavalo u vezi sa privatizacijom Telekoma, a i u vezi sa radom Anketnog odbora, nažalost pokazuje, i tu se apsolutno slažem sa ocjenom kolege i predsjednika moje partije Srđana Milića, našu ukupnu zajedničku nemoć.

Treba podsjetiti da problem i aferu, indiciju da se radi o mogućim zloupotrebama, mitu od više od sedam miliona evra, ne bi organi Crne Gore nikako utvrdili da to nije otkriveno u Sjedinjenim Američkim Državama. Ali, sve što se kasnije dešavalo pokazuje majstorstvo vlasti da zaustavi bilo kakvi proces, bilo kakvo dokazivanje činjenica u vezi sa onim što je oštetilo državu Crnu Goru i sve njene građane, a ta šteta se može, mo mom slobodnom sudu, mjeriti i sa stotinama miliona evra.

Dakle, privatizacija Telekoma, sama po sebi, je bila jedan skandalozno loš potez po Crnu Goru. Dakle, i možemo samo zamisliti koliko je motiva neko ko je postao većinski vlasnik Telekoma Crne Gore, imao, koliko je imao procjenu da će on dobiti kada mu nije bilo ni malo, da kažem, teško od štete da preko sedam miliona angažuje za podmićivanje onih koji su mu omogućili da privatizuje Telekom.

A kako smo privatizovali Telekom i to treba reći. Mi smo time prodali i privatizovali dobar dio suvereniteta Crne Gore, gospodine predsjedniče Krivokapiću. Dakle, prodali smo i optičke kablove, magistralne kapacitete koji su zakopani u zemlju i to jeste dio suvereniteta države. To je sada u privatnom vlasništvu i to inostranom privatnom vlasništvu.

E, pazite, kada je do Vrhovnog državnog tužioca stigao zahtjev da eventualno provjeri krivično pravnu odgovornost onih na koje je pao osnov sumnje da su podmićeni u privatizaciji Telekoma, što je Vrhovni državni tužilac odigrao, tako da kažem, ili odigrala, jer je u pitanju bila žena koja je, nakon što je odradila posao i organizovala, i postala nakon toga predsjednik Vrhovnog suda Crne Gore i to neka javnost Crne Gore zna. Šta je uradila? Obratila se dekanu Ekonomskog fakulteta sa zahtjevom da formira stručnu komisiju koja će provjeriti ove navode. Pazite, dekanu Ekonomskog fakulteta. I dekanu Ekonomskog fakulteta se faktički pojavio i došao u poziciju da on opredjeljuje sudbinu nečije krivično pravne odgovornosti ili da nje eventualno ne postoji. Dekan je formirao tročlanu komisiju, neću pominjati imena tih ljudi, koja je napravila nalaz i mišljenje, koji je dostavljen Vrhovnom državnom tužiocu, Vrhovni državni tužilac, nakon toga kaže, da citiram: "Cijeneći stručno mišljenje komisije vještaka sa Ekonomskog fakulteta u Podgorici i nakon neposrednog uvida u dostavljenu dokumentaciju, nalazim da u radnjama poslodavaca koje je preduzelo radi sklapanja ovih ugovora, ne stoje elementi bilo kojeg bića krivičnog djela za bilo koje gonjenja po predviđeno po službenoj dužnosti". I to je tačka na sve to.

Na stranu pitanje zbog čega Ekonomski fakultet koji u svom nalazu i mišljenju se makar ograđuje i kaže nisu se bavili cjelishodnošću zaključenih ugovora, a zbog čega onda dekanu Ekonomskog fakulteta ako se nije bavio cjelishodnošću i ekonomskom opravdanošću takvog zaključivanja, zbog čega ne Pravni fakultet ili ekipa pravnih stručnjaka. To je pitanje na koje javnost će kad tad morati da dobije odgovor, ali mislim prostim logiciranjem nije teško zaključiti šta se iza brda valja.

Dakle, ponavljam Vrhovni državni tužilac u tom trenutku je bila gospođa Vesna Medenica, ubrzo zatim, nekoliko mjeseci kasnije ona je birana za predsjednika Vrhovnog suda Crne Gore. Ako mogu reći i da iskoristim priliku i u ovom trenutku, imamo vd stanje u Vrhovnom državnom tužilaštvu, i imamo stanje, ubijeđen sam sa stanovišta zakona o sudovima da nemamo predsjednika Vrhovnog suda. Jer, i po zakonu koji je bio na snazi kada je gospođa Medenica izabrana za predsjednika Vrhovnog suda, znači mandat je trajao četiri godine, po sada važećem zakonu pet godina, i jedan i drugi rok je istekao, ali gospođa Medenica je i dalje predsjednik

Vrhovnog suda Crne Gore. Da li, između ostalog, i zbog toga što je završila posao u vezi sa aferom Telekom.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Prije neje što dam riječ kolegi Vukoviću, a na njegovu inicijativu, podsjetio me da danas kolege su vjerovatno bile zauzete, ja sam čestitao u vaše ime građanima Crne Gore, ali evo sada i na kraju radnog dana, uz pomoć kolege Vukovića, kako lijepo reče drugaricama i drugovima koji su ratovali četiri godine za slobodu Crne Gore, a i Jugoslavije, oni su imali tu privilegiju da mogu vjerovati u Jugoslaviju, i svim onim drugim koji baštine to, dan pobjede nad fašizmom, veliki dan za 20 vijek, nadamo se i za 21 vijek, imajući u vidu da to zlo će vazda prijetiti. A naravno nama koji smo shvatili da je Evropa i u onoj cjelovitosti naš budući dom i taj dan da čestitam i u cjelini da ponovim našu zajedničku posvećenost tim vrijednostima prve polovine 20 vijeka i naravno našu punu posvećenost 21 vijeku tim vrijednostima i Evropskoj uniji.

Izvolite, kolega Vukoviću, dobro sam vas najavio.

MIODRAG VUKOVIĆ:

Pa ja bih sada, poslije ovoga što ste vi rekli predsjedniče, trebao da kažem, drugarice i drugovi, dame i gospodo.

Poštovane kolege, ja sam ovu raspravu shvatio na jedan malo drugačiji način. Nezadovoljni su oni koji su očekivali nešto drugo od ovoga što smo dobili, tehnički izvještaj. Nezadovoljni su oni koji su računali da ćemo ovdje svjedočiti da Parlament je pretvoren u sudnicu, da prolaze izmišljene stvari, iskonstruisane stvari, ispolitizovane stvari, da se stvaraju afere koje treba da dovedu do političkog, a kasnije i ljudskog linča pojedinaca na čijem je čelu već napisan target koji su postali mete određenih struktura.

Ja se pitam zbog čega je to. Slušajući čitavu priču nijesam se previše, pravo da vam kažem, interesovao oko te afere, jer na kraju krajeva, tamo meni nema mjesta. Ja nijesam ekonomista, ne znam brojeve da sabiram oduzimam, bavim se nečim drugim, koliko je uspješno to je druga stvar. Ali se pitam, da li je taj anketni odbor izabran od ove skupštine. Jeste. Da li su u tom anketnom odboru bili predstavnici svih partija. Jeste. To što su predstavnici nekih partija u međuvremenu promijenili dres, a transferi su čudna stvar, evo traju do juče, jedan koji je bio u odboru napustio je partiju ali je glasao za ovaj tehnički izvještaj, odnosno dao je saglasnost. Sada mi možemo da se ljutimo na njega ili ne ljutimo, ali mi imamo papir koji je nama

dat, ja se o papiru izjašnjavam. Da li u papiru piše da se postupalo zakonito u Anketnom odboru? Piše. Da li je postupano po zakonu o istrazi? Piše, o parlamentarnoj istrazi. Piše. Da li su svi državni organi dali izjašnjenje? Dali su. Da li smo mi zadovoljni? To je drugo pitanje. Dali su, oni su takvi kakvi jesu. Da li su svi pozvani dali svoje, da li su se odazvali, koji su bili dužni po zakonu. Jesu. Da li su se neki odazvali koji nisu bili dužni po zakonu? Jesu.

Pa o čemu se onda radi. Zašto smo nezadovoljni. Izgleda da je istina u ovome, ovo ću već morati da pročitam, to su saopštili američki sociolozi, kaže: "U određenim trenutcima se u nedovoljno zrelih nedemokratskim društvima stvara takozvana moralna panika. To je pokušaj stvaranja jednog posebnog stanja duha koje se formira putem plasiranja informacija i dezinformacija o pojedinim iskonstruiranim ili preuveličanim incidentima o pitanjima od posebnog društvenog interesa, što treba spriječiti svim dozvoljenim i nedozvoljenim sredstvima", što sam i danas čuo, pa me pomalo i strah, pravo da vam kažem o čemu se tu misli, da bi se spasio navodno javni moral, društvo i opozicija. A ti moralni preduzetnici koji stvaraju, koji su pokušali stvoriti tu moralnu paniku, evo danas doživljavaju od strane onih koje smo ovlastili da nam pomognu da dođemo do istine, doživljavaju svoju namjeru kao nešto što im se vraća kao bumerang. Sada su oni u situaciji da objašnjavaju vlastitu ulogu u čitavoj ovoj aferi.

I drugo, ne mogu ni ja da se ne podsjetim da smo imali mi već jednu aferu ovakvog tipa, iskonstruiranu, i to je bila regionalna evropska afeta o duvanskoj mafiji sa tačno određenim ljudima iz Crne Gore, koji su, gle čuda, ponovo iz DPS-a. I ovdje je pravljen anketni odbor sve sa savijenim istinama. Otišlo se u Tužilaštvo Italije, punile se novine, mi ćutali ili se branili, 10 godina je trajalo. I šta se desilo, kolege? Tužilaštvo moli sud da oslobodi one koji su optuženi za šverc duvana. Da li se neko zastidio od nas što smo trčali ispred rude. Umjesto da puštimo nadležne organe, domaće i strane, da to završe, mi smo presudili ovdje pred ljudima, i nije, predsjedniče, završena afeta duvan i afeta Nacional, jer mi moramo kad tad one zaključke koje smo usvojili, na osnovu lažnih činjenica koje je utvrdio tad Anketni odbor da stavimo van snage, inače nam istorija neće oprostiti. Bićemo kao Skupština 1917. koja je poništila Crnu Goru, i ova Skupština ne poništava te odluke.

I na kraju, gospodine Kaluđeroviću, ja sam vas slušao, ne pričamo o tri petine, pričamo o izvještaju Anketnog odbora. Ne mogu a da ne kažem, ima nas koji smo pronašli ljekove za sve bolesti, ovo parafraziram, za sve bolesti ove države, samo ne možemo da nađemo bolesnika. Ne možete da naćerate čovjeka da prizna da je bolestan da bi ga vi liječili lijekovima koje ste spremili. Vi ste za hapšenja, vi ste za Spuž, a nema ljudi spremnih da

tamo idu, a da dokažete da su oni koji treba tamo da idu ne možete. Umjesto toga traju transferi, pomažete, ne možete oslabiti DPS, bez obzira na edukativne govore, ne možete, takvi smo kakvi smo, jaki smo, dosljedni smo, imamo odgovor na sva pitanja. A kod vas traju transferi. Juče je taj član odbora prešao u drugu stranku, završavam ovom rečenicom, prekjuče, a juče je pojačana druga opoziciona stranka slabljenjem jedne opozicione stranke. Do kad će to kod vas trajati ja ne znam, miješajte se, kombinujte, ali nemojte, bolje mislite o vama, govorim u načelu, ne govorim o pojedincima, bolje mislite o vama nego o nama.

A što se tiče ove afere, afera je završena.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Vukoviću, hvala vam.

Hvala vam, inače su deca svaki dan tu, ako ste ih primijetili, a mi ćemo u utorak nastaviti sa Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti.

Hvala vam.

14.05. 2013. u 12.20h

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Poštovane kolege, nastavljamo rad po utvrđenom dnevnom redu.

Na početku današnjeg rada imamo ***Predlog zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti.***

Ovlašćeni predstavnici Vlade su Predrag Bošković, ministar rada i socijalnog staranja i Goran Kušević, pomoćnik ministra.

Obavještavam vas da je dogovor sa Kolegijuma da je ukupna rasprava u trajanju od sata, pojedinačno učešće u raspravi u trajanju od pet minuta.

Izjavitelj Zakonodavnog odbora i Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje je Zorica Kovačević.

Dužan sam da napomenem da su poslanici Neven Gošović i Velizar Kaluđerović imali izdvojeno mišljenje na sjednici Zakonodavnog odbora.

Otvaram pretres. Pitam predstavnika Vlade želi li da da dopunsko obrazloženje? Želi.

Izvolite, riječ ima predstavnik Vlade ministar Bošković.

PREDRAG BOŠKOVIĆ:

Poštovani potpredsjednici, dame i gospodo poslanici,

Pred nama je danas Predlog zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti, jedan od ključnih zakona koji je u zadnje vrijeme izazvao dosta polemike u

javnosti, kako kod nevladinog sektora, tako i kod pojedinih poslaničkih grupa, i nadam se da ćemo danas tokom rasprave otkloniti sve dileme i nelogičnosti koje su se pojavile i koje su pogrešno interpretirane od mnogih nevladinih organizacija, pa i od pojedinih poslaničkih klubova.

Socijalna i dječja zaštita je djelatnost od javnog interesa. Ostvarivanje javnog interesa o socijalnoj i dječjoj zaštiti obezbjeđuje Crna Gora i lokalna samouprava, a samim zakonom predviđeno je da privatna lica, preduzetnici i kompanije mogu učestvovati u definisanju i vršenju socijalne i dječje zaštite. Sistem socijalne i dječje zaštite u Crnoj Gori, prije svega zasniva se na dominantnoj ulozi države i ovaj predlog zakona je namjeren da tu dominantnu ulogu promijeni.

Većina sadržaja i usluga u oblasti socijalne i dječje zaštite ostvaruje se kroz institucionalni sistem, odnosno ustanove socijalne zaštite, tako da su vaninstitucionalni oblici nerazvijeni i upravo je poenta ovog zakona da razvija vaninstitucionalne oblike dječje zaštite.

Predlog zakona je usklađen sa Poveljom o osnovnim pravima Evropske unije, i sa ostalim izvorima međunarodnog prava, a pogotovo sa zakonodavstvom Evropske unije.

Projekat reforma sistema socijalne i dječje zaštite realizuje se iz sredstava Evropske unije, kroz IPA 2010. Partneri na projektu i u samoj izradi ovog zakona bili su, pored Ministarstva rada i socijalnog staranja i Ministarstva prosvjete i kancelarija UNDP-a, Unicefa u Crnoj Gori.

Na ovom zakonu radila je višečlana radna grupa sastavljena od predstavnika nevladinog sektora, predstavnika eksperata međunarodnih, predstavnika našeg ministarstva, ostalih ministarstava, lokalne samouprave, zajednice opština, tako da je zakon već u julu prošle godine, predložen Vladi, Vlada ga usvojila, u Parlamentu došao u sepretmbru prošle godine, mi smo ga ove godine povukli, nakon saglasnosti Ministarstva finansija da možemo proširiti određeni broj socijalnih usluga, i ovim izmjenama koje su napravljene od januara do marta mjeseca, uveden je sistem, uveden je novi institut Zavod za socijalnu i dječju zaštitu. Uvedena je socijalna inspekcija i samim ti značajno poboljšan kvalitet zakona, upravo u tom dijelu novih materijalnih davanja, odnosno novih materijalnih prava iz socijalne i dječje zaštite, koja će se razvijati ubuduće kroz veoma stručni institut koji se naziva Zavod za socijalnu i dječju zaštitu.

Predlogom zakona utvrđena je aktivacija za radno sposobne korisnike, dok na predlog Svjetske banke Organizacije Ujedinjenih nacija, dakle utvrđena je aktivacija korisnika kojom je predviđeno da pojedinac koji je sposoban za rad, dakle onaj koji je sposoban za rad, ima pravo i dužnost da učestvuje u aktivnostima koje mu omogućavaju prevazilaženje njegove

nepovoljne socijalne situacije, odnosno sprovođenje mjera kojim se obezbjeđuje njegova socijalna uključenost.

Predlogom zakona nisu dirana osnovna prava koja su bila, koja postoje i u postojećem zakonu, niti su smanjivani ili povećavani nivoi naknada kada je u pitanju bilo koji vid socijalnih davanja. Ono što je poboljšano, povećano, dakle Predlogom zakona utvrđeno je pravo na ličnu invalidninu. Ima lica sa teškim invaliditetom, ili drugim teškim trajnim promjenama, u zdravstvenom stanju, ovdje smo samo izbrisali ograničenje na 18 godina života, dakle sad sva ta lica, bez obzira na godine starosti, imaju pravo na ličnu invalidninu.

Tako je proširen i krug korisnika troškova sahrane, tako da se to pravo odnosi na korisnike dodatka za njegu i pomoć.

U okviru materijalnih davanja i dječje zaštite, predloženo je pravo da dodatak na djecu imaju djeca čiji roditelji, usvajalac, staralac, hranitelj, odnosno lice kojem je dijete povjereno na njegovo vaspitanje i obrazovanje, kao korisnik materijalnog obezbjeđenja zasnovao radni odnos na osnovu sporazuma o aktivnom prevazilaženju nepovoljne socijalne situacije, i da to pravo traje do devet mjeseci od zasnivanja radnog odnosa.

Ono što je možda najviše izazvalo polemiku u javnosti, to je pitanje, prije svega, refundacije porodiljskih odsustava, i pogrešne, da li zlonamjerne ili nečim drugim izazvane interpretacije ovog rješenja u ovom zakonu je sljedeće:

Dakle, ovaj zakon ne definiše odnos države i porodilje. Ovaj zakon definiše odnos države i poslodavca. Zakonom o radu, član ... propisano je i predviđeno da porodima ima pravo na naknadu za vrijeme trajanja porodiljskog odsustva u iznosu onom koji je imala prije odlaska na porodiljsko odsustvo. Ovim zakonom se definiše samo refundacija od strane države prema poslodavcu, a nikako prema porodiljama. Da ne bih čitao kompletno rješenje člana, jer ste svi većim ili manjim dijelom upoznati i govorim ono što je činjenica da jedino u Crnoj Gori može se koristiti porodiljsko odsustvo u trajanju od 13,5 mjeseci. Dakle, 45 dana prije porođaja do 12 mjeseci nakon porođaja.

Donošenjem novog zakona realizuju se opredjeljenja koja podrazumijevaju, između ostalog, podsticanje razvoja razrovrskih i uvođenje novih usluga socijalne i dječije zaštite u zajednici i uključivanju svere pružanja usluga što više različitih aktera koji mogu biti.

Predlogom zakona predviđeno je propisivanje minimalnih standarda za pružanje socijalne i dječije zaštite, a minimalni standardi omogućavaju da se usluge na teritoriji Crne Gore pružaju i razvijaju na ujednačen način. To znači da usluga u svim mjestima u kojima se pruža mora zadovoljiti isti

minimum standarda, tako da ne može biti ispod minimuma koje država Crna Gora propisuje. Predloženo je da Zavod za socijalnu i dječiju zaštitu obavlja i slijedeće poslove:

Savjetodavno istraživačke i stručne poslove u oblasti socijalne i dječije zaštite, prati kvalitet stručnog rada i usluga u ustanovama socijalne i dječije zaštite, pruža stručnu supervizijsku podršku radi unapređenja stručnog rada i usluga socijalne i dječije zaštite, obavlja poslove licenciranja stručnih radnika. U skladu sa ovim zakonom obavlja stručne i organizacione poslove u postupku akreditacije programa obuke, odnosno programa pružanja usluga kojima se obezbjeđuje stručno usavršavanje, stručnim radnicima i stručnim saradnicima i pružaocima usluga. Istražuje socijalne pojave i probleme djelatnosti i efekta socijalne i dječije zaštite, izrađuje analize i izvještaje i predlaže mjere za unapređenje u oblasti socijalne i dječije zaštite itd.

Predlogom zakona utvrđen je postupak za dobijanje licence za pružaoce usluga i stručne radnike iz oblasti socijalne i dječije zaštite. Predlogom zakona utvrđen je postupak akreditacije programa obuke, odnosno programa pružanja usluga u kome se ocjenjuje da li program obuke, odnosno program pružanja usluga namijenjen stručnim radnicima i stručnim saradnicima ispunjava utvrđene standarde za akreditaciju. Predviđeno je da nadzor nad sprovođenjem ovog zakona vrši nadležni organ državne uprave, kao nadzor nad stručnim radom i inspekcijom nadzorom. Dakle, novo, institut je uvođenje socijalne inspekcije koja će upravo da vrši kontrolu primjene i sprovođenje ovog zakona.

Ono što je još jedan iskorak kada je ovoj zakon u pitanju jeste uvođenje i omogućavanje izrade informacionog sistema socijalnog staranja, takozvani, socijalni karton, koji će unaprijediti sistem socijalne i dječije zaštite u Crnoj Gori. Informacioni sistem socijalnog staranja u Crnoj Gori predstavlja elektronsku verziju socijalnog kartona, korisnika prava socijalne i dječije zaštite. Cilj ovog sistema je da se omogući elektronska razmjena podataka među institucijama radi smanjenja administrativnih troškova, efikasnijeg pružanja usluga i socijalne i dječije zaštite u kreiranju politike u ovoj vlasti.

Na kraju, želio bih još jednom da pozovem sve kolege poslanike da daju konstruktivan doprinos, jer nam nije cilj da se ograničimo na ono što smo predložili, već ako postoje zaista kvalitetna rješenja koja su u datim socio-ekonomskim uslovima primjenjiva, da ih zajednički podržimo, ali da izbjegnemo onu zamku, a to je da populističko političkim argumentima utičemo na kvalitet zakona i obesmislimo ga u cjelosti. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama, gospodine ministre.

Da li izvjestilac Odbora želi riječ?

Ne.

Već sam napomenuo da smo na sjednici Zakonodavnog odbora imali dvojicu kolega sa izdvojenim mišljenjem, sada ih pozivam da obrazlože svoje izdvojeno mišljenje.

Kolega Neven Gošović ima riječ.

Izvolite, dva minuta.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Koleginice i kolege, predstavnici Vlade, poštovani građani,

Na Odboru za zakonodavstvo kolega Kaluđerović i ja izdvojili smo mišljenje u odnosu na Odboru zauzeti većinski stav da je Predlog zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti usklađen sa našim pravnim sistemom. Riječ je o odredbama Predloga zakona kojima se uređuje pitanje refundacije naknade zarade za porodijsko, odnosno za roditeljsko odsustvo. Naše neslaganje u odnosu na ovakav stav Odbora sastoji se u slijedećem:

Zakon o radu propisao je da roditelj po osnovu odsustva sa rada za vrijeme porodijskog, odnosno roditeljskog odsustva ima pravo na naknadu zarade u visini zarade koju bi ostvario da radi. Dakle, bez bilo kakvog ograničenja.

Zbog istog i Predlog zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti ne bavi se pitanjem naknade zarade, već uređuje pitanje refundacije sredstava poslodavcu po tom osnovu. Tako je, između ostalog, odredbama člana 51 Predloga zakona predviđeno da visina sredstava refundacije po osnovu isplaćene naknade zarade za porodijsko, odnosno roditeljsko odsustvo se može utvrditi najviše do jedne prosječne zarade zaposlenih u državi u prethodnoj godini, prema podacima organa uprave nadležnog za poslove statistike. I takođe, ova odredba zakona sadrži i određenje, da se u slučaju zaposlenog koji je prije ostvarivanja ovog prava bio u radnom odnosu manje od tri mjeseca zarada ne refundira.

Ovakva zakonska rješenja, ukoliko bi bila usvojena, imala bi za posljedicu da se poslodavcu koji je isplatio veći iznos naknade zarade od prosječne zarade u državi u prethodnoj godini, ne refundira taj iznos u cjelosti, već samo do ovih iznosa prosječne zarade. I takođe da onom licu koje je zasnovalo radni odnos do tri mjeseca prije korišćenja ovog prava, da se ta zarada ne refundira, dakle, niti jednog centa. A ne može mu prestati radni odnos, pa čak iako radi na određeno vrijeme za vrijeme održavanja

trudnoće i porodijskog odsustva, zahvaljujući amandmanima SNP-a koje je usvojio ovaj Parlament kada je donesen Zakon o radu.

E sada, u čemu je ovdje neustavnost jedne ovakve norme? Jeste u činjenici da je država ta koja je po Ustavu dužna da stvara pretpostavke za podršku porodici sa djecom i uslove za podsticaje rađanja djece, a ne da to prevaljuje na privredne subjekte i druge poslodavce.

I druga neusklađenost sa našim sistemom sadržana je u odnosu na odredbe Zakona o zdravstvenom osiguranju. Tim odredbama predviđeno je da ženi koja odsustvuje sa posla po osnovu održavanja trudnoće pripada naknada zarade u 100%-nom iznosu od osnova te zarade, a da poslodavcu pripada pravo refundacije tih sredstava u ukupnom 100% iznosu.

Dakle, poslodavac, ima pravo na refundaciju isplaćene naknade zarade u 100% iznosu, ali kada nastupi period porodijskog odsustva, ta refundacija naknade zarade se bitno smanjuje u ovim uslovima o kojima sam već govorio. Dakle, postoji ova neusklađenost jednog zakona u odnosu na drugi zakon, konkretno Zakon o zdravstvenom osiguranju.

Problematično je što će se poslodavci štititi od ovakvih zakonskih rješenja na način što će ove posljedice koje proističu po njih prenijeti na zaposlene. Nama je to apsolutno jasno. I to će imati one veoma velike negativne posljedice u odnosu na taj podsticaj koji treba da se stvara za rađanje djece, materinstvo i sve ostalo što prati te negativne pojave i jedno takvo dešavanje. Zbog istog je i bio naš prijedlog na određenim odborima da povučete ovaj Predlog zakona ili da, imajući u vidu brojnost amandmana, iskoristite poslovničku mogućnost kao predlagač da ga pretvorimo u Nacrt zakona koji bi išao na javnu raspravu kako bismo dobili na kraju što je moguće kvalitetnija rješenja, u suprotnom ulazimo u jednu primjenu sa svim onim negativnim posljedicama koji će je pratiti. Zahvaljujem i izvinjavam se, potpredsjedniče, na prekoračenju.

PREDŠEDAVALJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Kolega Kaluđerović ima riječ, izvolite.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Svaka riječ koju je kolega Gošović izgovorio je i meni bio povod da izdvojim mišljenje, jer tvrdo vjerujem da predloženi zakon nije u skladu ni sa Ustavom Crne Gore, ni sa pravnim poretkom Crne Gore. Dakle, ne može se donositi Zakon o socijalnoj i dječijoj zaštiti i to uz to se traži i skraćeni postupak u državi koja je svojim Ustavom, i to svojim prvim članom, sebe deklarirala kao državu socijalne pravde. I kada pogledate obrazloženje

Predloga zakona, obrazloženje razloga zbog kojih se traži skraćeni postupak, vidjećete da piše - zbog neracionalnog trošenja sredstava za refundaciju naknade za porodijsko odnosno roditeljsko osustvo. A kada bacite pogled na statistiku i podatke o broju zdravorođene djece, o tome je koleginja Jonica juče govorila za medije, vidjećete da je broj zdravorođene djece iz vremena kada je bio duplo manji broj stanovnika Crne Gore, bio duplo veći nego sada kada je pao ispod sedam hiljada. Za svaku odgovornu vlast, a ova očigledno to nije, ovi podaci bi bili alarmantni. Prisjetimo se samo da smo 2001.godine imali preko 150.000 korisnika dječjeg dodatka i mi smo odlučili da na dječjim dodacima, na refundaciji sredstava za naknade za porodilje štedimo. Čuli smo juče od prestavnika Ministarstva rada da se govori o desetinama miliona zloupotreba, pa gdje su inspekcijski organi, gdje su nadležni organi, a da se sistemski ne rješava, ne uskraćuje pravo za onih 95% koji redovno, uredno, zakonito koriste svoje pravo u odnosu na jedan promil onih koji eventualno pokušavaju da zloupotijebe ova prava.

Još jedna nezakonitost. Nema nikakve dileme, usklađivanje koji je propisano članovima 38 i 58, gdje zakon, kako bi pravnici rekli curi, gdje Skupština donoseći zakon kaže - nadležni organ državne uprave će sam donositi odluku u odnosu na fiksno utvrđenu cijenu za materijalno obezbjeđenje i određene naknade, ako procjeni i ako se dogovori sa Ministarstvom finansija da se te promjene vrše. Mi smo i tu djelovali amandmanski jer je neprimjereno za ovaj dom da se takva norma donosi. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Nemamo pravo da intervenišemo na obrazloženje izdvojenih mišljenja.

Zahvaljujem gospodinu ministru na razumijevanju.

Imamo prijavljen jedan komentar na uvodno izlaganje. Koleginja Jonica želi riječ. Izvolite.

SNEŽANA JONICA:

Gospodine Boškoviću,

Kada ste pričali o tome što donosi ovaj zakon nijeste rekli neke stvari pa ću vas ja pitati. Ustavom je propisano, u članu 73, da država stvara uslove u kojima se podstiče rađanje djece. Kojom to normom u ovom zakonu država podstiče rađanje djece ili hoćemo li precizirati da država upravo ovim zakonom radi suprotno?

Iako ste pokušali da kažete da je prethodni zakon povučen iz procedure zbog toga što je ovim zakonom bolje uređen sistem organizacije

centara za socijalni rad kroz uvođenje zavoda za socijalni rad, meni bi bilo jako interesantno da saznam da li su u cilju obezbjeđivanja bolje organizacija rada centara za socijalni rad riješili i neke stvari, odnosno odgovorili na preporuke Državne revizorske institucije, koja je za vaše ministarstvo, upravo zbog načina rada i finansijskih transakcija u centrima za socijalni rad, dala uslovno pozitivno mišljenje na izvještaj Ministarstva. Podsjetiću da je u izvještaju Državne revizorske institucije definisano da rješenjem ministra postoji komisija za kontrole i nadzor centara za socijalni rad i javnih ustanova koja je uradila izvještaj za 2010. godinu, koji do dana kada je ovo nama dostavljeno i nakon toga, po mojim informacijama, nije dostavljen Državnoj revizorskoj instituciji, a čini mi se da sam vam se ja obratila dopisom kojim sam isti izvještaj tražila i nijesam ga dobila.

Takođe me interesuje zašto ste odlučili da kroz ovaj zakon nastavite ono što je bila inače loša politika ove Vlade, a to je da teret ekonomske krize prebacujete na najsiromašnije i najranjivije slojeve stanovništva. Za mene suštinska razlika između ovoga i prethodnog zakona jeste pogoršanje, a i onaj koji ste povukli je bio loš, da u ovom zakonu u obrazloženju finansijskog uticaja imamo čak i rečenicu da je procijenjeno da će za primjenu ovog zakona biti potrebno manje novca nego u skladu sa važećim. Dakle, vi ovaj zakon predlažete u ovoj formi kako biste manje novca trošili na najsiromašniji slojeve stanovništva.

Na kraju, gdje je socijalni karton i ugovor sa UNDP-om koji ste potpisali prošle godine odnosno na koji su definisana određena sredstva? Da li nam danas i ovdje predlažući ovaj zakon možete definisati koji je to datum kada će Crna Gora imati konačno socijalni karton. I još nešto. U martu 2013. godine za porodiljsko odsustvo, pošto se priča o spinovanju javnosti, izdvojeno je 1.932.153 eura. Koliko je to konkretno lica u odnosu na koja je izdvojen ovaj iznos i da li u okviru tih iznosa možete da ukažete na ono što su bila pravdanja koja ste iznosili kada je u pitanju ukidanje refundacije za porodilje, što je definitivno suprotno Zakonu o zdravstvenom osiguranju i Zakonu o radu, o čemu su govorili kolege. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Gospodine ministre, sada imate pravo da odgovorite. Izvolite.

PREDRAG BOŠKOVIĆ:

Hvala, potredsjedniče.

Još jednom ću ponoviti da ničim nije prekršen Ustav i ako gospoda iz SNP-a, misle da je zakon u protivnosti sa Ustavom, imaju svoje mehanizme

da pokrenu žalbu kod Ustavnog suda i da ovaj zakon nakon toga padne na Ustavnom sudu. Ali ja tvrdim da ovaj zakon nije u suprotnosti sa Ustavom, jer ničim ne vršimo diskriminaciju, mi samo definišemo refundaciju prema poslodavcu, porodilja je zaštićena ovim zakonom kao što je i bila prije ovoga zakona zaštićena. Dakle, ona je zaštićena Zakonom o radu koji nikakve veze nema sa ovim zakonom. Zakon o radu, član 82 i član 111b, direktno propisuje da je porodilja zaštićena na taj način da ima pravo na nadoknadu za vrijeme porodiljskog odsustva u iznosu plate koju je imala tokom svoga rada, sa jedne strane, a sa druge strane da nakon povratka sa porodiljskog dolazi na isto radno mjesto sa kojeg je i otišla na porodiljsko staranje. Ono o čemu vi govorite, da li je jedan promil ili dva promila zloupotreba, dozvolićete da mi imamo malo više informacija o svemu tome. Ako kažete da je danas manje dece rođeno nego što je rođeno prije deset godina, prije primjene ovoga zakona, ja ću da vam kažem da je ovaj zakon stupio na snagu 2005. godine, da su ukupne refundacije za porodiljska odsustva bile pet 5.100.000 eura, u 2012. godini su bile 22 i po miliona, a kako je krenulo prvih četiri mjeseca ove godine išlo bi na 27 miliona ove godine. Ako uzmemo u obzir prosječan rast zarada od 2005. godine do danas, znači ukupna porodiljska odsustva na onaj broj rođene djece koji je bio 2005. godine, koji je veći nego danas, bio bi oko osam do devet miliona, a da Vam ne pričamo ono što smo svi svjesni, i vi i ja, o raznim modalitetima zloupotrebe. No, nije to ključna poruka ovog zakona.

Sad bih se osvrnuo na ovo što je gospođa Jonica rekla. Upravo formiranje socijalne inspekcije je jedan institut koji će značajno pospješiti rad centara za socijalni rad, značajno povećati odgovornost rada centara za socijalni rad i njihovih anamneza koje daju po osnovu pojedinih slučajeva. Ne bih se složio sa vama da je ovo najsiromašnija kategorija stanovništva, jer najsiromašnija kategorija stanovništva je ono ispod prosječne zarade. Što se tiče socijalnog kartona, on je ovdje pomenut, data je osnova i podzakonskim aktima koji su već praktično završeni, jer do kraja juna planiramo da sva četiri podzakonska akta koja definišu projekat socijalnog kartona završimo kako bi UNDP mogao da krene sa tenderom za izbor najboljeg ponjuđača za izradu informacionog sistema i ono što je u planu programa rada Vlade jeste da do kraja 2014. godine imamo socijalni karton i mi ćemo ga imati. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Nemamo prijavljenih kolega za komentar na uvodno izlaganje gospodina ministra.

Prelazimo sada na predstavnike klubova, stara dilema od manjeg ka većim ili od većih ka manjim. Potupuno je svejedno, ali evo, kakvo je raspoloženje? Onda ćemo od većih ka manjim. Idemo tako s obzirom da je prošli put, kako sam obaviješten, bilo od manjih ka većim.

Kolega Jelić u ime kluba Demokratske partije socijalista. Neka se pripremi kolegistica Snežana Jonica u ime kluba Socijalističke narodne partije.

Izvolite.

ZORAN JELIĆ:

Poštovani gospodine potpredsjedniče, dame i gospodo poslanici, poštovani ministre Boškoviću,

Sadašnji Predlog zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti koji je u Skupštini u više aspekata je bolji od prethodnog zakona koji je povučen iz skupštinske procedure i sadašnjeg važećeg zakona. Zašto ovo kažem.

U suštinskom dijelu Predloga zakona je zakon dobar i afirmiše do sada učinjene reformske napore kao što su priznanje veće uloge organizacija civilnog društva koje su prepoznate kao najzastupljeniji pružaoci socijalnih usluga, definisane su socijalne usluge sa posebnim akcentom na deinstituizaciju i obezbjeđenje socijalnih usluga u lokalnim zajednicama, uvodi se postupak licenciranja i akreditiranja, osniva se zavod za socijalnu i dječiju zaštitu i uvodi se red u načinu vođenja evidencije u formi izrade socijalnih kartona, odnosno uvođenje elektronske baze podataka o korisnicima prava socijalne i dječije zaštite.

Ovo su ujedno i najznačajnije novine Predloga zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti.

Takođe želim da naglasim da je na kvalitetan način definisan status beskućnika, potencira se jačanje saradnje između Zavoda za zapošljavanje i centra za socijalni rad i slično.

Predlogom zakona propisana su prava iz socijalne i dječije zaštite za obavljanje djelatnosti u ovoj oblasti. Materijalna davanja u socijalnoj zaštiti su: materijalno obezbjeđenje porodice, lična invalidnina, dohodak za djecu i pomoć, pomoć za vaspitanje i obrazovanje djece i mladih sa posebnim obrazovnim programima, zdravstvena zaštita, troškovi sahrane, jednokratna novčana pomoć i slično.

Materijalna davanja u dječjoj zaštiti su: naknada za novorođeno dijete, dodatak za djecu, troškovi ishrane u predškolskim ustanovama, refundacija naknade zarade i naknade zarade za porodiljsko i roditeljsko odsustvo, naknada po osnovu rođenja djeteta i slično.

Dakle, jedan zaista širok dijapazon usluga i materijalnih davanja u socijalnoj i dječijoj zaštiti.

Predlogom ovog zakona utvrđeno je aktiviranje za radno sposobne korisnike materijalnog obezbjeđenja porodice kojim je predviđeno da pojedinac koji je sposoban za rad ima pravo i dužnost da učestvuje u aktivnostima koje omogućavaju prevazilaženje njegove nepovoljne socijalne situacije, odnosno sprovođenje mjera kojim se obezbjeđuje njegova socijalna uključenost u tržište rada, a na taj način i novo zapošljavanje. Centar može na osnovu individualnog plana aktivnosti zaključiti sporazum sa korisnikom materijalnog obezbjeđenja o aktivnom prevazilaženju njegove nepovoljne socijalne situacije koja sadrži aktivnosti i obaveze korisnika kao i prestanak prava za materijalno obezbjeđenje u slučaju neopravdanog izvršenja obaveza iz sporazuma.

Centar i Zavod za zapošljavanje dužni su da međusobno sarađuju u sprovođenju mjera socijalne uključenosti radno sposobnih korisnika prava na materijalno obezbjeđenje.

Korisnik prava na materijalno obezbjeđenje dužan je da prihvati posao koji mu se nudi posredstvom Zavoda za zapošljavanje ili drugih agencija koje se bave posredovanjem u zapošljavanju u skladu sa zakonom kojim se uređuje zapošljavanje i osiguravanje za slučaj nezaposlenosti.

Često se ovdje pominje zašto lica koja su korisnici materijalnog obezbjeđenja porodice nijesu zainteresovana ili nijesu motivisana da aktivno traže posao. Mnoge studije Svjetske banke i Međunarodnog monetarnog fonda pokazali su da davanja koja se izdvajaju u okviru porodice, materijalnog obezbjeđenja porodice i ono što sve daje država, daleko prevazilaze davanja koja su na nivou minimalne zarade.

Želim da podsjetim da jedna porodica može da ostvari pravo na materijalno obezbjeđenje, imaju besplatnu zdravstvenu zaštitu za sebe i članove svog porodičnog domaćinstva, imaju dječije dodatke za članove porodice tj. za djecu i ostvaruju pravo na refundaciju električne energije koju daje država za korisnike materijalnog obezbjeđenja, eventualno još i rad u zoni sive ekonomije, tako da primanja koja ostvare po ovom osnovu su mnogo veća nego što je to minimalna zarada.

Često se pominjalo na Odboru da nemamo dovoljno radnih mjesta gdje možemo ponuditi ovim licima zaposlenje. Želim da vam saopštim da smo od nove godine imali preko 12.800 slobodnih radnih mjesta ali problem je što na tim radnim mjestima je već zaposleno nešto preko 7.000 stranaca koji rade u Crnoj Gori.

Na kraju, želio bih da objasnim ono što je najviše izazvalo polemike oko ovog zakona a to je roditeljsko odsustvo. Kao što je ministar rekao,

članom 82 Zakona o radu i članom 111b se tačno definiše naknada i povratak na isto radno mjesto. Za vrijeme odsustva, po ovom zakonu, roditelj ima pravo na naknadu zarade u visini zarade koju bi ostvario da radi, u skladu sa zakonom i kolektivnim ugovorom i ugovorom o radu. Šta to znači? Znači da porodilja koja je ostvarila pravo na porodiljsko odsustvo prima istu onu nadoknadu koju je imala kao kada je bila u radnom odnosu. Ili, ako je neka porodilja imala platu od 700 € ona će primiti naknadu za porodiljsko odsustvo u istom tom iznosu u trajanju od 12 mjeseci, tako da ne stoje ona objašnjenja da je ovdje došlo do određenih skraćivanja prava. Isto tako, želim da naglasim, porodiljsko odsustvo mogu da koriste roditelji, zavisno od situacije u kojoj se oni nalaze.

Na kraju, želim da saopštim u ime Odbora za rad, zdravstvo i socijalnu politiku da je Odbor većinom glasova prihvatio Predlog zakona i predložio Skupštini da ga usvoji.

Zahvaljujem na pažnji.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Koleginica Jonica u ime Kluba Socijalističke narodne partije, nakon nje kolega Izet Bralić u ime Kluba Socijaldemokratske partije. Izvolite.

SNEŽANA JONICA:

Gospodine potpredsjedniče, dame i gospodo poslanici, gospodine Boškoviću,

Prvo moram da naglasim da sve ovo što govorim je prije svega upućeno Vladi Crne Gore i Ministarstvu na čijem ste sada čelu, a Vama u dijelu nivoa odgovornosti i angažmana od momenta kada ste izabrani za ministra i onoga što će, naravno, biti Vaša obaveza da ispravljate i neke stvari koje su bile u prethodnom periodu.

Niste mi odgovorili na pitanje kojim ste vi to članom ovog zakona podstakli, stvorili uslove za podsticanje za rađanje djece. Ja vama kažem da ste nizom normi u ovom zakonu podstakli poslodavce da dobro provjere da li je žena koja traži zaposlenje trudna ili da li ima ideju ili namjeru da ostane trudna kako bi izbjegli da je zaposle. Podsjećam vas da je SNP imala amandmane na Zakon o radu kojima je obezbijedio da trudnica ne može dobiti otkaz za vrijeme trajanja trudnoće i porodiljskog odsustva. Iz tih razloga SNP nastavlja inicijativu i pažnju u tom pravcu želeći da se stvarno ostvari ova ustavna norma na kvalitetan način, da država podstiče a ne da radi suprotno kada je u pitanju rađanje djece. Takođe ovo što vi obrazlažete da će poslodavci morati platiti čitav iznos, vi ste prebacili teret na poslodavce

sa države, pa će poslodavci prabaciti teret na trudnice, odnosno na porodilje. Ta priča se u konačnom loše završava za građane Crne Gore. Potvrđuje se i vi nijeste demantovali moju tvrdnju da je i samo vaše obrazloženje u kojem kažete da će za primjenu ovog zakona biti potrebno manje novca nego za primjenu dosadašnjeg Zakona, osnovna svrha predlaganja ovog zakona, a to je priča da uštedite na najsiromašnijim i najranjivijim slojevima stanovništva. Niste mi bili jasni sa tezom kako to korisnici materijalnih, socijalnih davanja nijesu najsiromašniji slojevi, pa koji su onda? Niste mi odgovorili ni na pitanje kako ćete da riješite probleme kada su u pitanju nejasne i sumnjive, za moj pojam, finansijske transakcije u centrima za socijalni rad. Što je sa izvještajem o radu Komisije za kontrolu i nadzor koji nije dostavljen Državnoj revizorskoj instituciji? Nije dostavljen ni meni, na zahtjev koji sam vam uputila. Podsjećam da je DRI rekla da centri za socijalni rad nijesu dostavljali Ministarstvu karton ni finansijske izvještaje, da su u njihovim izvještajima utvrđene neusaglašenosti sa podacima iz glavnih knjiga trezora i tako dalje, da je utvrđeno niz nepravilnosti u finansijskim transakcijama u centrima za socijalni rad. Inače, stojim na tvrdnji da su centri za socijalni rad najslabija karika sistema upravo u onom dijelu u kojem bi trebali da budu naj snažniji i najkvalitetniji. Takodje, smatram da socijalna davanja primaju neki koji, po zakonu, u suštini ne bi trebalo da ostvaruju ta prava, a da s druge strane postoji djelić koji ne ostvaruju ta prava upravo zbog ovakvog načina funkcionisanja, ali zbog činjenice da smo jako spremni da se pozivamo na razne ustavne i zakonske norme o zaštiti podataka, kada i mi, kao poslanici, pokušavamo da dodjemo do toga ko i na koji način ostvaruje ova prava.

Ono što takođe želim da naglasim jeste činjenica da nam je bilo nevjerovatno da nijeste pokušali da promijenite koncept fiksnih iznosa, kada znate da je fiksnim iznosom koji ste zadržali definisan iznos koji je dodatno ispod onoga što je realno socijalno davanje u odnosu na građane koji imaju tu potrebu. Vi imate naš amandman kojim smo tražili da se socijalna davanja, odnosno davanja iz oblasti socijalne i dječije zaštite uskladjuju dva puta godišnje u skladu sa indeksom porasta potrošačkih cijena u Crnoj Gori, jer je to jedino pravedno rješenje. Moram da kažem da je utisak iz svega onoga što je sadržina ovog zakona i ono što vidim da je vaš odnos prema amandmanu i prema inicijativama iz nevladinog sektora čudan. Ova Vlada umjesto da podstiče radjanje djece onako kako je to propisano i Ustavom, to ne radi, za razliku od drugih vlada koje donose popularne ocjene strategije kojima definišu niz mjera, ne samo kroz ovaj već i kroz druge zakone kako će to da ostvare. Ali, onda nije ni čudo što imamo podatke o prirodnom priraštaju od 1947. do 2012.godine koje je pomenuo kolega Kaluđerović

gdje smo 1947.godine kada je Crna Gora duplo manje stanovnika imali 10.479 zdravo rođene djece, a da 2012.godine imamo 6.713 i da je taj pad naročito upečatljiv od 90-tih pa nadalje, ne znam čini mi se negdje da ova Vlada koja se od tada nije mijenjala, makar u osnovici koju čini vaša partija, ima značajnog uticaja i na to. Ono što takođe želim da naglasim je da druge vlade brinu i o licima sa invaliditetom, kao i o roditeljima djece koja ne mogu sama da se staraju o sebi, a da ova Vlada i vaše Ministarstvo ostalo zabilježeno kao ona koja je otela 17 miliona eura iz Fonda za profesionalnu rehabilitaciju za zapošljavanje lica sa invaliditetom, a nije našla za shodno da kroz ovaj zakon da dodatna rješenja koja će poboljšati uslove za lica sa invaliditetom. Kažete da ovim zakonom ili deskriminišete, tvrdim da diskriminišete imate rješenje koji dječji dodatak primaju samo troje djece u porodici. Ako neko dijete ispunjava Zakonom predviđene uslove treba li da pravimo razliku između trećeg i četvrtog djeteta u porodici, ako treće i četvrto ima sve iste karakteristike samo je sticaj okolnosti da je ovo četvrto, a ovo treće. Pravite diskriminaciju u porodici između braće i sestara, pravite diskriminaciju u odnosu na poslodavce, jer kada je država poslodavac ona porodilje imaju potpuno refundirano, odnosno time što se ne regundira imamo kompletan iznos plate koje primaju kada se radi o drugim poslodavcima, oni su zakinuti oni treba da preduzmu pola ili čitav iznos refundacije. Na taj način i u tom dijelu opet pravite diskriminaciju i između poslodavaca. Ono što smo mi definisali našim amandmanima je činjenica da je umjesto nas to trebao da uradi Ministarstvo jeste i uvođenje naknade zaposlenom roditelju koji njeguje dijete kome je zaposlena stalna njega i pomoć, na vrlo kvalitetan i jasno definisan način jer se radi o porodicama koje zaista imaju potrebe da se na ovakav način uredi i pomoć koju njima treba obezbjeđivati ovim zakonom.

Nadam se da ćemo, uvažavanjem ovih naših amandmana, pokriti onu razliku koju ste planirali da uštedite na račun najsiromašniji dio stanovništva donošenjem novog u odnosu na prethodni zakon i nadam se da će te pokazati senzibilitet koji nijeste u početnoj verziji Zakona u odnosu na sve kategorije građana, ali na potrebu da se iznosi socijalnih davanja i davanje iz oblasti dječje zaštite usklađuju u skladu sa porastom cijena odnosno indeksom porasta potrošačkih cijena u Crnoj Gori.

Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Gospodine ministre, ovo je prvi krug gdje predstavnici klubova u trajanju od pet minuta treba da saopšte stavove klubova, nemamo pravo

sada ne komentirajte, nakon okončanja prvog kruga možete da komentarišete i onda da idemo u dalju raspravu povodom ove tačke dnevnog reda.

Najavio sam kolegu Izeta Bralića, nakon njega koleginja Ana Ponoš u ime Kluba Pozitivne Crne Gore.

Izvolite.

IZET BRALIĆ:

Uvaženi potpredsjedniče, uvaženi ministre Boškoviću, kolegjinice i kolege.

Prijedlog zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti koji je na dnevnom redu, obezbjeđuje jedan broj novih usluga, značajno smanjuje mogućnost zloupotrebe sredstava koja se izdvajaju za pojedine socijalne mjere. Ali, i skraćuje i limitira neka davanja o čemu je potrebno dodatno razmisliti. Najznačajnije predložene izmjene su sljedeće:

Zakon u članu 27 predviđa da roditeljima sposobnim za rad koji izdržavaju dijete pripada materijalno obezbjeđenje u trajanju od devet mjeseci tokom godine. Ovo može da bude jedna od dobrih podstcijanih mjera za roditelje koji su sposobni za rad da u tri mjeseca traže posao za sebe, sa druge strane za one koji nijesu u takvoj mogućnosti opet pada jedan teret dodatni u roku od tri mjeseca kako izdržati sebe i porodicu.

Zakon predviđa limitiranje sredstava koja se refundiraju poslodavcu za porodiljsko odsustvo članom 49. Tim je predviđeno da se ograniči iznos na jednu prosječnu platu u prethodnoj godini. Ono što je svakako možda najzanimljivije danas za javnost, za nas poslanike, ovdje je upravo taj član 49, ali ne treba skrivati da je zadnjih pet godina teret snosio Fond, da su sredstva za refundaciju za porodiljsko odsustvo 2007.godine iznosila tri miliona i 800, a da su enormno porasla na 15,6 miliona 2011.godine. Što je svakako rezultat zloupotreba u ovom sektoru. Tu se svakako radi o dvije vrste zloupotreba. Postoji onaj najblaži oblik zloupotreba prijem trudnica pred sami porođaj, što svakako kažem da je najblaži oblik zloupotreba i drugi teži oblik je fiktivno uvećanje zarada trudnicama u godini ili neposredno prije porođaja. Na taj način su se znatno uvećali troškovi i to na račun štete onih savjesnih poslodavaca i onih koji su stvarno upošljeni i dugi niz godina izdvajaju veliki dio sredstava za punjenje budžeta za ovu namjenu.

Navesću primjer - ukoliko imamo porodilju koja je fiktivno uvećala svoj lični dohodak u zadnjoj godini na tri hiljade eura, ona iz Fonda povlači pet hiljada i 40 eura mjesečno u bruto iznosu, odnosno 60.480 eura na godišnjem nivou što je ravno iznosu 202 porodilje Zavodu za zapošljavanje kojima se isplaćuje 25 eura mjesečno. Svakako da su inspekcijske službe radile svoj posao onda ne bi bilo potrebe za ovakvim zakonom, bar u ovoj

mjeri, ali ovaj prijedlog zakona donekle će regulisati to tržište. No svakako za nas u Socijaldemokratskoj partiji je neprimjereno limitiranje sredstava na jednu prosječnu zaradu u prethodnoj godini. Socijaldemokratska partija će svakako imati amandmane u ovom pravcu da se taj iznos limitira, ali da bude to na dvije prosječne zarade u narednoj godini, što smatram da će obezbijediti uslove za najveći broj savjesnih poslodavaca da na njih padne manji teret u narednom periodu, a da će svakako onaj sloj koji zaista prima plate u tom opsegu ostati neoštećen. Tu mislim na visoko obrazovane porodilje ljekare, inženjere, pravnike, radnike u državnoj upravi i u privatnom sektoru koji imaju taj iznos. Imamo podatak da 5.500 žena ima u Crnoj Gori lična primanja veća od hiljadu eura, na mjesečnom nivou u neto iznosu. Ako uzmemo ovaj prijedlog Socijaldemokratske partije da to bude limit od 960 eura, svakako da će i poslodavci taj iznos biti jako mali i da neće imati onaj negativni efekat kod poslodavaca da izbjegavaju da primaju žene u fertilnom periodu. Ako imamo podatak da je 1960.godine u Crnoj Gori bilo 13.127 porođaja, 1980.godine prošlog vijeka 10.636 živorođene djece, 2000.godine imali smo 9.184 i onda ide kontinuirani pad, da bi 2011.godine imali 7.215 živorođene djece. Govorim o živorođenoj djeci, zbog toga što porodilje od mrtvorodne djece imaju drugi osnov i njihovo bolovanje traje 45 dana, a ne 12 mjeseci, koje tretira ovaj Zakon.

Istovremeno oni koji zarađuju preko dvije ili tri prosječne plate ili oni koji imaju enormno visoke plate za Crnu Goru, dvije do tri hiljade eura, u praksi gotovo i da ne koriste cjelokupan period porodiljskog bolovanja već se nakon dva, tri mjeseca vraćaju svojim poslovima. Tako da, postojećim zakonom, dosadašnjim zakonom zapravo država i nije radila subvencije na porodilje već je radila subvencije poslodavcu, jer se radi o rijetko i visokoobrazovanim kadrovima.

U skladu sa trendovima u Evropskoj uniji briga se polako spušta na lokalni nivo. Država treba što više da radi osposobljavanje i pruža servise, a ne da radi plaćanje. U tom smislu država bi trebalo da propiše minimum servisa koje opština mora da obezbijedi, kao na primjer multidisciplinarni centri, centri za smetnje u razvoju, djeca sa društveno neprihvatljivim ponašanjem. U Srbiji država ima tranzicionu podršku opštinama koje ne mogu same obezbijediti, prije svega, govorim o opštinama koje su korisnici egalizacionih fondova. U Hrvatskoj postoje takođe gradovi koji imaju mogućnosti koje plaćaju kao jednu mjeru, posebno dječije dodatke, grada Zagreba. Pored državnih dječijih dodataka grad Zagreb ima svoju odluku kojoj plaća određeni iznos. Za prvo dijete oni plaćaju 13 eura, za drugo 39, za treće 79 i za svako naredno 79 eura.

Svakako, zbog ograničenja u vremenu prekinuću svoje izlaganje i Socijaldemokratska partija će svojim amandmanima pokušati da koriguje navedene nedostatke Predloga zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti. Zahvaljujem se.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Koleginica Ponoš u ime kluba Pozitivne Crne Gore, nakon nje kolega Andija Popović u ime kluba četiri partije. Izvolite.

ANA PONOŠ:

Poštovani građani i građanke Crne Gore, poštovani potpredsjedniče, uvaženi ministre,

Mogu samo da kažem da je sramota, bruka i sramota živjeti danas u ovakvoj državi u XXI vijeku. Sakog građanina sa najmanjim osjećajem solidarnosti i sramote će biti sramota da živi u državi koja zanemaruje one koji su najranjiviji, najugroženiji, da zanemaruje one koji najmanje imaju i da zanemaruje djecu. Zaista sramota. Ovaj zakon je možda jedan od najsramočnijih zakona koje je ovaj visoki dom donio u poslednjem periodu, pored onih garancija za KAP. Predstavnik Ministarstva kazao je da je gruba procjena, da je u dijelu zakona koji se tiče zloupotreba refundacije za porodijsko odsustvo, ta zloupotreba bila oko 10 miliona eura, gruba procjena. Da vam kažem, ta procjena nije gruba, nego je neprofesionalna i sramotna, jer ne raspolazete preciznim podacima. Vaša odluka da donesete ovakav zakon je gruba. Grubo je to što mislite da ćete time pomoći državi, a u stvari vi joj samo odmažete. Odmažete i građanima i građankama Crne Gore. Ukoliko su zaista postojale te visoke zloupotrebe, a vjerujemo da ih je bilo, da čujemo gdje su ti inspektori, ko je odgovoran za to što ti poslodavci nisu kažnjeni i ko će biti kažnjen za tih 10 miliona zloupotreba. Argument iz Ministarstva je bio da su neki poslodavci davali porodiljama, odnosno prijavljivali platu oko pet do sedam hiljada eura, čak. Ukoliko ih je bilo toliko puno, ukoliko su zaista isplaćivane, a da ih inspekcija nije provjerila, onda treba kazniti svakog inspektora koji nije radio svoj posao, gospodine ministre, i svakog poslodavca, naravno, koji je uradio takvu zloupotrebu. Ukoliko te kazne budu sprovedene, onda se to više neće dešavati ili će se makar taj broj zloupotreba smanjiti, jer vi kao Vlada treba da kaznite one koji krše zakon, a ne treba da kaznite građane i da kaznite porodilje i da kaznite sve one mlade žene koje, možda kao ja, žele jednog dana da stvore porodicu. Ne možete da ih kaznite time što ćete im oduzeti ono što su one

same godinama savjesno uplaćivale u budžet. U svakom mogućem smislu ovo je diskriminacija.

Ovaj zakon znači da svaka obrazovana žena koja je ulagala u svoje obrazovanje, koja zbog toga u kasnijim godinama treba da rodi, da je svaka takva žena diskriminisana upravo zato što je njena zarada viša, iako je ona davala više u fond i u državni budžet tokom svog zaposlenja. Sramota je usvojiti ovakav zakon. Ovakav zakon mora da se mijenja, jer ovo znači da nijedan poslodavac neće zaposliti mladu ženu koja se tek udala, jer će pretpostavka biti da ona treba da forimira porodicu. One će biti diskriminisane pri zapošljavanju, jer će im poslodavac gledati u stomak prije nego što potpiše ugovor, a nijedan poslodavac neće htjeti da iz svojih sredstava podrži želju žene da zasnuje porodicu ukoliko to u prvom slučaju ne čini ni sama država. Sramota je, jer i država treba da brine, a ne samo poslodavci.

Prvi član Ustava Crne Gore kaže da je Crna Gora država socijalne pravde. Da vam kažem, država u kojoj mi živimo nije zemlja socijalne pravde već socijalne nepravde. Vi, dame i gospodo, kršite prvi član Ustava Crne Gore. Socijalna država podrazumijeva da građani plaćaju državi poreze, a vlast im za uzvrat daje određene usluge. Međutim, usluge koje država nama čini su medvjede usluge, a ne socijalne i servisne.

Imali smo opravdanje predlagača zakona, odnosno vi ste to rekli gospodine ministre, da zakone ne uređuje odnos države i porodilje, već poslodavaca i porodilje. Umjesto da država postiže natalitet u skladu sa Ustavnim načelom da majka i dijete uživaju posebnu zaštitu i da država stvara uslove kojima podstiče rađanje djece, Vlada kažnjava sve one žene koje zarađuju više od prosječne zarade u državi, a uz to se žele ostvariti kao majke. Znači, u Crnoj Gori se godišnje rodi oko sedam i po hiljada djece, to znači da otprilike ima oko četiri hiljade žena koje ostvaruju pravo na zaradu na porodiljsko odsustvo. Sramotno je to da ovaj zakon ima negativne posljedice prema ovih četiri hiljade, skoro svih od četiri hiljade žena, ali i na mnoge druge koje neće moći da planiraju porodice iz straha da neće moći da se zaposle. Ovim Predlogom zakona teret socijalnih davanja prenosi se na poslodavca, što je neprihvatljivo, a dodatno problematizuje položaj žene koja je ionako već ekonomski zavisna od muškarca u ovoj državi.

Želim još samo da se osvrnem kratko na visinu naknade za materijalno obezbjeđenje porodice. Interesuje me da mi odgovorite na koji način ste obračunavali visinu naknade za MOP, jer u obrazloženju Zakona se ne navodi na koji način je visina određena, a mi smatramo da ovaj dio mora da ima konkretno objašnjenje. Ukoliko jedna četvoročlana, petočlana porodica ima 121 euro mjesečno, to znači da ta porodica ima dnevno četiri eura da

potroši, to znači da ima euro po članu porodice da troši dnevno. Je li zaista mislite da je to dovoljno da jedan član porodice jede, da se se oblači, da plaća račune? To je sva pomoć koji oni dobijaju. Zar to nije šokantno i kako vi očekujete da suzbijete sivu ekonomiju? Voljela bih zaista da mi vi, ministre, kažete kako biste vi sa četiri eura na dan vodili brigu o dvoje male djece, jer ovaj zakon zaista nije usklađen sa troškovima života, sa visinom potrošačke korpe, a ni sa linijom siromaštva u našoj državi. Jasno nam je da ovim samo stvarate sebi još jedan niz potencijalnih birača. Po ovom zakonu vi ćete ih ostaviti gladne, a onda će centri za socijalni rad po svojoj procjeni u izbornom periodu davati novac kroz jednokratnu novčanu pomoć ovim građanima i vi ćete tako moći da iskoristite svoj uticaj na potencijalne birače.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:
Privodite kraju, molim vas.

ANA PONOŠ:

Voljela bih da čujem vaše odgovore, ali me zanima i kako će vaša inspekcija smanjiti zloupotrebe koje ste u milionima dali kroz jednokratnu novčanu pomoć. Moram još da kažem da mnoge moderne i bogate evropske države svojoj djeci daju dodatke, ukinuli su djeci PDV na opremu, na hranu za djecu. Možda su upravo te bogate države bogate stoga što ulažu u svoju djecu, a mi idemo u suprotnom pravcu.

Crna Gora ima problem sa natalitetom, ide korak nazad, a druge države podstiču stvaranje porodice, s jedne strane jer je to pravedno, s druge strane jer je to, takođe, stvaranje radne snage. To je politika pametne države, ne samo solidarnost, to je mudra ekonomska politika, to je ulaganje u budućnost. Time što ulažete u djecu i porodicu, vi ulažete u radnu snagu jedne države.

Što mislite ko će isplaćivati nama penzije, ko će da radi? Ovo nijesu populistički argumenti, ovo su krajnje konstruktivni argumenti. Iz toga razloga je Pozitivna Crna Gora dala veliki niz amandmana kako bismo došli do najboljih rješenja za građane Crne Gore. Samo bih voljela da čujem da li je vama, zaista, svejedno zbog toga što ste predložili ovakav zakon i što pokušavate da građanima Crne Gore najsiromašnijim, najugroženijim, najranjivijim nametnete nove obaveze umjesto da to uradite kroz druge vidove štednje i naplate u ovoj državi.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:
Zahvaljujem.

Idemo dalje. Kolega Andrija Popović sada ima riječ, a nakon njega, u ime Kluba Bošnjačke stranke, kolega Kemal Zoronjić. Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Poštovana Skupštino, uvažene građanke i građani Crne Gore i dijaspore, u ime Kluba albanskih partija, Hrvatske građanske inicijative i Liberalne partije ću govoriti, ali normalno da se nećemo izjasniti na isti način sve četiri partije. Na početku da kažem da je možda i moja greška, ovdje nema amandmana Liberalne partije koji su predati prije 8. maja i kao takvi prošli svu proceduru Odbor zdravstva, rada i socijalnog staranja, kao i Zakonodavni odbor, da li su poslani poštom, da li su poslani na kancelariju ne znam jer znam da je, ovo je može se reći proceduralno, od tih 13 amandmana koje Liberalna partija predala odustali smo od njih pet jer su slični ili isti kao amandmani Pozitivne, a zadržali smo njih osam, ali vidjećemo što je s tim amandmanima.

Liberalna partija je pokušala uz pomoć civilnog sektora da poboljša Predlog zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti. Zbog toga smo i uradili amandmane sa ambicijom da se koliko toliko zaštite najosjetljiviji slojevi stanovništva korisnici materijalnog obezbjeđenja porodice, deca, porodilje, korisnici dodataka za tuđu njegu i pomoć. Moram reći da je ovdje bilo bezbroj amandmana na ovaj predlog zakona, s tim što je on, ipak, korak naprijed u odnosu na onaj koji je povučen iz zakonske procedure u januaru mjesecu.

Ovom sloju stanovništva nijesu obezbijeđeni ni elementarno dostojanstveni uslovi za život. Njima je pomoć neophodna, i zato smo pokušali nekim amandmanima iznose povećati i vezati ih za izvještaj Zavoda za statistiku o iznosu potrošačke korpe. Potpuno uvažavajući lošu finansijsku situaciju u kojoj se Crna Gora nalazi, ali i činjenicu da će malo bolje ili malo gore uvijek biti ova relativno mala sredstva koja država treba obezbijediti ako se usvoje amandmani Liberalne partije su ćentezi, ono što kažemo mi u Boki kotorskoj, to je onaj sitni italijanski novac u odnosu na sredstva koja se opredjeljuju za pomoć privatnim kompanijama u Crnoj Gori uz pomoć raznih obrazloženja, a za mnoga od tih sredstava saznamo mnogo kasnije. S toga vas pozivam da podržite amandmane koje je Liberalna partija predala u skupštinsku proceduru, njih ima osam. To bi sve koštalo budžet daleko manje nego nas košta, na primjer, Kombinat aluminijuma Podgorica. Ovdje bi bez sumnje ta sredstva bila potrošena više nego opravdano za razliku od KAP-a đe se troši šakom i kapom totalno neopravdano.

Liberalna partija će se izjasniti o Prijedlogu ovog zakona u zavisnosti od toga što će biti prihvaćeno od predloženih amandmana. Samo da kažem

da se nadamo da realno postoji posljednja prilika da se predlog još jednom razmotri i spriječe ozbiljne negativne posljedice koje bi usvajanje ovakvog zakona izazvalo za siromaštvo, najugroženije građane i građanke Crne Gore i njihovu decu. Možda postoji opasnost da je i ovo na neki način demagoško populistička priča, priča Liberalne partije. Vjerujte, nije, kada budem obrazlagao svoje amandmane, prosto je nevjerovatno da ljudi mogu živjeti, pet članova porodice, sa materijalnim obezbjeđenjem porodice sa iznosom nekim od 120 eura, jedan član porodice, čini mi se da je nešto oko 63 eura, a uz to porodice sa šest i više članova nema povećanja, isti je iznos od 120 eura materijalno obezbjeđenje porodice za porodice koje imaju pet članova porodice, a znamo da u Crnoj Gori imamo i 15 članova porodica. Znači, to je 120 eura. To su cifre koje su stvarno ispod svakog pukog siromaštva. Da ne oduzimam sada vrijeme, kada amandmani Liberalne partije budu na redu, obrazložiću sve to. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vama.

Kolega Kemal Zoronjić sada ima riječ u ime Kluba Bošnjačke stranke. Izvolite.

KEMAL ZORONJIĆ:

Hvala.

Poštovani potpredsjednici, poštovane kolegice i kolege poslanici, ministre Boškoviću, uvaženi građani,

Pristupanjem i ratifikacijom međunarodnim konvencija iz oblasti ljudskih prava Crna Gora jasno iskazuje opredjeljenje za unapređivanje ovih prava, a time i prava na socijalnu i dječiju zaštitu. U obrazloženju Prijedloga zakona je navedeno da Ustav propisuje da država obezbjeđuje materijalnu sigurnost licu koje je nesposobno za rad i nema sredstva za život, odnosno da je socijalna i dječija zaštita namijenjena pojedincu i porodici sa nepovoljnim ličnim i porodičnim okolnostima.

S obzirom da je Crna Gora još uvijek u procesu tranzicije reformi kvalitetan sistem socijalne i dječije zaštite je veoma značajan za građane, budući da potrebu za ovim pravom ima sve veći broj naših građana, naročito sa sjevera države. Prema podacima prikupljenim za potrebe izrade strategije razvoja sistema socijalne i dječije zaštite postoje značajne razlike u pogledu siromaštva stanovništva sjevernog i južnog dijela Crne Gore, ako uzmemo stanovništvo koje je obuhvaćeno materijalnim obezbjeđenjem porodice kao jedan od bitnih indikatora siromaštva, onda podaci pokazuju da je u sjevernim opštinama obuhvaćeno stanovništvo između 8% i 18% dok je u

primorskim opštinama između 1,5% i 3,2%. Samo u Opštini Plav broj korisnika materijalnog obezbjeđenja porodice je 720, u Bijelom Polju oko 1800, dok u Rožajama taj broj prelazi 2400.

Na osnovu ovih podataka jasno je vidljiva visoka stopa siromaštva stanovništva sjevernog dijela Crne Gore. Zato ne treba da nas iznenađuje podatak Monstata da je samo u prošloj godini iz Bijelog polja odselilo 319, a iz Berana 322 stanovnika. Bošnjačka stranka smatra da postoje porodice kojima je pomoć i te kako potrebna, ali da nijesu upućene, nijesu dovoljno informisane, edukovane u kom pravcu i na koji način treba da se obrate po ovom pitanju. S druge strane, postoje porodice koje primaju materijalno obezbjeđenje, a radno su sposobni i posjeduju značajnu imovinu. Zaista bi zakon trebalo da se odnosi samo na one građane koji su u stanju istinske potrebe za ovom vrstom pomoći.

Siromaštvo kao prateća pojava u našem društvu naročito se odražava na položaj djece u Crnoj Gori. U prilog tome govori podatak studije o siromaštvu djece u Crnoj Gori koju je izradio UNICEF čiji indikatori siromaštva ukazuju da je život djece u Crnoj Gori najteži u sjevernom regionu gdje čak 19% djece nema minimalne uslove za život i gdje 55% siromašne djece u Crnoj Gori živi upravo u ovom regionu.

Da je ovaj region posebno ugrožen govori velika razlika u stopi siromaštva među djecom. Naime, stopa siromaštva djece na sjeveru Crne Gore čak je četiri puta veća nego u centralnom dijelu i gotovo dva puta nego u južnom regionu. Zato je neophodno poboljšanje njihovog položaja što i treba da bude jedan od osnovnih ciljeva cjelokupnog razvoja države Crne Gore. Takođe smatramo da to treba postići sistemskim rješenjima kroz realno povećanje visine naknada, ali i spremnosti države za vraćanjem dodatka na dijete svoj djeci u Crnoj Gori, a ne samo malom broju, kao što je to dosadašnja praksa. Ovo smatramo veoma važnim, jer kako i piše u Prijedlogu zakona, jedan od principa socijalne i dječje zaštite je zabrana diskriminacije, pa makar ona bila i socijalnog porijekla ili pak imovnog stanja.

Prijedlogom zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti je planirana realizacija veoma važnog dugo najavljivanog projekta informacionog sistema socijalnog staranja ili takozvanog socijalnog kartona. Znamo da je elektronski socijalni karton jedan od osnovnih stubova reforme sistema socijalne zaštite koji je neophodan za napredak Crne Gore ka socijalnoj agendi Evropske unije. Ovim projektom smatramo da će se ostvariti značajne uštede, kako uštede u samom sistemu, tako i za one socijalno najugroženije koji traže pravo na pomoć.

Pozdravljamo i što se u Prijedlogu zakona centri za socijalni rad i Zavod za zapošljavanje obavezuju na saradnju, smatramo da je saradnja

ove dvije ustanove od izuzetne važnosti kako bi smanjili zloupotrebe pojedinaca a i moguće manipulacije. U Prijedlogu zakona treba pohvaliti i uvođenje sistema licenci za organizacije i stručne radnike iz oblasti socijalne i dječje zaštite, kao i zabranu svih oblika nasilja zaposlenih u ustanovi pružaoca usluga i druga postupanja koja narušavaju zdravlje, dostojanstvo i razvoj korisnika.

Na kraju, mi iz Bošnjačke stranke vjerujemo da budući razvoj socijalne i dječje zaštite u Crnoj Gori treba da se odvija kroz reformske procese koji se oslanjaju na međunarodne i evropske ciljeve opšteg ekonomskog i socijalnog razvoja društva. Glavni procesi treba da budu usmjereni na smanjenje siromaštva i obezbjeđivanje kvalitetnije zaštite ranjivih grupa. Iako je predloženim zakonom procijenjeno da će za njegovu primjenu biti potrebno manje sredstava u odnosu na sredstva koja su se do sada izdvajala, smatram da kada je socijalna i dječja zaštita u pitanju, država treba imati više razumijevanja prema ovim najranjivijim društvenim grupama u Crnoj Gori. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vama.

Na ovaj način smo završili prvi krug rasprave u kome su predstavnici klubova saopštili stavove klubova povodom Predloga zakona.

Pitam gospodina ministra da li želi da komentariše neka izlaganja i molim, pomenite kolegu čije izlaganje želite da komentarišete, zbog toga što onda on ima pravo na odgovor na komentar. Izvolite.

PREDRAG BOŠKOVIĆ:

Imam potrebu da komentarišem izlaganja dvije kolegice iz parlamenta, dakle gospođe Jonice i gospođice Ponoš.

Pitanje gospođe Jonice je kojim članom smo podstakli rađanje djece. Nijednim članom ga nijesmo ni ograničili, tako da ovaj zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti se i ne bavi time.

Ono što ste rekli da će se primjenom ovog zakona uštedeti je tačno, ali samo na bazi onih zloupotreba koje su se dešavale u sistemu socijalnog i dječjeg osiguranja. Nijednim članom ovog zakona nije uskraćeno nešto što je bilo u prethodnom zakonu, dakle ograničeno ili umanjeno što je bilo u prethodnom zakonu, postojećem zakonu, zakonu koji je u primjeni već osam godina, na koji se niko nije žalio. Dakle, nijednim članom novog predloga zakona nije uskraćeno neko pravo, ili su nametnute neke nove obaveze, ili

ne daj bože smanjeno neko davanje. Nijedno, pa čak ni kad su porodiljska staranja u pitanju. Jer, ovim zakonom, po treći put ponavljam, ne definiše se refundacija porodiljama već poslodavcima, a porodilja je zaštićena Zakonom o radu, članom 82 i 111b, a to je da ne može, shodno tom zakonu, poslodavac joj umanjiti tu zaradu u odnosu na onu koju je imala prije odlaska na porodiljsko.

Ovim zakonom i ovim rješenjem samo onemogućavamo one koji hoće da zloupotrebe prethodni zakon, što im je zakon na žalost dozvoljavao, imali su rupu u tom zakonu. Dozvoljavao im je da mjesec dana ili u mjesecu kada idu na porodiljsko sa 300 eura, podignu na 3000 ili zaposle novih 10 porodilja, pa im daju platu od 3000 eura. Nažalost to porodiljama i ne ide, jer bismo lako da je to išlo porodiljama, naprotiv, 90% davanja koje je država refundirala išlo je poslodavcima, samo 10% je išlo porodiljama. Dakle, upravo je to poenta ovog rješenja.

Mi smo se ovdje danas zakačili samo za jedan član ovog zakona, a zakon je mnogo kompleksniji i mnogo veći iskorak u odnosu na ono što je bio prethodni ili postojeći zakon.

Što se tiče četvoročlane porodice, što je gospođa Ponoš saopštila, da li živi od 120 eura. Maloprije smo i u Odboru za rad, zdravstvo i socijalnu politiku konstatovali da to nije jedino primanje koje bilo koja porodica prima u stanju socijalne potrebe. Vi dobro znate da primaju dječji dodatak, pa u okviru ovoga ulazi naknada za nezaposlenost i mnoga druga davanja, naknade dječjim vrtićima itd. Sve ono što vi ne uračunavate u onaj konačni obračun kada su davanja socijalna u pitanju.

S druge strane, to je predsjednik Odbora gospodin Jelić fino rekao, ukupna davanja značajno prelaze minimalnu zaradu u Crnoj Gori po pojedinim porodicama.

To da li je vas sramota i vaše kolege da živite u ovakvoj Crnoj Gori, ja ću reći da je za mene čast i ponos da živim u Crnoj Gori, pa taman da je najgora na ovom svijetu.

Za razliku od vas, gospođice Ponoš, mi imamo odgovornost ne samo prema porodiljama i socijalno ugroženim radnicima, nego kao odgovorna vlada moramo se baviti i ostalima, i zaposlenima i onima koji koriste zdravstveno osiguranje, i studentima. Nažalost, bili bismo strašno srećni da imamo budžet o kojem vi sanjate, kojim bi mogli da podmirimo sva ova davanja koja vi kažete. Da prihvatimo svaki vaš amandman, procjena u Ministarstvu rada i socijalnog staranja, i to ne gruba nego zasnovana na bazi činjenica i onoga što je današnje stanje u sistemu socijalne i dječje zaštite, jeste da bismo sa 62 miliona kolika su trenutna socijalna davanja u Crnoj Gori po svim kategorijama i koja su po broju stanovnika ubjedljivo najveća u

regionu, ubjedljivo veća nego u Srbiji, Bosni i Hercegovini, otišli na 129 miliona. Grubo ili negrubo, ali je to činjenica.

Da li mi kršimo Ustav ili ne, ja mislim da ni vi ni ja nijesmo pozvani da o tom sudimo, već postoje institucije koje definišu da li smo kršili Ustav.

Ono što je meni bitno jeste da se nijednim svojim današnjim izlaganjem, ili konfrontacijom ili suočavanjem argumenata neću dotaći neke populističke politike, već prije svega one realne politike koju vodimo u teškim uslovima, u uslovima jako teške ekonomske krize koja nam ne dozvoljava, nažalost, da se razmahnemo koliko bi i mi u Vladi to željeli kada je u pitanju socijalna i dječja zaštita. Ali, ovim predlogom zakona nijedno socijalno davanje nijesmo uskratili, nijedno socijalno davanje nijesmo umajili i nijedno socijalno davanje nijesmo, ne znam na koji način, ugrozili onako kako ste vi to predstavili. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vama.

Izvolite, kolegice Jonica, dva minuta.

SNEŽANA JONICA:

Opet ću s kraja vašeg izlaganja.

Rekli ste da nijedno socijalno davanje niste uskratili niti išta smanjili. Hoćete li mi objasniti zašto ste onda napisali u obrazloženju zakona da je procijenjeno da će za primjenu zakona biti potrebno manje sredstava u odnosu na sredstva koja su se do sada izdvajala u skladu sa važećim zakonom? Znači da vam treba manje novca jer ćete negdje neke kategorije da uskratite za neke iznose koje ste po važećem zakonu morali da dajete.

Drugo, pitala sam vas kojim članom Zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti postičete rađanje djece na šta ste obavezni Ustavom Crne Gore. Rekli ste ni jednim ga članom nijeste ni zabranili. Pa nije vam posao da branite po Ustavu rađanje djece nego da ga podstičete, a kojim ćete zakonom ako nećete Zakonom o socijalnoj i dječijoj zaštiti. Da nijeste slučajno donijeli populacionu strategiju kao što su je donijeli Hrvatska i Srbija, a nijeste. Logika je bila onda u ovom zakonu da podstaknete na rađanje djece a ne da podstaknete poslodavce da dobro provjeravaju hoće li žena ostati trudna da bi znali hoće li ih zaposliti ili neće.

Ono što ste takodje zaboravili da nam kažete u obrazloženju ga nema, imam razlog da tvrdim da to nije ni urađeno. Po članu 65 Ustava predviđeno je da socijalni položaj zaposlenih se uskladjuje u Socijalnom savjetu. Da li je Socijalni savjet raspravljao i imao na stolu ovaj zakon o socijalnoj i dječijoj zaštiti? Opet ste zaboravili da kažete ono o čemu sam više puta u svakom

izlaganju govorila, a to je taj izvještaj o načinu rada i finansijskim transakcijama u centrima za socijalni rad, gdje je osnovna zloupotreba i gdje se, na odredjeni način, sredstva usmjeravaju više prema onima koji nemaju potrebe u skladu sa zakonom, nego prema onima koji to imaju. Zašto izbjegavate da kažete zašto vam je negativan izvještaj Državne revizorske institucije? Zašto ste odbili da dostavite Državnoj revizorskoj instituciji Izvjetšaj o finansijskom poslovanju centara za rad, zašto ga meni nijeste dostavili? Postoje problemi, postoje stvari koje vi pokrivete, ali ono što je definitivno ovo nije zakon ni o socijalnoj ni o dječijoj zaštiti, ovim zakonom se uspostavlja nova nepravda .

Na kraju priče, samo želim da se još jednom zahvalim svim nevladinim organizacijama koji su nama, i ostalim kolegama, bile od pomoći prilikom koncipiranja amandmana, a skrećem pažnju ministre da bi bolje bilo, da umjesto brani neobranljivo, uzme sve ono što dobije iz kompletnog civilnog sektora i dozvolite mi desetak sekundi da pomenem da se radi o Akciji za ljudska prava, Centru za ženska prava, CEMI, Evropskom pokretu u Crnoj Gori, Juventasu, Udruženju roditelja, Udruženju "Sigurna ženska kuća", Udruženju SOS Nikšić, Udruženju mladih sa hendikepom, Udruženju "Roditelji sa djecom sa posebnim potrebama naša inicijativa" i Udručenju poslodavaca. Svi oni su dostavljali slične sugestije koje su u skladu sa onim što mi danas ovdje iznosimo, pa pokušajte da shvatite koliko kompletan civilni sektor a ako kompletna opozicija ovdje kaže da je ovo nepravedno rješenje, ako pola vaših kolega iz vladajuće koalicije vjerovatno to misle, ali naravno ne može suprotno mišljenje od Vlade, da morate nešto promijeniti i da morate uostalom da usaglasite ovaj zakon sa Zakonom o zdravstvenom osiguranju i Zakonom o radu.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

To je bila koleginica Jonica, treći put povodom ove tačke dnevnog reda.

Sada ćem čuti koleginicu Ponoš. Izvolite.

ANA PONOŠ:

Nije mene, uvaženi ministre, sramota što živim u ovoj državi, a ja želim da živim u ovoj državi a isto tako želim da je mijenjam nabolje. Sramota je donositi ovakve zakone i sramota je uzimati od najranjivijih i najsiromašnijih, a to je Vaša Vlada radila u kontinuitetu i radi dalje.

Kada je budžet u pitanju, jeste sanjam o jednom velikom budžetu, ali znate šta, imate i vi taj budžet. Šta ste uradili sa onih 216 miliona

nenaplaćenog poreza? Od tih 216 miliona mogli biste da 30 godina isplaćujete ovu refundaciju poslodavcima za porodilje. 30 godina, sa 216 miliona nenaplaćenog poreza. Pa eto, da ste naplaćivali porez imali biste novac za ovo, tako da ne sanjam o nekom nezamislivom budžetu. Ovo je sve zamislivo, ovo je sve u domenu naših mogućnosti države Crne Gore.

Kada je u pitanju razmahivanje budžetom, kako ste rekli, mislim da ste imali priliku i da se razmahujete budžetom i razmahali ste se tj. vaš prethodnik tokom izbornog perioda, kada se za jednokratnu novčanu pomoć na primjer u jednom crnogorskom gradu u toku oktobra dalo više iznosa, odnosno više jednokratne novčane pomoći nego za cijelu 2011. godinu, tako da ste imali priliku da se razmahnete budžetom Crne Gore, odnosno budžetom socijalnih davanja i onda koristite argumentaciju da su socijalna davanja u Crnoj Gori viša nego u državama regiona. Viša su zato što vi radite zloupotrebe ovih socijalnih davanja ib ilo bi dobro da prihvatite naše amandmane koji se odnose na objavljivanje analitičkih kartica centara za socijalni rad i socijalnih davanja opština. U tom slučaju bismo mogli da imamo jasne informacije o tome koliko socijalnih davanja zaista ide u prave svrhe i zaista ide onim najugroženijima i najranjivijima a koliko socijalnih davanja je zloupotrebjeno od strane vaše stranke u predizbornom periodu.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem, idemo dalje. Završili smo prvi krug i raspravu koja se otvorila povodom diskusije koje su se čule u okviru prvog kruga.

Prije nego što predjemo dalje, poštovane kolege samo molim jednu stvar, u prvom krugu sam imao kao što ste vidjeli maksimalno razumijevanje i za prekoračenje onog vremena koje je određeno za diskusiju povodom ove tačke dnevnog reda, jer sam imao u vidu da kolege koje su govorile u prvo krugu ipak saopštavaju stav kluba povodom predmetne tačke dnevnog reda i da to treba uvažiti. Veliki je broj prijavljenih povodom ove tačke dnevnog reda, da se strogo držimo onog vremena koje je određeno za pojedinačnu diskusiju, pet minuta. Naravno komentari su dozvoljeni, ali molim i da komentari budu jedino onda kada procijenite da je neohodno, zaista, krajne neophodno razjasniti neke stavove ili dileme da bi u onom roku koji je predviđen, a koji već sada vidim da ćemo morati produžiti zbog aktuelnosti problematike, mogli da se uključi što veći broj poslanika.

Lista prijavljenih je zaključena, tako da po toj listi idemo redom.

Zorica Kovačević sada ima riječ, neka se pripremi kolega Neven Gošović. Izvolite.

ZORICA KOVAČEVIĆ:

Poštovani potpredsjedniče Skupštine, kolege poslanici, poštovani uvaženi ministre Boškoviću, poštovani građani,

Pred nama je Predlog zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti koji treba da podstiče partnerstvo svih socijalnih aktera, raznovrsnost i dostupnost svih, posebno vaninstitucionalnih oblika zaštite i aktivacije, i uključivanje na tržište rada korisnika socijalnih prava kako bi se pojednostavila procedura ostvarivanja prava i bolje usmjerila materijalna davanja uz uvažavanje potreba najboljeg interesa korisnika.

Predlogom zakona propisana su prava iz socijalne i dječije zaštite, i obavljanje djealnosti u toj oblasti. U prvom dijelu tog zakona obuhvaćena su materijalna davanja u socijalnoj zaštiti i materijalna davanja u dječijoj zaštiti. U okviru materijalnih davanja iz socijalne zaštite pravo koje se odnosi na materijalno obezbjedjenje porodice uvedeno je ograničenje korišćenja prava, tako da porodica koja je ostvarila pravo može koristiti pravo neprekidno najduže do 9 mjeseci, porodica može ponovo ostvariti pravo na materijalno obezbjedjenje koje je isteklo tri mjeseca od dana prestanka prava. Takodje, precizirani su uslovi za ostvarivanje prava u pogledu prihoda imovine što smatram da je veoma dobro. Smatram pohvalnim reformu zakonodavstva, tj. veliku pažnju posvećuje u razvoju socijalnih usluga na lokalnom nivou jer to doprinosi najvećoj njihovoj , njihovoj većoj dostupnosti i prevenciji socijalnih problema.

Pozdravljam i to što se u Predlogu zakona centralni za socijalni rad i Zavod za zapošljavanje obavezuju na saradnju u cilju aktivacij radnosposobnih korisnika, materijalnog obezbjedjenja odnosno sprečavanju tzv. ....siromaštva ili zavisnosti od socijalnih naknada. Smatram da je saradnja ove dvije ustanove od izuzetne važnosti kao i za smanjenje sive ekonomije.

Takodje smatram da će se u narednom periodu, nakon usvajanja ovog zakona veća pažnja posvetiti razvoju radnih programa za korisnike socijalnih davanja, a u cilju trajnog rješavanja nepovoljnih okolnosti u kojima se nalaze kao i smanjenje broja korisnika novčanih davanja u sistemu socijalne i dječije zaštite i u tom kontekstu individualni plan aktivacije se mora potpisivati sa svim korisnicima materijalnih davanja koji su djelimično ili potpuno sposobni za rad.

Takodje smatram da je u tekstu Predloga zakona ukazano na reformske korake koji se tiču uspostavljanje reorgtanizacije centra za socijalni rad kao i vodjenje evidencije, prije svega socijalnog kartona.

Predlogom zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti potpisani su novi uslovi za refundaciju naknada zarada i naknade zarada za porodijsko, odnosno roditeljsko odsustvo u kojem će se ostvarivati bolja kontrola korišćenja budžetskih sredstava o čemu je govorio uvaženi ministar.

Samo ću reći sljedeće, sistem socijalne zaštite u Crnoj Gori i ako iznos pojedinačnih davanja nije posebno visok, je u poredjenju sa zemljama jugoistočne Evrope, najvelikodušniji po ocjenama SVEjtske banke. Takodje, istraživanja Svjetske banke u Crnoj Gori o analizi koja je predstavljena tokom 2012. godine su pokazala da su iznosi socijalnih davanja u poredjenju sa opštim životnim standardom stanovnika, kao i u poredjenju sa zemljama u regionu i u Evropi previsoka. Shodno navedenom, Svjetska banka je preporučila da se sistem unaprijedi kroz obezbjeđivanje lakšeg transfera korisnika iz sistema socijalne pomoći ka aktivnom učešću na tržište rada. To ovaj zakon o socijalnoj i dječijoj zaštiti upravo i omogućava. Dodatno, prilikom sprovođenja bilo koje politike, politike u oblasti dječje a posebno socijalne zaštite obim prava u svakoj državi se oblikuje u skladu sa finansijskim mogućnostima države. U dijelu koji se odnosi na porodiljska odsustva praksa u Crnoj Gori je do sada dominantno bila da država u cjelosti snosi trošak porodiljskih bolovanja što nije praksa u razvijenim zemljama. Na isti način se donosi odluka o dužini bolovanja tj. Vlada se prilikom promjene u politici bolovanja vodila primjerima iz regiona i zemljama Evropske unije kao i naravno finansijskim mogućnostima same države. U većini zemalja u Evropi porodiljska bolovanja su do tri mjeseca dok je u regionu i u Srbiji i u Hrvatskoj dužinu bolovanja skraćena za šest mjeseci isto tako postoje ograničenja u visini benefita koje svaka država daje. U pojedinim zemljama pravo na porodiljsko odsustvo se veže za doprinos u posebnom fondu koji je za te namjene. Očigledno je da je namjera kreatora politike da umjesto kraćih bolovanja uz velikodušne naknade obezbijedi porodiljama u Crnoj Gori pravo na duže odsustvo uz ograničenje refundacije porodiljsko odsustvo u skladu sa finansijskim mogućnostima države što je u stvari predviđeno zakonom, to je odnos države i poslodavca. Prilikom politika države u pogledu porodiljskog odsustva ne utiče na natalitet. Zašto imamo dokaza i u promjeni politike u Crnoj Gori. Unazad 15-tak godina porodiljska odsustva su bila mnogo duža godina, godina ipo i dvije godine, a natalitet u tom periodu je bio najniži u istoriju Crne Gore. Nakon 2004.godine, opet je zabilježen rast nataliteta na isti način budućnost zbog dužine bolovanja, izdaci države bili značajno viši, zbog lošije finansijske situacije refundacija bolovanja su kasnili u prosjeku 12 mjeseci, shodno navedenom obezbjeđivanje prava za koje država ne može garantovati finansijska sredstva i ne može obezbijediti njegovu redovnu isplatu ne treba ni predlagati. Dodatno, budući da se politika porodiljskog odsustva vezuje za rodnu ravnopravnost i stavljanje žena u nepovoljni položaj moram naglasiti da izmjenama radnih propisa izjednačeno pravo muškarca i žena tj. roditelja na korišćenje roditeljskog odsustva. Tako da se ova politika ne može

dovoditi u vezu sa rodnom neravnopravnošću, niti se tvrditi da je podstiče, rodno senzitivne politike koju treba naglasiti jesu povećanje iznosa minimalne zarade, kojim je kada je uvedena odredba da minimalna zarada iznosi 30% prosječne, smanje jaz o zaradama tj. rast o prosječnim zaradama muškarca i žene za 30% ili za 5% poena kada se posmatra apsolutnim brojevima. Takođe, povećanje minimalne zarade koja je usvojena tokom 2013.godine, će dodatno dosmanjiti jaz o zaradama na taj način doprinijeti pogoršanju položaja žena.

Na kraju, dozvolite mi da saopštim podatke sa uporednim iznosima prava i dužine primanja u pojedinim zemljama u okruženju. U Bugarskoj 90% ili 135 dana ne refundira država. U Hrvatskoj 100%, šest mjeseci ne refundira država, u Danskoj čisti benefit 52 nedelje ne učestvuje država u Estoniji 100% - 140 dana ne učestvuje država u Francuskoj 100% 16 nedjelja ne refundira država. U Njemačkoj 100% 14 nedjelja učestvuje država u Irskoj 80% nedeljne zarade 26 nedjelja učestvuje država, Litvanija 100%, 126 dana učestvuje država, Holandija 100% zarade, 16 nedjelja korišćenja učestvuje država. Politička 100% zarada je 16 nedjelja ne učestvuje država, Slovačka 55% dnevne zarade 18 nedjelja bolovanje ne učestvuje država i Slovenija 100% zarade 105 dana učestvuje država.

Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Kolega Neven Gošović sada ima riječ, nakon njega kolegistica Draginja Vuksanović.

Izvolite.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Ustavom Crne Gore, jemči se posebna zaštita lica sa invaliditetom i garantuje materijalna sigurnost licu koje je nesposobno za rad i nema sredstava za život.

Socijalna zaštita treba da predstavlja organizovanu djelatnost države kojom se ovoj kategoriji građana obezbjeđuje minimum te socijalne sigurnosti. A u korpusu zaštitnih prava u svakoj državi socijalna i dječja zaštita, predstavljaju nezamjenljiv segment socijalne sigurnosti i obezbjeđenja građana. Donošenjem novog zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti Vlada Crne Gore najavljuje već nekoliko godina. Korisnici prava iz oblasti socijalne i dječje zaštite s pravom su očekivali da će donošenje tog

novog zakona i doći do poboljšanja njihovog socijalno-ekonomskog položaja. Međutim od takvog očekivanja očigledno neće biti ništa.

Naime, koncept i ovog Predloga zakona kada je u pitanju visina naknada obim ovih prava mislim na materijalna davanja i socijalne i dječje zaštite krug korisnika tih prava Vlada je zasnovala na njenom viđenju materijalnih mogućnosti države trudeći se u kontinuitetu da ograniči budžetska davanja i to na račun egzistencije najugroženijih slojeva stanovništva.

Dakle nema povećanja, niti poboljšanja niti kada su u pitanju visine naknada, ni obim tih prava, ni krug korisnika tih prava. I ono što je za SNP neprihvatljivo jeste da u tim postojećim društvenim, ekonomskim i socijalnim okolnostima, aktuelna vlast u Crnoj Gori koja je ipak najodgovornija za stanje u kojem se danas nalazi privreda Crne Gore i njeni građani teret tranzicije i ove ekonomske krize prebacuje nas na najsiromašnije na lice o stanju socijalne potrebe i građane koji su nesposobni za rad i nemaju sredstava za život. Ono što je za korisnike prava za materijalno obezbjeđenje porodice, lične invalidnine, naknade za njegu i pomoć drugog lica, dodatka za djecu i korisnike prava i socijalne i dječje zaštite najnepovoljnije jeste ova činjenica da je visina tih primanja s predlogom zakona ostala ista i određena i dalje u onim fiksnim iznosima. Tako će prema Predlogu zakona i dalje visina materijalnog obezbjeđenja za porodicu koja nema prihoda iznositi mjesečno od 63,50 za jednočlanu porodicu do 120,70 eura za porodicu sa pet i više članova. Visina lične invalidnine iznositi mjesečno 108,80 eura, visina njege i pomoći drugog lica iznositi mjesečno 63 eura, visina oprema za novorođeno dijete iznositi 105 eura, visina naknade po osnovu rođenja djeteta za lice koje je na evidenciji Zavoda za zapošljavanje i redovnog studenta iznositi mjesečno 26,20 eura, visina dodatka za djecu iznositi mjesečno za dijete korisnika materijalnog obezbjeđenja porodice od 19 eura do 31,80 eura za dijete bez roditeljskog staranja. A koliko su ovakav način utvrđivanja ovih naknada u fiksnom iznosu imale posljedice u odnosu na standard ovih lica ukazaću ako damo jedno uporedno upoređenje visine tih primanja u periodu prije donošenja sada važećeg Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti da neposredno prije 2005.godine, kada je od 1.januara u primjeni ovaj zakon. Prema tada važećem zakonu, dakle iz 2004.godine, kada je u pitanju pravo na materijalno obezbjeđenje, kada je u pitanju jednočlana porodica, taj iznos naknade iznosio je mjesečno 80,24 eura, sada poslije toliko godina taj iznos za pojedine 63,50 eura, za porodicu sa dva člana prema tada važećem zakonu tada te 2004.godine 103 eura a danas 76,20%, za porodicu sa tri člana 120 eura po tada važećem zakonu, a sada 91,50 eura, za porodicu četiri člana 140,42 eura, a danas 108 eura, za porodicu sa pet i više članova

160,48 eura u odnosu na 120,70 eura po predlogu ovog zakona koliko iznosi sada ova naknada. Ovi pokazatelji jasno govore, kakav je ovakav način utvrđivanja visine naknade u fiksnom iznosu gdje rastu troškovi života, raste cijena potrošačke korpe, postoji inflacija, a lica u stanju socijalne potrebe sa ovakvim načinom utvrđivanja visine te naknade dovode se u njih sve više nepovoljniji položaj i sve više padaju ispod one linije, linije siromaštva. Kratkoća vremena opredijliće me samo da izlaganje završim u ovom dijelu i da imajući ovo u vidu strateška dokumenta međunarodne konvencije strategiju Vlade kada su u pitanju lica sa invaliditetom, gdje je i bilo predviđeno, da se visina naknade odredi u odnosu na prosječnu zaradu u određenim procentima, što nije urađeno da ministe, a najavili ste takvu mogućnost u Odboru za rad, zdravstvo i socijalnu zaštitu uvažite naše amandmane koji predviđaju kvartalno 1.januara i 1.juna tekuće godine, usklađivanje visine ovih zarada sa rastom cijena potrošačkih cijena u Crnoj Gori u odnosu na taj prethodni šestomjesečni period kako bismo koliko toliko kroz jedan vremenski period dva puta godišnje opredijelili rast ovih naknada jer složiti će te se ne donosimo zakon prema Budžetu za 2013.godinu, nego prema nečemu što treba da znači koliko toliko razvoj ovog standarda za ova lica. Tu su amandmani Pozitivne Crne Gore takođe stim u vezi, vjerujem da ćemo naći rješenje bar, bar u tom dijelu. A oko onih naknada za porodijsko odsustvo, roditeljsko odsustvo, razmislite, ministere, još jedanput, mislim, ako bi se usvojio jedan ovakav Prijedlog zakona da bi te negativne posljedice bile mnogo, mnogo drastičnije nego da se zadrži postojeće zakonsko rješenje, a država mora imati snage, mora imati mehanizama da spriječi te zloupotrebe o kojima ste govorili i koje je država bila dužna da spriječi, a ne da ide u drugu, po sve drugu krajnost koja će sada činiti ipak povredu prava velikog broja lica, jer dobro znamo da će poslodavac mnogo toga što se tiče sa aspekta zaštite od primjene ovog zakona prevaliti na one, na zaposlene. Kad su u pitanju njihova prava i na porodijsko i na roditeljsko odsustvo, a da ne govorimo na zasnivanje radnog odnosa. I samo da kažem još jednu rečenicu,

Mnoge države imaju ograničenja u ovom dijelu, ali ću vas podsjetiti, recimo, samo u Srbiji taj ograničavajući iznos naknade za porodijsko odsustvo jeste pet prosječnih zarada u Republici Srbiji, a vi ste se opredijelili za jednu, sada čujemo predlog mogući od SDP-a za dvije. Znači, jednostavno to su prava koja treba jednako štititi i kada je u pitanju odsustvo zbog trudničkog bolovanja i kada je u pitanju porodijsko odsustvo. Zahvaljujem, potpredsjedniče.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Koleginica Vuksanović ima riječ, nakon nje kolega Darko Pajović.
Izvolite.

DRAGINJA VUKSANOVIĆ:

Uvaženi predsjedavajući, kolege poslanici, predstavniče Vlade,

Javljam se prvenstveno kao majka, kao žena, kao poslanik Socijaldemokratske partije da u ime svoje partije iskažem stav povodom predloženog zakona.

Poznato je da Ustav i međunarodni akti štite politička i građanska, u ovom slučaju ekonomsko-socijalna i kulturna prava, i u tom smislu smatramo da svaki zakon koji se donosi treba da bude donijet sa ciljem zaštite najvažnijih ljudskih i građanskih prava. Po našem mišljenju predloženi zakon ima svoje pozitivne, a više negativne strane.

Pozitivna strana, ako figurativno kažemo, pozitivna, objasniću zašto figurativno, ogleda se u sprječavanju zloupotrebe daljih koje su postojale do sada. Zašto sam rekla maloprije figurativno? Upravo iz razloga što da je sreće uopšte primjena zakona ne bi trebala da ima negativne strane, ali očigledno je da se vraćamo opet na ono da postoje državni organi, konkretno inspekcije koje ne rade svoj posao kako treba. Svima nama je poznato da je u ovom dijelu postojala izvjesna pravna praznina, ali da postoje stvari koje su logične i koje su očigledne. Jer ako izvjestan subjekt, žena, prima godinu i po ili dvije platu u iznosu od 200 eura, pa su posljednja tri mjeseca prije odlaska na porodiljsko odsustvo, ta je plata povećana na primjer na 1200 eura, onda je očigledno da postoje neke zloupotrebe. I ne može ni Tužilaštvo ni mi da bježimo od tih zloupotreba koje su očigledne, bez obzira na to što u zakonu postoje izvjesne pravne praznine.

Što se tiče samih negativnih strana ovog predloženog zakona, one će prvenstveno pogoditi one poštene poslodavce. Zašto kažem, poštene? Mislím na one koji su na pošten i zakonit način osnovali svoje firme, koji su zaposlili mlade ljude među kojima su žene, i na taj način pošteno postupili prema državi, jer su sa tereta države zaposlili u svoje privatne firme mlade žene, koje pošteno plaćaju zdravstveno, socijalno osiguranje gdje ta lica imaju pravo i na državne praznike da praznuju, i na sve ostale privilegije kao što su, recimo, vikendi itd.

Takođe, smatram da su negativne posljedice ovog zakona upravo ovo o čemu svi pričamo, a to je iznos koji se refundira poslodavcu za samo porodiljsko odsustvo. Stoga je Socijaldemokratska partija u cilju nalaženja kompromisa između zadovoljenja interesa države u smislu pozitivnog predloženog zakona s jedne strane, i zadovoljenja interesa

poštenih poslodavaca majki, žena, trudnica i porodilja s druge strane, predložila amandman koji je precizirao kolega Izet Bralić, a takođe, pripremamo još neke amandmane koji se konkretno na primjer odnose na to da država refundira poslodavcima iznos do 960 eura u odnosu na žene koje su zaposlene, čime bi se zaštitili interesi poslodavaca sa jedne strane i stimulisalo zaposlenje žena sa visokom stručnom spremom s druge strane. A takođe da se i opredijeljena sredstva za one žene koje nijesu zaposlene sa iznosa od 25 eura poveća na iznos od 100 eura, što takođe, nije dovoljna ali ipak postoji neki pomak.

Na kraju ću samo zaključiti i reći da su žene i djeca, ne samo najranjivija nego i najvažnija kategorija ovoga društva, jer u njima leži budućnost porodice. I citiraću opet kao jednom prilikom teoretičarku Margaret Met koja je rekla da je porodica institucija kojoj dugujemo čovječanstvo. Nadamo se da će sve predložene odredbe zakona ići ka cilju održavanja porodice što podrazumijeva povećanje stope nataliteta, a ne njeno smanjenje. U to ime vas pozdravljam i zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

U ime Kluba Pozitivne Crne Gore sada će govoriti kolega Srđan Perić, jer je došlo do promjene u redosledu, a nakon kolege Perića govoriće kolega Velizar Kaluđerović.

Izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Poštovani predsjedniče, ministre Boškoviću, kolege poslanici, uvaženi građani Crne Gore,

Rizikujući da se ovo neće dopasti neoliberalnom ministru rada i socijalnog staranja, neću reći da je ovaj zakon sramota, nego da je čudo neviđeno. I ako se pozivamo na jednog srednjovjekovnog filozofa koji kaže da će stid spasiti čovječanstvo, nadamo se da se nešto učini na tome da se možda ovaj zakon i povuče. Jer kao što ministar reče, ako davanja nijesu smanjena čemu svrha donošenja ovog zakona. I ministar nam je danas držao slovo, šta je javni interes. Ministre rada i socijalnog staranja, naš interes su djeca. To je najveći javni interes. I ministre, evo zaista moram pitati, gdje Vi živite? Da li Vi znate kako ljudi loše žive? Da li Vi znate kako trudnice, koja primanja imaju, na sjeveru Crne Gore posebno? Gdje Vam je socijalni karton, ministre? Znamo da ste ga obećavali, obećali su ga Vaši prethodnici. Mi ne znamo kakvo imamo stanje, i možda iz tog neznanja Vi

imate i predstavu, krećući se u uskom krugu bogatih i dobrostojećih ljudi, da svi tako žive.

Osnovna socijalna pomoć za materijalno obezbjeđenje 63,6 eura za osobu koja živi sama i kojoj to može biti jedino primanje. Znači, ona živi od 2,12 eura dnevno. Pitam Vas, jeste li Vi kad živjeli sa tim iznosom? A gdje je struja, gdje je voda, gdje je odjeća, gdje je stan, jer se radi najvjerovatnije o osobi koja je podstanar? Iako je, ministre, Vladi prihvalilo para, jeste li se Vi prvi ponudili da iz svog resora zahvatite? I takođe, minister, Vi bi trebali da se borite za socijalno najugroženije. Evo, zamolio bih Vas da nam date i tu vrstu ekskluzive, pošto smo krenuli sa euro po euro, dodatnim oporezivanjem plata, zakidanjem trudnica, zakidanjem invalida, šta je slijedeće? Gdje je kraj? Je li ima namjeru ova Vlada da stane u uzimanju novca onih koji ga najmanje imaju? I zašto, ministre, Vi u Vladi ne pokrenete temu o progresivnom oporezivanju, o oporezivanju dohotka najvećih plata, druge nekretnine, treće nekretnine, pete, već koje nekretnine? Eto Vam predloga da nadoknadite novac koji vam fali.

Takođe, ministre, kažete da postojeća rješenja koštaju državu 20 i nešto miliona eura. Da Vam kažem, mi smo prije neki dan prešli preko toga što smo strateškog partnera u KAP-u častili 110 miliona eura, ali tu slavinu ne smijemo da zavravimo. Ali, smijemo da zavravimo ovo gdje su trudnice. I osnova ovog problema jeste klasičan nerad u državnim institucijama kojim vi rukovodite. Znači, ako imate 7,5 hiljada trudnica otprilike godišnje, govorim o prosjeku, vi imate otprilike četiri hiljade trudnica koje rade, i samo nadležne institucije treba da obave kontrolu da li je bilo kakve zloupotrebe. Vi, vodeći se tom logikom, ako ne naplaćujete PDV, automatski Vi ga onda dignite na 25, 50, 60%, jer inspekcije ne rade svoj posao. Kada je riječ o trudnicama, ovaj zakon je usmjeren ka mladim ženama, a posebno onim mladim ženama koje su obrazovanije, zato što one imaju natprosječna primanja.

I ako je, ministre, potrebno da vam pocrtamo država treba da se brine o trudnicama i država treba da se brine o invalidnim licima iz prostog razloga jer nije fer, nije pošteno, i nije društvo jednakih šansi da država kaže mi nećemo da se brinemo o trudnicama i invalidnim licima neka to radi privreda. Gdje to ima? Vi predstavljate taj narod, vi treba da se borite za njega.

Takođe, kome se dijele socijalna davanja? Zašto nemamo listing socijalnih davanja? Radi se o milionskim iznosima. Tu sigurno možete nadoknaditi ova sredstva.

Ja vas zaista moram pitati ministre Boškoviću, da li vas uopšte zanima resor kojim se bavite kad ovako nonšalantno izađete pred kompletnu crnogorsku javnost, dignete na noge sve koje se tiče ovaj zakon i poslije se

isčuđavate nisu svi dobro shvatili. Da li vas zaista interesuje ovaj resor? Da li vas zaista brine, da li vas uopšte dotiče briga i vapaj svih tih građana?

I još jedna stvar, ministar nas je usmjerio da ne budemo populist i ako on donosi zakon na koji bi mu zavidjeli najveći neoliberalni guruji. Mi nikako da apsolviramo tu temu neoliberalne ekonomije koja nas zaista progona i progona sve građane Crne Gore.

I da ponovim na kraju, zakon je u formalnom dijelu sastavljen nevješto, nije usklađen sa Zakonom o rodnoj ravnopravnosti, nije u duhu sa Zakonom o radu, i na kraju, ministre, ako ne znate budućnost ove države su djeca, a ne strateški partner, pa bi bio red da pare koje dajete za garancije KAP-u usmjerite ka trudnicama i invalidnim licima, a ako ništa učinićete dobro djelo, ako nas, kako vi kažete, ne zakidate nikome ništa, eto dodatan razlog da povučete ovaj zakon iz procedure. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

U ime Kluba Demokratske partije socijalista komentar je htio kolega Aprcović. Izvolite.

ŽELJKO APRCOVIĆ:

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče.

Uvažena gospodo iz Vlade, uvaženi ministre Boškoviću, uvaženi građani Crne Gore,

Uvaženi kolega Periću, čulo se dosta negativnih tonova što se tiče Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti u dijelu koji se posebno odnosi na, kako vi kažete, ograničavanje isplate porodiljnih davanja.

Ministar je u svom uvodnom obrazloženju fino elaborirao u dijelu koji se odnosi da ova nova zakonska rješenja u stvari predstavljaju novi odnos države i poslodavca. Nemojmo polaziti od primise one kao što se želi predstaviti iz opozicionih klupa da će poslodavci izigravati zakon u dijelu ako ne budu isplaćivali ono što im po zakonu i pripada da isplate u odnosu na ono što refundira država.

Ovdje smo sasvim lijepo imali i jednu elaboraciju od uvažene kolegice Zorice Kovačević, koja nam je dala uporedne pokazatelje iz evropskih država koliko i na koji način određene države u regionu i određene države refundiraju, odnosno učestvuju, participiraju u izdvajanju porodiljskog dodatka. Znači, definitivno desile su se određene anomalije, bilo je određenih zloupotreba, čuli smo za ovom govornicom da su faktički određene u zadnjih tri mjeseca prije porođaja, povećavane plate kako bi se

narednih devet, odnosno 12,5 ili 13 mjeseci te plate isplaćivale u bruto iznosu puno većem u odnosu na ono što je realno.

Ja nisam vidio ovim zakonom da je ograničeno bilo koje pravo. I nije ni Demokratska partija socijalista protiv davanja najugroženijem dijelu stanovništva. I što se tiče tuđe pomoći i njege, što se tiče materijalnog obezbjeđenja porodica, kako je ukazao uvaženi kolega Jelić, nisu to samo davanja. Vidjeli smo znači za četvoročlanu porodicu da je to 121 euro koliko se izdvaja za materijalno obezbjeđenje porodice, da je to vrlo malo, međutim imaju i drugi dodaci iz korpusa socijalnih davanja koji se daju najugroženijim stanovnicima Crne Gore.

I ne mogu se složiti sa vama da ovakva metodologija, odnosno ovakva zakonska rješenja koja se tiču porodilja, da dodatno ugrožava i populacionu politiku. Na populacionu politiku ne utiče samo životni standard. I neke druge kategorije utiču na populacionu politiku. Imali smo ovdje od uvažene, kolegice Jonice podatak iz 47 godine da je 10,5 novorođene, zdravorođene djece bilo rođeno 1947. godine. Međutim i u boljim ekonomskim uslovima natalitet je bio u padu. Međutim, srećom, imamo prošlu godinu i prošlogodišnje pokazatelje, da je odnos nataliteta i mortaliteta na nivou Crne Gore neuporedivo veći.

Samo još jedan sekund ako mogu da se nadovežem, što se tiče podataka koje smo dobili od Ministarstva rada i socijalnog staranja, a tiče se 2010, 2011, 2012. godine, u odnosu na ono što se zove 2004. 2005. godina, to su davanja koja su po pet šest puta veća počev od 10, 14 do 21 milion. Ja mislim da je to stvarno pretjerano. A ja sam znači privatnik koji odvaja, kao poreski obveznik ove države i za poreze i doprinose i za socijalna davanja iz moje kancelarije. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vama.

Izvolite, kolega Periću, ako želite da odgovorite na komentar, imate pravo.

SRĐAN PERIĆ:

Dakle, mi uporno kao da ne želimo da se razumijemo. Mi uporno prevodimo jednu kategoriju na drugu.

Da budem nedvosmisleno jasan, država treba da pokaže brigu prema trudnicama i prema invalidnim licima, dominantno ona, a ne privreda.

Budžet se puni od sredstava koja dobija iz privrede i ta sredstva na kraju treba da završe onima kojima su najpotrebnija, a mi sada imamo zakonskim rješenjima u suštini sve ono što se odnosi na korpus tog

ostvarivanja tih prava prevladavanje ponovo na privredu. Naša privreda nije toliko jaka, gospodine Aprcoviću, ja bih volio da je mnogo jača, a na žalost takva je kakva je, ona to ne može da izdrži, a vjerujem da Vi imate to iskustvo iz prakse, jer ste čovjek koji kažete u privredi ste i vjerujem da ste uspješni u svom poslu, ali ono što hoću da kažem je da svaki privrednik danas u Crnoj Gori gleda svaki euro da smanji gdje god može i kad god mu vi spustite prag primjene u 9-10 slučajeva, on će gledati da izbjegne tu obavezu. On nikada neće ići ka maksimumu nego ka minimumu.

Mi znamo da se u 90% privrednih društava u Crnoj Gori isplaćuje većina plate na ruke, a najmanji mogući preko računa. Mi možemo da zažmurimo na to ali to su fakti, to su činjenice. I mi smo sada, ono kroz šta prolaze svi zaposleni u Crnoj Gori, dominantno i od čega su bile zaštićene trudnice do ovog trenutka, mi sada odlučujemo - ok i trudnice treba da budu u tom bloku kad će se privreda baviti njima.

Gospodine Aprcoviću, strateški partner i privatna privreda ne može da brine dominantno o socijalnoj politici. To treba da radi odgovorna vlada, odgovorna vlada ponavljam, a ne Vlada kojoj je na prvom mjestu strateški partner a ne njeni građani. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vama.

Idemo dalje.

Rekao sam, kolega Kaluđerović sada ima riječ, nakon njega koleginica Branka Tanasijević. Izvolite.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Hvala vam, gospodine potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, poštovani građani, gospodine ministre Boškoviću,

Naravno, neću propustiti ni ja priliku da vas pitam, ono što je koleginica Jonica, već učinila i da podsjetim, nadam se da niste zaboravili da u Ustavu Crne Gore, u njegovom članu 65 piše socijalni položaj zaposlenih usklađuje se u socijalnom savjetu i da socijalni savjet čine predstavnici sindikata, poslodavaca i Vlade. Jeste li ovaj predlog zakona uskladili u socijalnom savjetu gospodine ministre? Hoćete li klimnuti ili odmahnuti glavom ili ćete ostaviti i mene i ovu Skupštinu i javnost bez odgovora na to pitanje?

Jeste li vi, gospodine ministre, predsjednik ili predsjedavate Socijalnim savjetom? U principu ministar rada i socijalnog staranja do sada je predsjedavao. Je li tako?

Dakle, vi ste bili u prilici i direktno da sazovete sjednicu Socijalnog savjeta. Ovo ima težinu pored onog što po prirodi stvari, dakle Ustav nije ostavio voluntarizam, da se kaže može da se usklađuje, nego "usklađuje se", imperativna norma. Ovo su parekselans pitanja. Mi razgovaramo o Zakonu o socijalnoj i dječjoj zaštiti, o socijalno zaštitnim pravima i iz korpusa onih koja direktno proističu iz prava iz radnog odnosa. Dakle, nema nikakve dileme da ova materija predloga ovog zakona tangira ovo pitanje i da ste, ako to niste učinili, prekršili Ustav i samom činjenicom što niste makar pokušali da u socijalnom savjetu uskladite rješenje iz ovog zakona. A ubijeđen sam, da ako niste da ste imali ključni motiv upravo u tome što se ova rješenja tripartitno usklađuju između Vlade - sindikata i poslodavaca. A ovdje vi, određenim rješenjima, već je o tome bilo riječi, ono što bi država morala da učini jasnim da štiti nosioce prava u konkretnom slučaju prava iz porodijskog i roditeljskog odsustva prebacujete u dobroj mjeri na poslodavce. Sa poslodavcima ste, između ostalog, pored sindikata, trebali da uskladite ova prava.

Među podnosiocima i potpisnicima apela, građanima, javnosti, poslanicima, Skupštini, pored ovih, ako sam dobro prebrojao, 27 poznatih nevladinih organizacija koje djeluju u Crnoj Gori je i Unija slobodnih sindikata Crne Gore koja je, takođe, jedan od potpisnika apela, a koja vrlo vjerovatno upravo zbog toga što im nijeste to omogućili nije bila u prilici da se izbori za drugačija rješenja u odnosu na ova koja vi nudite na Socijalnom savjetu gdje je pravo mjesto za svaku odgovornu Vladu da prethodno svoja razmišljanja, odnosno ponuda zakonskih rješenja oko ovih socijalno-zaštitnih prava uskladi sa sindikatom kao predstavnicima zaposlenih, sa Unijom poslodavaca gdje su, takođe, ljudi koji i te kako vode računa i o odnosima sa zaposlenima sa kojima će zaključivati ugovor o radu i iz toga definisati i obaveze koje ima kao poslodavac i obaveze koje treba da definiše ugovorom o radu sa zaposlenim.

Vi ste na jedan neprimjereno drzak način kao Vlada, ne govorim vi, možete slobodno podići obrve jer ste kao resorni ministar najodgovorniji i kao Vlada jer ovaj predlog zakona ne bi došao do Parlamenta da nije Vlada stala iza njega, ponudili rješenja koja direktno zadiru u problematiku koja je katastrofalna za Crnu Goru.

Nemojte zamjeriti što ću javnosti predočiti i sljedeće podatke. Dakle, 1951. godine po državnom popisu Crna Gora je imala 402.000 stanovnika. Tada je u toj godini rođeno 12.898 djece. Tada je stopa, dakle broj rođene djece na 1000 stanovnika 32, dakle stopa je 32. Dolazimo do popisa 2011. godine, kada je u Crnoj Gori popisano 620.000 stanovnika, pazite, 50% više nego 1951. godine broj stanovnika, ali je broj zdravo rođene djece 7.215 i

stopa zdravorođene djece je pala na 11,6%. Pazite, samo u odnosu na 2011. godinu, po podacima Monstata, u 2012. godini prvi put poslije drugog svjetskog rata broj zdravo rođene djece pada ispod 7.000 i iznosi 6.713, a stopa je 10,8%, jedna od najnižih u Evropi. Je li tako, gospodine ministre?

Još nešto, da uporedimo i da kažemo stopu prirodnog priraštaja. Dakle, razlika između broja zdravo rođene djece i onih koji umiru je, nažalost, u 2012. godini pala na ispod 1000, gospodine ministre, i iznosi samo 842. Svaku ozbiljnu Vladu ovi podaci moraju da zabrinu. Mi očigledno do ovog trenutka imamo uzalud po Ustavu zapisano da smo država socijalne pravde, da je država obavezna da podstiče rađanje djece i da majka i dijete uživaju posebnu zaštitu, to piše u Ustavu. Do ovog trenutka, nažalost, to je mrtvo slovo na papiru. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Koleginica Branka Tanasijević sada ima riječ, a nakon nje kolega Darko Pajović iz Pozitivne Crne Gore. Ukoliko je tu, onda ćemo čuti njega, ukoliko ne onda kolega Dritan Abazović.

Izvolite, koleginice Tanasijević.

BRANKA TANASIJEVIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, poštovani ministre, koleginice i kolege poslanici, poštovani građani,

Određena prava iz socijalne i dječije zaštite o kojima danas razgovaramo bila su predmet analize poslanika Skupštine Crne Gore još od 2. jula 2012. godine, kada se na Odboru za zdravstvo, rad i socijalno staranje razmatrala strategija hraniteljstva u Crnoj Gori od 2012. do 2016. godine. Sjednici su prisustovali predstavnici svih nadležnih institucija koje se bave ovim problemom, predstavnik Evropske unije za monitoring programa reforme sistema socijalne i dječije zaštite, predstavnici civilnog društva i UNICEF-a. To je bio jedan od načina da Skupština Crne Gore da doprinos promociji hraniteljstva i podrži ponuđena rješenja koja afirmišu porodicu kao najbolji okvir zaštite osjetljivih društvenih grupa.

Porodično okruženje je prepoznato kao najveća vrijednost i najpovoljniji ambijent za razvoj svih potencijala ličnosti, za razvoj samopouzdanja i samopoštovanja. Pošto je izgradnja sistema kvalitetne zaštite djece, naročito one bez roditeljskog staranja podrazumijeva da svaka osoba ima pravo na život u porodici, Predlogom zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti je predviđeno da se djetetu mlađem od tri godine obezbijedi smještaj u

ustanovi isključivo kada su iscrpljene sve druge mogućnosti, odnosno biološkoj porodici najbolja alternativa opet je porodica.

Ukupan broj djece bez roditeljskog staranja u hraniteljskim porodicama u Crnoj Gori je 281 od čega 269 živi u srodničkim porodicama, a 12 u nesrodničkim dok je 144 smješteno u Domu "Mladost" u Bijeloj. Takođe, dvadeset devetoro djece se nalazi na smještaju u institucijama u hraniteljskim porodicama u Srbiji. Crna Gora ima tradicionalno dobro razvijeno hraniteljstvo u okviru proširene porodice, to je tzv. srodničko hraniteljstvo, ali je neophodno dodatno raditi na razvoju standardno profesionalnog hraniteljstva, odnosno nesrodničkog hraniteljstva. Posljednjih nekoliko godina zabilježen je trend pada broja djece smještene u ustanovu za smještaj djece bez roditeljskog staranja, tako da je broj te djece u periodu od 2008. do 2011. godine smanjen za 28,6%. Takođe, povećava se broj djece koja napuštaju ustanovu od 2008. godine. Da bi se taj proces nastavio neophodno je organizovati masovne kampanje za podizanje svijesti javnosti o značaju porodice za dijete o prednostima i značaju hraniteljstva kao najpoželjnijeg alternativnog oblika zaštite za dijete. Cilj je da se do 2017. godine smanji ukupan broj djece na institucionalnom smještaju za 30%, a djeca od nula do tri godine u ovom smislu moraju biti prioritet.

Hraniteljskim porodicama sam vrlo ciljano i vrlo namjerno posvetila posebnu pažnju jer je to veoma značajna oblast kojom se Vlada Crne Gore i UNICEF posvećeno bave već više od godinu dana. Organizovana je i međunarodna konferencija u Sofiji koja se bavila pitanjima hraniteljstva, gdje se o tome govorilo kao o jednom od najboljih mogućih rješenja socijalne i dječije zaštite. Takođe, to je jedno od onih izuzetno važnih rješenja o kojima se nije razgovaralo u javnosti i koja nijesu bila predmet posvećene pažnje u posljednjem periodu.

Ja ću se kao i svi ostali učesnici u raspravi jače dotaći člana 51 Predloga zakona o kome se vode rasprave posljednjih nekoliko dana. On se odnosi na zaštitu roditeljstva koji u našem kulturnom modelu doživljava kao jedna od najvažnijih uloga u životu čovjeka, odnosno jedna od onih uloga koja ima potpunu suštinu i smisao. Biti zaštićen kao roditelj nije samo osnovna ljudska potreba već i ljudsko pravo. Jedan od mehanizama zaštite u tom smislu je i zakonska regulativa koja se odnosi na ovu oblast.

Pomenutim članom 51 Predloga zakona je predviđeno da se visina sredstava koja se refundiraju poslodavcu po osnovu isplate naknade zarade zaposlenom za porodiljsko, odnosno roditeljsko odsustvo može utvrditi najviše do jedne prosječne zarade zaposlenog u državi u prethodnoj godini, prema podacima organa uprave nadležnog za poslove statistike. Ovim članom je regulisan odnos države i poslodavca. Dakle, odnos između

poslodavca i zaposlenog preciziran je drugim zakonom, odnosno Zakonom o radu. Zaštita prava zaposlenih koji se staraju o djeci, odnosno roditeljsko i porodijsko odsustvo regulisano je članom 111 i 111A, a članom 82 i članom 111B definisano je da za vrijeme porodijskog, odnosno roditeljskog odsustva zaposleni roditelj ima pravo na naknadu zarade koju je ostvario u skladu sa zakonom i kolektivnim ugovorom.

Takođe, poslodavac je dužan da zaposlenom po isteku roditeljskog, odnosno porodijskog odsustva obezbijedi povratak na isto radno mjesto ili na odgovarajuće radno mjesto sa najmanje istom zaradom. Dakle, Zakonom o radu zaposleni u toku roditeljskog, odnosno porodijskog odsustva ima pravo na naknadu koja potpuno odgovara naknadi koju bi zaposleni dobio da radi. Ovo pravo nije regulisano samo nacionalnim zakonodavstvom nego je kao zaštitni mehanizam predviđeno i međunarodnim deklaracijama koje se odnose na ovu oblast, a koje se moraju bezuslovno poštovati i primjenjivati u praksi, kao što je, recimo, jedna od njih i Konvencija 183 koja se odnosi na zaštitu materinstva. Hvala lijepo.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vama, koleginice.

Molim kolegu Pajovića da uzme riječ, a nakon njega koleginica Nada Drobnjak.

Izvolite.

DARKO PAJOVIĆ:

Gospodine potpredsjedniče, dame i gospodo poslanici, gospodine ministre, poštovani građani i građanke,

Ja bih se ovdje fokusirao na jednu od ključnih pretpostavki zašto je ovaj zakon danas ponuđen Skupštini na usvajanje. Često se čula jedna značajna riječ a to je da imamo zloupotrebu državnih resursa. Da da budem jasan, u danima iza nas cifre koje sam ja čuo jesu da postoji zloupotreba u iznosu od 10 miliona eura i da je to jedan od ključnih razloga zašto mi kao država zapravo želimo da suzimo prostor da bi se takve zloupotrebe desile. Mislim da je jako surovo, a reći ću i jako neozbiljno kažnjavati cijelo društvo zato što neko ili ne zna ili neće da radi svoj posao. Dakle, ja mislim na inspeksijske organe i mislim na one koje upravljaju tim organima. Ljudi moji, moramo se dozvati pameti. Mi danas kao jedan od ključnih argumenata zakona imamo nesposobnost institucija sistema da rade svoj posao i to je nama jedan od ključnih razloga, a za koji svi treba da imamo razumijevanja.

Dame i gospodo, to je poprilično neozbiljno. Ako govorimo o deset miliona eura, ja sam siguran da sa desetim dijelom toga novca mi možda možemo da zaposlimo nove inspektore, možda možemo da ih obučimo. Ovdje govorimo o nekoliko hiljada trudnica, pet, šest ili sedam, pa svjedoci smo svi da u ovoj državi postoje spiskovi sa desetinama ako hoćete i preko stotinu hiljada birača, pa se precizno zna i kad se zapošljavaju i kad im je potrebna socijalna pomoć i sve ostalo. Neću ići u političku priču o ovoj temi, ali hoću reći da je jako neozbiljno predlagati neki zakon između ostalog zbog toga što država nije sposobna, da budem krajnje jasan, institucije sistema da se izbore sa određenim zloupotrebama. Nećete mi valjda kazati da te zloupotrebe možda radi bilo ko. Ja vjerujem da bilo ko iz ovog doma ili neko koga mi konkretno znamo te zloupotrebe nije radio.

Dakle, takav argument stavljati u kontekst uskraćivanja prava, čak i na ishranu. Često sam razmišljao dok sam čitao ovaj zakon, ljudi moji, te gospođe treba da jedu. Prosječna potrošačka korpa je 802 eura, imate jedno dijete, imate drugo dijete, imate treće dijete, imate ženu koja je prvi put trudna, drugi put trudna, treći put. Nije to demagogija, to je biologija, to je embriologija, uzmite kako kog hoćete. Dakle, mi njima uskraćujemo to. Nije fer kazati da će to poslodavci da regulišu, jer dobro znamo da neće, oni to uskraćuju i sad. Za mene je frapantno da država Crna Gora prvo želi da poveća PDV, kao obrazloženje smo naveli, ne uvodim to kao konačnu formu, jedan od ključnih razloga je bio da fali novac. Ako znamo, recimo, da tokom turističke sezone imate 10 ugostiteljskih objekata, znate da četiri ne plaćaju i znate da šest plaća PDV, nikome ne pada na pamet da pokuša da naplati PDV kod onih četiri. Ne, idemo da povećamo onima koji plaćaju. Ista stvar je sad. Dakle, one poslodavce koji plaćaju svakako treba zakinuti, a ovi koji rade zloupotrebe će prosto iščeznuti, prosto će nestati. Koja je to poruka koju mi šaljemo javnosti? Da li je to poruka - budite lojalni svojoj državi tako što ćete da plaćate porez, budite lojalni svojoj državi tako što ćete da dajete onima koji nemaju? Ne, poruka je - vi koji je radite ispravno, vi koji radite legalno, vi koji plaćate porez, ima da vam dolazi inspekcija stalno, a ovi koji rade ove zloupotrebe će proći nekažnjeni jer do njih ne možemo da dođemo.

Dame i gospodo, drage kolege, to nije fer i ta praksa traje jako dugo, u kontekstu 200 i nešto miliona poreskih dugovanja koje imamo od velikih kompanija ili ne znam već čega. Da li imamo mala i srednja preduzeća kojima isto tako opraštamo te dugove – nemamo. Kod njih imate stalne inspekcije, dok kod ovih treba da imamo razumijevanja jer je ekonomska kriza.

Nikako zakon koji imamo pred sobom nije zakon budućnosti za državu Crnu Goru, to vi svi dobro znate, ali isto tako znamo da je državi zafalilo para i da ona jednostavno zahvata ne interesujući je u potpunosti od koga zahvata.

Ministre Boškoviću, ja stvarno mislim da trudnice i socijalna davanja treba preskočiti. Najiskrenije mislim da postoji mnogo resora u Vladi, imate ogroman broj mogućnosti u onom budžetu koji smo mi ovdje imali, gdje smo pokušali amandmanski, gdje možete naći te uštede koje su, čini mi se, nekih deset miliona eura. Za mene je to ogroman novac, ali opet kažem, siguran sam da se u budžetu mogu naći stavke koje bi apsolutno mogle da idu u prilog ovome da imamo socijalna davanja i da imamo sve one mogućnosti za, na kraju krajeva, ono što čini smisao života a to je naše potomstvo i naše pokoljenje. Zbog toga još jedanput apel da se dobro razmisli o ovom pravnom aktu, ne zbog političkih poena nego zato što mislim da država Crna Gora nema pravo, ne smije to da uradi zbog svih onih kojima je ta novčana pomoć potrebna. Opet posebno apostrofiram trudnice kao nešto što mora biti bez obzira na sve uporedne prakse i sve ostalo. Ja bih vam mogao sad u pola sata izvesti cijeli niz primjera. Oni moraju ostati pod dužnom pažnjom države Crne Gore i teret krize dajte da prebacimo na nekoga drugoga, nemojte da uzimamo od onih kojima je definitivno to najpotrebnije. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Ministar Bošković ima pravo na komentar. Izvolite.

PREDRAG BOŠKOVIĆ:

Potpredsjedniče, pošto je postavljeno par pitanja mislim da nije korektno samo na kraju da odgovorim već da se uključim u raspravu, pa da kažem o nekim stvarima.

Gospodine Pajoviću, zaista cijenim ovo što ste kazali i mislim da ste korektno naveli neke stvari s tim što ste otišli u domen demagogije, odnosno političke priče. Možda to nijeste htjeli, ali tako meni izgleda. Kažete da smatrate da trudnice, socijalna davanja treba preskočiti. Mi smo ih ovim zakonom preskočili. Nijednim članom ovog zakona nijesmo smanjili ili, kako vi kažete, zahvatili iz bilo kojeg socijalnog davanja, čak smo proširili neka davanja ovim zakonom. Ja shvatam da je najprijemčivija politička priča da treba napasti vladajuću koaliciju tamo gdje to možda izgleda najranjivije itd. Čak ni trudnice ni porodilje nismo osakatili ovim zakonom. Ona je zaštićena Zakonom o radu i to je ponovljeno odavde deset puta od mojih kolega i

mene samog. Znači, Zakonom o radu, članovima 82 i 111b, porodilji se mora nadoknaditi onoliko koliko je imala. Da li to nadoknađuje država ili poslodavac, drugo je pitanje, ali mora da joj se nadoknadi taj iznos. Ovdje ste čuli primjere, ja vam sad ponavljam, razmatrajući uporedna iskustva sa zemljama Evrope, Crna Gora je bolja od devedeset i nešto posto zemalja u Evropi po nivou socijalnih davanja. Crna Gora ima najveću stopu socijalnih davanja po glavi stanovnika u odnosu region. Dakle, to je činjenica i ne bih volio da baratamo nekim drugim stvarima osim onoga što su činjenice.

Da li je nesposobnost institucija sistema ili nije, kako ste vi naveli. Zar zaista mislite da nijesmo pet mjeseci razmišljali na ovu temu? Naprotiv. Postoji zakon takav kakav jeste koji to omogućava, nema te institucije ili toga koji može to da spriječi, to je zakonom sadašnjim dozvoljeno i ako iskarikiramo ovaj zakon i ako ga iskasapimo dozvolice se i budućim zakonom. Ja sam svjestan da ćemo udariti na poslodavce, ali do danas je bila priča o porodiljama, danas se mijenja na poslodavce. Zašto je danas predložen ovaj zakon i kažete da bi prifalilo para da bi se zadužilo. Potpuno netačno. Znači, zakonom ovakvim kakav jeste i u domenu porodiljskih osustava predložen jula mjeseca prošle godine, znači ovakav kakav jeste, uopšte se nije zadiralo u porodiljska osustva. Mi smo ga u januaru mjesecu povukli samo da bismo proširili nivo socijalnih usluga, da bismo neke nove institute formirali i da bi ono što je nedostajalo, što ću se složiti sa gospođom Jonicom, a to je socijalna inspekcija, formirali ovim zakonom da bi mogli da imamo bolju kontrolu centara za socijalni rad.

Još gospodinu Periću samo da kažem, ne znam zašto ste me svrstali u neoliberalnog ekonomistu i mene lično ovdje definisali. Tančno je da sam završio ekonomski fakultet, ali ima i drugih škola, iako ne bježim od neoliberalnog koncepta, mislim da je u svojim izvornim okvirima veoma kvalitetan, ali nisam neoliberalni ekonomista iako se ne plašim toga. Više volim školu racionalnih očekivanja, pošto sam racionalan čovjek, a upravo se i ovaj zakon odnosi na racionalnost, odnosno na ono što možemo i što ne možemo. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Bilo je to nekoliko odgovora na postavljena pitanja. Pravo na odgovor na komentar, kolega Pajović. Izvolite.

DARKO PAJOVIĆ:

Ministre Boškoviću, i vi i ja znamo o čemu danas ovdje govorimo. Da žene koje do sada nijesu imale porod ili one koje imaju namjeru to da urade

neće biti bukvalno izbor nijednog poslodavca, jer on od toga može samo da ima minus, ne može da bude u plusu. O tome mi govorimo. Dakle, govorimo o tome da neko ko je završio fakultet, neko ko je krenuo da gradi političku karijeru ili bilo koju drugu, jednostavno biće spriječen, jer neće moći od samih poslodavaca. Jedna stvar je zakon, a druga stvar je što znamo i vi i ja šta će se događati u praksi. Dakle, to je nepoželjan radnik. Prosto rečeno, sa današnjim zakonom mi ćemo imati tu scenu u Crnoj Gori i od toga ne treba da bježimo.

Druga stvar, ako nijesu uštede u pitanju, onda meni nije jasno zbog čega ovo radimo. Najiskrenije, nije mi jasno zbog čega radimo ako uštede nijesu u pitanju. I dalje tvrdim da državi fali novca i da Vlada gleda da uzme sa svakog mjesta gdje god može da joj bude ne sagledavajući uopšte posledice tog uzimanja. Mislim da smo zbog toga imali umanjenje plata, mislim i da danas imamo ovaj zakon, jer opet kažem, ako ušteta nije glavni razlog, onda ne znam zbog čega bi imali konkretno ovaj zakon. Nije Crna Gora sa nekih 90% socijalnih davanja, da baratamo činjenicama, mi imamo kategoriju broja socijalnih davanja u odnosu na broj stanovnika i imamo visinu socijalnih davanja. Ako te dvije kategorije uporedimo, ti podaci nijesu veći od 90%, jer su socijalna davanja na prvo, na drugo, na treće dijete u nekim zemljama tolika da one žene koje imaju troje djece apsolutno ne moraju da rade. Mogu da žive samo od dodataka koje imaju za svoje troje djece, tako je zapravo u ogromnoj većini evropskih država. Ne mogu da vjerujem da neko ne može da popiše šest ili sedam hiljada porodilja u roku od godinu dana i da imamo preciznu evidenciju, jer danas bukvalno imamo sve. Mogu i da nas gledaju sa neba, što se kaže, možemo da imamo kompletne prikaze ljudi i njihovih socijalnih primanja, recimo, u kartonima pojedinih političkih partija, a ne možemo da imamo evidenciju od nekoliko hiljada ljudi i da pratimo eventualne zloupotrebe. To ipak nije dobro objašnjenje za nešto što je jako ozbiljna tema. Nije dobro kad jedan ministar, tj. Vi u ovom slučaju, šalje poruku da institucije sistema ne rade svoj posao i mi moramo da kaznimo cijelo društvo zbog toga što se ne možemo izboriti sa nekom anomalijom koja postoji u crnogorskom društvu. To je moje mišljenje.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Kolega Perić se javio, jer je bio spomenutu direktno u ministrovom uvodu.

Izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Gospodine ministre, ne bježite vi od neoliberalne škole, vi joj idete u susret. Nijesam ja govorio o vašem doprinosu teoriji neoliberalne ekonomije nego o tome da ste vi čovjek koji nikada nije pokazao bilo kakav stepen protivljenja toj školi koja je u Crnoj Gori napravila ogromnu ekonomsku štetu. Mi se sa posljedicama te štete borimo dan-danas, a najgora je stvar što još uvijek nemamo priznanje da je to bio potpuno pogrešan koncept. Vama je ona i dalje draga, toga smo svjesni.

Takođe, zašto je bitna i zašto stalno pominjemo tu neoliberalnu ekonomiju? Zato što je neoliberalni koncept koji ste vi forsirali. Taj koncept je isforsiran od kadra koji je bio na državnom univerzitetu, a govorio o neoliberalnoj ekonomiji. Ono što je mnogo bitnije za jedan širi kontekst, to je koncept koji je u Crnoj Gori zakinuo solidarnost i društvo jednakih šansi. Ako neko ne zna, a Vi to jako dobro znate jer ste i predavač bili, ne znam da li ste još uvijek, solidarnost je sve što aktuelna vlast nije. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljem.

Kolegu Perića je spomenuo, koliko se ja sjećam i ako sam dobro čuo i koleginicu Jonicu, a vas, kolegince Ponoš, nijesam čuo. Nije problem za dva minuta.

ANA PONOŠ:

Ja ću se samo osvrnuti kratko na ono što je ministar rekao o tome da su socijalna davanja u Crnoj Gori možda iznad prosjeka u regionu. Moram da kažem da je na primjer u Pljevljima Centar za socijalni rad tokom oktobra i novembra 2012. godine dao preko 30 000 eura, što je više nego u cijeloj 2011. godini. U Nikšiću, u septembru i u prvoj polovini oktobra, dva i po puta više novca nego u cijeloj 2011. godini. Centar za socijalni rad Rožaje u izbornom mjesecu, oktobru 2012. godine, tri puta više novca nego u cijeloj 2011. godni. Gospodine ministre, zato mi imamo veliki broj socijalnih davanja, ali onih zloupotrijebljenih socijalnih davanja za jednokratnu novčanu pomoć biračima Demokratske partije socijalista. To je novac koji je zloupotrijebljen, a najugroženiji i najranjiviji dio društva ne dobija ona socijalna davanja koja bi trebalo dobiti.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Kolegince Jonice, izvolite.

SNEŽANA JONICA:

Gospodine Boškoviću, umjesto što pominjete socijalnu inspekciju bolje bi bilo da ste odgovorili oko socijalnog savjeta, to nakako prećutate u svim komentarima. Je li taj socijalni savjet, klimnuli ste glavom da vi predsjedavate Socijalnim savjetom, ali nijednom konkretnom radnjom nijeste pokazali da li je Socijalni savjet razmatrao ovaj zakon koji je morao da razmatra. Bolje bi bilo da to kažete. Što se socijalne inspekcije tiče, da, dobro će biti kad bude socijalna inspekcija, slažem se, ali do tada ne može i ne smije nijedna porodilja, a nijedan poslodavac da snosi posljedice nesposobnosti ove vlasti i ovih inspeksijskih službi koje nijesu uspjele da zaustave zloupotrebe par pojedinaca i zbog kojih vi, umjesto da kaznite vašu nesposobnost, kažnjavate sve poslodavce i sve porodilje onemogućavanjem kvalitetne refundacije u odnosu na porodijsko, odnosno roditeljsko iskustvo.

Ponovo, takođe, izbjegavate u svoj ovoj priči da kažete, umjesto priče o socijalnoj inspekciji, hajde prva vaša inspekcija, odnosno komisija koja je razmatrala i usvajala izvještaj o radu i kontroli nadzora rada centara za socijalni rad, recite hoćete li nam dostaviti taj izvještaj? Recite, šta čekate da dostavite taj izvještaj Državnoj revizorskoj instituciji? Znam da ste vi taj izvještaj i taj rad komisije zatekli, ali vaša je obaveza, i vas i i Ministarstva i nas ovdje da se suočimo sa istinom. Kakve su se to finansijske transakcije vršile u centrima za socijalni rad, kome su se i na koji način vršile uplate, kako su one knjižene? Da mi počnemo od onoga kraja tanjega, gdje se troše pare pa fale za one za koje ne smiju da nedostaju. Na taj način ćete bolje odgovoriti na sva ova pitanja ovdje. Za kraj priče koristim i ovo obraćanje da napomenem da sam prilikom nabiranja svih organizacija koje su nam značajno pomogle prilikom koncipiranja naših amandmana zaboravila da pomenem i Udruženje paraplegičara čije sugestije su značajno uključene u naše amandmane. Zahvaljujem, potpredsjedniče.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem kolegini Jonici.

Pošto je postavljen cijeli niz pitanja ministru Boškoviću, daćemo priliku i njemu u cilju pojašnjavanja.

PREDRAG BOŠKOVIĆ:

Zahvaljujem.

Gospođo Ponoš, zaista vas nijesam pomenuo, ili se ne sjećam, možda ste mi negdje u malom mozgu, pa mi je izletjelo, ali nijesam imao namjeru. Evo sad vas pominjem, pa ako imate potrebu i dalje možete ponovo reagovati.

Što se tiče Socijalnog savjeta, ovaj zakon je došao u Skupštinu pošle godine u septembru. Onda sam ga ja, na moj predlog je povučen iz Skupštine uz konsultaciju sa predstavnicima međunarodne zajednice, prije svega agencija Ujedinjenih nacija, zbog ovih instituta koji su bitni za bolje sagledavanje socijalnih usluga i razvoja socijalnih usluga u budućnosti, kao što je Zavod za socijalnu i dječju zaštitu, kao što je inspekcija socijalna itd.

Dakle, jedino po ta tri osnova smo mi izmijenili zakon od januara do marta mjeseca kada je ponovo upućen u Skupštinu. Smatrao sam da time se ne zadire ni u kakva prava što se tiče bilo koga u tripartitnom dijalogu, jer rješenja koja su bila u prethodnom nisu dirana i zato nije išlo u ovom mandatu na Socijalni savjet. Dakle, to je jedno.

Ja se izvinjavam, ja sam vas saslušao kad ste vi pričali, gospođo Jonice, nijesam vam upadao, iako mi se neke stvari nijesu svidjele u vašem govoru, pa ako se vama ne sviđa ovo što ja pričam, ja vam samo saopštavam ono što je činjenica, vama se svidjela ili ne svidjela. Nijedno socijalno davanje, ne daj bože, nije ukinuto, pa čak i kad su porodilje u pitanju. To što želite da predstavite i što želite da time poentirate u našoj javnosti, to je vaš problem, vrijeme će pokazati ko je u pravu a ko nije bio u pravu.

Ako navodite da je 51. godine na 400 hiljada stanovnika bilo 10 hiljada i nešto novorođenčadi, zašto se ne zapitate koliko je tada bilo refundacije od države prema porodiljama. Izvinite....

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Možemo li da se vratimo diskusiji?

Imamo još osmoro prijavljenih za diskusiju, koliko ja vidim prema ovoj evidenciji.

Koleginica Nada Drobnjak, a nakon nje koleginica Zdenka Popović.

NADA DROBNJAK:

Hvala, potpredsjedniče.

Poštovane koleginice i kolege, poštovani ministre i pomoćniče ministra, Jeste interesantno i izazovno danas govoriti o ovom zakonu zato što, htjeli ili ne i govoreći da nećemo pričati političku priču, ipak i te kako pričamo političku priču zaboravljajući često onu suštinu o kojoj je govorio i ministar. Suštinu socijalne politike koja se ne može posmatrati nezavisno od ekonomskih, društvenih i političkih procesa, kako na nivou države, tako i na međunarodnom nivou, socijalne politike u Crnoj Gori koja je u ovom trenutku takva da usvajanjem ovog zakona, što jeste meni važno i zato ću podržati

ovaj zakon, ne umanjuje ni jedno stečeno pravo korisnika socijalnih usluga i to je ono što je meni bitno u ovom trenutku.

Potpuno sam svjesna visine tih primanja. Ja bih bila jako srećna da naš budžet, da moja država može ljudima koji su u socijalnoj potrebi da odvoji više. Nažalost, u ovom trenutku nivo socijalnih usluga je takav kakav jeste. Opet ponavljam, u vrijeme krize mi nismo bili primorani da posegnemo i smanjujemo ta stečena prava.

Mi danas govorimo o Zakonu o socijalnoj i dječjoj zaštiti i moramo reći da je on usklađen sa međunarodnim dokumentima, da je on donio unapređenje u odnosu na prošli zakon, jer sada važeći zakon je zasnovan na dominantnoj ulozi države, ne stimulise angažovanje drugih nosilaca u ostvarivanju i ciljevima iz ove oblasti i u tom smislu imamo unapređenje usvajanjem zakona koji je pred nama.

Donošenjem ovog novog zakona realizuju se i opredjeljenja koja podrazumijevaju, između ostalog, podsticanje razvoja raznovrsnih i uvođenja novih usluga socijalne i dječje zaštite u zajednici i uključivanje u sferu pružanja usluga što više različitih aktera. Predlogom zakona predviđa se propisivanje minimalnih standarda za pružanje usluga socijalne i dječje zaštite, predloženo je da obavljanje razvojnih, savjetodavnih istraživačkih i drugih stručnih poslova u socijalnoj i dječjoj zaštiti vrši Zavod za socijalnu i dječju zaštitu i što je jako važno, što doprinosi unapređenju, jeste da će ljudi koji budu radili u tom sistemu morati da posjeduju licencu i da će se sprovoditi specijalne obuke za njih.

Razlog, ipak, zbog koga sam se javila jeste u javnosti predstavljena, do danas u javnosti predstavljena slika da će trudnice plaćati ceh promjena.

Član 51 Zakona koji je pred nama definiše odnos države i poslodavca, a ne države i one osobe, roditelja, muškarca i žene, oca i majke koji treba da primaju nadoknadu zbog roditeljskog ili porodiljskog odsustva. Ja ću samo podsjetiti i sebe i vas i crnogorsku javnost, da Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti nije jedini zakon koji definiše ovo. On samo definiše naknadu zarade koja je u Zakonu o radu konkretno određena i definisana. Znači samo sada i u saradnji Zakona o radu i ovog zakona, mi možemo da sagledamo cjelovitost sistema. Podsjetiću na ono što su moje kolege već nekoliko puta danas rekle. Zakon o radu garantuje roditelju koji ide na roditeljsko odsustvo da će naknada zarade koja je definisana ugovorom o radu biti u iznosu kao da ta osoba radi. Znači nadoknada je 100%. Ono što je definisano Predlogom zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti jeste da će država poslodavcu refundirati maksimalno ovaj iznos prosječne zarade. Ali, opet ponavljam, Zakon o radu garantuje roditelju koji koristi roditeljsko odsustvo 100% nadoknade za rad.

I ono o čemu se često govorilo u ovome, da li će ipak postojati mogućnost da roditelji, dominantno, ja ću se složiti sa vama da je to žena koja koristi to pravo, budu kažnjeni. Zaista, postoji mogućnost da se vremenom, ako institucije i inspekcije rada i institucija zaštitnika za ljudska prava ne budu radile svoj posao, stvore uslovi i da se uspostavi posredna diskriminacija koja će onemogućiti ženama da budu podjednako konkurentne na tržištu rada kao i muškarci.

Ali na nama je da zaista gledamo kako se zakoni sprovode, na nama je da gledamo da li inspekcija rada vrši svoj posao kako treba i da razmatrajući izvještaj zaštitnika ljudskih prava i sloboda koji sprovodi Zakon o zabrani diskriminacije, a jedino u tom segmentu može da se zloupotrijebi ovo pravo, spriječimo da se ta neposredna diskriminacija u našem društvu uspostavi. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem kolegini Drobňjak.

Za komentar se javio kolega Pajović. Izvolite.

DARKO PAJOVIĆ:

Mislim da je ostala određena nedoumica, ja lično ne volim nedoumice.

Poslodavcu kod kog trudnica stupi u radni odnos za tri mjeseca prije započinjanja porodijskog odnosa neće biti refundiran iznos njene plate. Dakle, da apsolviramo, neko ko je već u drugom stanju, ukoliko nađe zaposlenje, refundacije poslodavcu nema.

Poslodavcu koji zaposli trudnicu do šest mjeseci prije započinjanja porodijskog odsustva biće refundirano 50% njene plate, a poslodavcu koji zaposli trudnicu do 12 mjeseci prije započinjanja porodijskog odsustva, odnosno ako je zaposli dva mjeseca prije nego što ona uopšte ostane u drugom stanju, biće refundirano 70% njene plate za vrijeme porodijskog odsustva, odnosno maksimalni iznos od 485 eura.

Ovim se, gospodo, narušava rodna ravnopravnost. Ovim se narušava nešto što se zove rodna ravnopravnost. Posmatrajte ga kako god hoćete, ja vam opet kažem, ovaj zakon će da dovede do izbjegavanja određene grupacije, populacije, uzmite kako god hoćete, koja postoji u Crnoj Gori, diskriminacije u konkretnom slučaju poslodavaca prema njima. To neće pisati u ovom zakonu, ali to će, gospodo, da se dešava u praksi i to će da bude rezultat ovog zakona. Možemo mi ovdje da izvodimo teorije da hoće ili neće, svi vi dobro znate da je to rezultat, i bilo bi dobro da objasnite građanima rezultat, odnosno posljedicu usvajanja ovakvog zakona.

Ponavljam, imaćete da poslodavci izbjegavaju određenu grupu građanki Crne Gore koje nisu poželjni radnici. Koliko god to teško bilo, ne želim da zvučim defetistički, ali to će u praksi da bude tako. Da li će to ovaj zakon da riješi? Ne. Ne, apsolutno neće da riješi. Ponoviću, svima nam je to poznato, radi se o potrebi države da zahvati tamo gdje god može, uopšte ne razmišljajući o posljedicama tih njenih zahvata. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Odgovor na komentar, kolegunica Drobnjak.

NADA DROBNJAK:

Hvala, potpredsjedniče.

Zaista ne mislim da je ovo kršenje rodne ravnopravnosti, udar na rodnu ravnopravnost. Udar na rodnu ravnopravnost je to što još uvijek nijesmo dosegli svijest da i muškarci, nakon rođenja djeteta, budu podjednako odgovorni roditelji, koriste roditeljsko odsustvo i samim tim, ako je neko na udaru, i otac i majka podjednako budu na udaru tih mjera. Ali, ponavljam, iako je ta žena radila tek nešto manje od tri mjeseca prije porođaja i ona ima nadoknadu 100% po Zakonu o radu, ali tu nadoknadu ne refundira država poslodavcu. Znači, govorila sam o tome da postoji mogućnost da se vremenom uspostavi posredna diskriminacija koja u Zakonu ne postoji, možemo samo mi zloupotrebom Zakona da uspostavimo sistem. Hajde da budemo odgovorni, hajde da zaista vidimo šta se dešava u društvu, hajde da mijenjamo svijest, da zaista vladavina prava se pokaže i kroz poštovanje ovih zakona, jer cjelovitost sistema garantuje roditeljima da neće trpjeti zbog toga što su se odlučili na roditeljstvo i što će, bez obzira da li žena ili muškarac koriste to odsustvo, oboje imati 100% nadoknade. To garantuje zakon. Da li ćemo mi biti toliko loši pa uspostaviti neki lošiji sistem, dovesti do posredne diskriminacije, to je na nama i to je na tome što ćemo kršiti zakon. Ali, na nama je ovdje da promovišemo odgovorno roditeljstvo, da dovedemo do toga da i muškarac i žena budu podjednako konkurentni na tržištu rada zbog toga što odlučuju da budu roditelji, to opet im ovaj zakon omogućava. Na nama je da promijenimo svijest, da promijenimo kulturni kontekst i da zaista uspostavimo ta pravila. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Kolegunica Zdenka Popović, a nakon nje kolegunica Ljerka Dragičević. Izvolite.

ZDENKA POPOVIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, poštovane kolege, poštovani građani Crne Gore,

Ziasta mi je žao što mi danas, pored ekonomske i socijalne priče, moramo da pričamo i političku priču. Zašto političku priču? Zato što je ova Vlada dovela državu Crnu Goru u stanje socijalne potrebe, ne samo građane nego i državu Crnu Goru, u stanje i socijalne i ekonomske potrebe. Ono što sam dužna da pročitam to je ono što piše u obrazloženju Zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti gdje kažete da je Crna Gora, kao pravna i demokratska država, organizovana tako da ima viziju društva kao humanog, ekonomski stabilnog i funkcionalnog a da socijalna i dječija zaštita trba da budu zasnovane na potrebama pojedinca, uz uvažavanje dostojanstva korisnika iz oblasti socijalne i dječije zaštite. I jedan od razloga za donošenje ovog zakona je i usklađivanje sa pravnom tekovinom Evropske unije i poštovanjem međunarodnog standarda.

Ovo je obrazloženje Vlade i to je po meni vrh cinizma.

Vi koji ste doveli ovu državu do ivice ponora ne sagledavate realnost u kojoj se društvo našlo i ne konstatujete da je 95% građana u stanju socijalne potrebe i da je zbog vaše katastrofalno vođene ekonomske politike država danas došla u stanje socijalne i ekonomske potrebe.

Zašto kažem katastrofalno vođene ekonomske politike? Zato što, gospodo, po izvještaju Državne revizorske institucije u budžet nije ušlo 350 mil. nenaplaćenog poreza, izgubljeno je 70 mil. eura za kamate na uzete kredite, 13,5 miliona izdvojeno iz budžeta po osnovu pravosnažnih sudskih presuda, 9,6 mil. eura preuzetog duga od nekih preduzeća, 66,5 mil. izdatih garancija, 30 mil. eura nenamjenski potrošeno iz budžeta. Da li tako radi jedna odgovorna i ozbiljna Vlada koja treba da misli o potrebama i države i svojih građana?

Vi danas predlažete ovaj zakon samo da biste zadovoljili formu, a suštinski nemate želju da pomognete najranjivijoj kategoriji stanovnika. Da li, gospodo iz Vlade, danas imamo srednju klasu u Crnoj Gori? Mislim da je nemamo. Srednja klasa u zemljama Evropske unije čini negdje preko 60% , u Srbiji i Hrvatskoj negdje od 20 do 30 %, a kod nas, na žalost, nema.

Zar nije, gospodo iz Vlade, s obzirom da nema tu ministra da se njemu direktno obratim, licemjerno zalagati se za uvažavanje dostojanstva korisnika iz oblasti socijalne i dječije zaštite a donositi zakon kojim ograničavate iznos materijalnog obezbjeđenja porodice od pet članova na 120 eura čime kažnjavate porodice sa više od troje djece? Da li je 63€ naknade za njegu i pomoć dovoljno da lice kome je potrebna pomoć osjeća ekonomsku sigurnost i da li je 108 eura, koliko predlažete da bude visina

lične invalidnine, dovoljno da zadovolji potrebe lica sa invaliditetom? U situaciji kada je potrošačka korpa 800€ a prosječna zarada 480€, izdavanja koja se predlažu sa socijalu i dječiju zaštitu su više nego mizerna i ovim predlogom zakona najbolje pokazujete koliko ste zaista zainteresovani da poboljšate životni standard svojih građana.

U Crnoj Gori, gospodo iz vlasti, svako drugo dijete raste u apsolutnom siromaštvu. Sa ispod 2€ dnevno živi 98.236 domaćinstava, a ispod granice siromaštva koja je na iznosu od 167€ živi 29.558 domaćinstava ili 94.586 stanovnika. Zar ovi podaci nijesu frapantni? Da li je ovo učinak vašeg vizionarstva i vaše vizionarske ekonomske i socijalne politike koju vodite svih ovih godina?

To što se pozivate na standarde EU zaista je smiješno jer u zemljama EU uz sva ostala socijalna davanja koja garantuju ekonomsku sigurnost svih korisnika postoje posebna izdavanja za svakog pojedinca u visini koja je negdje oko 2€, to je najniži iznos. Jedino se u Crnoj Gori smanjuju sredstva po osnovu davanja za socijalu i za lica koja su u stanju socijalne potrebe, za trudnice i djecu. Složila bih se sa konstatacijom da se treba iz budžeta više davati za socijalu. Međutim, ne mogu da zaboravim činjenicu kada kažete da je 10 mil. eura bilo ušteda iz bužeta kada bi se pravilno i na racionalan način vodila briga o tome kolika su izdvajanja za socijalu i za dječiji dodatak. Pitam vas da li postoje inspekcijski organi, kako su radili centri za socijalni rad, da li neko snosi odgovornost zbog toga što je 10 miliona eura izgubljeno iz budžeta po ovom osnovu.

Na kraju da kažem da je vaš premijer rekao da se ne treba zatvarati u filozofiju siromaštva. Svakako bih to prihvatila kada bi svima nama bila pružena jednaka šansa. Međutim, šansa nam nije pružena svima na isti način i to što vi sada kažete da treba teret krize da snosimo svi, ne slažem se sa vama. Kada bi to bilo tako onda bi trebalo, iako bi to možda zvučilo malo i populistički, da sve one plate koje se primaju iz budžeta i iz budžeta lokalnih samouprava rasporedimo na sve građane, pa hajmo da primamo svi jednako i da na jednak način podnesemo teret krize. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem kolegini.

Koleginica Ljerka Dragičević ima riječ, nakon nje kolega Dritan Abazović. Izvolite, kolegini Dragičević.

LJERKA DRAGIČEVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Uvažene kolegice i kolege, uvaženi pomoćniče ministra, uvaženi građani,

U programu Hrvatske građanske inicijative, na vrlo visokom mjestu je zaštita i jačanje obitelji, žena i djece. U ovom zakonu sam našla jedan član, to je član 42 na koji sam podnijela i amandman, gdje se tretiraju djeca sasvim drugačije nego kako je to Ustavom, Konvencijom iz 1948 koju su donijeli ujedinjeni narodi, 1950. prihvatila Evropska unija, gdje smo donijeli Zakon o zabrani diskriminacije, po meni u ovom članu djeca su diskriminirana jer samo troje djece mogu da dobiju dodatak.

Da sam mogla drugačije predložiti, ja bih predložila da prvo dijete dobija najmanji dodatak, drugo veći, treće veći, četvrto najveća sredstva, zato što sam sigurna i naš program kao stranke Hrvatske građanske inicijative je zaštita obitelji i da se snaži obitelj, jer nama je naša demografska slika u Crnoj Gori na žalost, vrlo vrlo loša.

Da bi zaštitili djecu, da ne bi bilo diskriminacije prema djeci u ovom mom amandmanu sam predložila da se briše troje djece, da koliko god ima djece da se svima daju sredstva, dječji dodatak kako se to nekad zvalo. Čula sam da je rekao uvaženi ministar 50-tih godina, pa ima neko ko pamti te godine, kada je bilo iseljavanje, kad su ljudi prepisivali imovinu na braću koja su ostala na selu da bi oni dobili dječiji dodatak. Znači bilo je svega toga, ali sad znači tako je kako je.

Ja sam samo ogorčena na jednu stvar, a to je da odavno već u ovom parlamentu govorim isto, da su jako loše inspeksijske službe. Da su inspeksijske službe dobre, i da rade svoj posao, da oni ne podliježu nekim drugim, što sam vrlo dobro upućena da to rade, znači ne govorim napamet, da ne rade druge poslove, onda bi došlo do monitoringa svih davanja i ne bi morali da mijenjamo zakon radi nekih 10 hiljada, kako sam bar obaviještena, da je zbog toga mijenjan zakon jer je došlo do neke zloupotrebe. Da rade inspekcije kako treba, i apeliram da se konačno inspekcije naprave kako treba, ni ovih 92 što su pošli da sezonu kontroliraju, ne kontroliraju kako treba, to mogu da kažem.

I još, gospođa Branka Tanasijević je govorila o tome o humanom društvu našem kako ima 270 i nešto djece da je udomljeno. Udomljeno je, na žalost kod svojih obitelji, kod srodnika. Mi smo vrlo nehumano društvo koje samo 12 familija koji nisu srodnici primilo djecu, to je vrlo nehumano društvo.

I za to mislim da bi morali stvarno malo još pogledati ovaj zakon i sve one konvencije koje smo potpisali, o zabrani diskriminacije, Zakon o zabrani diskriminacije bi trebali strogo poštovati.

Ja ću moj amandman braniti, možda i u ovom domu, ako mi ne prođe na odborima. Hvala lijepo.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem kolegici Dragičević.

Kolega Dritan Abazović, a nakon njega kolegica Žana Filipović.

Izvolite kolega Abazoviću.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Poštovane kolege i kolegice, poštovani građani Crne Gore, poštovani pomoćniče, saradniče ministra,

Šteta je što ministar nije u sali ali čuće, već i onako se sve snima tako da nema nikakvih problema, što se mene tiče.

Jedan veliki argentinski filozof, vrlo aktuelni Enrike Dusela, je govorio da ako želimo da pričamo o etici ona bi u najboljem slučaju trebalo da krene od onih najugroženijih kategorija, on to naziva etika isključenih. Samo da bi shvatili duh ovoga zakona. E duh ovoga zakona je krenuo s neke druge strane. Znači nema etičku, nema moralnu dimenziju onako kako bi trebala da ima jedna zemlja koja je definisana Ustavom kao zemlja socijalne pravde.

Teret krize treba da dijele svi, kaže Vlada Crne Gore. Apsolutno smo mi saglasni sa time. Potpuno je prirodno došla ekonomska kriza, treba svi da dijelimo teret.

Ali, evo kako ja logički pokušavam da odgovorim na to pitanje - Zašto kada nije bila kriza nisu bila socijalna davanja veća? Zašto u godinama kada je bio suficit u budžetu, i nije bilo krize, nije bilo potrebe za teretom, nisu socijalna davanja bila veća, nego su bila, da tako kažem ponižavajuća, kao što su sad. Na to želim da mi se odgovori.

Znači, obratimo pažnju, sad je kriza, možda treba da stegnemo kaiš, zašto kad je bilo suficita, kad je bilo novca, ona nisu bila veća. Zato što se niste vodili ovom logikom isključeni, odnosno najugroženije kategorije.

Vi ste ovim zakonom obrnuli ono pravilo Robin Huda, uzeti bogatim dati siromašnima. Napravili ste kontra da bi spašavali Vladu, odnosno javne finansije. I meni je ovo sve jasno. Sad bi ministar rekao ovo je populističko politička priča. Jeste. Jeste, ja je pričam iz inata. Znae zašto? Revoltiran ovim zakonom i revoltiran kampanjom koja je bila na parlamentarnim izborima populističkom i političkom pričom, gdje su se obećavale kule i gradovi na nerealnim osnovama, i sada, jednostavno se moralo vratiti na početak, odnosno sve je moralo da krene u potpuno suprotnom smjeru.

Đe su nam 40 hiljada radnih mjesta? Evo populizma. Bila je priča o početnicima i četnicima. A bila je i priča da ćemo se odreći filozofije stezanja kaiša. Gospodine predstavnice Vlade, jesmo li se odrekli, jesmo li se odrekli? Optužite me za populizam, nema nikakvih problema.

Na porodilje da uštedujemo, je li? Da destimulišemo majke i mlade žene. Je li to politika ozbiljne države? Pa nije ovo Kina, nije ovo Indija, nema ova zemlja milijardu stanovnika. Ova zemlja ima 650 hiljada stanovnika. I u trendovima, globalnim trendovima imigracije i razvoja, vrlo je bitno kako će se demografska struktura postaviti ubuduće.

Drago mi je da ulazi ministar, nadam se da je čuo i prethodne teze. Vrlo je bitno.

Ministre, đe su pare iz Fonda za rehabilitaciju, 17 miliona eura? Ova teza "đe su pare" izgleda može da se ponavlja kod svakog zakona.

Vaš kolega mi je rekao, na Odboru đe sam mijenjao koleginicu koja je dala svoje amandmane, mi je rekao da kada bi prihvatili jedan od naših amandmana, da bi to značilo veći utrošak u budžetu od tri miliona i 600 hiljada. Đe su 17 miliona?

Nije cilj stvarati, da pomenem još jednog mog omiljenog filozofa i teologa jevrejskog Ališaja Margalita, koji kaže: "Nije više dovoljno imati samo demokratsko društvo, dobro društvo, nego treba imati decentno društvo, društvo koje poštuje dostojanstvo čovjeka". Da li mi ovim zakonom zaista poštuemo dostojanstvo onih ljudi koji zaista jesu ugroženi i kako je moguće da imamo novca za ruske tajkune i za domaće tajkune, a da nemamo novca za najugroženije.

Usvojili smo krizni porez, predložite slobodno da se odbije nama poslanicima, ja mislim da nema ni jednog čovjeka u ovoj sali koji se ne bi odrekao dijela svoje zarade za rad najugroženijih. Ali, na način da to zaista ode najugroženijima, a ne da ode da se utroši na zloupotrebe političkih partija i radi, jednostavno, osvajanja mandata ili vlasti.

Još malo, samo dozvolite jedan minut. Ja želim da kažem da ovakav zakon ne bi smio da prođe u Parlamentu, ne bi zaista smio. Nevladine organizacije su uložile veliki napor, i pokazale da se u jednom kratkom vremenskom periodu mogu mobilisati zaista značajni pojedinci i značajan broj pojedinaca se suprostavio usvajanju ovakvog zakona, a ja ovim putem pozivam kolege iz opozicije koje nisu u Parlamentu da se vrate kada bude glasanje oko ovog zakona, pozivam kolege iz Socijaldemokratske partije, pozivam kolege iz Hrvatske građanske inicijative, Liberalne partije, Force, Demokratske partije, Bošnjačke stranke da podrže amandmane Pozitivne Crne Gore i ostalih opozicionih partija, a pozivam i ljude u Demokratskoj partiji socijalista i moje drage kolege za koje sam, takođe, siguran da nijesu

u potpunosti saglasni sa ovim zakonom, da ne dozvolimo da se ovakav zakon i usvoji. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem, kolega Abazoviću. Imaćete prilike, takođe, kada bude rasprava o amandmanima da se uključite oko ovoga.

Koleginica Žana Filipović ima riječ, a nakon nje kolega Vasilije Lalošević. Izvolite, koleginice.

ŽANA FILIPOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Uvaženi ministre, uvažene koleginice i kolege, poštovani građani,

Socijalna i dječija zaštita je djelatnost, kao što su i svi do sada rekli, od javnog interesa. Ostvarivanje javnog interesa u socijalnoj i dječijoj zaštiti obezbjeđuje država i lokalna samouprava. Razlozi za donošenje ovog zakona su u poštovanju međunarodnih standarda i obaveza preuzetih ratifikacijom međunarodnih ugovora i to, prije svega, onih koji se odnose na garancije ljudskih prava i sloboda i prava djeteta.

Takođe, razlozi za donošenje ovog zakona su i u potrebi za ispunjenjem evropskih standarda u procesu pridruživanja Evropskoj uniji i usklađivanju našeg zakonodavstva sa propisima Evropske unije. Predlogom zakona propisana su prava iz socijalne i dječije zaštite i obavljanje djelatnosti u toj oblasti. Donošenjem novog zakona realizuju se opredjeljenja koja podrazumijevaju, između ostalog, i podsticanje razvoja raznovrsnih i uvođenje novih usluga socijalne i dječije zaštite. Predlogom ovog zakona proširen je i preciziran broj usluga, procjena i planiranje, podrška za život u zajednici, savjetodavno-terapiska i socijalno-edukativna usluga, smještaj i neodložne intervencije.

Nove usluge koje predlaže ovaj zakon u okviru podrške za život u zajednici su dnevni boravak, pomoć u kući, stanovanje uz podršku, personalna asistencija i tumačenje i prevođenje na znakovni jezik. Precizirane su i usluge smještaja, i to su porodični smještaj, hraniteljstvo, smještaj u ustanovu socijalne i dječije zaštite i smještaj u prihvatilište. Pored propisivanja minimalnih standarda za pružanje usluga socijalne i dječije zaštite o kojima je govorio uvaženi ministar, Predlogom ovog zakona obezbijediće se izrada informacionog sistema socijalnog staranja čiji je cilj da se omogući elektronska razmjena podataka među institucijama radi smanjenja administrativnih troškova, efikasnijeg pružanja usluga socijalne i dječije zaštite i kreiranja politika u ovoj oblasti. Tako bi centri za socijalni rad radili po principu sve na jednom mjestu i gdje bi utvrđivanje podobnosti za

dobijanje socijalne pomoći moglo biti obavljeno istog dana kada se podnese zahtjev.

U zavisnosti od drugih povezanih reformi pristup sa elektronskim socijalnim kartonom mogao bi generisati podatke o pojedincima koji ne ispunje uslove za sticanje prava na socijalnu pomoć, kao i podatke o prihodovnim obrascima, socijalnoj situaciji, geografskoj lokaciji i drugim karakteristikama kako svih podnosilaca zahtjeva, tako i onih čiji je zahtjev prihvaćen. Ovi podaci mogli bi pružiti dragocjene informacije za definisanje politika, praćenje realizacije i procjenu socijalnih efekata. Ovi podaci mogli bi se, takođe, pokazati kao veoma korisni za naučna istraživanja, za međunarodna poređenja i za izvještavanje Evropske unije o socijalnim pitanjima.

Dozvolite mi da svoje viđenje Predloga ovog zakona završim ocjenom postojećih socijalno-zaštitnih prava u Crnoj Gori, posebno materijalnog obezbjeđenja porodice kao jedno od osnovnih prava socijalne zaštite. U periodu od 2000. godine broj korisnika materijalnog obezbjeđenja porodice raste. Prosječan iznos materijalnog obezbjeđenja porodice udvostručen je u maju 2011. u odnosu na 2000. godinu, što pokazuju podaci i studije koje je uradila Svjetska banka u toku 2011, a koji su prezentovani u 2012. godini. Prilikom razmatranja mogućnosti daljeg povećanja iznosa materijalnog obezbjeđenja porodice, kako se moglo čuti ovih dana u toku rasprave o Predlogu zakona socijalne i dječije zaštite, treba imati na umu da materijalno obezbjeđenje porodice za jednočlanu porodicu iznosi 63,50 eura, dok je minimalna penzija za decembar 2010. godine iznosila 96,70 eura, odnosno 97,86 eura u maju 2011. godine. U isto vrijeme porodica koja je korisnik materijalnog obezbjeđenja sa dvoje djece koja primaju dječiji dodatak na mjesečnom nivou može ostvariti iznos od 165 eura, dok je minimalna zarada na nivou 30% od prosječne u maju 2011. godine iznosila 148 eura. S toga, cijenim da socijalna davanja ne mogu biti veća od zarade zaposlenih koji, u stvari, svojim radom pune budžet iz koga se i vrši isplata socijalnih davanja.

Kao što nam je poznato, finansiranje materijalnog obezbjeđenja porodice obezbjeđuje se iz budžeta i usklađivanje iznosa materijalnog obezbjeđenja porodice vrši se shodno odlukama Vlade zavisno od finansijske situacije i raspoloživosti novca u budžetu. Prema podacima sa kojima raspolazem u 2012. godini izdaci za materijalno obezbjeđenje porodice iznosili su na godišnjem nivou oko 16 miliona. Prema analizi Svjetske banke materijalno obezbjeđenje porodice u Crnoj Gori je dobro usmjereno i relativno izdašno u poređenju sa drugim u regionu. Ono što je važno, da su budžetska izdavanja za materijalno obezbjeđenje porodice u Crnoj Gori na relativno zadovoljavajućem nivou i kada se napravi poređenje

sa zemljama Evropske unije u ovoj analizi Svjetske banke koja je urađena 2011. godine. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem kolegici Filipović.

Riječ ima kolega Vasilije Lalošević. Prije toga da obavijestim Skupštinu da je došlo do male promjene u dinamici današnjeg rada. Znači, nakon ove tačke mi ćemo okončati današnji rad, a rok za podnošenje amandmana je sutra do 11:00 h, dakle ne do okončanja današnje rasprave nego sutra do 11:00 h.

Imamo još troje prijavljenih. Sada je kolega Vasilije Lalošević, a nakon njega kolega Halil Duković. Izvolite, kolega Laloševiću.

VASILIJE LALOŠEVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Poštovane kolege, gospodine Boškoviću, gospodine Kuševija, poštovani građani Crne Gore,

Umjesto da napravimo rezime realizacije preporuka strategije razvoja socijalne i dječije zaštite koja je bila, podsjetiću, donešena na Vladi Crne Gore od 2008. do 2012. godine, mi danas ovdje u 2013. godini govorimo o jednom novom zakonu, odnosno Predlogu zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti koji je, čuli smo od mojih kolega iz Socijalističke narodne partije Crne Gore i ostalih kolega iz opozicije, veoma loš i uopšte ne doprinosi imidžu Crne Gore kao države socijalne pravde. Ovdje postoji jedno osnovno pitanje, a ja ću ga krstiti u čudo nebesko. Zašto, gospodine Boškoviću, evo deset godina najavljujemo socijalne kartone i pričamo o tome, pa je li moguće da država nema administrativne kapacitete da to uradi?

Ovdje imam rekapitular za mart 2013. godine sa vašeg sajta iz sektora za informatiku i analitičko-statističke poslove. Ovdje vidim da ima već 11.268 dodataka za djecu, materijalno obezbjeđenje porodice 15.000, invalidnina, da ne nabrajam sve ove stavke. Je li moguće da na vašem sajtu i na vašem ministarstvu nema onih elementarnih podataka koji se tiču, prije svega, onih mogućih zloupotreba. Samim tim bi mogli odagnati te sumnje o tzv. jednokratnim socijalnim davanjima. Hajde da uradite nešto osim ovog socijalnog kartona, gospodine ministre. Umjesto da napravite rekapitulaciju strategije za socijalnu i dječiju zaštitu, maknite sada ovaj zakon, vratite ga u formi nacрта na javnu raspravu i krenite sa ovim. Hajde da počnemo od ovoga, objavite analitičke kartice svih centara za socijalni rad o isplaćenim pomoćima, kao i da izvještaje dostavite matičnom skupštinom odboru da bih ja kao zainteresovani obični građanin Crne Gore mogao jednim klikom da

vidim šta je to Ministarstvo socijalne i dječije zaštite uradilo u Crnoj Gori. Ovako ostaje sumnja da se uvijek uoči nekih izbora dešavaju te tzv. jednokratne socijalne pomoći ovih deset centara za socijalni rad. Podsjetiću vas da je sedam regionalnih, odnosno međuopštinski. Po sjeveru Crne Gore imate pritužbe da je bilo tih zloupotreba i ovom prilikom stajem o tome, jer će biti prilike, da me ne bi okvalifikovali kao čovjeka koji hoće da priča populističke.

Sada se vraćam na nešto što je vrlo značajno i što morate uraditi, gospodine minstre. Osim svih ovih stvari vezano za poboljšanje standarda i egzistencije svih ljudi, da bi Crna Gora bila zaista država jednakih šansi za sve, da bi zaista Crna Gora bila država socijalne pravde. Sami kažete u obrazloženju da je sistem socijalne i dječije zaštite relativno slabo povezan sa drugim sistemima. Kako je to moguće? U normalnim demokratskih državama koje plediraju da imaju dostojantvo konačnih korisnika ove zaštite, jednim klikom dobijate sve podatke o kojima sam maloprije pričao. Vi sami kažete da je informacioni sistem kao osnova za brže ostvarivanje prava u veoma lošem stanju, nije razvijen, stanje u oblasti evidencije podataka iz ove zaštite s fokusom na djelatnosti Centra za socijalni rad odvija se, kažete, na nivou nepotpunog statističkog bilježenja činjenica. Razlikovanje prava oblika zaštitnih mjera i usluga je veoma nejasno i vi to nemate u svojoj informacionoj tehnologiji. Pogledajte ovo, gospodine minstre, mi smo, kažete, uspostavili funkcionalni odnos između evidencije, praćenja i jednostavno imamo takvo bilježenje podataka koje je redukovano na minimalan broj pokazatelja. Ovo je neozbiljno za ozbiljno ministarstvo koje treba i pledira da bude ozbiljno. Morate popraviti sistem informacione tehnologije da bi obični građani i svi korisnici imali mogućnost i pravo da o tome govore.

Ovaj rekapitular koji mi je kolega Gošović ustupio i zahvaljujem se, govori o jednom segmentu vašeg ministarstva i rada socijalnih centara po Crnoj Gori, ali ne govori o onome zašto vas mnogi s pravom otužuju za zloupotrebe, a to su ta takozvana jednokratna davanja. Gospodine minstre i poštovani građani Crne Gore, jedno veoma značajno pitanje, ponavljam još jednom da ne želim da ulazim u meritum jer su moje kolege sjajno to elaborirale do sada, dolazimo do jedne veoma značajne oblasti koja se tiče zaštite ljudskih prava i sloboda. Forsirate pravo na zaštitu ličnih podataka, to je veoma značajna oblast u Crnoj Gori.

Korisnik ima pravo na zaštitu ličnih podataka iz dokumentacije koja se obrađuje. U pogledu zaštite ličnih podataka primjenjuju se propisi o zaštiti podataka o ličnosti. Prava iz dječije i socijalne zaštite, u ovom slučaju kao korisnici podataka i registara su centri za socijalni rad, u ovom slučaju deset

centara, sedam međuopštinskih i tri opštinska. Sada da vratimo priču o ovoj zloupotrebi. Gospodine ministre, i nećete mi zamjeriti ovo što pominjem sada, jer nije mi cilj da dobijem nikakve političke poene, ali samo da jednom gumicom izbrišem neke ružne pojave koje su se dešavale. Imao sam prilike da vidim, stiglo mi je na klub Socijalistične narodne partije u tom sazivu 20... godine. Marko Marković ima troje djece, korisnik je toga i toga, ima toga i toga koji je korisnik prava na kućnu njegu, ima toga i toga koji je na birou za nezaposlene, ima toga i toga koji takođe ima pravo na neku vrstu zaštite. Dolje nije bilo pečata, ali u dnu se vidio faksimil ili oznaka jednog od centara za socijalni rad u Crnoj Gori. Nemojmo to da radimo. Naprave ovu stvar koju sam vam rekao i smo da vas podsjetim, onaj ko zloupotrijebi pravo i koristi lične podatke u političke svrhe, u Zakonu o zaštiti ličnih podataka navodi se da će pravno lice biti novčano kažnjeno od 500 do 20.000 evra, a za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se odgovorno lice u državnom organu sa cifrom do 2.000 evra. Da se ovo ne bi ponavljalo, da ne bi postojale sumnje, uradite, gospodine ministre, ovo o čemu sam pričao. Napravite takvu informacionu bazu koja će koristiti i vama i svim korisnicima ove zaštite, bilo socijalne, bilo dječije i najzad, uradite taj famozni socijalni karton da jednom vidimo u Crnoj Gori ko ima pravo da koristi sve ovo. Zahvaljujem.

PRDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem kolegi Laloševiću.

Kolega Halil Duković, nakon Halila Dukovića poslednji danas prijavljeni kolega Srđan Milić.

Izvolite, kolega Dukoviću.

HALIL DUKOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Dame i gospodo poslanici, uvaženi članovi Vlade,

Sigurno danas nije lako govoriti o predloženim izmjenama Zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti zato što sa jedne strane imamo sigurno najugroženiji sloj našeg stanovništva, a sa druge strane jedan limitirajući faktor, ekonomsku krizu koja nas sprečava da sve one želje koje bismo htjeli da ostvarimo i pomognemo ovoj ugroženoj kategoriji i stavlja nas u situaciju da pomognemo onoliko koliko možemo i koliko smo stvarno u mogućnosti. Ono što je sigurno i u čemu ćemo se svi složiti jeste da ova kategorija stanovništva zaslužuje posebnu pomoć, s obzirom da se prije svega radi o djeci. Pomenuću osobe sa posebnim potrebama i ono u čemu ćemo se, vjerujem, svi složiti jeste da ovo što je predloženo ovim zakonom sigurno nije dovoljno za jedan njihov normalan život. Sigurno nije dovoljno i da

smo prihvatili sve one amandmane koji su predloženi na tekst zakona, sigurno ne bi mogao njihov život napraviti mnogo boljim, odnosno onakvim kakav bismo svi to željeli. Međutim, ono o čemu moramo razmišljati i od čega moramo poći jeste kolike su materijalne mogućnosti našeg budžeta da izdrži sva ova materijalna davanja.

U saznanju smo da svi amandmani koji su predloženi na tekst zakona, koji su dobri, znače i uvećanje našeg budžeta za negdje oko 70 miliona eura. Pitanje je da li u ovakvoj ekonomskoj situaciji kakva jeste, budžet može to da izdrži i možemo li naći tih dodatnih 70 miliona eura kako bismo izašli u susret stvarnim potrebama ovih građana. Naravno, mi nijesmo podržali predložene amandmane iz razloga što vjerujemo da postojeći budžet koji je usvojen i koncipiran za 2013. godinu nije u mogućnosti da izdrži ovaj dodatni namet i da toliko sredstava sigurno ne možemo naći ni iz nekog preusmjerenja, što se predlaže u bužetu, tako da je priča oko povećanja ovog socijalnog davanja, izdvajanja socijalnih davanja, dosta nerealna. Moramo jedno reći da u ovakvoj ekonomskoj situaciji moramo biti realni i moramo realno sagledati sve ono što budžet u ovom trenutku može dati.

Ako bismo uvećali budžet postavlja se pitanje za ovih baš oko 70 miliona, da li je kriza prošla pa se mi nalazmo u nekom ekonomskom blagostanju i već uvećavamo ta sredstva. Naravno, svi smo svjedoci da kriza niti kod nas, niti u okruženju, a niti u cijeloj Evropi nije prošla. Možda je najbolja paralela Slovenija, koja je bila primjer svih bivših jugoslovenskih država kako ekonomski napreduje, ušla je u recesiju i upravo sada sprema prodaju 15 velikih državnih preduzeća, među kojima i svoj Telekom i povećava PDV na 20% samo da bi izbjegla bankrot. Ovo samo ukazuje na jednu realnu situaciju koja vlada kod nas i u okruženju i da bi svaka priča oko uvećanja budžeta u ovom trenutku bila priča koja nema neku realnu osnovu. Takođe, postavlja se pitanje, da li bi bilo i realno opravdano povećati budžet u takvoj jednoj situaciji, mislim da ne, posebno u vremenu kad se traži ta ekonomska disciplina i od strane Evrope kojoj, vjerujem, svi težimo.

Na kraju, ono što bih još želio da kažem, a ne želeći da prekoračim vrijeme, jeste da svi amandmani koji su predloženi na ovaj tekst zakona su u suštini dobri amandmani i da postoji i malo realne ekonomske opravdanosti da se oni mogu ostvariti, vjerujem da bismo ih svi podržali. Međutim, moramo da kažemo da ipak vrijeme ekonomske krize traži od nas dosta ozbiljnosti, da barem ona davanja koja država garantuje prema ovim licima budu redovna i ostvariva. Nadam se da ni ova kriza neće vječno trajati i da ćemo biti u prilici da ostvarimo želje a i stvrane potrebe ovih najugroženijih slojeva našeg društva koji zahtijevaju i trebaju tu našu pomoć. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala kolegi Dukoviću.

Kolega Srđan Milić. Izvolite.

SRĐAN MILIĆ:

Hvala Vam.

Gospodine ministre, ne znam što vam je ovo trebalo. Ne znam što vam je trebalo da vi budete zapamćeni kao ministar koji predlaže ovakav zakon u procedure. Mislim da je najpoštenije da rukovodstvo parlamenta aktivira mogućnost primjene člana 144 Poslovnika o radu Skupštine Crne Gore i da mi riješimo ovaj problem sa ovim zakonom, jer tamo je tačno napisano šta se radi u situacijama kad imamo ovaj element.

Ovo što sam vas pitao što vam je trebalo, nijeste vi ti koji treba da branite ovaj zakon, ovaj predlog zakona treba da brani ministar finansija jer trenutno je na djelu akcija spašavanja budžeta i likvidnosti budžeta Crne Gore. Umjesto da raspravljamo oko toga da li je kriza ili nije kriza, nije doktore kriza, kriza je u načinu kako se vodi ekonomska politika, kriza je u načinu kako se vodi poreska politika, kriza je u tome da imamo 350 miliona neplaćenoga poreskoga duga, kriza je u tome da 80% toga, kažu iz Ministarstva finansija, ne mogu da naplate. Ali mogu da uzmu pare od onih koji ne mogu da se brane, to je ono što je problem. Ovdje para ima, ali u Crnoj Gori se odvajaju ogromna sredstva za socijalna davanja i to je rekla vaša poslanica na Odboru, to da se odvajaju, ali je činjenica da ovdje postoji nepoštena i nepravedna raspodjela tih sredstava. Mi ovdje ne govorimo o malim ciframa, mi ovdje govorimo o desetinama miliona evra koje se na nekvalitetan način troše za ono što je funkcija ove države, da omogući svima život dostojan čovjeka. Od nedelje do danas je prikupljeno 5.700 potpisa podrške proglašenju nevladinih organizacija.

Gospodo, kad god bude došao na dnevni red, ukoliko me ne poslušate oko primjene člana 144, ovaj Predlog zakona, taj broj će biti mnogo veći. Zaustavimo se malo sa pričom oko toga da li neko iz opozicije želi da napravi političku štetu Vladi Crne Gore. Nemojmo mi koji sjedimo u ovom parlamentu da napravimo štetu u odnosu na one koji nemaju mogućnosti da jasno i glasno kažu svoj stav, nemojmo da im uzimamo ono što im pripada. Zašto nije bilo socijalnog savjeta, kažete da nije bilo potrebe da se to uradi. A upravo jedan od konstituenata socijalnog savjeta je potpisnik ovog proglašenja, a drugi, gospodine ministre, obratio se vašem Ministarstvu rada i socijalnog staranja, dopisom od 14.11.2012.godine, tada Vi nijeste bili još uvijek izabrani za ministra. Radi se o Uniji poslodavaca Crne Gore koja tada govori i ono što se ovdje iz klupa SNP-a čulo. Smatramo da su predložene

odredbe u direktnoj suprotnosti sa odredbama Zakona o radu, Zakona o zdravstvenom osiguranju, usaglašeni sa preuzetim međunarodnim standardima.

Dakle, gospodine ministre, tačno je da nije bilo socijalnog savjeta. S obzirom da nijesu mogli na socijalnom savjetu da vam prenesu ono što su njihovi stavovi, jedni su se odlučili da to bude kroz proglas, drugi su se odlučili da bude kroz dopis koji je upućen direktno vama. Govorite o zloupotrebi, do zloupotrebe je došlo zbog toga što Zakon koji je bio donijet nije bio dostatan da bi mogao jasno da vidi sve ove situacije, pa valjda i zbog toga neko treba da snosi odgovornost. Zašto ne izađete u javnost sa imenom i prezimenom onih ili nazivom firme koje su izvršile ovu zloupotrebu, a ne da zbog te zloupotrebe nekoga pokušavamo da spašavamo.

Dalje, neadekvatna organizacija rada inspeksijskih organa. Jesmo li im dali oružje u ruke, sredstvo, kako mogu ti inspeksijski organi da kazne te? I treće, što vi krijete sa ovim? Krijete centre za socijalni rad. Da li je moguće da se po automatizmu onaj ko prijavi da se ova sredstva refundiraju, da mu se refundiraju, nije tačno. Vi imate, a provjerite ovo o čemu vam govorim, u Ministarstvu finansija zahtjeve od onih koji traže povraćaj PDV-a koji su uplatili ovoj državi od prije godinu ili godinu ipo dana, a ova država im to to nije uplatila. Vi danas u Crnoj Gori imate 21.000 aktivnih poslovnih subjekata, privrednih subjekata koji izvršavaju obaveze i koji na svojim leđima drže teret funkcionisanja čitave ove države, i mi na ovakav način samo jasno pokazujemo da nemamo želje da uđemo u srž problema. Ovo je država socijalne pravde. Ovo je država koja bi trebala da na pomisao nekoga iz Vlade da predloži ovakav zakon, traži njegovu smjenu, a ne da Vlada stane iza ovakvog Predloga zakona. I ono što je još jedan problem, nije mi jasno kako je ovaj Predlog zakona prošao matični odbor, je li prošao glasovima vladajuće koalicije DPS-a i SDP-a. Onda imate nakon toga potpuno realno da kolege iz SDP-a predlažu određene amandmane koji direktno zadiru u suštinu ovog predloženog zakona. Pa onda im recite da povuku amandmane ako ne zadiru u suštinu ovog predloženog rješenja.

Dakle, ovdje je problem političkog djelovanja u centrima za socijalni rad, ovdje je problem da neko želi da sakrije šta se desilo sa socijalnim kartonom. Jeste li 2012.godine uplatili 80.000 evra po osnovu sporazuma sa UNDP-om? Odgovorite mi. Potpisali ste, hoćete li da vam pročitam to? Evo vam ovdje sporazum gdje se jasno kaže da je Vlada Crne Gore u obavezi da uplati u 2012.godini 86.810 evra. Jeste li sada uplatili 378.250 evra? Planirate, kažete, da 2014.godine imamo socijalni karton. U državi gdje postoje centri koji znaju ko je za što osuđen, koji znaju ko duguje za struju, u

državi gdje se zna sve, jedino se ne zna ko su lica u stanju socijalne potrebe od strane Ministarstva rada i socijalnog staranja. A koliko je to realno?

Pravo na olakšice za struju danas koristi samo 12.380 domaćinstava. Po vašim podacima, to pravo bi moglo da koristi 25.000 domaćinstava u Crnoj Gori. Danas u Crnoj Gori ispod 100 evra prima mjesečno 20.926 domaćinstava sa 66.963 lica. Dakle, stavimo po stranu svu priču, recite mi je li ijedan od ovih podataka netačan?

Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem kolegi Miliću.

Ovim je rasprava okončana.

Ministre, imate pravo na završnu riječ, a imate pravo i na komentar. Da li želite da iskoristite komentar?

Završna riječ, u redu. Izvolite.

PREDRAG BOŠKOVIĆ:

Danas smo imali ovdje zaista intenzivnu raspravu o Zakonu o socijalnoj i dječjoj zaštiti. Moram reći da sam čuo nekoliko interesantnih predloga od strane predstavnika pozicije i od strane predstavnika opozicije u onom domenu u kojem se nijesu bavili političkom pričom i zloupotrebom nekih rješenja koja su ovdje.

Dakle, da ponovim još jednom i sa tom konstatacijom ovu priču završavam, ovaj dio priče. To je da ne stoji nijedna teza koju je opozicija danas ovdje spočitala, da je nešto uzeto od najugroženijih kategorija stanovništva. Naprotiv, ovim zakonom je proširena kategorija davanja i proširene su neke mogućnosti za dobijanje statusa socijalno ugroženog stanovnika u Crnoj Gori. Zakon je u potpunosti usaglašen sa svim međunarodnim konvencijama i ugovorima i na taj način je i dobio podršku svih relevantnih međunarodnih organizacija.

Ono što je prethodnih dana izazivalo najveću pažnju a tiče se porodilja, danas je, ja mislim, potpuno jasno. Da porodilje ovim Zakonom apsolutno nijesu zakinite ni za jedan jedini euro, da su porodilje zaštićene Zakonom o radu, članovima 82, 111, 111a i 111b i da je odnos poslodavca i porodilje samo tim zakonom i definisan. Ovim zakonom se definiše odnos poslodavca i države, odnosno koliko država refundira poslodavca koji je u obavezi porodilji da isplati cjelokupnu zaradu, onu koju je imala prije stupanja na porodiljsko odsustvo.

Ovdje se više puta pojavila određena floskula da mi nešto sa ovim zakonom želimo da krijemo i zašto ga sada predlažemo.

Opet ponavljam, ovaj zakon je predložen jula mjeseca prošle godine. Po svim ovim pitanjima je isti kao i tada, jula mjeseca 2012.godine, o kojem ste vi danas otvorili priču. Samo o onim pitanjima koja su veoma značajna za sistem socijalne i dječije zaštite koja su izmijenjena i unaprijedjena od januara i marta, kada je bio povučen i kada je usaglašavan, sa tim stvarima se očigledno slažete čim nijeste komentarisati ni Zavod za socijalnu i dječiju zaštitu, ni socijalnu inspekciju, ni Fond za socijalne inovacije. Nivo socijalnih davanja je ostao isti kao što je bio prije izmjena i dopuna ovog zakona, odnosno prije ovog Predloga zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti.

Da li ili, na koji način želite da jedan veoma važan zakon u socijalnom i ekonomskom sistemu Crne Gore kao što je Zakon o socijalnoj i dječijoj zaštiti želite da predstavite, iskoristite u svoju političku svrhu, to poštujem i mogu reći da vas razumijem. Ono što vas ne mogu da razumijem jeste da tražite povlačenje ovog zakona, jer povlačenjem ovog zakona ništa nećete dobiti. Ista su davanja i tada i sada, sa postojećim zakonom davanja su ista, ako ga povučemo ostaju postojeća rješenja, nikome više ni manje, ni iz džepa ni u džep. Jedino ovim zakonom pokušavamo spriječiti zloupotrebe, i to ćemo sigurno učiniti sa ovim zakonom. Kažete da nadležne institucije ne rade svoj posao. Kažem vam da u domenu ovog zakona je nemoguće napraviti neki iskorak bez promjene Zakona radi sprečavanja zloupotreba. Da li to znači da ovim zakonom i sprečavanjem ovog zakona vi podržavate rađanje zloupotreba to je već pitanje za vas.

Kažem vam i ponavljam, time završavam, potpredsjedniče, svu moju diskusiju danas, jeste da je na žalost ovaj zakon izazvao polemiku u 1% onoga što ovaj zakon predstavlja, da sva ona dobra rješenja koja opozicija je svjesna da se ovim zakonom ugrađena danas nijesu pomenuta, što se čulo iz klupa vladajuće koalicije i s druge strane da nijedno socijalno davanje, nijedno, ponavljam i dalje, ni jedno, pa čak ni porodiljsko ovim zakonom niti je ograničeno niti je smanjeno, niti, ne daj bože, ukinuto. Naprotiv, ostala su ista na nivou na kojem su bila i pored teških socio-ekonomskih pitanja. Uštede koje oni pominju su jedino moguće zato što će se ovim zakonom spriječiti razne zloupotrebe koje je prethodni zakon dozvoljavao. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem ministru Boškoviću.

Ovim je završen pretres u načelu o Predlogu zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti.

Ponavljam da je rok za podnošenje amandmana sutra do 11 sati.

Sjutra ćemo u 11h nastaviti raspravu sa slijedećom tačkom dnevnog reda, a to je Predlog zakona o dopuni Zakona o strancima.

Zahvaljujem.

15.05.2013. u 11.15h

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Poštovane kolege, počinjemo sa današnjim radom.

Na dnevnom redu je **Predlog zakona o dopuni Zakona o strancima**.

Obavještavam vas da je dogovor koji je postignut na sjednici Kolegijuma da povodom ovog Predloga zakona govori po jedan predstavnik kluba, naravno, ukoliko neki od klubova imaju interesovanje.

Ovlašćeni predstavnici Vlade povodom ove tačke dnevnog reda su Raško Konjević, ministar unutrašnjih poslova i Abid Crnovršanin, pomoćnik ministra.

Izvjestioci odbora su Željko Aprcović u ime Zakonodavnog odbora i Zoran Vukčević u ime Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu.

Poslanik Koča Pavlović imao je izdvojeno mišljenje na sjednici Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu.

Otvaram pretres i pitam predstavnika Vlade, želi li da da dopunsko obrazloženje.

Procedura, izvolite.

Procedura ima prednost.

SNEŽANA JONICA:

Gospodine potpredsjedniče,

Imajući u vidu do sada ustaljenu praksu da prilikom razmatranja zakona prisustvuju ministri iz čijih resora se predlaže zakon, vi ste propustili da nam objasnite da li smo mi u međuvremenu odstupili od te prakse ili postoje jako bitni razlozi koji su ministra unutrašnjih poslova opredijelili da bude danas na nekom drugom mjestu, a ne da brani zakon koji možda u Ministarstvu tumače kao zakon od dva člana. Ali, mi u Klubu SNP-a smatramo da postoji niz jako bitnih stvari koje se tiču ovog zakona i da je bilo zaista potrebno da i ministar danas bude ovdje.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Naravno, nijesam propustio da kažem bilo šta što je trebalo. Rekao sam ovlašćeni predstavnici Vlade su Raško Konjević, ministar unutrašnjih poslova i Abid Crnovršanin, pomoćnik ministra. Gospodin Crnovršanin je tu,

a možemo od njega dobiti eventualno informaciju šta je sa ministrom i zašto on ne prisustvuje današnjoj sjednici.

Izvolite.

ABID CRNOVRŠANIN:

Evo, samo mogu kratko da kažem što se tog dijela pitanja tiče, da je ministar imao preuzete obaveze, sastanke kojima je morao lično prisustvovati i da je mene zadužio da prisustvujem ovoj sjednici kao jednog od ovlašćenih predstavnika Vlade.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Dobili smo obavještenje, ali molim vas prenesite naš stav gospodinu ministru kao i drugim ministrima, da na listi njihovih prioriteta, sastanaka i drugih dnevnih obaveza, Skupština mora biti pod brojem jedan.

Dakle, to je stav ovog doma prema svim predstavnicima Vlade, i očekujem i u narednom periodu da će se kao i u najvećem broju slučajeva do sada poštovati takav naš stav.

Inače, kolega Konjević za ovo kratko vrijeme koliko je ministar, imao je, složićemo se veoma korektan odnos prema Skupštini. Na naš poziv je uglavnom dolazio, tako da pretpostavljam da su danas zaista obaveze bile tog tipa, da nije mogao da uskladi sve obaveze današnje, a da je dugom ovlašćenom predlagaču omogućio da učestvuje u radu Skupštine i da odgovori na sva naša interesovanja.

Toliko o tome.

Došli smo do toga da predstavnik predlagača da uvodno izlaganje, dopunsko obrazloženje oko Predloga zakona, i molim gospodina Crnovršanina pomoćnika ministra da uzme riječ.

Izvolite.

ABID CRNOVRŠANIN:

Hvala, gospodine predsjedavajući.

Poštovani predsjedavajući, uvažene dame i gospodo,

Trajno rješavanje statusa raseljenih i interno raseljenih lica koja borave u Crnoj Gori omogućeno je priznavanjem prava na stalno nastanjenje ili privremeni boravak kroz donošenje Zakona o dopunama Zakona o strancima, a koji je stupio na snagu 07. novembra 2009. godine, čime su stvoreni svi neophodni uslovi za rješavanje statusa ovih lica.

Ova lica su shodno zakonskim odredbama za razliku od ostalih stranaca u Crnoj Gori pod privilegovanim uslovima ostvaruju pravo na stalno

nastanjenje. Privilegovani položaj se ogleda prije svega u tome što su oni za razliku od ostalih stranaca, oslobođeni obaveze pružanja dokaza o obezbijeđenim sredstvima za izdržavanje, obezbijeđenom smještaju i zdravstvenom osiguranju, a što je zakonska obaveza za sve ostale strance kada podnose Zahtjev za odobravanje stalnog nastanjenja.

Status stranca sa stalnim nastanjenjem ovim licima obezbeđuje veoma širok spektar prava, kao što su pravo na rad i zapošljavanje, obrazovanje, stručno usavršavanje, priznavanje diploma i sertifikata, socijalnu pomoć, zdravstveno i penzijsko osiguranje, poreske olakšice, pristup tržišta rada i drugo.

Raseljenim ili interno raseljenim licima koja nemaju važeću putnu ispravu potrebnu za ostvarivanje prava na stalno nastanjenje, ovim zakonom omogućeno je dobijanje prijevremenog boravka do obezbjeđivanja važeće putne isprave, a najduže tri godine od dana odogrenja tog boravka. Uzimajući u obzir obavezu trajnog i održivog rješavanja pitanja raseljenih i interno raseljenih kao jednog od pitanja čija će uspješna realizacija biti važan kriterijum i u procesu pristupnih pregovora Crne Gore i Evropske unije, kao i strategiju za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica u Crnoj Gori, sa posebnim osvrtom na oblast Konik, donijet 2011. godine, a koja predstavlja strateško doprinos Vlade Crne Gore u tom pravcu, donošenje ovog zakona čini se opravdanim i neophodnim.

Predložena dopuna Zakona o strancima vrši se u cilju omogućavanja raseljenim i interno raseljenim licima da zahtjev za odobravanje stalnog nastanjenja ili privremenog boravka mogu podnijeti do 31. decembra 2013. godine. Statistički pokazatelji govore da je od ukupnog broja raseljenih i interno raseljenih lica u Crnoj Gori, koji iznosi nešto oko 16 hiljada, zahtjeve za odobravanje stalnog nastanjenja i privremenog boravka do kraja 2012. godine podnijelo je nešto oko 9,5 hiljada, od čega je do sada riješeno oko 6.300 zahtjeva. Vlada Crne Gore kontinuirano sprovodi aktivnosti u pogledu obezbjeđivanja pomoći raseljenim i interno raseljenim licima u pribavljanju dokumenata potrebnih za regulisanje statusa u Crnoj Gori. U okviru procesa takozvane Sarajevske inicijative, Ministarstvo unutrašnjih poslova Crne Gore koordinira radom regionalne tehničke radne grupe za pojednostavljivanje procedura pribavljanja dokumentacije. Do sada Ministarstvo unutrašnjih poslova je bila organizator pet sastanaka Regionalne radne grupe, i može se s pravom konstatovati da je ista ostvarila veoma značajne rezultate u svom radu.

Prije svega animirala je nadležne organe država iz kojih dolaze raseljena i interno raseljena lica da aktivnije pristupe rješavanju određenih problema ovih lica i uspjela da otkloni nedoumice i prepreke u pogledu

pribavljanja dokumenata, upisa i naknadnog upisa u registre rođenih državljana i utvrđivanja državljanstva ovih lica, jer su stvoreni pravni mehanizmi za regulisanje njihovog statusa, kako u državama porijekla, tako i u samoj Crnoj Gori.

Predstavnici država članica ove radne grupe, kao i predstavnici međunarodne zajednice su zajednički konstatovali da je dosadašnji rad Regionalne radne grupe veoma uspješan, kao i da su aktivnosti koje je radna grupa inicirala i preduzela na regionalnom planu dovele do mjerljivih rezultata, te da bi način rada i zalaganje ove grupe mogao biti dobar primjer i nekim drugim regionalnim inicijativama.

Takođe, nadležni organi kontinuirano sprovode mjere na identifikaciji najugroženijih lica kojima je potrebna pomoć u obezbjeđivanju dokumentacije iz države porijekla i plaćanju administrativnih taksi za izdavanje ovih dokumenata i u tom cilju organizuju kolektivne odlaske za Srbiju i Kosovo. Do sada je organizovano 14 kolektivnih odlazaka koji su obuhvatili 547 interno naseljenih lica iz naselja Kamp - Konik u Podgorici i River sajd u Beranama, a u planu su i novi kolektivni odlasci. Sprovodi se i informativna kampanja o potrebi i obavezi apliciranja za status stranca sa stalnim naseljenjem u Crnoj Gori, za raseljena i interno raseljena lica, i ona se sprovodi u kontinuitetu. Kampanje su održane u gotovo svim crnogorskim opštinama i biće nastavljene i ponovljene u narednom periodu.

Imajući u vidu činjenicu da značajan broj raseljenih i interno raseljenih lica koja borave u Crnoj Gori još uvijek nije podnio zahtjev za odobravanje stalnog nastanjenja ili privremenog boravka, a polazeći od strateškog opredeljenja Vlade Crne Gore da se ovo pitanje riješi na trajan i održiv način, smatramo potrebnim produženje roka za podnošenje zahtjeva za odobravanje stalnog naseljenja do 31. decembra 2013. godine, koje se predlaže ovim zakonom i predlažemo da se isti prihvati. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Imamo prijavljen jedan komentar na uvodno izlaganje, u ime Kluba Socijalističke narodne partije kolegistica Jonica želi da da komentar na dopunsko obrazloženje koje smo upravo čuli.

Izvolite.

SNEŽANA JONICA:

Gospodine Crnovršanin, na kraju ste rekli da se radi o značajnom broju lica zbog kojih predlažete produženje ovog roka. Po mojim informacijama, radi se o šest i po hiljada lica koja nijesu podnijela zahtjev i u

odnosu na koja se i odnose norme zakona koji ste predložili. Mene interesuje, a to nijeste rekli i tražim i očekujem da ovdje kažete, kakav je na današnji dan status tih lica, odnosno kakav status ta lica u Crnoj Gori imaju od 31. decembra 2012. godine pa do danas. Što se mene tiče, ne postoji nijedno drugo moguće tumačenje osim da ta lica u ovom trenutku nezakonito borave u Crnoj Gori.

Sljedeće pitanje je kako smo i zašto dozvolili da šest i po hiljada lica od Nove godine do danas nezakonito borave u Crnoj Gori, a da se pri tom, ako dobro pamtim datum kada ste podnijeli ovaj zakon, 22. februar, čak dva mjeseca, Vlada nije ni dosjetila da predloži zakon kojim će da obezbijedi da se pokrije taj vremenski period.

Sljedeće pitanje je čime su ova lica, za koja zaista smatram da treba da nađemo sve moguće i potrebne uslove da im se status učini odgovarajućim, zadužila, odnosno čemu treba da zahvale Vladi Crne Gore što ovako fleksibilnije produžuje rokove koji se odnose na njih. Smatram da je ovakav odnos kakav imamo prema ovih šest i po hiljada lica trebalo da imamo i u odnosu na neka druga lica koja su zahtjeve podnosila prošle i prethodne godine i u odnosu na koja ni ona dva mjeseca koja je SNP tražio za produženje roka za olakšicu za državljanstvo nisu bila prihvaćena ni od strane Vlade ni od strane naših kolega.

Takođe me interesuje da li ste pripreme ovih dopuna zakona iskoristili da razmislite da li postoje neka rješenja u važećem Zakonu o strancima koja su nepravedna i koja pokazuju određene propuste i odnosu na koja je potrebno djelovati. Na kraju da nam kažete koliko je lica koja su tražila status stranca odbijeno zbog toga što imaju negativno mišljenje Agencije za nacionalnu bezbjednost. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Izvolite, gospodine Crnovršanin.

ABID CRNOVRŠANIN:

Hvala.

Pokušaću kratko da dam odgovore na interesovanje. Prije svega vezano za proceduru za donošenje Zakona i njegovo kašnjenje. Mi smo u Ministarstvu unutrašnjih poslova negdje krajem septembra ili početkom oktobra pokrenuli proceduru za donošenje zakona i pribavljanje ovih odgovarajućih saglasnosti. U međuvremenu, kao što znate, bili su parlamentarni izbori, konstituisanje Skupštine, konstituisanje Vlade i ta procedura se potegla tako da je Prijedlog zakona utvrđen i dostavljen

Parlamentu 11. februara. Od 11. februara se prijedlog ovog zakona nalazi u proceduri. Koji su razlozi vezani za proceduru Parlamenta, to je takođe poznato vama koliko i meni, i mislim da je sad koliko opravdano, koliko neopravdano, ali u svakom slučaju je poželjno bilo da je ta procedura i u Vladi, a i u Parlamentu bila što kraća jer bi na taj način, kako ste i Vi sami rekli, imali ovaj broj lica o kojima ovdje govorimo, ajde da kažemo u nekom nelegalnom statusu u Cnoj Gori, oni imaju status raseljenih i interno raseljenih lica, ali nijesu iskoristili svoje pravo da apliciraju do 31. 12. 2012. godine. Različiti su razlozi zbog čega nijesu, od nekih ličnih razloga do ovih razloga koje sam u svom uvodnom izlaganju djelimično dotakao - nemogućnosti obezbjeđenja određenih dokumenata i svega toga što je neophodno da ta lica mogu da apliciraju.

Sledeće pitanje je zbog čega se sad produžavaju rokovi. Vjerujte da smo i mi bili u dilemi da li ići na produženje roka ili ne, ali imajući u vidu broj lica koja su se našla i koja će se objektivno naći 31.12, u vrijeme kada smo razmišljali o produženju zakona, u ovoj situaciji u kojoj jesu, ocijenili smo da je to jedini mogući izlaz, jer od svega onoga što su nekad bile opcije, slanje u treće zemlje, povratak u zemlje porijekla, ostala je samo opcija lokalne integracije na kojoj se radi i koju je Vlada i svojom strategijom prihvatila kao put do ovog rješenja. U susret trajnom i održivom rješenju mi smo predložili donošenje ovog zakona s tim što ni u ovom momentu ne možemo garantovati da li će do kraja ovog roka svi aplicirati za taj status, jer se radi o populaciji koja se nalazi sa stanovišta dokumentacije u vrlo komplikovanoj situaciji, u nemogućnosti da dodju do elementarnih papira i izvoda iz knjiga rođenih, a sve je to uslov da bi mogli da podnesu zahtjev za stalno nastanjenje. Zbog toga odredba u osnovnom zakonu postoji da se i taj pokušaj napravi, da oni koji nijesu u stanju da obezbijede, recimo, putnu ispravu zemlje porijekla mogu podnijeti zahtjev za privremeni boravak koji im traje do obezbjeđenja dokumenata a najduže tri godine. To su neka prelazna rješenja kojima ćemo morati pokušati da ovaj problem riješimo. Vi ste statistiku dobro izveli, od 16 hiljada apliciralo je oko devet i po hiljada, znači oko šest i po hiljada. U međuvremenu je podnošeno još aplikacija, mi u skladu sa Zakonom o opštem upravnom postupku nijesmo na šalteru odbijali zahtjeve i ako je neko došao da podnese taj zahtjev, ali ga ne možemo rješavati bez ovog zakona. (Upadica) Što se tiče tog dijela pitanja, ja je nemam kod sebe, a možemo je izvesti na interesovanje poslanika i dostaviti naknadno.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:
Zahvaljujem.

Dakle, odgovoreno je na glavna od nekih dvadesetak pitanja koja je uputila koleginja Jonica.

Sada imamo komentar u ime Kluba Demokratske partije socijalista. Kolega Vuković, komentar na uvodno izlaganje pomoćnika ministra Crnovršanina.

Izvolite.

MIODRAG VUKOVIĆ:

Koleginice i kolege,

Pomoćniku ministra i svima nama skrenuo je pažnju na neke poslove koje moramo završiti što prije, ali promišljeno, nijesu direktno vezane za status stranca ali radi se o sličnoj materiji. Moj kolega će govoriti o zadatoj temi, o ovom konkretnom predmetu kojim se bavimo, a to je provođenje u život Zakona o državljanstvu i dovođenje do kraja postupka izdavanja biometrijskih ličnih karata kao uslova uspostavljanje javno-pravnog odnosa sa državom Crnom Gorom i uslova da nemamo više nesporazuma kada su birački spiskovi u pitanju vezano za izbore koje nam slijede, Podsjetiću vas, pomoćniče, vi to znate, a i nas poslanike, da smo rastezali sa poštovanjem Ustava, da na izborima u Crnoj Gori, lokalnim, državnim i predsjedničkim, mogu da glasaju samo državljani Crne Gore. Tu smo normu prihvatili kao kaučuk normu i evo do dana današnjega, šest godina po donošenju Ustava, kod nas glasaju građani. Jedna partija je čak izašla prije neki dan sa proglasom da će sve da uradi da ostanu građani u biračkim spiskovima. Ja vas molim, mi smo do 01. januara godine koja je prošla, 2012. odnosno 01. januara 2013. godine dali mogućnost takozvanog privremenog državljanstva za ljude koji nemaju državljanstvo, da ga dokažu. Dali im privremeno državljanstvo da glasaju, da ga dokažu i sa 01. junom 2014. ističe im to pravo. Moraju da se angažuju te službe, uradite sve što država treba da uradi, promišljeno, da sa 01. januarom 2014. godine taj posao završimo. Nemojmo da dolazimo u situaciju da nam kroz upravni postupak padaju rješenja lokalnih organa unutrašnjih poslova i službi koje rade na tim pitanjima i uradite sve da biometrijske karte dobiju oni koji hoće. Primoravati ljude da budu lojalni državi i da poštuju Ustav, ne možemo raditi, ali moramo pružiti svu mogućnost. Neće nas niko shvatiti ozbiljnim ako poslije 01. januara 2014. godine pojavi se neko iz ovog parlamenta i traži produženje roka ili za jedan ili za drugi slučaj. Snežana, nijesam promašio tačku, nego oduzimam tebi pravo da produžavaš važenje zakona koji je trebao da počne da važi prije četiri godine. Pričam o dva zakona koje ste vi produžavali i donosili nam ovdje spiskove, 60, 65, 15, 20 hiljada onih kojima smo oduzeli biračko pravo. Govorim čovjeku da srede službe, država da sredi odnose sa

ljudima, javno-pravni odnos sa državom, da to više ne bi bio razlog da smo kao država neozbiljni, da ljudima oduzimamo elementarna politička prava, nego da jednostavno poštujemo svi da je Ustav jednak za sve. Da svi budemo jednaki pred Ustavom i pred zakonom. Izvinite i hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Znao sam da ćete biti oštri prema predlagaču. Da li predlagač želi da odgovori?

Izvolite.

ABID CRNOVRŠANIN:

Mislim da se radi o veoma važnom pitanju. Iako nije direktno ta tema na dnevnom redu, dobro je da ovdje saopštimo neke podatke vezano za ova pitanja.

Počecu od Zakona o državljanstvu. Mi smo izlazili sa podacima i statistički podaci govore da od početka primjene Zakona o državljanstvu, da kažem donedavno, jer nemam svježe podatke, nisam računao da ćemo danas o tome pričati, ali je podnešeno nešto malo manje od 30 hiljada, znači 29 hiljada i 7-8 stotina zahtjeva za crnogorsko državljanstvo. Od toga je ostalo neriješeno nešto malo manje od 4 000 zahtjeva, do sada. Ima jedan broj zahtjeva koje Ministarstvo unutrašnjih poslova, treba to saopštiti potpuno javno, nije uspjelo da riješi u zakonskom roku od 12 mjeseci iz raznih razloga. Jedan od razloga jeste prezatrpanost velikom količinom zahtjeva u kratkom roku, naročito u vrijeme primjene člana 41B kada je odjednom samo u toku jednog ili dva mjeseca primljeno nešto preko 4 000 ili skoro 5 000 zahtjeva, tako da smo se našli u jednom objektivnom zagušenju u službama. U drugom dijelu ima dosta neriješenih zahtjeva zbog toga što stranka ažurno ne učestvuje u postupku, ne vrši dopunu predmeta, ne postupa po izdatim garancijama, ne dostavlja nešto što se traži u predmetu da bi predmet mogao biti okončan i da sad ne analiziram iz raznih razloga. Što se tiče Ministarstva unutrašnjih poslova, zbog pribavljanja određenih saglasnosti i dokumenata koja pribavljamo po službenoj dužnosti.

Što se tiče Ministarstva, činimo sve, nadam se da ćemo u narednom periodu uspjeti da riješimo, ako ne sve onda najveći broj tih zahtjeva i da ćemo to svesti na ono normalno vrijeme koje je predviđeno zakonom i da će se raditi o malom broju predmeta koji neće biti riješeni, jer svakodnevno rješavamo veliki broj tih predmeta. Sa druge strane, ima dosta rješenja koja smo mi donijeli, a koje stranke nijesu preuzele, čekaju na šalterima i tako dalje, ali to je nešto na šta mi ne možemo uticati. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Idemo dalje, predstavnici klubova povodom zakona koji imamo na dnevnom redu. Predlažem da danas krećemo od manjeg kluba prema većem.

Kolega Popović u ime kluba četiri partije. Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Poštovana Skupštino, uvažene građanke i građani Crne Gore i dijaspore, kratko ću o ovom zakonu.

Moram reći da Liberalnoj partiji prije svega smeta što se ovaj zakon zove tako kako se zove, Zakon o strancima. Raseljena, interno raseljena lica sa područja bivše nam domovine Jugoslavije nijesu nikakvi stranci. Znam da je pravno teško to drugačije definisati. Ti ljudi, njihova domovina je na neki način Crna Gora, kao što i mi se ne osjećamo kao stranci kad pođemo sad u bilo koju od nekadašnjih bivših država eks Jugoslavije, čak naprotiv, mislim da ste svi vi stekli utisak da mi nijesmo tamo stranci, da se ništa nije promijenilo u odnosu na onaj period od kada smo bili zajedno u istoj državi do jula 1991. godine. Naročito ovim ljudima koje nazivamo interno raseljena lica, koji nijesu još uvijek uspjeli da steknu status koji treba da steknu u Crnoj Gori, njima maksimalno treba pomoći i Liberalna partija će svakako to podržati. Sad sam čuo taj podatak da se radi o nekih 4.000 i nešto lica od ukupno 29.000 i nešto podnijetih zahtjeva.

Posebno bih se osvrnuo na jednu činjenicu koja je, moram reći, na neki način i porazna za Crnu Goru, to je odnos naše države prema RAE populaciji, prema Romima, Aškalijama, Egipćanima. Taj odnos mislim da se nije puno promijenio poslednjih par decenija iako trpimo pritiske od Evropske unije, tako da neke stvari, imam osjećaj, nevoljno radimo da im pomognemo. Ali znajte da nama nema ulaska u Evropsku uniju ako se ne promijeni naš odnos prema toj veoma brojnoj populaciji u Crnoj Gori. Ne znam podatak koliko ih ima, ono što stoji na papiru to nema nikakve veze sa stvarnošću.

Sad bih se još samo osvrnuo na to da podsjetim, od 1991. godine ti nevoljnici kroz šta su sve prošli, kroz kakvu agoniju, znate i sami u tom periodu kad je Crna Gora bila na koljenima kao uglavnom sve bivše jugoslovenske republike, ali bez ikakve ambicije da izazivam neki sukob u tome. Moram još jednom pomenuti Liberalni savez koji je u tom vremenu odigrao herojsku ulogu, puno pomogao tim raseljenim licima koji su morali bježati sa svojih ognjišta i mislim da svi ti ljudi koji su istinski heroji i junaci Crne Gore, u prvom redu gospodin Slavko Perović, bivši osnivači Liberalnog

saveza, pokojni, na žalost, Koko Vujović, Peko Burić, Miro Vicković, da mi se ne naljute svi oni ostali koje ne mogu u ovom kratkom periodu pomenuti, ali, oni su spasili obraz tada Crnoj Gori. Mislim da zaslužuju da se to na neki način ovjekovječi i da se u našoj prijestonici Cetinju, podigne spomenik Liberalnom savezu za nauk da pamte mladi ljudi kako je dio Crne Gore tada časno, junački odigrao ulogu u najtežim momentima u našoj novijoj istoriji. To je bila, na neki način, moralna podrška svim tim licima koje sad nazivamo raseljena i interno raseljena lica.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Idemo dalje.

U ime Kluba Pozitivne Crne Gore govoriće kolega Dritan Abazović, nakon njega, u ime Kluba Socijalističke narodne partije, koleginja Jonica.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče Šturanoviću.

Poštovane kolege, građani Crne Gore,

Neću uzimati puno vremena, odmah na početku samo da kažem da će Pozitivna Crne Gore podržati ovu izmjenu zakona koja se odnosi samo na rok do 31. decembra 2013. godine, ali treba ukazati na neke stvari.

Prije svega, i ja sam saglasan sa tezom da raseljena lica i nijesu tipični stranci, to često imamo problem kada ubrajamo goste u turističkoj sezoni, pa kažemo priliv inostranih gostiju, sada nam je nekako sve postalo inostrano. Ali, u svakom slučaju trebamo se više založiti. Istina je da se ulažu brojni naponi da se pomogne licima, odnosno da se pitanje raseljenih lica riješi. Istina je da međunarodne organizacije koje djeluju u Crnoj Gori, takođe posvećuju veliku pažnju i pokušavaju, kroz brojne svoje programe, da pomognu ovaj proces, ali istina je i da postoje zloupotrebe kada su u pitanju raseljena lica. Na žalost, mislim da regionalna saradnja nije pokazala one rezultate koje smo htjeli iako znamo da Crna Gora jako pokušava da u bilateralnim odnosima sa drugim državama, zaista uradi nešto vrlo povoljno i za nas, ali i za region u smislu pomoći tim licima. Interesovanje svih strana, moramo priznati svih država, nije jednako i tu mi nekako ne nosimo tu odgovornost, vezano za to, ali svakako moramo, kao država, da se angažujemo jer nosimo djelimično odgovornost zašto su ta lica došla uopšte u situaciju da napuštaju svoja područja i da dođu da žive u nekim drugim zemljama.

Ono što, takođe, želim da kažem da je jako bitno da nemamo selektivnu primjenu zakona i da su se neke manjkavosti, a čulo se to od

mojih kolega, koje su se prije svega odnosile na drugi Zakon o državljanstvu, dešavale i da imamo tih zloupotreba u političke svrhe. Mislim da konačno trebamo da apsolviramo ovo pitanje na najbolji mogući način i da je ovaj rok koji ste ponudili, produženje, čini mi se dovoljan da zaista privedemo kraju ovu priču i da tim ljudima omogućimo da ostvare ona prava kao i ostali građani, jer moramo da se uvijek vodimo činjenicom da je građanin subjekt, odnosno nosilac prava i kao takav ne treba da ima nikakvu razliku, bez obzira što je sticajem okolnosti morao da promeni svoje prebivalište ili zemlju življenja.

Stoga, podržavam ovaj zakon. Glasaćemo za ovu izmjenu i apelujem da se zaista eliminišu sve moguće zloupotrebe, i da primjena zakona bude jednaka za sve. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Koleginica Jonica u ime Kluba Socijalističke narodne partije, nakon nje, kolega Radovan Obradović u ime Kluba Demokratske partije socijalista. Izvolite.

SNEŽANA JONICA:

Da počnemo sa konstatacijama.

U ovom trenutku 6,5 hiljada ljudi u Crnoj Gori smatraju se licima koja nezakonito borave u Crnoj Gori. Zašto? Zahvaljujući Vladi Crne Gore ili preciznije neažurnosti, neodgovornosti, neznanju, čemu god hoćete, u Vladi Crne Gore. Ne možete me ubijediti da postoji opravdanje da zakonu od dva člana, kako ga zovete vi u vašem ministarstvu, treba da protekne rok od septembra do februara da bi ga predali u skupštinsku proceduru. Ne možete mi objasniti da kad imate situaciju da vam za Novu godinu postaje nezakonit boravak u Crnoj Gori 6,5 hiljada lica, da se to ne može ažurirati. Ne možete mi objasniti ni to pričom o izborima, zato što je Crna Gora svaki dan imala Vladu, kakvu takvu, to neću komentarisati, ali nisam primijetila da su jedan jedini dan neki ministri bili van službenih kola ili nisu primali plate, nego su samo jedni zamijenili druge, a nova vlada izabrana 6. decembra pa je ovakva pitanja mogla odmah da rješava.

Dakle, mi imamo situaciju koja je neprimjerena, da 6,5 hiljada ljudi u ovom momentu nezakonito boravi u Crnoj Gori. Imamo vaš predlog da se ovaj rok produži do 31. decembra i potpuno normalno, to je nešto što treba uraditi.

Nisam vas slučajno pitala o fleksibilnosti Vlade da tako produžuje rok u odnosu na ovakva pitanja i o razlozima. Razlozi su pritisak Evropske

komisije i toga smo svi svjesni i činjenica, naravno, da postoji ona upečatljiva humanost koju smo mi pokazali čitavo ovo vrijeme kada su sva ta raseljena i izbjegla lica došla u Crnoj Gori, i činjenica da SNP podržava sve mogućnosti da se njihov status rješava na odgovarajući način. Ali je potreba da na jednak način tretiramo sva lica. Nijesam slučajno pomenula opno produženje roka, i znam ja da je griza savjesti probudila diskusiju o Zakonu o državljanstvu, zato što ste ovdje i vi iz Ministarstva i kolege iz Skupštine bili protiv da se za građane Crne Gore produži samo dva mjeseca rok za podnošenje zahtjeva za crnogorsko državljanstvo u skladu sa olakšicama koje smo mi predložili. E ono što je meni problem je kako smo tada bili spremni da kažemo ne građanima Crne Gore koji su cijeli svoj život proveli u Crnoj Gori, da samo dva mjeseca duže imaju pravo da koriste olakšice, a kako sada kada ste neke druge stvari napravili propustom Vlade Crne Gore, vrlo fleksibilno produžujemo rok godinu dana. To je priča o tome da nismo jednaki prema svima.

Ta priča o humanom odnosu o licima koja su raseljena sa Kosova bi trebala da bude praćena i nekim konkretnim potezima koje je trebalo da uradite. A ja moram da kažem da je ovim zakonom, i nisam vas slučajno pitala u odnosu na rješenja koja nudi ovaj zakon, da li su nepravедna. Da. Nepravédno je bilo kada je utvrđeno da se mogu izdavati lične karte za strance da se ljudima koji su podnosili zahtjev za izdavanje lične karte za strance ne kaže da će danom podnošenja zahtjeva za dobijanje lične karte za strance izgubiti pravo da apliciraju do daljnjeg za crnogorsko državljanstvo. To nikome niste rekli. Dešavalo se da su ljudi koji su imali uslove za crnogorsko državljanstvo izgubili ih, jer su dobili ličnu kartu za strance, a dobili su nepreciznu informaciju na šalterima vaše službe.

Znači, ne radi se o nezainteresovanim građanima nego se mnogo više radi o službama koje, kao da su se trudile da učine da građani ne ostvare svoja prava i da ih ne nauče da ostvare, nego da ne ostvare svoja prava. Ali, o tome sam više puta govorila.

Kada govorimo o raseljenim licima sa Kosova, podsjetiću da su oni u odnosu na izbjegla lica iz Hrvatske, Bosne, imala drugačiju situaciju. Bez obzira na godine boravka u Crnoj Gori, Vlada im je ovim zakonom definisala da tek od 2009. godine zakonito borave u Crnoj Gori, jer su evidencije koje su prethodno rađene, takođe u organima ove države, smatrane nepodobnim za utvrđivanje zakonitog boravka.

Međutim, s druge strane, jedno od nepravédnih rješenja je, i to je jedna od stvari na koje ćemo mi djelovati amandmanski kada je ovaj zakon u pitanju, priča obrazloženju Agencije za nacionalnu bezbjednost. Pitala sam

vas potpuno namjerno za broj ljudi koji su odbijeni zbog negativnog mišljenja Agencije za nacionalnu bezbjednost. I nisam to slučajno uradila.

Postoji jedan broj ljudi, nije preveliki, ali kao da je ciljano i kao da se odnosi na konkretne ljude koji su dobijali negativna mišljenja Agencije za nacionalnu bezbjednost i zato im je odbijan zahtjev za odobrenje za stalno naslanje. Jedan od primjera smo iznosili ovdje, mlada Dragana Đokić, koja ima tridesetak godina, koja je završila Pravni fakultet, dobila je negativno mišljenje Agencije za nacionalnu bezbjednost, i koja je odbijena za stalno nastanjenje, a koja se obratila Agenciji za nacionalnu bezbjednost, u kojoj su joj rekli da je u postupku po njenom zahtjevu, utvrđeno da ANB nije preduzimao mjere prikupljanja podataka o njoj i ne vodi evidenciju o njoj. Mogao je da da negativno mišljenje, a ne vodi evidenciju o njoj. Ali ste onda vi vrlo ažurno, jer su vam takva rješenja padala pred Upravnim sudom zato što nisu imala obrazloženje, predložili izmjenu Zakona o strancima da ANB ne mora da obrazlaže svoja rješenja. Na taj način ste obezbijedili da Agencija za nacionalnu bezbjednost može koga god hoće da markira. U ovom slučaju, preda mnom su predmeti četvoro ljudi koji su nosioci odgovarajućih funkcija u Udruženju raseljenih i izbjeglih lica Kosmet u Sutomoru i sve četvoro ljudi iz te kancelarije su dobijali negativno mišljenje i nakon raznih postupaka pred Upravnim sudom uspijevali su da ostvare to pravo, i smatram da to nije slučajno.

Na kraju, zaokružujem ovu priču drugim dijelom amandmana koji ćemo podnijeti, a to je odnos prema sveštenicima i način na koji su sveštenici Srpske pravoslavne crkve u Crnoj Gori dobijali negativna rješenja prilikom zahtjeva za stalno nastanjenje i priču da se radi o desetak sveštenika i određenom broju monarha prema kojima nijeste bili tako fleksibilni kako ste bili fleksibilni u odnosu na ovih 6500 lica, prema kojima su izdavana rješenja koja su potpuno neutemeljena u zakonu i kojima su tražena dokumenta koja i nijesu predviđena zakonom, a koja su tumačena na vrlo fleksibilan način u Vladi Crne Gore kako bi se našao razloga da se odbiju. Iz tih razloga SNP će podnijeti amandmane na ovaj zakon koji će omogućiti da se isključi mogućnost da neko ili u Agenciji za nacionalnu bezbjednost ili u Ministarstvu unutrašnjih poslova markira bilo sveštenike Srpske pravoslavne crkve u Crnoj Gori, bilo ljude iz Udruženja Kosmet ili neke druge koje će, bez ikakvog obrazloženja i zakonskog utemeljenja, onemogućavati da žive u Crnoj Gori onako kako žele i kako im pripada. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:
Idemo dalje.

Kolega Radovan Obradović sada ima riječ, u ime Kluba Demokratske partije socijalista. Izvolite.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Zahvaljujem.

Poštovani gospodine potpredsjedniče Skupštine, uvaženi gospodine pomoćniče ministra, uvažene kolegice i kolege, poštovani građani,

Usvajanjem predloženog Zakona o dopuni Zakona o strancima omogućiće se raseljenim licima, odnosno licima koja su nastanjena na području Crne Gore sa područja bivših jugoslovenskih republika, odnosno interno raseljenim licima tj. licima koja su nastanjena na području Crne Gore sa područja Kosova, da do 31. decembra ove godine mogu podnijeti zahtjev za dobijanje statusa trajnog, odnosno stalnog nastanjenja. Taj zahtjev su po ranije predloženim i usvojenim zakonima mogli podnijeti do novembra 2009, odnosno do 31. decembra 2012. godine. Inače, ukoliko do 31. decembra ne regulišu svoje pitanje stalnog nastanjenja u Crnoj Gori oni će poprimiti status stranca koji nezakonito boravi u Crnoj Gori i tom prilikom bi oni imali i trpjeli određene konsekvence, prije svega u vidu novčanih i drugih sankcija.

Međutim, Crna Gora je pokazala da je majka za mnoge, da je država koja je druga domovina onima koji su imali nesrećnu sudbinu da napuste sa vjetrometine Balkana, sa ratnim zahtvaćenim područjima svoje domove i da dođu u Crnu Goru da ovdje žive i rade. Zato je i ovaj zakon, takođe, human. Nadam se da su ta vremena iza nas i da nikada više neće biti tih nesrećnih ratova koji samo nanose zlo svima. Zato je i ovaj zakon human, omogućava ljudima, odnosno raseljenim licima da do 31. decembra ove godine steknu status stalnog nastanjenja, odnosno stranca sa stalnim nastanjenjem. Stranac sa stalnim nastanjenjem ima mnogo veća prava nego koja imaju sada. To je da imaju pravo na rad i na zapošljavanje, da imaju pravo na stručno usavršavanje, na obrazovanje, da imaju i određena druga prava na zdravstveno osiguranje, pravo na određene poreske olakšice itd. Naravno, da bi oni ostvarili ta prava moraju da ispunjavaju određene uslove, a to su da imaju važeću putnu ispravu, da se to ne protivi bezbjednosti države i javnog poretka Crne Gore, da nijesu osuđivani za krivična djela za koje se gonjenje preuzima po službenoj dužnosti, da imaju stalne izvore prihoda, odnosno smještaj u Crnoj Gori itd. Najbolje je kada raseljena, odnosno interno raseljena lica imaju status crnogorskog državljanina i veoma je važno da oni znaju koji su to uslove koje treba da ispune da bi dobili status crnogorskog državljanina, odnosno status stalno nastanjenog lica u Crnoj Gori, kao što sam istakao.

Podsjetiću i na to, da bi neko postao crnogorski državljanin, to se pravo stiče po tri osnova, rođenjem, porijeklom i po osnovu prijema u crnogorsko državljanstvo. Porijeklom se stiče ako su mu oba roditelja crnogorski državljanin, zatim ako je dijete rođeno na teritoriji Crne Gore, a jedno od roditelja mu je crnogorski državljanin ili ako je rođeno na teritoriji druge države, a jedan od roditelja mu je crnogorski državljanin, a dijete nema državljanstvo drugog roditelja. Takođe, u slučaju potpunog usvojenja, ukoliko mu je jedan od usvojlaca crnogorski državljanin, a nema državljanstvo drugog usvojioca. Naravno, pod uslovima ako je lice rođeno u drugoj državi, ali se do 18 godine podnese zahtjev za prijem u crnogorsko državljanstvo za isto lice i pod uslovom da je jedan od roditelja crnogorski državljanin, a nema državljanstvo drugog roditelja i ukoliko je lice navršilo 18 godina, a podnese zahtjev za prijem u crnogorsko državljanstvo i upis u registar knjiga državljana do 25 godine, pod uslovom, takođe, da mu je jedan od roditelja crnogorski državljanin, a da nema državljanstvo drugog roditelja.

Kada je u pitanju sticanje crnogorskog državljanstva putem rođenja, onda napominjem da se ono stiče na način ukoliko je dijete rođeno u Crnoj Gori ili nađeno u Crnoj Gori, a roditelji su mu nepoznati ili roditelji su lica bez državljanstva ili su nepoznatog državljanstva.

Još da napomenem da se može na ove načine steći pravo crnogorskog državljanstva i prijemom, a to je ukoliko je lice napunilo 18 godina, odnosno postalo punoljetno, ..., ukoliko lice nije pravosnažno osuđeno za krivično djelo koje se goni po službenoj dužnosti na kaznu zatvora od jedne godine, ukoliko izmiruje sve poreske obaveze, ukoliko ima znanje crnogorskog jezika u nivou osnovne konverzacije, ukoliko, takođe, to nije protivno bezbjednosti države i javnog poretka, ukoliko ima stalni smještaj i izvore prihoda.

Apelujem ovom prilikom na interno raseljena lica da vide koje su to mogućnosti da ispune uslove kako bi dobili status stalno nastanjenog lica, odnosno crnogorskog državljanina. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Čuli smo predstavnike svih klubova koji su bili zainteresovani za raspravu povodom ove tačke dnevnog reda. Prije nego zaključim raspravu imam najavu proceduralne intervencije, u ime Kluba Socijalističke narodne partije, kolega Milić. Izvolite.

SRĐAN MILIĆ:

Gospodine potpredsjedniče, ne želeći, prije svega, vama lično da pravim probleme vezano za neki dogovor koji je bio na kolegijumu, očigledno da ova rasprava traje pola sata ili da se samo čuju stavovi članova klubova. Smatram da je taj predlog koji je usvojen na kolegijumu, a koji je vjerovatno i od strane predstavnika moje partije podržan bio apsolutno pogrešan. Skraćivati raspravu o ovim pitanjima je greška, postoji očigledno kod gospodina Crnovršanina volja da se o svemu ovome razjasnimo na pravi način. Ovdje sam, pripremajući se za ovu raspravu, donio obimnu dokumentaciju koja se tiče i rješenja Upravnog suda u Pljevljima i presuda i rješenja o napuštanju Crne Gore sveštencima iz Pljevalja itd. Imao sam pitanje za gospodina Crnovršanina da li slučajno on zna da je neko iz porodice Keljmendi imao crnogorsko državljanstvo ili ima crnogorsko državljanstvo, da ima još interesantnih lica iz organizovanog kriminala koja su dobila crnogorsko državljanstvo.

Očigledno zbog ovoga ne želeći da kršim taj dogovor za koji neće biti ubuduće saglasnosti iz SNP-a da se skraćuje rasprava, mi ćemo kod onoga dijela koji se tiče amandmanskog djelovanja, i uz to uputiću Ministarstvu unutrašnjih poslova po članu 50 određena pitanja, očekivati da tada, zaista, budemo imali vremena da se malo više pozabavimo ovim izuzetno važnim pitanjima za mnoge građane u Crnoj Gori, govoreći i o onih 12.000 koji su izbrisani iz biračkog spiska kao zbog toga što nemaju državljanstvo, govoreći o onih 4.000 kojima nije riješeno.

U svakom slučaju, ispoštovaćemo ovo što je bio dogovor na kolegijumu, ali ćemo da tražimo onda kada bude bilo odgovor na naše amandmansko djelovanje, tada imamo jednu širu raspravu oko ovoga pitanja. Hvala vam velika.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Čuli smo šta je proceduralna intervencija. Naravno, iskorišćena je proceduralna intervencija za upućivanje određenih pitanja prema predstavniku predlagača, ali šta je suština? Suština je, rekao je i sam kolega Milić, radimo po dogovoru koji je postignut na sjednici Kolegijuma. Dakle, uz učešće predstavnika predlagača svih klubova postignut je dogovor oko režima rada i za ovu sjednicu kao i za prethodne sjednice. Tako će biti i ubuduće, u skladu sa dogovorom koji je postignut na Kolegijumu tako ćemo i raditi.

Kolegijumu prisustvuju predstavnici svih partija i ako ima predloga i za korigovanje određenih stavova koji mogu biti veoma važni i tako dalje, sa

sjednice Kolegijuma, i to ćemo uvažiti. Nemojmo to tretirati kao “sveto pismo”, ali jeste nešto čega treba da se pridržavamo.

Idemo dalje.

Čuli smo da ćemo imati raspravu u pojedinostima gdje su najavljeni amandmani Socijalističke narodne partije, možda i nekih drugi poslaničkih klubova, pa ćemo i povodom toga imati mogućnost da se izjasnimo.

Zaključili smo raspravu.

Molim predstavnika predlagača da uzme riječ.

Završna riječ.

ABID CRNOVRŠANIN:

Ja ću iskoristiti ovaj dio izlaganja da kratko komentarišem neka pitanja koja smatram veoma važnim, koncentrišući se na temu koja je na dnevnom redu, prije svega. Ministarstvo i ja lično ostajemo otvoreni da svakom drugom prilikom vodimo raspravu o svim drugim pitanjima koja su interesantna za ovaj uvaženi dom.

Prije svega želim da kažem šta je to što Crna Gora čini i što je činila cijelim tokom boravka raseljenih i interno raseljenih lica u Crnoj Gori. To je svima vama poznato kao i meni, ali želim da naglasim jednu činjenicu. Meni nije poznato, a vjerujem da nije ni vama, da je neka država činila toliko koliko čini Crna Gora da izbjegla i raseljena lica vozi o svom trošku u državu porijekla i da ih ponovo vraća u svoju državu kako bi im pomogla u regulisanju njihovog statusa. Naprotiv, u svim drugim državama se primjenjuje princip za raseljeno lice, odnosno izbjeglicu, kada jednom napusti državu više se ne može vratiti.

Dakle, Crna Gora čini i taj napor organizujući putovanja da pomogne u pribavljanju dokumenata tim licima da bi pomogla regulisanju njihovog statusa. Najvećim dijelom to i jeste razlog, zbog toga što se radi o licima koja su u situaciji da nemaju lična dokumenta, da teško dolaze do dokumenata i tako dalje.

Iskoristio bih priliku da komentarišem pitanje koje je vezano za izdavanje biometrijskih ličnih karata. Želim da kažem da je Ministarstvo učinilo i dalje ćemo činiti sve da taj posao završimo u maksimalno mogućem kratkom roku. Ako se sjetimo da smo u oktobarskim izborima izašli sa podatkom da je tih lica oko 60.000, da smo to do sada sveli na oko 27.000 do 28.000, da smo u međuvremenu činili napore kroz javne pozive, angažovanjem mobilnih biometrija i uprkos lošim vremenskim uslovima da dođemo do svih onih koji zbog zdravstvenih i drugih razloga ne mogu doći da daju biometriju i tako dalje. Dakle, mi i dalje ostajemo otvoreni da preduzmemo sve aktivnosti, uputićemo ponovo javni poziv svim građanima

da se jave, ali moramo shvatiti da nam tu treba jedna široka podrška da mobilizujemo sve ljude da oni postanu svjesni da je to u njihovom interesu i da treba da podnesu zahtjev i da to ne može učiniti niko drugi izuzev njih. Eventualno ako se promijeni zakon da se nešto drugo uradi, ali ja govorim o sadašnjoj pravnoj situaciji i okolnostima koje imamo.

Dakle, mi kao Ministarstvo unutrašnjih poslova smo spremni da učinimo sve da taj posao dovedemo do kraja. Samo na taj način garantujemo da državne evidencije dovedemo do maksimalnog stepena ažurnosti i preciznosti, jer izlazimo iz jedne zone kada ćemo saznati ko je državljanin Crne Gore, ko ima ličnu ispravu koja mu određuje i državljanstvo i sva ostala statusna pitanja u Crnoj Gori.

Sljedeće, vezano za pitanja koja se odnose na stavove Agencije za nacionalnu bezbjednost. Mislim da ja nijesam adresa koja to može ovdje komentarisati jer mi samo primjenjujemo zakon i u zakonu piše ukoliko nema negativnog mišljenja, odnosno ukoliko nema smetnji sa stanovišta bezbjednosti i odbrane zemlje i to nas obavezuje da postupimo u skladu sa zakonom.

Još jednom hvala i očekujem da će podrška ovom zakonu biti jednoglasna.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala i Vama.

Ovim zaključujem pretres povodom ove tačke dnevnog reda i prelazimo na sljedeću - **Predlog zakona o izmjeni Zakona o isplati deviznih sredstava građana položenih kod Dafiment banke AD Beograd i banke privatne privrede DD Podgorica položenih preko preduzeća Jugoskandik DD Beograd.**

Na Kolegijumu predsjednika Skupštine takođe je dogovor da po jedan predstavnik kluba, naravno ukoliko klub to želi, učestvuje u raspravi u trajanju od po pet minuta.

Ovlašćeni predstavnici Vlade povodom ove tačke dnevnog reda su Radoje Žugić, ministar finansija i Boris Bušković, pomoćnik ministra. Ovdje su i pozdravljam ih. Zahvaljujem na prisustvu.

Izjesci odbora su Neven Gošović u ime Zakonodavnog odbora i Mladen Bojanić u ime Odbora za ekonomiju, finansije i budžet.

Otvaram pretres i pitam predstavnika Vlade da li želi da da dopunsko obrazloženje. Želi.

Riječ ima ministar Radoje Žugić. Izvolite.

RADOJE ŽUGIĆ:

Zahvaljujem.

Uvaženi potpredsjedniče Šturanoviću, dame i gospodo poslanici,

Osnovni razlog za predlaganje izmjena Zakona o isplati deviznih sredstava građana položenih kod Dafiment banke AD Beograd i Banke privatne privrede Podgorica položenih preko preduzeća Jugoskandik DD Beograd je stvaranje pravnog okvira da pravo na isplatu deviznih sredstava ostvare i građani sa prebivalištem u Crnoj Gori koji nijesu bili u mogućnosti da podnesu uredne zahtjeve u roku propisanim članom 6, stav 2 toga zakona. Zahtjevi za isplatu su se mogli podnositi do 4. aprila 2009. godine. Naime, u postupku primjene Zakona i zbog toga što su se tek u 2012. godini stekli uslovi za pristup bazi dostupne dokumentacije, ocjena je da treba produžiti rok za podnošenje zahtjeva za isplatu deviznih sredstava i omogućiti prijavu svih građana da podnesu zahtjeve koji to pravo nijesu ranije ostvarili.

Shodno tome, izvršenom izmjenom Zakona omogućila bi se isplata deviznih sredstava građanima koji, kako sam već rekao, to svoje pravo nijesu ostvarili u zakonom definisanom roku a deponovali su devizna sredstva kod navedenih banka. Predloženom izmjenom biće produžen rok za podnošenje zahtjeva za isplatu deviznih sredstava do 31. jula ove godine. Naime, rok prema važećem zakonu istekao je 4. aprila 2009. godine, pa se zbog velikog broja zahtjeva koji su se kasnije dostavili kao i neplanirano dugog perioda koji je protekao do pristupa odgovarajućoj bazi podataka predlaže navedena izmjena.

Za sprovođenje ovog zakona potrebno je obezbijediti iz budžeta Crne Gore dodatna sredstva u iznosu od 3,5 miliona eura za period od četiri naredne godine.

Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem, ministre.

Da li izvjestioci odbora žele riječ? Ne.

Dobili smo izvještaje i prelazimo na raspravu o kojoj ćemo čuti stavove poslaničkih klubova povodom predloga zakona koji je sada na dnevnom redu.

Sada predlažem da idemo od većeg ka manjem. Zoran Jelić u ime Kluba demokratske partije socijalista, a nakon njega kolega Aleksandar Damjanović, u ime Kluba Socijalističke narodne partije.

Izvolite.

ZORAN JELIĆ:

Zahvaljujem, potpresjedniče.

Poštovane dame i gospodo poslanici, ministre Žugiću, gospodine Buškoviću,

Kao što je ministar naglasio, podnošenje ovog zakona jeste stvaranje pravnog okvira da građani Crne Gore koji su položili svoja devizna sredstva u ove dvije banke mogu ostvariti povraćaj tih deviznih sredstava. Rok, kao što je bilo poznato, u prethodnom predlogu zakona je bio 4. april 2009. godine. Ja, kao poslanik i moj kolega Željko Aprcović, podnijeli smo amandman gdje smo tražili da se rok produži do 31. jula 2013. godine, što je predstavnik predlagača prihvatio i postao sastavni dio zakonskog rješenja. Ovdje treba naglasiti da jedan veliki broj građana nije uspio da ostvari svoja prava. Članom 6 ovog zakona je definisano da pravo na isplatu deviznih sredstava utvrđuje se na osnovu zahtjeva deponenta koji se podnosi banci sa kojim Ministarstvo finansija zaključi ugovor o isplati deviznih sredstava. Zato apelujem na građane koji još uvijek nijesu podnijeli svoje zahtjeve da to pravo svoje iskoriste shodno ovom zakonu do 31. jula 2013. godine. Šta je potrebno da građani urade da bi ostvarili povraćaj i isplatu ovih sredstava?

Potrebno je, prije svega, da imaju ugovor o oročavanju deviznih sredstava, ako je to za "Dafiment" banku AD Beograd u likvidaciji, ako su ugovor položili, ili ako su svoja devizna sredstva položili u Banku privatne privrede Crne Gore DD Podgorica, potrebno je takođe da dostave ugovor o oročavanju deviznih sredstava na deviznu štednju.

Ono što je, takodje, primjećeno u praksi jeste da jedan dio onih koji su položili ova devizna sredstva, na žalost, nijesu više živi, takodje ugovorom o nasljedstvu, što omogućuje i ovaj zakon, mogu ta lica koja su naslijedila pravo da dobiju i povrate ova sredstva. Dakle, ukoliko su devizna sredstva stečena po osnovu nasleđa pored dokumentacije iz stava 4 ovog zakona potrebno je da dostave i pravosnažno rješenje o nasljeđivanju ovih sredstava, takođe i za devizna sredstva koja su stečena po osnovu ugovora o poklonu, pored dokumentacije koja je navedena, potrebno je da dostave i ugovor o poklonu koji je naveden kod nadležnog suda.

Dakle, bliži sadržaj ovih zahtjeva za isplatu ovih deviznih sredstava i način realizacije isplate deviznih sredstava i naziv banke sa kojom je zaključen ugovor o isplati deviznih sredstava, utvrđuje se posebnim propisom Ministarstva finansija.

Kao što je ministar finansija rekao, za realizaciju ovog zakona potrebno je 3,5 mil. eura i navedena sredstva će se, saglasno zakonu, realizovati u predviđenim rokovima. Takođe, za realizaciju prispjelih i obradjenih zahtjeva, na osnovu Zakona o isplati deviznih sredstava građana položenih kod "Dafiment" banke i Banke privatne privrede DD Podgorica, procijenjena

su sredstva iz budžeta Crne Gore u iznosu od najmanje 10 miliona eura. Dakle, sa ovim zakonom Vlada Crne Gore i Ministarstvo finansija pokazuju jedan kvalitetan odnos prema građanima koji su, u određenom vremenskom periodu, položili svoja devizna sredstva i na taj način stiču pravo da ta devizna sredstva vrate i ostvare svoju, na neki način dobit ili ulog koji su u tom vremenskom periodu imali.

Predlažem Skupštini da ovaj zakon prihvati u cjelosti i još jednom ovaj Zakon je raspravljan i na Odboru za budžet, ekonomiju i finansije i mislim da je tamo bila jednoglasna odluka da se ovaj zakon prihvati. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Pozivam kolegu Damjanovića da uzme riječ, nakon njega kolega Mladen Bojanić, u ime Kluba Pozitivne Crne Gore.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, poštovani građani, ministre Žugiću, pomoćniče Buškoviću,

Pet godina je od kada smo donijeli Zakon o isplati devizne štednje građana kod "Dafiment" banke i "Jugoskandik" banke i ni punih pet godina, izgleda, državi Crnoj Gori i Vladi nije bilo dovoljno da ovaj posao završe efikasno, brzo i ne diskriminišući građane.

Dakle, 4. aprila 2009. godine, prije punih četiri godine, završen je jedan rok za podnošenje zahtjeva za isplatu deviznih sredstava. Znaete i sami koliko je trebalo da prođe vremena da se obezbijede sredstva u budžetu za koji nam je ovdje, prije pet godina, rečeno da su obezbijedjena uoči predsjedničkih izbora 2008. godine, i kako je tekla ta isplata. Znaete i sami sa kojim problemima se srijeću građani Crne Gore, koji su došli do šaltera banka i kada su očekivali da im se isplati dio sredstava govorilo se da su u minusu, da defakto oni duguju i da im je, po nekim drugim osnovama i depozitima, isplaćen dio sredstava. Znaete i sami da ima niz problema sa opravdanim potraživanjima građana, meni se obraćaju građani, imam jedan slučaj, pomoćnik Bušković zna, iz Danilovgrada, koji je veoma specifičan, da je došlo i do falsifikovanja dokumentacije, gdje se teško može utvrditi, ali je apel ako sada zaista želimo da ovo zaokružimo i da od ovog momenta kroz donošenje ovog zakona ispravimo te nepravde i obeštetimo građane, da probamo da to uradimo za sve, a ne samo za pojedine. Mi smo 1.11. na Cetinju podnijeli Predlog izmjena i dopuna ovog zakona gdje smo tretirali i ovu problematiku, dakle rok za produženje zahtjeva za one građane koji su

shodno novoj bazi podataka, saradnja Crne Gore i Srbije, evidentirani kao oni koji imaju pravo da podnesu zahtjeve. Dakle, SNP je dugo pratilo ovu priču i ponosni smo na to što smo i kroz pritisak koji smo pravili i na ministra Lukšića, na ministra Katniću i evo i na Vas, obezbijedili da ovo ide mnogo brže. Nije onako kako bismo mi to radili, ali brže nego kako je Vlada namjeravala. Nije bilo sluha iz golog inata, da 1. marta razmatramo ovaj zakon, usvojimo onaj dio predloga koji je mogao biti nesporan i da već tokom marta imamo zaokružen dio a koji se tiče evidencija da građani podnesu zahtjeve, ne sve do 31. jula, kako će morati, i opet neko kašnjenje, već da recimo 30. aprila i da već danas mogu da imaju svoja sredstva. Dakle, iz golog inata. Ovo je apel da kada radimo neke stvari koje se tiču prava svih građana Crne Gore i želja da nikoga ne diskriminiramo, da budemo efikasni i da vraćamo ono što je obaveza države, da tu inata nema. Dakle, nije tada bilo sluha da se 1. marta stavi Predlog zakona SNP-a, rečeno je da je Predlog Vlade u proceduri. Uzgred, taj Predlog Vlade je bio nedostatan jer je predviđen januar kao krajni rok za podnošenje zahtjeva, bili smo tada u martu, ali evo, sticajem okolnosti danas ovaj posao završavamo. Ja sam i tada, 2008. godine, u ime Kluba poslanika SNP-a, kao novi poslanik, evo i danas ću ponoviti isto, tražio da sagledamo i neke druge mogućnosti vezano za ovaj zakon. To su one isplate građanima koji su imali više depozita, kada već nijesmo kalkulirali neko obeštećenje kroz 20 godina čekanja i gospodin Jelić je, čini mi se, pomenuo da ima tu i slučajeva da neki građani više nijesu među živima, ostali su neobeštećeni i ta nepravda im je trajno nanijeta, da ukalkuliramo i građane koji su imali više depozita, pa da vidimo da li postoji prostora za makar kakvu-takvu simboličku kamatu odnosno satisfakciju za čekanje dugo 20 godina i da vidimo da li ima prostora da se, pošto Zakon govori o deviznim sredstvima, ukalkuliraju dinarska sredstva. Zna se tada kolika su ta dinarska sredstva vrijedila u protivvrijednosti u devizama i mislim da se moglo i to obuhvatiti i kada već idemo na obeštećenje građana kroz neke, po nama u SNP-u veoma duge rokove, da onda ukalkuliramo i one građane koji su imali i dinarsku štednju i da kažem ovu kamatu simboličnu kojom bi dali kakvu takvu satisfakciju. Nije tada bilo prostora. Ovdje se govori o 3,5 miliona eura, nadam se novih i da su obezbijeđena, ne kao onih 10 miliona koje je Vlada malo okretala ovih dvije - tri godine dok nije počela da ih isplaćuje onima kojima treba. Nije dato u obrazloženju koliki je taj broj precizno građana koji sada stiču pravo da podnesu zahtjeve i mi ćemo, kroz našu infrastrukturu svakako, pomoći građanima, jer ispada da ne gledaju vas i ovaj parlament, nijesu svi u toku, da im kažemo da sada stiču po ovom zakonu, ako ga usvojimo a nadam se da hoćemo, pravo da traže svoja sredstva.

Dakle, na kraju da zaključim, Klub Socijalističke narodne partije Crne Gore će podržati ovaj predlog zakona, on se odnosi na sve građane, ... do kraja zadovoljni time što Vlada nije smogla snage da ova rješenja o kojima sam govorio ukalkuliše, ali to ostaje priča, jer ako je moglo proći 20 godina da neke stvari sada završavamo, svakako da te obaveze država Crna Gora će moći sanirati i da ćemo mi kad-tad doći u situaciju da i te obaveze probamo da vratimo. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Kolega Mladen Bojanić ima riječ, nakon njega kolega Andrija Popović u ime kluba četiri partije.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem.

Odmah da kažem na početku da Pozitivna Crna Gora će podržati ovaj zakon, znamo da nije idealno, znamo da je bilo puno problema i u implementaciji zakona iz 2008. godine, odnosno o spiskovima i bazi podataka. Moglo je sve to, naravno, brže i bolje, ali da se ne vraćam na tu temu, da se ne vraćamo 20 godina unazad ko je glavni krivac što se to desilo. Možda nam je ovo jedna prilika da se svi podsjetimo šta se dešava kada institucije države ne rade posao kako treba. Podsjetiću da su obje banke imale dozvolu Centralne banke, odnosno Narodne banke Jugoslavije, tada. Iako smo bili svi svjesni čemu to vodi, ali ipak su tadašnje institucije države dale dozvolu za rad i evo 20 godina mi i dalje saniramo štete i ko zna koliko će još proći saziva skupštinskih da se to do kraja sve riješi. Da se svi zabrinemo i da opomenem sve da ovih dana i prethodnih dana smo imali prilično iscrpne rasprave o jednoj jako važnoj temi, o sredstvima koja će građani Crne Gore na ovaj ili onaj način plaćati više decenija vezano za KAP, da budem konkretan, a evo vidimo nekih desetak miliona sredstava koje je ostalo, Dafiment banke i Jugoskandika, 20 godina nijesmo u stanju da saniramo i isplatimo štetu. Da se dobro zamislimo i da one institucije koje treba da rade svoj posao rade do kraja, a ne da se poslije sve na kraju prevale na poslanike, da mi saniramo štete drugih institucija koje su zaboravile odnosno izvukle se da ne odrađuju svoj posao. Toliko, ne bih se dalje zadržavao.

Dakle, da na kraju još jednom zaključim, podržaćemo ovaj zakon. Znamo da nije idealno, ali na kraju krajeva građani koji su ostali oštećeni po pitanju depozita tih banaka imaju pravo na naknadu štete kao manje-više svi ostali u drugim bankama koji su takođe pretrpjeli štetu.

Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vam.

Kolega Andrija Popović ima riječ. Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Liberalna partija će podržati Prijedlog zakona o izmjeni Zakona o isplati deviznih sredstava građana položenih kod Dament banke AD Beograd i Banke privatne privrede DD Podgorica položenih preko preduzeća Jugoskandik DD Beograd. Bolje da se ne prisjećamo svega onoga što su građanke i građani Crne Gore doživjeli tada, čuveni gazda Jezda, Dafina, piramidalno otimanje novca od građana, naravno uz pomoć države, to se nije moglo sprovesti bez pomoći države, kao što je i rečeno, imali su čak i akreditacije Narodne banke. Ali, sad je vjerovatno i besmisleno pričati o svemu tome, važno je da se tim nevoljnicima, koji su tada svoju zadnju ušteđevinu dali vjerujući da država postoji, što je moguće prije ovo riješi, da im se vrati novac. Naravno, dobar dio njih više nije ni među živima. Ali eto, to što je preostalo da se uradi mora se uraditi, mora se brzo uraditi i ponavljam, Liberalna partija će podržati ovaj Prijedlog zakona.

Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Na ovaj način smo čuli predstavnike svih zainteresovanih klubova.

Zaključujem raspravu.

Završna riječ, ministar Žugić. Izvolite.

RADOJE ŽUGIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Na kraju da zahvalim i poslanicima i klubovima na podršci u donošenju ovog zakona, očekujemo da bude jednoglasno usvojen.

Dakle, riječ je o ispravci nečega što se može nazavati neažurnost građana ranijeg perioda budući da je istekao rok da kažem davne 2009.godine 4.aprila i da se daje novi rok za prijavu onima koji su u stanju da mogu da vrate svoja položena devizna sredstva na računu od ove dvije banke. Bilo je tehničkih grešaka vjerovatno u ranijem periodu, biće ih ubuduće, ali smo otvoreni da ih rješavamo na način da to ne ugrozi ostvarenje prava ovih štediša, odnosno ovih građana.

Dakle, dokumentaciona osnova je konačno kompletna i ja samo pozivam da infrastruktura svake partije uradi sve za sve građane Crne Gore i time smanjimo nepravdu. Trošak, kako sam kazao u uvodnom dijelu, po ovom osnovu je nešto iznad jedne trećine ukupne štednje kod ove dvije banke.

Još jednom se zahvaljujem i očekujem da ovaj posao efikasno uradimo u narednom periodu.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zaključujem ukupni pretres povodom ove tačke dnevnog reda.

Ministru Žugiću i pomoćniku Buškoviću zahvaljujem na učešću u našem radu.

Prelazimo na sljedeću tačku dnevnog reda - **Predlog zakona o dopuni Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju.**

Izvinite samo trenutak, možemo li da sačekamo? U redu je.

Dakle na Kolegijumu Skupštine je takođe dogovor da u pretresu o ovom predlogu zakona učestvuje po jedan predstavnik kluba poslanika u trajanju do pet minuta.

Podsjećam da su ovaj predlog zakona podnijeli poslanici Socijalističke narodne partije. Izvjestioci odbora su Radovan Obradović u ime Zakonodavnog odbora i Zoran Jelić u ime Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje.

Otvaram pretres.

Proceduralno. Izvolite, kolega Damjanoviću.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče. Pošto govorite o Kolegijumu na kojem niste bili Vi, a bio sam ja, pa da Vas malo korigujem.

Dakle, dogovorili smo se da u ime klubova svakako idemo sa raspravom, SNP je ovdje predlagač predloga akta, tako da mi imamo više prostora i da se javimo kroz diskusiju itd. Ali, dogovor je bio da ukoliko ima zainteresovanih da se omogući rasprava jedan sat. Dakle, i nakon ovih početnih uvodnih izlaganja. Čisto možemo da provjerimo, meni to ovdje piše, a mogu da pročitam što sam napisao.

Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Tačno je da na tom Kolegijumu ja nijesam bio, Vi ste bili. Ali je tačno da ovo što sam pročitao mi je navedeno u podsjetniku, da je dogovor na Kolegijumu predsjednika Skupštine da u pretresu ovog predloga zakona

učestvuje po jedan predstavnik kluba. Nema potrebe za provjerom, mi smo tu da jedan drugome vjerujemo, prema tome, ako je napravljena korekcija u tom smislu da ukoliko ima interesovanja, rasprava traje do jednog sata, to ćemo ispoštovati, nije nikakav problem.

Dakle, došli smo do toga da predstavnik predlagača treba da da dopunsko obrazloženje ovog predloga.

U ime Kluba Socijalističke narodne partije to će uraditi kolega Gošović. Izvolite.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Koleginice i kolege, poštovani građani,

Sada važeći Zakon o penzijsko-invalidskom osiguranju u primjeni je od 1.januara 2004.godine. Od tog perioda vršene su i određene dopune ovog zakona, koje su se odnosile i na propisivanje posebnih uslova za ostvarivanje prava na starosnu penziju osiguranika koji su radili na poslovima na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem.

Svakako, značajna promjena tog zakona izvršena je u mjesecu martu 2010.godine, kada je izmjenama Zakona obezbijeđeno da osiguranik stiče pravo na starosnu penziju kad navrši 30 godina staža osiguranja od čega najmanje 20 godina efektivno provedenih na radnim mjestima na kojima se u rudnicima staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem. Pravo na starosnu penziju pod ovim povoljnijim uslovima, do sada je ostvarilo 530 rudara. Riječ je o izmjeni sistemskog karaktera čija primjena nije vremenski ograničena.

Sljedeća izmjena i dopuna ovog zakona izvršena je 2008.godine, kada je obezbijeđeno da zaposleni koji rade na poslovima kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem, i to: ovlašćeni službenici unutrašnjih i policijskih poslova, ovlašćeni službenici Agencije za nacionalnu bezbjednost, profesionalna vojna lica zaposlena u organima odbrane i ovlašćena službena lica na izvršenju krivičnih sankcija, pravo na starosnu penziju mogu ostvariti sa navršenih najmanje 50 godina života i 20 godina staža osiguranja, od čega najmanje 10 godina efektivno provedenih na radnim mjestima na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem.

Mogućnost korišćenja ovih povoljnih uslova za naznačena lica postojala je do kraja 2012.godine.

Takođe, izmjena i dopuna ovog Zakona koja je izvršena 5. jula 2011.godine omogućila je između ostalog izuzetno da od ovih opštih odredbi člana 17 ovog zakona, osiguranik stiče pravo na starosnu penziju kada

navrši 30 godina staža osiguranja, od čega najmanje 20 godina efektivno provedenih na radnim mjestima na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem, s tim da se pravo na starosnu penziju pod ovim uslovima može ostvariti do 31. decembra 2011.godine. I to pravo, kroz ove izmjene i dopune Zakona do sada je prema Ministarstva rada i socijalnog staranja, ostvarilo 2.117 radnika i po tom osnovu se na godišnjem nivou u Fondu PIO izdvajaja oko 2,5 miliona eura. Međutim, kao što rekoh, takvo zakonsko rješenje koje je važno samo za određeni vremenski period do 31. decembra 2011.godine, dovelo je u neravnopravan položaj zaposlene radnike koji su radeći na tim teškim i po zdravlje opasnim i štetnim poslovima, nakon ovog perioda, dakle, nakon 31.12.2011. godine, ispunili uslove za sticanje prava na starosnu penziju pod tim uslovima.

Stim u vezi, Samostalni sindikat radnika KAP-a ponovo je ukazao na činjenice da se rad u proizvodnji aluminijuma odvija u ekstremnim tehničko-tehnološkim uslovima koji hronično i akutno utiču na zdravstveno stanje radnika, a kao posljedica zastarele i devastirane opreme nikakvih ili minimalnih ulaganja za predhodnih 20 godina, uslovi rada su toliko ugroženi, posebno kada je u pitanju rad u elektrolizi, zbog koncentracije štetnih materija, prašine, ekstremne temperature, buke kad bi se poštovali zakonski propisi ta proizvodnja bila bi obustavljena. Rad na takvim poslovima značajno smanjuje radni vijek, tako da je i starosni i penzijski vijek ovih radnika koji su obavljali najteže i po zdravlje najštetnije poslove u crnogorskoj industriji, nažalost kratak. Sa druge strane, ogromna zabrinutost i neizvjesnost opterećuje zaposlene u Kombinat u aluminijuma u Podgorici. Nekadašnji gigant i nosilac razvoja Crne Gore nakon ugašenih fabrika, Glinice, Prerade, Kovačnice Kolašin, Fabrike aluminijumskih felgi Ublimak, ograničene proizvodnje, sada broji od oko 1200 radnika. Menadžer KAP-a i Vlada kažu da će i od njih polovina uskoro biti prekobrojni, jer se kao jedina moguća sada planira proizvodnja 50 hiljad tona aluminijuma na godišnjem nivou.

Imajući u vidu sve ove okolnosti predložili smo Predlog za dopunu Zakona o penzijsko- invalidskom osiguranju, predlažući da se ponovo uvede ova zakonska rješenja koja će omogućiti da po povoljnijim uslovima pravo na starosnu penziju mogu ostvariti ove tri kategorije osiguranika. Oni koji su radili i navršili 30 godina staža osiguranja, od čega najmanje 20 godina efektivno provedenih na radnim mjestima na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem, osiguranici koji navršili 30 godina staža osiguranja od čega takođe, 20 godina efektivno provedenih na radnim mjestima sa skraćanim radnim vremenom, a riječ je o radnim mjestima na kojima je zbog naročito teških poslova napornih i za zdravlje štetnih

poslova predviđeno skraćeno radno vrijeme, u smislu člana 47 Zakona o radu, a ne radi se o radnim mjestima na kojima staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem.

I na kraju, za osiguranike, lica sa invaliditetom, ako je invalidnost prouzrokovana povredom na radu ili profesionalnom bolešću, kad navršši 30 godina staža osiguranja od čega najmanje 10 godina efektivno provedenih na radnim mjestima na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem. Riječ je o kategoriji invalidnosti, koja nije onog stepena da znači nesposobnost za rad ili onih 70% nesposobnosti za rad koji u smislu važećeg zakona omogućavaju sticanje prava na invalidsku penziju.

I na kraju, sa ovim izmjenama otklanja se ova, da tako kažem, diskriminacija. Predlog zakona odnosi se na sve zaposlene koji rade na ovako teškim poslovima gdje se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem, bez obzira u oblasti u kojoj rade. I jednostavno imajući u vidu da je najveći broj tih radnika ta prava ostvario izmjenama zakona u 2011. godini, ovdje je sada to znatno manji broj radnika kojima treba stvoriti uslove da mogu ostvariti pravo na starosnu penziju, imajući u vidu težinu poslova na kojima rade i uslove pod kojim obavljaju te poslove, kao i ovu činjenicu u kojoj se danas nalaze zaposleni u Kombinat aluminijuma kojima svakako, nakon korišćenja socijalnog programa, treba omogućiti da imaju tu materijalnu sigurnost u onom trenutku kada im prestane potreba za radom, a radili su na u tako teškoj industriji, štetnim poslovima po njihovo zdravlje. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Za sada imamo prijavljenog samo jednog predstavnika Kluba Demokratske partije socijalista povodom ove tačke dnevnog reda. Daću mu riječ, ali molim i ostale klubove koji žele da njihovi predstavnici govore povodom ove tačke dnevnog reda, da prijave svoje predstavnike.

U ime Kluba Demokratske partije socijalista kolega Zorana Jelić.
Izvolite.

ZORAN JELIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Dame i gospodo poslanici,

O Predlogu zakona o dopuni Zakona o penzijsko - invalidskom osiguranju koji su podnijeli poslanici Socijalističke narodne partije Crne Gore, želim da kažem sljedeće:

Prava iz penzijsko-invalidskog osiguranja zavise od dužine ulaganja i visine osnovice na koju je plaćen doprinos za penzijsko-invalidsko osiguranje, kao i dodatni doprinos za staž osigurnja sa uvećanim trajanjem. To bi, po meni, propisivanjem povoljnih uslova penzionisanja za određene kategorije kako je predloženo ovim dopunama zahtijevalo redistribuciju sredstava od osiguranika koji po opštim uslovima ostvaruju pravo na penziju, ka osiguranicima koji to pravo ostvaruju pod povoljnijim uslovima. Na takav način bi se narušila ravnoteža između realnog izdvajanja sredstava osiguranika i principa solidarnosti.

Takođe, prihvatanjem ovih predloženih zakonskih rješenja povećao bi se broj korisnika prava iz penzijsko-invalidskog osiguranja što bi takođe dovelo do povećanja sredstava za finansiranje penzijskog sistema čime bi se dovela u pitanje stabilnost i održivost budžetskog finansiranja ovih prava.

Mislim da ovaj zakon ima i nedostatke u smislu da u obrazloženju zakona nije dat broj radnika na koje bi se ova zakonska rješenja odnosila. Tako da ne znamo koliko bi po ovom osnovu radnika u Crnoj Gori steklo pravo. Takođe, ne znamo ni iznos predviđenih sredstava koja treba izdvojiti za ove nove osiguranike ukoliko bi oni ostvarili ova prava. Takođe, ukazujemo da je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o penzijsko-invalidskom osiguranju koji je stupio na snagu 6.januara 2011. godine, uvedena pogodnost da za zaposlene koji rade na radnim mjestima u Crnoj Gori, na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem. Naime, tada je ukinuta donja starosna granica od 55 godina života do koje se po osnovu rada na radnim mjestima na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem, najviše mogla sniziti propisana granica za sticanje prava na starosnu penziju.

Takođe, odredbama člana 17 stav 3 Zakona o penzijsko-invalidskom osiguranju propisano je da osiguranik stiče pravo na starosnu penziju kada navrši 30 godina staža osiguranja od čega najmanje 20 godina efektivno provedenih na radnim mjestima na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem. Predlagač je saopštio da je po osnovu takve citirane odredbe 530 radnika zaposlenih u rudnicima ostvarilo to pravo, i na godišnjem nivou za ta prava potrebno je izdvojiti preko dva i po miliona eura.

Takođe, Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o penzijsko-invalidskom osiguranju bili su propisani povoljniji uslovi za sticanje prava na starosnu penziju za osiguranike koji obavljaju poslove na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem od uslova propisanih za ostale osiguranike.

Odredbom člana 197 zakona je propisano da izuzetno od ove odredbe člana 17 ovog zakona osiguranik stiče pravo na starosnu penziju kad navrši

30 godina radnog staža od čega najmanje 20 godina efektivno provedenih na radnim mjestima na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem. Odredbe ovoga člana zakona su trajale do 31. decembra 2011. godine.

Na osnovu ove citirane odredbe ukupno 2.117 zaposlenih je ostvarilo pravo na starosnu penziju za koje treba izdvojiti 7 miliona i 883 hiljade eura. Kada se saberu i jedni i drugi koji su ostvarili pravo na penziju, ispada da je ukupno 2.647 radnika ostvarilo pravo na penziju za koje na godišnjem nivou treba izdvojiti 10 miliona i 400 hiljada eura. Takođe, odredbama Zakona o radu je definisano da zaposlenima koji rade na naročito teškim, napornim i za zdravlje štetnim poslovima, skraćuje se puno radno vrijeme srazmjerno štetnom uticaju na zdravlje, odnosno radnoj sposobnosti zaposlenog, ali ne kraće od 36 časova u radnoj nedjelji. Radna mjesta iz ovog stava utvrđuju se aktom o sistematizaciji u skladu sa Kolektivnim ugovorom. Takođe, zaposleni koji rade skraćeno radno vrijeme i stava 1 ovog člana zakona ima ista prava iz rada kao i zaposleni koji radi puno radno vrijeme. Takođe, (Prekid) zakona ne može se na tim poslovima raditi prekovremeno niti se na takvim poslovima može zaključiti ugovor o radu kod drugog poslodavca. Takođe, želim da kažem da Odbor za rad, zdravstvo i socijalnu politiku nije prihvatio ovaj predlog zakona koji su podnijeli poslanici Socijalističke narodne partije Crne Gore. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

U ime Kluba Pozitivne Crne Gore riječ će sada uzeti kolega Bojanić. Izvolite.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem.

Ponavlja se nešto što se već danima ponavlja u ovom parlamentu, bar od kada smo mi iz Pozitivne tu, da uvijek kada se pojavi neki predlog zakona ili amandman, sasvim svejedno, koji će pomoći onoj najugroženijoj strukturi bilo to stanovništvo ili, kao što ovaj predlog zakon danas kaže, najugroženiji zaposleni radnici, sa strane parlamentarne većine čujemo da nema novca i da će to da napravi neku diskriminaciju. Jesam za pozitivnu diskriminaciju, mi jesmo i podržaćemo ovaj zakon, jer ne prihvatamo odgovor da nema novca, novca ima, samo nije dobro raspoređen. Tako da jesmo za redistribuciju jasno. Jesmo da se uzme od onih koji imaju više. Odbili su čak i Predlog zakona kojim smo tražili da se od onih kojima se vraćaju sredstva preko 50.000 eura, da podsjetim građane i dalje je na snazi član Zakona o

obaveznom penzionom osiguranju koji kaže da svi zaposleni koji ostvaruju prihod od preko 50.000 eura godišnje su oslobođeni plaćanja doprinosa za taj iznos preko, odnosno njima se vraća taj iznos. Tako da smo mi tu sračunali, neka je bar jedan milion, koliko smo mogli da dođemo do podataka, pa zašto ne uzeti taj million od onih koji preko 50.000 eura zarađuju godišnje, oni bar mogu da plate to ili eventualno poslodavci. Čak smo imali izgovor da će ići na teret poslodavaca, pa ako poslodavac može da plati zaposlenog 50. 000 eura, zašto da ga nagrađujemo da mu vratimo te doprinose preko.

Tu smo da podržimo ovaj zakon i mislim da je jako neobično da partija koja ima u imenu socijalistička uglavnom brine o kapitalistima. Malo paradoksalno, ali otprilike u praksi nam se sve ovo vrijeme tako dešava, tako da se uglavnom više brinu vladajuće partije o onima koji ostvaruju enormno visoke prihode, jer smo tada dobili odgovor da bi to što smo mi tražili pravilo problem u procjeni troškova koje bi imali poslodavci ukoliko bismo im nametnuli da im se ne vrati tih 50.000, odnosno to preko. Sa ove strane imamo izgovor da se to nešto komplikuje. Mislim naročito za rudare i naročito za radnike Elektrolize, da budem jasan i konkretan, koji su možda najugroženiji po pitanju zdravlja na poslovima koje obavljaju. Na kraju krajeva, da zaključim, nijesu oni krivi kakvog su strateškog partnera dobili, nijesu ga oni birali, birala ga je ova Vlada, birala ga ova vlast, birali su ga ovi poslanci koji ovdje sjede, tako da bi trebalo da imaju osjećaja i da im pomognu, da bar kako tako im nadomjeste materijalnim sredstvima ono što im je ugroženost bila tokom svih ovih godina njihovog rada u tim firmama. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

U ime Kluba Socijaldemokratske partije kolega Banović.

BORISLAV BANOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Iako se ne javljam u ime Kluba, da naglasim da govorim u svoje ime, jer u Klubu nismo izvršili konačne konsultacije u vezi sa stavom povodom ovog zakona. Moj stav je da podržavam ovaj predlog zakona, prvenstveno iz jednog razloga, što sam razumio i vjerujem da je to tako kao što je rekao kolega Gošović, da su slična rješenja postojala i donošena u ovoj Skupštini za slične kategorije radnika u ranijem periodu. Dakle, ako je to tako, a vjerujem da je to tako, moj osnovni prvi princip je da bude jednakost za sve ili za one koji su u istim ili sličnim okolnostima. Dakle, ako smo u ovom

parlamentu i ako sam ja glasao prije neku godinu, a jesam, za rudare, za metalce u drugim fabrikama koji rade na sličnim poslovima i pod sličnim uslovima, onda ne daje za pravo nijedan argument, ni informacija, ni neki kod politički ili drugi da drugačije postupamo u ovom slučaju. Razumijem da je gora situacija nego što je bila prije tri godine, da je manje sredstava nego što je prije tri godine, ali ipak mislim da moramo prvenstveno voditi računa o principu jednakosti i pravednosti.

Sa druge strane imam neke negativne poglede i na ovaj zakon i na zakone za koje sam, ponavljam, glasao ranije, za neke negativne posljedice koje, čini mi se, oni ostavaruju. To je da stvaramo povoljnosti, sa čim se slažem, za radnike koji rade u teškim uslovima, a time stimulišemo one da napuštaju radna mjesta i napuštaju fabrike, a administrativno osoblje u tim organizacijama ostaje. Ne mislim da njih treba stimulisati posebno, ali dolazimo do jedne neekonomске situacije i nefunkcionalne situacije u takvim firmama. Ako je tačno, opet iz sredstava informisanja, da sada u Boksitima imamo nešto više od 100 rudara, a nešto više od 200 administrativaca, jednostavno takva situacija je ekonomski neodrživa. Takva preduzeća su ekonomski neodrživa pa se bojim da smo i mi nekim svojim glasanjima doprinijeli takvim situacijama. I pored toga što ne znamo, a kolega Gošović bi ipak kao temeljit poslanik i čovjek koji priprema svoje predloge trebao da nam to saopšti, a ima možda vremena ako bude amandmana i dalje rasprave, koliki je to broj zaposlenih, koji su to finansijski efekti i potrebe od Fonda PIO, koji je to finansijski izraz. Mislim da bi to trebalo takođe dati da bi se konačno poslanici odlučivali o tim stvarima. Ponavljam svoj stav, osnovni princip zbog kog jesam kao pojedinac, kao poslanik Socijaldemokratske partije, jeste taj princip jednakosti za sve. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Čuli smo predstavnike svih zainteresovanih klubova, bez obzira što je ovo što smo čuli individualni stav. U svom slučaju, kolega Banović jeste šef Kluba Socijaldemokratske partije i u ovu prvu kategoriju kao predstavnik SDP-a povodom diskusije kada je ovaj zakon u pitanju, moramo ga tako svrstati.

Ulazimo u drugi krug, jer smo rekli do sat vremena imamo pravo učešća, imamo još vremena. Kolega Srđan Milić se prvi javio i molim ostale kolege, imamo još nekih 25 minuta, ukoliko su zainteresovani za raspravu da se blagovremeno prijave.

Izvolite, kolega Miliću.

SRĐAN MILIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Hvala i na diskusijama koje su se čule i na ocjenama gdje ne možemo ni mi svi zajedno ovdje pobjeći od utiska da svaki zakon koji predlažemo ima sa sobom i neke direktne ili indirektne rizike po određene kategorije korisnika prava i da je naš pokušaj bio, kao kluba poslanika i gospodina Gošovića, da te rizike svedemo na minimum. Da ne dovedemo u situaciju da zbog davanja prava nekome više bude neko drugi uskraćen za ostvarivanje svojih prava. Pitanje koje se nameće nije pitanje da li je sporno rješenje, ja sam tako shvatio i Klub poslanika DPS-a, nego je pitanje koje se nameće da li je održivo rješenje u ovakvoj situaciji u kakvoj se nalazi Fond PIO. Mislim da je to pitanje koje mi inače moramo otvoriti na Odboru za ekonomiju, finansije i budžet.

Gospodin Bojanić je potpuno u pravu. To što trenutna situacija ne dozvoljava nekome da to podrži, nije alibi. Ne može biti alibi zato što situacija u tom fondu nije onakva kakva bi trebalo da bude. Upravo sada koristim ovu govornicu da pozovem sve da od onih 500 miliona evra - gospodine potpredsjedniče, vi ste bili predsjednik Vlade, znate šta znači kada bi neko u nekoj vladi, to nije bilo u vašoj vladi, dozvolio da se 500 miliona evra poreza ne plati – dakle, da se od tih 500 miliona poreza utvrdi koliki je dug po osnovu plaćanja poreza pravnih lica, subjekata u odnosu na Fond PIO, da vidimo koliko je tamo tih sredstava. Ako nam neko kaže da 80% od tih 500 miliona nije naplativo ili teško naplativo, prva stvar koju bi ovđe u parlamentu trebalo da uradimo, poslije svega ovoga što smo uradili, jesta da otvorimo jednu ozbiljnu raspravu kako je moguće da neko to sada kaže, gdje je imovina tih preduzeća, ko su dužnici, koliko su dužne lokalne samouprave po osnovu poreza i doprinosa, koliko su dužne lokalne samouprave čiji čelnici izlaze u javnost i kažu da nemaju problema sa likvidnošću, a u isto vrijeme ne ispunjavaju obaveze koje se tiču poreza i doprinosa. Izvinjavam se što sam otišao ovoliko daleko.

Dakle, rješenje je sigurno održivo i rješenje treba podržati. Treba ga podržati zbog toga što nijesmo ušli, i ovo je naše ispunjenje obaveze koju smo imali prema sindikatima u Crnoj Gori. Niti jednu stvar koju je SNP preuzeo da će završiti, nije niko prevaren u Crnoj Gori, a najmanje sindikati. Govorim o Aluminiјumu, oba sindikata Aluminiјuma. S druge strane u direktnom kontaktu sam tražio izjašnjenje i predsjednika Unije slobodnih sindikata Crne Gore i generalnog sekretara Saveza sindikata Crne Gore, gospode Kekovića i Masoničića. Svi klubovi poslanika u Skupštini Crne Gore su dobili pismo od generalnog sekretara Unije slobodnih sindikata gospodina Kekovića od 14.05.2013. godine. Vjerujem da je i gospodin Masoničić, jer je

ovo direktno iz njegove branše dio koji predlažemo, našao način da kontaktira klubove poslanika.

Kolege, da bih pomogao onima koji se dvoume kako će glasati, 5. juna 2011. godine predlagač izmjena i dopuna Zakona o penzijsko-invalidskom osiguranju, tadašnji ministar rada i socijalnog staranja gospodin Suad Numanović kaže - ovim predlogom zakona mi rješavamo značajan broj tehnoloških viškova u Crnoj Gori. To bi u krajnjoj mjeri uticalo na manje povećanje broja penzionera, odnosno uticalo bi manje na stanje penzijsko-invalidskog osiguranja. Gospodin Gošović vam je rekao da se povodom primjene ovog zakona riješilo pitanje za 2117 lica. Hvala kolegi Banoviću što je posebno apostrofirao da bismo mi trebali da dostavimo podatke za koliki broj lica će se riješiti. Daleko manje, gospodine Banoviću, nego što smo riješili za ovih 2117 lica.

Onda se kaže, isto ministar, ubjeđujući nas da glasamo za taj zakon. Istovremeno smo, kaže, kao država zaboravili na sve one ostale koji imaju beneficirani radni staž, a mnogi imaju beneficirani radni staž u oblasti drvoprerade, šumarstva, zdravstva. Postoje beneficirana radna mjesta i mnoga druga teška mjesta koja sa beneficiranim radnim stažom ovim predlogom nijesu bila obuhvaćena. Današnjim predlogom naša želja i intencija je ne da mijenjamo nego da sistemski pristupimo ovom rješavanju i da sve izjednačimo i dovedemo u ravnopravni položaj. Nemam šta da dodam ovom rješenju koje je bilo ministra, s tim što imam jedan predlog. Izvinjavam se zbog prekoračenja, ali pošto ću vjerovatno biti jedini u ovoj raspravi, da mi i to dozvolite.

Imam predlog da provjerimo, gospodine Banoviću, ovih 2117 rješenja jer se bojim da u ovim branšama koje su ovdje pomenuli mimo Aluminijskog kombinata, mimo rudara za koje smo riješili, i to je stalno rješenje, da je u ovim drugim branšama bilo zloupotrebe i da ćemo možda kada budemo provjeravali to sve, kako su izdavana ta rješenja, naći da su tu ponovo kroz rupe u zakonu uspjeli neki da ostvare prava koja im ne pripadaju, jer ovaj broj od 2117 za mene je značajan.

Koristiću, takođe, diskusije poslanika koji su ovdje, neću pominjati imena, nijesu iz parlamentarne opozicije nego iz parlamentarne većine. Kaže jedan od poslanika koji je i danas ovdje prisutan - potpisivanjem povoljnih uslova, sticanjem prava na starosnu penziju za zaposlene u pojedinim oblastima, odnosno kod određenih poslodavaca izazvalo bi nezadovoljstvo kod radnika koji rade na radnim mjestima na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem i drugim oblastima. Stoga je razumno i logično propisivanje povoljnih uslova i sticanje prava na penziju valja

sagledati i riješiti sistematski i sistemski, a ne pojedinačno, od slučaja do slučaja.

Gospodine potpredsjedniče, ne želeći da zloupotrebljavam i ovu govornicu, pozivam sve poslanike u Skupštini Crne Gore, naročito iz parlamentarne većine, da se sjete šta su govorili toga 5. juna 2011. godine, da ne zaborave i da pobijedimo tu predrasudu da je ovaj predlog zakona predložio Klub poslanika SNP-a. Tačno je da, kada se završi rasprava u načelu, na šta me je upozorio potpredsjednik partije, gospodin Gošović, jedini koji imaju pravo da interвениšu amandmanski na ovaj predlog zakona smo mi kao predlagači do podnošenja amandmana, s obzirom da se nalazimo u jednoj posebnoj situaciji, jedan značajan broj kolega trenutno ne prisustvuje zasijedanjima ovog parlamenta.

Predlažem, gospodine potpredsjedniče, da rok za podnošenje amandmana u odnosu na ovaj naš zakon, ako ima potrebe za tim, bude makar do dana prvog kada ćemo početi u pojedinostima da razmatramo ostale predloge zakona. Na takav način pokazujemo volju da, prije svega mi do toga dana odgovorimo vama na pitanje koliko ljudi bi moglo da koristi ova prava, da ne bismo doveli u situaciju da neko glasa za ovaj zakon, a da bude u zabludi ili manji ili veći dio, a da s druge strane obezbijedimo i da svi klubovi poslanika, naročito Klub poslanika Demokratske partije socijalista, naglašavam, preskočio sam i druge diskusije koje su bile toga 5. juna, sjete se šta su govorili kada je tada bio na dnevnom redu Predlog zakona koji je predložio njihov ministar. Hvala vam velika.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Da li još neko želi da učestvuje u raspravi povodom ove tačke dnevnog reda? Ne. Zaključujem raspravu.

Da li predstavnik predlagača želi završnu riječ? Želi.

Kolega Gošović. Izvolite.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Nastojaću veoma kratko. Predlažući ovaj zakon opredijeli smo se da to uradimo kroz sistemsko rješenje, ne kao bilo kakav selektivan pristup jer se radi o tim izuzetnim kategorijama osiguranika kojima je zbog težine posla, opasnosti i štetnosti po zdravlje, ne samo u aluminijskoj industriji već i Željezari, livnicama, drvoprerađu, šumarstvu, zdravstvu i drugim oblastima, potrebno sistemski na krajnjim osnovama obezbijediti posebne uslove za ostvarivanje prava na starosnu penziju. Nijesmo, kao što vidite, ni ograničili

vremenski rok za primjenu ovog zakona upravo iz ovih razloga o kojima sam govorio.

Vlada je u svom mišljenju u odnosu na Predlog ovog zakona naznačila ovo o čemu je kolega Jelić govorio, posebno da bi se prihvatanjem predloženih rješenja povećao broj korisnika prava iz penzijsko-invalidskog osiguranja, što bi, takođe, dovelo do povećanja sredstava za finansiranje penzijskog sistema, čime bi se dovela u pitanje stabilnost i održivost budžetskog finansiranja ovih prava. Mi smo pokušali da dođemo do određenog broja podataka vezano za to o kolikom broju osiguranika je riječ, odnosno radnika koji bi sada bili u prilici da koriste ova prava, kada Predlog zakona kao takav bude usvojen. To smo mogli da uradimo jedino u kontaktu sa onim sindikatima koji su bili zainteresovani neposredno za donošenje ovog zakona. Riječ je o sindikatima radnika Kombinata aluminijuma. Taj broj po sva ova tri osnova o kojima se govori se kreće nešto oko 100 radnika koji bi sada u ovom trenutku bili u situaciji da koriste ove posebne uslove za ostvarivanje prava na starosnu penziju. Koliki je taj broj u Crnoj Gori ukupno u svim ovim oblastima gdje rade radnici na poslovima gdje se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem, mi ne raspoložemo i, takođe, ne možemo obezbijediti podatke koliki bi iznos sredstava bio neophodan u budžetu za ove namjene, jer sve to zavisi od visine penzija koji bi radnici ostvarili u postupku ostvarivanja prava odnosno dobijanje odgovarajućeg rješenja kod Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja. Ali svakako da te podatke, kod ovako datog mišljenja mnogo bliže može dati, i vjerujem da raspoložu sa njima, u Ministarstvu rada i socijalnog staranja. Mi ćemo se potruditi do rasprave ovoga zakona u pojedinostima da pokušamo pribaviti te podatke u šta je moguće u većem broju, kako bi poslanici raspolagali sa tim podatkom vezano za ovu dilemu, čini mi se ključnu dilemu koja je prisutna u postupku razmatranja odnosno opredeljenja potrebne većine vjerujem u ovom Parlamentu za donošenje Predloga ovog zakona.

Dakle, ostajemo otvoreni za tu saradnju. Svakako uradićemo sve da dodjemo do podataka da budu što je moguće kompletniji i potpuniji, da stvorimo sve te pretpostavke da jednom opštom saglasnošću i dodjemo do one većine koja nam je zapravo potrebna za izglasavanje predloga zakona na način na koji će obezbijediti ovu primjenu i ono što je najvažnije ovim radnicima koji zaista rade na tim poslovima sa tako teškim i po zdravlje štetnim poslovima stvorimo te pretpostavke da onog trenutka kada više ne budu u mogućnosti da rade na tim poslovima mogu ostvariti tu materijalnu sigurnost u smislu ostvarivanja prava na starosnu penziju kao što je to omogućeno njihovim kolegama u prethodnom periodu. i zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Zaključujem raspravu povodom tačke dnevnog reda. Samo da se izjasnim oko predloga kolege Milića, oko amandmana. Vi znate kako je Poslovníkom predviđeno, do kraja današnjeg dana mogu da se podnose amandmani, ali kao znak neke dobre volje i ranije smo uveli praksu i od toga ne možemo ostupiti da to bude sutra do jedanaest sati. Naravno, predlagač ima pravo da raspravi o pojedinostima to je nesumnjivo jasno.

Poštovane kolege, prelazimo na sljedeću tačku dnevnog reda - **Predlog zakona o zaštiti državnih interesa u elektroenergetskom sektoru Crne Gore.**

Kolegijum Skupštine je predložio da rasprava traje najviše dva sata. Podsjećam da su ovaj Predlog zakona podnijeli poslanici Socijalističke narodne partije. Izvjestioci odbora su - Željko Aprcović u ime Zakonodvanog odbora i Mladen Bojanić u ime Odbora za ekonomiju, finansije i budžet.

Otvaram pretres.

Riječ ima kolega Damjanović.

Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Pošto imamo dovoljno vremena za raspravu o ovako važnom predlogu zakona, a ja ću sam kao predlagač, odnosno kao poslanik imati prilike da diskutujem, dao bih samo nekoliko uvodnih napomena kako bismo otprilike znali o čemu i zašto baš danas raspravljamo o ovom predlogu zakona. Posjetiću da je Socijalistička narodna partija Crne Gore, predlog ovog zakona već jedanput podnosila Skupštini Crne Gore, i to smo uradili prošle godine 25. jula, kada su kolege Gogić, Bakić, Šljivančanin, Damjanović i Ščekić podnijeli Predlog zakona u ime SNP-a, i tada je taj predlog zakona bio na dnevnom redu, ali nije bilo puno sluha. Naravno, onda smo u ovom novom sazivu opet podnijeli isti predlog zakona, očekujući da ga 1. marta na Cetinju, na prvoj redovnoj Skupštini imamo na dnevnom redu, nije bilo tada sluha. I sada smo iskoristili novu poslovničku mogućnost, a to je da na svakoj redovnoj sjednici, opozicija ovoga puta to je radila Socijalistička narodna partija Crne Gore, predloži jedan predlog zakona koji po automatizmu dolazi na dnevni red. Dakle, da nije bilo toga automatizma, pitanje da li bi i sada bilo volje da se raspravlja o ovako važanom zakonskom tekstu. Mi smo na Odboru za ekonomiju, finansije i budžet obavili raspravu oko predloga ovog zakona, i moram reći da je Predlog zakona dobio većinu, dakle opozicionih predstavnika i dijela pozicije, i sa šest glasova za, i tri

uzdržana glasa, Odbor je odlučio da predloži Parlamentu da usvoji Predlog zakona o zaštiti interesa u elektroenergetskom sektoru Crne Gore koji su podnijeli poslanici Socijalističke narodne partije Crne Gore. U odnosu na odgovor i mišljenje Vlade Crne Gore, mi smo od 22.februara 2013. godine, dobili mišljenje Vlade u kojem Vlada daje nekoliko razloga i svu analizu predmetnog zakona i gdje, naravno, kaže da ovog trenutka ovaj predlog ne treba prihvatiti, neka se i to ima u vidu.

Dakle, skupštinski odbor je sa dijelom većine dao predlog da se isti ovaj predlog prihvati od strane Parlamenta. I nekoliko važnih činjenica koje će Socijalistička narodna partija Crne Gore priložiti tokom ove diskusije, jer su i zaključci Skupštine opštine Pljevlja koji su doneseni još prošle godine tokom mjeseca maja i tokom mjeseca juna, koji se tiču sveukupne problematike odnosa u trouglu država - kompanije, prije svega Elektorprivrede Crne Gore, Rudnik uglja i Opština Pljevlja, gdje se traži i gdje se molila Vlada da se tokom prošle godine potpiše određeni memorandum o razumijevanju između ta tri subjekta, kako bi se počeli rješavati nagomilani problemi koji postoje u dužničko-povjerilačkim i ne samo tim odnosima između države Crne Gore, Opštine Pljevlja i ovih energetske subjekata, prije svega Rudnika uglja Pljevlja. Dakle, za one koji su to propustili još u prošlom sazivu da ponovim da se radi o Predlogu zakona gdje smo mi u Socijalističkoj narodnoj partiji Crne Gore, razumijući trenutak i potrebu da Crna Gora i kroz leks specijalis osigura trajno vlasništvo u elektroenergetskom sektoru Crne Gore, podnijeli Predlog zakona kojim u članu 1 tražimo da se ovim zakonom utvrdi državni interes Crne Gore za očuvanje elektroenergetske nezavisnosti u snabdijevanju građana, i javni interes za snadbijevanje električnom energijom u poslovanju privrednih subjekata i ne samo građana već i prirodnih subjekata, i da Crna Gora održava većinsko vlasništvo u dvije ključne elektroenergetske kompanije, to je: Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić i Crnogorski elektroprenosni sistem AD Podgorica. Tražili smo i uvažili smo molbu kolega koji nijesu danas ovdje, ja ću pomenuti konkretno Strahinju Bulajića koji je tada i imao amandman na Predlog zakona SNP-a u julu prošle godine, gdje smo i njegovo mišljenje uvažili i kroz član 2 notirali da se ne mogu vršiti statusne promjene u sistemu Elektroprivrede gdje bismo umanjili kapital i proizvodni kapacitet. Dakle, da nekom ne padne na pamet da prodaje dio sistema iz Elektroprivrede, i tražili smo da se članom 3 ovog predloga akta spoje Rudnik uglja i Elektroprivreda Crne Gore, na način da bi to spajanje bilo definisano tačno određenom procedurom gdje bi Opština Pljevlja identifikovala svoje vlasništvo uz zamjenu za ogromna potraživanja koja ima od Vlade Crne Gore, posle neplaćenih koncesija itd. Dakle, to je namjera

SNP-a, da pokušamo da u kontekstu svih ovih stvari koje definišemo u elektroenergetskom sektoru i budućnosti koja Crnu Goru očekuje kroz pokušaj da ne napravimo nijedan pogrešan korak u redu poteza valorizacije energetske resursa koje do sada nažalost nijesmo dovoljno dobro valorizovali. Dakle, da ključne stvari, ključna poluga u tom strateškom promišljanju grane privrede koja jedina može Crnu Goru izvući iz ove ekonomske krize, bude i ovaj predlog zakona koji su danas podnijeli poslanici SNP-a. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Čuli smo prestavnika predlagača.

Ja još jednom molim prestavnike klubova koji imaju zainteresovane poslanike za raspravu povodom ove tačke dnevnoga reda, da prijave te poslanike da bismo mogli napraviti procjenu koliko će ova tačka ukupno trajati.

Dajem riječ kolegi Filipu Vukoviću ispred Demokratske partije socijalista. Izvolite.

FILIP VUKOVIĆ:

Gospodine potpredsjedniče, poštovane kolege,

Drago mi je da ponovo vidim potpredsjednika na mjestu kako vodi Skupštinu, nedostajali ste nam ovih nekoliko skupština.

Na početku mog izlaganja, koje je dosta osjetljivo, s obzirom da sam ja iz Pljevalja, s obzirom da sam dugo radio u Rudniku uglja, da sam bio predsjednik Opštine i da sam sada poslanik koji predstavlja 9000 glasova iz Pljevalja, ja ću da kažem da sam ja za, i uvijek za, kada su interesi Pljevalja tema bilo kakve rasprave. Za sam i kada je Evropska unija u pitanju, za sam i kada je NATO u pitanju. Zašto Evropska unija i NATO? Zato što su to interesi ne samo Crne Gore nego i Pljevalja i te kako u svim okolnostima. I nikada se neću baviti populizmom kada su interesi moga grada u pitanju. Ali, neću biti populist ni kada je u pitanju energija.

Bili smo prekjuče u Zagrebu na jednoj konferenciji, bili su kolega Bojanić i kolega Damjanović i čuli smo novi termin - energetska siromaštvo. Kada je neko energetska siromašan to je isto kao kada je neko nepismen. Imamo manje ili više pismene, energetska bogatije ili siromašnije. Znači, možemo da kažemo nema pomoći ni jednim ni drugim, ili ima pomoći ali jako puno je potrebno da bi se izgradili neki energetska objekti, a znamo da je obrazovanje jako dug proces.

Nećete mi zamjeriti na ovom malom uvodu.

Sad ću ovaj predlog zakona o zaštiti interesa u energetsom sektoru, koji su podnijeli poslanici Socijalističke narodne partije, koji je danas na dnevnom redu, vrlo kratko prokomentarisati.

Kaže se u članu 1 - Ovim zakonom se utvrđuje državni interes Crne Gore za očuvanje elektroenergetske nezavisnosti u snabdijevanju građana električnom energijom i javni interes za snabdijevanje električnom energijom u poslovanju i razvoju privrednih subjekata na teritoriji Crne Gore. Crna Gora zadržava većinsko vlasništvo u Elektroprivredi Crne Gore AD Nikšić i crnogorskom energetsom sistemu. Ona već ima to većinsko vlasništvo, ne znam šta zadržava.

Država Crna Gora, odnosno organi koji u ime Crne Gore upravljaju državnim kapitalom, preduzeće neophodne mjere u smislu obezbjeđivanja pripajanja Rudnika uglja AD Pljevlja jedinstvenom sistemu Elektroprivrede Crne Gore Nikšić. U postupku pripajanja Rudnika uglja AD Pljevlja jedinstvenom sistemu Elektroprivrede Crne Gore AD Nikšić, država Crna Gora obezbediće da Opština Pljevlja stekne većinsko učešće od najmanje 10% ukupnog broja emitovanih akcija u privrednom društvu Elektroprivredi Crne Gore AD Nikšić, nakon pripajanja privrednog društva Rudnika uglja Pljevlja.

To ste napisali u ovom Predlogu zakona. Znači, ne pominje se ovo što je kolega Damjanović rekao - želimo da potraživanja, koja ima Opština Pljevlja od budžeta Crne Gore pretvorimo u akcije Rudnika uglja. A i da ste napisali, šta će da radi Opština bez tih para? Znači, mi imamo puno para i sad možemo da kupujemo akcije, a zašto nam trebaju te akcije? Zato što nemamo povjerenja u državu, nemamo povjerenja u Vladu, nemamo povjerenja u Parlament države da će upravljati važnim resursima kakva je Elektroprivreda i Rudnik uglja Pljevlja.

Obrazloženje, odnosno ustavni osnov za donošenje ovog zakona, pronađen je - druga pitanja od interesa za Crnu Goru. Znači, ono - pod razno. Navode taksativno koji su to razlozi, pošto ih nismo našli, nađemo ih "i druga pitanja".

Razlozi za donošenje zakona - potreba pouzdanog snabdijevanja električnom energijom fizičkih i pravnih lica. Snabdijevanje električnom energijom fizičkih i pravnih lica je i te kako regulisano Zakonom o energetici, i naravno, najviše je regulisano objektima i sistemom koje mi posjedujemo. Sistem su tri proizvođača, bez onih pet malih hidroelektrana, prenosna mreža, distribucija i ostali koji učestvuju u tom sistemu. Usaglašeno sa evropskim zakonodavstvom i pot vrđeni međunarodnim konvencijama za ovaj zakon ne postoji obaveza usaglašavanja.

Objašnjenje osnovnih pravnih instituta, a to je obezbjeđenje većinskog vlasništva u energetsom sistemu Crne Gore, tu već postoji većinsko vlasništvo i ako se pripoji Rudnik uglja Pljevlja Elektroprivredi, jer u svakom slučaju vrlo potcijenjene akcije i vrijednost akcija Rudnika neće preći neki značajniji iznos u tom nekom novom preduzeću.

Znači, u odgovoru Vlade je vrlo decidno rečeno - u odnosu na predloženo rješenje, ističemo da su pitanja državnog i javnog interesa u oblasti energetike već regulisana članom 3 Zakona o energetici kojim je propisano da je obezbjeđivanje dovoljnih količina energije koje su potrebne za život i rad građana i poslovanje i razvoj privrednih subjekata i njihovo snabdijevanje na siguran i bezbjedan pouzdan i kvalitetan način, po realnim cijenama kao i energetske razvoj od opšteg ekonomskog interesa za Crnu Goru. Smatramo da pored ovako jasne odredbe Zakona o energetici nije potrebno donositi poseban zakon sa sličnim, ali znatno ograničenim sadržajem. Donošenjem ili prenošenjem 10% akcija tog novog zajedničkog preduzeća, država ne bi bila većinski nego bi ostala 45%, ostala bi manjinski vlasnik.

Znači, tu ste kontradiktorni, u vašem predlogu u jednom trenutku kažete - želimo da obezbedimo trajno leks specijalis da država ostane većinski vlasnik, da nekome ne padne na pamet da nešto proda, a onda u drugom opet, ili ne znam zašto, tražite da se to pripoji. Ponavljam, ja bih bio srećan da moj grad ili moja opština ima vlasništvo u takvom jednom energetsom sistemu, ne 10, ja bih želio 20%. Ali, molim vas, želje i mogućnosti i potrebe su u ovom slučaju neusklađene.

Kada su u pitanju statusne promjene u privrednim društvima, gdje je i država vlasnik, ona može uticati samo onoliko koliko je kapacitet njenog glasačkog prava. Ne može se unaprijed ni na koji način, pa ni voljom zakonodavca ograničiti pravo drugih vlasnika da pokreću restrukturiranje i druge procese. Država ili zakonodavac može dati preporuku kako da se u njima postupa i ništa drugo.

Nije sprono pravo zakonodavca da od vršilaca ovlašćenja nad državnom imovinom zahtijeva određeno ponašanje u privrednim društvima gdje je vlasnik, a posebno kvalifikovani akcionar kao što je slučaj u Elektroprivredi Crne Gore AD Nikšić i Rudnik uglja AD Pljevlja, sporno je obezbjeđenje vlasništva Opštine Pljevlja od najmanje 10% ukupnog broja emitovanih akcija u privrednom društvu Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić, nakon pripajanja privrednog društva Rudniku uglja, zbog toga što se ne precizira iz čijeg vlasništva će se obezbijediti taj akcijski kapital koji bi bio nominalne vrijednosti od oko 100 miliona eura.

Širokim tumačenjem ove norme moglo bi se zaključiti da se vlasništvo Opštine Pljevlja obezbjeđuje iz dijela državnih akcija, iz 55% čime bi se direktno ugrozila odredba člana 1 stav 2 ovog predloga zakona i većinsko vlasništvo države svelo bi se na 45%.

Zahvaljujem se i izvinjavam se što sam prekoračio vrijeme.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vama.

Idemo dalje.

Klub Socijalističke narodne partije, u ime Kluba kolega Damjanović.

Izvinite, samo da najavim sljedećeg govornika. Poslije vas u ime Kluba Socijaldemokratske partije, ili opet svoje ime, ali u svakom slučaju u okviru kvote SDP-a kolega Boro Banović.

Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Meni je drago što kolege iz vladajuće većine pokazuju želju da se i matična opština, u ovom slučaju Opština Pljevlja uključi u vlasništvo nad kompanijom koju bi dobili spajanjem Elektroprivrede Crne Gore, odnosno pripajanju Rudnika uglja Elektroprivredi. Podsjetiću da je jedan od osnovnih uslova da se obezbijedi cjelovitost energetskeg sistema u Crnoj Gori u dijelu koji, na žalost, nije obezbijeden iako dio koji se tiče uvoza nafte, prodali dakle taj monopol jednoj drugoj firmi iz Grčke, evo sada dato je na predlog, tu grešku i kod istraživanja ugljovodnika itd. da ne pričam, dakle preduslov je da imamo i Rudnik uglja kao početak reprodanca u državnom vlasništvu.

Zašto je neko na početku masovne vaučerske privatizacije 2000. godine identifikovao baš Rudnik uglja, koji je početak reprodanca i par ekselans državna kompanija, državni interes, manjinsko vlasništvo države omogućavajući da se gomilanjem kupoprodaja dionica Rudnika uglja steknu milioni profita pojedincima, taj neko će opet čini mi se, ako uđe ona odredba, da zločini iz domena privatizacije ne zastarijevaju, kad tad odgovarati. Da, dakle Krivični zakon, ušao je u postupak. Ali, evo da se zadržimo da i to je bila namjera SNP-a da krenemo od objedinjavanja energetskeg sektora, jer ako nemao početak reprodanca u državnom vlasništvu, sada je on privatnik, i čudi me kako neke kolege, pa i iz ovog doma, apeluju da on i dalje ostane privatni, i bune se što SNP traži podržavljenje, odnosno spajanje Rudnika uglja sa Elektroprivredom, kako bi to bila državna kompanija, tada možemo da razgovaramo o nastavku priče.

Ovo su zaključci Opštine Pljevlja i u tački 5 zaključaka kaže se da je neophodno da država prenese na Opštinu Pljevlja pravo vlasništva na dovoljnom broju akcija koje posjeduje ovim kompanijama, oni nemaju 10% od ukupnog broja akcija.

Ja nijesam iz Opštine Pljevlja, ali shvatam značaj i važnost da i lokalna samouprava kojoj država Crna Gora duguje desetine miliona evra po osnovu neisplaćenih prihoda i od koncesija, i devastacije zaštite životne sredine u Pljevljima i neulaganja u ono što je trebala da ulaže, eto jednostavnog i lakog načina da sve to konvertujemo u vlasničko učešće Opštine Pljevlja u toj kompaniji.

Da se pozabavim, pošto se drugi bave i čitaju mišljenje Vlade. Vlada kaže da ne može da prihvati u ovom trenutku predlog iz nekoliko razloga. Jedan je što je kroz Zakon o energetici već to obezbijeđeno. Kako je obezbijeđeno kroz Zakon o energetici, to imamo na djelu, pismom Regulatorne agencije i o tome raspravljamo sutra na odboru, gdje ona kaže da je Zakon nedostatak i da ne može da obezbijedi čak ni kažnjavanje, odnosno oduzimanje licence dakle Elektroprivredi odnosno elektroenergetskom prenosu, zbog dešavanja vezanih za Kombinat aluminijuma. Toliko o tome da taj zakon može zaštititi javni interes. To može samo ovaj leks specijalis koji danas predlažemo.

Kaže se odakle novac za identifikaciju 10% vlasništva opštine Pljevlja. Pa zašto je Vlada čekala godinu dana, zašto nije ušla u tu priču jednog ... memoranduma između Opštine Pljevlja - države Crne Gore i kompanija, zašto se kasni sa ovom pričom, da ne kažem da je ova priča oko spajanja Rudnika uglja i Elektroprivrede Crne Gore počela još prije tri godine, imamo kašnjenje, sve to kašnjenje se i dalje odlaže i da ove namjere investiranja u drugi blok Termoelektrane itd. i tu se preskače Opština Pljevlja. Nije valjda zato što u opštini Pljevlja je na vlasti SNP a ne DPS. Valjda je to neki državni interes, interes lokalne samouprave koji nadilazi svaki partikularni stranački interes.

Kažete da se nema novca. Ima se novca. Vlasništvo većinsko države Crne Gore se zna kako se ostvaruje i zna se koji je to procenat akcija gdje je definisano većinsko vlasništvo. To ako postoje neki politički sporazumi između pojedinih partija na vlasti pa su tamo definisani neki procenti, to nas u SNP-u ni namjanje ne interesuje. Nas interesuje očuvanje većinskog vlasništva i identifikacija vlasništva u tim akcijama i Opštine Pljevlja, za sve one silne milione i desetine miliona štete na jednoj strani i neuplaćenih prihoda, pripadajućih joj prihoda od strane države Crne Gore. To se lako može definisati u postupku spajanja.

Da vas podsjetim da je od kad je Rudnik uglja otvoren i Termoelektrana, po tržišnim cijenama do sada proizvedeno negdje oko dvije milijarde evra, najmanje, iz tih istih Pljevalja. A znajući da su te cijene uvijek bile potcijenjene i da je Rudnik uglja prodavao ugalj Termoelektrani uvijek ispod cijene, znamo kako su te cijene određivane, jasno je da tih dvije milijarde najmanje evra, koje su iz Pljevalja izašle, nisu baš za potcjenjivanje ukupnom doprinosu i Opštine Pljevlja i uopšte Rudnika uglja u odnosu Termoelektrane u cijeloj Crnoj Gori. I evo prilike da i tu nepravdu ispravimo. I ne boji se valjda niko učešća jedne lokalne samouprave u kojoj će se mijenjati vlast, a interesi ostajati isti, da i ona upravlja onim dijelom, da kažem, nalazišta koji su makar na njenoj teritoriji. A na njenoj teritoriji su, gle čuda i Termoelektrana, i Rudnik uglja, i ako bog da drugi blok Termoelektrane.

Ovo je prava priča da otvorimo i neke strateške stvari u promišljanju budućeg razvoja energetike, da otvorimo priču i o saradnji Crne Gore sa regionom, sa Republikom Srbijom, sa Bosnom i Hercegovinom, sa Republikom Srpskom oko valorizacije zajedničke nekih potencijala koje imamo.

Da li da ja podsjećam da 30 godina ne gradimo ništa? Da li da podsjećam da sada imamo, po nama, netransparentnu priču o gradnji novog bloka gdje nije uključena Opština Pljevlja i njeni predstavnici, pa ni ovaj dom? Jednostavno, želja da se i kroz ovaj zakon i kroz ovu raspravu dođe i do transparentnosti i da gledamo naprijed a ne u prošlost, tako da mislim da ovo mišljenje Vlade, uz sve uvažavanje onih koji su ga pisali, nije relevantno i da je sve ono što je dato kroz Predlog zakona SNP-a veoma lako ostvarljivo. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Kolega Banović ima riječ, nakon njega u ime kluba Pozitivne Crne Gore kolega Bojanić. Izvolite.

BORISLAV BANOVIĆ:

Uz malo izvinjenje, o ovoj tački treba da govori kolega Šehović i očekujem ga da će svakog časa doći i uključiti se u raspravu, ali ja ću kratko reći osnovni stav, dakle da ne podržavam ovaj zakon jer je bitno drugačiji u odnosu na onaj predlog koji smo mi podnosili ranije.

Bitno je drugačiji zato što upravo je sukobljen sa našom osnovnom intencijom, našeg predloga tadašnjeg zakona, da se sačuva većinsko vlasništvo, da država Crna Gora zakonom utvrdi većinsko vlasništvo i

sačuva ga u Elektroprivredi i ukupnom energetsom sistemu, a ovim predlogom se, između ostalog, kako sam ja to razumio, 10% daje Opštini Pljevlja, što ipak nije državno vlasništvo. Samom tom činjenicom se bitno razlikuje od našeg predloga.

Druga stvar je koliko je to opet moguće i na koji način je to izvodljivo, to ni u samom zakonu ni u obrazloženju zakona ne stoji kako to država treba da obezbijedi 10% akcija, od kojih akcija, na koji način i sve to da se ta transakcija izvede.

Ja potpuno podržavam one diskusije ili djelove diskusija koje kritikuju stanje da se nekim opštinama, ili bilo kojim drugim subjektima pravnim ili individualnim ne izmiruju njihova prava i da se obaveze prema njima ne izmiruju, bilo da su koncesije, bilo neka druga dugovanja od elektroprivrede ili od države, ili od bilo koga. Tu sam potpuno saglasan sa time. Ali nisam sa tim principom, dakle jedne slabosti koju imamo, dakle neizmirivanje koncesija ili nečeg drugog, da uvodimo druge slabosti a to je ovaj malo plemensko-opštinski pristup, da ga tako nazovem, pa tamo gdje je smetlište, ako je u našem selu, tamo ga nećemo, nego ćemo ga u drugom selu. Ako je u našem rudnik, onda ćemo da imamo 10%, ako je u našem rijeka onda ćemo mi da imamo, a oni drugi neće. Tako se poprilično dezintegriše društvo i nijedno društvo tako nije opstalo niti može opstati. Idući tom logikom, onda bi Nikšić trebao da uzme zbog Perućice, ili Danilovgrad, ne znam koliko kome tu pripada, trebalo bi milijarde i milijarde, ne bi se ni gradila termoelektrana, ne bi imalo od čega da je Nikšiću pripala, zbog toga što je voda, ta voda opet pada po Žabljaku pa se sliva vjerovatno u Nikšić, i tako redom i tako redom, išli bi tragom odakle sva ta bogatstva i kako se došlo do tih prirodnih resursa.

Mi iz Cetinja bi mogli da naplaćujemo dalekovod, tamo nemamo, nažalost, drugih resursa i ako budemo išli ovim principom onda ćemo tako nešto i predložiti, vjerovatno da ovaj koji se gradi da uzmemo procenat vlasništva od toga. Malo karikiram, ali čini mi se da razumijem kolege koji imaju probleme i ja ih dijelim sa njima, zbog toga što se nekim opštinama u tom smislu zakida, ali bio bi mi taj princip jači čvršći, bolje bih ga prepoznao da je bilo predloženo kad je vlast bila DPS-a tamo, prije dvije godine, nijesam ga primijetio tako da je bilo predloženo. Ali, možda je moja greška.

U svakom slučaju, ideja koju su kolege ugradili u ovaj njihov predlog, bitno se razlikuje od onoga što smo mi predlagali i zbog toga nećemo podržati ovaj predlog zakona. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:
Zahvaljujem.

Kolega Bojanić u ime Kluba Pozitivne Crne Gore, nakon njega kolega Popović u ime Kluba četiri partije. Izvolite.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem.

Potpuno smo svjesni da ovaj zakon ne može da riješi neke ogromne probleme u energetici, ali ono šta nas rukovodi da damo glas za ovom Zakonu, je u jednoj rečenici, ja ću je pročitati da budem krajnje jasan.

Član 1 stav 2 - Crna Gora zadržava većinsko vlasništvo u Elektroprivredi Crne Gore Nikšić i Crnogorskom elektroprenosnom sistemu Podgorica. Ovo je nešto što mi smatramo da mora da stoji u Zakonu iz razloga što nemamo povjerenje u Vladu da će tumačiti Zakon o energetici onako kako bi jedna odgovorna i ozbiljna Vlada tumačila taj zakon i radila sve vrijeme u interesu države i građana te države. Bojimo se da je mnogim svojim aktivnostima i u energetici i mnogim drugim oblastima radila neke potpuno drugačije stvari, suprotne interesima građana i same države Crne Gore. Želimo da se ovim Zakonom, ovim članom jasno definiše da Elektroprivreda Crne Gore, a naročito mislim da elektroprenosni sistemi moraju ostati u državnom vlasništvu. Ne postoji nijedna zemlja, bar ja ne znam, koja je ustupila elektroprenosni sistem bilo kojoj privatnoj kompaniji. Znam da zvanično ni Vlada Crne Gore to neće da kaže da će da uradi, niti će reći da ima namjeru, ali isto tako ću vas podsjetiti da je Vlada i prilikom privatizacije Elektroprivrede bukvalno do 5 do 12 govorila da joj ne pada na pamet da proda dio akcija, nego se zalagala za 300 miliona dokapitalizacije, a onda je preko noći okrenula da ipak proda jedno 150 miliona, a onih 150 miliona da ide dokapitalizacija. Nažalost i od tih 150 miliona malo je šta pošlo u razvoj energetske infrastrukture. Znamo da su uglavnom trošene da bi se održavali depoziti i likvidnost Prve banke. Smatramo da ovaj zakon bar u ovom dijelu je potpuno jasan, da država Crna Gora mora da ostane većinski vlasnik elektroprenosnog sistema i Elektroprivrede Crne Gore. O drugim stavkama se može diskutovati i saglasan sam sa kolegama da nijesu precizni. Širu raspravu, jedan ekonomski elaborat traži učešće Opštine Pljevlja, da li će to ići kroz emisiju akcija pa onda konverzijom duga u akcije djelimično, da li kompletan iznos, kako će se to odraziti vezano za opštine, kompletan sistem eventualnog udruživanja sa Elektroprivredom. To je nešto o čemu se svakako mora diskutovati. Međutim, ovaj zakon ćemo podržati jer je ovo početni korak ka jasno definisanim odnosima u sistemu elektroprivrede Crne Gore i nešto što vjerujem da će otvoriti raspravu, nešto što će dati povoda mnogim stručnjacima iz oblasti da jasno kažu svoje mišljenje, a mi smo naravno kao poslanici tu da to dobro čujemo da uvažimo

ili ne uvažimo njihove stavove i na kraju donesemo odluku koja će biti u interesu svih građana Crne Gore i same države Crne Gore.

Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Kolega Popoviću, imate riječ.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Ovo nije u ime kluba, ovo je u ime Liberalne partije.

Mislim da ćemo tu možda imati neke različite stavove, ali mogu reći da Liberalna partija će biti uzdržana oko Predloga zakona o zaštiti državnih interesa u elektroenergetskom sistemu Crne Gore. Što se tiče članova 1,2 apsolutno stojimo iza toga. Član 3, mislim da je o tome gospodin Banović već govorio, imamo rezerve prema tome, jer ako bi se vlasništvo počelo dodjeljivati i pojedinim opštinama, mislim da bismo tu otvorili jednu Pandorinu kutiju iz koje više niko se ne bi mogao izvući.

Nesporno je da moramo zadržati državno većinsko vlasništvo u Elektroprivredi Crne Gore i Crnogorskom elektroprenosnom sistemu. Mi imamo već primjer, znamo što nam se desilo kod prodaje Telekoma, kod prodaje Jugopetrola, koga zmija ujede i guštera se boji. Nesporno je da je država Crna Gora napravila ogroman kiks kad je nešto što je imala svoj monopol prodala stranim kompanijama. Posljedice tih i takvih djela mislim da su pogubne po Crnu Goru. Mi sad možemo samo da kukamo zašto smo to uradili, ali vjerujem da ikome od bilo kojeg ozbiljnog političkog subjekta u Crnoj Gori ne pada na pamet da tako nešto uradi sa elektroenergetskim sistemom.

Podsjetiću vas samo na jedan mali detalj, primjer iz prodaje Jugopetrola. Jugopetrol je prodat 2002.godine grčkoj kompaniji Helenik petroleum. Tada se desio jedan mali detalj, situacija da je tadašnji Jugopetrol bio vlasnik stoprocentni Vaterpolo kluba Primorac. Vaterpolo klub Primorac je jedan od najvećih sportskih timova na području Crne Gore, čak i bivše Jugoslavije, prvak Evrope 2009.godine, vicešampion Evrope 2009, u bivšoj Jugoslaviji prvak, osvajač kupa. Ali, tada se dešava situacija da to stoprocentno vlasništvo koje je državni Jugopetrol imao 2002.godine, kupljeni Jugopetrol od strane Helenik petroleuma, oni vrata vlasnička i upravljačka prava, 2004.godine, 2005.godine, takav klub koji je sinonim i simbol Kotora ostane na ulici. Taj i takav Jugopetrol mislim da poslije 2005.godine u kotorski a isto tako i u crnogorski sport, ne samo sport nego i u ostale djelatnosti nije investirao jedan jedini euro. Dakle, pokazana je

jedna nevjerovatna društvena neodgovornost. Apelujem na sve, mislim da i ne treba, da tu nije potreban poseban apel, ako izgubimo većinsko vlasništvo nad elektroenergetskim sistemom mi smo na neki način gotovi, rekao sam vam iz ovih primjera Telekoma, Jugopetrola i vjerujem da ćemo tu ostati jedinstveni da zaštitimo to što nam je gotovo jedino preostalo. Zbog toga za ovaj prijedlog zakona, mi ćemo biti uzdržani. Dakle, potpuno podržavamo član 1, član 2, ali član 3 nas zbunjuje, kao što sam rekao na početku, mislim da bi to...Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Na ovaj način smo čuli predstavnike svih klubova koji su zainteresovani za raspravu povodom ove tačke dnevnog reda.

Prelazimo na drugi krug rasprave.

Dajem riječ kolegi Branku Čavoru, nakon njega kolega Srđan Milić.

Izvolite.

BRANKO ČAVOR:

Poštovani predsjedavajući, kolegice i kolege poslanici,

...koji je podnijela Socijalistička narodna partija. Moram odmah kazati u startu - zvučan naziv. Želim dalje kazati da veoma cijenim taj napor kao očitu namjeru da jednu od vitalnih infrastrukturnih grana stavimo u primarnu funkciju državnog, shvatam i javnog interesa. Objektivnosti radi želim da dam jedan osvrt na temu i nadam se pomognem zauzimanju stavova po ovom nimalo marginalnom i nebitnom pitanju, već naprotiv, vrlo značajnom ali veoma kompleksnom, tu ćemo se sigurno svi složiti. Pri tom smatram da treba početi od već istaknutog cilja, državnog interesa u ovome sektoru. Da li je on pravilno i dobro postavljen u ovom tekstu koji razmatramo? Odmah da kažem da mislim da nije, a evo i zbog čega.

Naš elektroenergetski sektor čine dva ključna subjekta, Elektroprivreda Crne Gore i Crnogorski elektroprenosni system. Dakle, još 1999. godine, neposredno prije toga, to je bilo državno preduzeće Elektroprivreda Crne Gore. Naravno, ono je 1999. akcionarskog karaktera, i u jednom i u drugom preduzeću država učestvuje sa 55% u vlasničkoj strukturi, a ostalo je u posjedu italijanskih kompanija. Dakle, većinsko vlasništvo je obezbjeđeno i ono se ne dovodi u pitanje ni u ovom parlamentu ni u Vladi Crne Gore. Ali, ovi partneri imaju status strateških partnera sa ambicijom i ambicioznim planovima razvoja energetskog povezivanja sa evropskim tržištem, energetskim interkonekcijama, ali sa posebnim statusom reformisanih procesa već realizovanih na principima evropskog zakonodavstva, po kojem

prednjačimo i to ne samo u regionu već i šire. Takve su ocjene i pojedinih zvaničnika Evropske unije.

Kada se postavlja pitanje gdje je su tu državni interesi i kako se ostvaruju, pa svakako procentualnim učešćem države u strukturi kapitala, odnosno privrednih društava i njihovom upravljanju - ni manje ni više. Sve van toga bi bilo ugrožavanje principa kompanijskog prava rada, poslovanja i tome slično. Državni javni interes u elektroenergetici koji je već normiran u našem zakonodavstvu i već je o tome danas ovdje bilo riječi, Zakon o energetici i čl.3,67 i 68 istog zakonskog teksta gdje se definišu djelatnosti od javnog interesa i javne usluge iz oblasti energetike, čime je ova tema potpuno zaokružena. Zato kod ovako jasnih normi mišljenja sam da nije potrebno donositi poseban zakon, sa samo na prvi pogled sličnim sadržajem. Posebno kada je u pitanju član 1 Predloga zakona, ne stoji korelacija državnog interesa u očuvanju crnogorske elektroenergetske nezavisnosti u snabdijevanju električnom energijom jer je ovo u potpunosti u koliziji sa temeljnim principima evropskog elektroenergetskog zakonodavstva koje se zasniva na otvorenom tržištu, slobodnoj konkurenciji, inicijativi slobodnih kapitala i tome slično. U tom kontekstu treba smatrati član 2 kojim se predlaže zabrana statusnih i drugih promjena sistema u Elektroprivredi Crne Gore i crnogorskom elektroprivrednom sistemu, kako se kaže, kojim bi se umanjio njen kapital i dostignuti proizvodni kapaciteti. Iako se ovo ne dovodi u pitanje smatram da ni na koji način pa ni posebnim zakonom se ne može ograničiti pravo vlasnika kapitala u privatnom društvu da upravlja njegovim radom, poslovanjem, razvojem pa i restrukturnim procesima osim putem odluka koje precizira kompanijsko pravo. Tu, naravno, parcipira svaki akcionar a država je većinski akcionar i biće onako kako država kaže.

U konkretnom slučaju moglo bi se zakonom ili nekim drugim prikladnim aktom Vlade Crne Gore, kao nosiocu imovinskih prava nad državnom imovinom po Zakonu o svojinsko-pravnim odnosima i Zakonom o državnoj imovini, dati preporuka kako da postupa u konkretnim postupcima, preko nadležnih organa u ovim preduzećima. Oko tačke 3 je bilo dosta riječi u okviru današnje rasprave, pripajanje Rudnika uglja i prenos ovih akcija. Nije sporna država, kao akcionar, da na razne načine pa i putem zakonske norme može plasirati svoj stav po svim aspektima organizacije i rada privrednog društva u čijem vlasništvu participira. Takvo pravo važi i za državu Crnu Goru, kao kvalifikovanog akcionara Elektroprivrede i Rudnika uglja Pljevlja po pitanju njihovog spajanja i davanja dijela svog kapitala bilo kom subjektu pa i opštini Pljevlja.

Dakle, svako može raspolagati svojom imovinom, pa i država Crna Gora, ali ako bi se opštini prenio kapital u visini od 10% vrijednosti kako je

predvidjeno ovim zakonom on bi došao tačnije u koaliciju sa članom 1 ovog zakona kada je u pitanju većinsko državno vlasništvo. A kada je u pitanju priča da li se to radi prema Pljevljima ili ne odgovara toj inicijativi zato što nije grad u kojem DPS vrši vlast, to je već ovdje rečeno Nikšić je grad u kome DPS vrši vlast i bio bi jedan od onih gradova koji bi se želio pridružiti ovoj priči, a svakako sa tim bi se otvorio i domino efekat o kojem se ovdje danas nešto i govorilo.

U zakonu i u obrazloženju se ne govori način i po kom osnovu bi opština Pljevlja trebalo da dobije tih 10% akcija predmetnog kapitala. Ovdje je rekao kolega način ali niti je u zakonitom obrazloženju on prisutan. Bespredmetno svakako ne, jer bi to bilo suprotno Zakonu o državnoj imovini, kao i Zakonu o svojinskopравnim odnosima.

Na samom kraju, pošto sam već odužio, da kažem da po mom mišljenju država Crna Gora aktom Skupštine i Vlade mogla bi da od materije obuhvaćena Predlogom ovog zakona o zaštiti državnih interesa u ovom sektoru tretira većinsko vlasništvo i pripajanje Rudnika uglja Elektroprivredi Crne Gore ali samo u formi akcionarskog stava koji bi se implementirao preko odgovarajućih kompanijskih odluka. Zato nam, svakako, ne treba poseban zakon, ne treba nam leks specijalis. Zbog svega izloženog podržavam i mišljenje koje je dato od Vlade Crne Gore da ovaj zakon u ovom trenutku i ne treba prihvatiti. Na kraju da kažem da ne isključujem potrebu, već naprotiv podstičem sve one koji su bili u inicijativi Predloga ovog zakona da one zakone koji su sistemski a prije svega to je Zakon o energetici moguće dopunimo sa raznim izmjenama i dopunama i učinimo ono što želimo kroz ovaj zakon značajnim i validnim, a ujedno da sve ove ideje koje se čuju danas povodom rasprave i na današnjem zasijedanju i na Odboru ekonomije plasiramo prema Vladi Crne Gore i da budu sastavni dio daljih aktivnosti vezano za ovu veoma značajnu oblast. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Kolega Srđan Milić ima riječ, nakon njega Saša Pešić. Izvolite.

SRĐAN MILIĆ:

Hvala Vam, gospodine potpredsjedniče.

Danas ovdje raspravljamo o Zakonu o zaštiti državnih interesa u elektroenergetskom sektoru Crne Gore i iz klupa Demokratske partije socijalista nas uvjeravaju da nema potrebe sa se štite državni interesi jer su oni zaštićeni već Zakonom o energetici Crne Gore. Onda jedno, čisto logičko, pitanje, nećete mi zamjeriti: Ako su zaštićeni ti interesi, zašto je SDP

predlagao Zakon o zaštiti državnih interesa, a glavni je uz vas konstituent ove Vlade? Ako su zaštićeni ti državni interesi, kako se može desiti danas da Kombinat aluminijuma Podgorica krade struju iz regionalog sistema? Ako su zaštićeni ti interesi, i ako vidimo kako država štiti naše interese, oličena u Vladi Crne Gore, onda mi recite kako propadoše ovolike firme širom Crne Gore zahvaljujući Vladi Crne Gore. Ovdje jedan od kolega poslanika reče i pita se kako će Pljevlja naći sredstva za ovo sve, upravo onaj koji je ostavio teško izbrisivi trag u finansijama Pljevalja. Evo muku mučimo sa njegovih 20 miliona evra kredita koje je ostavio i nemojte nam dijeliti lekcije. Nemojte nam dijeliti lekcije zato što je napravljena komisija koja je pripremila materijal, a sastavni dio ljudi koji su bili u toj komisiji su bivši poslanici DPS-a u Skupštini Crne Gore, bivši direktori Rudnika uglja, gdje se konstatuje ovo što smo mi predložili, ali se i konstatuje da prema sadašnjim tržišnim cijenama električne energije je Termoelektrana Pljevlja za 30 godina rada ostvarila prihod od tačno milijardu 965 miliona evra. Rudnik uglja Pljevlja ostvarila prihod od 830 miliona evra. Ali, dobro, imamo jedan dio preko toga i tu odgovaram na pitanje koje je postavio gospodin Banović. Skupština opštine Pljevlja je 2007. godine usvojila dokument Strategija lokalne samouprave u postupku privatizacije Rudnika uglja Pljevlja i Termoelektrane Pljevlja u kojim je zaključcima definisala interes lokalne samouprave u tadašnjem i budućim organizacionim i vlasničkim oblicima ovih privrednih subjekata. Dakle, tada 2007. godine nije bio gradonačelnik iz redova Socijalističke narodne partije kada je donijeta ova odluka. Imamo mišljenje Vlade Crne Gore u kome se kaže da po sili zakona bi vlasništvo države Crne Gore palo na 45% ukupnog kapitala. Jesu li Pljevlja eksteritorijalna, pripadaju li ona Crnoj Gori? Jesu li to neki ljudi koji rade, koji tamo žive, koji ostvaruju prihode van sistema vlasništva u Crnoj Gori. Izvinjavam se, poštovane kolege, a ko kontroliše način upotrebe vlasništva ili onoga što je vlasništvo lokalnih samouprava ako nije upravo Ministarstvo finansija, Vlada je zadužena za te poslove. Zašto mi sada odmah ukazujemo da će tamo biti problema i optužujemo već nekoga da je smanjio taj kapital? Ne smatram da su sve vaše namjere usmjerene ka tome da se ovaj predlog zakona obori. Smatram da tu ima dobrih diskusija. Smatram da ima dobrih elemenata koje bi trebalo vjerovatno predočiti ili pretočiti u amandmane.

Ovdje postoji još jedna stvar koju niko nije potencirao, a to je šta zapravo znači danas energetika i koje su to cijene u tom elektroenergetskom sektoru. Gospodine potpredsjedniče, nema nas mnogo što ćemo govoriti o ovoj temi, nadam se da ćete pokazati kao i uvijek dovoljan stepen senzibiliteta, da mi omogućite da malo duže pričam.

Termoelektrana Pljevlja sa svim troškovima proizvodi struju 51 evro za megavat. Hidroelektrana Piva 18,9 manje evra po megavatu, manje 40% efekta o kome znamo na osnovu ugovora sa državom Srbijom deset evra. Hidroelektrana Perućica 18,42 evra po megavatu. U januaru i februaru u Perućici cijena proizvodnje je bila 5,6 evra po megavatu, a Pive 7,3 evra po megavatu. Deset puta skuplje građani Crne Gore plaćaju struju nego što je cijena proizvodnje u ovim energetske objektima. Zašto je potrebno zaštititi državne interese? Zato što su se već okomili mnogi da uđu kroz manji dio vlasništva u elektroenergetski sistem Crne Gore. Druga stvar, gdje su pare Elektroprivrede Crne Gore ili one pare o kojima govorimo iz A2A, one čuvene 90 miliona evra? Dakle, nema ih, nijesu više 90 miliona evra na računu Prve banke.

Rekao sam vam na Odboru, ponavljam i ovdje, znam tačno u cent koliko ima para od tih 90 miliona evra na računu Prve banke. Zbog toga sam koristio institut poslaničkog pitanja i člana 50 jer ne može biti ništa sakriveno od građana Crne Gore. Postavlja se pitanje da li je neko zaboravio da smo onim zaključcima SNP-a jasno naglasili da tražimo da Vlada Crne Gore kaže koji će biti sljedeći hidroenergetski objekat koji ćemo izgraditi, hoće li to biti Kruševo, hoće li to biti Komarnica. Dakle, poslije svih ovih godina mi moramo uvesti reda u ovu oblast. Na to nas upozorava i Regulatorna agencija za energetiku koja traži izmjene Zakona o energetici. Crnogorski elektroprenosni sistem AD Podgorica koji se toliko sada pojavljuje, zapravo se i reklamira u nekim medijima, ali se pojavljuje sa nekim stavovima gdje pokušava da prepadne javnost u Crnoj Gori. Po nalazu Regulatorne agencije za energetiku ne postupa u skladu sa Zakonom o energetici i licencom i dalje nema sa Elektroprivredom Crne Gore zaključene ugovore za 2013. godinu. Elektroprivreda Crne Gore ne obavlja poslovanje u skladu sa Zakonom o energetici. Crnogorski operator tržišta električne energije još uvijek nije zaključio sve ugovore shodno Zakonu o energetici. Montenegro bonus DOO Cetinje koji je vrlo interesantan, shodno nalazu, nije imao i nema zaključen ugovor o snabdijevanju KAP-a električnom energijom za period 1.10. do 31.12.2012. godine. Dakle, imamo ogromne probleme u ovom sektoru.

Na kraju, neko u Vladi nije imao hrabrosti da do kraja izvede ono što može da bude problem, prihvatam to, može da bude problem, i ovako su rekli. U konkretnom slučaju, za prenos kapitala, ako se radi o državnom, nedostaje utvrđivanje javnog interesa, a nije se vodilo računa ni o mogućem domino efektu kroz disperziju državnog vlasništva i u drugim privrednim subjektima gdje država ima većinsko vlasništvo na opštine u kojima se nalaze njihove nekretnine, objekti i postrojenja.

Koristim ovu priliku, potpredsjedniče Parlamenta, da podsjetim sve ovdje da su neke lokalne samouprave u periodu pred privatizaciju imale dokument koji se zvao identifikacija kapitala lokalnih samouprava u državnom kapitalu. Jedna od tih lokalnih samouprava je i Budva. Glasovima svih odbornika u Skupštini opštine Budva taj kapital lokalne samouprave Budva u HTP Budvanska rivijera bio je identifikovan na nivou 37% i nešto.

Vjerovatno će se negdje postaviti ovo pitanje, ali mi polazimo sada i postavljamo dilemu koja je pogrešna, da li to neko želi da otme državni kapital .... Crne Gore, a ne postavljamo dilemu da li je neko u ime Vlade Crne Gore oteo lokalnim samoupravama njihov kapital i predstavio se da je on vlasnik. Te lokalne samouprave, uključujući Pljevlja, uključujući sve gradove o kojima vi govorite danas, ne želim da bude nikakve diskriminacije, te lokalne samouprave su kroz svoje građane putem samodoprinosu, putem odvajanja radnika u Budvanskoj rivijeri i svega onoga što je bilo u prethodnom periodu stvarale kapital tih preduzeća. Ništa ovdje nije spušteno s neba nego su ljudi u tim lokalnim samoupravama stvarali. Zbog toga poštujem Pljevljake koji očigledno u Pljevljima mogu da kažu da treba ovo biti identifikacija kapitala Pljevalja, ali kada dođu do Podgorice promijene mišljenje. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Kolega Miliću, stvarno vas molim da ispoštujete sve nas koji smo ovdje u ovoj sali, ovoliko prekoračenje. Nijesam želio da vas prekidam, vi ste i predsjednik partije, ali vas molim, tolerantan sam kada su prekoračenja u pitanju, ali moramo zbog svih nas koji sjedimo u ovoj sali ipak i mi sa druge strane da budemo tolerantni prema onome što je Poslovnik. Zahvaljujem.

Komentar, u ime Kluba Demokratske partije socijalista, kolega Vuković. Izvolite.

FILIP VUKOVIĆ:

Može komentar, može replika pošto me je pomenuo kolega Milić.

Neću biti grub prema vama kao vi prema meni, reći ću samo da čovjek obično povisi ton ili glasno priča kada nema argumente, a vi ste bili jako glasni u ovom maloprije izlaganju, što znači da nemate argumente.

U Opštini Pljevlja na vlasti nije SNP, kolega Damjanoviću. U Opštini Pljevlja je na vlasti koalicija u kojoj dominira sadašnji Demokratski front.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Kolega Vukoviću, molim vas, moram vas upozoriti, da dovedemo naš rad u sklad sa Poslovnikom. Možete da komentarišete izlaganje kolege

Milića. Kolega Damjanović je ranije diskutovao i ako ste željeli komentar na njegovu diskusiju onda je to moralo ići odmah. Prema tome, molim vas da sada vaš komentar usmjerite prema izlaganju kolege Milića.

FILIP VUKOVIĆ:

Dobro. Ako sam pogriješio oprostite mi pošto sam neiskusn, ali sličan je bio komentar i kolege Milića i kolege Damjanovića, oba su pominjali te dvije milijarde eura. Ako budem komentarisao Srđanove dvije milijarde, ispašće da komentarišem poslanika Damjanovića. On je rekao da je iz Pljevalja vrijednost energije dvije milijarde koja je do sada eksploatisana. Znači, slučajno se poklapa.

Reći ću vam, za vašu informaciju, da ima još 35 milijardi u Pljevljima električne energije koja vrijedi po sadašnjim cijenama. To znači da je sve do sada nešto bilo loše, sada imamo šansu da ispravimo, a ništa nije bilo loše. Zašto nije bilo ništa loše? Vlada Crne Gore u mandatu je dala Pljevljima više nego svim opštinama zajedno. Ovo možda nijesam trebao da kažem, ali moram da kažem. Promjena koncesije 30-70 u korist Opštine Pljevlja, znate li koliki su iznosi koncesije na ugalj, na cink, na drvo. Stotine miliona eura Vlada je jednim potezom, znači da Vlada nije bila saglasna, ovaj parlament u onom prethodnom sazivu to ne bi mogao da izglasa. Opština pripadalo trideset posto koncesija na eksploataciju mineralnih sirovina ruda, uglja, olova, cinka promijenjeno je obrnuto.

Pa zar treba neki veći gest? Ta priča ja te volim, ja te volim a nedam ti ništa kao što vi pričate, Vi volite ne znam volite onoga, volite ovoga a nikome ništa ne date, samo zbunjujete narod. Zato i ne možete da dodjete u poziciju da nešto konkretno pokažete, a ovih 20 miliona koje uporno pominje kolega Milić, znači samo ste zamijenili tezu, nijesam ja njima uzeo 20 miliona, nego sam im ostavio dvadeset miliona koji vaši miljenici ne umiju da potroše. Ono što se dešava kad ne znaš da potrošiš novac, potroši ga neko drugi, znači onih šest i po miliona koji je Iberdi dodijelio kao grant Crnoj Gori, odnosno Pljevljima grant Crna Gora, Vlada je bila spremna da vrati četiri miliona, dva i po je grant jednim i drugim. Na čelu Opštine samo je predsjednik iz SNP kao što sam i ja u prošlom mandatu kao kandidat DPS-a bio na vlasti, odnosno bio predsjednik opštine, a stvarnu vlast je imala koalicija koja je tada imala ubjedljivu većinu u Parlamentu. Drugo, onaj termin krađa struje i to pije vodu, ali ta krađa taj termin ne postoji u ovoj energetici. To postoji u nekim drugim branšama iz kojih Vi dolazite prije nego što ste radili, pa možda ste opterećeni time. Prošli put sam vam objašnjavao šta znači neovlašćeno preuzimanje energije i sistema. Znači, pregrubo je krađa. To se sve zna, evidentira se. Znači nije krađa ako ne možeš ukrasti, a da se ne

zna koliko je prošlo kilovat sati, koje snage itd. Znači to nije nikakva krađa, to je samo neovlašćeno preuzimanje električne energije i sistema. I podsjetiću Vas, električna energija i ona teza i priča aluminijum, aluminijum je baterija, akumulator za deponovanje električne energije. Znači energija ne može da se deponuje, to svi znamo iz osnovne škole, jedino ako imaš Kombinat aluminijuma, ako imaš te famozne ingote možeš da deponuješ električnu energiju. Zato treba svi da se borimo da taj kombinat ostane. Taj kombinat je nešto najvrednije što naša država ima i što naš energetska sistem može da koristi. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vama.

Kolega Milić ima riječ. Izvolite.

SRĐAN MILIĆ:

Sad ću zaista probati da budem što je moguće kraći. Mislim da Ljerka i ja dolazimo iz iste branše, iz turizma, pa se ne sjećam što to znači krađa u turizmu. Ali ostavljam vama da ste u trenutku intelektualne inspiracije imali potrebu da na takav način odgovorite na nešto što nijeste mogli odgovoriti. Dalje, evo smanjio sam i tonalitet. Kako god da govorim argumenti su mi jači nego sve vaše priče, ali problem u svemu je da osjećam kao da ste promašili mjesto gdje govorite, kao da ste na ovom savjetu za sprovođenje izbornog programa DPS pa ste rekli ovi ništa ne daju zato smo mi na vlasti, a SNP će da nastavi tu politiku da neće ništa raditi ono što vi radite, i onih primjera kako ste Vi kroz aferu "snimak" dokazali svoje pravo lice, a mi smo upozoravali javnost sve ove godine. I druga stvar priznajem Vam gospodine Vukoviću, ne znamo, a i taj pojedinac da je u SNP-u jednoga sekunda ne bi bio da je potrošio pare kako ste Vi potrošili u Pljevljima, dakle, takvoga u SNP-u nema niti će ga biti. Hvala vam uštedio sam četrdeset sekundi.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Kolega Vukoviću, nažalost po Poslovniku nemamo pravo bio je odgovor na komentar, ali ne, nažalost po Poslovniku moramo se pridržavati. Vjerovatno biće prilike.

Idemo dalje najavio sam kolegu Sašu Pešića, molim ga da uzme riječ.

Izvolite.

SAŠA PEŠIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, poštovane kolegice i kolege, uvaženi građani.

O Predlogu zakona o zaštiti državnih interesa u elektroenergetskom sektoru Crne Gore koji je danas na dnevnom redu Vlada se izjasnila kroz svoje mišljenje da isti ne treba prihvatiti. Poštujući stav predlagača uvjeren sam da su državni interesi u ovom važnom, usudio bi se kazati, najvažnijem sektoru u državi, već sada dovoljno zaštićen. Značajan dio ekspozeeza prilikom predstavljanja programa i sastava nove Vlade, mandatar gospodin Đukanović je najavio upravo odlučnost da se što prije stvore uslovi za punije i održivo korišćenje naših zaliha uglja, hidro potencijala, posebno izvora čiste energije. Sa izgradnjom novih infrastrukturnih energetske objekata stvorice se uslovi za stvaranje većeg društvenog proizvoda što imlicitno znači i veći standard građana Crne Gore. I pored toga što preferiram da elektro energetske kompanije za stalno ostanu u državnom vlasništvu, takav je i većinski stav u zemljama u okruženju za svoje elektroprivrede postoji ne mali broj eksperata koj smatraju da je insistiranje na tome po svaku cijenu pogrešan stav. Državna elektroprivredna preduzeća u zemljama okruženja su po praviliu u lošoj finansijskoj sistuaciji. Sama ne mogu da izdvajaju dovoljno novca za ozbiljne investicije. Razvoj najvećih projekata će se neminovno odvijati po modelu javno privatno partnerstvo. Imajući u vidu kako je kriza poslednjih godina uticala na veliku većinu zapadno evropskih energetske kompanija, kao i preovladavajuće okolnosti na tržištu pronalaženje ozbiljnih investitora nije lagan posao. Za elektro privredna preduzeća, ali I za ekonomiju zemlje je dugoročno štetno voditi socijalnu politiku kroz dotacije cijene električne energije u nedogled. Na taj način se onemogućava normalan razvoj elektroprivrede i nove investicije u elektro energetske sistem.

Dakle, da subvencijama ali tamo gdje su one opravdane u slučajima izraženosti siromaštva, odnosno kod onih građana koji ne mogu da plate realnu cijenu električne energije. Tržište, to jeste racionalna cjenovna politika podrazumijeva da se štite oni koji su u tom stanju potrebe, a da svi ostali plaćaju realnu cijenu električne energije. Tako se daje podsticaj onim investicijama koje su dugoročno održive. Vlada Crne Gore imala je poslednjih nekoliko godina niz aktivnosti vezano za elektroenergetiku. Usvojena je dobra energetska politika, urađena je strategija razvoja energetike i vrlo kvalitetan akcioni plan za njenu realizaciju. U Crnoj Gori to nam je poznato postoje tri uzezetna vrijedna velika proizvodna kapaciteta kakve su elektrane Perućica i Piva i Termo elektrana Pljevlja. Njihova pogonska spremnost, njihovi proizvodni rezultati ne bi bili takvi kakvi su da država preko svoje elektro energetske kompanije nije u prethodnom periodu

u njihovu revitalizaciju, modernizaciju uložila milionska sredstva. Naravno, zahvaljujući naporu i stručnosti zaposlenih sve tri naše elektrane i ako dugo postoje, svoje rekordno proizvodne rezultate postigle su poslednjih godina. Primjera radi, Preučica koja je ušla u pogon tada već davne 1960. godine, rekordnu proizvodnju imala je 2010.godine, kada je proizvela milion 434 hiljade i 850 megavat sata. Termo elektrana koja je ušla u pogon 1982. godine, je takođe bila mjesto velikih ulaganja, pored kapitalnog remonta u njoj je 2009. godine, realizovan najveći ekološki projekat u Crnoj Gori u toj godini, ugrađeni su elektro filteri koji omogućavaju da emisija štetnih čestica bude za oko devet puta manja nego ranije. S ovim su zadovoljeni strogi ekološki evropski standardi. U ovom trenutku izvjesna izgradnja podmorskog kabla između Crne Gore i Italije, taj projekat pozicionira našu državu kao važno energetska čvorište gdje će, pored državnog interesa, koristiti imati i građani. Kabal, odnosno interkonekcija kapaciteta hiljadu megavati, je ključni faktor koji će značajno povećati interesovanje stanih investitora za gradnju novih izvora električne energije ne samo kod nas već i u zemljama u okruženju. Energetski ciljevi Evropske unije koji se tiču smanjenje emisije CO2 povećanje proizvodnja električne iz obnovljenih izvora, uz neminovan rast potreba za energijom, sa jedne strane, i neiskorišćeni energetska potencijali u Crnoj Gori i regionu sa druge, preporučuje ovaj prostor za ulaganja te vrste. Dakle, kao narodni predstavnik, kao pripadnik Demokratske partije socijalista i kao inženjer, iz svega navedenog smatram da ne treba brinuti o zaštiti državnih interesa građana, jer o tome na dovoljno kvalitetan način brine izvršna vlast i naše elektroenergetske kompanije. Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Imamo prijavljen komentar na vaše izlaganje, u ime Kluba Socijalističke narodne partije, kolega Milić.

Izvolite.

SRĐAN MILIĆ:

Kolega Pešiću, Vlada Crne Gore je kao što ste rekli, 2008. godine usvojila strategiju razvoja energetike Crne Gore. Vi kažete da ona na kvalitetan način vodi interese o zaštiti državnih akcija Elektroprivrede. Razvoj energetike Crne Gore do 2025. godine kao i akcioni planovi realizacije ovog dokumenta, kojim je pored ostalog predviđena, kolega Pešiću, izgradnja drugog bloka Termoelektrane Pljevlja do kraja 2011. godine, izgradnja sistema za toplifikaciju Pljevalja do kraja 2011. godine, povećanje kapaciteta

prizvodnje Rudnika uglja Pljevlja do kraja 2011. godine, ugradnja uređaja za odsumporavanje do kraja 2011. godine. Dakle, ostavimo političku priču sa strane. Moje jednostavno pitanje je je li ovo urađeno? Ne zbog čega nije urađeno, jer ćete dobit savjet zašto nije urađeno.

Što se tiče zaštite životne sredine, činjenica je da su nadležni državni organi, znači, ovo je stav ljudi iz DPS-a iz Pljevalja, tolerisali prekoračenje srednje mjesečne koncentracije sumpora i preko 10 puta u odnosu na dozvoljene granične vrijednosti emisije i srednje dnevne koncentracije praškastih materija preko osam puta u odnosu na dozvoljeno. Negativni uticaj otpadnih voda Termoelektrane Pljevlja, Rudnika uglja Pljevlja na kvalitet vodotokova zbog čega je promijenjena klasa vode vodotokova koja iz klase A1 prelazi u klasu A2-A3, a kod Maljevca prelazi povremenu u vanklasno stanje. Sama činjenica da je odlagalište šljake pepela Maljevac proglašeno crnom ekološkom tačkom Crne Gore. Činjenica da danas imamo, da Elektroprivreda duguje 15 miliona evra samo oko Maljevca Pljevljima, da duguje 11 miliona evra Plužinama, shodno ugovoru, dovoljno govori o tome na koji način Vlada Crne Gore sprovodi svoje aktivnosti. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Izvolite, kolega Pešiću, imate riječ.

SAŠA PEŠIĆ:

Gospodine Miliću, da, vi imate podatke i tačno je da akcioni plan za njenu realizaciju kojom je planirana izgradnja drugog bloka Termoelektrane je predviđala i predviđa izgradnju hidroelektrane Komarnica. To je bilo prije godinu i dvije, znači, rokovi nijesu puno probijeni posebno imajući u vidu trenutnu svjetsku ekonomsku krizu koja je zahvatila, svi smo svjedoci ne samo Crnu Goru, nego i čitav svijet. Znači, Vlada je na putu realizacije onoga što je usvojila, postoji odlučnost u samom vrhu izvršne vlasti. Misim da oko toga neće biti dvojbe. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Posljednji prijavljeni učesnik u raspravi povodom ove tačke dnevnog reda, kolega Rešid Adrović, a zahvaljujem kolegi Nikčeviću koji je odustao od prijavljene diskusije zbog racionalizacije.

Izvolite.

REŠID ADROVIĆ:

Poštovani potpredsjedniče Skupštine, uvažene poslanice i poslanici, cijenjeni građani,

S obzirom da je energetska sektor gdje Crna Gora kao zemlja raspolaže značajnim potencijalima, dobra osnova za ulaganja svežeg inostranog kapitala, a da kao država već dugi niz godina nijesmo bili u mogućnosti da ulažemo i gradimo nove kapacitete za proizvodnju električne energije čini mi se da ukoliko brzo ne počnemo sa izgradnjom nekog objekta većeg kapaciteta za proizvodnju, nedostatak električne energije će nam predstavljati limitirajući faktor privrednog i ukupnog razvoja. Pozitivno je što je počelo postavljanje podmorskog kabla. Za očekivati je da to bude prepoznato kao dodatni stimulans potencijalnim investitorima. Ukoliko to ulaganja u ovom trenutku ne može da izvrši država, onda se mora tražiti strateški partner.

Predlog zakona o zaštiti državnih interesa u elektroenergetskom sektoru Crne Gore koji je predložila grupa poslanika Socijalističke narodne partije, čini mi se, ograničava pravo drugih vlasnika u Elektroprivredi Crne Gore AD Nikšić i crnogorskom elektroprenosnom sistemu AD Podgorica da pokreću restrukturalne i druge procese u ovim kompanijama. U članu 1 ovog zakona se predlaže da se utvrdi državni interes Crne Gore za očuvanje elektroenergetske nezavisnosti, u snabdijevanju građana i privrednih subjekata električnom energijom na teritoriji Crne Gore. Crna Gora zadržava većinsko vlasništvo u Elektroprivredi Crne Gore AD Nikšić i crnogorskom elektroprenosnom sistemu AD Podgorica.

U članu 2 ovog Predloga zakona se kaže da se ne mogu vršiti statusne i druge promjene sistema u Elektroprivredi Crne Gore AD Nikšić i crnogorskom elektroenergetskom sistemu AD Podgorica. U članu 3 se kaže da država Crna Gora, odnosno organi koji u ime Crne Gore upravljaju državnim kapitalom u privrednim društvima Elektroprivrede AD Nikšić i Rudniku uglja AD Pljevlja najkasnije u roku od šest mjeseci, od dana stupanja na snagu ovog zakona, preduzeće neophodne mjere u smislu pripajanja Rudnika AD Pljevlja jedinstvenom sistemu Elektroprivredi Crne Gore AD Nikšić. U postupku pripajanja organi koji u ime države Crne Gore upravljaju državnim kapitalom u tim privrednim društvima, treba da obezbijede da opština Pljevlja stekne vlasničko učešće od najmanje 10% ukupnog broja emitovanih akcija u privrednom društvu Elektroprivredi Crne Gore AD Nikšić, nakon pripajanja Rudnika uglja.

Predlog zakona za mene je neprihvatljiv iz dva razloga. Prvi razlog, pitanje državnog i javnog interesa u oblasti energetike, kako su i moji prethodnici već govorili, je već regulisano članom 3 Zakona o energetici

kojim je propisano da je snabdijevanje građana i pravnih subjekata na siguran način po realnim cijenama od opšteg interesa za Crnu Goru. Član 1 stav 2 o zadržavanju većinskog vlasništva, sve da je prihvatljiv, on je u suprotnosti sa članom 3 stav 2 Predloga zakona, jer je očigledno da bi se prenošenje 10% akcije buduće Elektroprivrede AD Nikšić u čiji bi sastav ušao Rudnik uglja AD Pljevlja vlasništvo države Crne Gore bi pala na 45% ukupnog kapitala. Nejasna je formulacija člana 2 gdje se zabranjuje vršenje statusnih promjena u Elektroprivredi i elektroprenosnom sistemu u kojima bi se umanjio njen kapital. Predložena odredba je nejasna, jer se ne zna čiji kapital država kao subjekat iz člana 1 stav 2 ili energetske kompanija.

Kada su u pitanju statusne promjene ne može se voljom ni jednog organa zabraniti pravo drugih vlasnika da pokreću restrukturalne i druge procese, da se mogu samo dati smjernice Vladi kako da u njima postupa. Kada je u pitanju član 3 sporno je i nejasno kako da se obezbijedi vlasništvo Opštine Pljevlja od najmanje 10% ukupnog broja emitovanih akcija, zbog toga što se ne precizira iz čijeg će se vlasništva obezbijediti taj akcioni kapital koji bi bio nominalne vrijednosti 100 miliona eura. Ako bi se to obezbijedilo iz dijela državnih akcija, a znamo da država ima 55% akcija, narušila bi se odredba člana 1 stav 2 vlasništvo države bi se smanjilo na 45% kapitala u Elektroprivredi. Nejasno je i na koji način bi Opština Pljevlja stekla imovinu. Da li na osnovu javnog interesa ili uz naknadu? Znači, kao što znamo javni interes u ovom dijelu nije proglašen.

Drugi razlog zbog čega je ovaj zakon za mene neprihvatljiv je što bi se usvajanjem ovog zakona onemogućilo bilo kom stranom privrednom društvu da ulaže u elektroenergetski sektor Crne Gore. Vjerujem da poništavanjem tendera za prodaju Termoelektrane Pljevlja i manjinskog paketa akcija Rudnika uglja Pljevlja od strane Skupštine Crne Gore propušena je šansa da se obezbijedi stabilno snabdijevanje KAP-a električnom energijom, a da se uloži u Rudnik i Termoelektranu Pljevlja preko 300 miliona eura. Ta odluka Skupštine ugrožava ekonomski razvoj a time i politiku ubrzanog razvoja sjevernog dijela Crne Gore. Usvajanje ovog zakona bi dovelo do odlaganja neophodnih investicija u razvoj energetskog sektora, što bi uslovlilo uvećanje deficita električne energije, u krajnjem ugrožavanje socijalnog statusa stanovništva zbog povećanja troškova električne energije koju plaćaju crnogorska domaćinstva. Zbog ova dva i mnogih drugih razloga, predloženi zakon je za mene neprihvatljiv.

Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:
Zahvaljujem.

Imamo još prijavljenog kolegu koji želi da učestvuje u raspravi povodom ove tačke dnevnog reda.

Kolega Bojanić iz Pozitivne Crne Gore. Izvolite.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem.

Pokušaću da budem kratak a isprovocirale su me različite diskusije, odnosno sve isti razlozi koje već mjesecima slušamo. Sve što je loše bilo u prošlosti po pitanju ekonomske politike kriva je svjetska ekonomska kriza. Sva nada za bolju budućnost je nada u strateške partnere. E, ajmo malo da okrenemo pa da vidimo kako su nam ti strateški partneri bili prošlosti, a s druge strane imamo u budućnosti vrlo jasna predviđana da će potrajati svjetska kriza i onda se pitam šta radi ova Vlada. Bukvalno se pitam šta radi ova Vlada i kuda ovo sve ide. Na stranu sada politička priča, po strani da ostavimo prepucavanja, ali jednostavno mi svi idemo ka jednom ogromnom problemu. Ovdje se ne vidi kraj tame ekonomske politike, niti ja vidim da se iko ozbiljan u Vladi Crne Gore pokušava da se izbori sa tim osim osim ponavljanja te iste priče mjesecima kako je kriva kriza ali će doći strateški partneri i onda će biti bolje. Ajmo, uozbiljimo se, molba i Vladi Crne Gore da nešto čini po ovom pitanju, pa i po pitanju energetike kao jedno od najvažnijih pitanja u opštem ekonomskom sistemu Crne Gore. Čuli smo termin zajedno u Zagrebu, energetska siromaštvo apsolutno vodi ka svakom drugom siromaštvu u ekonomskom smislu. Dajmo, okrenimo se, činimo nešto sami, tražimo neka rješenja. Mi smo, odnosno SNP je ponudio jedan vid rješenja, nešto da pokušamo da popravimo, da krenemo sa mrtve tačke, apriori sve je to odbačeno, jer, bože moj, kriva je svjetska kriza, ali će doći strateški partner.

Bojim se da je samo to zamajavanje javnosti. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Može. Ovo je bilo izlaganje. Izvolite, imate pravo na komentar.

Kolega Filip Vuković, u ime Kluba DPS.

FILIP VUKOVIĆ:

Kolega Bojanić je u ovom obraćanju, a i u prethodnom bio decidan, nemamo povjerenja u Vladu. Kada neko nema povjerenja u nekoga onda ne može ni da se nada. Na žalost u vašem izlaganju jedino što previđate tu malu sitnicu koja se zove ekonomska kriza, globalna kriza, svjetska kriza i tako dalje, to je za vas sitnica i čudi me za jednog iskusnog ekonomistu kao vi da ne može da bar u procentu odredi koliko je učešće krize, koliko je

sposobnost državnog vrha ili Vlade, kolika je sposobnost parlamenta koji daje podršku Vladi. Znači dominantno ekonomska, finansijska kriza koja je posebno pogodila Evropsku uniju, kao što vidite, drugo u energetici procesi i funkcije u okviru tih procesa su jako dugi i mislim da prosječno otvaranje jednog .... je sedam godina, prosječna izgradnja jedne termoelektrane je pet, šest godina. Izgradnja hidroelektrane traje 12 do 15 godina, gospodine.

U Crnoj Gori desilo se prije trideset godine da su izgrađeni ti energetski objekti veliki, u međuvremenu ne da kod nas nije izgrađeno, nego u čitavom regionu nigdje nije izgrađen ni jedan značajniji objekat, ni jedan objekat preko 5 megavata, ne u bivšoj Jugoslaviji, nego u čitavom regionu, Bugarska, Mađarska i tako dalje do Turske ili Njemačke. I stalno zapostavljamo to, mi kažemo pa dobro vi se to samo vadite na tu krizu, ali da smo mi bi tu krizu preskočili mi imamo recept za krizu. Očekujem vas na Volt stritu. Tamo se rješavaju ta pitanja.

Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vam.

Evo imamo otvoren poziv da vidimo šta će kolega Bojanić reći.

MLADEN BOJANIĆ:

Vrlo bih rado bio tamo, ponio bih jedan dobar čekić pa da budem bolji nego što nam je gospodin, ali dobro nema veze. Pa naravno da nemam povjerenja, pa ne bih bio ovdje gdje sam da imam povjerenja. Ne bih se bavio ovim čime se bavim i vidim godinama da istu priču pričate, na kraju krajeva to je neki lični razlog zašto sam se uključio u sve ovo. Tu ne mogu da se nadam od Vlade bog zna čemu, ali bar nešto malo da napravite, dok vas ne smijenimo, bar neku korist da napravite sitnu koliko god, ali mi ćemo probati da budemo bolji od vas.

Vi gospodine sa nadimkom kao estradna zvijezda kada imate da kažete nešto, ustanite, kažite nemojte da dobacujete, popričekaćemo da vi nešto kažete. Sa mjesta ste hrabri uvijek, volite da dobacujete, ali ja vas molim kada imate nešto da kažete javite se za riječ, ustanite i stanite iza toga.

Zahvaljujem.

Što se tiče ekonomske krize i sitnica je 12 do 15 godina. Ja ću vas podsjetiti da ste 23 godine na vlasti, sedam godina je kriza, šest, sedam neka bude toliko. Neka bude i toliko i da im dodam godinu, dvije, ali od 23 godine je bilo mnogo toga, a što se tiče Bugarske, Bosne i ostalih zemalja u regionu šta su oni radili i kako su oni radili, to i nije moja briga velika. Moja je

briga Crna Gora, mene brine zašto vi nešto ne učinite. Kako su radili u regionu to je njihov problem, kada budem sjedio u njihovim parlamentima vjerovatno ću kritikovati njihovu Vladu. Nemojte očekivati da kritikujem bugarsku vladu u crnogorskom parlamentu, a vas da amnestira svjetska kriza. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJK O ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Pitam da li još neko želi učešće povodom ove tačke dnevnog reda?

Ne.

Zahvaljujem i zaključujem, završna riječ kolega Damjanović u ime predstavnika predlagača.

Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Da se zahvalim svim kolegama koji su uzeli učešće u raspravi na ovu veoma važnu temu. Ne zato što je ovaj predlog zakona podnio Klub poslanika SNP-a, već što sam potpuno uvjeren da će trasiranje energetske politike opredijeliti političku i ekonomsku budućnost Crne Gore i korigovao bih mog predsjednika Srđana Milića, mislim da je jedna Vlada bila kada je usvajana strategija, mislim da je na čelu bio gospodin potpredsjednik Šturanović, a druga Vlada je neuspješno tu strategiju primijenila. To je ova Vlada kontinuiteta koju vodi gospodin Đukanović.

Kolege iz vlasti su, čini mi se, malo pomiješali teze.

Ovdje govorimo o zaštiti državnih interesa i znam da je teško biti branilac Vladine politike, po nama neuspješno u sektoru energetike i razdvojiti u glavama vladajuće koalicije ono što je Vladino, a Vladino je samo da sprovodi politiku koju treba da sprovodi iz ovog parlamenta i ono što je državno. Jer će u Vladi, u nekoj novoj Vladi će sjediti poslanici, biće odnosno Vlada u kojoj će biti SNP, pa ćemo opet biti u situaciji da ne miješamo državni interes i interes Vlade. Znaćemo što je opšti interes i tada ćemo tražiti da se poštuje ovo što smo predložili danas kao opozicija, a to je da nema igranja sa većinskim vlasništvom u Elektroprivedi Crne Gore i Elektroprenosu.

I zahvaljujem se kolegama iz Pozitivne Crne Gore, što su prepoznali da je to noseća poluga ovog predloga zakona i da je to ključna stvar. A svim onima koji su ovdje, neko kritički, a neko podržavajući pojedine segmente ovog zakona, apel da daju amandmansko djelovanje. Ja sam razumio da za najveći dio kolega su nesporna prva dva člana, za neke zato što već postoje kroz neke druge zakone, za neke o tome valjda nećemo diskutovati, uvažavam i kolege koje kažu da postoje neki trendovi privatizacije u

energetici, naravno sa tim se ne bismo igrali. Za neke je sporan član 3 u smislu davanja akcijskog učešća u opštini Pljevlja, nisam čuo za nikoga da je sporno spajanje privatine kompanije Rudnika uglja Pljevlja i Elektroprivrede, projekat koji je pokrenut prije tri godine, ja imam slučajno kod sebe i neke tendere i tenderske procedure i konsultantske usluge i kredit ... itd. pa je sve to nekako ad aktirano. To je ono što ovdje često želimo da istaknemo i ponovimo, a to je da nas nesporazumi u koaliciji koštaju mnogo. Znam zašto je ovo prolongirano. Znamo mi u Klubu SNP-a zašto se ni strategija energetike ne izvršava, zašto su ta lutanja konstantno u Vladi Crne Gore, ali ona koštaju, i oko Kombinata aluminijuma i oko svih ovih stvari o kojima danas pričamo. Apel je da se donošenjem ovog zakona, a nadali smo se konsenzusu i jednom balansiranom pristupu, pristupu i poslanika vladajuće koalicije koji nemaju između sebe saglasnost oko ovog prijedloga, da počnemo da rješavamo probleme. Nema kolizije, gospodo, kakva kolizija. Ne oduzimamo mi od 55% sadašnjeg vlasništva 10% mogućeg vlasništva Opštine Pljevlja, pa dolazimo na 45%. Pa valjda ćemo težiti da ova država Crna Gora u narednom periodu ne smanjuje, nego povećava vlasništvo. Da dođe na 65% vlasništva, 2/3 vlasništva, da otkupi, kroz poslovanje te Elektroprivrede i kroz ovo što sve radimo, pa će imati prostora za Opštinu Pljevlja na čijoj teritoriji, gle čuda, proizvedeno dvije milijarde, i ima još 30 milijardi potencijala energetske, kolega, tu ste u pravu. Dakle, nema kolizije.

Ne vidim u čemu je problem pa donosimo lex specialis. Želimo da na zakonski način uredimo ono što je pokušaj da se to uradi kroz strategiju pridruživanja itd, itd. Čuo sam neke kolege iz opozicije koje su bile protiv našeg predloga stanja Rudnika uglja i Elektroprivrede. Koji su zato da Rudnik uglja i dalje ostane većinsko vlasništvo privatnog lica, vlasnika Prve banke i privatne kompanije A2A. Nema ih tu, neću o tome, kad dođu ovdje onda ćemo o tome. Ali, je naša želja da se napravi to spajanje, i ovo je zakonska podloga za to. Želimo da pričamo o budućnosti. Da pričamo o investicijama u energetske sektor. Da kažemo šta su to prioritete, Termoelektrana 2, svakako, drugi blok. Ali, da bude to transparentno. Imao sam prilike da budem nedavno u Sarajevu i Banjaluci, zainteresovani su da sarađujemo u energetske sektoru. Da radimo taj dalekovod. Da valerizujemo ovaj kabal koji treba da radimo, da budemo negdje da kažem, da od te takse možemo da imamo dobre prihode, ali ne vidim ni kroz ovu raspravu od strane kolega iz vladajuće većine, valjda zato što se pozivaju na stav Vlade iz februara mjeseca, a trebalo ga je testirati opet, i šteta što ovdje nema predsjednika Vlade da vidimo šta sada misle od svim ovim stvarima. Po automatizmu odbijaju i čitaju meni i ono što je Vlada poslala prije tri

mjeseca. Dakle, malo više senzibiliteta, ovo su veoma osjetljive stvari. Bojim se da ad hok odijanjem ovakvog predloga, doći ćemo u situaciju da ćemo za nekoliko mjeseci imati opet neki sličan prijedlog pa ćemo žaliti za propuštenim mjesecima. Neko je rekao ovdje, da su godine propuštene. Koliko traje taj period izgradnje jedne hidroelektrane itd. Podsjetiću, i tu je kolega Bojanić u pravu, 20 godina je ova Vlada, nema nijednog energetskog objekta. U redu, napravili smo nešto u elektroprenosnoj mreži, sad pokušavamo. Naša je zaista želja da ovdje budemo konstruktivni i da damo zakonske osnove nekim stvarima koje su po nama nesporne. U svakom slučaju, ovu raspravu danas privodimo kraju, ne znam koliki je prostor za amandmansko djelovanje i da li to može biti kao i kod prethodne rasprave produženo, s obzirom da nema jednog dijela kolega, ali očekujem da svi oni koji su istakli neke rezerve u odnosu na pojedine segmente ovog Predloga zakona djeluju amandmanski i da idemo u pravcu dogovora da zakonski osmislimo nešto što predstavlja kamen temeljac energetskoj politici koju treba da sprovodi država Crna Gora. Govorim, ne Vlada, Vlada će se mijenjati, ali državna politika mora biti konzistentno u sektoru energetike. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Poštovane kolege, na ovaj način su se stekli uslovi ne samo da konstatujem da je pretres povodom ove tačke dnevnog reda završen, nego i da kažem da današnji radni dan na ovaj način završavamo. Iscrpili smo dnevni red koji je bio predložen za danas. Ostalo nam je još kada je u pitanju rasprava u načelu jedna tačka, to je Predlog odluke o otvaranju parlametarne istrage. Dogovor sa Kolegijuma je da će ova tačka biti tretirana na Plenumu onda kada bude rasprava u pojedinostima, pri raspravi o pojedinostima povodom tačaka koje smo prešli u dosadašnjem radu.

Zahvaljujem na saradnji. A kada će biti nastavak sjednice i rasprava u pojedinostima još uvijek nije dogovoreno i bićete blagovremeno obaviješteni. Da vidimo kada nas je najviše ovdje, jer je riječ o obavezama određenog broja poslanika i u neke međunarodne aktivnosti.

Okolo amandmana ostaje isto pravilo, sutra do 11h, a kada je u pitanju predstavnik predlagača, onda se to zna po Poslovniku.

Zahvaljujem i završavamo za danas.

28.05.2013. u 12.13h

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Poštovani poslanici 25. saziva Skupštine Crne Gore, nastavljamo treću sednicu po dogovoru. Prije prelaska na tačke dnevnog reda ove sednice da vas informišem da su predlagači onog što bi se skraćeno reklo parlamentarna istraga o aferi “snimak” predložili da povuku sa ove treće sednice svoj predlog, da bismo ga, kao što ste videli, uvrstili u onu sednicu koja počinje u petak, ako se ne varam šestu sednicu Skupštine Crne Gore proljećnjeg saziva. Tako da vas informišem da se danas nećemo baviti tom temom nego ćemo u petak.

Idemo na dnevni red koji nam je ostao da ga utvrđujemo u načelu, a onda da vodimo raspravu u pojedinostima i glasamo u cjelini.

Prvi je Predlog izmjena i dopuna finansijskih planova za 2013. godinu šest samostalnih regulatornih tijela.

Odbor za ekonomiju i finansije i budžet, kao matični odbor, predložio je da Skupština usvoji Predlog izmjena i dopuna finansijskih planova za 2013. godinu šest samostalnih regulatornih tijela. Radi ekonomičnosti dogovor je bio na kolegijumu da to uradimo odjednom jer nije bilo sporenja o sadržaju i formi tih akata.

Mogu li staviti u toj formi svih šest predloga izmjena i dopuna finansijskih planova za 2013. godinu šest samostalnih regulatornih tijela na glasanje.

Hvala vam.

Stavljam na glasanje. Izvolite.

Hvala, poštovane koleginice i kolege. Glasala su 53 poslanika, 52 za, nije bilo protiv, jedan uzdržan. Konstatujem da smo usvojili šest izmjena i dopuna finansijskih planova samostalnih regulatornih tijela za 2013.godinu.

Sljedeća, 14. tačka je Statut Agencije za nadzor osiguranja.

Odbor za ekonomiju i finansije i budžet kao matični odbor predložio je da Skupština da saglasnost na Statut Agencije.

Stavljam ga na glasanje. Izvolite.

Davanje saglasnosti na Statut Agencije za nadzor osiguranja.

Mi smo potupno liberalno tržište, prema tome sigurno smo liberalni.

Hvala vam. Glasalo je 56 poslanika i svih 56 su bili za. Hvala, koleginice i kolege.

Idemo na Predlog zakona o Željeznici.

Potrebna je većina svih poslanika. Glasamo ga u načelu. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 57 poslanika, 41 za, osam protiv, osam uzdržanih. Utvrdili smo zakon u načelu.

Imamo osam amandmana, i to Zakonodavni odbor pet amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona, poslanik Damir Šehović tri amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona. Nema amandmana u proceduri, što bi rekli nemamo rasprave u pojedinostima. Glasamo zakon u cjelini. Izvolite.

Hvala vam, kolegice i kolege. Glasalo je 57 poslanika, 41 za, sedam protiv, devet uzdržanih. Usvojili smo Predlog zakona o Željeznici.

Idemo na 6. tačku dnevnog reda - Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lukama.

Takođe je potrebna ista većina, glasamo ga u načelu.

Hvala vam, kolegice i kolege. Glasalo je 56 poslanika, 47 za, osam protiv, jedan uzdržan. Utvrdili smo ga u načelu.

Sastavni dio Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lukama čine četiri amandmana Zakonodavnog odbora, nije bilo drugih amandmana, pa ga glasamo u cjelini. Izvolite.

Hvala vam, poštovani poslanici. Glasalo je 55 poslanika, 46 za, osam protiv, jedan uzdržan. Usvojili smo Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lukama.

Tačka 7 - Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu.

Sredinu štitimo većinom svih poslanika, utvrđujemo ga u načelu. Izvolite.

Hvala vam, poslanici 25. saziva. Glasalo je 56 poslanika, 47 za, nije bilo protiv, devet uzdržanih. Konstatujem da smo ga prihvatili u načelu.

Pet amandmana, i to Zakonodavnog odbora jedan amandman koji je sastavni dio Predloga zakona, poslanici Sekulić i Radović četiri amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona, hvala bivši ministre za ovu oblast. Nema neusaglašenih amandmana, pa ga možemo glasati u cjelini. Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu. Ovo je jedna od rijetkih prilika kada predlažete i glasate. Izvolite.

Hvala vam, poštovani poslanici. Glasalo je 56 poslanika, 47 za, nije bilo protiv, devet uzdržanih. Konstatujem da smo usvojili zakon u cjelini.

Tačka 8 - Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti i ostvarivanju prava mentalno oboljelih lica.

Potrebna je većina svih poslanika. Izvolite.

Načelo, 56 glasalo, svi su bili za.

Bilo je pet amandmana Zakonodavnog odbora, nije bilo drugih, glasamo ga u cjelini još jedanput, procedura je takva. Izvolite.

Hvala, poslanici. Glasalo je 56 i svi su bili za.

Idemo na tačku 9 - Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o pravnoj zaštiti industrijskog dizajna.

Ponovo većina svih poslanika. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 56 poslanika i svi su bili za. Utvrdili smo ga u načelu. Dva amandmana Zakonodavnog odbora su sastavni dio Predloga zakona, nema drugih amandmana, glasamo ga u cjelini. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 55 poslanika i svi su bili za. Zakon je izglasan u cjelini.

Tačka 10 - Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore.

Utvrđujemo ga u načelu, većinom svih poslanika. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 55 poslanika i svi su bili za. Bilo je tri amandmana Zakonodavnog odbora koji su sastavni dio Predloga zakona. Poslanik Džavid Šabović jedan amandman koji je Zakonodavni odbor ocijenio da nije pravno prihvatljiv, pa se o njemu nećemo izjašnjavati. Poslanici Gošović i Jonica dva amandmana o kojima treba glasati.

Izvolite, poslanici Jonica i Gošović. Je li dovoljno tri minuta? Izvolite.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Poštovani predsjedniče, kolegice i kolege, predstavnici Vlade, poštovani građani,

Osnivanjem nove opštine koja nastaje izdvajanjem postojeće opštine neminovno se nameće potreba normativnog uređenja načina rješavanja pitanja teritorijalnog razgraničenja opština, pripreme diobnog bilansa, odnosno podjele imovine, pripreme statuta novoformirane opštine. Ukoliko zakonom ne bi sistemski bio uređen način rješavanja ovih pitanja, može doći do problema u primjeni zakona. Ovo posebno kada je u pitanju teritorijalno razgraničenje opština. Na takvu mogućnost kada je u pitanju osnivanje opštine Petnjica, pismom upućenim Skupštini Opštine Berane i Klubu poslanika SNP-a, ukazao je Milovan Pođanin predsjednik Mjesne zajednice Polica, Opština Berane, o čemu smo detaljno razgovarali kada smo raspravljali o ovom predlogu zakona u načelu.

Polazeći od potrebe da se zakonom uredi način teritorijalnog razgraničenja i određena druga pitanja od značaja za uređenje odnosa između novonastale opštine, jedinice lokalne samouprave kod koje je nastala teritorijalna promjena, podnesenim amandmanom predložili smo da se poslije člana 51 zakona doda novi član 51 A koji bi glasio: "Vlada Crne Gore će u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu zakona kojim je osnovana nova opština obrazovati komisiju koja će utvrditi teritorijalno razgraničenje opština, pripremiti diobni bilans, pripremiti statut i obaviti druge poslove koji joj se povjere odlukom o obrazovanju. Komisiju sačinjavaju

predstavnik Vlade koji je predsjednik komisije, dva predstavnika Skupštine postojeće jedinice lokalne samouprave kod koje je nastupila teritorijalna promjena, jedan iz reda vlasti, jedan iz reda opozicije, predstavnik predlagača zakona i po jedan predstavnik graničnih mjesnih zajednica novonastale opštine i jedinice lokalne samouprave kod koje je došlo do teritorijalne promjene.

Ovako predloženo rješenje je sistemskog karaktera i kao takvo primjenjivalo bi se u svim slučajevima osnivanja novih opština. Sastav komisije omogućava da, pored ostalih, u njenom radu učestvuju predstavnici građana graničnih mjesnih zajednica, novonastale opštine i opštine kod koje je došlo do teritorijalne promjene, kao i po jedan predstavnik iz reda vlasti i opozicije u skupštini jedinice lokalne samouprave kod koje je nastupila ta teritorijalna promjena. Javnosti je poznat stav SNP-a da će podržati inicijative građana za formiranje novih opština bez obzira iz koje sredine takva inicijativa potiče, jer je cilj i postizanje bolje organizacije ukupnog društvenog života na tom području. Inicijative za formiranje Opštine Petnjica podnesene u ranijem periodu uvijek smo prihvatili. To znaju građani Petnjice, kao i predstavnici njihovih nevladinih organizacija u dijaspori. Klub odbornika SNP-a u Skupštini Opštini Berane jednoglasno je podržao Predlog zakona kojim se osniva nova Opština Petnjica. Očekujemo da ćete nam prihvatanjem ovog amandmana, kao i veoma značajnog amandmana, kojeg će obrazložiti kolegica Snežana Jonica, omogućiti da podržimo Predlog zakona kojim se formira nova Opština Petnjica, kao što smo to uvijek radili do sada polazeći od neposrednog interesa građana i potrebe ukupnog materijalnog i društvenog razvoja tog kraja. Ovo tim prije što se predloženim amandmanima ni u kom vidu ne dovodi u pitanje postizanje osnovnog cilja koji se predlaže ovim zakonom, a to je osnivanje Opštine Petnjica. Zhvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Zahvaljujem, gospodine Gošoviću, bilo je malo žamora u sali pa sam pokušao da pomognem uz asistenciju kolegice Jasavić. Koleginice Jonice, izvolite.

SNEŽANA JONICA:

Socijalistička narodna partija Crne Gore je podržala jasno iskazanu volju građana Petnjice za formiranjem novoosnovane opštine. Uradio je to Klub odbornika SNP-a u Skupštini Opštine Berane u svim fazama ovog postupka, kao što smo to radili i mi u Skupštini Crne Gore i u prethodnoj fazi, smatrajući da je bilo nepotrebno da ovoliko dugo traje ova priča. Međutim,

činjenica da u Zakonu o teritorijalnoj organizaciji postoji norma kojom se definiše da će predsjednik Crne Gore u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona raspisati izbore za skupštinu novoosnovane opštine, a da u toj normi nije precizirano da će istovremeno biti raspisani izbori i za skupštinsku jedinicu lokalne samouprave iz koje se izdvaja novoosnovana opština u ovom slučaju Berane, mi smo predložili da se ova norma precizira, kako zbog Berana, tako i zbog svih budućih situacija. Podsjetiću da se SNP-e zalagao i zalaže da se podrži jasno iskazana volja mještana Petrovca na moru, Grblja, Sutomora, Golubovaca i svih onih koji to na takav način iskažu kako bi smo obezbijedili da istovremeno, dakle, našim amandmanom zahtijevamo preciziranje norme o Zakonu o teritorijalnoj organizaciji, da se prilikom sprovođenja izbora za novoosnovanu opštinu moraju istovremeno sprovesti i izbori u opštini iz koje se ta novoosnovana opština izdvaja. Podsjećam da bi svako drugo rješenje koje bi pomjeralo i odvajalo vrijeme održavanja izbora predstavljalo narušavanje legitimiteta skupštine iz koje se izdvaja novoosnovana opština, jer ću podsjetiti konkretno sada u slučaju Berana, nadalje za sve sledeće situacije, da je jedan dio odbornika u Skupštini Opštine Berane izabran upravo glasovima birača iz Petnjice i da će onog momenta kada birači iz Petnjice formiraju skupštinu opštine i dobiju svoje predstavnike u toj skupštini opštine dio odbornika svih lista koji su dobijali glasove u Beranama izgubiti legitimitet. Jedino pravedno rješenje, jedino rješenje koje će na korektan način nastaviti ono što je bila pozitivna inicijativa gospodina Rastodera, jeste da se istovremeno održe izbori i u Beranama i u Petnjici. Svako drugo rješenje bi otvorilo priču da se na isti način koristi ovo za neke političke ciljeve koji nijesu vezani samo za Berane nego i za buduću priču o izborima u Podgorici. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam. Čuli smo amandamne.

Stavljam na glasanje amandman 1 kolege Gošovića i kolegkinice Jonice.

Izvolite.

Poništavam glasanje, izvolite.

RIFAT RASTODER:

Dame i gospodo hvala vam, prije svega, na jednoglasnoj podršci Predlogu zakona u načelu. Moram reći to je dokaz krajnje korektnosti i principijelnosti u odnosu na ovaj Predlog zakona i na predlagače, tako da se zahvaljujem.

Što se tiče ovog dijela rasprave moram reći da se predugo radilo na ovom Predlogu zakona i prilično teško se došlo do dostignutog saglasja oko njegovog prihvatanja, tako da ćete, nadam se, razumjeti što moram biti veoma rezervisan prema svemu čime bi se dosegnuto saglasje moglo dovesti u pitanje. Predloženi amandmani objektivno to jesu, te ih zbog toga nijesam ni mogao prihvatiti. Tim prije što su u pitanju pitanja koja se njima tretiraju riješena u osnovi uglavnom Zakonom o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore. Hoću ipak da vjerujem da je pozitivna odluka o predlogu našeg zakona o izmjenama i dopunama osnovnog zakona, tj. predloga za vraćanje statusa opštine u području Gornjeg Bihora, odnosno Petnjice, neupitna i ja vam se unaprijed zahvaljujem što ćete na taj način pomoći ostvarivanju višedecenijskog sna građanja ovog područja.

Posebnu draž, neko je već pomenuo očekivanoj odluci daje činjenica da smo do nje došli zajedno sa svim odbornicima i funkcionerima matične opštine Berane, na čemu im se takođe i posebno još jednom srdačno zahvaljujem. Građanima Petnjice pak želim sretnu opštinu. Nadam se da će ona značiti i početak nove prosperitetnije budućnosti za sve. Da li će to zaista tako i biti ostaje tek da se vidi, a zavisice u prvom redu od političkih predstavnika i ukupno građana ovog područja, odnosno njihovog umijeća da izborenu šansu iskoriste. U protivnom sami sebi će pričiniti najveću i definitivnu štetu.

Dakle, nema vremena za bilo takve euforije, valja pripremiti uslove za konstituisanje opštine, zato pozivam sve političke i javne poslenike, kao i sve građane i prijatelje Bihora da prije formalnog konstituisanja započnu osmišljavanje dugoročne strategije održivosti novoobnovljene opštine. U tom smislu valjalo bi u prvom redu hitno, koliko je od sutra okupiti jedan tim ekonomskih i drugih eksperata, koji bi zajedno sa predstavnicima građana sa područja, između ostalog, sačinio spisak najurgentnijih potreba i obaveza u pripremi za konstituisanje opštine, uradio što cjelovitiju analizu stanja u postojećim iole značajnijim privrednim subjektima na području sa predlogom mogućih mjera njihove revitalizacije, kako bi oni postali još sigurniji oslonac daljeg razvoja i konačno uradio makar do idejnog nivoa jedan broj projekata moguće valorizacije neiskorišćenih, raspoloživim resursa, a kojima bi pokušali privući nove potencijalne investitore, kako iz veoma brojne dijaspore, tako i drugih struktura.

Ključni preduslov za sve ovo su, rekao bih, sredstva. Zato formiranje jednog zajedničkog fonda za razvoj Bihora smatram ključnom pretpostavkom, a možda i najboljim testom istinske spremnosti da se na pravi, djelotvoran način zajedno pomogne novoj opštini. Prilika je zapravo da sada i konkretno pokažemo da smo i dostojni izborenog izazova. U to ime

još jednom sve pozdravljam i svima zahvaljujem na pomoći i podršci. Hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vama. Ovo je bila pojedinost i završna riječ, ali dobro. Ovo je bila završna riječ. Govorio je kao predlagač. Hvala vam.

Možemo li glasati?

Onda je ovo bila pojedinost, dobiće završnu riječ kasnije. Izvolite kolega Gošoviću.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Zahvaljujem predsjedniče, veoma ćemo kratko.

Gospodine Rastoder, predloženim amandmanima, to je suština, ni u jednom dijelu se ne zadire u ono što je cilj donošenja ovog zakona, a to je osnivanje nove opštine Petnjica, niti se u bilo kom vidu ovim amandmanima može dovesti u pitanje postignuta saglasnost kada je u pitanju utvrđivanje ovog Predloga zakona i njegovo donošenje. Njihovim neprihvatanjem dolazimo u jednu situaciju koja može imati negativne posledice sa aspekta same praktične primjene zakona i sa druge strane u jednu situaciju koju do sada nije poznavao naš parlametarizam. Formiranja ove komisije u suštini eliminiše i u potpunosti uređuje ona pitanja koja su, kao što ste rekli, u osnovi donekle uređena samim Predlogom zakona, i nema zaista niti jednog razloga za neprihvatanje tog amandmana. Sa druge strane zaista je neshvatljivo da u Crnoj Gori, ako se prihvati ovakav predlog zakona i stav koji je ispoljio Odbor za politički sistem, pravosuđe i upravu i vi kao predlagač zakona, da stanovnici jedne opštine ostvaruju vlast u toj novonastaloj opštini, a istovremeno preko svojih prestavnika vrše vlast u opštini kod koje je nastupila teritorijalna promjena i koja više nije ta opština imajući u vidu i teritorijalnu cjelinu i promjene koje su nastupile. Zaista, ukoliko ne prihvatite ovaj amandman dovodite u pitanje legalitet daljeg rada Skupštine opštine Berane, jer su ove promjene neminovno nastupile i one kao rezultat moraju imati nove izbore, u novonastaloj opštini, što je i utvrđeno zakonom, ali i u opštini u kojoj je nastupila teritorijalna promjena, iz ovih razloga, posebno, o kojima je detaljno govorila koleginka Snežana Jonica. Zahvaljujem se.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vama, kolega Gošoviću.

Imate pravo na odgovor. Izvolite.

RIFAT RASTODER:

Ja sam mislio da je dovoljno objašnjenja bilo tokom rasprave u načelu o ovom Predlogu zakona na prethodnoj sjednici, i mislio sam da smo pojasnili te stvari. Članom 8 važećeg Zakona o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore, precizno je naznačeno, evo da pročitam još jednom: "Granice jedinice lokalne samouprave određene granicama naselja; granice jedinice lokalne samouprave po pravilu poklapaju se sa područjem katastarskih opština koje u laze u njen sastav." To je jedno.

Član 44: "Podjela imovine u slučaju teritorijalne promjene iz člana 16 stav 2 tačka 2 do 6 ovog zakona vrši se sporazumom na osnovu odluka skupština opština na koje se teritorijalna promjena odnosi. Ukoliko se ne izvrši podjela imovine u smislu člana 44 ovog zakona, opštine se mogu sporazumjeti da rješavanjem spora podjelu imovine povjere arbitraži. Arbitraža se obrazuje od jednog broja predstavnika strana u sporu, predstavnika Vlade i jednog člana iz reda stručnjaka za oblast imovinskog prava koji je istovremeno predsjednik arbitraže." Dakle, potpuno je zakonski riješeno to pitanje.

Povodom pisma nijesam htio, mislim da je dotični gospodin bio 2003.godine predsjednik Mjesne zajednice, moguće da je i sada. Moje informacije govore da je tada bio predsjednik i to pismo datira iz 2003. godine. Inače, nikada u polednjih posleratnih šezdeset godina nijesu dovedene u pitanje katastarske opštine koje su sada važeće. Naprotiv. Prije godinu dana bilo je takodje premjer i potvrđivanje katastarskih opština, niko nije doveo u pitanje nijedan detalj kod tih katastarskih opština. Ne znam otkud sad pominjanje nekih stvari koje zaista nemaju osnova. Ali, bez razlike, čak i da imaju osnova, postoji mehanizam predviđen zakonom kako se to rješava.

Drugo pitanje. Što se tiče izbora termina izbora za novu opštinu i ostatak opštine, meni je logično da to bude istovremeno, a ni zakon to ne sprečava. Istina, precizno ne naznačava, ali hoće li biti mjesec ili dva kasnije, stanje je potpuno isto, novi izbori moraju biti, jer odbornici ne mogu biti u jednoj i drugoj skupštini. Ja nijesam, rekao sam to u početku, mogao dovesti u pitanje većinsko saglasje prihvatanjem amandmana i zbog toga ih nijesam prihvatio. Mislim da nema potrebe insistirati na njima, jer ne bih da pretpostavljam niti sumnjam da može biti to samo izgovor. Imali smo podršku od SNP-a u kontinuitetu do sada i želio bih da je imamo i sada. Hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Izvolite, proceduralno.

SRĐAN MILIĆ:

Da ne bismo došli u situaciju, predsjedniče Parlamenta, da pođe pogrešna informacija odavde.

Jedan element o kome se ovdje ne govori je da ti izbori mogu da budu u lokalnim samoupravama, koje postoje sada, prije ovih izbora gdje ćemo da formiramo lokalnu samoupravu. Druga stvar koja mi je izuzetno bitna vezana je za podršku SNP-a. Tu podršku SNP-a, što mi je mnogo važnije, nećete mi zamjeriti uvaženi kolega, pokazali su iseljenici prilikom posjete delegacije Luksemburgu kada je bio i potpredsjednik Lalošević. Iseljenici sa tog prostora odavno su prepoznali zalaganje SNP-a za ono što bi trebalo da bude samostalna opština Petnjica. Ne bih volio da kroz igru riječi dođemo do nivoa da nas iznenadi situacija i naš je bio predlog da sebi ne ostavljamo prostor da nas neko posle tumači na način kako ostavljamo, zbog toga čini mi se da bi ova odredba o istovremenome, ako je već prihvatljiva, trebalo da bude sastavni dio predloga ovog zakona. Hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Koleginica Jasavić hoće proceduralno takođe.

AZRA JASAVIĆ:

Zahvaljujem, uvaženi predsjedniče.

Poštovane kolege, evidentno je da bi izbori morali biti raspisani u obje opštine istovremeno. Ne vidim razloga zašto predlagač ne prihvati amandmane, osim ukoliko ne želi da zadrži status kvo u lokalnoj samoupravi u Beranama, što jeste u krajnjem nelegitimno, jer ako se Petnjica izdvaja iz Opštine Berane onda je neophodno da imamo istovremene izbore. S obzirom da je stav predlagača ovakav vezano za amandmane SNP-a, koji je prihvatio Predlog zakona, želim da kažem da će Pozitivna glasati za ovaj zakon ne zbog predlagača već zbog stanovnika Petnjice. Mislim da je predlagač iz korektnosti prema Socijalističkoj narodnoj partiji morao da ima obzira i da prihvati amandman, posebno drugi, Socijalističke narodne partije jer to jeste mogućnost da dobijemo legitimnu vlast, jedina, i u Beranama i u Petnjici.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Ovo je bila procedura, možete završnu riječ samo.

Nijeste predlagač, ali pošto oni koji su predlagači više nijesu poslanici, dobićete riječ.

REŠID ADROVIĆ:

Gospodine predsjedniče, ja bih iskoristio priliku da se svima koji su glasali za predlog ovog zakona zahvalim. Iskoristio bih priliku ne da govorim o predloženim amandmanima nego da se zahvalim svima, od odbora za vraćanje statusa opštine Petnjici, odbornicima u Skupštini opštine Berane, Vladinom radnom tijelu koje je dalo pozitivno mišljenje na predlog ovog zakona. Posebno bih želio da se zahvalim danas poslanicima koji su dali glas za predlog ovog zakona. Istakao bih zaista veliku podršku poslanika iz Demokratske partije socijalista koji su danas u parlamentu jednoglasno podržali predlog ovog zakona i dali najveći doprinos da Petnjica postane opština. Zaista, Vlada i poslanici...(Prekid) podržali predlog ovaj građana Petnjice, međutim, uvijek smo isistirali da se on ostvari u skladu sa zakonom i zakonskim propisima i danas ovo što usvajamo jeste zaista u skladu sa najnovim zakonom koji je usvojen. Još jednom svima hvala. Želim da se zahvalim ljudima iz dijaspore koji su takođe nesebično podržavali ovaj zahtjev građana Petnjice. Hvala svima, hvala na podršci, i građanima Petnjice neka bude sretno.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam.

Da ne bi bilo zabune koji amandman glasamo, daću Vam riječ.

Prvi amandman bi logično bilo da je 1A, a da je drugi amandman na član 2.

Znači, prvi amandman je amandman koji se tiče razgraničenja, a drugi amandman je koji se tiče izbora. Da bi znali poslanici precizno zašto glasaju, da ne bi nastale zbog administrativnih grešaka, suštinske greške u glasanju.

Ponavljam, prvi amandman koji ćemo glasati je amandman koji se tiče razgraničenja. Čuli smo, katastarskog razgraničenja. Drugi amandman je amandman o izborima.

Je li to u redu, predlagači?

Hvala, kolega Gošoviću.

Sad imate završnu riječ, izvolite.

RIFAT RASTODER:

Hvala Vam.

Samo proceduralno, jer sam rekao to što sam želio reći i nema potrebe ponavljati.

Hvala svima unaprijed, ma kako glasali.

Ali, koleginica je malo iskočila iz okvira korektnosti ili nekorektnosti. Nije ovdje u pitanju korektnost ili nekorektnost, ali ne zbog nje, nego zbog javnosti i građana Petnjice moram ovo ponoviti.

Niko ovdje nikoga ne sprečava da sad glasa kako hoće o Zakonu. Nijesam mogao prihvatiti amandmane SNP-a zbog toga da ne bih doveo u pitanje dostignuto saglasje, većinsko dostignuto saglasje, jer se dugo radilo, godinama se radilo na tome, i jednostavno nijesam u situaciji da rizikujem da većinsko saglasje dovedemo u pitanje time što bi unaprijed prihvatio bilo koji amandman.

A vi izvolite. Izvolite, koji god amandman prihvatite većinom kako je to predviđeno Poslovníkom, nemam protiv. Mogao sam presjeći, ali mogao sam tako dovesti u pitanje čitav Zakon. Nije mi stalo da do bilo kakvog statusa kvo, i ne može ni ostati. Ovo je nova situacija, nova činjenica, ne može se previdjeti da ostane status kvo, bilo u Beranama ili bilo gdje drugo, tako da sve će doći na svoje.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam.

Idemo na glasanje,

Amandmana 1. koji se tiče uprošćenog katastarskog razgraničenja.
Izvolite.

Potrebno je 41 za ovaj amandman.

Hvala vam, koleginice i kolege. Glasalo je 56 poslanika, 17 za, 22 protiv, 17 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 2. koji se tiče istovremenih izbora u novonastaloj osnovnoj Opštini Berane, Ivangrad, ako je nekome milije, meni jeste.

Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 57 poslanika, 17 za, 29 protiv, 11 uzdržanih. Konstatujem da ovaj amandman nije dobio potrebnu većinu.

Sad stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini.

Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore, a u stvari, da svima bude jasno, jer je trenutak takav, o ponovnom uspostavljanju Opštine Petnjica.

Izvolite. Da li ste svi glasali?

Hvala vam. Glasalo je 58 poslanika, 50 za, nije bilo protiv, osam uzdržanih. Konstatujem da smo usvojili Predlog zakona u cjelini.

Čestitam građanima Petnjice.

A ostatku građana Berana želim da nastave saradnju kao i do sada, jer jedna je Crna Gora. Hvala vam.

Idemo na tehnički izvještaj o radu Anketnog odbora za prikupljanje informacija i činjenica o korupciji u privatizaciji Telekomu Crne Gore.

Izvještaj je tehnički, dogovor je da ga konstatujemo bez glasanja o njegovoj sadržaji.

Idemo na tačku 13. Predlog zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti.

Možete svakako, kolega Abazoviću.

Izvolite, prije glasanja u načelu.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Hvala, predsjedniče.

Evo, samo da iskoristim priliku da čestitam građanima Petnjice na opštini i da poželim puno uspjeha u radu.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Nadam se da je srdačno i proceduralno ...

DRITAN ABAZOVIĆ:

Ne, ne, proceduralno je, predsjedniče, samo mi dozvolite.

Predlažem, ukoliko ste saglasni, ukoliko su kolege saglasne da se oko ove tačke ne izjašnjavamo danas, nego u petak. Mislim da je značaj ovoga zakona svima dobro poznat, a da tri dana odlaganja ne bi ništa suštinski promijenilo u smislu, da bi to nešto poremetilo dosadašnji rad Vlade. A s druge strane, mislim da kada budemo u punom sastavu mogli bismo jednostavno da donosimo čini mi se pametnije odluke vezano za ovaj jako, jako delikatan Zakon.

Tako da, ukoliko su kolege saglasne, samo da odložimo do petka.

Potpuno razumijete moju intenciju koja je krajnje dobronamjerna, za razliku od ovog zakona.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam.

Ima jedan princip u pravu da nepoznavanje prava škodi, ali takođe, nekorišćenje svojih prava škodi. Sazvana je Skupština, svi su pozvani, nemamo garanciju da bi na toj tački bile kolege u petak, i pri takvoj neizvjesnosti mislim da je normalno da danas odlučimo o Zakonu.

Glasamo ga u načelu.

Izvolite, većina svih poslanika, što će reći 41.

Hvala vam. Glasalo je 56 poslanika, 41 za, 14 protiv, jedan uzdržan. Konstatujem da smo ga utvrdili u načelu.

Ovo je zakon koji je, a to je uvijek dobro, izazvao dosta aktivnosti poslanika. Od toga nikada ne može biti loše.

Ukupno je podneseno 136 amandmana, i to:

Zakonodavni odbor 18 amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona. Je li u redu, kolega Šaboviću?

Hvala Vam. Grupa poslanika SDP-a pet amandmana.

Molim vas, imamo previše amandmana, moramo imati precizno.

Od kojih su amandmani 1, 2,3, 4 i amandman 5 u izmijenjenoj formulaciji sastavni dio Predloga zakona.

Ministre, je li to u redu?

Hvala, ministre Boškoviću.

Poslanici Banović, Šabović, Bralić, poslanica Vuksanović, četiri amandmana. Od kojih su amandmani 1,3 napušteni, odnosno odustali ste od njih. Amandman 2 i amandman 4 su sastavni dio Predloga zakona.

Je li to u redu? Hvala, ministre Boškoviću.

Poslanica Ljerka Dragičević tri amandmana o kojima treba glasati, s tim što je matični odbor prihvatio amandman 1 i 2.

Hvala, kolegini Dragičević.

Poslanik Andrija Popović 13 amandmana. Od amandmana 1,2, 3, 8 i 9 je odustao, a o ostalima glasati.

Hvala, kolega Popoviću.

Poslanici Gošović, Jonica, 16 amandmana, od kojih je amandman jedan u izmjenjenoj formulaciji sastavni dio Predloga zakona, a o ostalima treba glasati.

Je li to u redu, kolegini?

Hvala vam, kolegini i kolega.

Poslanica Popović i poslanik Kaluđerović, jedan amandman o kojem treba glasati.

Hvala, kolegini Popović. Molim vas, radi se o detaljima, mislim da se moramo abdejtovati jer kolegini Ponoš je imala nekih preporuka oko njenih 45 amandmana. Moje informacije su da se odustalo od amandmana 1, 11, 14, 21, 25, 34, 36, 42 i 43, a ostali su sastavni dio Predloga zakona.

U redu. Hvala, kolegini Ponoš.

Kolegini Ponoš, piše u izvještaju Zakonodavnog odbora da ste odustali od svih amandmana.

Ne morate odustajati kada postanu sastavni dio Predloga zakona. Radi se o tehničkoj stvari, vaša ažurnost je ovaj put bila prevelika, veća od potrebe.

Hvala vam. Razjasnili smo se.

Poslanica Ponoš i poslanik Abazović 14 amandmana o kojima treba glasati.

Hvala, kolega Abazoviću.

Opet koleginica Ponoš, kolega Abazović i kolega Perić, devet amandmana o kojima treba glasati.

Hvala, kolega Periću.

Poslanica Ponoš, četvrti put, poslanik Perić šest amandmana o kojima treba glasati. Ako se ne varam, peti put koleginica Ponoš, kolega Bojanić dva amandmana o kojima treba glasati.

Ako sam dobro shvatio, za svaki amandman treba saglasnost koleginice Ponoš. Hvala vam.

Čuli smo o čemu ćemo glasati. Hajdemo redom da čujemo i predlažemo amandmana.

Koleginice Dragičević, vaša tri amandmana želite obrazložiti?

Izvolite, tri minuta je dovoljno, ako bude trebalo biće još.

LJERKA DRAGIČEVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine predsjedniče.

Amandman 1 glasi: "U članu 42, stav 2 se briše."

Obrazloženje: Član 42 predmetnog Prijedloga zakona u stavu 2 vrši tešku diskriminaciju djece. Djeca su, inače, kao jedna od najranjivijih kategorija stanovništva posebno zaštićena kako kod nas koji smo usvojili sve te međunarodne i europske konvencije tako i u cijelom svijetu. Poseban osvrt je na Konvenciju Ujedinjenih naroda za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda od 10.12.1948.godine koju su članice Evropske unije potpisale u Rimu 4.11.1950.godine. Nažalost, dječja se prava danas u svijetu dosta krše, to smo svjedoci svakog dana gledajući ili čitajući razne medije, a ja nikako ne bih željela da se mi priključimo tim kršenjima dječjih prava diskriminirajući djecu u samom startu njihovog života tj. rođenju. Jedno, drugo i treće dijete imaju sva prava i mjesto pod suncem, a ne daj bože, rodi se četvrto i to je otpadak. Najnovija istraživanja Ujedinjenih naroda pokazala su da je po zaštiti dječjih prava Crna Gora na 170. mjestu u svijetu. Mislim da nam to ne govori baš dobro.

Amandman 2: „U članu 42, stav 3 se briše.“

Obrazloženje: Brisanjem stava 2 prestaje potreba za stavom 3 člana 42 Prijedloga zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti.

Amandman 3: „U članu 42, stav 4 se briše.“

Obrazloženje: Brisanjem stava 2 člana 42 Prijedloga zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti prestaje potreba za stavom 4 istog zakona.

Hvala lijepa.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vama na trudu.

Idemo dalje.

U pravu je generalni sekretar ovoga puta do kraja, da glasamo vaše amandmane, jer ih ima dosta, da bi ljudi bili svježi sa sadržajem onoga što ste vi saopštili.

Glasamo tri amandmana kolegice Dragičević.

Amandman 1. Izvolite.

Možete, prije glasanja, ako možete pomoći.

Izvinjavam se poništavam glasanje i dajem ministru Boškoviću riječ.

PREDRAG BOŠKOVIĆ:

Zahvaljujem, predsjedniče.

Dame i gospodo poslanici,

Intencija Vlade kad je predlagala ovu koncepciju da troje djece bilo koje po uzrastu dobijaju dječji dodatak, a ne sva djeca u familije, bila je jednostavna, da bi onda socijalna davanja toj familiji bila veća od minimalne zarade u Crnoj Gori. Takva rješenja su opštepoznata u pravnim sistemima drugih zemalja. Jedino Srbija ima za četvoro djece i ona ga ograničava na četvoro djece i to nije veće od minimalne zarade u Srbiji. To je otprilike naša intencija bila kad smo se time rukovodili. Dakle, da niko ne bi smatrao da postoje humani ili nehumani ljudi ovdje, ovo je jedina intencija bila po čitavom ovom zakonu.

Hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Izvolite, kolegice Dragičević.

LJERKA DRAGIČEVIĆ:

Zahvaljujem.

Ja ne mogu da prihvatim ovakvo obrzaloženje.

Mi smo poslanici, 81 poslanik izabran je ispred naroda ovdje, mi smo glas naroda i mislim da moramo da branimo ono što će biti narodu bolje, a to nije 170. Mjesto u svijetu po zaštiti djece. Mi ne možemo da gledamo na kratke staze, na godinu, dvije ili tri. Ja sam čak rekla predlagaču da sam spremna s obzirom da je Zakon došao, u stvari da je došao u 2013.godini kada budžet nije predvidio takvu stvar, da sam čak spremna da se ovo oroči pa da se metne da će on da se primjenjuje od 1.01.2014.godine, jer sam svjesna da budžet mora da se mijenja, ali ne mogu nikako da podnesem da Crna Gora sada na putu u euroatlantske integracije bude na 170. mjestu u svijetu po zaštiti djeteta.

Hvala lijepa.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vama.

Izvolite.

PREDRAG BOŠKOVIĆ:

Taj izvještaj je star više godina i budite ubijeđeni da će novi izvještaj Crnu Goru svrstati u zemlje sa veoma visokom zaštitom djece, jer su svi parametri koji su bili i koji su prošli zadnju inspekciju Crnu Goru svrstali u zemlje sa izuzetno visokom zaštitom djece.

Ja vam opet ponavljam šta je bila intencija Vlade po ovom pitanju. Nemate nijednu zemlju koja se bavi na ovaj način kako ste vi kazali zaštitom sve djece, uvijek je to ograničeno do određenog broja. Onaj dan gospođa Kovačević vam je saopštila kako se tretira socijalna i dječja zaštita kada su u pitanju zemlje koje vi pominjete, zemlje evroatlantskih integracija. Ako njima težimo, ovaj zakon bi trebao da bude mnogo restriktivniji u odnosu na onako kako jeste. Ali naprotiv, uopšte nije, rekao sam i tada da nijedno socijalno davanje nijesmo dirali, nijedno nijesmo smanjili, nijedno nijesmo ukinuli. Čak smo kod ovoga proširili, da ne bude na prvo troje djece, nego na bilo koje troje djece, pa ako jedno napuni 18 godina, ono sljedeće dolazi i opet ta porodica ima za troje djece dječiji dodatak, to je jedina intencija bila. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Ne bi smo dalje raspravljali, jer ćemo prekršiti sva pravila, ali da budemo otvoreni. Imate tu paradoks, što budemo imali manje djece biće bolje zaštićena, što je tragedija jer imate manji broj djece o kojima morate brinuti, to je paradoks našeg modernog društva. Djeca su bolje zaštićena, a sve ih je manje. Mi smo, naravno, zemlja emigracija i sve ono što ide uz to. Ajde da glasmo, moramo uzeti odgovornost za ovakve stvari imajući u vidu koliko smo dobara stvorili da ih podijelimo. Tu je naša osnovna odgovornost prema djeci i ovom parlametu. Koliko stvorimo dobara i koliko štitimo dobara koja smo stvorili, tada treba misliti na djecu, kada donosim odluke o troškovima. Nijesam rekao garancije.

Izvolite, glasamo. Amandman 1. kolegice Dragičević.

Hvala vam. Glasalo je 52 poslanika, 25 za, nije bilo protiv, 27 uzdržanih. Konstatujem da ovaj amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandamn 2. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 48 poslanika, 23 za, nije bilo protiv, 25 uzdržanih. Ni amandman 2 nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 3. koleginice Dragičević.

Hvala vam, koleginice i kolege. Glasalo je 47 poslanika, 21 za, dva protiv, nije bilo održanih. Konstatujem da amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandmani poslanika Popovića. U proceduri ih je 4, 5, 6, 7, 10, 11, 12, 13, to su brojevi koji su u proceduri. Tri minuta je dovoljno. Izvolite, u redu pratićemo.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Poštovana Skupštino, uvažene građanke i građani Crne Gore i dijaspora,

Što se tiče Predloga zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti, rekao sam i ranije u pretresu šta mislim o njemu. Mislim da bi najcjelishodnije bilo da se on vrati u formu nacrtu. Ipak 136 amandmana teško ga je popraviti i ako je on na neki način korak naprijed u odnosu na ono što je vraćeno u januaru nazad u onaj radni tekst koji smo imali. Mislim da bi ga trebalo usvajati ovaj Predlog zakona zajedno sa budžetom, odnosno nacrtom i predlogom budžeta za 2014.-u godinu, gdje bi se ova sredstva drastično povećala.

Predsjednik Skupštine je rekao, ja sam odustao od amandmana 1, 2, 3, 8, 9, zbog toga što su slični ili isti kao amandmani Pozitivne Crne Gore.

Amandman broj 4. glasni: u članu 22 stav 1 tačka 1 mijenja se i glasi: visina prosječnih mjesečnih prihoda iz prethodnog kvartala ne prelazi osnovicu koja se računa u odnosu na ukupni poslednji kvartali izvještaj Zavoda za statistiku o potrošačkoj korpi i ne prelazi za pojedinca 10%, porodicu sa dva člana 20%, porodicu sa tri člana 30%, porodicu sa četiri člana 40%, porodicu sa pet i više članova 50%. Postojeće rješenje da se radi o limitiranim iznosima u rasponu od 63,50 eura za pojedinca do 120,70 eura za porodicu sa pet i više članova su ispod svake linije pukog siromaštva koji ne obezbjeđuju ni elementarno dostojanstvene uslove za život licima kojima je socijalna pomoć neophodna. Ove iznose je potrebno povećati i vezati za procenat visine potrošačke korpe tako da bi iznosili sada za pojedinca 80, dva člana 160, porodicu sa tri člana 240, sa četiri člana 320, sa peti i više oko 400 eura.

Amandman 5. U članu 31 stav 1 mijenja se i glasi visina materijalnog obezbjeđenja za porodicu koja nema prihod računa se procentualno u odnosu na ukupni poslednji kvartalni izvještaj Zavoda za statistiku o potrošačkoj korpi iznosi za pojedinca 10%, porodicu sa dva člana 20%,

porodicu sa tri člana 30%, porodicu sa četiri člana 40%, porodicu sa pet i više članova 50%. Obrazloženje:

Iznose materijalnog obezbjeđenja porodice potrebno je vezati za kvartalni rast cijena osnovnih životnih namirnica, a ne za fiksne iznose. Budući da se radi o pojedincima i porodicama koje nemaju nikakve prihode i utvrđivanjem fiksnih iznosa nijesu zaštićeni od bilo kakvog rasta cijena i troškova života.

Ponavljam da su postojeća rješenja o fiksnim iznosima u rasponu od 63,50 za pojedinca do 120,70 eura za porodicu sa pet i više članova ispod svake linije pukog siromaštva koji ne obezbjeđuju ni elementarno dostojanstvene uslove za život licima kojima je socijalna pomoć neophodna, pa je zato ove iznose potrebno povećati, dok bi se planirani procentualni načini računanja materijalnog obezbjeđenja porodice morao planirati godišnjim projekcijama državnog budžeta. U kontekstu predloženog rješenja i pored činjenice da se na prvi pogled može raditi o velikom opterećenju za izdatke države na godišnjem nivou, sa druge strane potrebno je ukazati da je država Crna Gora prethodnih godina nedopustivo zanemarivala upravo ovu kategoriju lica kojima je pomoć najviše potrebna. Dok je paralelno stotine miliona eura obezbjedila za mnoge privatne firme poput KAP-a, Željezare i tako dalje. Takođe je potrebno potencirati da i predloženi procenti u odnosu na iznos potrošače korpe predstavljaju nedovoljnu zaštitu za socijalno ugroženu kategoriju, ali su računati s obzirom na minimum biološkog i svakog drugog opstanka pojedinca i porodica kojima je potrebno materijalno obezbjeđenje porodice, odnosno za život dostojan čovjeka.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Popoviću, dva ste amandmana prošli, imate ih još šest, a potrošili ste jedno sedam minuta.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Šta da radim?

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Da završite. Dajte jedan opšti utisak.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Da brže čitam ili da izbacim šest.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Nema potrebe, svi su dobili amandmane i bila je rasprava, samo sumirajte. Ima ih još šest, pa bi to malo potrajalo.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Ovi su kraći.

Amandman 6, u članu 32 stav 2 mijenja se i glasi: "Visina lične invalidnine iz stava 1 ovog člana računa se procentualno u odnosu na ukupni poslednji kvartali izvještaj Zavoda za statistiku o potrošačkoj korpi i iznosi 25% potrošačke korpe." Obrazloženje: Ovaj iznos je takođe potrebno vezati za iznose potrošačke korpe, kako bi ova kategorija lica bila zaštićena od rasta cijana i troškova života. Predloženi iznos predstavlja donju granicu koju je potrebno obezbijediti kako bi ova lica imala mogućnost za život dostojan čovjeka.

Amandman 7. U članu 33 stav 3 mijenja se i glasi: "Visina dodatka za njegu i pomoć iznosi 100 eura mjesečno. Predloženi iznos predstavlja donju granicu koju je potrebno obezbijediti kako bi lica kojima je potrebna njega i pomoć imali mogućnost za život dostojan čovjeka."

Amandman 10. U članu 42 stav 2 mijenja se i glasi: "Pravo na dodatak na đecu imaju sva đeca u porodici." Obrazloženje: S obzirom da pravo na dodatak na đecu ostvaruju prevashodno korisnici materijalnog obezbjeđenja porodice, nesporno je diskriminišujuće da se dječiji dodaci dodjeljuju samo za prvo troje dece, a ne za ostalu, a posebno što se radi o porodicama kojima je potrebna veća socijalna pomoć.

Amandman 11. U članu 43 poslije stava 4 dodaje se novi stav 5 koji glasi: "Pravo na dodatak ostvaruje i dijete nakon navršene 18. godine života, a do navršene 26 godine života koje je sa fizičkom, mentalnom i senzorskom ometenošću, kao i sa poremećajem u ponašanju poput osoba sa autizmom." Ovaj amandman se predlaže pošto se radi o kategoriji mladih do 26 godina kojima bi bilo pravično omogućiti da primaju ovaj iznos i nakon punoljetstva, a s obzirom da se često radi o osobama sa teškim smetnjama i poremećajima u ponašanju o kojima većinom brinu porodice.

Amandman 12. U članu 51 stav 3 mijenja se i glasi: "Visina sredstava iz stava 1 ovog člana može se utvrditi najviše do jedne prosječne zarade zaposlenog iz prethodne godine u privrednom društvu u kojem je zaposlen u prethodnoj godini." Ovo obrazloženje i ova odredba je diskriminišuća jer su na ovaj način oštećene one porodilje koje rade u preduzećima čija je prosječna zarada veća nego što je prosjek na nivou države.

Posljednji amandman br. 13, odnosno br. 8, jer sam od pet odustao. U članu 112 poslije stava 4 dodaje se tačka 5 koja glasi: "Dnevni centri". Obrazloženje: Potrebno je jasno zakonski definisati da su javne ustanove i

dnevni centri u kojima pravo na produženi dnevni boravak imaju деца i mladi sa fizičkom, mentalnom i senzorskim smetnjama, kao i poremećajima u ponašanju poput osoba sa autizmom, nedopustivo je da zakon ne definiše ustanovu ovog tipa i na taj način stotine i stotine porodica ostavlja da se sami snalaze sa smještajem ovih lica. S druge strane, upravo se teško narušavaju elementarna ljudska prava ovim osobama koje se na taj način socijalno isključuju, a što usporava njihov razvoj shodno svojim mogućnostima. Hvala. Izvinite što sam malo odužio.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Glasamo amandmane kolege Popovića. Čuli ste detaljno obrazloženje i same amandmane.

Amandman 4. Za, protiv, uzdržani? Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 42 poslanika, 16 za, 13 protiv, 13 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 5. kolege Popovića. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 44 poslanika, 17 za, pet protiv, 22 uzdržana. Amandman 5. nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 6. poslanika Popovića. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 45 poslanika, 17 za, tri protiv, 25 uzdržanih. Amandman 6. nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 7. poslanika Popovića. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 45 poslanika, 17 za, jedan protiv, 27 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 10. kolege Popovića. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 44 poslanika, 18 za, jedan protiv, 25 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 11. kolege Popovića.

Hvala vam. Glasala su 44 poslanika, 19 za, jedan protiv, 24 uzdržana. Amandman 11 nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 12. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 43 poslanika, 18 za, jedan protiv, 24 uzdržana. Konstatujem da amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 13, posljednji amandman kolege Popovića. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 45 poslanika, 21 za, nije bilo protiv, 24 uzdržana. Amandman 13 nije dobio potrebnu većinu.

Na redu su 15 amandmana poslanika Gošovića i poslanice Jonica. Bolje da se podižu деца nego da se obrazlažu amandmani. Izvolite.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Zahvaljujem, predsjedniče.

Koleginice i kolege, poštovani građani, predstavnici Vlade,

Nastojću da obrazložim one amandmane koje smatramo posebno značajnim.

Amandman 5. Odredbama člana 29 Predloga zakona uvodi se novi krajnje nepravedan i neprihvatljiv institut ograničenog trajanja materijalnog obezbjeđenja na način što se propisuje da roditeljima sposobnim za rad koji izdržavaju dijete, izuzev ako je dijete korisnik tuđe njege i pomoći, pripada materijalno obezbjeđenje do devet mjeseci u toku jedne godine, ako ispunjava uslove propisane ovim zakonom, s tim što to pravo ponovo mogu ostvariti po isteku tri mjeseca od dana prestanka prava. Ukoliko bi ova odredba ostala, roditelji sposobni za rad, a koji ne ostvaruju prihode jer su nezaposleni niti imaju imovinu, ostali bi bez ikakvih prihoda i mogućnosti da izdržavaju djecu u periodu od tri mjeseca u toku godine. U svemu tome, naravno, najviše bi trpjela djeca. Pravo na materijalno obezbjeđenje treba da traje dok traju okolnosti zbog kojih je korisnik ovo pravo ostvario. Ovo posebno ukoliko korisnik materijalnog obezbjeđenja aktivno učestvuje u traženju zaposlenja. Jedino Vladino obrazloženje jeste da se na taj način roditelji stimulišu da traže posao kao da ta lica ne žele da rade da imaju gdje. Ova mjera posebno bi pogodila nezaposlene roditelje na sjeveru Crne Gore kojima je najteže naći sezonsko zaposlenje, o čemu je na Odboru za rad, zdravstvo i socijalno zaštitu posebno govorio poslanik Bralić. Na Odboru za rad, zdravstvo i socijalnu zaštitu predstavnik predlagača nije mogao saopštiti podatke koliko radno sposobnih roditelja danas koristi ovo pravo, a predložili su ovakvo zakonsko rješenje. Osim toga, odredbe ovog člana koncipirane su tako da se ne vidi način njihove primjene jer se ne može zaključiti na koja se tri mjeseca u godini ograničavaju ova prava.

Sve su ovo razlozi zbog kojih smo amandmanom 5 predložili brisanje odredbi člana 29 Predloga zakona jer bi njegova primjena imala izuzetno teške posljedice po nezaposlene roditelje koji izdržavaju djecu. Kao poslanici ne smijemo dopustiti da ovakvo zakonsko rješenje stupi na snagu. Ovaj amandman na Odboru za rad, zdravstvo i socijalnu zaštitu podržali su poslanici SDP-a, Liberalne partije, poslanici DPS-a bili su uzdržani, ali vjerujemo da ćemo danas na glasanju u plenumu imati korak dalje i podržati ovaj amandman jer je u opštedruštvenom interesu.

Amandman 8 odnosi se na problematiku usklađivanja naknada u oblasti socijalne zaštite. Ono što je za korisnike prava na materijalno obezbjeđenje porodice, lične invalidnine, naknade za djecu i pomoć drugog lica, dodatka na djecu i korisnike drugih prava iz socijalne i dječije zaštite, posebno nepovoljno jeste činjenica da je važećim Zakonom o socijalnoj i

dječijoj zaštiti koji je u primjeni od 01. januara 2005. godine, visina tih simboličnih primanja bila određena u fiksnom iznosu bez mogućnosti usklađivanja u odnosu na rast troškova života i rast prosječnih zarada u državi. Rasli su troškovi života i cijena potrošačke korpe, postojala je inflacija, a najsiromašniji u Crnoj Gori, lica sa invaliditetom godinama su dobijala praktično istu pomoć što ih je tjeralo sve niže ispod linije siromaštva.

Predloženim amandmanom visina za utvrđivanje prava na materijalno obezbjeđenje i visina materijalnih davanja dva puta godišnje 01. januara i 01. jula, usklađivala bi se sa rastom indeksa potrošačkih cijena u Crnoj Gori.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Poslaniče Gošoviću, taj je usvojen amandman.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Ministre, očigledno nijeste čitali amandmane SNP-a.

Ako je usvojen, odustaću od njega. Tvrдите li da je usvojen?

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Nastavite, kolega Gošoviću. Mislio sam da mogu pomoći, a ne mogu, izgleda.

Izvolite.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Ne, očigledno.

Ovo je naš Predlog, gospodine ministre, koji nije dobio podršku predstavnika Vlade na Odboru. Nije dobio podršku, jer je on u interesu građana, a vi ste podržali Predlog za koji je Vlada cijenila da treba da ga podržite, jer ga smatrate manjim izdatkom iz budžeta Crne Gore.

Ovo što smo predložili je jedino pravedno rješenje. Ovo posebno ako se ima u vidu veoma niska osnovica materijalnih davanja na koju se usklađivanje vrši. Znači, po vas je bilo isplativije da prihvatite amandmane SDP-a kojim je predviđeno da se materijalna davanja vrše u odnosu na zbir rasta 50% zarada i 50% rasta troškova života. Riječ je o onoj, gospodine ministre, takozvanoj švajcarskoj formuli po kojoj je svojevremeno vršeno usklađivanje rasta penzija u Crnoj Gori, i to znamo na kakvo nezadovoljstvo penzionera. Na isti način i istih razloga amandmanom 15 predložili smo da se visina materijalnih davanja i dječije zaštite dva puta godišnje, dakle, i 01. januara i 01. jula usklađuje sa rastom indeksa potrošačkih cijena u Crnoj Gori, jer je to najpovoljnije rješenje za korisnike ovih prava.

Obrazloženju istovremeno amandmane 10,11,12,13 i 14, jer se ovim amandmanima uređuje pitanje naknade zarade i refundacija naknade zarade za vrijeme porodiljskog, odnosno roditeljskog odsustva analogno postojećim rješenjima Zakona o radu i Zakona o zdravstvenom osiguranju. Suština naših predloženih rješenja sastoji se u sljedećem:

Za vrijeme porodiljskog odsustva, odnosno roditeljskog odsustva zaposleni ima pravo na naknadu zarade u skladu sa Zakonom o radu i Opštim kolektivnim ugovorom. Pravo na naknadu zarade zaposleni ostvaruje kod poslodavca s tim što se propisuje da se visina naknade zarade ne može utvrditi u iznosu manjem od minimalne zarade.

Utvrđena je i obaveza poslodavca da obračun isplate naknade zarade vrši istovremeno sa obračunom isplate zarade ostalim zaposlenim.

Utvrđuje se pravo poslodavca da refundaciju sredstava po osnovu javne isplate naknade za rad za porodiljsko, odnosno roditeljsko odsustvo ostvaruje kod Centra za socijalni rad.

Gospodine ministre, Predlogom zakona uopšte nijeste utvrdili kod kog državnog organa će poslodavac vršiti refundaciju sredstava. Nekoliko puta smo ukazali na to na odborima, a ni taj dio nijeste uvažili.

Dakle, refundacija sredstava poslodavcu vršila bi se u cjelosti u visini sredstava koje je poslodavac isplatio zaposlenom na ime naknade zarade. Zadržalo bi se postojeće rješenje važećeg Zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti, a takvo rješenje postoji u Zakonu o zdravstvenom osiguranju. Kada su u pitanju prava poslodavaca na refundaciju naknade zarade isplaćene zaposlenoj ženi po osnovu odsustva sa posla za vrijeme održavanja trudnoće. Ovakvo rješenje u najboljem je interesu i poslodavca i korisnika prava na porodiljsko, odnosno roditeljsko odsustvo. Dok je država ta koja je dužna da se stara o podsticaju i zaštiti porodice sa djecom, i te obaveze ne može prevaljivati na poslodavce.

Takođe, obaveza države je da eventualne zloupotrebe sprečava i odgovarajućom inspekcijskom kontrolom i krivično pravnim progonom onih poslodavaca koji takve zloupotrebe na štetu sredstava budžeta države vrše. Isti je princip primijenjen i kada je u pitanju pravo na naknadu zarade i na refundaciju sredstava po osnovu isplate naknade zarade zaposlenom za rad sa polovinom punog radnog vremena sadržanim u našem amandmanu 13. Ovakva zakonska rješenja koja smo predložili imala bi za posljedicu brisanje člana 51 Predloga zakona čije su odredbe s pravom izazvale ogromno nezadovoljstvo i poslodavaca i budućih korisnika prava na porodiljsko, odnosno roditeljsko odsustvo civilnog sektora i ukupne javnosti.

Amandmanima SDP-a koje je Vlada prihvatila i koji su sastavni dio Predloga zakona donekle se poboljšava položaj poslodavaca kada je u

pitanju refundacija sredstava po osnovu isplaćene naknade zarade, ali se problem time ne rješava. Novopredloženim Vladinim rješenjima visina sredstava koja se refundiraju poslodavcu za zaposlene koji su pri ostvarivanju ovog prava bili u radnom odnosu najmanje 12 mjeseci neprekidno, ograničava se na iznos dvije prosječne zarade u državi u prethodnoj godini. Razlika isplaćene naknade zarade iznad dvije prosječne zarade padala bi na teret poslodavca.

Takođe, visina sredstava koja se refundiraju poslodavcu za zaposlenog koji je prije ostvarivanja prava na porodiljsko odsustvo bio u radnom odnosu od šest do 12 mjeseci, ograničava se na iznos od 70% od prosječne zarade zaposlenog. A za zaposlenog koji je bio u radnom odnosu od tri do šest mjeseci 50% od isplaćene zarade. I u jednom i u drugom slučaju iznos refundacije neće moći preći iznos jedne prosječne zarade u državi u prethodnoj godini ako bi se ovakvo zakonsko rješenje, naravno, usvojilo.

I na kraju, Vlada sada predlaže da se poslodavcu za isplaćenu zaradu zaposlenom koji se nalazi u radnom odnosu do tri mjeseca, sredstva refundiraju u procentu od 30% ali, ne više takođe, od jedne prosječne zarade u državi u prethodnoj godini. U svim ovim slučajevima razlika isplaćene zarade iznad 30% odnosno, 50% ili 70% padala bi na teret poslodavca. I svakako, razlika iznad jedne prosječne zarade koja je posebno ograničenje. Ovakvim Predlogom zakona neće se riješiti osnovni problem, gospodine ministre. Poslodavac će izbjegavati da zasnuje radni odnos sa mladom ženom koja planira da ima djecu, jer bi bio u obavezi da njenu zaradu u čitavom periodu korišćenja porodiljskog odsustva isplaćuje u cjelosti, a da mu država refundira svega 30% ili 50% isplaćenih sredstava ili 70% ili do jedne prosječne zarade zavisno od dužine radnog staža prije početka korišćenja ovog prava. Zato, i ova novopredložena rješenja kojima se po prvi put u Crnoj Gori ograničava refundacija isplaćene naknade zarade, na posredan način, ne na neposredan, ali jeste na posredan način predstavlja udar na porodicu što država koja vodi računa o svojoj budućnosti ni u kom slučaju ne bi smjela dopustiti.

I na kraju samo kratko, vezano za Predlog, amandman 16 kojim se dodaje novi član 71A, njime se precizira obavezna osnivanja prihvatišta, skloništa, kao i sadržina njihovih usluga. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vama.

Bilo je detaljno, mislim da je kolega Gošović sve rekao. Bilo je više od 10 minuta.

Izvolite, kolegkinice Jonica. Tri minuta je li dovoljno?
Izvolite.

SNEŽANA JONICA:

Prvo da ne ostane nedorečeno ovo oko ovih amandmana za usklađivanje visine socijalnih davanja i davanje iz oblasti dječije zaštite. Vlada je prihvatila amandmane SDP-a jer oni više odgovaraju Vladi, a odbila amandmane SNP-a, jer amandmani SNP-a odgovaraju građanima Crne Gore.

Upoznaću vas sa amandmanima 2 i 7, koji se odnose na predlog SNP-a da se uvede naknada nezaposlenom roditelju koji njeguje dijete sa smetnjama u razvoju na način što smo predložili da se svaki nezaposleni roditelj obezbijedi kroz davanje u iznosu od prosječne mjesečne zarade, sve do prava na starosnu penziju.

Takođe, predložili smo amandmanima 3 i 6 da se lica sa invaliditetom obezbijede na način što će sva lica koja se nalaze na evidenciji Zavoda za zapošljavanje primati mjesečnu naknadu u iznosu od 120 eura, a ne samo ona lica koja su završila posebne oblike i posebne programe školovanja, jer Crna Gora nije uvijek i za sva lica imala te posebne programe školovanja i smatramo da na isti način treba da se odnosi prema svim licima sa invaliditetom, kada je u pitanju ovo materijalno davanje, a kada se radi o radno sposobnim licima sa invaliditetom. Imajući u vidu da obrazloženje Vlade za odbijanje amandmana 2,7,3 i 6 bio nedostatak novca, podsjećam i poslanike i predstavnike Vlade da je ovdje tabela koja pokazuje gdje su pare odakle se može obezbijediti prihvatanje ovog amandmana, a to je onih 20 miliona eura koje Vlada Crne Gore otela, ili kako god hoćete, od lica sa invaliditetom je potrošila negdje drugo, uzimajući iz Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom. Ovaj vam je amandman bio prilika da bar malo umirite nečistu savjest zbog činjenice da četiri godine novac koji pripada licima sa invaliditetom uzima i koristi za ko zna gdje i na ko zna koji način. Na žalost u ovoj Vladi očigledno nadam se da će makar drugačiji odnos biti među poslanicima vladajuće većine, čak i u odnosu prema licima sa invaliditetom ne postoji spremnost da se iskaže prevashodno odnos čovjeka, pa zatim političara i da se glasa u odnosu na ono što je nam je i Ustavom obaveza, da zaštitimo prava lica sa invaliditetom.

Ono što, takođe, želim da naglasim jeste amandman 9 o kojem je već na određeni način bilo riječi, a to je priča o diskriminaciji djece unutar porodice, jer kada imamo pravo na dječiji dodatak samo troje djece u porodici pravimo diskriminaciju između trećeg i četvrtog djeteta, između

brata i sestre. Zbog sticaja okolnosti što je jedno dijete rođeno kao treće, a jedno dijete rođeno kao četvrto i šaljem sledeću poruku. Iz tih razloga još jednom poruka i Vladi Crne Gore i kolegama poslanicima, 1949. godine u Crnoj Gori je rođeno 13 031 zdravorođeno dijete, a stopa prirodnog priraštaja je bila 24,7, 2012. godine u Crnoj Gori je rođeno samo 6 713 ili pola od toga zdravorođene djece, a stopa prirodnog priraštaja nam je sa 24 pala na 1,4. Guramo li mi ovo Crnu Goru u negativni prirodni priraštaj? Imamo li mi svi ovdje obavezu ako to ne radi Ministarstvo rada i socijalnog staranja postićemo uslove za rađanje djece ili radmo nešto drugo. Ovaj zakon je definitivno nešto što i kroz onu najnepravedniju moguću normu u članu 29 čije brisanje smo predložili, nešto što je sve samo ne solidarno i pravedno, iz tih razloga prodsjećam da je amandmani SDP-ea i taj bio urađen na način koji ne obezbjeđuje solidarnost i pravdu i jednakost koji su osnovni principi socijaldemokratije. Iz tih razloga sada upućujem u ime Kluba poslanika SNP-a, ali i u ime dva socijalna partnera koje nijeste konsultovali prilikom utvrđivanja ovog Predloga zakona, a to su sindikati i poslodavci, a kao i u ime 20 nevladinih organizacija vrlo relevantnih u ovoj oblasti, kojim sam uputila zahtjev za povlačenje zakona i preko sedam hiljada građana. Kada pominjemo tih sedma hiljada građana obraćam se i predsjedniku Skupštine, jer ako Vlada ne povuče ovaj zakon očekujem da ćete vi, makar zbog ovih sedam hiljada potpisa, odnosno više od sedam hiljada iskoristiti isto pravo koje ste iskoristili kada ste zaustavili glasanje o Zakonu o zaštiti ljudskih prava i sloboda. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam.

Stekli su se uslovi da glasamo o amandmanima kolegginice Jonice i kolege Gošovića. Čuli ste detaljna obrazloženja.

Izvolite, amandman 2. poslanika SNP-a. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 43 poslanika, 17 za, 19 protiv, sedam uzdržanih. Amandman 2. nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 3. dvoje poslanika SNP-a, u ovom slučaju Jonica - Gošović. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 42 poslanika, 16 za, 17 protiv i devet uzdržanih. Amandman 3. nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 4. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 43 poslanika, 17 za, 16 protiv i 10 uzdržanih. Amandman 4. nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 5. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 43 poslanika, 16 za, 15 protiv i 13 uzdržanih, 44 je glasalo to je očigledan zbir. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 6. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 44 poslanika, 18 za, 14 protiv i 12 uzdržanih. Amandman 6 nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 7. poslanika SNP-a. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 45 poslanika, 18 za, 18 protiv i devet uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 8. poslanica Jonica i poslanik Gošović. Izvolite.

Hvala vam. Za je glasalo 17, protiv je glasalo 15 i 13 uzdržanih, ukupno je glasalo 45 poslanika. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 9. Izvolite.

Glasala su 17 poslanika za, 17 poslanika protiv i 11 uzdržanih, ukupno 45. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 10. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 45 poslanika, 46 u konačnome, 18 za, 19 protiv i devet uzdržanih. Amandman 10 nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 11. kolegice Jonice i kolege Gošovića.

Hvala vam. Glasalo je 45 poslanika, 16 za, 16 protiv i 13 uzdržanih. Amandman 11. nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 12.

Hvala vam. Glasalo je 45 poslanika, 16 za, 19 protiv i 10 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 13.

Hvala vam. Glasalo je 46 poslanika, 17 za, 16 protiv i 13 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 14.

Hvala vam, kolegice i kolege. Glasalo je 46 poslanika, 18 za, 13 protiv i 15 uzdržanih. Amandman 14 nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 15.

Hvala vam. Glasalo je 46 poslanika, 17 za, 14 protiv i 15 uzdržanih. Amandman 15. nije dobio potrebnu većinu.

Poslednji amandman poštovanih kolega, poslanika Gošovića i Jonice. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 45 poslanika, 19 za, 16 protiv i 10 uzdržanih. Konstatujem da amandman nije prihvaćen.

Imamo jedan amandman poslance Popoviće i poslanika Kaluđerovića. Izvolite.

Dva minuta je dovoljno.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Hvala, gospodine predsjedniče.

Poštovana Skupštino, poštovani građani,

Prije nego što kažem rečenicu, dvije o predlogu amandmana koji sam sa kolegicom Popović podnio, da kažem da bi kod činjenice da je preko stotinu amandmana podneseno na Predlog ovog zakona, jedini logičan i jedini opravdani potez Vlade bio da ovaj Predlog zakona povuče iz procedure.

Međutim, od Vlade koja godinama toleriše da više miliona sredstava iz budžeta koje navodno idu za isplatu naknade za refundaciju sredstava za vrijeme porodijskog odsustva, a sredstva se iz godine u godinu povećavaju za milione evra, a pri toj činjenici imamo pad prirodnog priraštaja i pad broja zdravorođene djece, a samo neznatni rast zarada. Dakle, potpuno svjesno Vlada ovo toleriše, mi iz SNP-a obećavamo i nećemo stati dok se ovo ne istraži, jer očigledno Vlada to niti je htjela, niti očigledno smije da to čini iako se golim okom može vidjeti upoređivanjem golih cifara da se radi o zloupotrebama koje se odnose na milione evra godišnje iz budžeta Crne Gore.

Dakle, mi smo samo u jednom dijelu na jedan član intervenisali i tražili da se makar precizira da subjekt kojim se sredstva za isplatu naknada zarada za vrijeme porodijskog odsustva, odnosno roditeljskog odsustva ako ih i dobija iz javnih izvora u cjelini ne refundiraju. Norma, kako je ponuđena u članu 57 Predloga zakona, ne precizira to, tako da Vlada ima mogućnost, odnosno nadležno resorno ministarstvo da makar i jedan niski procenat sredstava iz javnih izvora ako subjekat dobija mogu da kažu nemate pravo na refundaciju sredstava nego da opet sve to ide na teret poslodavca i u onom dijelu što, po prirodi stvari, pripada državi.

Mi smo samo rekli da treba normu dopuniti riječju da ako se u cjelosti sredstva obezbjeđuju iz javnih izvora tada se nema pravo. U suprotnom trebalo bi da ima pravo. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Čuli ste obrazloženje i glasamo amandman kolegice Popović i kolege Kaluđerovića.

Izvolite.

Hvala vam, kolegice i kolege. Glasalo je 48 poslanika , 19 za, 19 protiv, 10 uzdržavnih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Idemo na set amandmana kolegkinice Ponoš i ovaj put kolege Abazovića. Počeo sam da sumnjam da koristite njeno znanje a vi samo potpisali. Izvolite.

ANA PONOŠ:

Zahvaljujem, predsjedniče.

Ja ću pokušati da objedinim moje izlaganje u stvari od četiri grupe amandmana, budući da je Pozitivna Crna Gora podnijela 76 amandmana na Predlog zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti u kojima smo ukazivali na neosjetljivost, nesolidarnost i nepravednost predloženog zakona koji je predložila ova nepravedna i neosjetljiva Vlada kontinuiteta. I ja i danas moram da kažem šta je to što nam posebno smeta u ovom predlogu zakona i na početku želim da izrazim veliko poštovanje i zahvalnost svim onim pojedincima i nevladinim organizacijama koji su nam dostavili svoje zamjerke na ovaj predlog zakona a koji su se zatim našli u amandmanima Pozitivne Crne Gore.

Međutim, danas bih vam govorila o jednom posebnom slučaju neosjetljivosti ove Vlade. Mi smo u ovoj grupi amandmana, kolega Abazović i ja, predložili da se majkama sa invaliditetom, odnosno onim ženama koje su u trenutku rađanja djeteta imali invaliditet dodijeli određena naknada. Vlada nije bila dovoljno osjetljiva da čuje naše amandmane koji se tiču majki sa invaliditetom i koje se tiču posebne naknade roditeljima. Ovakvih žena, majki sa invaliditetom u Crnoj Gori je otprilike 30 prema nekim procjenama, što bi na mjesečnom nivou iznosilo 3.900,00 eura. Ova cifra na godišnjem nivou je otprilike kao cijena automobila koji koristi ministar rada i socijalnog staranja u službene svrhe. Vidjeli smo i na osnovu spiska službenih vozila, Ministarstvo rada i socijalnog staranja ima jako veliki broj službenih automobile. Mogu zamisliti koje su cifre koje se troše za njihovo održavanje na godišnjem nivou, a mi samo tražimo 3.900,00 eura mjesečno za majke sa invaliditetom.

Mislim da ćete da razumijete da žena koja ima invaliditet ima veće potrebe prilikom ove važne životne uloge i pružajući joj pomoć mi pomažemo ne samo njoj nego pomažemo jednom novom građaninu Crne Gore, pomažemo njenom djetetu da u svom odrastanju ne osjeti razliku. Iako se čini na prvi pogled da su ovo stvari koje ne treba objašnjavati, izgleda da ipak moramo jer o njima nije mislila Vlada kao predlagač zakona, a ovo su zaista osobe koje trebaju veliku podršku društva.

Iznos koji bi bio potreban za primjenu ovog amandmana, odnosno ovog člana zakona na godišnjem nivou je isti onaj iznos koliko na primjer 40 poslanika ovog parlamenta koristi na troškove telefona tokom godine, a

Podsjetiću vas da se Pozitivna odrekla svog dijela naknade za službene telefone u parlamentu na početku svog mandata novembra prošle godine.

Osim ovoga želim da istaknem i amandman 13 i amandman 14. Veliki je značaj ovih amandmana. Oni se odnose na transparentnost isplata socijalnih naknada, centara za socijalni rad. Naime tražimo obavezu Ministarstva rada i socijalnog staranja da objavljuje analitičke kartice svih centara za socijalni rad a da to učine i opštine na svojim veb sajtovima. Ovo posebno stoga što je u prethodnom periodu postojala evidentna zloupotreba jednokratne novčane pomoći u izbornom periodu i podsjetiću vas da je u nekim periodu septembar, novembar 2012. godine oko parlamentarnih izbora došlo do enormnog povećanja iznosa jednokratke novčane pomoći koja je isplaćena u Crnoj Gori, pa je tako u Rožajama u oktobru 2012. godine dato tri puta više novca za ovu namjenu nego u cijeloj 2011. godini.

Postoji velika vjerovatnoća da su sredstva Ministarstva i centara za socijalni rad, to jest novac crnogorskih poreskih obveznika, zloupotrebljena kroz davanja za jednokratnu novčanu pomoć jer nema ni jednog drugog razloga da postoje tako drastične razlike u socijalnim davanjima, prije i u toku izborne kapanje.

Mi smatramo primjerenim da poslanici podrže naš amandman kojim će se uticati na potpunu transparentnost isplata, te zaista moram da kažem da amandmani 1, 2, 3, 13, 14 su zaista važni i voljela bih zaista da ih podržite.

Pored ovih, podsjetiću, mada će o tome malo kasnije govoriti i moje kolege da je Pozitivna Crna Gora podnijela amandmane koji se tiču promjene iznosa visine materijalnog obezbjeđenja porodice, promjene iznosa visine lične invalidnine, dodataka za njegu i pomoć, definisanje kompenzacionih prava po osnovu invaliditeta, zatim da pravo na dječije dodatke imaju sva djeca u porodici. Mi tražimo posebnu naknadu roditeljima koji nijesu u radnom odnosu i koji nijesu ostvarili pravo na penziju zato što su pružali cjelodnevnu njegu svom djetetu sa invaliditetom. Mi tražimo da se odbije predloženo ograničavanje prava na materijalno obezbjeđenje na devet mjeseci godišnje, kako je to Vlada predložila i da se odbije ograničavanje visine sredstava koja se refundiraju poslodavcu po osnovu porodiljskog odsustva.

Na kraju želim samo da kažem da država zaista napokon mora da pokaže svoju ozbiljnost i odlučnost da stvara uslove za jedan život koji bi bio dostojanstven, čak i za one najranjivije i najugroženije u ovoj državi.

Konačno trebalo bi da smo već iz istorije naučili jednu lekciju uskraćivanja solidarnosti i nadam se da će i druge stranke podržati ove amandmane, da njihova zalaganja za socijalnu pravdu neće ostati samo

programska, da neće ostati samo deklarativna, već zaista praktična, radi boljeg života građana.

Želim da vjerujem da će poslanici danas ipak smoći snage i hrabrosti da ispred partijske discipline stave brigu o socijalno ugroženim kategorijama i zaista apelujem da glasate, ako ništa drugo za amandmane 1,2,3,13 i 14 poslanika Abazovića i mene.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolegice Ponoš.

Čuli smo obrazloženje.

Izvolite.

Glasate na amandman kolegice Ponoš i kolege Abazovića.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, 19 za, jedan protiv, 22 uzdržana. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 2 kolegice Ponoš i kolege Abazovića.

Hvala vam. Glasala su 43 poslanika, 19 za, jedan protiv, 23 uzdržana. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 3, istih poslanika.

Hvala vam. Glasalo je 46 poslanika, 20 za, tri protiv, 23 uzdržana, amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 4.

Hvala vam. Glasalo je 42 poslanika, 16 za, četiri protiv, 22 uzdržana, amandman 4. nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 5.

Hvala vam. Glasalo je 47, 21 za, jedan protiv, 25 uzdržanih, amandman 5. nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 6.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, 19, za jedan protiv, 22 uzdržana, amandman 6. nije dobio potrebnu većinu.

Amandman sedam.

Hvala vam. Glasalo je 43 poslanika, 19 za, jedan protiv, 23 uzdržana.

Amandman 8.

Hvala vam. Glasalo je 42 poslanika, 18 za, nije bilo protiv, 24 je bilo uzdržano, amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 9.

Hvala vam. Glasalo je 45 poslanika, 18 za, nije bilo protiv, 27 uzdržanih, amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 10.

Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 46 poslanika, 19 za, dva protiv, 25 uzdržanih, amandman deset nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 11.

Hvala vam. Glasalo je 44 poslanika, 21 za, nije bilo protiv, 23 udržana, amandman 11. nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 12.

Hvala vam. Glasalo je 45 poslanika, 20 za, jedan protiv, 24 uzdržana, amandman 12. nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 13.

Hvala vam. Glasalo je 43 poslanika, 20 za, jedan protiv, 23, uzdržana, amandman nije dobio potrebnu većinu.

14. amandman ovog seta.

Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 43 poslanika, 22 za, jedan protiv, 20 uzdržanih, amandman nije dobio potrebnu većinu.

Izvolite, kolegice Ponoš.

ANA PONOŠ:

Kada su u pitanju ovi amandmani, željela bih da kažem da možda najvažniji amandman u ovoj grupi jeste onaj koji se tiče kompenzacionih prava po osnovu invaliditeta. Naime, kako je sada to propisano ovim zakonom, osobe sa invaliditetom svoja prava ostvaruju kroz materijalno obezbjeđenje, međutim prava po osnovu invaliditeta ne smiju se vezivati samo za materijalni status osoba sa invaliditetom, već i za društveni položaj u kojem se nalaze osobe sa invaliditetom, odnosno nivo i obim prepreka sa kojima se susrijeću. Zbog toga smo mi ovim setom amandmana uticali na to, u stvari pokušali da utičemo na to da se u ovom predlogu zakona propiše da postoji nova grupa prava koja se zovu kompenzaciona prava po osnovu invaliditeta. Ovo je evropska praksa, ovo je ono što je uslijedilo iz evropskog zakonodavstva, ovo je ono što svi morali da poštujemo, posebno zato što se radi o osobama sa invaliditetom, koji imaju posebna prava zagantovana Ustavom Crne Gore.

Stoga bih ponovo apelovala na poslanike da podrže amandmane, posebno amandman jedan i šest koji se tiču definisanja kompenzacionih prava. Moram još samo da kažem da ova dva amandmana nemaju nikakve veze sa budžetom Crne Gore, nemaju nikakve veze sa visinom davanja, već imaju veze sa definisanjem prava osoba sa invaliditetom, odnosno da oni svoja prava ne ostvaruju po materijalnom osnovu, zato što su materijalno ugrožena već zato što bi trebalo da imaju kompenzaciona prava po osnovu invaliditeta kao osobe sa invaliditetom.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolegice Ponoš.

Glasamo amandmane drugog seta kolega Ponoš, Abazović, Perić.
Izvolite.

Amandman 1.

Hvala vam. Glasalo je 42 poslanika, 20 za, tri protiv, 19 uzdržanih, konstatujem da amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 2. kolegice Ponoš i kolega Abazovića i Perića.

Hvala vam. Glasalo je 46 poslanika, 20 za, dva protiv, 24 uzdržana, amandman nije dobio potrebnu većinu, potrebna većina je većina svih poslanika.

Amandman 3.

Hvala vam. Glasalo je 46, poslanika, 20 za, nije bilo protiv, 26 uzdržanih, amandman 3. nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 4. kolegice Ponoš i kolega Abazović i Perić.

Hvala vam. Glasalo je 46 poslanika, 21 za, dva protiv, 23 uzdržana, konstatujem da amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 5. od ukupno devet.

Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 45 poslanika, 21 za, nije bilo protiv, ali su bila 24 uzdržana, amandman 5. nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 6.

Hvala vam. Glasalo je 47 poslanika, 20 za, nije bilo protiv, 27 uzdržanih, konstatujem da amandman 6. nije dobio prolaznost.

Amandman 7. poslanice Ponoš i kolega Abazović i Perić.

Hvala vam. Glasalo je za 18, poslanika, jedan protiv, 25 uzdržanih, ukupno 44, amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 8. iz drugog seta poslanika Pozitivne. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 43 poslanika, 20 za, nije bilo protiv, 23 uzdržana. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 9. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 47 poslanika, 22 za, nije bilo protiv, 25 uzdržanih, amandman 9. nije dobio potrebnu većinu.

Idemo na treći set amandmana poslanice Ponoš, ovaj put uz kolegu Perića.

Kolega Periću, obrazložite amandmane.

SRĐAN PERIĆ:

Uvaženi građani Crne Gore, da ne bih obrazlagao svih šest amandmana uzeću onaj koji je amblematičan, ali prije toga zaista imam potrebu da kažem - ni lošeg zakona ni više amandmana.

Iako mi kao predlagači u ovom trenutku zaista osjećamo bespomoćnost da ni jednim amandmanom ne možemo da promijenimo jedan suštinski nepravedan zakon, možemo samo da zamislimo kako se osjećaju oni kojima je ovaj zakon i namijenjen, prije svega trudnice i invalidna lica.

Ja ću obrazložiti amandman 2 koji je suština i srž našeg bloka predloga amandmana. Tim amandmanom je predviđeno da se briše član 28, a to brisanje smo predložili jer se radno sposobnim korisnicima pravo na materijalno obezbjeđenje ukida za tri mjeseca godišnje i po našem dubokom uvjerenju to podstiče spiralu siromaštva koja će posebno negativne posljedice imati na život djece. Navedeni član smatramo neprihvatljivim iz najmanje nekoliko razloga. Prije svega, materijalno obezbjeđenje porodice je osnovno materijalno davanje u socijalnoj zaštiti koje bi trebalo da pruži egzistencijalni minimum u okonostima kada se neko lice nađe u stanju socijalne potrebe.

Podsjećamo, da bi se porodice uopšte kandidovale za ostvarivanje ovog prava podrazumijeva se da nemaju primanja čija visina prelazi iznos propisan predlogom ovog zakona, odnosno da u svom vlasništvu nemaju nepokretnosti osim onih koje zakonodavac prepoznaje kao dovoljne za ostvarivanje osnovnih životnih uslova.

Uzimajući navedeno u obzir jasno se zaključuje da kategorija za koju se predlaže ukidanje ovog prava u trajanju od tri mjeseca godišnje su porodice koje čine roditelji sposobni za rad, a koji u nemogućnosti da pronađu zaposlenje ostaju bez ikakvih primanja i mogućnosti da izdržavaju djecu. Jedini izuzetak priznaje se roditeljima djece sa invaliditetom, ali njih je značajno manje u odnosu na cijelu ostalu populaciju. Ovo se posebno pokazuje kao neodrživo rješenje pri okolnostima da roditelji nijesu odgovorni za svoju nezaposlenost ili suprotno i pored uloženog napora ne uspevaju da pronađu zaposlenje.

Oduzimanjem ove vrste primanja porodice iz ove kategorije nemaju mogućnosti ostvarivanja bilo kojeg drugog primanja u skladu sa zakonom, čak i ostvarivanja prava na dodatak za djecu uslovljeno ostvarivanjem prava na materijalno obezbjeđenje porodice. Jedini razumni pristup koji vidimo u postojećoj situaciji jeste da se uskraćivanje prava na MOP primijeni u odnosu samo na one korisnike koji odbijaju ponuđeno zaposlenje, jer bez obzira da li roditelj traži ili ne traži posao on je ovim zakonom kažnjen. Ovim pokušavamo još jednom da testiramo pred javnošću da li postoji spremnost

vladajuće većine da bilo što učini po pitanju premošćavanja socijalne nepravde. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vama.

Idemo na taj set amandmana kolege Perića i kolegice Ponoš. Ukupno iz je šest.

Stavljam na glasanje prvi.

Glasalo je za 14, nije bilo protiv, 28 uzdržanih, ukupno 42. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 2 kolegice Ponoš i kolege Perića.

Glasala su 43 poslanika, 17 za, nije bilo protiv, 27 uzdržanih, to je 44, ali ipak nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 3.

Hvala vam. Za je glasalo 16, protiv nije bilo, 27 uzdržanih, ukupno 43. Amandman 3 nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 4. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 43 poslanika, 17 za, jedan protiv, 25 uzdržanih. Amandman 4 nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 5.

Hvala vam. Glasala su 44 poslanika, 17 za, nije bilo protiv, 27 uzdržanih. Amandman 5 nije dobio potrebnu većinu.

I posljednji amandman iz seta kolegice Ponoš.

Izvolite, amandman 6.

Glasala su 44 poslanika, 18 za, jedan protiv, 25 uzdržanih. Amandman 6 nije dobio potrebnu većinu.

Idemo na četvrti set amandmana kolegice Ponoš, ovaj put uz kooperaciju sa kolegom Bojanićem.

Izvolite, kolegice.

ANA PONOŠ:

Zahvaljujem, predsjedniče.

Ovim setom amandmana, odnosno sa ova dva amandmana Pozitivna Crna Gora predložila je da se naknade za materijalno obezbjeđenje porodice i naknade iz dječije zaštite usklađuju dva puta godišnje na osnovu 75% troškova života i 25% zarada. Ovo stoga što u posljednjih godinu dana u Crnoj Gori zarade nijesu pratile rast troškova života, odnosno svjedoci smo toga da su se plate smanjivale a cijene namirnice su neprestano rasle. Stoga smo predložili da se ove naknade usklađuju u skladu sa onim što se realno dešava u našoj državi, a to je da potrošačka korpa neprestano raste, a da

zarade padaju. Međutim, mi ne očekujemo da će poslanici vladajuće koalicije podržati ova dva amandmana upravo stoga što je predlagač zakona prihvatio amandmane i druge parlamentarne stranke, gdje se ove naknade usklađuju, ne naravno kako bi to odgovaralo građanima Crne Gore, već kako to odgovara Vladi Crne Gore. Time je ona još jednom pokazala svoju neosjetljivost, nesolidarnost i nepravednost i da je osjetljiva, solidarna i pravedna samo prema sebi.

Tako, nažalost, građani Crne Gore će poslije ove sjednice parlamenta čuti neke loše vijesti, prije svega sve one mlade obrazovane žene koje žele da imaju djecu narednih godina, jer refundacija njihovih zarada njihovim poslodavcima će biti znatno ograničena. Osobe sa invaliditetom ponovo neće ostvarivati svoja prava onako kako bi trebalo da ih ostvaruju i na kraju, usklađivanje ovih naknada za najugroženije i najranjivije kategorije neće se uraditi onako kako bi to građanima najbolje odgovaralo, već upravo kako će to odgovarati Vladi Crne Gore.

Podsjetiću da je Pozitivna Crna Gora ranije ove godine predložila dva antikrizna zakona kojima bi se ukinule olakšice za bogate, ali samo tri mjeseca kasnije Vlada je odlučila da predloži zakon kojim se upravo ne oduzima bogatima, nego najranjivijima u ovoj zemlji. Skupština je tada odbila da uvrsti u dnevni red ove predloge zakona i to samo potvrđuje da iz mjeseca u mjesec i ove 2013. godine mi idemo korak unazad, umjesto da naša država ide naprijed i da poštuje onaj prvi član Ustava Crne Gore koji kaže da Crna Gora zaista jeste država socijalne pravde.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam.

U našim jezicima je sintagma “socijalna pravda”, ali ja mislim ako bude pravde biće i socijalne. Jezici imaju tu malo inverziju kategorijalno, ali suštinski bi ovako trebalo biti.

Stavljam na glasanje predlog kolegice Ponoš i kolege Bojanića. Izvolite.

Amandman 1.

Hvala vam, glasalo je 45 poslanika, 15 za, 5 protiv, 25 uzdržanih, amandman nije dobio potrebnu većinu.

Drugi amandman kolegice Ponoš i kolege Bojanića, izvolite.

Hvala vam, glasalo je 49 poslanika, 17 za, 6 protiv, 26 uzdržanih, ni ovaj amandman nije dobio potrebnu većinu.

Zahvaljujem se kolegici Ponoš na trudu. Ovo je njen za sada posljednji radni dan u parlamentu, kolegica nas napušta, ali bio je, kao što vidite, produktivan, nažalost ne i uspješan.

Stekli su se uslovi da glasamo, a mislim da možemo glasati i bez završne riječi.

Vaše pravo, a moja sugestija. Izvolite, prioritetnije je vaše pravo.

PREDRAG BOŠKOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine predsjedniče.

Dakle, u ovoj svojoj kratkoj završnoj riječi ću reći sljedeće.

Normalno je da ovakav zakon izazove veliku raspravu i veliko interesovanje i šire javnosti, ali svakako i kolega i koleginja iz poslaničkih klupa, bilo opozicije, bilo pozicije. Ono što je činjenica i što smo jednako svi zajedno ovdje konstatovali jeste da ovaj zakon ničim nije ugrozio pravo bilo kojeg socijalnog davanja u odnosu na već postojeći zakon koji je u proceduri.

Dakle, ovaj zakon, kao što su to kolege iz opozicionih klupa potvrdili, jeste da je u ovim drugim djelovima kojih se oni nijesu dotakli značajno bolji u odnosu na postojeći zakon i zato je i povučen u januaru mjesecu iz poslaničkih klupa i vraćen u Vladu na doradu, upravo na sugestije Ujedinjenih nacija odnosno UNDP-a, UNHCR-a i UNICEF-a, kako bi neke stvari bile poboljšane i to je napravljeno. Ono čega smo se dotakli u prethodnom periodu najviše se ticalo porodijskih odsustava. Ja i sada ponavljam i kažem da nijedno socijalno davanje, pravo na refundaciju, pa samim tim i porodijsko odsustvo nije ni ukinuto ni umanjeno, niti na bilo koji drugi način, prema onima koji su krajnji korisnici, u ovom slučaju su to porodilje. Razlog zašto se napravilo ovakvo rješenje jeste značajna zloupotreba. Ja ovdje imam dva izvještaja Uprave za inspekcijske poslove gdje su kontrolisane 34 firme i s obzirom da imam jedno poslaničko pitanje, koleginja Kovačević, mislio sam da ovo pročitam kada bude premijerski sat, kad dođem na red.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kad budete premijer onda ćete moći. Neki drugi dan.

PREDRAG BOŠKOVIĆ:

Zahvaljujem na upadici, predsjedniče.

Dakle, od 34, 32 firme su zloupotrijebile pravo koje im nažalost pripada iz ovog Zakona takvog kakav jeste. Vaše zalaganje da se ovo povuče, vaše zalaganje da se zakon na ovaj način ne donosi jedino vidim suštinski na taj način da se zalažete za zaštitu zloupotreba postojećeg zakona.

S druge strane...

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolege, molim vas, ministar je saslušao sve vas i red bi bio da saslušamo i mi njega.

PREDRAG BOŠKOVIĆ:

Vrlo neumjesne i nekorektne komentare sam saslušao bez ijedne riječi, koje ste upućivali meni, Vladi kojoj pripadam i političkoj većini kojoj pripadam. Ja vam kažem, insistiranjem vašim da se ovaj zakon povuče ništa nećete dobiti, dobićete da je na snazi postojeći zakon koji je omogućio ove zloupotrebe. Evo, pročitacu, samo jedna firma i sve je otišlo prema državnom tužiocu i vrlo će brzo biti podnesene krivične prijave protiv, pored ostalih, jedne stomatološke ordinacije iz Podgorice, neću ime pročitati.

Dakle dvije doktorke stomatologije prije odlaska na porodiljsko odsustvo su imale platu od 188 eura neto, nakon odlaska na porodiljsko, izmjenama ugovora o radu, podignute su im plate na 1.400. Nakon povratka sa porodiljskog opet 188. Druga porodilja je imala platu 153 eura, 1.800 za vrijeme porodiljskog, poslije porodiljskog 153. Dobićete informaciju za svakoga. Dakle, utvrdićemo da li je bilo nevladinih organizacija koje su ovdje bile najglasnije, koje su zloupotrebljavale ovo pravo, i da li ima drugih koji su se zloupotrebom ovog prava bavili.

Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Kolege, samo trenutak, da se čujemo.

Ovdje je bilo kvalifikacija, tokom obrazlaganja amandmana, raznih političkih činjenica. Moramo naučiti da čujemo i drugu stranu, tako da očekujem da sa vaše strane bude čak i veći stepen tolerancije nego sa Vladine strane, jer nova demokratija treba da bude tolerantnija od prethodne demokratije, ako tako mogu reći. Da ne otvaramo raspravu, čuli smo ocjenu koja nije optužba nego samo konstatacija da bi ostajanje ovog zakona izazvalo moguću zloupotrebu.

Što je povrijeđen Poslovnik?

Izvolite. Koleginica Jonica.

SNEŽANA JONICA:

Gospodine predsjedniče, obraćam se zaista proceduralno jer sam u prošli ponedjeljak ministru rada i socijalnog staranja po članu 50 ovog Poslovnika dostavila pitanje u kojem od njega tražim da mi dostavi podatke o ovom o čemu je maloprije govorio, dakle o deset fantomskih firmi, o onima

koji su pronevjerili, odnosno zloupotrijebili 10 miliona eura itd. na način što će mi dostaviti spisak svih pravnih lica i preduzetnika kod kojih su se događale ove pojave, sa imenom odgovornog lica i sjedištem tog subjekta uz napomenu na koji se subjekat odnosi koja pojava. Takođe, tražila sam da mi dostave informaciju kada je Ministarstvo i koje je mjere preduzelo u odnosu na navedene subjekte i da li je sa ovom pojavom upoznata inspeksijska služba, ukoliko jeste za koje subjekte.

Dakle, u prošli ponedjeljak naglasila sam u svom dopisu da mi je odgovor na ovo pitanje neophodan radi pripreme za matični odbor koji je bio u četvrtak. Prije matičnog odbora nisam dobila odgovor, do danas odgovor na ovo pitanje nisam dobila, iako smo danas imali glasanje o amandmanima, takođe ukazano je da se radi o Predlogu zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti. Potpuno je obesmišljen član 50 i smisao njegovog korištenja, a sada u završnoj riječi imamo situaciju da ministar iznosi neke poluinformacije. Za mene je informacija da mi dostavi ono što sam mu ja tražila na osnovu onoga što su bile poluinformacije iz Ministarstva kako bismo se jasno suočili i sa nazivom pravnih lica i preduzetnika koji su to radili o čemu govori ministar, ali i kako bismo se suočili sa tim kako je Ministarstvo zatvaralo oči pred tim i da li je Ministarstvo preduzelo mjere pred onima koji su zloupotrebljavali a ne prema svima drugima koji su korektno radili to što je trebalo u odnosu na trudnice i porodilje.

Ja sam na kraju morala da postavim poslaničko pitanje koje sadrži ovo i neka druga pitanja. I ovo je po ko zna koji put da ono što sam tražila po članu 50 ne mogu da dobijem i na kraju koristim institut poslaničkog pitanja da bih do kraja izvukla odgovor od onih koji koriste neke poluinformacije ali kad im se traži konkretna informacija neće da je daju u raspravi.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Ponovo urgiramo kod Vlade da dostavi informacije poslanicima. Ovo je društvo koje je već stiglo do otvorenosti informacija i prema građanima, a posebno prema poslanicima koji donose odluke na osnovu činjenica koje dobiju iz Vlade. Tako da očekujem da je u interesu Vlade da ažurno dostavi informacije ako žele uspješno određenje poslanika o pojedinim pitanjima.

Možemo li glasati sada zakon u cjelini?

Da čujem što je povrijeđen Poslovnik?

DRITAN ABAZOVIĆ:

Koliko sam ja dobro slušao, a i vi ste dobro slušali, mi smo optuženi za nešto što je ilegalno.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ja slabo slušam, ali dobro čujem.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Imam demokratski kapacitet da to čujem. Potpuno bih bio saglasan da smo prije ovoga ja ili bilo ko od ovih ljudi iz opozicije bili u vlasti. Tako da ministar to može samo da uputi svom šefu. Takve manire nijesam očekivao od njega, s obzirom da on ipak spada u generaciju mlađih ministara koji nijesu pekli politički zanat u totalitarnom režimu.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Da je to rekao ministar, ja bih vas zaštitio. Svakako ne može biti da opozicija hoće da nanese štetu time što će da zaštiti od zloupotrebe fondova i svega ostalog. To nijesam osjetio ni u jednom vašem amandmanu. Ministar nije to rekao. Da je to rekao ja bih vas zaštitio. On je samo rekao da bi ostajanje tog stanja moglo tome doprinijeti, i to je bila formulacija. Evo sad smo to razjasnili. Rekao sam da slabo slušam, ali dobro čujem.

Hvala vam.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 58 poslanika, 42 za, 16 protiv, nije bilo uzdržanih. Konstatujem da smo usvojili Predlog zakona u cjelini. Zahvaljujem svim poslanicima koji su uložili veliki trud. Imali smo 130 amandmana. Dio ovog zakona je bila javnost. Mislim da smo dobili bolji zakon nego što je ušao u Parlament. Svakako smo dobili bolji zakon.

Idemo na Predlog zakona o dopuni Zakona o strancima, tačka 14.

Glasamo ga u načelu, potrebna je većina svih poslanika. Izvolite.

Hvala vam, kolegice i kolege. Glasalo je 55 poslanika, svi za. Utvrdili smo ga u načelu.

Na Predlog zakona kolegica Jonica, što je neizbježno kada su ovakvi zakoni na dnevnom redu, podnijela je tri amandmana o kojima treba glasati, i to je izgleda neizbježno. Izvolite, kolegice Jonice.

SNEŽANA JONICA:

Prije nego što obrazložim svoja tri amandmana, ne mogu a da ne primijetim da je ministar unutrašnjih poslova izbjegao raspravu u načelu u plenumu, izbjegao raspravu na odborima i izbjegao raspravu u pojedinostima i da je danas poslao gospodina Abida Crnovršanina da, izvještavanjem Skupštine i odbora da odbije ove amandmane, pošalje

poruku da Ministarstvo unutrašnjih poslova i dalje želi da protjeruje sveštenike iz Crne Gore.

Moji amandmani odnosili su se upravo na pitanje koje je cijelo ovo vrijeme bilo sporno, a to je činjenica da je Zakon tumačen na način što je član 36 stav 1 tačka 5 široko tumačen. Dakle, ovim zakonom 36 stav 1 tačka 5 predviđeno je rješenje koje je širokim i nezakonitim, po mom mišljenju, tumačenjem Ministarstva unutrašnjih poslova tražilo od sveštenika Mitropolije crnogorsko-primorske, eparhije budimljansko-nikšićke dostavljanje dokumentacije koja nije neophodna za obezbjeđivanje privremenog boravka za stranca.

Ovim amandmanom traži se jasno definisano preciziranje šta se može tražiti od lica koja kao stranci traže privremeni boravak u Crnoj Gori radi obavljanja vjerske službe kako bi se onemogućilo da Ministarstvo unutrašnjih poslova, rješenjima koja je do sada donosilo, na drugačiji način tretira sveštenike Srpske pravoslavne crkve.

Moram da naglasim da je ovaj zakon predložen zbog toga što je Vlada pokazala poseban senzibilitet prema šest i po hiljada lica koja su greškom Vlade Crne Gore punih pet mjeseci u Crnoj Gori nezakonito. SNP prihvata činjenicu da je potrebno pokazati poseban senzibilitet prema ovim licima, ali tražimo da Vlada Crne Gore, a i kolege poslanici jednak senzibilitet koji su pokazali i prema ovih šest i po hiljada lica, izbjeglim, raseljenim licima, stanovnicima kampa Konik, pokažu i prema sveštenicima Mitropolije crnogorsko-primorske, eparhije budimljansko-nikšićke, njih sedam ili osam sveštenika i 20-ak monaha, i da isto ono što su uradili u odnosu na stanovnike kampa Konik i ostala raseljena lica u odnosu na koje se rade ova višestruka produženja, uradi i u odnosu na sveštenike o kojima sam govorila.

Takođe, predložili smo amandmanom da se izbriše, odnosno promijeni norma kojom se traži da Agencija za nacionalnu bezbjednost mora obrazložiti svoje negativno mišljenje. Važećim zakonom bilo je propisano da Agencija obrazlaže rješenja. Imajući u vidu da je Agencija davala negativna mišljenja na osnovu kojeg je MUP odbijao ljude, a Upravni sud obarao zbog toga što Agencija nije obrazlagala rješenje, imali smo situaciju da je MUP predložio izmjene ovog zakona koje su ovdje usvojene i kojim je propisano da se ne moraju obrazlagati rješenja Agencije za nacionalnu bezbjednost. Samo ću vam iznijeti jedan primjer, a to je činjenica, a takvih primjera i predmeta imam pred sobom niz, da MUP donosi negativna rješenja po osnovu negativnog mišljenja Agencije za nacionalnu bezbjednost, a da nakon toga Agencija za nacionalnu bezbjednost istim tim licima kojima je dala negativno mišljenje, odnosno rekla da predstavljaju prijetnju za bezbjednost Crne Gore napiše da nije preduzimala mjere prikupljanja

podataka o njima i ne vodi evidenciju o njima. Da bismo izbjegli ovakve situacije, da nako tek onako u Agenciji daje mišljenja, bez obrazloženja, predložila sam da Agencija za nacionalnu bezbjednost, kao i svako drugi u svom upravnom aktu mora obrazložiti svoje mišljenje.

Ponavljam, ovi amandmani odnose se na onemogućavanje svih do sada širokih tumačenja, kako Agencije za nacionalnu bezbjednost tako Ministarstva unutrašnjih poslova, koja su se odnosila prevashodno na sveštenike Mitropolije crnogorsko-primorske i eparhije budimljansko-nikšićke. Na ovakav način bismo prevazišli situaciju u kojoj se, na krajnje neprimjeren način, donose odluke o protjerivanju sveštenika, čak i u vrijeme vanrednih okolnosti prošle godine kada je padao snijeg u Pljevljima. Ovdje smo takođe spremni da šest i po hiljada lica držimo nezakonito i da na isti način ne postupimo u odnosu na to. Samo tražim da jednako postupamo prema svima i da pokažemo senzibilitet prema onim grupacijama koje to zaslužuju. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Idemo na glasanje.

Amandman 1. kolegice Jonice. Čuli ste obrazloženje.

Hvala vam. Glasalo je 50 poslanika, 14 za, 33 protiv i tri uzdržana.

Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 2. kolegice Jonice.

Hvala vam. Glasao je 51 poslanik, 14 za, 33 protiv, četiri uzdržana.

Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 3. kolegice Jonice.

Hvala vam. Glasalo je 49 poslanika, 15 za, 30 protiv, četiri uzdržana.

Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Glasamo Predlog zakona u cjelini.

Izvolite, stavljam na glasanje Predlog zakona o dopuni Zakona o strancima.

Zakon u cjelini se glasa.

Hvala vam. Glasalo je 55 poslanika, 46 za, nije bilo protiv, devet uzdržanih. Konstatujem da smo Zakon u cjelini usvojili.

Predlog zakona o izmjeni Zakona o isplati deviznih sredstava građana položenih kod Dafiment banke AD Beograd i Banke privatne privrede DD Podgorica, položenih preko preduzeća Jugoskandik DD Beograd. Tako se zove bruka, a mi ga glasamo kao Zakon. Glasamo ga u načelu.

Predlagač su ojađene štetiše.

Hvala vam. Glasalo je 51 poslanik, svi su bili za.

Sastavni dio zakona čini amandman kolege Zorana Jelića i Željka Aprcovića. Je li to uredu?

Hvala, kolega Jeliću.

Glasamo ga u cjelini, izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 53 poslanika, 50 za, nije bilo protiv ni uzdržanih. Zakon smo usvojili.

Tačka 16 - Predlog zakona o dopuni Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju.

Utvrđujemo ga u načelu, većinom glasova svih poslanika.

SNP je predložio zakon.

Glasamo ga u načelu.

Potrebno je 41 za Zakon u načelu.

Hvala vam. Glasala su 53 poslanika, 22 za, 28 protiv, tri uzdržana. Zakon nije dobio podršku u načelu i ne možemo dalje. Odbijen je u načelu.

I posljednja tačka dnevnog reda, Predlog zakona o zaštiti državnih interesa o energetsom sektoru, elektroenergetskom sektoru, izvinite.

I ovaj se odlučuje većinom svih glasova poslanika, glasamo ga u načelu.

Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 53 poslanika, 16 za, 31 protiv, šest uzdržanih.

Zakon nije dobio potrebnu većinu u načelu i ne možemo dalje u proceduru.

Koliko sam obaviješten, zamoljen sam u stvari od kolega iz Kluba Pozitivne Crne Gore, da konstatujemo ostavku na funkciju poslanika kolegici Ponoš, o čemu ćemo obavijestiti Državnu komisiju. Žao mi je što nije u sali, već sam rekao da iako je kratko boravila u ovom domu, uradila je dosta važnih poslova i danas puno amandmana, četiri seta amandmana koje je odradila očigledno i zahvaljujem se na trudu. Želim joj uspjeha i da nam se što kažu, brzo vrati. Mlada je pa će biti prilike.

I to je zaključenje treće sjednice proljećnjeg zasijedanja.

Hvala, vidimo se u petak, a sutra već na premijerskom satu.

U petak na radnom dijelu.